

अनुक्रमणिका

पत्राङ्कः

विषयः

प्रथमः परिच्छेदः ।

- १ मङ्गलाचरणम् । अभिधियनिर्देशः । सज्जन-दुर्जनयोः स्तुतिनिन्दे । धर्मप्रवृत्त्युपदेशः । ग्रन्थस्य सरलतायां, प्राकृतभाषानिबन्धे च प्रयोजनं ।
- २ ग्रन्थारम्भः । तिर्यग्लोकजम्बूद्वीपकुरुदेशहस्तिनापुर-अमरकेतुनृपवर्णनानि । चित्रकरस्य राजसभायां प्रवेशः । कन्याचित्रप्रदर्शनम् । तद्दर्शनाद्राज्ञो मोहो-त्पत्तिः । कन्यास्थानकुलादिवृत्तान्तपृच्छोत्तरे । विवा-हादि च ।
- ७ धनदेवश्रेष्ठिनः कुलजन्मादिव्यावर्णनम् । धूर्तयोगिभ्यां सकाशात् पल्लीपतिसुप्रतिष्ठबालस्य सदेवशर्माल्यबा-लपालकस्य लक्षद्रव्येण परिमोचनम् । तदौदार्यवि-

पत्राङ्कः

विषयः

ख्यातिः । पितृद्रव्योपभोगोपालम्भश्रवणासहने । द्रव्यो-पार्जनाय सह सार्थेन विदेशे धनदेवस्य पर्याणम् । अटवीप्रवेशश्च ।

द्वितीयः परिच्छेदः ।

- ९ अटव्यां सार्थे भिल्लघाटीपतनम् । भिल्लानां क्रूरताया वर्णनम् । सार्थस्येतस्ततः पलायनम् । धनदेवस्य भिल्लैर्युद्धम् । धनदेवपराजयः । भिल्लैस्तं गृहीत्वा पल्लीपतेः समर्पणम् । देवशर्मणो धनदेवपरिज्ञानम् । पल्लीपतये तन्निवेदनम् । धनदेवस्य निजपत्न्यां नय-नम्, आत्तिश्यविधानादि च ।
- १२ धनदेवस्य भिल्लपतिचरित्रपृच्छा । भिल्लपतिना तत्प्र-तिवचनरूपं 'स्वस्य राजकुलजन्मत आरभ्य स्वमातृ-

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥३॥

- मरणपित्रन्यकन्यापाणिग्रहणतदासकिस्वावमाननार्योव-
राज्यपरित्यागादिगर्भं पल्लीपतित्ववृत्तिस्वीकारपर्यन्तं
स्ववृत्तान्तनिवेदनं च ।
- १७ धनदेवस्य गमनानुज्ञा । पल्लीपतिना तदा दिव्यमणेः
समर्पणम् । एतादृशदिव्यमणेर्मनुष्यलोकासंभविनः
कथं भवतां प्राप्तिरिति धनदेवस्य सुप्रतिष्ठं प्रति
प्रश्नश्च ।
- १७ सुप्रतिष्ठस्य मणिप्राप्तिवृत्तान्तनिवेदनोपक्रमः । तत्र
सुप्रतिष्ठस्य वने मृगयार्थं गमनम् । तत्र सर्पोपद्रवा-
क्रान्तविद्याधराक्रन्दश्रवणम् । तच्चूडास्थमणिनोपद्र-
वनाशनं चेति ।
- तृतीयः परिच्छेदः ।
- १९ त्रिद्याधरवृत्तान्तस्य सुप्रतिष्ठकृता जिज्ञासा । तन्निवे-
दनारम्भः । तत्र-वैताड्यवर्णनम् । रत्नसंचयनगरव-
र्णनम् । निजमातापितृस्वजन्मादिव्यावर्णनम् । चित्रवेग
इति निजाभिधानम् । विद्याभ्यासादि । सिद्धायतन-
यात्रामहोत्सववर्णनम् । बसन्तर्तुवर्णनम् । यात्रायां,

- ततः मातुलसुतेन सह कुञ्जरावर्तपुरे गमनं च ।
- २२ मदनत्रयोदशीमहोत्सवमदनमन्दिरादिवर्णनम् । तत्र
कनकमालादर्शनम् । चित्रवेगकनकमालयोर्दृष्टिमेलः ।
मोहोत्पत्तिः । उभयोर्दासीद्वारा वृत्तज्ञापनपत्रादिप्रेष-
णानयनप्रेमदाढ्यसूर्यास्तादिव्यावर्णनम् । विरहान्निपी-
डावर्णनम् । सूर्योदयवर्णनम् । परिच्छेदसमाप्तिः ।
- चतुर्थः परिच्छेदः ।
- २८ कनकमालाया नभोवाहनेन सह वरणस्य महोत्सवः ।
चित्रवेगमूर्च्छा । देवोपालम्भः । पूर्वमेव कनकमा-
लापित्रा नभोवाहनाय निजकन्यावितरणम् । तद्वृत्ता-
न्तस्य दास्या चित्रवेगाय निवेदनारम्भः । तत्र—
- २९ अमितगतेर्गङ्गावर्तपुरे गमनम् । सुरवाहनमुनिसमव-
सरणकेवलोत्पत्ति-देशनाश्रवण-कन्याभाग्यविवर-प्र-
श्नोत्तरादि ।
- ३१ गन्धवाहनस्य स्वसुतनभोवाहनार्थं कनकमालायाञ्चा,
तत्स्वीकारलभनिर्धारणस्वपुरागमनस्वदयितातद्वृत्त-
ज्ञापननभोवाहनकन्यावितरणाग्रहादिवर्णनम् ।

अनुक्रम-
णिका

॥३॥

पत्राङ्कः

विषयः

३२ कनकमालाया अभिलषितवरसिद्धिनिराशा । आत्म-
हृत्योद्यमः । देववाणीसमभीष्टभर्तृलाभज्ञापनतदुपायप्र-
दर्शनादिवर्णनम् ।

३५ ततश्चित्रवेगस्याभीष्टसिद्ध्याशा । आशाया निराशायां
परिवर्तनम् । आत्मवधोद्यमः । चित्रगतिना तत्रागम-
मनपाशच्छेदस्वस्थीकरणादि । परिच्छेदान्तः ।

पञ्चमः परिच्छेदः ।

३६ चित्रगतेश्चित्रवेगवृत्तपृच्छा । प्रतिवचनम् । चित्रवेग-
वृत्तान्तरम्भः-नगरमातापित्रादिवर्णनम् । निजमातु-
मातुलयोरन्योन्यं भाविस्वापत्यवीवाहकरणप्रतिज्ञा ।
मातुलराज्यप्राप्तिः । स्वभगिनीमातुलसुतयोश्चित्रलेखा-
ज्वलनप्रभयोः पाणिग्रहणम् । मातुलस्य प्रभञ्जनस्य
दीक्षा । ज्वलनप्रभराज्यावाप्तिश्चेतिप्रभृतिवर्णनम् ।

३८ कनकप्रभस्य ज्येष्ठभ्रात्रा ज्वलनप्रभेण युद्धम् । ज्वल-
नप्रभपराजयः । ज्वलनप्रभस्य श्वशुरनगरे गमनम् ।
चित्रवेगज्वलनप्रभयोः शालकभगिनीपत्योः पुरबहि-

पत्राङ्कः

विषयः

गमनम् । प्रभञ्जनमुनिकेवलोत्पत्तिदेशनाश्रवणराज्या-
वाप्तिप्रश्नोत्तरादि ।

४० द्वयोर्विद्याराधनाय गमनम् । तत्र निजभगिनीं कनक-
प्रमेणोपद्रव्यमाणां दृष्ट्वा चित्रगतेस्तत्पृष्ठिधावनम् ।
कनकप्रभस्य निजनगरे आगत्य विद्यया चित्रवेगचि-
त्तभ्रमकरणम् । ज्वलनप्रभस्य रोहिणीविद्यासिद्धिः ।
चित्रगतेर्विद्यामुखाद् वृत्तान्तश्रवणम् । तदानयनाय
दमघोषप्रेषणम् । चित्रगतिस्वास्थ्यम् । द्वयोर्निजनगरे
प्रस्थानम्

४१ मार्गे हस्तिकृतोपद्रवात् कन्यायाः परित्राणम् । कन्या-
चित्रगत्योर्मिथःस्नेहमुद्रार्पणस्वस्थानगमनादि । चित्र-
गतेः कन्यापुरागमन-तत्पुरोद्वसताविलोकनकारण-
पृच्छादि ।

४३ कनकप्रभराजस्य प्रमादाज्जिनभवनोलङ्घनधरणेन्द्राक्रो-
शतद्विद्याविनाशपलायन-पुरलोकान्यान्यनगरगमनादि-
वृत्तान्तश्रवणम् । ततश्चित्रगतेर्विस्मयविरहदुःखकन्या-

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥४॥

गवेषणान्यान्यपुरभ्रमणचित्रवेगपाशच्छेदमिथोनिजवृ-
त्तव्यापनकनकमालाप्राप्त्युपायप्रदर्शनवर्णनं च ।

षष्ठः परिच्छेदः ।

४५ द्वयोस्तयोर्मदनमन्दिरे प्रच्छन्नतया गमनम्, कनक-
मालायास्तत्रागमनमकरध्वजसोपालम्भस्तवनपाशबन्ध
मोचनमिथोमेलनादिवर्णनम् । चित्रगतेः कनकमाला-
वेपेण मदनमन्दिराभिमुखं प्रस्थानं च ।

४७ वर्त्मनि वननिकुञ्जे कचन तयोर्विश्रामकरणम्, तत्र
स्वस्त्रिया चित्रगतेरापतनम्, चतुर्णामपि मेलनसंभा-
षणगोष्ठ्यादिः चित्रगतिस्त्रियाः प्रियङ्गुमञ्जर्या नगर-
कुलजन्मस्थानादिवृत्तव्यावर्णनोपक्रमश्च ।

५० प्रियङ्गुमञ्जर्या जातिस्मरणोत्पत्तिः, विस्तरेण चित्रगति-
पूर्वभवसंबन्धगर्भं निजपूर्वभवयोर्मनुष्यदेवरूपयोर्मध्ये
वसुमतीस्वरूपस्य मनुष्यभवस्य निरूपणम्, देवलोक-
प्राप्तिश्चेति ।

सप्तमः परिच्छेदः ।

५४ देवच्यवनदेवीविलापकेवल्लिदेशनाश्रवणचित्रगत्युत्पत्ति-

स्थानदर्शनादिविषयकपर्यनुयोग--प्रतिवचनसहितं प्रि-
यङ्गुमञ्जर्या देवभवस्य व्यावर्णनम् ।

५६ प्रियङ्गुमञ्जरीप्रचलदभवावशिष्टवृत्तोपदर्शनम्, तच्छू-
वणात् चित्रगतेर्जातिस्मरणज्ञानोत्पत्तिश्चेत्यादि ।

५९ वननिकुञ्जात् सखीकचित्रगतेः सुरनन्दननगरे प्रस्था-
नम्, कनकमालाचित्रवेगयोरपि ततः स्थानादुत्पत्त-
नम्, वर्त्मनि गच्छतोर्देवसाक्षात्कारसंभाषणनभोवाह-
नागमननिवेदनतत्प्रेषितव्यविधातकविद्याप्रतिधातसम-
र्थदिव्यमणिसमर्पणदेवतिरोधानादिपर्युपाख्यानं च ।

अष्टमः परिच्छेदः ।

६२ नभोवाहनस्य संसुभटादिसामग्र्यस्य दृगद्विलोकनम्,
कनकमालाभयविह्वलताक्रन्दनादि, चित्रगतिना तत्सं-
धीरतापादनम्, नभोवाहनसमापतनचित्रगतिनिर्भ-
र्त्सनबाणाग्नेयवारुणादिशस्त्रवर्षणमणिप्रभावसंजनितत-
न्निष्फलतादिवर्णनगर्भितमन्ततो नागपाशविद्याह्वानमो-
चनतत्कृतविषोर्भिप्रभावसंजातचित्रवेगपतनपीडन-
मूर्च्छादि च ।

अनुक्रम-
णिका

॥४॥

६५ सुप्रतिष्ठस्य तत्र गमनम् । चित्रवेगापत्तित्राणाद्वि-
तीयपरिच्छेदाधिकृतवृत्तान्तसमन्वयसंकलितं च देवस्य
पुनरागमनम् । तदागमननिजत्राणादिप्रयोजनपूर्वभव-
संबन्धादिचित्रगतिपर्यनुयोगस्य देवविहितं सर्वपरि-
चितपूर्वभवघटनावर्णनोपबृंहितं प्रतिवचनम् ।

नवमः परिच्छेदः ।

७१ देवस्य घनवाहनमुन्युपसर्गनिवारणमुनिकैवल्योत्पत्ति-
देशनोपसर्गविधायकसुरपूर्ववैरवृत्तान्तस्वागामिभववि-
षयकदेवकृतप्रश्नकेवलिप्रतिकथनाद्युपवर्णनम् ।

७३ चित्रवेगस्य स्वभार्याया नभोवाहनकृतापहारपश्चा-
द्भूतवृत्तान्तप्रश्नः । देवस्योत्तरम् । कनकमालां न-
भोवाहनादपहृत्य देवेन चित्रवेगाय समर्पणम् । चित्र-
वेगस्य कृतज्ञतानिवेदनम् । देवस्य वरग्रहणायाग्रहः ।
चित्रवेगाय विद्याधराधिपतित्वदानम् । देवान्तर्धानं
चेत्यादि ।

७६ द्वितीयपरिच्छेदाधिकृतसुप्रतिष्ठधनदेवयोर्दिव्यमणिवृ-
त्तोपसंहरणम् । धनदेवाय मणेः समर्पणम् । धनदेव-

स्याग्रे प्रस्थानम् । कुशाग्रपुरसंप्राप्तिः । श्रीदत्तधनदे-
वयोर्मिथोमैत्री । धनदेवस्य श्रीदत्तगृहे भोजनाय निम-
न्त्रणम्, तत्र श्रीकान्तादर्शनस्नेहप्राप्तीच्छादिवृत्ता-
न्तोपकथनम् ।

७७ श्रीकान्तायाः कृष्णभुजङ्गदशनम् । नानोपायविधा-
नम् । धनदेवेन दिव्यमणिप्रयोगेण तद्विषयपाकर-
णम् । धनदेवस्य श्रीकान्तापरिणयननिजपुरप्रस्थान-
मार्गस्थसीहगुहादाहविलोकनदेवशर्ममेलनदाहवृत्तान्त-
श्रवणदेवशर्मदेवलोकाप्तिस्वपुरागमनश्रीकान्तापुत्रप्रसू-
त्यादिवर्णनं चेति ।

दशमः परिच्छेदः ।

८० पुत्रजन्मोत्सवसराज्ञीकनृपनिमन्त्रणनामविधानराज्ञीपु-
त्राभिवाच्छासुताभावजन्यशोकादिवर्णनम् ।

८१ राज्ञो देवाराधनम् । देवतासाक्षात्कारः । राज्ञीस्वप्र-
दर्शनगर्भाधानहस्त्यारोहणादिदोहदोत्पत्तितदपहारादि ।

८५ नैमित्तिकागमनराज्ञीविषयकप्रश्नोत्तरनृपोत्तरदिक्प्रया-
णराज्ञीसमागमादिवर्णनम् ।

सुरसुन्दरी
चरित्रं

॥५॥

८६ राश्या गजविहितनिजापहारादारभ्य निजवृत्तान्तनिवे-
दनारम्भः, तत्र हस्तिनौ गगनोत्पतनम्, राश्या गग-
नात् सरोवरे पतनम्, सरोवरवर्णनम्, श्रीदत्तस-
मागमः, राश्यास्तेन कुशाग्रपुराभिगमनम्, वर्त्मनि
भिल्लावस्कन्दः, राश्याः सार्थाद्वियोगः, अटवीभ्रम-
णम्, पुत्रप्रसूतिः, तदपहारश्चेति ।

एकादशः परिच्छेदः ।

८९ राश्याः क्रन्दनतापसीसमागमाश्वासनस्वाश्रमनयनादि ।
९० अश्वहतसुरथागमनम्, तेन कुलपतये निजवृत्तकथ-
नम्, राश्यास्तेन सह स्वपुराभियानम्, मार्गे सुर-
थस्य राज्ञीशीलखण्डनोद्यमः, राश्याः पलायनं कुर्वत्या
कूपे पतनम्, तत्र निजपतिनृपस्य समागमश्चेतिप्र-
भृतिप्रतिवर्णनम् ।

९२ उद्याने नभस्तलात् सुरसुन्दर्याः पतनम्, उद्यानपालेन
राज्ञे तन्निवेदनम्, राजपुरे तस्या नयनम्, राज्ञा त-
द्वृत्तपृच्छायां संक्षेपेण परिचयदानम्, राश्या दासी-
द्वारा विस्तरतस्तद्वृत्तान्ताधिगमनप्रयासः, सुरसु-

९५ न्दर्या दास्यै स्ववृत्तनिवेदनोपक्रमश्चेत्यादि । तत्र-
स्वपुरमातापितृकलाग्रहणयौवनप्राप्त्यादिवर्णनम् । उ-
द्याने प्रियंवदादर्शनसंभाषणविस्मृतविद्यापदोपलम्भ-
नचित्रदर्शनस्नेहमूर्च्छासख्यालापप्रियंवदागमनादि ।

द्वादशः परिच्छेदः ।

९८ सखीनां मिथो हास्यालापः । परिव्राजिकाया आगम-
नम् । तस्या आत्मपरलोकाभावादिसाधनगर्भनास्ति-
कतोपदेशः । सुरसुन्दर्या युक्तिभिस्तत्खण्डनं चेत्या-
दिवर्णनम् ।

१०० शत्रुञ्जयनृपस्य मन्त्रिद्वारा सुरसुन्दरीयाचना, नरवा-
हनेन तदनङ्गीकारः, द्वयोर्युद्धं च ।

१०२ रत्नद्वीपे सुरसुन्दर्यपहरणम्, अपहारकेण निजवृत्तनि-
वेदनम्, विद्याजापदानाय तस्य वंशजाल्यामवस्था-
नम्, सुरसुन्दर्या आत्मघाताय विषफलभक्षणम्,
मूर्च्छा चेत्यादि ।

१०५ मकरकेतोर्वंशजालीच्छेदः, वृक्षाधः सुरसुन्दर्यवलोक-
नम्, विषापहरणम्, शत्रुञ्जयनृपवधाय युद्धे गमनम्,

अनुक्रम-
णिका

॥५॥

प्रियंवदया सह सुरसुन्दर्या तत्रावस्थानम्, वेतालेन
पूर्ववैरिणा सुरसुन्दरीमपहृत्याकाशात् पातनं चेत्यादि।

त्रयोदशः परिच्छेदः।

१०६ मकरकेतुकृतशत्रुञ्जयनृपवधः। धनदेवस्य राजसभा-
यामागमनम्। नृपपृच्छोत्तरं तेन स्वीयसिंहलद्वीपया-
त्रार्थभङ्गवर्णनप्रक्रमः। तत्र समुद्रे मकरकेतुसंगमः।
धनदेवस्य तद्वृत्तजिज्ञासा। तत्कथनारम्भः। तत्र
रत्नद्वीपे विद्यासाधनसुरसुन्दरीविषापहारणप्रयाण-
रिपुव्यापादनादिवर्णनम्। नभोमार्गेण रत्नद्वीपे प्रत्या-
वर्तमानस्य मध्ये पूर्ववैरिदेवेन बाधौ पातनम्। बाहु-
भ्यां तत्तरणप्रक्रमश्चेति।

११३ प्रवहणभङ्गः। धनदेवस्य फलकासादनम्। नीरधि-
तीरे स्थितिः। देवसाक्षात्कारः। तेन देवशर्मभ-
वावस्थितौ धनदेवकृतस्योपकारस्य स्मरणा, विवि-
धरत्नवितरणम्, हस्तिनापुरे नयनं चेत्यादिवर्णनम्।

चतुर्दशः परिच्छेदः।

११५ सुरसुन्दरीकमलावतीविलापः। सुप्रतिष्ठसूरिसमवस-

रणम्। तदुपदेशमुखेन संसारासारतानारकादिदुःख-
दौर्गत्यादिवर्णनम्, धर्मतत्त्वादिसंकीर्तनं च।

११८ राज्ञो मकरकेत्वपहरणवृद्धिसत्त्वादिवृत्तान्तानुयोगोत्तरं
केवलिकृतं तदुत्तरम्। पूर्वभवादारभ्य तत्कालपर्यन्तं
तद्विनिवेदनारम्भः।

पञ्चदशः परिच्छेदः।

१२४ प्रकृतसमाप्तिः। धनदेवस्य पत्नीभङ्गानन्तरजातसूरि-
वृत्तप्रश्नः। सूरैस्तन्निवेदनम्। प्रियंवदया समुद्रान्म-
करकेतोरुद्धरणम्। तेन तस्यै स्ववृत्तशंसनम्। मक-
रकेतोः सुरसुन्दरीवृत्तजिज्ञासा, प्रियंवदया तद्विज्ञापनं
च। धरणेन्द्रेण निजपूर्वचरित्रकथनपूर्वकं तस्मै वि-
द्यावितरणं चेत्यादि।

१२८ आकाशमार्गेण मकरकेतोरगमनम्। महोत्सवेन तस्य
पुरप्रवेशः। सर्वेषां मिथः समागमहर्षः। सुरसुन्दरी-
मकरकेतुविवाहः।

१३० सूरिवन्दनायै नृपगमनम्। कमलावत्या निजपूर्वभव-

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥६॥

प्रश्नः। सूरिणा तज्ज्ञापनम्। चित्रवेगादीनां दीक्षा-
ग्रहणं चेति।

षोडशः परिच्छेदः।

१३२ मकरकेतो राज्यशासनपद्धतिः। शुभकृत्यानि। सुर-
सुन्दरीस्वप्नः। राज्ञः सभार्यस्य हिमवति गमनम्।
तत्रोद्याने दम्पत्योः प्रश्नोत्तरविनोदकृष्णसर्पदंशवि-
षापहाराः, गर्भाधानम्, पुत्रद्वयप्रसूतिः, युवराजवि-
वाहश्च।

१३६ मदनवेगस्य दासीरूपेण नृपवधोद्यमः। राज्ञा तस्य

कारागृहे क्षेपणम्। पर्युषणायां तन्मुक्तिः। पुनराज-
विघातचेष्टा। तत्रापि निष्फलता चेत्यादि।

१३८ चित्रवेगसूरिसमवसरणम्। राज्ञा मदनवेगस्य वैरनि-
मित्तं ज्ञातुमिच्छा। सूरिणा तदुत्तरदानम्। सुरसु-
न्दरीमकरकेतुप्रव्रज्योपादानं च।

१३९ चित्रगत्यपहारः। सूरिदेशना। मकरकेतुमुनेर्मुक्त्य-
वाप्तिः। सूरिसुरसुन्दरीप्रभृतीनां केवलज्ञानोत्पत्तिः।
सर्वेषां मोक्षप्राप्तिः। ग्रन्थकल्लघुता। प्रशस्तिः।
ग्रन्थसमाप्तिश्चेति।

अनुक्रम-
णिका

॥६॥

नमोत्थु णं समणस्स भगवओ महावीरस्स ।

सिरीधणेसरमुणिविरइयं सुरसुन्दरीचरिअं ।

सुहसामन्नपइन्नासमयसमारद्धलोयकम्मस्स । अमरवइवयणधरिओ परिकुडिलो कुंतलकलावो ॥१॥ कन्नासन्ने सोहइ जस्स अव-
त्थाणपत्थणत्थं व । चित्तब्भंतररुद्धप्पवेसकंदप्पदूउव्व ॥२॥

अहवा । सोहइ जस्स सुसंगयउभयंसलुलंतकुंतलकलावा । मुत्ती सुवन्नवन्ना सकज्जलग्गव्व दीवसिहा ॥३॥ जस्स पणामा पावइ पलयं
पउरोपि विग्घसंघाओ । तस्स रिसहस्स पढमं नमामि पयपंकयं पयओ ॥४॥ चतुभिः कलापकम् ॥ अजियाइणो जिणिंदे वंदे जम्मंमि
जेसिममरिंदा । रागाइणो वि सत्तू पंचत्तं पाविया सैमयं ॥५॥ जम्मणसमयाणंतरसुमेरुसिहराभिसेयसमयम्मि । सकंदणकयकुविय-

१ सामन्नं श्रामण्यम् । २ अमरेन्द्रपक्षे स्वीयपञ्चरूपत्वम्, जिनेश्वरजन्माभिषेकसमये चामरादिधारकतया सौवरूपपञ्चककरणस्य तेषामाचारात्, रागादिपक्षे
पञ्चत्वं नाशः । ३ समकं युगपत् ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥१॥

पपनासणे कयपयत्तस्स ॥६॥ रागाइवइरिसेणव्व जस्स ददुं अणन्नसामत्थं । थरहरिया अच्चत्थं सैसिलोच्चयसायरा वसुहा ॥७॥ निम्म-
लकमनहनियरो पडिबिंबियपणयतिहुअणो जस्स । उव्वहइ जायगव्वो केवलनाणस्स समसीसिं ॥८॥ जस्स य पणाममेत्ता निम्मलक-
मणक्खपडियपडिबिम्बा । एकारसगुणमुवलब्भ अप्पयं हरिसिया तियसा ॥९॥ तं वंदे जिणयंदं देविंदनरिंदविंदवंदिययं । सिद्धत्थ-
नरिंदसुअं चरिमं चरिमं गइं पत्तं ॥१०॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ दुज्जयअणंगमायंगभंगसौरंगपुंगवसरिच्छे । सासयसिवसुहसहिण सिद्धे
सिरसा नमंसामि ॥११॥ दुद्धंसधंतविद्धंसधीरसिद्धंतदेसए धीरे । पंचविहायारए सिरसा वंदामि आयरिण ॥१२॥ विसयसुहनिष्पि-
वासे संसारच्छेयकरणतल्लिच्छे । वंदामि उवज्झाए सुत्तत्थविसारए सययं ॥१३॥ पंचमहव्वयदुव्वहपव्वयउव्वहणपंचले सिरसा । घर-
वासपासमुक्के साहू सव्वे नमंसामि ॥१४॥ जीए कमकमलं पाविऊण पाविति पाणिणो परमं । नाणं अन्नाणा वि हु सा जयइ सर-
स्सई देवी ॥१५॥ जाण पसाएण पुण मएवि जडबुद्धिणा कहाकरणे । लीलाए पयडिजइ, विसेसओ ते गुरू वंदे ॥१६॥ इय पुज्ज-
पणइकरणप्पणासियासेसविग्घसंधाओ । वोच्छं संवेगकरिं कहं तु सुरसुंदरिं नाम ॥१७॥ अन्नं च तस्स कीरइ पढमं चिय पत्थणा
खलजणस्स । बीहेइ कविजणो जस्स मूसओ इव विरालस्स ॥१८॥ अहवा सहावउच्चिय दोसग्गहणम्मि वावडंमणस्स । अब्भत्थ-
णासएहि वि न खलस्स खलत्तणं गलइ ॥१९॥ कुडिलत्तणं न उज्झइ परिच्छिंदगवेसओ य दोजीहो । पत्थिजंतो वि कवीहिं दुज्जणो
सप्पसारिच्छो ॥२०॥ अब्भत्थिओ वि वंको कलुसियहियओ सुंवित्तपरिहीणो । चंदोव्व दुज्जणो इह ^३दोसासंगे पयासेइ ॥२१॥

१ कम्पिता । २ शिलोच्चयः पर्वतः । ३ समसीसी=स्पर्धा । ४ चरमगतिर्मुक्तिः । ५ सारङ्गः=सिंहः । ६ ध्वान्तं=तिमिरम् । ७ तल्लिप्सान्=तत्परान् । ८ प्रत्यलान्=समर्थान् । ९ प्रवृत्त्यते । १० व्यापृतमनसः । ११ परिच्छिद्रगवेषकः, सर्पपक्षे छिद्रं=बिलम्, दुर्जनपक्षे छिद्रं=दूषणम् । १२ चन्द्रपक्षे सुवृत्तं=शोभनकुण्डलाकारः, दुर्जनपक्षे सदाचारः । १३ चन्द्रपक्षे दोषाया रात्रेः स्वाज्ञे, दुर्जनपक्षे दोषाणां दूषणानामासङ्गे ।

पढमो
परिच्छेओ ।

॥१॥

ललिए व निद्रुतरे वा कव्वे दोसो खलेहिं घेत्तवो । उट्टमुहाओ अहवा नीहरइ न जीरयं कहवि ॥२२॥ दुज्जणसहाए पडियं निम्मलकव्वं
पि लहइ न पइट्ठं । जलविंदुव्व सुतत्ते आयसभाणम्मि पक्खित्तो ॥२३॥ आसज्ज दुज्जणं कविजणस्स अब्भत्थणा तओ विहला । न
हु सक्करससित्तोवि चयइ कडुयत्तणं निंबो ॥२४॥ अहवा कहापबंधो कीरइ किं दुज्जणाण संकाए ? । जूयाभएण पेरिहणविमोयणं हंदि !
न हु जुत्तं ॥२५॥ दुज्जणअसंमयं पि हु कुणइ कवी कव्वमेत्थ किमजुत्तं ? । उलुयाणमभासंतोवि दिणयरो किं न उग्गमइ ? ॥२६॥
अपत्थिओवि सुयणो कईण कव्वे गुणे पयासेइ । धवलेइ जयं सयलं सभावओ चेव निसिनाहो ॥२७॥ निंदाकारिजणस्स वि दोस-
ग्गाही न सज्जणो कहवि । कुणइ सुयंधं वासिं तैच्छिजंतो वि मलयरुहो ॥२८॥

अन्नं च । हवइ हु विरूवयंपि हु कव्वं सुयणाण संगमे लट्ठं । सिप्पिण्डम्मि पविट्ठं जलंपि मुत्ताहलं होइ ॥२९॥ अब्भत्थणा-
रिहा जं सुयणा तो ते उ पत्थिमो इण्हि । एगग्गमणा होउं साहिज्जंतिं निसामेह ॥३०॥ घोरे अणोरपारे संसारे जोणिलक्खपउर-
म्मि । अइदुलहं लद्धूणं मणुयत्तं भवियलोएण ॥३१॥ देविंदचंदनागिंदविंदमंणुइंदवंदियजिणेहिं । वज्जरिण उज्जमिउं जुत्तं धम्मम्मि
सुद्धम्मि ॥३२॥ सो अंतरारिविजए रागदोसो य अंतरा सत्तू । तव्विजए चिय सोक्खं तेहिं जियाणं पुणो दुक्खं ॥३३॥

एवं च ठिए । रागदोसोणुगया जीवा पावेंति विविहदुक्खाइं । तम्हा तव्विजए चिय विबुहेहिं होइ जइयव्वं ॥३४॥ एयत्थसाह-

१ निस्सरति । २ भाणं=भाजनम् । ३ परिहणं=परिधानं=वस्त्रम् । ४ जयं=जगत् । ५ तथा वास्या छिद्यमानः । ६ लट्ठं श्रेष्ठम् । ७ शुक्तिपुटे । ८ कथ्य-
मानाम् । ९ अण=नास्ति उरं=आरम्भः पारश्चान्तो यस्य तस्मिन्नायनन्ते इत्यर्थः । १० मणुइंदा=मनुजेन्द्राः । ११ वज्जरिण=कथिते । १२ सः=शुद्धधर्मः । १३
दोसो=द्वेषः ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥२॥

णपरा सोलसपरिच्छेयसंगया ललिया । पाइयगाहाहिं कहा कीरइ सुरसुंदरीनामा ॥३५॥ अबुहजणबोहणं तह दुकहलोयाण चित्तरं-
जणयं । जुगवं णो सकिज्जइ कवीहिं उभयंपि काऊण ॥३६॥

जओ । सालंकारेण घणक्खरेण रंजिज्जए जणो विबुहो । पयडत्थललियकव्वं अबुहाणं बोहणं कुणइ ॥३७॥ दोण्ह वि एकवए
च्चिय सकिज्जइ रंजणं न काऊणं । एकं गेण्हंताणं अवस्स किर नासए वीयं ॥३८॥ नियगुरुकमप्पसाया कावि हु सत्ती उ जइवि
मह अत्थि । उवमासिलेसरूवगवण्णगबहुलम्मि कव्वम्मि ॥३९॥ तहवि हु तयं न कीरइ असमत्थं पत्थुअम्मि जं अत्थे । तो अबु-
हबोहणत्थं पयडत्था कीरए एसा ॥४०॥

किञ्च । सीसिणिमैयहरियाए गुरुभगिणीए अलंघवयणाए । सिरिकल्लाणमईए पवत्तिणीए उ वयणेण ॥४१॥ पारद्धा जं एसा
कवित्तगव्वेण नो मए तेण । कीरइ उत्ताणत्था पाइयगाहाहिं ललियपया ॥४२॥ हु पज्जत्तं बहुणा पत्थुयविग्घावहेण विहलेण ।
विहवकुलबालियाकयकडक्खविक्खेवसरिसेणं ॥४३॥ निमुणह एगग्गमणा होउमियाणिं कहं कहिज्जंतं । अड्ढाइज्जसएहिं गाहाणं क-
यपरिच्छेयं ॥४४॥ अत्थेत्थ सुवित्थिन्नो उड्ढाहोलोर्गमज्झयारम्मि । नामेण तिरियलोगो विबुहाणुगओ सुमेरुव्व ॥४५॥ दीवो उ
अत्थि तत्थवि वित्थरओ जोयणाण लक्खं तु । जलहिवलयावगूढो जंबुदीवो त्ति विक्खाओ ॥४६॥ तस्स य दाहिणभागे भरहं
नामेण अत्थि वरखेत्तं । वेयड्ढनगवरेणं दुहा विहत्तं सुवित्थिन्नं ॥४७॥ अह दाहिणड्ढभरहे गंगासिंधूण मज्झयारम्मि । कप्पदुमोव्व

१ एकपदे=युगपत् । २ वीयं=द्वितीयम् । ३ उपमाश्लेषरूपकादयोऽलङ्कारविशेषाः । ४ प्रस्तुते । ५ मयहरिया=महत्तरा । ६ उत्तानार्था=स्पष्टार्था । ७ अर्धतृ-
तीयशतैः । ८ मज्झयारं=मध्यम् । ९ विबुधाः पण्डिताः, देवाश्च ।

पढमो
परिच्छेओ ।

॥२॥

दुमाणं बहुदेसाणं पहाणयरो ॥४८॥ धन्नसमिद्धिलपामररासयसंसहपूरियदियंतो । अविकरहमहिसरासहनाणाविहगोहणाइन्नो ॥४९॥
पइदियहवहंताणेयसारणीविसरंरेहिरुज्जाणो । पुरनगरगामपउरो बहुरिद्विसमिद्धसयलजणो ॥५०॥ निच्चं पमुइयलोओ नाणाविहउच्छ-
वेहिं अविरहिओ । भयडमररहियगामो कुरुत्ति नामेण वरदेसो ॥५१॥ चतुभिः कलापकम् ॥

अविय । अणवरयवहंताणेयवणियसत्थोहवसिमसयलपहो । जत्थ न नज्जइ पहि पहिं अडविवसिठाणयविसेसो ॥५२॥ अन्नं च
तम्मि देसे गुणाण भवणम्मि एयमंच्छरियं । सोअरहिओवि जं सुणइ जणवओ लोयभणियाइं ॥५३॥

अविय । जत्थ य गाममहल्ला कररहिया धम्मवज्जिया मुणिणो । देसस्स तस्स संवणणम्मि को उज्जमं कुणइ ? ॥५४॥ तत्थवि-
य अत्थि वित्थिन्नजलहिवलयाणुकारिपरिहाए । परपुरिसालंघाए परिक्खित्तं भमिरमयराए ॥५५॥ पडिक्खभयुप्पायणविसालसालेणं
परिगयं रम्मं । रमणीयमगरतोरणगोउरदारेहिं परिकिन्नं ॥५६॥ अइनीलबहलउववणविरायमाणावसाणभागेहिं । मत्तालंबगवक्खयजु-
एहिं वरचित्तजुत्तेहिं ॥५७॥ नाणाभूमिजुएहिं पासाएहिं तुसारधवलेहिं । तन्नयरवासिजणजसंयुहेहिव्व निच्चमइरम्मं ॥५८॥ तह अव-
रावरदेसागएण तन्नयरवासिणा चेव । वणियकलानिउणेणं पइदियहं वणियलोएण ॥५९॥ किंजंतवणिजेहिं विरायमाणं अणेगहड्डेहिं ।
परिपूरिएहिं अंतो बहुमुल्लकियाणगसएहिं ॥६०॥ उत्तंगमगरतोरणपवणुद्धुयधवलधंयवडड्डेहिं । सुंदरदेवउलेहिं उवसोहियसुंदरपएसं-

१ गोधनाकीर्णः । २ रेहा=राजनं=शोभा साऽस्ति येषां रेहिराणि । ३ वसिमा वासवान् । ४ आश्चर्यम् । ५ सोओ=श्रोतः=श्रोत्रम्, शोकश्च । ६ महल्ले-
=वृद्धो निवहश्च प्रथमेऽर्थे विरोधः, कर(हस्त)रहितानां महत्त्ववाधात् ; द्वितीयेऽर्थे परिहारः, सर्वग्रामाणां कर(राजदेयभाग)वर्जितत्वात् । ७ धर्मः=पुण्यं, धनुश्च ।
८ भमिरा भ्रमवन्तो मक्त्रा यस्यां तया । ९ मत्तालम्बः=प्राङ्गणावरणम् । १० थूहो=प्रासादशिखरं । ११ क्रीयमाणवाणिज्यैः । १२ ध्वजपटाढयैः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३॥

॥६१॥ तह पंडुपउमसंडोहमंडियाणेयगुरुतरसरेहिं । सोवाणपंतिसुगमावयारवावीसहस्सेहिं ॥६२॥ वरतियचउक्कचच्चरआरागुज्जाणदी-
हियाईहिं । देवाणमवि कुणंतं पए पए चित्तसंहरणं ॥६३॥ सयलन्नपुरपहाणं नयरं सिरिहत्थिणाउरं नाम । नयरगुणेहुववेयं संकासं
अमरनयरस्स ॥६४॥ दशभिः कुलकम् ॥ जत्थ य निवसइ लोओ पियंवओ धम्मकरणतल्लिच्छो । दक्खिन्नचायभोगेहिं संगओ तह
कलाकुसलो ॥६५॥ जत्थ य पुरम्मि निच्चं इओ तओ बहुपओयणपरेण । भमिरजणसमुदएणं दुस्संचाराओ रत्थाओ ॥६६॥ जत्थ
य कोडिपडायापच्छाइयसयलगयणमग्गम्मि । लोओ गिम्हदिणेसुवि रविकरतावं न याणेइ ॥६७॥ जत्थ य पुरम्मि पुरिसा घरभित्ति-
निहित्तमणिमऊहेहिं । निच्चं हयंधयारे गयंपि रंइ न याणंति ॥६८॥ रम्मत्तणओ जस्स य पलोयणत्थंव आगया देवा । कौउगव-
क्खित्तमणा अणमिसनयणत्तणं पत्ता ॥६९॥ धवलहरसिहरविरइयपवणपहल्लंतवेजयंतीओ । सैन्नंति व रविणो सारहिस्स अइउच्च-
गमणट्ठा ॥७०॥ जत्थ य पुरम्मि दीसइ पायपहारो उ रंगभूमीसु । दंडो उ धयवडाणं सीसच्छेओ जुंयारीण ॥७१॥ कुसुमाण सिरसि
बंधो सागच्छेत्तेसु जीवकत्तणया । तह पंडियपरिसासु पत्ताणं हंदि ! भिंदणया ॥७२॥ अह एक्को चिय दोसो गुणाण भवणम्मि
तम्मि नयरम्मि । निदोससाहुणो जं सयावि दीसंति गुत्तिठिया ॥७३॥ अह तम्मि पुरम्मि पहू पभूयकरितुरयरयणभंडारो । जह-
भणियनीइपालणआणंदियसयलजणचित्तो ॥७४॥ नियबुद्धिसमुदएणं वसीकयासेससत्तुसंताणो । संपूरियत्थिसमुदयमणपत्थियअत्थ-
वित्थारो ॥७५॥ दढकटिणभुयाऽपरिमियपरक्कमकंतसयलपडिवक्खो । पडिवक्खभामिणीवयणनलिणसंकोयणमयंको ॥७६॥ सूर्रोव

१ रथ्या=राजमार्गः । २ रात्रिम् । ३ कौतुकावक्षिप्तमनसः । ४ पदल्लंती=घूर्णयमाना विचलन्तीत्यर्थः । ५ संज्ञां कुर्वन्तीव । ६ जुयारी=धान्यविशेषः ।
७ पत्तं=पात्रं पत्रं च । ८ गुप्तिः=कारागृहम् , मनोवाक्कायसंयमनरूपः साधोराचारश्च । ९ प्रभुः=स्वामी राजेत्यर्थः ।

पढमो
परिच्छेओ ।

॥३॥

पिहूपयावो सीहो इव अकयपरबलासंको । उयहिच्च सुगंभीरो चंदो इव जणमणाणंदो ॥७७॥ रूवेण कामदेवो बुद्धीए सुरगुरुस्स
 सारिच्छो । निवसइ पमोयपत्तो राया सिरिअमरकेउत्ति ॥७८॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ तस्स य तिवग्गसारं रज्जसिरिं सम्ममणुहवंतस्स ।
 वच्चंति वासराइं इंदस्स व देवलोगम्मि ॥७९॥ अह अन्नया कयाइवि अत्थाणगयस्स राइणो तस्स । विणयपणउत्तमंगो पडिहारो
 बंधुलो भणई ॥८०॥ देव ! कुसग्गपुराओ चित्तयरो चित्तकम्मपेत्तट्ठो । नामेण चित्तसेणो समागतो चिट्ठइ दुवारे ॥८१॥ सो देव-
 पायदंसणसुहकंखी इच्छए इह पवेसं । एवं च ठिए अम्हं देवाएसो पमाणंति ॥८२॥ तत्तो रण्णा भणियं लहुं पवेसेहि ताहे सो विहिणा ।
 अत्थाणम्मि पविट्ठो कयविणओ राइणो पुरओ ॥८३॥ उवविट्ठो भूमीए रन्ना भणिओ कुओऽसि तं भद् ! ? । केण व कजेण इहं
 समागओ मह समीवम्मि ? ॥८४॥ तो भणइ चित्तसेणो कुसग्गनयराउ आगओ देव ! । चित्तगरो साइसयं जाणामि य चित्तकम्म-
 महं ॥८५॥ चित्तप्पिओ य देवो सुम्मइ वत्तासुं तेण अहमेत्थ । चित्तकलं पेयडेउं समागओ देवपासम्मि ॥८६॥ तत्तो रन्ना भणियं
 केरिसयं चित्तकोसलं तुज्झ ? । दंसेहि ताव मज्झं आलिहियं किंचि वररूवं ॥८७॥ अह तेण कक्खदेसम्मि गोविया चित्तपट्टिया
 सहसा । पयडीकाउं रण्णो समप्पिया हिट्ठवयणेण ॥८८॥ पसरंतपयडपुलओ राया पुँलोएइ तत्थ आलिहियं । नाणावन्नयकलियं
 पमाणरेहाहिं सुविसुद्धं ॥८९॥ अहिणवजोव्वणवररूवजुत्तमच्चंतमणहरागारं । अहिणवसिहिणारंभं कण्णाए रूवयं पवरं ॥९०॥ तं
 दट्ठं नरनाहो चित्तइ एसो हु चित्तकम्मम्मि । अइकुसलो जं लिहियं अँउव्वरूवं इमं रूवं ॥९१॥ तिलोकम्मवि मन्ने एरिसरूवा न
 इत्थिया अत्थि । चित्तकलानिउणत्ता अदिट्ठरूवा इमा लिहिया ॥९२॥ जइ पुण कत्थवि होजा एरिसरूवेण इत्थिया कन्ना । तीए

१ आस्थानं=सभा । २ पत्तट्ठो=बहुशिक्षितः । ३ श्रूयते । ४ प्रकटयितुम् । ५ पश्यति । ६ सिहिणो=स्तनः । ७ अपूर्वरूपम् ।

सुरसुंदरी-
चरिअ ।

॥४॥

वि संगमो जइ ता रजं होज सकयत्थं ॥९३॥ एवं चित्तेतस्स य वम्महसरगोयरम्मि पडियस्स । वीसरिओ से अप्पा चित्तेऽवक्खि-
त्तचित्तस्स ॥९४॥ तत्तो खणंतराओ संमीलियलोयणो अमरकेऊ । सीहासणाउ पडिओ मुच्छाए परवसो सहसा ॥९५॥ हा ! हा !
हत्ति भणंता अत्थाणगया समुट्टिया लोया । वीयंति वीयणेहिं सीयलसलिलेण सिंचंति ॥९६॥ वयणे खिवंति खिप्पं कप्पूरं तह
मलेंति अंगाई । तं ददुं चित्तसेणो पहसियवयणो दढं जाओ ॥९७॥ रे ! रे ! कोवि हु पावो अहिमरूवेण आगओ एसो । कम्म-
णगारी जेणिह विमोहिओ अम्ह सामित्ति ॥९८॥ तालेह हणह बंधह एवं भणंतेहिं अंगरक्खेहिं । गहिओ सो हम्मंतो एवं भणिउं
समाढत्तो ॥९९॥ भो ! भो ! भद्दा ! नाहं दुट्ठो ता मा मुहा कैयत्थेह । तत्तो य तेहिं भणियं कहां न दुट्ठो तुमं पाव ! ? ॥१००॥
कम्मणकयं हि चित्तं पयंसियं कीस राइणो तुमए ? । तह मुच्छियम्मि देवे वियसियवयणो य किं जाओ ? ॥१०१॥ ता कहसु केण
रण्णो वहणत्थं पेसिओ तुमं पाव ! ? । तो भणइ चित्तसेणो अक्खिस्सं तुम्ह सव्वंपि ॥१०२॥ रन्नो अब्भुदयत्थं समागओ न उण
दुट्ठुद्धीए । एमाइ भणंतोवि हु बद्धो सो रायपुरिसेहिं ॥१०३॥ एत्थंतरम्मि राया गयमुच्छो संत्थचेयणो जाओ । अह नरवइणा
भणियं मुंचह भो ! चित्तगरमेयं ॥१०४॥ उच्छोडियबंधो सो रन्ना भणिओ य भद्द ! उवविससु । आइक्खसु मह सच्चं केण तुमं
पेसिओ एत्थ ? ॥१०५॥ तो भणइ चित्तसेणो निसुणसु नरनाह ! एत्थ परमत्थं । चित्तगरवेसधारी समागओ जेण अहमेत्थ ।
॥१०६॥ अत्थेत्थ कुसग्गपुरं सुपसिद्धं चेव देवपायाणं । नयरगुणेहुववेयं धणधन्नसमिद्धजणकलियं ॥१०७॥ पणइजणपूरियासो

पढमो
परिच्छेओ ।

॥४॥

१ वम्महो=मन्मथः । २ विस्मृतः । ३ अभिमरो धनादिलोभतो मरणभयरहितं साहसकर्मकारी । ४ हम्मंतो=हन्यमानः । ५ समाढत्तो=समारब्धः ।
६ कदर्थयत । ७ प्रदर्शितम् । ८ आख्यास्यामि । ९ एवमादि । १० स्वस्थचेतनः । ११ प्रणयिजनः=अर्थिसमुदयः ।

राया घणवाहणोत्ति तत्थासि । पाणप्पिया से देवी वसन्तसेणत्ति नामेण ॥१०८॥ ताण य पुत्तो नरवाहणोत्ति नामेण उक्कडपयावो ।
 कमलावइत्तिनामा धूया अच्चंतरूववई ॥१०९॥ अह अन्नया य राया दाउं नरवाहणस्स नियरज्जं । कमलावई य भगिणी अणुरूव-
 वरस्स दायव्वा ॥११०॥ इय भणिऊण पुत्तं सुगुरुसमीवम्मि जायसंवेगो । संसारुच्छेयकरं सामन्नं उवगओ विहिणा ॥१११॥
 नरवाहणोवि राबा रज्जं पालेइ पणयपडिवक्खं । चिट्ठइ कन्नंतेउरमज्झे कमलावई वि सुहं ॥११२॥ एत्तो य तम्मि नयरे निवसइ
 वणिओ उ सागरो नाम । रन्नो बालवयंसो जिणवयणे गाढमणुरत्तो ॥११३॥ सिरिमइनामा भज्जा अइप्पिया तस्स सीलसंपन्ना ।
 सिरिदत्तो से पुत्तो सिरिकंता तहय दुहियत्ति ॥११४॥ सिरिकंता अणुदियहं वच्चई कमलावईए पासम्मि । जाया य गरुयपीई अन्नोन्नं
 ताण दोण्हं पि ॥११५॥ इत्थीजणजोगाओ गहियाओ कलाओ बालभावेवि । सगलकलानिउणस्स उ पासम्मि सुमित्तसेणस्स ॥११६॥
 रायदुहियाए समयं चित्ताईयाहि विविहकीलाहिं । सिरिकंता कीलेत्ता विगालसमयम्मि एइ गिहं ॥११७॥ सिरिकंताए समयं
 सिणेहसाराए रायधूयाए । बोलीणो बहुकालो नाणाविहकीडणरयाए ॥११८॥ कमसो वडुंतीओ तियसाण वि पत्थणिज्जरूवाओ ।
 पत्ताओ पढमजोव्वणमणंगसिगारआवासं ॥११९॥ अह अन्नया य राया मइसागरसागरेहि संजुत्तो । अत्थाणमंडवम्मी आसीणो
 अँच्छई जाव ॥१२०॥ नियसहियणसंजुत्ता ताव य कमलावई तहिं आया । भूसणपसाहिअंगी गेंदुयकीलाए कीलंती ॥१२१॥ अह
 सा भगिणी रन्ना पीईए निवेसिया निउच्छंगे । तत्तो दट्ठं तीए रूवं तह जोव्वणमुदगं ॥१२२॥ भणिओ रन्ना मंती मइसागर !
 तँइय पव्वयंतेण । ताएण अहं भणिओ भगिणी ठाणम्मि दायव्वा ॥१२३॥ इण्हि वरस्स उचिया जाया एसत्ति ता महं कहसु ।

१ धूया=दुहिता=पुत्री । २ बालवयस्यो बालमित्रम् । ३ अतिक्रान्तः । ४ आस्ते । ५ निउच्छंगे=निजोत्सङ्गे । ६ तदा प्रव्रजता=दीक्षां गृह्णता ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५॥

को अणुरूवो पुरिसो इमीए सुकुलप्पसूओ य ? ॥१२४॥ मइसागरेण भणियं देवो च्चिय एत्थ जाणए उचियं । तत्तो रत्ता भणियं एवं मे फुरई चित्तम्मि ॥१२५॥ कीरइ सयंवरो इह हकारिजंतु सव्वरायाणो । जो चेव हिययइट्ठो तं चेव वरेई जेणेसा ॥१२६॥ मइसागरेण भणियं जं देवो आणवेइ त किच्चं । नेवरि सयंवरकरणं संपइ उचियं न काउं जे ॥१२७॥ सव्वेवि निवा जैइया आयत्ता होंति एगनरवइणो । तदणुन्नाएण तया सयंवरो होइ कायवो ॥१२८॥ एगस्स जओ वरणे सेसाणं सो निवारगो होइ । संपइ पुण रायाणो नरिंद ! सव्वेवि अहमिंदा ॥१२९॥ ता ताणमेगवरणे सेसा सव्वेवि सत्तुणो होंति । न य सक्का संगामे जिणिउं सव्वेवि एगेण ॥१३०॥ ता अलमिमिणा नरवर ! विग्गहमूलेणत्थबहुलेण । कमलावईसयंवरकरणेण एत्थ पत्थावे ॥१३१॥ तत्तो रण्णा भणियं कस्सेसा तैरिहि भइ ! दायव्वा । को व इमीए इट्ठो मणस्स इह कह णु नायवं ? ॥१३२॥ जस्स व तस्स व रत्तो दायव्वा न य मए निययभगिणी । दिन्ना होइ सुदिन्ना जस्स, इमा तस्स दायव्वा ॥१३३॥ एवं च जाव जंपइ राया मइसागरेण सह तत्थ । ताव य दुवारपालो पणामपच्चुट्ठिओ भणइ ॥१३४॥ अट्ठंगनिमित्तविऊ भूयभविस्सत्थपयडणपडिडो । सुमईनामो इहइं समागओ देव ! नेमिच्ची ॥१३५॥ सो देवदंसणत्थं दुवारदेसम्मि चिट्ठइ इयाणिं । इय सोउं नरवइणा भणियं तुरियं पवेसेहिं ॥१३६॥ तयणंतरं च सुमई निम्मलसियवसणसोहियसरीरो । गोरोयणकयतिलओ समागओ राइणो पुरओ ॥१३७॥ आसीपयाण-पुव्वं दाउं दुव्वक्खए नरिंदस्स । रत्ता कओवयारो उचियासणगम्मि उवविट्ठो ॥१३८॥ रत्ता पच्चयहेउं अतीयवत्थुम्मि पुच्छिओ

१ आनन्तर्येऽव्ययम् । २ पादपूरणेऽव्ययमिदम् । ३ यदा । ४ अनर्थबहुलेन । ५ तर्हि । ६ पटिष्ठः=चतुरः । ७ आशीःप्रदानपूर्वम् ।
८ दुर्वाक्षतान् ।

पढमो
परिच्छेओ ।

॥५॥

एसो । पच्चक्खं पिव सव्वं साहेइ सो अवितहं जाव ॥१३९॥ ताहे पहसियवयणो राया नरवाहणो इमं भणति । भो सुमइ ! मज्झ भगिणी एसा कमलावई कण्णा ॥१४०॥ एईए को भत्ता होही मणवल्लहुत्ति वज्जरसु । सुमई निरुविऊणं निमित्तमेवं समुल्लवइ ॥१४१॥ नरवर ! चित्ते लिहियं एईए रूवयं पुलोएत्ता । मुच्छिजिस्सइ जो इह होही भत्ता इमीए सो ॥१४२॥ सयलोरोहपेहाणा तस्स य होही इमा महादेवी । एत्थत्थे य नरेसर ! मा काहिसि अन्नहाभावं ॥१४३॥ एत्थंतरम्मि सागरसेट्ठी संलवइ सुमइनेमिति । सिरि- कंताए भत्ता को होही मज्झ धूयाए ? ॥१४४॥ वज्जरइ तओ सुमई कसिणं भुयंगेण ढंसियमेयं जो । उज्जीविस्सइ सो चिय भत्ता धूयाए ते होही ॥१४५॥ एवं च पुच्छिऊणं उचियं काऊण तस्स उवयारं । पैट्टविओ नरवइणा जहागयं पडिगओ सुमई ॥१४६॥ तत्तो य भणइ मंती सोहणमहुणा नरिंद ! संजायं । ता इण्हि तब्भणिए कायवो उज्जमो होइ ॥१४७॥ भणियं रत्ना को इह साइसयं लिहइ चित्तकम्मंति । मइसागरेण भणियं सुपसिद्धो ताव इह नयरे ॥१४८॥ एको चिय कमलावइउज्झायसुमित्तसेणनामस्स । तणओ उ चित्तसेणो अइकुसलो चित्तकम्मम्मि ॥१४९॥ युग्गम् ॥ रत्ना भणियं सिग्घं वाहरह तयंति तक्खणेण अहं । वाहरिओ संपत्तो भणिओ रत्ना सबहुमाणं ॥१५०॥ कमलावईए रूवं सिग्घं आलिहसु चित्तफलहीए । जं आणवेसि भणिउं, सोहणवच्चेहि तं लिहियं ॥१५१॥ देक्खालियं च रत्नो साइसयं पेक्खिऊण सो तुट्ठो । भणिओ य अहं रत्ना एत्थत्थे तं सिं उचिउत्ति ॥१५२॥ चित्तगरवेसधारी एयं घेत्तूण सव्वराईणं । दंसेसु जस्स मुच्छा जायइ एयं पुलोएउं ॥१५३॥ सो मह साहेअवो सिग्घं आगम्म, जेण

१ अवितथम्=सत्यम् । २ अवरोधः=अन्तःपुरम् । ३ कसिणो=कृष्णः । ४ दृष्टम् । ५ प्रस्थापितः । ६ आज्ञापयसि । ७ दर्शितं । ८ त्वम् । ९ असि । १० दृष्ट्वा ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६॥

तस्सेव । महया उवयारेण दिज्जह कमलावई एसा ॥१५४॥ युग्मम् ॥ एवं रण्णा भणिओ तत्तो पणमित्तु तस्स पयकमलं । कइवय-
परियणसहिओ कुसग्गनयरौउ नीहरिओ ॥१५५॥ सुग्गीवकिच्चिबद्धणपमुहाणं नरवईण मे एसा । संदंसिया न पुणो जाया इह
अत्थसंसिद्धी ॥१५६॥ अज्ज पुणो इह नयरे समागओ देव ! तुम्ह पासम्मि । एयं नियच्छिऊणं मुच्छा जाया य तुम्हाणं ॥१५७॥
जायं मह सामिसमीहियं ति चित्तिचु तेण नरनाह ! । जाओ हरिसो मज्झ सुमरिय नेमित्तियं वयणं ॥१५८॥ एण कारणेणं
मुच्छाए तुम्ह हरिसिओ अहयं । ता मा नरिंद ! अन्नहभावेण वियप्पसु ममंति ॥१५९॥ इह चित्तसेणवयणं सोऊणं विगयअन्नआ-
संको । वज्जरइ अमरकेऊ विम्हईओ चित्तरूवेण ॥१६०॥ किं तीए कन्नाए एरिसयं अत्थि रूवसोहगं ? । ता भणई चित्तसेणो
निमेसमेत्तं इमं लिहियं ॥१६१॥ को सकइ कुसलोवि हु जैहट्टियं तीए रायकन्नाए । निज्जियतियसविलासिणीरूवं रूवं समालिहिउं ?
॥१६२॥ तच्चवयणं सोऊणं हरिसियहियएण राइणा तस्स । अंगविलग्गमसेसं पसाइयं कडयवत्थाइं ॥१६३॥ तो भणइ चित्तसेणो
आएसं देह देव ! अम्हाणं । नरवाहणस्स रण्णो जहट्टियं जेण साहेमो ॥१६४॥ रण्णण्णुन्नाओ सो कमेण पत्तो कुसग्गनयरम्मि ।
नरवाहणस्स रन्नो सिद्धो सबोवि बुत्तंतो ॥१६५॥

अह तेणवि नियभगिणी पभूयधणपरियणेण परियरिया । पट्टविया हिट्ठेणं सयंवरा अमरकेउस्स ॥१६६॥ सिरिकंताइसहिजणं
आभासित्ता य सयलपरिवारं । कमलावईवि चलिया हरिसविसायाउरा हियए ॥१६७॥ इच्छियवरलामेणं साणंदा तहय बंधुविरहेणं ।
किंचि ससोगा पत्ता कमेण सा हत्थिणपुरम्मि ॥१६८॥ महया विच्छड्डेणं सोहणलग्गम्मि गुरुपमोएणं । कमलावई उ रन्ना परिणीया

१ निःसृतः । २ दृष्ट्वा । ३ स्मृत्या । ४ विस्मितः । ५ यथास्थितम् । ६ कथयामः । ७ विच्छड्डो=विच्छर्दो विस्तारः विच्छड्डो समूहः विच्छड्डा=श्रद्धादिः ।

पढमो
परिच्छेओ ।

॥६॥

खत्तकुलविहिणा ॥१६९॥ पाणाणवि अब्भहिया पवरा अंतेउरस्स सयलस्स । इंदस्सव ईदाणी जाया अह सा महादेवी ॥१७०॥
 तीए सह विसयसोक्खं अणुहवमाणस्स राइणो तस्स । नीईए सयलभूमिं निययं परिवालयंतस्स ॥१७१॥ वच्चंति वासराइं सुह-
 ससुदयमसमणुहवंतस्स । विबुहपहुस्सव तियसालयम्मि अदिट्ठदुक्खस्स ॥१७२॥

तम्मि य पुरे पसिद्धो पवरो पउराण आसि धणधम्मो । सेट्ठी निवस्स इट्ठो पत्तट्ठो सव्वसत्थेसु ॥१७३॥ नीसेसअत्थिवित्थर-
 पत्थियअब्भहियदिन्नवरदाणो । अज्जयपेज्जयजणयज्जियाए लच्छीएऽलंकरिओ ॥१७४॥ जिणसमयसत्थवित्थरवियक्खणो मोक्ख-
 मग्गतल्लिच्छो । जिणसाहुपूयणरओ साहम्मियवच्छलो धैणियं ॥१७५॥ अवहसियतियससुंदरिरूवाइसया पईवया दक्खा । भज्जा
 मणोरमनामा तस्स य पाणप्पिया धैणियं ॥१७६॥ ताणं तिवग्गसारं विसयसुहं सम्ममणुहवंताणं । नियकुलमंडणभूओ जाओ अह
 दारओ एको ॥१७७॥ वैत्ते य बारसाहे अम्मापीईहिं निययकुलविहिणा । धणदेवोत्ति य सम्मं नामं निव्वत्तियं तस्स ॥१७८॥
 अह पंचधाइकयविविहलालणो दारओ स वड्ढंतो । पत्तो कुमारभावं माउपिऊणं कयाणंदो ॥१७९॥ अब्भहियअट्ठवरिसो सम्मं अब्भ-
 सियसयलविज्जस्स । उज्झायस्सुर्वणीओ विन्नायकलाकलावस्स ॥१८०॥ थेवेणं वि कालेणं अहिगमियाओ समत्थविज्जाओ । सयले
 कलाकलावे अह जाओ सोवि पत्तट्ठो ॥१८१॥ तत्तो गहियकलावो समाणिओ नियघरम्मि धणदेवो । पिउणा से उज्झाओ स पूइओ
 वत्थमाईहिं ॥१८२॥ कमसो पवड्ढमाणो धणदेवो जोव्वणं समणुपत्तो । निज्जियअणंगरूवो जाओ वरकामिणीदइओ ॥१८३॥ अह

१ अज्जओ=आर्यकः=पितामहः । २ पज्जओ=प्रार्थकः प्रपितामहः । ३ धणियं गाढं । ४ वृत्तं जातं । ५ अम्भापितृभ्याम् । ६ उपनीतः=समर्पितः ।
 ७ स्तोकेन । ८ समस्तविद्याः ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥७॥

सो समाणजोव्वणरूवाइसएहिं वरवयंसेहिं । परियरिओ ओहिंडइ ईसरलीलं विडंबंतो ॥१८४॥ अह अन्नया कयाइवि वयंसविसरेण
परिगओ एसो । नयरओ नीहरिओ पत्तो य मणोरमुज्जाणे ॥१८५॥ दिट्ठो य तत्थ एगो पुरिसो गुरुसोयपरिगओ तेण । बावीतडो-
वविट्ठो असुजलोहलियगंडयलो ॥१८६॥ धणदेवो तं दट्ठुं पुरिसं उप्पन्नगरुयकारुण्णो । आसन्ने गंतूणं महरगिराए इमं भणति
॥१८७॥ को सि तुमं कत्तो वा किं वा ते सोयकारणं भद ! ? । एवं च तेण भणिओ सो पुरिसो एवमुल्लवइ ॥१८८॥ कह तम्मि
वज्जरिअइ दुक्खं गुरुदुक्खपीडियमणेहिं । न कुणइ जो पंडियारं न य दुहिओ अहव जो होइ ? ॥१८९॥ तहवि हु कहेमि सुंदर !
मा वयणं तुज्झ निप्फलं जौउ । सीहगुहानामेणं अइविसमा अत्थि पल्लित्ति ॥१९०॥ तीएय सुपइट्ठो पल्लिवई तस्स भारिया लच्छी ।
तीए पुत्तो जाओ जयसेणो जणमणाणंदो ॥१९१॥ तस्स य बालग्गाहो अहयं नामेण देवसम्मोत्ति । कीलामि य जयसेणं तत्थ
अहं विविहकीलाहिं ॥१९२॥ अह अन्नया य बाहिं विणिग्गओ गेण्हऊण जयसेणं । पुरिसेहिं दोहि दिट्ठो तत्थ अहं जोगिरूवेहिं
॥१९३॥ संभासिऊण पुबिं दिन्नो मह तेहिं पवरतंबोलो । तम्मि समाणियमित्ते मइसंमोहो महं जाओ ॥१९४॥ तत्तो कुमरसमेओ
तेसिमणुमग्गमेव लग्गो हं । जाणामि नेव किंचिवि विमोहिओ तेहिं पावेहिं ॥१९५॥ तेहि समेतो अहयं वयामि जा किच्चियंपि
भूभागं । ताव य तिसिएण मए एगम्मि उववणनिगुंजे ॥१९६॥ बहुविहतुरुफलकलुसं पीयं नीरं तु तप्पभावेण । जाओ सत्थ-
सरीरो विच्चितियं ताहि मे एयं ॥१९७॥ रयणीइ गहिय कुमरं नासिस्समिमाणं पावपुरिसाणं । इय चित्तिय चलिओ हं अलक्खिओ

१ स्वेच्छया परिभ्रमति । २ वयस्यविसरेण=मित्रसमूहेन । ३ वापीतटोपविष्टः । ४ प्रतिकारम्=उपायम् । ५ यातु । ६ बालपालकः । ७ क्रीडयामि
खेलयामि । ८ बहिः । ९ तृषितेन । १० पञ्चम्याः स्थानेऽत्र षष्ठी ।

पढमो
परिच्छेओ ।

॥७॥

चेव सह तेहिं ॥१९८॥ पत्ताए रयणीए निसुयां अन्नोन्नमुल्लवेमाणा । एएण बालएणं सिज्झिस्सइ जक्खिणी अम्हं ॥१९९॥ तुंगी-
 येपव्वयम्मी पत्ता हुंणिऊण बालयं एयं । सिद्धाए जक्खिणीए पाविस्सामो निहिं तं तु ॥२००॥ इय तेसिं सोऊणं भणियं, भयवे-
 विरो^१ दढं जाओ । सुत्तेसु तेसु घेतुं जयसेणं ताहि नट्ठो हं ॥२०१॥ कहकहवि हु नासंतो गवेसमाणेहिं तेहिं हं पत्तो । बंधित्तु तओ
 वसभे समारुहेत्ता इहाणीओ ॥२०२॥ अज्ज पुणो इह नयरे संपत्तो सत्तमाउ दिवसाउ । तंहाल्लुहाभिभूओ मुक्को हं एत्थ उज्जाणे
 ॥२०३॥ ता भद् ! इमं गुरुसोयकारणं साहियं मए तुम्ह । जइ अत्थि कावि सत्ती ता रक्खह बालयं^२ तं तु ॥२०४॥ भणियं धण-
 देवेणं संपइ चिट्ठंति कत्थ ते पुरिसा ? । सो भणइ गहियकुमरो एगो नग्गोहहेट्ठंमि ॥२०५॥ बीओ^३ पुरे पविट्ठो सुराइकजेण संपयं
 चेव । इय भणिण धणदेवो जोगियपासे गओ तुरियं ॥२०६॥ भणिओ य तेण एसो एयं मह देसु बालयं भद् ! । अहयं सुवन्न-
 लक्खं तुह देमि, न एत्थ संदेहो ॥२०७॥ तो जोगिण भणियं जाव न सो एइ दुंइयओ जोगी । ताव मह देसु लक्खं जेण इमं
 देमि तुह बालं ॥२०८॥ तत्तो धणदेवेणं समप्पियं अंगुलीयं तस्स । दीणारलक्खमुल्लं मुक्को य इमेण जयसेणो ॥२०९॥ घेतूण
 अंगुलीयं सिग्घयरं जोगिओ तओ नट्ठो । घेतूण य जयसेणं धणदेवो देवसम्मस्स ॥२१०॥ पासम्मि समल्लीणो भणिओ एसो य
 गिन्ह कुमरत्ति । तत्तो य देवसम्मो पहसियवयणो इमं भणइ ॥२११॥ तं सामी तं बंधू तं चिय मह जीयदायगो सुयणु ! ।
 किं किं न कयं तुमए जीयं कुमरस्स दिन्तेण ? ॥२१२॥ मह सामियस्स दिन्नं, जीयं जं पाणवल्लहो पुत्तो । पाविट्ठदुट्ठजोगियकयं-

१ श्रुतौ । २ एतन्नाम्नि पर्वते । ३ हुत्वा । ४ वेपथशीलः कम्प्रः । ५ तृष्णा=पिपासा, छुहा=छुत्ता तभ्यामभिभूतः पीडितः । ६ त्वम् । ७ न्यग्रोधस्याधः ।

८ द्वितीयः । ९ द्वितीयः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥८॥

तवयणाउ नीहरिओ ॥२१३॥ तत्तो धणदेवेणं नीओ गेहम्मि भोइओ सम्मं । सत्थस्स मेलिऊणं पट्टविओ निययठाणम्मि ॥२१४॥
एसो पुण वुत्तंतो वित्थरिओ तत्थ पुरवरे सहसा । अइचाई धणदेवो देइ धणं लक्खगन्नेहिं ॥२१५॥ ता जत्थ जत्थ दीसइ धण-
देवो नियवयंसपरियरिओ । अन्नोन्नं पुरलोओ तत्थ इमं विविहमुल्लवइ ॥२१६॥ एसो सो धणदेवो चाई भोगी य तह कलाकुसलो ।
अत्थिजणपत्थिओ जो वरिसइ लक्खेहिं धन्नोत्ति ॥२१७॥ अन्ने पुण मच्छरिणो भणंति नियचायगव्विया तत्थ । किं सैलहिज्झइ
एसो नियपिउलच्छीए खयकालो ? ॥२१८॥ तं दाणमिह पसस्सं तं चेव य पोरुसस्स बुद्धिकरं । जं नियपरक्कमेणं विट्ठविय विल-
सिज्झइ जहिच्छं ॥२१९॥ जं पुण अज्जयपज्जयजणयज्जियअत्थमज्झओ दाणं । परमत्थओ कलंकं तयं तु पुरिसाभिमाणीणं ॥२२०॥
भणियं च बप्पेविट्ठवियं दव्वेणं को न विट्ठिरं कुणइ । सइविट्ठवणविलासणयं जणयइ विरलं सुयं नारी ॥२२१॥ एयं जणप्पवायं
निसुणित्ता चिंतई उ धणदेवो । सच्चं भणंति एए न हु जुत्तं मज्झ एरिसयं ॥२२२॥ ता परदेसं गंतुं विट्ठवित्ता भूरिभूइपब्भारं ।
विलसामि जहिच्छाए दीणाऽणाहाण अविसंको ॥२२३॥ इय चिंतिय धणदेवो माउपिऊणं सर्गासमागम्म । विणयपणउत्तमंगो
कयंजली भणिउमाढत्तो ॥२२४॥ तुब्भेहिं अणुन्नाओ गंतूणं ताय ! अन्नदेसम्मि । विट्ठवामि भूरिद्वं इयइच्छा संपयं मज्झ ॥२२५॥
ता अणुजाणउ ताओ पुंजंतु मणोरहा इमे मज्झ । गच्छामि अन्नदेसं वणिज्जबुद्धीए सयमेव ॥२२६॥ भणियं जणणीए तओ गम-
णवयणंपि दुस्सहं पुत्त ! । अच्छउ ता दूरे चिय पुण गमणं अन्नदेसम्मि ॥२२७॥ अन्नं च अत्थि लच्छी तुह जणणावि

१ अतित्यागी=दातृप्रवरः । २ लक्षगण्यैः लक्षसंख्याभिः । ३ श्लाघ्यते । ४ विट्ठविय=अर्जित्वा । ५ बप्पो पिता तेनार्जितद्वयेण । ६ विट्ठिरं=आभोगम् ।
७ सइ=स्वयं । ८ सक्काशं=समीपमागम्य । ९ आरब्धः । १० अनुजानातु=आज्ञापयतु । ११ पूर्यन्ताम् ।

पढमो
परिच्छेओ ।

॥८॥

अज्जिया पुत्त ! । जीए विलसंतोवि हु अंतं काउं न सत्तो सि ॥२२८॥

अविय । जणएण य तुह पुत्तय ! अत्थुप्पत्तीए कारणं जं जं । तं सवं कारवियं किं कज्जं तुह वणिजेण ? ॥२२९॥ भणियं ध-
णदेवेणं जावज्जवि अम्मि ! बालओ पुत्तो । ताव नियजणणिसिहिणे करिसंतो लहइ सोहंपि ॥२३०॥ बोलीणबालभावो छिप्पइ पावेण
तं करेमाणो । तह पिउलच्छी जणणिव्व होइ सुसमत्थपुत्ताणं ॥२३१॥ सुसमत्थो वि हु जो जणयअज्जियं संपयं निसेवेइ । सो अ-
म्मि ! ताव लोए ममंव उवहासयं लहइ ॥२३२॥ इय भणितं धणदेवो असुजल्लुप्फुण्णलोयणो सहसा । मुक्कलह इह भणंतो पडिओ
जणणीए चलणेसु ॥२३३॥ तो धणधम्मो सेट्ठी नाउं अवसाण(य)कारणं तस्स । वज्जरइ पुत्त ! को तुज्झ वंछिए कुणइ विग्घंति ?
॥२३४॥ जणएणं से जणणी पुत्तविओगं अणिच्छमाणीवि । कहकहवि हु संठविया विन्नायसुयावमाणेण ॥२३५॥ एवं सो धणदेवो
मायावित्तेहिं अब्भणुन्नाओ । परदेसगमणजोगं गहिऊण चउव्विहं भण्डं ॥२३६॥ अट्ठाहियमहिमाओ कारावेत्ता जिणिंदभवणेसु ।
संपूइय साहुजणं संभाणिय माणणिज्जजणं ॥२३७॥ सयलम्मि तम्मि नयरे कारिय आघोसणं जणे मिलिए । नेमिच्चियआइट्ठे सुह-
दिवसे विहियमंगल्ले ॥२३८॥ गहिऊण पवरसउणं अंगीकाउं कुसग्गवरनयरं । हियबंधुवणियसहिओ नीहरिओ निययनयराओ ॥
॥२३९॥ चतुभिः कलापकम् ॥ एवं सो धणदेवो संवाहियसहपर्ययट्ठजणनियरो । लहुलहुपयाणएहिं वच्चइ सह गरुयसत्थेण ॥२४०॥
तत्तोऽणुवासरं सो सत्थो वसिमं अइकमेऊण । अह कमसो संपत्तो एकं अइभीसणं अडविं ॥२४१॥ जत्थ अदीसंताणवि धणपत्तल-

१ शक्तः । २ अम्ब । ३ स्पृश्यते । ४ ममेवोपहास्यताम् । ५ उप्फुण्णं=आपूर्णम् । ६ मुक्कलं=उचितं, स्वैरं वा मां कुरुत । ७ मातापितृभ्याम् । ८ चतु-
र्विधम्, गणिमधरिममेयपारिच्छेद्यमेदात् । ९ पयट्ठो=प्रवृत्तः । १० वसिमं=वसतिम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥९॥

पउरपायवत्तणओ । कूइयसरसंसवणा गम्मइ विहगाण अत्थित्तं ॥२४२॥ अन्नं च जीए लोया नीइपहाणस्स पुहइपालस्स । नयरीए
इव न कुणंति कहवि उम्मग्गसंचरणं ॥२४३॥ वियडाडवीए तीए मज्झंमज्जेण वयइ सो सत्थो । नियकोलाहलपडिरवपडिपूरियजुं-
न्नतरुविवरो ॥२४४॥ तुंगतरुनियरसाहप्पसाहसंछन्नअंबरत्तणओ । सव्वंपि वहइ दियहं अलग्गरविकिरणसंतावो ॥२४५॥ कैविकयगु-
रुतरवोकारसवणसँहसुत्तसंतबहुवसहो । उत्तसियवसहवौलणनिमित्तपमुक्कहकारो ॥२४६॥ हकारसहपडिरवसंसवणुत्तासियाण सँयराहं ।
आयन्नंतो दिसि दिसि घूयाणं भूरिहुंकारे ॥२४७॥ वसहकंठपलंबिरघंटिया-रणियपूरियभूरितरंबरो । विसंखुरुक्खयरेणुनिरंतरो, वयइ
तत्थ स वाणियसत्थओ ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥
एसो एत्थ सँमप्पइ अडविपवेसस्स वन्नणो नाम । सुरसुन्दरिनामाए कहाए पढमो परिच्छेओ ॥२५०॥

॥ पढमो परिच्छेओ समत्तो ॥

बीओ परिच्छेओ ।

अह अन्नवासरम्मी कमेण बँहुवोलियाए अडवीए । गहिय जलासयमेगं अह सो आवासिओ सत्थो ॥१॥ अह तम्मि सत्थलोए
उल्लँदियसयलवसहनियरम्मि । जलइंधणाइअट्टा इओ तओ पँरियडंतम्मि ॥२॥ पमुक्केसु दिसि दिसि चरणत्थं सव्ववसहमहिसेसु ।

१ यस्याम् । २ जुन्नं=जीर्णम् । ३ कपि- । ४ सहसोत्त्रसत् । ५ वारण- । ६ सयराहं=शीघ्रम् । ७ आकर्णयन् । ८ वृषखुरोत्खातरेणुभिर्निरन्तरो=व्याप्तः ।
९ रागग्गी=रागाग्निः । १० समाप्यते । ११ बह्वतिक्रान्तायाम् । १२ उल्लङ्घियं=भारान्तरम् । १३ पर्थटति ।

बीओ
परिच्छेओ ।

॥९॥

पारद्वेसु य तकालमुचियकिचेसु लोएण ॥३॥ नाऊण पणिहिवसओ भोयणकज्जम्मि आउलं सत्थं । सत्थम्मि तम्मि पडिया झडित्ति भिल्लाण धाडित्ति ॥४॥ चतुर्भिः कलापकम् ॥ अवि य ।

नवमुग्गवन्नअड्डणढैक्कियआजाणुभीसणसरीरा । मसिरासी इव काला कुवियकयंतोच्च दुप्पिच्छा ॥५॥ खरबीभच्छसरीरा पला-
सपत्तेहिं विहियसेहरया । गुंजाफलरैत्तच्छा उब्भंखरकेसपम्भारा ॥६॥ सनद्धबद्धकवया पट्टिपएसोऽवणद्धतोणीरा । कर्त्तायद्धियधणु-
हपट्टदीसंतभल्लोडा ॥७॥ केवि असिवग्गहत्था केवि हु करगहियलंउडया अवरे । गुंफणफेरणसुंकारएहिं जीयं व अवणेंता ॥८॥ धिट्ठा
निट्ठुरहियया दिसो दिसिं 'मारि मारि' भणमाणा । अंन्नाया एव कुओवि ज्झत्ति भिल्ला समावडिया ॥९॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥
पडिएसु तओ तेसुं सत्थो सच्चो वि आउलीभूओ । भिल्लाण 'पैउरभावा वक्खेवा सत्थपुरिसाण ॥१०॥ अह तम्मि सरणरहिए
ल्लहिसिज्जंते समत्थसत्थम्मि । दप्पपरिपूरियंगा हक्किय जंपंति केवि नरा ॥११॥ रे ! रे ! पिसायरूवा ! कत्थिण्हिं जौह दिट्ठिपहप-
डिया । पयडह सच्चं जइ अत्थि तुम्हमिह पोरिसं किंपि ॥१२॥ केवि पुण भीरुहियया वरैया दसणउडगहियअंगुलिणो । हा !
हा ! रक्खह रक्खह एवं कलुणाइं जंपंति ॥१३॥ केवि हु लुंटिजंता इओ तओ तह 'पहम्ममाणा य । 'कीवा पलायणट्ठा तत्थ गवे-
संति छिद्दाणि ॥१४॥ केवि कहकहवि पावियछिद्दा गाढं च खसफसेमाणा । सणियं सणियं ओसक्किऊण लीयंति गंहणेसु

१ प्रणिधयश्चरपूरुषाः, तद्वशात् । २ घाटी । ३ ढक्कियं=आच्छादितं । ४ दुष्प्रेक्षाः । ५ रक्ताक्षाः । ६ उब्भं=ऊर्ध्वम् । ७ पम्भारो=प्राग्भारः=समूहः । ८ कर्णाकृष्ट- । ९ लगुडकः=यष्टिः । १० चर्मादिमयं प्रहरणं, 'गोफण' इति भाषायां तस्य 'फेरणं' भ्रमणं तेन जाता ये 'सुंकारया' शब्दास्तैः । ११ अज्ञाताः । १२ प्रचुरभावात् । १३ सस्यमाने । १४ यास्यत । १५ वराकाः । १६ ग्रहन्यमानाः । १७ क्लीबाः । १८ शनैः शनैः । १९ वनेषु ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥१०॥

॥१५॥ केवि हु वेविरदेहा सिढिलीकयकच्छबंधणा धणियं । पमुकपुरिसयारा अंगीकयदीणजणचेट्ठा ॥१६॥ परिचत्तसयल-
लजा कहकहमवि मोक्खणं विमग्गंता । तेसिं चिय पावाणं, कुणंति बहुचाडुकम्माणि ॥१७॥ केवि हु मयमिव भूपट्टिसंठियं
अप्ययं पयंसंति । केवि हु छुहंति गंठिं महीए पक्खाणि जोएत्ता ॥१८॥ जेवि हु इओ तओ इंधणाइअट्ठा गयासि सत्थाओ ।
तेवि हु कलयलसइं सोउं वच्चंति दूरयरं ॥१९॥ रे ! लेहं हणह बंधह मारह वयणाइं भरह धूलीए । सुम्मंति तत्थ सत्थे दिसि दिसि
एवंविहा सदा ॥२०॥ एयावसरम्मि तओ पासित्तु इओ तओ विलुम्पंतं । भिल्लेहिं सत्थलोयं कइवयनियपुरिसपरियरिओ ॥२१॥
उप्पाएंतो तेसिं आगिईए चेव चित्तसंखोहं । वसुनंदयखग्गकरो धणदेवो एवमुल्लवइ ॥२२॥ रे ! रे ! पावा ! जइ अत्थि तुम्ह इह
कावि दप्पकंईई । ता हवह मज्झ पुरओ सहसा तं जेण अवणेमि ॥२३॥ मा भणह जं न भणियं एस कंसवट्ठओ सुपुरिसाण । न
हि नियजुवइसंलहिया पुरिसा पुरिसत्तणमुवेति ॥२४॥ हा ! धी ! धी ! एयस्स उ रे ! दुट्ठा ! तुम्ह पुरिसमारस्स । नासंतलोयपट्ठी-
धावणउवलद्धपसरस्स ॥२५॥ एवं च निसामित्ता दोच्चं तच्चं समुल्लवंतस्स । धणदेवस्सुल्लावे सुहडाणवि भूरिभयजणगे ॥२६॥ रे !
रे ! लेह इमस्सवि "फेडेमो" धीरयं किराडस्स । एवं समुल्लवंता वलिया ते झत्ति तयभिमुहं ॥२७॥ पत्ता य आहसंता धणदेवस्सं-
तियं समंता ते । तिक्खासिकोततोमरभल्लीहि य पहरिउं लगा ॥२८॥ धणदेवोवि असंको तहा पयंइसु तेसु भिल्लेसु । ताणमुंरमोडि-

१ मृतम्=मृतकम् । २ आत्मानम् । ३ प्रदर्शयन्ति । ४ लात=गृहीत । ५ श्रूयन्ते । ६ आकृत्या । ७ वसुनन्दक एतदाख्यो यः खन्नः स करे यस्य सः ।
८ कण्डूतिः पामा । ९ अपनयामि । १० कषपट्टकः । ११ संलहिया=श्लाघिताः । १२ द्विः । १३ त्रिः । १४ अंशायामः । १५ धीरताम् । १६ ईषद्धसन्तः ।
१७ प्रवृत्तेषु । १८ तेषां पुरः स्वं वक्ष ओडयित्वा संस्थाप्य, संमुखीभूयेत्यर्थः ।

बीओ
परिच्छेओ ।

॥१०॥

ऊणं कुणइ नियपोरिसं पयडं ॥२९॥ जह जह ते भिल्लनरा देंति पहारे दढं दयाहीणा । धणदेवो उण तह तह अब्भसियकलो पवं-
 चेइ ॥३०॥ अविय फरण केवि हु इओ तओ केवि कायकरणेणं । केवि हु दूराउच्चिय एंते खग्गाभिघाएण ॥३१॥ कहकहवि हु
 भिल्लेहिं गहिओ फरणहिं उट्ठहेऊण । भणियं च तेहिं रे ! रे ! एसो सत्थाहिवो वणिओ ॥३२॥ ता बंधिऊण एयं अब्बखयदेहं तु
 पल्लिनाहस्स । अप्पेमो जेणेसो देइ वणिओ धणं बहुयं ॥३३॥ तत्तो य तेहिं गंतुं पल्लीवइणो समप्पिओ एसो । एत्थंतरम्मि दिट्ठो
 धणदेवो देवसम्मणेण ॥३४॥ तत्तो य तेण भणिओ सदुक्खमेवं तु पल्लिनाहस्स । हा ! हा ! सामिय ! एसो महाणुभावो स धणदेवो
 ॥३५॥ जेण तया तुह तणओ जोगियगहिओवि मोइओ आसि । दाउं सुवन्नलक्खं निकारणवच्छलेणं तु ॥३६॥ जयसेणकुमरजीवि-
 यदाया धणधम्मसेट्ठिपुत्तो सो । परमुवयारी सामिय ! कहणु अहन्नेहिं विहिउत्ति ? ॥३७॥ इय देवसम्मभणियं सोउं सभंतलोयणो
 सहसा । अह भणइ सुप्पइट्ठो मुंचह मुंचह महाभाग ॥३८॥ पासट्ठियपुरिसेहिं तक्खणमुच्छोडिया य से बंधा । पल्लीवइणा ताहे अव-
 गूढो सायरं एसो ॥३९॥ तत्तो विहियपणामो तक्कालमुच्चियम्मि आसणे दिन्ने । पासट्ठियपुरिसेहिं, उवविट्ठो तत्थ धणदेवो ॥४०॥
 तत्तो य दीहदीहं नीससिय विसायगंभिणं एवं । लज्जावणमियवयणो पल्लिवई भणिउमाढत्तो ॥४१॥ परमुवगारित्ति तुमं उवेच्च किल
 होसि अम्ह दट्ठवो । नवरं गिहागयस्सवि सागयमेवंविहं बिहियं ! ॥४२॥ जायइ अवगारफलो विहिओ पावाणं अहव उवयारो ।
 सप्पस्स जहा दिन्नं दुद्धं पि विसत्तणमुवेइ ॥४३॥ पावो अहं कयग्घो सुयजीवियदायगस्स जेणजं । गिहमागयस्स एयं अहम्मकम्मं

१ फलकेन । २ सार्थाधिपः । ३ अक्षतदेहम् । ४ अपेयामः । ५ अधन्यैः 'अस्माभिः' इति शेषः । ६ संभ्रान्तलोचनः संभ्रमयुक्तनयनः । ७ गर्भितम् ।
 ८ कृतघ्नः । ९ येनाद्य । १० धर्मादनपेतं धर्म्यं तद्विरुद्धमधर्म्यं तच्च तत् कर्म चेत्यर्थः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥११॥

समायरियं ॥४४॥ भणियं धणदेवेणं कीस इमं वहह गुरुविसायंति । अन्नाणं अवरज्झइ, को दोसो एत्थ तुम्हाणं ? ॥४५॥ ददुं
अणन्नसरिसं भिल्लवई तस्स वयणविन्नाणं । रूवं तह सुंयणत्तं पुणोवि अइरंजिओ भणइ ॥४६॥ पेच्छह एगम्मि नरे केत्तियगुण-
समुदओ समं वसइ ? । बहुरयणा हु वसुमई सच्चो लोयप्पवाओऽयं ॥४७॥ धी ! धी ! मह पुरिसत्तं धी ! धी ! मह एरिसाए
विंत्तीए । नियकुलकलंकभूयस्स मज्झ धी ! पुरिसजम्मेण ॥४८॥ धी ! मज्झ जीविण कुकम्मनिरयस्स धम्मरहियस्स । एयारिस-
पुरिसाणं लुंणकम्मम्मि निरयस्स ॥४९॥ एत्तियमेत्तेणं चिय धन्नोऽहं जं महाणुभावस्स । अक्खयदेहस्स इमस्स दंसणं झत्ति संजायं
॥५०॥ जइ पुण होज विंत्ती समयं भिल्लेहिं जुज्झमाणस्स । ता कह मज्झ अउन्नस्स होज पावस्स नित्थारो ? ॥५१॥ एमाइ
बहुविगप्पं अप्पाणं निंदिऊण तो भणइ । भो ! भो ! भिल्ला ! सत्थे जं गहियं एत्थ तुम्हेहिं ॥५२॥ तं सबंपि समप्पह इमस्स धण-
देवनामवणियस्स । तेहिं तणमज्जायं समप्पियं तस्स तं सबं ॥५३॥ युग्मम् ॥ तत्तो सबालवुड्डे मिलिए लोगम्मि भयविमुक्कम्मि ।
वज्जरइ सुप्पइट्ठो धणदेवं नेहगब्भमिणं ॥५४॥ एत्तो गाउयमेत्ते सीहगुहा नाम अत्थि मे पल्ली । तीए लहुंमागच्छह अजं मह
पाहुणा होह ॥५५॥ भणियं धणदेवेणं एवं होउत्ति ताहे सो सत्थो । धणदेवमर्गलग्गो सीहगुहं झत्ति संपत्तो ॥५६॥ आवासियस्स
तत्तो वंसिमासन्नम्मि सत्थलोयस्स । पल्लीवइणा नीओ धणदेवो निययगेहम्मि ॥५७॥ अब्भंगिऊण विहिणा सुगंधतेल्लेहिं पवर-
जुवईहिं । अद्धाणपरिस्समनासगेण वरवारिणा न्हंविओ ॥५८॥ धणसारसारसिरिखंडचच्चिओ ताहे पल्लिनाहेण । सहिओ पवराहारं

१ अपराध्यति । २ सुजनत्वम् । ३ वृत्तिः=आजीविका । ४ विपत्तिः=विनाशः । ५ निस्तारो मुक्तिः पापात् । ६ तृणमर्यादं यथा स्यात्तथा तृणपर्यन्तमित्यर्थः ।
७ लघु=शीघ्रम् । ८ मग्गो=पश्चात् । ९ वासस्थानसमीपे । १० क्षपितः ।

बीओ
परिच्छेओ ।

॥११॥

भोत्तूण समुट्ठिओ कमसो ॥५९॥ कप्परपूरसहिए तंबोले आयरेण से दिन्ने । वज्जरई धणदेवो सुहासणत्थो इमं वयणं ॥६०॥ एसा हु ताव पल्ली आवासो निग्घिणस्स लोयस्स । तुब्भेवि तस्स पहुणो अणन्नसोअन्नदयकलिया ॥६१॥ एसो न सम्मजोगो अहिवइभि-
च्चाण मह ठियं चित्ते । जं सोयंसच्चदक्खिन्नवज्जियाणं इमं ठाणं ॥६२॥ भिल्लाणं नाहावि हु जं एरिसगुणगणेण संजुत्ता । एयं मण-
म्मि भावइ महंतमच्छेरयं मज्झ ॥६३॥ असरिससोजन्नजुया तुम्हे एयाए वसह पल्लीए । उत्तमनरावि होउं सार्हह मह केण
कज्जेण ? ॥६४॥ तो भणइ सुपइट्ठो किं कहिएणं इमेण धणदेव ! वंचणमवमाणं चिय मइजुत्तो नो पगासेज्जा ॥६५॥ तहवि हु
भणामि मा होउ तुज्झ अब्भत्थणा इमा विहला । एगग्गमणो होउं साहिजंतं निसामेहि ॥६६॥ निच्चं पमुइयनरनारिपुन्नगामावलीए
रमणीओ । बहुदिवसवन्नणिज्जो अंगो नामेण देसोऽत्थि ॥६७॥ तम्मि य पुरं पुराणं पवरं सुरनयरसरिसरिद्धिल्लं । भयडमरकरविमुक्कं
सिद्धत्थपुरंति विक्खायं ॥६८॥ तम्मि य मयंधरिउकैरडिंकरडिन्नभेयणम्मि पत्तट्ठो । कंबुन्नयसुग्गीवो सुग्गीवो नाम नरनाहो ॥६९॥
सयलोरोहपहाणा सुंदरसरदिंदुबिंबसमवयणा । बुद्धीए अणन्नसमा कमला नामेण से देवी ॥७०॥ तीए सह विसयसोक्खं अणुहव-
माणस्स तह य रज्जधुरं । पुव्वभवपुन्नपौयवसमप्पियं पालयंतस्स ॥७१॥ वच्चंतेसु दिणेसुं तीए देवीए अह अहं पुत्तो । जाओ कयं
च नामं विहिणा मह सुप्पइट्ठोत्ति ॥७२॥ लालिजंतो पंचहिं धाईहिं कमेण वड्डमाणोऽहं । संजाओ पंचवरिसो माउपिऊणं कयाणंदो

१ निर्घृणः=निष्कृपः । २ अनन्यत्=अद्वितीयम् । ३ सौजन्यं दया च ताभ्यां कलिताः सहिताः । ४ अधिपतिः=स्वामी । ५ शौचसत्यदाक्षिण्यवर्जितानाम् ।
६ प्रतिभाति । ७ अच्छेरयं=आश्चर्यम् । ८ कथयत । ९ कथ्यमानम् । १० रिद्धिल्लं श्रद्धिमतम् । ११ डमरं=परचक्रादिभयम्, भीत्या पलायनं च । १२ करटी=
करी । १३ करटः=करिगण्डः । १४ कम्बुः शङ्खः । १५ पायवो=पादपो=वृक्षः ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥१२॥

॥७३॥ एत्थंतरम्मि गिम्हे संतावियमहियले वइकंते । निव्ववियमहीवीढो रंसंतसालूरसंघाओ ॥७४॥ पवहंतबहलवाहिणिखलहलसं-
सद्बहिरियदिगंतो । गजंतगहिरजलहरदंसणनचंतसिहिनिवहो ॥७५॥ पप्फुल्लफुल्लसोहियनीवोहविरायमाणवणनियरो । मुच-
कुंदकुडयसंदियरयगग्भिणवाइयसमीरो ॥७६॥ पुलिणपइड्डियबालयकयवौलुयदेउलेहिं रमणीओ । कंसियजणपारंभियहलउत्तय-
चच्चियबइल्लो ॥७७॥ हरिसवसहसिरपामरं दिसि दिसि चभत्तभूरिकेयारो । पत्तो वासंरत्तो कइमदुल्लंघमग्गिल्लो ॥७८॥ पञ्चभिः
कुलकम् । एयारिसम्मि नवपाउसम्मि पत्तम्मि अन्नदिवसम्मि । नरनाहो सुग्गीवो विहिणा कयभोयणो संतो ॥७९॥ चंदणचच्चियदेहो
परिहियमिउसण्हनिम्मलदुगूलो । तंबोलवग्गहत्थो समागतो देविभवणम्मि ॥८०॥ युग्मम् । सत्ततले पासाए आरूढो उवरिमाए भूमीए ।
देवीए कयविणओ महरिहसेजाए आसीणो ॥८१॥ खणमेगमच्छिउणं परिहासकहाहिं पिययमाए सह । सियवसणच्छाइयाए कोमल-
तूलीए पासुत्तो ॥८२॥ तत्तो य सजलजलहरगज्जियसहेण नट्टनिहो सो । उट्टित्तुं संनिविट्ठो निज्जूहगसंठियमसूरे ॥८३॥ अट्टासणे
निविट्ठा कमलदेवीवि ताहे नरपहुणो । वज्जरइ तओ राया हरिसवसुल्लसियरोमंचो ॥८४॥ मह संगमगरुयसमुल्लसंतमणहरपओहरा
झत्ति । पेच्छ पिए ! संजाया तुज्झ सरिच्छा कुबेरदिसा ॥८५॥ तरलत्तं नयणाणं कुडिलत्तं सुतणु ! तुज्झ केसाणं । अणुकरइ पेच्छ
विज्जू घणमज्जे ^{१२}चिगिचिगायन्ती ॥८६॥ अन्नं च पिय ! पेच्छसु परिब्भमंतेहिं इंदगोवेहिं । नज्जइ पाँउसलच्छी पँचुन्निया महि-

१ निर्वापितं प्रशमितं महीपीठं येन वर्षारित्रेणेत्युत्तरस्यां पञ्चमगाथायां संबन्धः । २ रसन् शब्दायमानः सालूराणां दर्दुराणां संघातो यत्रेति । ३ नीवो=वृक्ष-
विशेषः । ४ स्यन्दितं क्षरितम् । ५ बालुकादेवकुलैः । ६ करिसओ=कर्षकः । ७ हलउत्तयं=हलयोत्रकम् । ८ लुप्तप्रथमान्तं पदम् । ९ वर्षारित्रः=वर्षासमयः । १०
परिहितमृदुल्लक्षणनिर्मलदुकूलः । ११ सप्ततले=सप्तभूमिके । १२ प्रकाशयन्ती । १३ ज्ञायते । १४ पाउसो=प्रावृट् । १५ प्रचूर्णिता ।

बीओ
परिच्छेओ ।

॥१२॥

यले पडिया ॥८७॥ पाउसनरिंदनवसंगमम्मि जायम्मि भूमिमहिलाए । हरियंकुरच्छलेण पेच्छसु रोमंचओ जाओ ॥८८॥ निदुदुर-
 करपसरेण इमेण संताविआ इमा पुहई । इय रोसेणव रुद्धो घणेहिं सूरस्स करपसरो ॥८९॥ मह आगमेवि पियविरहियाण महिलाण
 किं न फुट्टाई । हिययाई सामरिसं विज्जुओएण जोएइ ॥९०॥ नाउं मह आगमणं तहवि हु किं चल्लिया पिया मोत्तुं । गजंतो रोसे-
 णव पहियाणं दलइ हिययाई ॥९१॥ धवलबलायादाढो विज्जुलयाचवलदीहजीहालो । कसणशरीरो धावइ पहियाणं पाउसपिसाओ
 ॥९२॥ पेच्छ सुरचावनिग्गयधाराबाणेहिं विरहिहिययाई । विंधंतो उवहसइव पंचसरं पंचसरसहियं ॥९३॥ एत्थन्तरम्मि देवी नर-
 नाहं भणइ हरिसिया संती । सेसउऊणं नरवर ! अब्भहिओ पाउसो एसो ॥९४॥ मोत्तूण विरहिणिजणं सुहओ जं एस कामुयजण-
 स्स । पामरवैच्छतणोसहिपमुहाणं तहय जीवाणं ॥९५॥ अह भणइ पुहइनाहो ईसिं हसेऊण, देवि ! तं सच्चं । आहीणं संजायं जं सु-
 म्मइ एत्थ लोगम्मि ॥९६॥ धाया पुरिसा पेच्छंति आयरा धाययं दिसावलयं । तह देवि ! तुमं सुहिया सच्चं सुहियंति मन्नेसि
 ॥९७॥ सच्चेवि देवि ! उउणो संउन्नलोयस्स होंति सुहहेऊ । पुन्नविहूणाण पुणो पाउससमओवि दुहहेऊ ॥९८॥ ओ ! पेच्छ पेच्छ
 सुंदरि ! अंद्वसमारम्मि जैरकुडीरम्मि । ओधंसरसयविराइयडिंभसमूहे रुयंतम्मि ॥९९॥ निययघरिणीए बाढं चोइज्जंतो पुणो पुणो
 वरओ । आवरणरहियदेहो हम्मंतो वारिधाराहिं ॥१००॥

१ प्रावृद्ध । २ विद्युदुदयोत्तेन, द्योतयति । ३ जीहालो=जिह्वावान् । ४ सुखदः । ५ वत्साः=गोऽर्भकाः, तृणानि, ओषधयश्च तत्प्रमुखाणाम् । ६ आहीणं=किं
 वदन्ती । ७ 'धै तृप्तौ' धातास्तृप्ताः । ८ आदरात् । ९ सपुण्यलोकस्य । १० अर्धसमारचिते । ११ जरत्कुटीरे=जीर्णक्षुद्रगृहे । १२ 'ओघसराणां' अनर्थानां गृहवारि
 प्रवाहाणां शतानि । १३ चोद्यमानः=प्रेर्यमाणः । १४ वरओ=वराकः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥१३॥

उद्धुंसियरोमकूवो सीयलअनिलेण संकुइयगतो । एसो दरिदुपुरिसो कहकहवि सैमारइ कुडीरं ॥१०१॥ तिसृभिः कुलकम् ॥ ओलंबियकन्नजुयं हम्मंतं गरुयवारिधाराहिं । ओलुंग्गभग्गदेउलकोणगयं रासभं निर्यसु ॥१०२॥ तह पेच्छ इमं सुंदरि ! सुणहं चु-
ल्लीए सुन्नगेहम्मि । सीएण कुणुकुणंतं खरखरखडुं खणेमाणं ॥१०३॥ तह पेच्छ जैरबइछा जलहरधारावलीहि हम्मंता । ईरियासमि-
उव्व मुणी वच्चंति महिं पलोएता ॥१०४॥ सेवालियभूमितले फिल्लुसमाणा य थामथामम्मि । हत्थगयलट्टिखंडा भिक्खं परियडइ
जररोरो ॥१०५॥ एवं च जाव साहइ देवीए ताव 'कंचुई श्चत्ति । पायवडणुट्टिओ अह वसुदत्तो भणिउमाढत्तो ॥१०६॥ देवेण ओ
उ पुंविं पट्टविओ आसि चंपनयरीए । सिरिकित्तिवम्मरओ दूओ दामोदरो नाम ॥१०७॥ सो देवपायदंसणसुहकंखी आगओ दुवा-
रम्मि । चिट्ठइ एवं च ठिए देवो पमाणंति तं सोच्चा ॥१०८॥ दिट्ठीए आपुच्छिय देविं सहसत्ति उट्टिओ राया । अत्थाणमंडवस्स उ
आसओ जाव संपत्तो ॥१०९॥ ताव य विज्जुचमुक्कारणंतरं चंडचडडसंसदो । आसओ संजाओ मेसियनरनारिसंधाओ ॥११०॥
तिसृभिः कुलकम् ॥ तयणंतरं च महाहारवसंमीसं समुट्टियं सहं । देवीगिहम्मि सोउं सहसा वलिओ महीनाहो ॥१११॥ वज्जरइ
देविधावी रुयमाणी घग्घरेण सहेण । नरवर ! मुट्ठा मुट्ठा देवी विज्जूए दद्धत्ति ॥११२॥ दट्ठण भूमिपडियं देवीदेहं जिंएण परि-
चत्तं । हा ! हा ! हत्ति भणंतो राया मुच्छावसं पत्तो ॥११३॥ दट्ठण भूमिपडियं नरनाहं मुच्छियं विगयचेट्ठं । भूरितरो संजातो
परियणअकंदसदोवि ॥११४॥ पासट्टियपुरिसेहिं सीयलपवणाइयम्मि विहियम्मि । रायावि विगयमुच्चो विलविउमेवं समाढत्तो ॥

१ उद्धुंसियं=पुलकितम् । २ समारचयति । ३ ओलुंग्गं=छायारहितम् । ४ पश्य । ५ श्वानम् । ६ जरद्वलीवर्दान् । ७ पतन्तः । ८ स्थाने स्थाने ।
९ रोरः=रङ्गः । १० कञ्चुकी=प्रतिहारः । ११ विद्युच्चमत्कारानन्तरम् । १२ भेषितः=भापितः । १३ मुष्ट्य । १४ जीवेन परित्यक्तम् ।

बीओ
परिच्छेओ ।

॥१३॥

॥११५॥ हा वल्लहि ! हा सामिणि ! हा जीवियदायगे ! विसालच्छि ! हा मह हिययनिवासिणि ! हा ! कत्थ गया ममं मोत्तुं ?
 ॥११६॥ हा गोरदेहि ! हा पिहुपओहरे ! हा सुकोमलसरीरे ! हा कह निग्घिणविहिणा तुह उवरिं पाडिया विज्जू ? ॥११७॥
 घणसारघुसिणचच्चणउचियसरीरम्मि कह णु हयविहिणा । विज्जूनिवाओ विहिओ मज्झ अउत्तेहिं पावेण ? ॥११८॥ हा देवि !
 तुज्झ विरहे नरनारीसंकुलं इमं नयरं । उच्चसियनयरसरिसं अडविसमाणं च पडिहाइ ॥११९॥ किल देवि ! तं भणंती तुह विरहे
 अच्छिउं न सकेमि । तं कह अहं अहन्नो तुमए सहसा परिचत्तो ? ॥१२०॥ हा ! किं न किंपि जंपसि किंवा तं सुयणु ! मज्झ रुद्धा
 सि । किं मए अवरद्धं सुंदरि ! तं मज्झ साहिसु ? ॥१२१॥ तं चिय मह वल्लहिया नेहो मह नत्थि अन्नइत्थीसु । तुज्झ कए परि-
 चत्तो सयलो ओरोहनारिजणो ॥१२२॥ तहवि तुमं किं सुंदरि ! निम्भरत्तस्स देसि नालावं ? । ता पंसिय पसिय सामिणि ! उट्ठिय
 मह देसु पडिवयणं ॥१२३॥ एमाइ जाव विलवइ विविहं राया सकलुणसदेण । ताव अहं संपत्तो रोवतो तत्थ घणदेव ! ॥१२४॥ उ-
 च्छंगे विणिवेसिय ममं तओ गाढकलुणसदेण । तं चेव पलवमाणो सुंदीहरं रुवइ बालोच्च ॥१२५॥ एत्थंतरम्मि मंती सुमईनामो
 भणइ नरनाह । देव ! अलं रुन्नेणं मयकिच्चं कुणह देवीए ॥१२६॥ भणइ तओ नरनाहो चंदणदारूणि बाहिं नीणेहं । देवीए जेण
 समयं अहंपि अग्गीए विस्सामि ॥१२७॥ तो भणइ सुमइमंती कायरजणचेट्ठिएण किं इमिणा । मरणज्झवसाएणं, अवलंबसु धीर !
 धीरत्तं ॥१२८॥ मरणेण तुज्झ नरवर ! देसो सव्वोवि होइ जं गंम्मो । पडिवक्खनरवराणं बालो तह सुपइट्ठोत्ति ॥१२९॥ देवाण

१ अपुण्यैः । २ अधन्यः । ३ अपराद्धम्=भागो विहितम् । ४ प्रसीद । ५ सुदीर्घम् । ६ रुदितेन । ७ मृतकृत्यम् । ८ बहिः । ९ नाययत । १० गम्यः=
 आक्रमणीयः प्रतिपक्षनरवरणाम्=शत्रुचृपाणाम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥१४॥

बंधणाण य लिङ्गीणं तह पागयजणस्स । धम्मकिरियाओ सच्चा वेहंति देवे धैरंतम्मि ॥१३०॥ महिलामेत्तस्स कए न हु जुत्तं तुम्ह
उत्तमनराण । असमंजसमायरिउं विन्नायजगस्सभावणं ॥१३१॥

अविय । निरुक्कमकायस्सवि उसभजिणिंदस्स आइदेवस्स । मरणं जायं जइया का गणणा अन्नमणुएसु ? ॥१३२॥ निजिय-
पडिवक्खस्सवि छक्खंडमहीसरस्स भरहस्स । जइया जायं मरणं का गणणा अन्नमणुएसु ? ॥१३३॥ गैरुयपरक्कमनिजियरिउबलपा-
इक्कचक्कयरक्खा । सौंडीरा नरवइणो सोमजसाऽऽइच्चजसपमुहा ॥१३४॥ जई ताव ते य निहया पावकयंतेण निग्घिणमणेण । अनि-
वारियपसरेणं का गणणा अन्नलोयम्मि ? ॥१३५॥ युग्मम् ॥ जेसिंपि य तित्तीसं आउयमुदहीण पवरदेवाणं । तेसिंपि होइ चैवणं का
गणणा अन्नसत्तेसु ? ॥१३६॥ भवणवइवाणमंतरजोइसियाणं विमाणवासीणं । जइ नाम होइ चैवणं का गणणा मणुयलोयम्मि ?
॥१३७॥ सो कोवि नत्थि जीवो तिलोयमज्झम्मि जो वसं न गओ । मच्चुस्स पावमइणो मोत्तुं सिंदे सुंहसमिद्धे ॥१३८॥ इय काल-
क्वलियं पेच्छिऊण सयलंपि तिहुअणं देव ! । जायम्मि देविमरणे किं सोगं कुणह विहलं तु ? ॥१३९॥ जुज्जइ काउं सोगो मरणं
जइ होज तीए एकाए । साहारणम्मि मरणे को सोगो किं रुन्नेण ? ॥१४०॥ अइतणुत्तणंगसंगयजललवतुल्लम्मि जीवियवम्मि ।
निदासंगे जं पुण उट्ठिज्जइ तं मेहच्छरियं ॥१४१॥ इय लोयस्स सरूवं कुवियकयंतस्स एरिसं ददुं । देविमरणम्मि नरवर ! न हु जुत्तं

१ लिङ्गीनां=तपस्विनाम् । २ निर्वहन्ति । ३ धरां पालयति सति । ४ गुरुणा पराक्रमेण निर्जितं रिपूणां बलं यैस्ते च पाइक्काणं=पदातीनां चक्रेण=समूहेन
कृतरक्षाश्च । ५ सौण्डीराः=गर्विणः । ६ कृतान्तः=यमः । ७ च्यवनं=मरणम् । ८ मृत्योः । ९ सिद्धान्=मुक्तजीवान् । १० सुखसमृद्धान् । ११ रुदितेन ।
१२ तणगं=तृणाग्रम् । १३ महाश्वर्यम् ।

बीओ
परिच्छेओ ।

॥१४॥

सोगकरणंति ॥१४२॥ एवं च बहुविगर्षं भणिओ सो सुमइणा नरवरिंदो । तक्कालुचियं सबं मइकिच्चं कुणइ देवीए ॥१४३॥ कइव-
यदिणाइं परिचत्तलोयसंभावणाइवावारो । गैहगहिओ इव चिट्ठइ राया देवीए सोगेण ॥१४४॥ सुमइमुहेहिं तावय नाणाविहसोय-
मोयणपेइहिं । बोहिजंतो गिराहिं जाओ कालेण गयसोगो ॥१४५॥ नाऊण अट्टवरिसं ममं तओ गरुयपुत्तनेहेण । संगहिय उवज्झायं
गाहेइ कलार्णसंदोहं ॥१४६॥ गहिए कलाकलावे गामसहस्सं तया महं दिन्नं । मह दंसणेण राया साहारइ देविविरहंपि ॥१४७॥
अह अन्नया कयाइवि अत्थाणगयस्स राइणो झत्ति । पणमिय दुवारवालो वज्जरइ स्रहवो एवं ॥१४८॥ चंपापुरीओ सामिय ! महंतओ
कित्तिधम्मनरवइणो । देवस्स दंसणत्थं चिट्ठइ पडिहारभूमीए ॥१४९॥ सिग्घं पवेससुत्ति य भणिए सो राइणा अणुन्नाओ । आगम्म
विहियविणओ उवविट्ठो उचियठाणम्मि ॥१५०॥ तंबोलाइपयच्छणपुवं सो राइणा समुल्लंविओ । आगमणकारणं भो ! साहसु तो
भणिउमाढत्तो ॥१५१॥ चंपाए पुरवरीए सुपसिद्धो चेव देवपायाणं । वित्थारियविमलकित्ती राया सिरिकित्तिधम्मोऽत्थि ॥१५२॥
निज्जियसुरिंदसुंदरिरूवातिसया समत्थमहिलाण । अब्भहिया से देवी कित्तिमई लोयविक्खाया ॥१५३॥ तीय धूया सोहगगरूववि-
ण्णाणगौरवघविया । पायालकन्नयसमा कणयवई नाम वरकन्ना ॥१५४॥ संपत्तजोव्वणा सा आभरणविभूसिया पिउसयासे । पट्ट-
विया माऊए तदुचियवरदाणअट्ठाए ॥१५५॥ आगम्म पायपडिया पिउणा सा सहरिसं निउच्छंगे । विणिवेसिय अवगूढा भणिया य
इमं तु सा कन्ना ॥१५६॥ पुत्ति ! नियहिययइट्ठं सामंतमहंतयाण मज्झम्मि । साहसु जेण तुहं सो किज्जइ भत्ता, किमन्नेणं ? ॥१५७॥

१ मृत्तिकृत्यम् । २ परिचत्तो=परित्यक्तः । ३ ग्रहगृहीतः । ४ पट्ट=पट्टः । ५ बोध्यमानः । ६ संदोहः=समूहः । ७ दिन्नं=दत्तम् । ८ पयच्छणं=प्रदानम् ।
९ गारवं=गौरवं, तेन अगवविया=पूर्णा ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥१५॥

एवं पिउणा भणिया लज्जाए अहोमुही ठिया बाला । पुणरुत्तं पुढावि हु न किंचि पडिउत्तरं देइ ॥१५८॥ तो चिंतिउं पयत्तो एया लज्जालुया इमा वरई । न हु सकइ वज्जरिउं एसो मह ताय ! इटोत्ति ॥१५९॥ ता चिंतेमि सयं चिय अणुरूवमिमीए पवरभत्तारं । विन्नाणरूवसंपयकलियं वरवंसउप्पन्नं ॥१६०॥ खणमेगमच्छिऊणं राया चिंताउरो भणइ तत्तो । पुत्ति ! तुह रूवसरिसो भत्ता लद्धो मए इण्हि ॥१६१॥ सिद्धत्थपुरे राया सुग्गीवो नाम मह परं मिच्छं । तस्स तुमं गच्छ लहुं सयंवरा, एत्थ किं बहुणा ? ॥१६२॥ एवं च भणियमेत्ते सा कन्ना देव ! तुम्ह नामेण । निसुएणं चिय जाया हरिसवसुल्लसियरोमंदा ॥१६३॥ नाऊण तीए भावं राया संपेक्खिऊण मह वयणं । वज्जरइ, तं महाबल ! वच्चसु सिद्धत्थनयरम्मि ॥१६४॥ घेतुं सयंवरमिमं कणगवईं भूरिभूइसंजुत्तं । कइव-यवलसंजुत्तो सोहणतिहिक्कणनक्खत्तो ॥१६५॥ युग्मम् ॥ जं आणवेसि भणिउं तत्तो हं तं गहीय संचलिओ । जाव य कमेण एत्तो जोयणमेत्तम्मि संपत्तो ॥१६६॥ अज्ज रयणीविरामे कइवयतुरएहिं वेगवंतेहिं । उग्गिलिय आगओ हं तुम्हाण पियं निवेएमि ॥१६७॥ देव ! महमेयमागमणकारणं पुच्छियं हि जं तुमए । एवं चंवत्थियम्मि संपह देवो पमाणंति ॥१६८॥ हरिसाऊरियहियओ अह राया भणइ परियणं निययं । महया विच्छड्डेणं नयरे कन्नं पवेसेह ॥१६९॥ तो परियणेण सम्मं तहत्ति संपांडियम्मि वयण-म्मि । सोहणलगे रन्ना परिणीया तत्थ कणगवई ॥१७०॥ सा रन्नो कणगवई कालेण अईव वल्लहा जाया । मह माऊए ठाणे वि-हिया अह पट्टबद्धा सा ॥१७१॥ अइवल्लहंपि वीसरइ माणूसं देसकालेअंतरियं । वल्लीसमं हि पिम्मं जं आसन्नं तहिं चडइ ॥१७२॥

१ पुणरुत्तं=भूयः । २ वराकी । ३ अच्छिऊण=आसित्वा । ४ लघु यथा स्यात्तथा, शीघ्रमिति यावत् । ५ निसुयं=श्रुतम् । ६ करणं=बव-बालवादि ज्योतिः-शान्प्रसिद्धम् । ७ इतो नगरात् । ८ अग्रे भूत्वा । ९ चावस्थिते । १० संपादिते निर्व्यूढे । ११ अन्तरितं=व्यवहितम् । १२ प्रेम ।

बीओ
परिच्छेओ ।

॥१५॥

वचंति वासराइं मह पिउणो तीए गाढरत्तस्स । सिढिलीकयसेसोरोहरमणिगमणाइचेट्टस्स ॥१७३॥ अह अन्नया कयाइवि कणगव-
ईए सुओ सुमुप्पन्नो । सुरहोत्ति विहियनामो पत्तो सो कुमारभावम्मि ॥१७४॥ अन्नदियहम्मि एयं एगंते भणइ कणगवई देवी ।
जुवरायपए किं नवि अहिसिच्चइ देव ! मे पुत्तो ? ॥१७५॥ तो भणइ नरवरिंदो जेठ्ठे पुत्तम्मि सुप्पइट्टम्मि । विज्जंते न हु जुत्तं जुव-
रायं ठाविउं सुरहं ॥१७६॥ भणियं देवीए तओ जेठ्ठवणे निहोडंड को णु ? । जइ तुज्झ अहं दइया ता सुरहं कुणसु जुयरायं
॥१७७॥ ताहे रत्ता भणियं सुट्ठु पिया तं सुलोयणे ! मज्झ । किंतु इमस्सऽणुरत्ता सामंतमहंतया सव्वे ॥१७८॥ तह एसो सुस-
मत्थो एवं विहिए विहेज्ज तं किंपि । अवमाणोओ हु जेणं ममावि रज्जं अवहरेज्जा ॥१७९॥ तो भणइ हसिय देवी एरिससत्तेण कह
तुमं विहिणा । पिययम ! राया विहिओ नवरि किंराडो कंओ होन्तो ? ॥१८०॥ जेणेव सुप्पइट्टो एरिसओ उक्कंडो पयावेण । तेणेव
इमं सिग्घं कैट्ठहरे खिवसु जंत्तेण ॥१८१॥ तत्तो य मज्झ पुत्तं जुवरायं ठाविउं पयत्तेण । अच्छसु विगयासंको रज्जं च ममं च
माणंतो ॥१८२॥ एवं देवीवयणं सोउं पडिउत्तरं अदाऊणं । राया समुट्ठिऊणं अत्थाणे गंतुमुवविट्ठो ॥१८३॥ एयं च देविवयणं
सुहवियानामियाए चेडीएँ । पच्छन्ने सोऊणं सव्वं घणदेव ! मह सिट्ठं ॥१८४॥ तं सोउं मह विगप्पो चित्ते एयारिसो समुप्पन्नो ।
किं कणगवईए बुंत्तो करेज्ज एवं पियं मज्झ ? ॥१८५॥

अहवा । न गणंति पुव्वनेहं न य नीइं नेय लोयअववायं । न य भाविआवयाओ पुरिसा महिलाण आयत्ता ॥१८६॥ ता जा

१ अवरोधः=अन्तःपुरम् । २ अभिषिच्यते । ३ विद्यमाने । ४ निवारयतु । ५ अन्यथा । ६ किरातः । ७ कृतः । ८ उत्कटः । ९ कष्टगृहे, कष्टगृहे
वा=कष्टगृहे इत्यर्थः । १० यत्नेन । ११ चेटी=दासी । १२ उक्तः । १३ पिता । १४ आवया=आपत् । १५ आयत्ताः=आधीनाः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥१६॥

न किंपि अन्नं देवीवयणाओ मह पिआ कुणइ । ताव अहिट्टेमि सयं रज्जं, पियरं विणासेत्ता ॥१८७॥ अहव न एयं जुत्तं विवेयजु-
त्तस्स मज्झ काउं जे । ता बंधिऊण पियरं कट्टहरगयं अणुचरामि ॥१८८॥ किंवा कणगवइं चिय सह सुरहेणं नयामि जमवयणे ।
किंवा कट्टहरम्मि दोब्बिवि धैत्तमि बंधेउं ? ॥१८९॥ अहवा किं मह इमिणा पेक्खामो ताव जं पिआ कुणइ । अदिट्टपाणियम्मि न हु
जुत्तं पौणहुम्मुयणं ॥१९०॥ अह राया मह उवरिं दिणे दिणे पिययमाए भन्नंतो । जाओ सिट्ठिलसिणेहो कन्नविसं जं महंतविसं
॥१९१॥ सहसत्ति अन्नदियहे किंपि मिसं दाविऊण मह रत्ता । हरियं गामसहस्सं दिन्नं लहुखेडंयं एकं ॥१९२॥ संजायअमरिसेणं
ताहे मए चित्तियं दुरायारं । मारेऊणं एयं रज्जमहिट्टेमि, किं बहुणा ? ॥१९३॥ अहवा न पुव्वपुरिसेहिं मज्झं वंसे कयं इमं पावं ।
तमहंपि कह करोमी असाररज्जस्स कज्जेण ? ॥१९४॥ महिलावयणेण इमो रागंधो कुणइ, कुणउ अन्नायं । मह पुण विवेयजुत्तस्स
हंदि ! न हु एरिसं जुत्तं ॥१९५॥ ता किं करेमि इण्हि अवमाणं ताव दूसहं पिउणो । अप्पवहोवि न जुत्तो देसच्चाओ परं जुत्तो
॥१९६॥ गंतूणमन्नदेसं तम्हा सेवामि अन्ननरनाहं । हुं तंपि हु नहु जुत्तं अवमाणपयं हि सेवत्ति ॥१९७॥ सुग्गीवनरिंदसुओ
जुयराया आसि एस रिद्धिजुओ । संपइ पुण वंठोइव कह सेवं कुणइ भिच्चाण ? ॥१९८॥ एमाइवयणविस्थरवज्जरणसमुज्जएण लोएणं ।
^{१३}दंसिजंतो रिऊणं कह गेहेसुं परिभमिस्सं ? ॥१९९॥ तम्हा कइवयनियपुरिसपरिगओ अकयअन्नजणसेवो । गंतुं चिट्ठामि अहं क-

१ अधितिष्ठामि । २ करोमि । ३ बद्ध्वा घातयामि । ४ अहट्टपानीये प्रवेशे । ५ उपानहोः पादरक्षकयोरुन्मोचनम् । ६ कर्णविषम् । ७ खेटकं=ग्रामः ।
८ अन्यायम् । ९ आत्मवधः । १० चाओ=स्यागः । ११ दासः । १२ मृत्यो दासः, अन्यराजानां स्वराज्यापेक्षया लघुत्वेन स्वाज्ञावशवर्तितया वा दास-
प्रायत्वात् । १३ दर्शमानः ।

बीओ
परिच्छेओ ।

॥१६॥

म्मिवि पंचंतदेसम्मि ॥२००॥ जा जीवइ एस पिया एयम्मि मयम्मि पुण जहा जुत्तं । तइय चिय काहामो किं इण्हि तीए चिंताए ? ॥२०१॥ एवं विणिच्छियमई कइवयपियपरियणेण परियरिओ । सामंतमंतिपुरनायगेहिं रत्ना य अंन्नाओ ॥२०२॥ नीहरिओ तत्तो हं कमेण अह पाविउं इमं पल्लिं । सीहगुहं नामेण अंच्छिउमेईए पारद्धं ॥२०३॥ मिलिया मज्झ अणेगे भिल्ला चोरा कुकम्मनिरया य । तेहिं परिवारिओ हं संपइ पल्लीवई जाओ ॥२०४॥ तं जं तुमए पुट्टं तुम्हाणं कह णु एत्थ आवासो । उत्तमनराण पाविट्टलोय-जोगाए पल्लीए ? ॥२०५॥ एयं संखेवेणं कहियमवत्थाणकारणं एत्थ । तं तुह धणदेव ! मए गरुयसिणेहेण सबंपि ॥२०६॥ भणियं धणदेवेणं अब्बो ! जणओपि एरिसं कुणइ । अवमाणं पुत्ताणं धी ! धी ! संसारवासस्स ॥२०७॥ सो चिय कज्जवसेणं वल्लहओ होइ एत्थ संसारे । कारणवसेण सोवि हु रिउव्व वेसो जणो होइ ॥२०८॥ परमत्थओ न कोवि हु पिओ व सत्तू व अत्थि लोगम्मि । नइ माया नेय पिया सकज्जवसओ जणो सबो ॥२०९॥ पुत्तोवि सत्तुसरिसो दीसइ नियकारणे अपुजंते । पिउणा सुविणीओवि हु धिरत्थु संसारवासस्स ॥२१०॥ तं चिय कुमर ! महप्पा तं चिय पसमस्स लद्धपरमत्थो । तं चिय विवेयजुत्तो तुमए चिय मंडिया वसुहा ॥२११॥ पिउणाऽवमाणिओवि हु अन्नं असमंजसं अकाऊणं । संतम्मि बले तहवि हु देसच्चाओ कओ जेण ॥२१२॥ एमाइ-वयणवित्थरअवरोप्परवड्डमाणनेहाणं । ताणं पंच व सत्त व वोलीणा वासरा जाव ॥२१३॥ तावय संमत्थसत्थं दट्ठणं गमणउच्छुगी-भूयं । धणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं सुप्पइट्ठं तं ॥२१४॥ तुम्ह विओगो दूसओ एसो सत्थो समुच्छुगीभूओ । तं कुमर ! अम्ह जायं

१ प्रत्यन्तदेशे=समीपदेशे । २ अज्ञातः । ३ आसितुमेतस्याम् । ४ धिक् । ५ द्वेष्यः । ६ अपूर्यमाणे । ७ महात्मा । ८ अतिक्रान्ताः । ९ समस्त-सार्थम् । १० उत्सुकीभूतम्=उत्कण्ठितम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥१७॥

एत्थ तडी एत्थ वग्घोत्ति ॥२१५॥ एएणं चिय नेच्छंति साहवो सज्जणेहिं संसंगिं । जम्हा विओगविहुरियहिययस्स न ओसहं
अन्नं ॥२१६॥ युग्मम् ॥ जइवि हु बहइ न जीहा एरिसवयणे समुल्लविज्जते । तहवि हु भणामि भुंचसु गच्छामो संपयं अम्हे ॥
॥२१७॥ ता किंपि चित्तिऊणं खणंतरं दीहंरं च नीससिउं । वज्जरइ सुप्पइट्ठो सविसायं एरिसं वयणं ॥२१८॥ अम्हारिसेहिं गिहमा-
गयाण तुम्हारिसाणं सुंयणाणं । को उवयारो कीरंउ एरिसठाणे वसंतेहिं ? ॥२१९॥ तहवि हु भणामि किंचिवि कायवो नेव पत्थणा-
भंगो । जेण परकज्जसाहणनिरया खलु सज्जणा होंति ॥२२०॥ ततो फुरंतनिम्मलमँऊहविच्छुँरियदसदिसाऽऽभोगो । एक्कोवि अणेग-
गुणो पवरमणी तस्स उवणीओ ॥२२१॥ ददुं दिव्वमणिं तं दीसंताणेयलक्खणं विमलं । वियसियलोयणजुअलो अह धणदेवो इमं
भणइ ॥२२२॥ एरिसपवरमणीणं मणुस्सखेत्तम्मि संभवो नत्थि । नवरं जइ सुरलोगे हवेज्ज न हु अन्नखेत्तम्मि ॥२२३॥ एवं वि-
णिच्छियम्मिवि तहवि हु कोऊंहलं महं हियए । तो भणसु कह णु जाया संपत्ती तुम्ह एयस्स ? ॥२२४॥ तो भणइ सुप्पइट्ठो सम्मं
हि विणिच्छियं तुमे भइ ! । माणुसखेत्तसमुत्थो न होइ एसो मणी ताव ॥२२५॥ किंतु सुरलोगजाओ एसो संपाविओ जहम्हेहिं ।
तं एगमणो होउं जइ कोउंगमत्थि तो सुणसु ॥२२६॥ पुव्वं एगम्मि दिणे पभायसमयम्मि गहियँकोदंडा । चलिओ कइवयनियपु-
रिसपरिगओ मिगवहट्ठाए ॥२२७॥ उत्तरदिसामुहो हं गाउयमेत्तम्मि भूमिभागम्मि । घणपत्तलतरुवरसंकुलम्मि वियरामि जाव वणे
॥२२८॥ ताव य निसुओ सद्दो दूसहगुरुदुक्खसुअओ कँलुणो । आगासे महिलाए सघघरं रोयमाणीए ॥२२९॥ युग्मम् ॥ हा ! कह

बीओ
परिच्छेओ ।

॥१७॥

१ संसक्तिम्=सङ्गतिम् । २ दीर्घम् । ३ सुजनानाम् । ४ उपचारः=समादरः । ५ कियताम् । ६ मयूखाः=किरणाः । ७ विच्छुरितः=व्याप्तः । ८ आभोगः=प्रदेशः । ९ विनिश्चिते । १० कुतूहलम् । ११ संप्राप्तिः । १२ कौतुकम् । १३ कोदण्डं=धनुः । १४ करुणः=करुणोत्पादकः ।

मज्झ निमित्ते पिययम ! अतिगरुयआवयं पत्तो ? । हा ! अज्जउत्त ! इण्हि तुह विरहे नत्थि मह जीयं ॥२३०॥ तदणंतरं च केणवि
हकिय अइनिदुत्तुरं समुल्लवियं । कत्तो मह वसगाए साहारो तुज्झ एएण ? ॥२३१॥ तं सोऊणं मज्झं मणम्मि कोऊहलं समुप्पन्नं ।
जाव य दोण्णि व तिण्णि व वच्चामि पयाइं ता निसुओ ॥२३२॥ एगम्मि वणनिगुंजे अदिस्समाणस्स कस्सवि नरस्स । गरुदुक्ख-
स्यणपरो मंदो नित्थणणसंसदो ॥२३३॥ युग्मम् ॥ तत्तो महंतकोऊहलेण तत्तोमुहो अहं चलिओ । पेच्छामि संबलितरुं सरलं उत्तुंग-
मइगरुयं ॥२३४॥ दंसणमेत्तुप्पाइयअइगरुयभएहिं रत्तनेत्तेहिं । कसिणसरीरसमुब्भूयभूरिपैहाभरियगयणेहिं ॥२३५॥ निम्मलमणि-
वलयसमुच्छलंतकंतीए पयडवयणेहिं । गुरुरोसवसवियंभियफारफणाघोरभुयगेहिं ॥२३६॥ दीहरलंतजीहासहस्सविप्फुरणभीइजण-
गेहिं । असरिसअमरिसवसविप्पमुक्कुंकारसदेहिं ॥२३७॥ अइगरुयपन्नगेहिं समंतओ वेढिओ अणेगेहिं । एगो दिव्वागारो पुरिसो
दिट्ठो अहे तस्स ॥२३८॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ अइदूसहवियंणावसविमुक्कुणरुत्तमंदहुंकारं । आकंठवेढियं तं दट्ठुं पुरिसं मए
भणियं ॥२३९॥ धी ! धी ! हयविहिणो विलसियस्स अंसमिक्खियस्स एयस्स । एयारिसेवि पुरिसे एरिसदुक्खं करंतस्स ॥२४०॥
एमाइ मए परिदेवियम्मि भणियं इमं तओ तेणं । अलमिमिणा ते परिदेविण्ण सुण ताव मह वयणं ॥२४१॥ चिट्ठइ चूडाए महं
मज्झे बद्धो फुरंतकिरणिल्लो । दिव्वो मणीण पवरो मणी भुयंगोहविद्धंणो ॥२४२॥ जस्स पभावेण इमे डसिउमणावि हु चयंति नो
डसिउं । घोरविसावि हु सप्पा सप्पंति न बद्धवयणव्व ॥२४३॥ तं घेत्तूणं वरमणिं सिंचसु सलिलेण तेण तो पच्छा । अच्छोडेसु

१ आपदम् । २ जीवितम् । ३ कुतूहलम् । ४ शाल्मलीतरुम् । ५ पहा=प्रभा । ६ अधः । ७ वियणा=वेदना । ८ असमीक्षितस्य । ९ परिदेविते=विल-
पिते=विलापे कृते सतीत्यर्थः । १० विद्रावणः=निवारकः । ११ बद्धवदनाः=बद्धमुखाः । १२ आच्छोडय ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥१८॥

भुयंगे अंगविलम्बे महमणेगे ॥२४४॥ आमंति भणंतेणं तच्चयणं सोयरं कयं सव्वं । अच्छोडिया जलेणं झत्ति विलीणा अह
भुयंगा ॥ २४५॥

अविय । मणिसलिलेणं सित्ता खणेण सव्वेवि पाविया विलयं । खरजालावलिजलणोवताविया मयणपिंडव्व ॥२४६॥ अह सो
पण्डुवियणो सीयलतरुछाहियाए उवविट्ठो । मैहपुरिसकयसुकोमलकिसलयसंछण्णसंथरण ॥२४७॥ आभट्ठो पढमं च तेण अहयं कत्तो
तुमं आगतो, किंवा नाम कहिं कुलम्मि विमले जाओ सि, को ते पिया ? । एवं भो धणदेव ! तेण तइया पुट्ठे मए साहिया पुव्वुत्ता
सयलावि तुज्झ कहिया जा सा पँउत्ती तहिं ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाढासमूहरम्माए । रागगिदोसविसहरपसमणजलमंत-
भूयाए ॥२४९॥ एसो एत्थ समप्पइ विजाहरमोयणोत्ति नामेण । सुरसुंदरिनामाए कहाए बीओ परिच्छेओ ॥२५०॥ ५००॥

॥ बीओ परिच्छेओ समत्तो ॥

बीओ
परिच्छेओ ।

॥१८॥

१ सादरं यथा स्यात्तथा । २ छाहिया=छाया । ३ मत्पुरुषेण कृते सुकोमले किसलयैः संछन्ने संस्तारके । ४ आभाषितः । ५ कथिता । ६ प्रवृत्तिः=
वृत्तान्तः ।

तइओ परिच्छेओ ।

अह सोवि मए पुढो केण तुमं एरिसाए घोराए । खित्तो सि आवयाए केण व कजेण भइ सुहा ! ॥१॥ एवं च पुच्छिओ सो सडुक्खमइदीहरं च नीससिउं । चित्तमंतरगुरुदुक्खस्यगं मोत्तुं अंसुजलं ॥२॥ अह सो भणइ सुभणिओ संसारे रागमोहियमणाणं । सुलहाओ आवयाओ जीवाण अंदीहदंसीणं ॥३॥ संसारसागरम्मी परिब्बमंताण भइ ! जीवाणं । न हु चोअमावयाहिं अनिजंतियकरणवग्गाणं ॥४॥ पुव्वकयकम्मदोसा दुक्खं सवंपि जायइ जियंण । अवराहेसु गुणेसु य निमित्तमेत्तं परो होइ ॥५॥ परमत्थओ न केणइ सुहं व दुक्खं व कीरइ नरस्स । पुव्वकयमेव कम्मं सुहदुहजणणम्मि तल्लिच्छं ॥६॥ तत्तो य मए भणियं एवं एयंति नत्थि संदेहो । तहवि हु विसेसकारणवियंणणे अम्ह इच्छत्ति ॥७॥ अह भणइ भो सुंदर ! जइ एवं सुदठु तुम्ह निब्बंधो । ता एगमणो होउं साहिजतं निसामेहि ॥८॥ अत्थेथ भरहखेत्ते विक्खाओ खेयरावलीगम्मो । तुंगोव्व रूपपुंजो दसदिसिपसरंतकंतिहो ॥९॥ झरझरंतनिज्झरहुंकाररवेहिं बहिरियदियंतो । मयरंदपाणलंपडअलिवलयविरायमाणवणो ॥१०॥ वहमाणवांदिणीणं दिसिदिसिसुव्वंतखलहरासहो । ठाणे ठाणे विजाहरोरुपुरपंतिसोहिल्लो ॥११॥ विजापसाहणुजयविजाहरसंनिरुद्धएगंतो । वरसिद्धाययणेहिं परिमंडिय-

१ आपदि । २ अदीर्घदर्शनाम्=अविमृश्यकारिणाम् । ३ चोद्यम् । ४ आपद्विषयो नच प्रष्टव्यः, सुगमत्वादित्यर्थः । ५ अनियन्त्रितः=अवशीकृतः करणानामिन्द्रियाणां वर्गः समूहो यैस्तेषाम् । ६ जीवानाम् । ७ विज्ञाने । ८ निबन्धः=आग्रहः । ९ कथ्यमानम् । १० वाहिनी=नदी । ११ सुव्वंतो=भ्रूयमाणः । १२ सोहिल्लो=शोभावान् । १३ उज्जया=उद्यताः ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥१९॥

चूलियासिहरो ॥१२॥ सिद्धाययणपरिद्वियजिणबिंबच्चणनिमित्तमिंतीहिं^१ । विविहविबुहावलीहिं विणायमाणंबराऽऽभोगो ॥१३॥
कयलीहरद्विहिं पइमज्झणहं वणे वणे बहुसो । कंतां बिइजविजाहरेहिं किंजतसंगीओ ॥१४॥ अइमहुरभारईए ठाणे ठाणम्मि चारण-
मुणीहिं । पारद्वदेसणेहिं पडिबोहिजंतजंतुगणो ॥१५॥ पुंवांवरसागरपाविण होऊण मज्झदेसम्मि । पिसुणेणव जेण कओ दुंभावो
भरहवासस्स ॥१६॥ सुविसालदक्खिणुत्तरविभत्त^२ सेढीदुगेण सोहिछो । आंसियसच्चिद्वीओ वेयड्ढो नाम सेलोत्ति ॥१७॥ नवभिः
कुलकम् । तत्थत्थि दक्खिणाए सेढीए खयरलोयपडिपुन्नं । भमिरख्यरंगणागणनेउरझंकाररवमुहलं ॥१८॥ उत्तुंगमगरतोरणअसमाण-
दुवारदेससोहेहिं । निच्चं विरायमाणं विजाहरभवणवंदेहिं ॥१९॥ सयलतइलोकलच्छीनियनिलयं रयणसंचयं नाम । नगरं नयरगु-
णद्धं पमुदियनरनारीसंधायं ॥२०॥ तिसृभिः कुलकम् । तम्मि य पुरम्मि बहुविहविजाहरसयसहस्ससंकिन्ने । परिवसइ गुणनिहाणो
पवणगई नाम वरखयरो ॥२१॥ विन्नाणविणयजुत्ता पईणो अच्चंतवच्छलसहावा । नियपरिमलजियबउला बउलवई नाम से भज्जा
॥२२॥ तीए सह विसयसोक्खं अणुहवमाणस्स तस्स कालेण । अहमेगएव पुत्तो उप्पन्नो कयमणाणंदो ॥२३॥ जम्मदिणे चिय पुर-
नरचित्तचमुक्कारकारयं मज्झ । वद्धावणयं पिउणा कारावियमसमहरिसेणं ॥२४॥ कमसो य बारसाहे बोलीणे मज्झ जणणिजणएहिं ।
गुरुतुट्टीए पइद्वियमहिंहाणं चित्तवेगोत्ति ॥२५॥ बोलीणेषु य कइवयवरिसेसु अहं महंतबुद्धिस्स । अज्झावयस्स सुंहतिहिरिक्खम्मि

१ अर्चनम्=पूजनम् । २ आयतीभिः=आगच्छन्तीभिः । ३ कान्ता द्वितीया येषां तैः स्वस्त्रीसहितैर्विद्याधरैरित्यर्थः । ४ भारत्या । ५ दुर्भावः द्वयोर्भावः, द्वयोर्भावो द्विर्भाव इति विग्रहेण द्वित्वं च । ६ सेढी=श्रेणी । ७ आश्रिताः सर्वा ऋद्धयो यं वैतादर्थं सः । ८ खेचरा विद्याधरास्तेषामङ्गनानां स्त्रीणां गणस्य नूपुराणां झङ्काररवैर्झङ्कारशब्दैर्मुखरम् । ९ वृन्दैः । १० पत्युः । ११ अभिधानम् । १२ अज्झावओ=अध्यापकः । १३ शुभे-तिथिः शुभे; ऋक्ष=नक्षत्रम् ।

तइओ
परिच्छेओ ।

॥१९॥

समप्पिओ पिउणा ॥२६॥ तत्तो अकालहीणं तहविहअज्झावयप्पभावेण । नियमइसामत्थेण य गहियाओ कलाओ सयलाओ ॥२७॥
 नियकुलकमागयाओ पिउणा विज्जाओ मज्झ दिन्नाओ । नहगामिणिपमुहाओ जेहविहिणा साहियव्वाओ ॥२८॥ दंसियमयणवियारं
 महिलाजणहिययमोहणमुदारं । अह कमसो संपत्तो अहं नवजोव्वणारंभं ॥२९॥ अन्नम्मि दिणम्मि अहं समाणजोव्वणवयंसपरिय-
 रिओ । पत्तो अणेयतरुसंडमंडियं मणहरुज्जाणं ॥३०॥ पारद्विविहकीला चिद्धामो जा खणंतरं तत्थ । ताव य गयणे दिद्धा दिव्व-
 विमाणाण रिंछोली ॥३१॥ पसरंतपवररयणोरुदित्तिविच्छुरियनहयलाऽऽभोया । उत्तरदिसा पर्यट्ठा सुरसुंदरी गेयसोहिच्छा ॥३२॥
 युग्मम् ॥ तं दट्ठु मए भणियं कत्थ इमो हंदि ! देवसंदोहो । चलिओ चलंतकुंडलमुत्ताहलधवलगंडयलो ? ॥३३॥ ईसि हसिऊण
 भणियं मज्झ वयंसेण बंधुदत्तेण । सुपसिद्धमेव एयं वेयड्ढुनगे वसंताणं ॥३४॥ जिणवंदणत्थमेत्थं सिद्धाययणेसु एइ सुरनिवहो ।
 निच्चं पि वयंस ! अओ पसिद्धवत्थुम्मि का पुच्छा ? ॥३५॥ तत्तो य मए भणियं एवं एयंति किंतु निसुणेसु । महया विच्छड्डेणं न
 एंति निच्चं सुरा एत्थ ॥३६॥ अज्ज पुणो सविमाणा सव्विड्ढीए महंतहरिसेणं । दीसंति जं वयंता तेण मए पुच्छियं मित्त ! ॥३७॥
 अह भणइ बंधुदत्तो खणंतरं चित्तिऊणसवित्तकं । हुं नायं पारद्धा सिद्धाययणेसु जत्ताओ ॥३८॥ पसरंतसुरहिमलयानिडुद्धुरो जेण
 वट्ठइ वसंतो । किंसलइयसयलतरुवरविरायमाणोरुवणनियरो ॥३९॥

अविय । वायंतमलयमारुयचलंतपत्तलविसालसाहाहिं । नच्चंतिव तरुणो पहरिसेण महुमासआगमणे ॥४०॥ कुसुमाऽऽमोयीऽऽ-

१ अकालेन हीनं यथा स्यात्=कालप्राप्त्येत्यर्थः । २ यथाविधि । ३ साधयितव्याः=साधयितुं योग्याः शक्याश्चेत्यर्थः । ४ अहकम्, स्वार्थे कः । ५ कीला=
 क्रीडा । ६ प्रवृत्ता । ७ ईषत् । ८ वयस्येन=मित्रेण । ९ व्रजन्तः । १० किसलइयं=नवपल्लवितम् । ११ आयड्ढिया=आकृष्टाः ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥२०॥

यद्धियअलिउलझंकारगहिरसदेण । गायंतिव तरुनियरा वसन्तमासागमे तुट्ठा ॥४१॥ मयरंदपिंजराओ विसट्टसुगंधकुसुमवयणाओ । वणराईओ हसंतिव वसंतमासागमं ददुं ॥४२॥ दट्टणव तरुनियरं महुसमए बहलपत्तलच्छायं । अवमाणिओ पलासो कसिणमुहो ज्ञत्ति संजाओ ॥४३॥ अच्छउ ता फलकाले फुल्लिमंसमएवि कालिमा वयणे । इय कलिउं पलासो चत्तो पत्तेहिं किर्विणोव्व ॥४४॥ दट्टण वणसमिद्धिं पलासविडवेहिं मउलियं वयणं । अनेवि हु अण्पत्ता पररिद्धिं नेय विसहंति ॥४५॥

अविय । पावियवसंतमासो वणम्मि निस्सेसपीयलोहियओ । पियविरहियपहियाणं भयजणओ किंसुयपिसाओ ॥४६॥

अन्नं च । पंचसरलोद्धंणं मैहुमासविइअण दयरहियं । हम्मंतीओ गाढं दट्टणव पहियमहिलाओ ॥४७॥ हसियं व मज्झसंठि-
यकलयंठिकण कूइयरवेण । पयडियमंजरिगुरुदंतपंतियं चूयविडवेहिं ॥४८॥ दट्टण पहियनिवहं निहयं महुमासलोद्धंयनरेण । ओ-
णयमुहीओ कुंसुमंसुएहिं रोयंतिव लयाओ ॥४९॥ मयपहियाण जलंतिव ठाणे ठाणे महंतंचीयाओ । घणकिंसुयच्छलेणं अलिरवमि-
सिमिसियसदाओ ॥५०॥ निज्झरतडेसु तरुणो पवणपहल्लंतजलनिबुंहेहिं । साहाकरेहिं देंतिव जलंजलिं जत्थ पहियाणं ॥५१॥

किंच । घणकिंसुयनवरंगयविराइया बद्धपवरमयणहला । पाडलकुसुमा सोहई वसंतलच्छी नववहुव्व ॥५२॥

१ त्यकः । २ कृपणः । ३ अपात्राणि=तुच्छाः, अपत्राक्ष=पत्ररहिताः । ४ लुब्धकः=व्याधः । ५ महुमासद्वितीयेन=वसन्तसहितेनेत्यर्थः । ६ प्रकटिता मज्जर्य एव ये गुरवो=महान्तो दन्तास्तेषां पङ्क्तिर्यत्र हसने तदिति । ७ चूतविटपैः=आम्रशाखाभिः । ८ अबनत=मुखाः । ९ कुसुमान्येवाभुकाणि तैः । १० चिताः । ११ निबुद्धा=निकुहिताः=मग्नाः ।

तइओ
परिच्छेओ ।

॥२०॥

अन्नं च । बुहसहिओवि हु स्रो केव्वासत्तो वसंतमाहप्पा । उवभुंजिऊण मैणं संपइ मेसँस्स उक्कोत्ति ॥५३॥ ता एरिसे वसंते दिसिदिसिपसरंतपरहुयासहे । वित्थरियच्चरीरवमुहरियउज्जाणभूभागे ॥५४॥ विलसंति कामुयजणा अंदोलिअंति तरुणजुवईओ । वित्थरइ पडहयरवो पियंति वरवारुणिं तरुणा ॥५५॥ साहीणपिययमाणं तरुणीणं वल्लहम्मि महुमासे । धम्मपरायणलोएण एत्थ कीरंति जंत्ताओ ॥५६॥ जिणविबाणं भत्तीए तेण एए समागया देवा । सव्वायरेण वेयड्ढुसिद्धकूडेसु जत्तत्थं ॥५७॥ तत्तो य मए भणियं जइ एवं तो वयंस ! अम्हेवि । गंतूण सिद्धकूडे सांसयसच्चन्नुपडिमाओ ॥५८॥ भत्तीए पणमिऊणं करेसु नियमाणुसत्तणं संहलं । पेच्छामो जिणजंत्तं सुयस्वरहेणं किजंतं ॥५९॥ बुग्गम् ॥ अह सव्वेहिवि भणियं एवं होउत्ति सुट्ठु ते भणियं । एत्थंतरम्मि पत्तो मह धांसुओ बलो नाम ॥६०॥ आगम्म तेण भणियं पिउणा ते चित्तवेग ! संलेंत्तं । एसो हु रयणसंचयवत्थवो सयलस्वरजणो ॥६१॥ न्हाओ विलित्तदेहो सुहनेवत्थो महाविभूईए । चलिओ जिणजत्ताए आसन्ने सिद्धकूडम्मि ॥६२॥ तेण समं अम्हेवि हु चलिया ता सिग्घमेव आगच्छ । कयण्हाणाइविहाणा जेण समं चेव गच्छामो ॥६३॥ तव्वयणं सोऊणं नियगेहे आगओ पिउसमीवे । तेवि य मज्झ वयंसा नियनियगेहेसु संपत्ता ॥६४॥ कयण्हाणाइविहाणो सह पिउणा ताहे पवणगइणा हं । तक्कालुचियं सव्वं गहिऊणं धूवपुप्फाइं ॥६५॥ नागरजणेण सहिओ उप्पइओ खंग्गसामलं गयणं । गच्छंतेण कमेणं दिट्ठं भवणं जिणिंदस्स ॥६६॥

१ बुधः=पण्डितो ग्रहविशेषश्च । २ कव्वो=काव्यः=शक्रः, कव्वं=कव्यं=मांसं च । ३ मीनराशिं मत्स्यं च । ४ मेषराशेः, ऊरणस्य च । ५ उत्कः=उत्सुकः । ६ परमृता=कोकिला । ७ गीतमेदः । ८ साहीणा=स्वाधीनाः । ९ जत्ता=यात्रा । १० शाश्वतसर्वज्ञप्रतिमाः । ११ सफलम् । १२ ओघः=समूहः । १३ धात्रीसुतः । १४ संलसम्=उक्तम् । १५ वास्तव्यः । १६ नेपथ्यं=वल्लम् । १७ खड्गवत् इयामम् ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥२१॥

वायंतमभयमारुयमंदंदोलंतधयवडगेहिं । सैन्नं करेमाणं आगमणत्थं जणोहस्स ॥६७॥ दुंदुहिमैउंदमदलतिलिमापमुहेण तूरसदेण ।
हकारेंतं जणं जत्तासमए जिणिंदस्स ॥६८॥ तत्तो कमेण पत्ता दिसि दिसि नचंतअच्छरानियरं । मणहरगेयझुणीए आणंदियभविय-
संदोहं ॥६९॥ नाणाविहवत्थेहिं कयउल्लोयं मणोहरायारं । विच्छिंतीए लंबियनिम्मलवरहारओचूलं ॥७०॥ विरइयघणफुल्लहरं विचि-
त्तलंबंततारियाइन्नं । पवरपडिमंडवेण उच्छाइयअंगणाभोयं ॥७१॥ नीसलतंडियचंदायएहिं मंडियचउक्कियादेसं । फुल्लमयपवरतो-
रणसोहियमज्झं जिणिंदगिहं ॥७२॥ चतसुभिः कलापकम् ॥ तस्स य दुवारदेसे निम्मलजलपूरियाए वावीए । काऊण पार्यंसोयं नि-
ययवयंसेहिं परियरिओ ॥७३॥ जिणभवणदुवारट्टियउच्चैल्लियफुल्लमालियोहस्स । पुप्फाइं गेण्हंतो अंतो विहिणा पविट्ठो हं ॥७४॥
॥ युग्मम् ॥ पूइय जिणिंदबिंबे काउं चीइवंदणं जहाविहिणा । बाहिं नीहरिओ हं उवविट्ठो खयरमज्झम्मि ॥७५॥ वत्ते जिणमज्जणए
इओ तओ तत्थ संचरंतो हं । अवरोप्परदंसियकोउगेहिं सहिओ वयंसेहिं ॥७६॥ कत्थइ विलासिणिजणं पेच्छंतो नच्चमाणयं विविहं ।
कत्थइ कविवरनिवहं जिणचरियं अहिणवेमाणं ॥७७॥ वीणारवसंवलयं कत्थवि गीयज्झणिं निसैमेंतो । विरइयविविहायारं कत्थवि
य बलिं पैलोएंतो ॥७८॥ कत्थइ तरुणनरेहिं दिजंतं रासयं मुणेमाणो । सुरसुंदरीहिं कत्थइ गिअंतं धवलसंघायं ॥७९॥ एवं च जाव

तइओ
परिच्छेओ ।

१ बात् (चलत्) मृदुकमारुतमन्दान्दोल्यमानध्वजपटाग्रैः । २ संज्ञाम् । ३ मुकुन्दो वाद्यविशेषः । ४ झुणी=ध्वनिः । ५ उल्लोचः=चन्द्रातपः “चंदरबो” इति
भाषायाम् । ६ विच्छित्तिः=प्रान्तभागः । ७ अवचूलः=ध्वजस्याधोमुखः कूर्चकोऽवचूलः, उच्चूलं ध्वजस्योर्ध्वस्थितः कूर्चकः उच्चूलः । ८ निस्तलं=तलम् । ९ तद्धितं=
ततम्=विस्तृतम् । १० पादशौचम् । ११ उच्चलितः=समीपागतः । १२ फुल्लमालिया=पुष्पविक्रेत्री । १३ चैत्यवन्दनम् । १४ बहिः । १५ निशमयन्=शृण्वन् ।
१६ प्रलोकमानः । १७ गीयमानम् ।

॥२१॥

कोऊहलेण अवरावरेसु ठाणैसु । हिंडामि तत्थ भवणे लीलाए समं वयंसेहिं ॥८०॥ ताव मह माउलसुओ सहरिसमागम्म साइयं दाउं । वज्जरइ भाणुवेगो पभूयकालाओ दिट्ठो सि ॥८१॥ युग्मम् ॥ कुसलं च पवणगइणो पिउभगिणीए य बउलवइयाए ? । तत्तो य मए भणियं कुसलं सव्वेसि, अन्नं च ॥८२॥ एत्थेव आगयाइ इमाइं चिट्ठंति भइ ! जिणभवणे । अम्मापिऊण मूलं समागओ तेण सहिओ हं ॥८३॥ सायरमवगूढो सो तेहिं पउत्तिं च पुच्छिओ भणइ । कुसलं मह जणगाणं नागमणं कारणावेक्खं ॥८४॥ अह सो मए पभणिओ विंत्तप्पाया इमा हु जिणजत्ता । संपइ पुण अम्हाणं आगच्छसु पाहुणो ताव ॥८५॥

तो भणइ भाणुवेगो एवं एयंति किंतु निसुणेसु । मह चित्तभाणुषिउणा लहुमागच्छेज्ज इति भणियं ॥८६॥ ता चित्तवेग ! संपइ तं चिय नगरम्मि एहिं मैहतणए । उकंठिओ पैगामं जं अच्छइ तुम्ह माउलओ ॥८७॥ एवं च तेण भणिओ अम्मापीईहिं अँभ-
णुभाओ । भाउसमेओ पत्तो नगरमहं कुंजरावत्तं ॥८८॥ तहियं च चित्तभाणू मं ददुं सुदुं हरिसिओ भणइ । सुंदरमायरियं ते जमा-
गओ अम्ह पाहुणओ ॥८९॥ निययपउत्तिं सव्वं कहिउं कयभोयणाइवावारो । पत्ताए रयणीए पांसुत्तो पवरसयणीए ॥९०॥ तत्थ य पभायसमए लंवमाणे तंबंचूलनिरंवे । दिट्ठो अदिट्ठपुवो एसो सुंमिणो मए तइया ॥९१॥ किल धवलफुल्लमालं मणोहरं ददुं तग्ग-
हट्ठाए । चलिओ हं न य सक्केमि गेण्हिउं तं जया कहवि ॥९२॥ केणवि मित्तेण तओ समप्पिया आयरेण मे गहिया । ओलंबिस्सं गलए किल नियए ताव सा इत्ति ॥९३॥ पडिया मह हत्थाओ कत्थवि य गयत्ति नेय जाणामि । ताहे महंतदुक्खं तविरहे मज्झ

१ मातुलसुतेन । २ वृत्तप्राया=पूर्णप्राया । ३ मदीये । ४ प्रकामम् । ५ अभ्यनुज्ञातः=आदिष्टः । ६ प्राघूर्णकः=अतिथिः । ७ प्रसुप्तः । ८ शयने । ९ ल-
पति=शब्दायमाने । १० ताम्रचूडनिकुरम्बे=कुक्कुटसमूहे । ११ स्वप्नः । १२ अवलम्बिष्ये=निवेशयिष्यामि ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥२२॥

संजायं ॥९४॥ तिसृभिः कुलकम् । सुकावि मए एसा पुणोवि अभिलाणकुसुमिया विहिया । इय भणिऊणं केणवि कंठे विणिवेसिया मज्झ ॥९५॥ ताव पडुपडहझल्लरिकाहलभंभामउंदसदालं । सोउं तूरस्स रवं झत्ति पणट्ठा महं निहा ॥९६॥ तो हरिसविसायदं ददुं सुमिणं विचिंतियं हियए । किं नाम मज्झ स्यइ अदिट्ठपुव्वं इमं सुमिणं ? ॥९७॥ का हंदि ! इमा माला विजा वा संपया व मह होजा । दिन्ना केणवि नट्ठा पुणरवि लद्धा, न याणामि ॥९८॥ एवं अणिच्छियत्थो सुविणसरूवस्स उट्ठिओ अहयं । काउं पभाय-
किंच अह सहिओ भाणुवेगेण ॥९९॥ आरूढो पासाए उवरिमभूमीए चित्तसालाए । मणिरयणकोट्टिमम्मी उवविट्ठो मेत्तवारणए ॥१००॥ युग्मम् ॥ अह तं पभायदिट्ठं सिट्ठं सुविणं तु भाणुवेगस्स । निच्छइउं नो सकइ सोवि हु सुविणस्स सेंभावं ॥१०१॥ चित्तिता सुविणफलं विगप्पसंकप्पखित्तनियचित्ता । जा चिट्ठामो अम्हे खणंतरं तत्थ ठाणम्मि ॥१०२॥ ताव य वरनेवत्थो महग्घ-
आभरणभूसियसरीरो । सच्चोवि नयरलोओ गंतुं कत्थवि पयट्ठोत्ति ॥१०३॥ युग्मम् ॥ तं ददुं मए भणियं सवालवुट्ठो इमो जणो कत्थ । कयउंवसोहो वच्चइ साहसु भो भाणुवेगम्ह ? ॥१०४॥ भणियं च तेण निसुणसु अजं जं मयणतेरसी भइ ! मयरंदुजा-
णठियस्स तेण जत्ताए मयणस्स ॥१०५॥ एसो नरनारिगणो पूयत्थं तस्स वच्चइ पमोया । अम्हेवि हु गच्छामो पेच्छामो कुसुमसरजत्तं ॥१०६॥ युग्मम् ॥

तत्तो य मए भणियं एवं होउत्ति दोवि संचलिया । कयसिंगारा पयओ पत्ता य कमेण उजाणं ॥१०७॥ कीलंतकामिणीयण-

१ अनिश्चितार्थः । २ मत्तवारणं=मत्तालम्बः । ३ शिष्टम्=उक्तम् । ४ निश्चेतुम् । ५ सद्भावं=परमार्थम् । ६ महाघं=बहुमूल्यकम् । ७ प्रवृत्तः । ८ उपशोभा=विभूषा । ९ मदनत्रयोदशी । १० व्रजति । ११ प्रमोदात् । १२ कुसुमशरः=कामः । १३ पयओ=पदतः=पादाभ्याम् ।

तइओ
परिच्छेओ ।

॥२२॥

रणंतनेउररवेण तरुनियरो । मयणमहूसवतुडो गायइ इव चच्चरिं जत्थ ॥१०८॥ मलयानिलहंछावियसाहाहिं विधुम्ममाणया धंणियं ।
 कोइलकयकलकोलाहलेहिं अँफुडक्खरालावा ॥१०९॥ आयंबिरनवकिसिलयआयंबमुहा महीरुहा जत्थ । आसाइयमहुमासा मत्ता इव
 संचविज्जति ॥११०॥ युग्मम् ॥ सुविसडुकुसुमसोहंतमंजरीपुंजरइयसेहरया । जोहोरंतिव पवणोणयाहिं साहाहिं पउरजणं ॥१११॥ तम्मि
 य पवरुजाणे घणतरुवरमंडिए सुरमणीए । दंसणमेत्तुप्पाइयमयणे मयरंदनामम्मि ॥११२॥ नाणानेवत्थेणं नायरलोएण परिगया जाव ।
 पविसामो ता दिट्ठं दूराओ मयणदेवहरं ॥११३॥ युग्मम् ॥ रइजुत्तमयणपूयणनिमित्तमित्तेण पउरलोएण । पडिपुन्नं सुविलासं उत्तुंगं
 तुंगपागारं ॥११४॥ उद्दामवज्जंतअच्चंतवरमइलं मत्तवरकामिणीसंघकयगुंदलं । चच्चरीसइअक्खिच्चकामुयजणं पडहियासइनच्चंतबहु-
 वामणं ॥११५॥ पिययमासत्तनरुद्धकयलीहरं दोलियारूढपुरबालियासुंदरं । सविडवेसाजणारद्धजलकीडयं सलिलसंपायकयकइमुंप्पी-
 लयं ॥११६॥ तं मज्झे पविसित्ता ददट्ठण रईए संजुयं मयणं । निगंतूणं दोण्णिवि उवविट्ठा वारवेईए ॥११७॥ नाणाविहकीलाहिं
 कीलंतं पुरजणं पुँलोएंतो । जाव खणंतरमेगं कुमर ! अहं तत्थ अच्छामि ॥११८॥ तावासन्नम्मि दुमे अंदोलिंती सहीण मज्झगया ।
 दिट्ठा अउव्वरूवा जुवई नवजोव्वणारंभा ॥११९॥ पीणुन्नयघणसिहिणुच्छलंतहारावलीए कयसोहा । उत्तत्तकणयवन्ना मणिकुंडल-
 मंडियकवोला ॥१२०॥ अँमयमइयव्व विहिणा विहिया कयलोयलोयणाणंदा । दंसणमेत्तेणं चिय पँह्हायंती जणमणाइं ॥१२१॥

१ हल्लाविया=चलिता । २ विधूर्णयमानका । ३ गाढम् । ४ अस्पष्टं=अव्यक्तम् । ५ आयंबिरा=आताम्राः । ६ आयंबं=आताम्रम् । ७ सच्चविज्जति=इत्यन्ते ।
 ८ प्रणमन्ति । ९ वज्जंतं=वाह्यमानम् । * गुंदलं=आनन्दध्वनिः । १० उप्पीलो=संघातः । ११ द्वारवेदिकायाम् । १२ पश्यन् । १३ उत्तत्तं=उत्तप्तम् । १४ अमृ-
 तमया । १५ प्रह्लादयन्ती=आनन्दयन्ती ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥२३॥

चतसृभिः कलापकम् ॥ तं ददुं चितियं मे का एसा हंदि ! मणहरसरुवा । किं नागकन्नगेसा अवइन्ना, अहव वणलच्छी ? ॥१२२॥
किंवा सुरलोगाओ पब्भट्ठा तियससुंदरी एसा । किंवा मयणविउत्ता होज्ज रई गहियदेहत्ति ? ॥१२३॥ एवं विगप्पमाणो अणमिस-
नयणेहिं तं पुलोएंतो । तीएवि पुलोइओ हं सैसिणिद्धअवंगदिट्ठीए ॥१२४॥ पुट्ठो य भाणुवेगो का एसा कस्स वावि महिलत्ति ? ।
ईसीसिं विहसिऊणं अह भणियं भाणुवेगेण ॥ ॥१२५॥ ईए संकहाए न हु कजं किंचि उट्ठिमो ताव । एसा हु बंकवंकं जोयइ
तुह संमुहं जेण ॥१२६॥ अंगेसु निवडमाणा दिट्ठी एवंविहाण महिलाण । देहं कुणइ असत्थं अवस्स हियं अवहरेज्जा ॥१२७॥
तत्तो य मए भणियं परिहासपरो सि अम्हे एमेव । पुच्छामो कोउगेणं तं पुण अन्नं विअप्पेसिं ॥१२८॥ तो भणइ भाणुवेगो
इमम्मि नयरम्मि अत्थि पैयडजसो । खयरो अमियगई तस्स भारिया चित्तमालत्ति ॥१२९॥ एसा एगा धूया ताणं जाया अणो-
वमगुणट्ठा । नामेण कणगमाला विन्नाणसंमन्निया कन्ना ॥१३०॥ तत्तो य मए भणियं का एसा मयणपूयणं कुणइ ? । एसावि का
सहीए पुरओ वत्तं कहेमाणी ? ॥१३१॥ को व इमो अवलंबइ गलए वेसाए तरुणओ पुरिसो ? । एमाइ मए पुट्ठो हसिऊण तओ
इमं भणइ ॥१३२॥ एवंविहपुच्छाहिं कीस तुमं सुयणु ! मं पैयारेसि ? । को जुन्नमैज्जरिं कंजिएण पवियारिउं तैरइ ? ॥१३३॥ न
हु सुयणु ! पढमपुच्छं एरिसपुच्छाहिं छाइउं तरसि । किंइएहिं पयत्तेणवि छाइज्ज कह णु पैच्चूसो ? ॥१३४॥ एवं च तेण भणिओ
लज्जाए अहोमुहो ठिओ अहयं । तं ददुं भाणुवेगो ठिओ अलक्खोव्व होऊणं ॥१३५॥ लज्जाए तस्समए वल्लिजंतीवि अन्नओहुत्तं ।

१ अवतीर्णा । २ सस्निग्धापाङ्गदृष्ट्या । ३ ईषदीषत् । ४ अस्वस्थम् । ५ विकल्पसे । ६ प्रकटयशाः । ७ दुहिता=पुत्री । ८ अनुपमगुणाढ्या । ९ समन्विता=
समन्विता । १० वार्ताम् । ११ प्रतारयसि । १२ जीर्णमार्जरीम् । १३ काञ्जिकं 'कांजी' इति भाषायाम् । १४ शक्नोति । १५ कटैः । १६ प्रत्यूषः=सूर्यः ।
१७ अलक्ष्यः । १८ वार्यमाणापि ।

तइओ
परिच्छेओ ।

॥२३॥

मेहुए तहवि निवडइ मह दिट्ठी तीए मुहकमले ॥१३६॥ अणुरायतंतिबद्धा दिट्ठी जणसंकुलेवि मग्गम्मि । सरिऊण सणिय सणियं
 जत्थ पियं तत्थ अल्लियइ ॥१३७॥ सहिजणपच्छनेहिं पुणो पुणो तरलदिट्ठिपाएहिं । भैदवयमेहविज्जूए विलसियं तीए विजियंति
 ॥१३८॥ तो तीए तरलपेम्हलदिट्ठीबाणेहिं जज्जरे हियए । मज्झ पविट्ठा पंचवि कुसुमसरा मयणपविमुक्का ॥१३९॥ एत्थंतरम्मि
 तीए सहिनिवहो नियगिहेसु संचलिओ । सावि हु बाला चलिया पुणो पुणो मं पुलोएंती ॥१४०॥ वलियग्गीवं तीए ससिणिद्वअ-
 वंगदिट्ठिदोरेणं । आयङ्गिय पच्छन्नं मह हिययं झत्ति अवहरियं ॥१४१॥ नाउंवरिजंतं मह हिययं तीए पयविलग्गाहं । कूयंति
 नेउराइं पुणो पुणो कुंठियपुरिसोव्व ॥१४२॥ मयणत्ता सा जंती अणमिसनयणेहिं पुंलइया ताव । जावुज्जाणतरूहिं अंतरिया दिट्ठि-
 मग्गाओ ॥१४३॥ बोलीणदंसणाए तीए मह माणसम्मि संतावो । दुव्विसहो संजाओ संमयं अइदीहसासेहिं ॥१४४॥ अह भणइ
 भाणुवेगो गच्छामो नियगिहम्मि अम्हेवि । एवंति मए भणिए समागया दोवि गेहम्मि ॥१४५॥ ततो अहमारूढो उवरिमभूमीए
 तत्थ सयणीए । पासुत्तो उवविट्ठो मह पासे भाणुवेगोवि ॥१४६॥ तो भणइ भाणुवेगो कीस तुमं दुम्मणोव्व संजाओ ? । मुंचसि
 विसायगम्मे सुदीहरे कीस नीसासे ? ॥१४७॥ किं कुणसि अंगभंगं दीहं नीससिय मुक्कहुंकारो । भँट्टियचणगो विव सयणीए कीस
 तंडफडसि ? ॥१४८॥ किंकिंपि चिंतिऊणं अणिमित्तं चेव कीस तं हससि ? । निययविगप्पवसेणं कीस पुणो दुम्मणो होसि ? ॥१४९॥
 नाणारससंकिन्नं नोडयकव्वं अहिणवेमाणो । किं चिट्ठसि न य साहसि सब्भावं किंचि अम्हाणं ? ॥१५०॥ एवं च तेण बहुसो पु-

१ बलात्कारेण । २ आलायते=रिलप्यति । ३ भद्वओ=भाद्रपदः । ४ पम्हलं=पक्षमलम् । ५ दोरो=गुणः । ६ अपहियमाणम् । ७ कुढो=हतानुगमनम् ,
 तद्वान् कुढिओ । ८ मदनार्ता । ९ दृष्ट । १० समयं=सह । ११ आश्रयस्थितचणक इव । १२ तडफडसि=परितश्चलसि । १३ नाटकव्यम् । १४ अभिनयन् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥२४॥

च्छिजंतेण कुमर ! मे भणियं । जाणामि नेव किं पुण मह देहं गाढमस्सत्थं ? ॥१५१॥ हसिऊण तेण भणियं पुव्वं चिय साहियं मए तुज्झ । एवंविहमहिलाणं न सुंदरं दंसणं होइ ॥१५२॥ ता तीए चक्खुदोसा एसो सव्वोवि तुज्झ संतावो । दाविज्झइ सा हत्थं पट्टीए जेण होइ सुहं ॥१५३॥ नीससिय मए भणियं संदेहो जीवियस्सवि य अम्हं । तं पुण सुहिओ भाओ य परिहासं कीस नो कुणसि ? ॥१५४॥

तो भणइ भाणुवेगो सम्भावविवज्जियस्स पुरिसस्स । अन्नायम्मि सरूवे किं काउं सकिमो अम्हे ? ॥१५५॥ ताहि मए वज्जरियं साहिज्झइ तस्स जो न याणाइ । तं पुण जाणंतोवि हु अलियं चिय पुच्छिसि ममंति ॥१५६॥ एमाइवयणवित्थरवज्जरणेपरायणाण अम्हाणं । चूयलया गिहदासी आगंतूणं इमं भणइ ॥१५७॥ अच्छइ दुवारदेसे समागया तुम्ह दंसणनिमित्तं । सोमलया नामेणं वर-
धाई कणगमालाए ॥१५८॥ तो भणइ भाणुवेगो लहुं पवेसेह एव भणियम्मि । अह सच्चिय सोमलया समागया अम्ह पासम्मि ॥१५९॥ कयउँवयारा ताहे उवविट्ठा भणइ सायरं वयणं । एगंतं कुणह तओ चूयलया पेसिया तत्तो ॥१६०॥ भणियं सोमलयाए सरणागयवच्छला जओ सुयणा । परितायह परितायह ममं तओ भीमवसंणाओ ॥१६१॥ हरिसाऊरियहियएण ताहे एवंविहं मए भणियं । कत्तो भदे ! वसंणं, सा भणई कुसुमबाणाओ ॥१६२॥ ईसीसि विहसिऊणं वज्जरियं ताहि भाणुवेगेण । कडकडियसव्वसंधिं गयलायन्नं तुह सरीरं ॥१६३॥ निन्नडुंदंतपंतिं सियकेसहसंतसीससोहिहं । दूरपलंबिरवलिवलयसहियसिहिणेहिं बीभच्छं ॥१६४॥

तइओ
परिच्छेओ ।

॥२४॥

१ अस्वस्थम् । २ तस्मात् सा तव पृष्ठे हस्तं दाप्यते येन सुखं भवेत् । ३ अलीकम् । ४ उपचारः=सत्कारः । ५ व्यसनं=कष्टम् । ६ गतलावण्यम् । ७ निर्नष्टदन्तपङ्क्तिम् ।

दद्वण मीयभीओ दूरं दूरेण वच्चइ अणंगो । तत्तो कह तुज्झ भयं जराए जजरियदेहाए ? ॥१६५॥ सोमलयाए भणियं मा मं उवह-
 ससु सुणसु वुत्तंतं । जह कुसुमबाणविहियं परंपराए मह भयंति ॥१६६॥ उज्जाणाउ कीलियं समागया नियगिहे कणगमाला । वि-
 च्छायवयणसोहा विडंप्पगहिया ससिकलव्व ॥१६७॥ तत्तो य मए पुट्ठा कीस तुमं पुत्ति ! विमणदुम्मणिया ? । न य तीए किंचि
 सिट्ठं सुदीहरं नवरि नीससिउं ॥१६८॥ अंसुजलपूस्याइं नयणाइं कयाइं दीणवयणाए । तत्तो य मए पुट्ठा तीए सही हंसिया नाम ॥
 ॥१६९॥ तीए भणियं अंबे ! उज्जाणं अज पाविया अम्हे । पूइय मयणं बाहिं नीसरिया जाव ता दिट्ठो ॥१७०॥ कोउगवक्खित्त-
 मणो उवविट्ठो भाणुवेगपासम्मि । पच्चक्खोव्व अणंगो एगो तरुणो महाभागो ॥१७१॥ युग्मम् ॥ तं दद्वणं एसा जाया निप्फंदलोयणा
 सहसा । आसत्ता तव्वयणे आलेक्खगयव्व निच्चेट्ठा ॥१७२॥ सैवंगिओ इमीए अणिमिसदिट्ठीए जीइओ स युवा । न य तेण इमा
 दिट्ठा कोउगवक्खित्तचित्तेण ॥१७३॥ तो तस्स नयणगोयरमपावमाणा सलज्जमुहकमला । दोहंगदूसियं पिव अत्ताणं मन्नमाणव्व
 ॥१७४॥ किंकिंपि चित्तिउणं मणइ सहीओ ! इमम्मि चूयदूमे । कीलामो ताव खणं बंधिय अंदोलयं अम्हे ॥१७५॥ युग्मम् ॥ एवं
 ताहिं भणिए तहेव संपाडियम्मि एसावि । गुरुसहेण सहीओ आसन्नाओवि वाहरइ ॥१७६॥ जइ एसो मह सइं सोऊणं संमुहं पलो-
 एजा । होज्जामि ता कयत्था ईइ आसाए तडिजंती ॥१७७॥ तं पेक्खिऊण य मए परिहासवसेण जंपियं एयं । आसन्नपि सहिजणं
 उच्चुच्चं कीस वाहरसि ? ॥१७८॥ कोउगवक्खित्तमणो एसो तुह देइ नेय पडिवयणं । तं वयणं सोऊणं सविलक्खा किंचि संजाया
 ॥१७९॥ एत्थंतरम्मि दिट्ठा तेण जुवाणेणज्जंगरूवेण । संज्झसहरिसेहिं इमा ताहि अउव्वं रसं पत्ता ॥१८०॥ तेणालोइयमेत्ता सोह-

१ क्रीडित्वा । २ राहुयदीता । ३ सर्वाङ्गीणः । ४ दृष्टः । ५ दोहंगं=दुर्भाग्यम् । ६ सखीः । ७ इति । ८ सवैलक्ष्या । ९ साध्वसहस्रभ्याम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥२५॥

गसमन्नियं च अप्पाणं । जीवियमवि सकयत्थं मन्नंता पुलइयसरीरा ॥१८१॥ अवरुंडइ सहिनिवहं उच्चं संलवइ हसइ अनिमित्तं । पायं-
गुट्टेण महिं विलिहइ केसे य संजंमइ ॥१८२॥ एमाइं सैवियारं चेदुंता कीलिऊण खणमेगं । मयणसरविहुरियंगी इहागया एरिसा जाया
॥१८३॥ एवं च हंसियाए भणियम्मि पुणोवि सा मए पुट्ठा । को सो पुरिसो हंसिणि !, कहियं सबंपि मह तीए ॥१८४॥ सोहण-
ठाणे रामो पुत्तीए, चित्तिउं गया पासे । तीए दिट्ठा य मए सयणीयगया कणगमाला ॥१८५॥ आपंडुरमुहकमला सुदीहसासेहिं सोसि-
यसरीरा । कहकहवि हु नियजीयं महया किच्छेण धारंती ॥१८६॥ पियविरहजलणजालावलीहिं संतावियाए वैरईए । हारो चंदणपंको
मुंमुरसरिसोव्व पडिहाइ ॥१८७॥ चीयंव्व मुणालाईं नलिणीदलाइंपि जालतुल्लाईं । अंगाररासिसरिसा पडिहासइ हंसतूलीवि ॥१८८॥
पुट्ठा न देइ वयणं आलवइ न सहिजणं सिणिद्धंपि । झाणोवगया वरजोगिणिव्व जाया विगयचेट्ठा ॥१८९॥ पियविरहपिसाएणं गहि-
या गयचेयणावि हु सहीहिं । आसासिजइ वरई सुंदर ! तुह नाममंतेहिं ॥१९०॥ पियविरहपीडियं तं तुंडिगयनियजीवियं मुंणेऊणं ।
तद्दुक्खदुक्खिया हं समागया तुम्ह पासम्मि ॥१९१॥ एवं कुसुमसराओ अइगरुयं आगयं महं वसणं । जं तीए दुक्खियाए अहंपि
अइदुक्खिया चेव ॥१९२॥ ता सुयणु ! कणगमाला जा सा नीसाससोसियसरीरा । आसासिजउ वरई जाव न सासा सैमप्पंति ॥१९३॥
लहु कुणसु किंचुवायं जाव न नीसरइ जीवियं तीए । गयजीवियाए पच्छा किं काही लावयरसेण ? ॥१९४॥ तव्वयणं सोऊणं तइया
अह रीयउत्त ! मे भणियं । एयंपि न जाणामो का एसा कणगमालत्ति ॥१९५॥ ता पुच्छ भाणुवेगं पत्थुयवत्थुम्मि गहियपरमत्थं ।

१ अवरुंडइ=परिरभते=आलिङ्गति । २ संयमयति । ३ सविकारम् । ४ आपाण्डुरम्=ईषत्याण्डु । ५ वराक्याः । ६ मुर्मुरः=तुषाग्निः । ७ ज्वालातुल्यानि ।
८ प्रतिभासते । ९ त्रुटिः=संशयः । १० ज्ञात्वा । ११ आश्वास्यताम् । १२ समाप्यन्ते । १३ राजपुत्र ! । * चित्ता इव

तइओ
परिच्छेओ ।

॥२५॥

अम्हे पुण पाहुणया अयाणुया एत्थ वत्थुम्मि ॥१९६॥ अह भणइ भाणुवेगो अम्हेवि हु नेव जाणिमो किंचि । तो भणइ सोमलया सांख्यं एरिसं वयणं ॥१९७॥ हरिऊण तीए हियं दिट्ठीबाणोहिं पहरियं अंगे । तुडिगयजीयं काउं तं संपइ अयाणुओ जाओ ॥१९८॥ कंठगयजीवियासा तुह विरहे मरइ नत्थि संदेहो । अयणत्तं अवलंबिय तं चिट्ठसि निंदओ भइ ! ॥१९९॥

अन्नं च । जो जत्थ जणो निवसइ रक्खइ सो आयेण तं गेहं । तीए मणम्मि वसंतो किं निदय ! तं मणं दहसि ? ॥२००॥ हरिऊण तीए हियं संपइ चोरोव्व निंदवेमाणो । न हु छुट्ठसि सुयणु ! तुमं किंचि उवायं विचित्तसु ॥२०१॥ तत्तो य मए भणियं अम्मे ! तं चेव साहसु उवायं । एवं चवत्थियम्मि जं जुत्तं अम्ह काउं जे ॥२०२॥ भणियं सोमलयाए चित्तं पत्तं व पच्चयनिमित्तं । पट्ठवसु जेण चित्तं संधीरइ सा तयं दट्ठुं ॥२०३॥ तत्तो य मए लिहिया पत्ते नलिणीओ तीए पउमम्मि । मोत्तूण सेसकुसुमे निली-यमाणो अली लिहिओ ॥२०४॥ हिंदंठे य तस्स लिहिया एसा गाहा उव्वुंन्नयरसेण । नियभावसूयणपरा पच्छन्नत्था तया कुमर ! ॥२०५॥ तह कहवि परिट्ठवियं अलिणो नलिणीए परिमलं हियए । लंयणुप्पयणं जह तस्स केवलं सेसकुसुमेसु ॥२०६॥ तं च बहु पत्तमज्जे काउं तो पेसिओ सतंबोलो । चूलयाए हत्थे दोवि गया तीए पासम्मि ॥२०७॥ तत्तो खणंतराओ चूलया आगया इमं भणइ । एत्तो विणिग्गया हं पत्ता य कमेण तग्गेहे ॥२०८॥ मत्तव्व मुच्छिया इव गिलिया इव सुयणु ! गुरुपिसाएण । दिट्ठा उ कणगमाला विसममवत्थंतरं पत्ता ॥२०९॥ तीए सहीहिं भणियं समागया चित्तवेगदूइत्ति । अह सा तुह नामक्खरआयन्नलद्ध-

१ अज्ञाताः । २ असूयया सहितम् । ३ अजनत्वम्=पशुत्वम् । ४ निर्दयः । ५ निहनुवानः=अपलपन् । ६ छुट्ठसे=मुच्यसे । ७ अम्मा=अम्बा । ८ प्रत्ययः=विश्वासः । ९ संधीरइ=सम्यग् धैर्यमायाति । १० हेट्ठे=अधः । ११ उव्वुन्नओ=उद्भटः । १२ लयनोत्पत्तनम्=अवस्थानोत्प्लवने । १३ आयन्नणं=आकर्षणम्=श्रवणम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥२६॥

बुद्धीया ॥२१०॥ झत्ति निविट्ठा तत्तो पासिय मं लज्जियाव भणयंति । ताहे समप्पिओ से तंबोलो सहरिसं गहिओ ॥२११॥ गहि-
यत्थाए भणियं केणोसो पेसिओ म्हे तंबोलो ? । मे भणियं तह सुंदरि ! मणोहरेणं पिययमेणं ॥२१२॥ तीए भणियं कन्ना अहंति
कह मज्झ पिययमो भदे ! ? । मे भणियं नणु होही अह सा अफुडक्खरं भणइ ॥२१३॥ कह मैमि ! अउन्नाए एत्तियमेत्ताणि
मज्झ पुत्ताणि । जं सो भत्ता होही दंसणमिच्चं पि अइदुलहं ॥२१४॥ एत्तियमेत्तं भणिउं अंसुजलुप्फुण्णलोयणा झत्ति । नीसास
मोत्तूणं गयचेट्ठा सा पुणो जाया ॥२१५॥ तत्तो सहीहिं भणियं साहेजसु तस्स निग्घिणमणस्स । जहदिट्ठं हि सरूवं इमीए अइग-
रुयपेम्माए ॥२१६॥

अन्नं च । जइ कहवि ताव बोर्लई रयणी कुसलेण ता पभायम्मि । उज्जाणम्मि गयाए दायव्वं दंसणमिमीए ॥२१७॥ तदंस-
णेण जीवइ न अन्नहा एस निच्छओ अम्ह । एवं बहुहा भणिया समागया तुम्ह पासम्मि ॥२१८॥ एवं चूयलयाए भणियं सोऊण
तीए बुत्तंतं । दुगुणतरो मे जाओ तव्विरहे गरुयसंतावो ॥२१९॥ जइ मैरिही सा बाला कहवि हु गुरुविरहताविया हंदि ! । एएण
निमित्तेणं ता मज्झवि आगयं मरणं ॥२२०॥ अहवा सिणेहजुत्ता जइ सा ता कीस मज्झ पडिवयणं । नवि दिन्नं ता मन्ने मंदसिणेहा
उ मह उवरिं ॥२२१॥ जइवि हु सा निन्नेहा तहवि मणं मज्झ तीए विरहम्मि । पजलियजलणसमुज्जलजालालिद्धं पडिहाइ ॥२२२॥
नयणेहिं पुंलइया सा ताइं चिय दहउ एस पियविरहो । हियएण किमवरद्धं जेण तयं निदयं दहइ ? ॥२२३॥ अन्नेण कयं अन्नो न

१ दृष्ट्वा । २ मनाक् । ३ सख्या आमन्त्रणेऽध्ययम् । ४ अपुण्यायाः । ५ उपकुण्ठं=पूर्णम् । ६ गच्छति । ७ मरिष्यति । ८ निःस्नेहा । ९ आलिङ्गं=
आच्छिष्टम् । १० दृष्ट्वा ।

तइओ
परिच्छेओ ।

॥२६॥

भुञ्जए अलियमेरिसं वयणं । सा दिट्ठा नयणेहिं जाओ हिययस्स संतावो ॥२२४॥ रोवंतु नाम तं जणमपेच्छमाणाणि दङ्घुनयणाणि । तं हियय ! किं विमूरसि साहीणे चित्तिव्वम्मि ? ॥२२५॥ नयणेहिं जोइया सा हियएण कओ य गरुयपडिबंधो । सरिसेवि हु अवराहे विरहो हिययं दढं दहइ ॥२२६॥ एत्थंतरम्मि स्रो भमिऊणं भुवणमंडलमसेसं । अत्थगिरिमत्थयत्थो जाओ अट्ठाणखिन्नोव ॥२२७॥ निट्ठुरकरेहिं भुवणं इमेण संतावियंति रोसेण । नञ्जइव अत्थगिरिणा सीसाओ ढालिओ स्रो ॥२२८॥ नाऊण सूरपडणं अणुलग्गा उवरि अत्थसेलस्स । रोसेणव रत्तमुहा समागया झत्ति अह संझा ॥२२९॥ तयणंतरमंधारियदिसिवलया नवरि आगया रयणी । पयडियतारयनिवहा कौसियहुंकारभीसणया ॥२३०॥ ताव य खणंतराओ निन्नासियबहलतिमिरसंधाओ । माणिणिमाणुम्महणो वित्थरिओ ससिकरनिहाओ ॥२३१॥ मयलंछणपवणेणं गाढं संधुकिओ विओयग्गी । संताविउं पयत्तो मह हिययं ताहे सय-गुणियं ॥२३२॥ अह चित्तिउं पयत्तो अमयमओ सुम्मई इमो चंदो । नवरं तव्विरहे अज्ज विज्जुपुंजोवमो जाओ ॥२३३॥ हे हियय ! कीस उंज्झसि उव्वेवं कीस कुणसि अंश्चत्थं ? । दुल्लहजणम्मि रागं पढमं चिय कीस तं कुणसि ? ॥२३४॥

अन्नं च । जो किर करेइ नेहं तस्सेव य हियय ! रंश्चिउं जुत्तं । दूरट्ठिओवि जो दहइ माणसं तम्मि को रागो ? ॥२३५॥ सो चिय बुंभइ हियए सो चिय अइनिट्ठुरो दहइ देहं । कस्स कहिजइ वत्ता सरणाओ भयम्मि उब्भूए ? ॥२३६॥ किं मन्ने होज्ज दियहं जैम्मी लग्गेज्ज मज्झ हत्थम्मि । मँणनिव्वयणो तीए कमलोयरकोमलो हत्थो ॥२३७॥ अच्छउ ता दूरे चिय पाणिग्गहणाइयं

१ विभज्यसे । २ सीसाओ ढालिओ=शीर्षात् पातितः । ३ कोशिको धूकः । ४ मानिनीमानोन्मथनः । ५ निहाओ=समूहः । ६ प्रवीतः । ७ वियोग्गनिः । ८ भूयते । ९ दहसे । १० अत्यर्थम् । ११ रइक्कुं=रागं कर्तुम् । १२ उब्भूते । १३ यस्मिन् । १४ मनोनिर्व्वपन्नः=संतापपङ्करी ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥२७॥

तु सह तीए । अम्हाण मणोदंड्यं दंसणमवि दुल्लहं मन्ने ॥२३८॥ किं मज्झ जीविणं किंवा मह हंदि ! मणुयजम्मेण । जो विरहदु-
क्खसमणं तीए वयणं न पेच्छामि ? ॥२३९॥ अहवा चूयलयाए भणिणं भविस्सई पभायम्मि । तीए सह दंसणयं अणुकूलो जइ
विही होही ॥२४०॥ गुरुविरहजलणजालावलीहिं संतावियस्स हिययस्स । अन्नो नत्थि उवाओ पियदंसणओसहं मोत्तुं ॥२४१॥ एमा-
इविगप्पेहिं पणट्ठणिइस्स मज्झ सा रयणी । चउजामावि हु तइया जामसहस्सोवमा जाया ॥२४२॥ असरिसदूसहसंतावतावियं कहवि
माणसं मज्झ । फुडमाणंपि न फुट्टं मन्ने तदंसणासाए ॥२४३॥ सीयलकरनियरेणवि संतावं फेडिउं मह असत्तो । अह लज्जिउच्च
चंदो अत्थगिरिं पाविओ तत्तो ॥२४४॥ पच्चूसगयवरुम्मूलियाए उड्डीणससिविहंगाए । रयणिलयाए गलंतिव कुसुमाइं तारयनिहेण
॥२४५॥ अह इंददिसा सहसा केसुयसुयतुंडसच्छहा जाया । आसन्नसूरमंडलवज्जरणत्थं व लोयस्स ॥२४६॥ पडिबोहियकमलवणो
पसरियस्वरकिरणपूरियदियंतो । मेलियरहंगजुयलो तदणंतरमुग्गओ सूरु ॥२४७॥ एत्थंतरम्मि अहयंपि समुट्ठिउण किच्चं पभायतणयं
करिउं पेयत्तो । भो सुप्पइट्ठ ! तइया देइयाइ होही संदंसणम्ह इइ पहिड्डमणो पंगामं ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूह-
रम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि परिसमप्पइ विरहे सूरुग्गमोत्ति सुपसिद्धो । सुरसुंदरिनामाए
कहाए तइओ परिच्छेओ ॥२५०॥७५०॥

॥ तइओ परिच्छेओ समत्तो ॥

१ दयितम्=अभीष्टम् । २ अशयितुम् । ३ अशक्तः । ४ निभः=छलम् । ५ पूर्वा दिक् । ६ किंशुककतुण्डसदृशी (सच्छहा=सदृशी) । ७ रथाङ्गः=चक्रवाकः ।
८ पभायतणयं=प्रभातसंबन्धि । ९ प्रवृत्तः । १० दयितायाः=वल्लभायाः । ११ प्रकामम् ।

तइओ
परिच्छेओ ।

॥२७॥

चउत्थो परिच्छेओ ।

अह भाँओ भाणुवेगो समागओ पहसिओ ममं भणइ । गम्मउ उज्जाणम्मि चूयलयावयणंमणुसरिउं ॥१॥ हरिसाऊरियहियएण ताहि एवंति जपमाणेणं । तक्कालुचियं जाव य कायवं काउमारद्धं ॥२॥ एत्थंतरम्मि निसुओ मंगलतूरस्स गहिरनिग्घोसो । पुट्ठो य मए भाँया कत्थ इमं वज्जए तूरं ? ॥३॥ तो भणइ भाणुवेगो सम्मं जाणे न कारणं एत्थ । नवरं अमियगइगिहे भाँविज्जइ एस तूर-रवो ॥४॥ अह चिंतियं मए किं आसन्नपियासमागमस्सावि । अब्भहिओ संतावो फुरइ य बामं तहा नयणं ? ॥५॥ ता भवियच्चं केणवि एत्थ नणु कारणेण ताहे मए । चूयलया वाँहरिया समागया अह इमं भणिया ॥६॥ कत्थ इमो तूररवो केणव कजेण सम्म-मुँवलब्भ । आगंतूणं भदे ! सिग्घं चिय कहसु अम्हाणं ॥७॥ गंतूणं चूयलया खणंतराओ समागया धणियं । विच्छायवयणकमला पुट्ठा य मए इमं भणइ ॥८॥ एत्तो विणिग्गयाए अमियगइगिहस्स दारदेसम्मि । भूरिजणसंकुलम्मी मए न लद्धो पवेसोवि ॥९॥ तत्तो य बंधुदत्तो पत्थुयवत्थुम्मि पुच्छिया भणइ । वरणम्मि एस भदे ! महोच्छवो कणगमालाए ॥१०॥ सिरिगंधवाहणसुओ गंगा-वत्तम्मि खयरनयरम्मि । नहवाहणोत्ति सुम्मइ तस्स विईन्ना कणयमाला ॥११॥ एवं विर्याणिऊणं समागया एत्थ तुम्ह पासम्मि । कंनकडुयंपि तुम्हं साहिज्जइ मंदभागाए ॥१२॥ तीए वयणं सोउं धसत्ति गुरुमोग्गरेण पहओ हं । मुच्छानिमीलियच्चो पडिओ

१ भ्राता । २ अनुस्मृत्य । ३ भाव्यते=संभाव्यते । ४ व्याहृता । ५ उपलभ्य=विज्ञाय । ६ पत्थुयवत्थुम्मि=प्रस्तुतवस्तुनि । ७ वितीर्णा । ८ विज्ञाय । ९ कर्णकटुकम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥२८॥

भूमीए गयचेट्टो ॥१३॥ घणसारसारगोसीसमीसलिलेण ताहि संसितो । सुकुमालतोलविंढयसीयलपवणेण गयमुच्छो ॥१४॥ परि-
चित्तिउं पयत्तो पेच्छह दुबिहियविलासियं विहिणो । पियसंगमणोरहभंसणम्मि उज्जुत्तचित्तस्स ॥१५॥

अहवा । अन्नह परिचित्तिज्जइ सँहरिसकंडुज्जएण हियएण । परिणमइ अन्नहच्चिय कज्जारंभो विहिवसेण ॥१६॥ कत्थ इमा कत्थ
अहं अन्नोन्नं कत्थ गरुयअणुरागो । नवरं हयासविहिणा सव्वं चिय अन्नहा विहियं ॥१७॥ पुव्वंपि हु जइ बुद्धी एरिसया आसि
तुज्ज रे दिव्व ! । ता कह मह पढमं चिय तीए सह दंसणं विहियं ? ॥१८॥ काऊण दंसणं गरुयरायसहियं हयास ! रे ! दिव्व ! ।
अन्नत्थ तं मयिच्छि जौडेतो किं न लज्जिहिसि ? ॥१९॥

अविय । नयणाण पडउ वज्जं अहवा वज्जस्स वड्डिलं किंपि । अंमुणियजणेवि दिट्ठे अणुबंधं जाणि कुव्वंति ॥२०॥ खणपरि-
चियदुल्लहलोयकारणे कीस हियय ! तं मिहंसि ? । मुंचसु गरुयविसायं विवरीओ हयविहीं जेण ॥२१॥ एरिसदुव्विसहेवि हु संजाए
हिययं गरुयदुक्खम्मि । वज्जघडियंव मन्ने जं नवि सँयसिकरं जासि ॥२२॥ एमाइवहुविगप्पं चित्तेमाणस्स गरुयसोगस्स । तव्वि-
रहदूमियमाणसस्स तइया महं कुमर ! ॥२३॥ पुणरवि सा सोमलया समागया किंचि हरिसियाव मणे । उवविट्ठा मं दट्ठुं सुट्ठुं
विसायाउरं तइया ॥२४॥ युग्मम् ॥ ता भणइ कीस सुंदर ! दीससि तं दुम्मणोव्व अन्नत्थं । सुणिउं वरणयवत्तं, ताव निसामेसु मह
कयणं ॥२५॥ भणियं च मए अज्जवि किं आसा कावि अत्थि अम्हाण । वज्जरसि जेण एवं सोमलए !, ताहि सा भणइ ॥२६॥ तुह विरहे

१ तालवृन्तकं=व्यजनम् । २ भ्रंशनं=नाशनम् । ३ हर्षेण सहिता या कण्डूः=अभिलाषातिरेकस्तत्रोद्यतेन । ४ दैव ! । ५ ताम् । ६ मृगाक्षीम् । ७ योजयन् ।
८ महत् । ९ अणुमिओ=अज्ञातः । १० मेधसे=स्निह्यसि । ११ शतसीकरं=शतच्छण्डम् । १२ दूमियं=दावितं=पीडितम् ।

चउत्थो
परिच्छेओ ।

॥२८॥

गयचेष्टं दद्वृणं ताव कणगमालं तु । चूलया केळुम्मि पट्टविया तुम्ह पासम्मि ॥२७॥ सावि हु सहीहिं कहवि तुह संगमस्यगेहिं
 वयणेहिं । आसासियावि वरई तुह संगमपावमाणा उ ॥२८॥ खणमेत्तं मुच्छिज्जइ उट्ठियइ पुणोवि मुँयइ हुंकारे । गायइ हसइ य
 वेवई रोवइ य खणेण उत्तसइ ॥२९॥ गहगहिया इव बाला असमंजसचेट्ठियाइ कुणमाणा । हसियावि सहिजणेणं नवि
 जाणइ किंचि हयहियया ॥३०॥ तिसुभिः कुलकम् ॥ तं पेक्खिऊण य मए विचिंतियं जाव मुँयइ नो पँणे । गुरुअणुरागा एसा ताव
 उवायं विचिंतेमि ॥३१॥ तत्तो तत्तुत्तंतो कहिओ गंतूण चित्तमालाए । तज्जणणीए उ मए एगंतगयाए सबोवि ॥३२॥ विन्नायसरू-
 वत्था पासे आगम्म कणममालाए । वज्जरइ चित्तमाला कीस तुमं पुत्ति ! उच्चिग्गा ? ॥३३॥ अच्छसि ओसन्नमुही भणियावि हु
 कीस देसि नालावं ? । सुहसज्जं चेव इमं मा पुत्ति ! विसायमुन्वहसु ॥३४॥ अम्हाण चित्तभाणू आँयत्तो तं च पुत्ति ! कच्चा सि ।
 उचिओ य चित्तवेगो रूवेणं कलाहिं जं तुज्झ ॥३५॥ तस्स य उवरिं जाओ अणुरागो तुज्झ तेण सव्वंपि । अणुकूलमिणं जायं मा
 चित्तसु अन्नहा वच्छे ! ॥३६॥ किंतु तुह पुत्ति ! जणओ गंगावत्तम्मि खयरनयरम्मि । पासम्मि गंधवाहणविज्जाहराइणो हु गओ
 ॥३७॥ आगच्छउ सो सिग्घं कुसलेणं ताहे तुज्झ वीवाहं । महया विच्छेड्डेणं कारिस्सइ चित्तवेगेण ॥३८॥ एसोवि चित्तमासो विचि-
 प्पाउत्ति लंभिही लग्गं । सिग्घं चिय पुत्ति ! तुमं मा काहिसि किंचि उँव्वेवं ॥३९॥ एवं नियजणणीए भणिया सा विगयविरह-
 संतावा । जाया मँणयं सँत्था समुट्ठिया ताहे सो जणणी ॥४०॥ एत्थंतस्मि सहसा समागओ ताओ खयरनयराओ । अमियमई से

१ कत्ये=शः । २ सङ्गं=संगमम्, अप्राप्नुवती । ३ मुच्यति । ४ वेपते=कम्पते । ५ प्राणान् । ६ अवसन्नम्=खिन्नम् । ७ आयत्तः=आधीनः । ८ वृत्तप्रायः=
 गतप्रायः । ९ लप्स्यते । १० उव्वेवो=उद्वेगः । ११ मनाक् । १२ स्वस्था ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥२९॥

जणओ कयविणओ परियणेणेसो ॥४१॥ ण्हाय विलित्तो भुत्तो उवविट्ठो उवरिमाए भूमीए । अहयंपि चित्तमालासहिया तत्थेव संपत्ता ॥४२॥ कुसलपउत्तिं पुच्छिय नियदइयं ताहे चित्तमालाए । नियधूयाए पउत्ती सच्चावि हु तस्स अक्खाया ॥४३॥ तं सोउं अमियगई साममुहो तक्खणेण संजाओ । भणइ अहो ! अइगरुयं समागयं अम्ह वेसणंति ॥४४॥ तो भणह चित्तमाला पिययम ! किं कारणं नु वेसणस्स ? । तत्तो य अमियगइणा वज्जरियं पिययमे ! सुणसु ॥५५॥ नरवइकजेणेत्तो गंगावत्तम्मि तम्मि नयरम्मि । सिरिगंधवाहणस्स ओ पासम्मि गओ अहं तइया ॥४६॥ कयविणओ उवविट्ठो अत्थाणगयस्स राइणो पासे । संभासिएण य तओ निवेइयं रायकजं से ॥४७॥

एत्थंतरम्मि सुंदरि ! पडिहारनिवेइओ अणुभाओ । अत्थाणम्मि पविट्ठो एगो विजाहरकुमारो ॥४८॥ विहियपणामो रन्नो पारद्वो एरिसं स वज्जरितं । विजाहराण राया वेयड्ढे आसि जो देव ! ॥४९॥ संसिद्धसयलविजो ससुरासुरमणुयलोयविक्खाओ । सुरवाहणोत्ति नामं विजाहरचक्कवट्ठित्ति ॥५०॥ अवमाणवज्जियं जो विजाहरायलच्छिमणुहविउं । विक्खायजसं पुत्तं निययपए ठाविऊण तुमं ॥५१॥ संसारवासभीओ नाऊण असारयं विभूईए । रज्जसिरिं अवउज्झिय पडग्गलगं जरंतणं ॥५२॥ सिरिउसहनाहजिणवरवज्जरियं सच्चविरइरूवं जो । चारित्तं पडिवन्नो चित्तंगयमुणिवरसमीवे ॥५३॥ गहणाऽऽसेवणरूवं सिकखं अब्भसिय गुरुसमीवम्मि । अहियसुओ पडिवज्जिय एगल्लविहारपडिमं सो ॥५४॥ छट्ठऽट्ठमदसमदुवालसाइनाणाविहे तवोकम्मे । उँज्जुत्तो विहरंतो गामागरमं-

१ आख्याता=कथिता । २ व्यसनं=कष्टम् । ३ असारताम् । ४ अपोज्ज्य=त्यक्त्वा । ५ जरत्तृणमिव । ६ अधिकश्रुतः=विशिष्टश्रुतज्ञानशाली; अधीतश्रुतः=पठितशास्त्रो वा । ७ उद्युक्तः ।

चउत्थो
परिच्छेओ ।

॥२९॥

डियं वसुहं ॥५५॥ संपत्तो एत्थेव य वेयङ्गे चित्तकूडसिहरम्मि । तुम्ह पिया सुरवाहणविजाहरमुणिवरो अज्ज ॥५६॥ पडिमापडिव-
 न्निस्सिह सुक्कज्झाणेण खवियमोहस्स । लोयालोयपयासं उप्पन्नं केवलं तस्स ॥५७॥ नवभिः कुलकम् ॥ तत्तो य तस्स वयणं सोऊणं
 गंधवाहणो राया । हरिसवसवियसियच्छो भणइ तयं सायरं एवं ॥५८॥ भो आगच्छसु संगय ! आसन्नो, अज्ज तायवत्ताए । संहली-
 कयं म्ह जीयं केवलउप्पत्तिगब्भाए ॥५९॥ ससरीरपरिहियं सो सव्वं आभरणवत्थमाईयं । विल्लइय तस्स सरीरे तत्तो भंडारियं भणइ
 ॥६०॥ अद्धत्तेरसकोडी पवरसुवन्नस्स देसु एयस्स । पीईदोणं तत्तो तहत्ति संपाडियं तेण ॥६१॥ तयणंतरं च राया विजाहरनियर-
 परिगओ चलिओ । जणयस्स चित्तकूडे मत्तीए वंदणनिमित्तं ॥६२॥ विजाविरइयवरविमाणआरूढपरियणाणुगओ । सुहनेवत्थविराइ-
 यनायरजणपरिगओ सहसा ॥६३॥ युग्मम् ॥ तेण सहिओ अहंपि हु चलिओ मुणिपायवंदणनिमित्तं । अह सव्वे संपत्ता आसन्ने
 चित्तकूडस्स ॥६४॥ चउविहदेवनिकायं निर्वयंतं ददु चित्तकूडम्मि । सविसेसहरिसियमणो वियसियमुहपंकओ राया ॥६५॥ सि-
 ग्घतरं गंतूणं बहुजणपरिवारिओ पयत्तेण । सुरकयकेवलमहिमं थुव्वंतं दिव्वनारीहिं ॥६६॥ ददुण मुणिवरं तं काऊण पयाहिणं च
 तिक्खुत्तो । बहुमाणवससमुट्टियरोमंचयंचियसरीरो ॥६७॥ भूमितललुलियमंडं पंचंगं करिय ताहे पणिवायं । पहरिसगलंतनयणो
 अह एवं थुणिउमाढत्तो ॥६८॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ जय जय जीवदयावर ! सुक्कज्झाणेणदङ्कम्मवण ! । वोच्छिन्नभवनिबंधण !
 जाइजरामरणदुक्खहर ! ॥६९॥ उप्पन्नविमलकेवलउवलद्वसमत्थणयसब्भाव ! । सासयसिवसुहसाहण ! पत्तअहक्खायचारित्त ! ॥७०॥

१ क्षपितमोहस्य=निर्णाशितमोहनीयकर्मणः । २ सफलीकृतम् । ३ विरचय्य=परिधाप्येत्यर्थः । ४ भाण्डागारिकम् । ५ प्रीतिदानम् । ६ निपतन्तम् । ७ स्तु-
 यमानम् । ८ त्रिः । ९ चयंचियं=चयाञ्चितम् । १० मउडो=मुकुटः । ११ प्रणिपातं=नमस्कारम् । १२ स्तोतुम् । १३ समत्वं=समस्तम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३०॥

भयवं अणाइनिहणे परिभ्रमंताण भवसमुद्दम्मि दाउं हत्थालंबं अम्ह समुत्तारणं कुणसु ॥७१॥ एवं धुणिऊण मुणिं मुणिमुहकमलनि-
हियमणनयणो । उवविट्ठो धरणीए नासन्ने नाइदूरम्मि ॥७२॥

एत्थंतरम्मि मुणिणा परत्थसंपायणेकरसिएण । गंभीरभारईए पारद्धा देसणा एवं ॥७३॥ अइदुलहं मणुयत्तं असारसंसारसागर-
गयाणं । कुगईण पउरमावा सकम्मवसगाण जीवाणं ॥७४॥ तंपि हु जराभिभूयं आवासो रोगसोगवाहीणं । सारीरमाणसाणेयदुक्ख-
संपावकलियंति ॥७५॥ पवणाहयधयवडचंचलाओ लच्छीओ तहय मणुयाणं । अणवट्टिया य नेहा सुहिसयणपियाइजणविसया ॥७६॥
विसयसुहंपि हु परिणामदारुणं नारयाइदुहहेऊ । आरंभपरिग्गहसंचियस्स पावस्स परिणामो ॥७७॥ अइभीसणेण बंधेण गरुयपीडा-
वहो खु जीवाणं । मिच्छावियप्पवसओ सच्चंपि हु सोक्खमाभाइ ॥७८॥ अणवरयसंपयट्ठो मच्चू अवहरइ जीवसंधायं । एवं च ठिए
भो भो भहा ! सम्मं विचित्तेह ॥७९॥ केवलभणियं धम्मं मोत्तूणं नत्थि किंचि अन्नंति । सरणं भवभीयाणं भवियाणं भवनिबुद्धाणं
॥८०॥ तम्हा कुणह पैयत्तं दुलहं लद्धूण माणुसं जम्मं । जिणइंदभणियधम्मे सासयसिवसोक्खहेउम्मि ॥८१॥ सावज्जकज्जवज्जणरूवं
परिगेण्हिऊण पँव्वज्जं । खविऊण कम्मसत्तुं सासयसोक्खं वयँह मोक्खं ॥८२॥ इय केवलिणा भणिए विणिवेसिय करयलंजलिं सीसे ।
वज्जरइ गंधवाहणराया उ तहत्ति जं भणह ॥८३॥ दाउं विज्जानियरं रज्जेण समं तु निययपुत्तस्स । नहवाणस्स तत्तो करोमि गिह-
वासचायंति ॥८४॥

एत्थंतरम्मि सुन्दरि ! पत्थावं जाणिऊण पुच्छाए । विहियणामेण मए पुट्ठो मुणिकेवली एवं ॥८५॥ लोयालोयविलोयणकेवलनाणेण

१ परार्थः=परोपकारः । २ अनवस्थिताः । ३ सुद्धी=सुद्ध । ४ निबुद्धो=ममः । ५ प्रयत्नम् । ६ प्रवज्यां=दीक्षाम् । ७ व्रजत । ८ शीर्षे ।

चउत्थो
परिच्छेओ ।

॥३०॥

नायभावस्स । पच्चक्खं हि भयवओ एयं जमहं तु पुच्छिस्सं ॥८६॥ एकच्चिय मह धूया जाया विभाणरूवसंपुआ । पाणाणवि वल्लहिया नामेणं कणगमालसि ॥८७॥ धूयाए को भत्ता होही मण वल्लहोत्ति एयाए । चिंताए मह हिययं भयवं ! निच्चपि अक्खलियं ॥८८॥ ता मणनिव्वुइहेउं साहिज्जउ एस अम्ह वुत्तंतो । पाणिग्गहणं तीए को किर विजाहरो काही ? ॥८९॥ एवं च पुच्छिएणं केवल्लिणा सुयणु ! एरिसं भणियं । मा भइ ! कुण विसायं थोवं चिय एत्थ वत्थुम्मि ॥९०॥ तुह धूयाए भत्ता सो होही जो इमम्मि वेयङ्गे । गुणकलियं पालिस्सइ विजाहरचक्कवट्ठितं ॥९१॥ पुव्वभवनेहवद्धा तुह धूया तस्स पाणवल्लहिया । होही सयलंतेउरललामधूया महादेवी ॥९२॥ केवल्लिवयणं सोउं संजाओ मज्झ गरुयआणंदो । एत्थंतरम्मि राया समुट्ठिओ वंदिऊण मुणिं ॥९३॥ तत्तो रत्ता सहिओ समागओ तम्मि चेव मयरम्मि । अइ रत्ता हं भणिओ बहुमाणजुयं इमं वयणं ॥९४॥ अइवल्लहावि धूया दायव्वा ताव कस्सइ नरस्स । जं एसा लोगट्ठिई तेणम्हे एरिसं भणिमो ॥९५॥ नइवाइणस्स दिज्जउ सा कम्मा जेण वित्तवीवाहं । निययपए ठविऊणं सेवामो तायपयजुयलं ॥९६॥ तत्तो मएवि भणियं एत्थत्थे नत्थि किंचि वत्तवं । धूया कित्तियमेसं पाणावि हु तुम्ह आयत्ता ॥९७॥ सच्चिय धूया धन्ना सुण्हा जा होइ देवपायाणं । केवल्लिगिरावि सच्चा जं किज्जइ एरिसे विहिए ॥९८॥ तुम्ह सुयं मोत्तणं वेयङ्गगिरिम्मि होज को अन्नो । विजाण चक्कवट्ठी जस्स पियां होज मह धूया ? ॥९९॥ एवं च मए भणिए विवसियवयणेण राइणार्णत्तो । सोमजसो जोइसिओ विवाहलग्गं निरूवेसु ॥१००॥ तत्तो जोइसिएणं सम्मं आलोचिऊण आइहुं । वइसाहसुद्धपंचमिरत्तीए सोहणं लग्गं

१ ज्ञातभावस्य=विदितार्थस्य । २ अक्खलियं=प्रतिफलितम्=प्रतिविम्बितम् । ३ तातपदयुगलम् । ४ सैव । ५ सुयणं=पुत्रवधूः । ६ आणत्तो=आज्ञप्तः=आदिष्टः ।

७ आलोच्य=सम्यगवलोक्य । ८ रत्ती=रत्निः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३१॥

॥१०१॥ ततो य मए भणियं आएसं देह जेण गंतूण । नियनयरे 'संजुत्तिं विवाहकज्जस्स कारेमि ॥१०२॥ तेणाणुत्ताओ हं सिग्घं चिय आगओ इहं सुयणु ! । रायामंवेहिं समं चंदजसाऽऽइच्चनामेहिं ॥१०३॥ एएवि कणगमालावरणत्थं आगया मए सैमयं । कल्ले पभायसमए किल होइ वरणयं तीए ॥१०४॥

एवं च ठिए । एसा एक्का धूया सुद्धु पिया ताव कणगमालम्ह । एईए अणुराओ संजाओ चित्तवेगम्मि ॥१०५॥ ता जइ मणो-
ऽणुकूलं संपाडिस्सं न एक्कधूयाए । एईयवि, ता सुंदरि ! किंच मए जीविएणंति ? ॥१०६॥ उवयारेणं महया विमग्गिया राइणा सुयनिमित्तं । सिरिगंधवाहणेणं मएवि दिक्का इमा तस्स ॥१०७॥ तं च इयाणिं अन्नहकाउं चाइज्जए न जं सुंयणु ! । एएण कारणेणं मे भणियं आगयं वसणं ॥१०८॥ एवं पिययमवयणं सोऊणं चित्तवेग ! संजाया । मह सामिणीवि विच्छायवयणिया चित्तमालत्ति ॥१०९॥ ततो तीए भणियं मह चित्ते फुरइ एरिसं ताव । परिचयइ कणगमाला तविरहे जीवियमवस्सं ॥११०॥ कहकहवि मए जं सा तप्पावणस्यगेहिं वयणेहिं । पुव्विं संधीरविया एयं पुण अन्नहा जायं ॥१११॥ भणियं च अमियगइणा एवं हि ठिए करेमि किं सुय-
णु ! । जइ ताव न देमि इमं तो राया रूंसइ अवस्सं ॥११२॥ केवलिवयणा रन्नो अइगरुओ एत्थ आयरो जाओ । तेण इमाइ अदाणे अइगरुयं होइ मह खूणं ॥११३॥ रुद्धेण तेण वेयङ्गनगवरे जं न होइ आवासो । अइथोवं चिय एयं, अन्नपि विरूवयं होइ ॥११४॥

अन्नं च । गिण्हिस्सइ मंडुइवि राया एयं न एत्थ संदेहो । ताव वरं सयमेव य समप्पिया 'नेहविद्धीए ॥११५॥ जइ पुण

१ संयुक्तिं=सामग्रीसंयोगं=प्रगुणतामित्यर्थः । २ अमात्यो=मन्त्री । ३ समयं=समं=सह । ४ अन्यथाकर्तुम् । ५ शक्यते । ६ सुतनु ! । ७ विच्छाय=वदनिक=म्लानमुखा । ८ तत्प्रापणसूचकैः । ९ धैर्यमापादिता । १० रुद्धेत्=रोषं कुर्यात् । ११ क्षुणम्=हानिः । १२ विरूपकम्=अनिष्टम् । १३ मङ्गलम्=बलात्कारः । १४ स्नेहवद्दृष्ट्यै ।

चउत्थो
परिच्छेओ ।

॥३१॥

दिज्जइ एसा रायसुयं मोत्तु चित्तवेगस्स । ता तस्साव अम्हाणवि पाणाणवि संसओ होइ ॥११६॥ ता सुंदरि ! न हु कज्जं अणेहिं एत्थ बहुविगप्पेहिं । तह भणसु कणगमालं जह उज्झइ तम्मि अणुरायं ॥११७॥

किंच । उत्तमकुलप्पसूओ पियंवओ सयलजणमणाणंदो । सूरु धीरो चैई नियपिउलच्छीअलंकरिओ ॥११८॥ रुवेण जोव्वणेण य कलाहिं विज्जाहिं निम्मलगुणेहिं । विक्खाओ नहवाहणकुमरो सव्वम्मि वेयङ्के ॥११९॥ तत्तो स एव भत्ता कमागओ होउ कणगमालाए । न हु कज्जं अणेणं अवायबहुलेण पुरिसेणं ॥१२०॥ एवं च अमियगइणा भणियाए ताहि चित्तमालाए । भणिया हं सोमलए ! किं जुत्तं संपयं काउं ? ॥१२१॥ तत्तो य मए भणियं तं चेव य इत्थ गहियपरमत्था । नियधूयाए सरुवस्स एत्थ किमहं भणामित्ति ? ॥१२२॥ तो भणइ चित्तमाला तीए गंतूण भावमुवलभसु । इच्छइ व नवा अन्नं पुरिसं गुणदोसकहणेण ? ॥१२३॥ नहवाहणं पसंसिय अहंभहियगुणेहिं, निंदि ऊणन्नं । तह कुणसु जहा इच्छइ वीवाहं एयतणएण ॥१२४॥ तत्तो य मए भणियं सामिणि ! किं तं न याणसि सभावं । नियधूयाए जेणं आएसं देसि मह एवं ॥१२५॥ मन्निस्सइ वीवाहं जं सा अण्णस्स, अच्छउ सुदूरं । सोउं पउत्तिमेयं मन्ने जीयं परिचयइ ॥१२६॥ मह वयणं सोऊणं गुरुदुक्खसमाहया भणइ तत्तो । विर्यलंतसकज्जलनयणसलिलसामलियगंडयला ॥१२७॥ जं भणसि तुमं भदे ! मज्झवि हिययम्मि फुरइ तं सच्चं । नवरं हयासविहिणो वसेण अइदुकरं जायं ॥१२८॥ युग्मम् । तत्तो अइगुरुसोगं रुयमाणिं पिच्छिऊण नियदइयं । वज्जरियममियगइणा सुंदरि ! किं एत्थ रुणेणं ? ॥१२९॥ किं मह थोवं दुक्खं नवरं न चैएमि अन्नहाकाउं ।

१ प्रियंवदः । २ त्यागी । ३ अपायः=कष्टम् । ४ अहंभहियं=अभ्यधिकम् । ५ निन्दित्वाऽन्यम्=नभोवाहनाद् भिन्नम् । ६ परित्यजेत् । ७ विचलत् सकज्जलाभ्यां नयनाभ्यां सकाशात् यत् सलिलं तेन श्यामलिते गण्डतले यस्याः सा । ८ रुदितेन । ९ शक्नोमि ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३२॥

सुंदरं वि चित्तिऊणवि लभामि नभं उवायंति ॥१३०॥ तम्हा महिलागाहं मोत्तुणं आयइं निरुवेसु । रायसुयस्स अदाणे दोसे य गुणे विचिंतेसु ॥१३१॥ अन्नं च, कणगमाला बहुमाणपरा हु जणणिजणगाणं । पडिकूलिस्सइ वयणं न अम्ह गुणदोसकहणेण ॥१३२॥ अन्नं च, कणगाए भत्ता किल होइ गुरुअणुअओ । तदणुआए य जओ सयंवरईवि कीरंति ॥१३३॥

किञ्च । नहवाहणरायसुओ जाव न दिट्ठीइ गोयरे पडइ । तावच्चिय अणुराओ इमीए अन्नम्मि पुरिसम्मि ॥१३४॥ निज्जियअ-
णंगरुवे दिट्ठे उण तम्मि होहिही रागो । ता किं सुंदरि ! बहुणा विगप्पसंकप्पजालेण ॥१३५॥ गंतूण कणगमालं सुनिउणवयणेहिं मणसु तं सुयणु ! । एयम्मि वईयरम्मि जह अम्हं होइ न हु वसणं ॥१३६॥ एवं च अमियगइणा भणियाए ताहि चित्तमालाए । भणिया हं सोमलए ! पिययमवयणं लहुं कुणसु ॥१३७॥ तत्तो तहत्ति भणिउं ससुट्ठिया जाव ताहि मे पुट्ठा । चंदणनामा चेडी कैत्थच्छइ कणगमालत्ति ? ॥१३८॥ तीए भणियं एसा उवरिमभूमीओ उत्तरेऊण । गिहउज्जाणाभिमुहा गच्छइ विच्छायमुहकमला ॥१३९॥ तं सोऊण विगप्पो उत्पन्नो मह मणम्मि एरिसओ । नूणं अलक्खियाए पिउवयणं तीए निंसुयंति ॥१४०॥ तेणेव इमा मन्ने जाया विच्छायवयणिया बाला । ता जाव एत्थं गंतुं विरुवमायरइ नवि किंचि ॥१४१॥ ता सिग्घं चिय गंतुं निवारणे तीए उज्जमामित्ति । एवं विचिंतयंती अणुमग्गेणेव चलिया हं ॥१४२॥ युग्मम् ॥ पत्ता य धंरुज्जाणे इओ तओ तग्गेवसणनिमित्तं । जा परियडामि अहयं घणतरुयरसंकडिल्लम्मि ॥१४३॥ घणत्तलकयलीहरमणोहरे तत्थ एगदेसम्मि । पत्तलत्तमालत्तरुत्तलहेट्टुं निविट्ठा मण

१ सुचिरमपि । २ आयतिः=उत्तरकालः । ३ पुग्गमिः=कुलवृद्धैरनुज्ञातः । ४ व्यतिकरे=प्रसङ्गे । ५ कथं=कुत्र, अच्छइ=आस्ते । ६ ईदशः । ७ अलक्खि-
तया=प्रच्छन्नस्थितया । ८ श्रुतम् । ९ उचच्छामि=उद्यमं करोमि । १० घरं=गृहम् । ११ संकडिल्लं=संकटं=व्याप्तम् । १२ पत्तलं=पत्रम् । १३ अधः ।

चउत्थो
परिच्छेओ ।

॥३२॥

दिद्धा ॥१४४॥ किंकिं पि चितयंती गलंतधूलंसुसित्तगंडयला । अणहुंतमणसमीहियगुरुदुक्खा कणगमालत्ति ॥१४५॥ तत्तो विचि-
 तियं मे किं मन्ने नियगिहं पमोत्तूण । एगागिणी हु एसा समागया एत्थ उज्जाणे ? ॥१४६॥ युग्मम् ॥ ता एईइ अदिद्धा पच्छन्नठिया
 'निएमि जं कुणति । विन्नायसरूवत्था एसा नियजणयवयणस्स ॥१४७॥ एवं विचित्तिऊणं तुण्हिका कयलित्थंभअंतरिया । खणमेगं
 जा चिद्धामि तत्थ ता सुणसु जं जायं ॥१४८॥ दीहं नीससिऊणं एवं भणियं तु कणगमालाए । अज्जवि किमित्थ बहुणा विगप्पसं-
 कप्पजालेणं ? ॥१४९॥ सुचिरं विचित्तिऊणवि तेण जणेणं न संगमो ताव । पुन्नरहियाए मज्झं हयविहिणो विलसियवसेण ॥१५०॥
 अच्छउ संगमसोक्खं दंसणआसावि दुल्लहा जाया । जाए तस्स विओगे फुट्ठंतं धारियं हिययं ॥१५१॥ ता का अज्जवि आसा जेण
 तुमं हियय ! फुट्ठसि न झत्ति । खणमित्तदिट्ठवल्लहविओयवज्जेण दलियं पि ? ॥१५२॥ न य पिउवयणं साउं इच्छियजणविरहकारयं
 हियय ! । वज्जघडियं व मन्ने जं नवि सयसिकरं जासि ॥१५३॥ अम्माए तायस्सवि वल्लहिया हं ति इय मरट्ठो जो । हिययम्मि आसि
 मज्झं सोवि हु इण्हि पलीणोत्ति ॥१५४॥ सुहसज्झं चिय एयं कज्जं मा पुत्ति ! कुण विसायंति । एवंभिद्वयणेहिं पयारिया जेण
 अंबाए ॥१५५॥ जस्सुवरि तुज्झ इच्छा दायव्वा तस्स 'तं मए पुत्ति ! । इयनियवयणं ताएण संपयं अन्नहा विहियं ॥१५६॥ विन्ना-
 यमहसरूवो ओ अन्नहा जइ करेइ ताओवि । मह वंछियसंपत्तीए संभवो ता कहं होउ ? ॥१५७॥ एवं वियाणिऊणवि हियय ! तुमं
 कीस मुंचसि न आसं । तज्जणसंगमविसयं जेणज्जवि जीवियं धरसि ? ॥१५८॥ अहवा न कोवि दोसो पेहुपरवसचिट्ठियस्स तायस्स ।

१ अणहुन्तं=अभवत्=असंजायमानम् । २ पश्यामि । ३ विज्ञातस्वरूपार्था । ४ तूष्णीक । ५ अंशमानम् । ६ मरट्ठो=गर्क । ७ प्रतारिता=वञ्चिता । ८ त्वम् ।

९ प्रभुपरवशस्थितस्य ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३३॥

सुम्मइ जणम्मि पयडं कट्ठो खलु भिच्चभावोत्ति ॥१५९॥ जइवि हु विजियाणंगो रूवेणं जइवि संपयाकलिओ । जइवि हु उत्तमवंसो
सेक्खा सैकंदणो जइवि ॥१६०॥ तहवि न भौवइ अन्नो पुरिसो तं हिययवल्लहं मोत्तुं । जइ एस निच्छओ हियय ! तुज्झ ता किं
विलंबेण ? ॥१६१॥ युग्मम् ॥ एसो सो पत्थावो अइदुलहो पाविओत्ति कलिऊणं । उज्जम विचिंतियत्थे होउ अविग्घेण संपत्ती ॥
॥१६२॥ एवं हि कए तायस्स देइ दोसं न किंपि रायावि । दूसहविओयदुक्खस्स होइ एवं च वोच्छेओ ॥१६३॥ एमाइबहुविगप्पा
भणिऊणं चित्तवेण ! सा बाला । कयमरणज्झवसाया आरूढा अह तमालम्मि ॥१६४॥ दट्ठूण साहसं तीए नवरि देहं पकंपियं मज्झं ।
न वहइ वाया कहवि हु थैकाओ सव्वसंधीओ ॥१६५॥ तत्तो य कणगमाला आरुहिऊणं तमालसाहाए । बंधिय निउत्तरीयं बंधइ
नियंकंधराभोए ॥१६६॥ अह पभणिउं पयत्ता अम्मो ! जं किंचि बालभावाओ । पभिइं किलेसिया तं तं खमियवं महं सवं ॥१६७॥
ताय ! तुमंपि हु मह खमसु संपयं पणयपरवसाइ मए । पुण्वि किलेसिओ जं परलोयं पत्थिया अहयं ॥१६८॥ जणणीसमहियनेहे !
सोमलए ! खम किलेसिया जं सि । सुसिणिद्धसहीसंदोह ! खमसु जं किंचि अवरद्धं ॥१६९॥ खणमित्तदिट्ठ ! वल्लह ! हिययब्भंत-
रपविट्ठ ! निसुणेसु । पत्थेमि किंचि सामिय ! पाणच्चायं करेमाणी ॥१७०॥ तुह संगमरहियाए एसो जम्मो हु ताव बोलीणो ।
अन्नभवे पुण सामिय ! तं चिय मह वल्लहो हुज्जा ॥१७१॥ अन्नं भणामि सामिय ! जइवि हु अइनिदुटुरं इमं वयणं । तहवि हु तुह
आवयावारणत्थमेसो म्ह निव्वंधो ॥१७२॥ नीसर मह हिययाओ रुद्धे कंठम्मि पांसएणहवा । सकेसि न नीसरिउं सामिय ! मह

१ साक्षात् । २ सकन्दनः=इन्द्रः । ३ रोचते । ४ तस्याः । ५ थका=स्थिता । ६ निजकंधराभोगे=स्वीयप्रीवादेशे । ७ अम्मा=माता । ८ पभिइं=प्रभृति ।

९ आवया=आपत् । १० निर्बन्धः=आग्रहः । ११ पाशकेन=रज्ज्वा ।

चउत्थो
परिच्छेओ ।

॥३३॥

पाणवल्लहय ! ॥१७३॥ मन्ने न किंचि लद्धं हयविहिणा मरणकारणं अन्नं । मह तेण कारणेणं तुमए सह दंसणं विहियं ॥१७४॥
 वणदेवयाओ ! निसुणह तुम्ह पसायाओ अन्नजम्मेवि । सो खणदिट्ठो लोगो दइओ मह होअ, नन्नोत्ति ॥१७५॥ एवं भणितं तीए
 मुक्को अप्पा अहोमुहो झत्ति । एत्थंतरम्मि गयणे समुट्ठिया एरिसा वाया ॥१७६॥ मा मा साहसमेयं आयर भदे ! समुच्छुगा होउं ।
 सो चेव तुज्झ भत्ता होही नणु चित्तवेगोत्ति ॥१७७॥ तत्थेव लग्गदिवसे पाणिग्गहणं भविस्सई तेणं । अह सुंदरि ! एत्थत्थे मा
 किंचिवि कुण विसायंति ॥१७८॥ युग्मम् ॥ वयणाणंतरमेव हि तुट्ठो से पासओ, तओ अहयं । तव्वयणगलियसज्झससत्थसरीरा गया
 पैसे ॥१७९॥ तत्तो सलज्जवयणा भणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं । एरिसमायरित्तं जणणिजणगमाईणदुहजणयं ॥१८०॥ तत्तो
 य तीइ भणियं अम्बे ! अम्हारिसाण किं अन्नं । एवं हि गँए काउं जुत्तं मरणं पमोत्तूणं ? ॥१८१॥

जओ । वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदूसहोऽम्ह पडिहाइ । वरि एकं चिय मरणं जेण सँमप्यंति दुक्खाइं ॥१८२॥ तत्तो य मए
 तीसे कहिओ सबोवि पुव्ववुत्तंतो । भणिया य पुत्ति ! संपइ किं तुह पडिहासए काउं ? ॥१८३॥ अह तीए वज्जरियं लज्जं मोत्तुं भणामि
 एयं तु । नवि मज्झ करे लग्गइ अन्नो पुरिसो इहं जम्मे ॥१८४॥ हसिऊण मए भणियं देवय्यवयणाउ सिद्धमेयंति । किंतु कह तुज्झ
 जणओ छुट्ठिस्सइ गंधवाहणओ ? ॥१८५॥ एत्थंतरम्मि पुणरवि गयणे वाया समुट्ठिया एसा । मा ! कुणह बहुविगप्पे मह वयणं ताव
 निसुणेह ॥१८६॥ गंतूणं सोमलया साहउ जणयस्स एरिसं वयणं । भणिया बहुप्पगारं भणइ तओ कणगमालेवं ॥१८७॥ जं चेव
 कुणइ ताओ तं चेव मज्झ वैहुमयं सबं । जइ होइ सुंदरं इह तायस्सवि कीरइ तयंति ॥१८८॥ तत्तो अविगप्पं से वरणमाइं पडिच्छि-

१ नान्य इति । २ समुत्सुका=अत्युत्कण्ठिता । ३ पार्श्वे=समीपे । ४ गते=प्राप्ते । ५ समाप्यन्ते=पूर्णीभवन्ति । ६ देवतावचनात् । ७ बहुमतम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३४॥

यन्वन्ति । एवं हि कए कमसो होही इद्वेत्थसंपत्ती ॥१८९॥ इय देवयाए वयणं सोऊणं चित्तवेग ! अम्हाणं । संजातो गुरुतोसो तत्तो य मए इमं भणियं ॥१९०॥ मणवंछियवत्थुम्मी मा कीरउ पुत्ति ! कावि आसंका । कवडेणावि तेण तुमं मन्नसु नियजणयवयणंति ॥१९१॥ एवं च देवयाए वयणं अन्नस्स नेव कहियन्वं । मा विन्नायसरूवो विरूवमायरइ सो राया ॥१९२॥ एयम्मि कए पयडे लोयपेवायाउ नायपरमत्थो । रायाऽवस्सं तुह वल्लहस्स आयरइ असुहंति ॥१९३॥ तो भणइ कणगमाला एवं एयंति नत्थि संदेहो । ता अम्बे ! पत्थुयत्थे उज्जम किं एत्थ बहुएण ? ॥१९४॥ तत्तो य मए गंतुं सिद्धं एयं तु चित्तमालाए । भणिया बहुप्पगारं तुह धूया भणइ एवं तु ॥१९५॥ जं किंचि भणइ ताओ जंचिय इह बहुमयं तु अम्बाए । जं चेव य सगुणतरं मएवि तं चेव कायन्वं ॥१९६॥ जह अब्भुदओ तायस्स होइ, जह होइ नावया कयावि । तह चेव य कायन्वं मएवि, किं एत्थ अन्नेण ? ॥१९७॥ तत्तो य चित्तमाला तव्वयणं कहइ निययदेइयस्स । तं सोउं अमियगई हरिसियवयणो इमं भणइ ॥१९८॥ सुंदरमणुद्धियं हंदि ! मज्झ धूयाए जणयमत्ताए । दक्खिन्नवयणविन्नाणपंगरिसो दंसिओ एवं ॥१९९॥ तत्तो पभायसमए रायामच्चेहिं वरणयं तीसे । महया विच्छङ्केण विहियं कयजणयआणंदं ॥२००॥

एवं च ठिए । तुह मणनिव्वुइहेउं तीए वयणेण आगया अहयं । कहणत्थं पत्थुयवत्थुवित्थरस्सेत्थ तुह पासे ॥२०१॥ ता मा सुंदर ! वरणयसवणाओ दुम्मणो तुमं होसु । जं देवयाए वयणं अलियं न य हवइ एयं तु ॥२०२॥ एवं च कणगमाला भाणइ न नाह ! तं पमोत्तूण । अन्नस्स करो लग्गइ मह हत्थे इत्थ जम्मम्मि ॥२०३॥ देवयवयणं जइ होइ सच्चयं ता धरेमि नियपाणा । तदभावे पुण सरणं मरणं मह नि-

१ इयार्थसंप्राप्तिः । २ प्रवादः=परम्परागतवाक्यम् । ३ मातः । ४ उद्यच्छ=उद्यमं कुरुष्व । ५ दयितः=पतिः । ६ भत्ता=भक्ता । ७ पंगरिसो=प्रकर्षः । ८ भाणयति=मद्वारा कथयति । ९ त्वाम् ।

चउत्थो
परिच्छेओ ।

॥३४॥

च्छओ एसो ॥२०४॥ भो सुप्पइह ! एवं सोमलयावयणसवणओ तइया । जायं मणयं मह माणसस्स सैत्थत्तणं तत्तो ॥२०५॥ एवं विचिंतियं मे केवल्लिणा जेण एरिसं भणियं । पुव्वभवनेहबद्धा होही भज्जति, ता एयं ॥२०६॥ संभवइ नूण अम्हं अवरोप्परदंसणाओ अइगरुओ । अणुराओ जाओ जं सुम्मइ लोयप्पवाओ य ॥२०७॥ जाइसराइं मन्ने इमाइं नयणाइं सयललोयस्स । वियसंति पिये दिट्ठे अब्बो ! मैउल्लंति वेसम्मि ॥२०८॥ ता भवियव्वं इमिणा नवरं अइदुग्घडम्ह पडिहाइ । जं सा रायसुएणं वरिया कह मज्ज होहिति ? ॥२०९॥ एवं विचिंतिऊणं तंभोलपयाणपुव्वयं भणिया । जं किंचि एत्थ होही दीसिस्सइ तं सयं अब्बे ! ॥२१०॥ भणियं सोमलयाए एवं एयंति नत्थि संदेहो । तत्तो विहियणामा उट्ठियसंट्ठाणमणुपत्ता ॥२११॥ अह भणइ भाणुवेगो पुव्विं दिट्ठस्स तस्स सुमिणस्स । लेसेण कोवि अत्थोऽवधारिओ ताव तं सुणसु ॥२१२॥ एसा हु कणगमाला माला होहिति, तीए जो रागो । तग्गहणं तं जाणसु वरणं पुण तीए अप्पत्ती ॥२१३॥ एत्तियमेत्तो अत्थो परिप्फुडो ताव जाणिओ हु मए । सेसंपि हु अव्वत्तं वियाणियं किंचि तं सुणसु ॥२१४॥ कोवि उवाएण इमं अप्पिस्सइ तुज्झ सा पुणो कहवि । भट्ठा तुह हत्थाओ पाविस्सइ आवइं गैरुइं ॥२१५॥ तत्तो रक्खिय कोवि हु ^{१४}ढोइस्सइ तुज्झ तेण पजंतो । सुविणस्स सुंदरो इय विणिच्छिओ सुविणसब्भावो ॥२१६॥ तं सोउं^{१५} मए भणियं सम्मं हि विणिच्छियं तुमे सुयणु ! । घडइ जओ एसत्थो नवरं अइदुग्घडो लाहो ॥२१७॥ तो भणइ भाणुवेगो वत्थुं न तं अत्थि एत्थ

१ मनाक् । २ स्वस्थत्वम् । ३ अवरोप्परं=परस्परम् । ४ जातिं पूर्वजन्म स्मरन्तीति जातिस्मराणि । ५ मुकुलयन्ति । ६ द्वेष्टे 'दृष्टे' इत्यत्रापि योज्यम् । ७ अतिदुर्घटम् । ८ अम्ह=मम । ९ भणिता, सोमलताया विशेषणमिदम् । १० स्वस्थानमनुप्राप्ता । ११ अप्राप्तिः । १२ अव्यक्तम्=अस्फुटम् । १३ गरई=गुर्वी । १४ ढोकिण्यते=उपस्थापयिष्यति । १५ श्रुत्वा ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३५॥

लोगम्मि । अणुकूलस्स उ विहिणो जं मन्ने दुग्घडं होइ ॥२१८॥ भो सुप्पइद्व ! एवं पइदियहं तक्कहाविणोएण । तप्पावणआसाए वोलीणा वासरा कइवि ॥२१९॥ आसन्नमागयं अह लग्गदिणं ताहि खयरपरियरिओ । महया विच्छङ्गेणं बंधुजणसमभिओ तत्थ ॥२२०॥ वीवाहत्थं तीए नहवाहणखयररायअंगरुहो । संपत्तो अह पत्ता कमेण सा पंचमितिहीवि ॥२२१॥ तत्तोऽवरण्हसमए मज्झ विगप्पो मणम्मि उप्पन्नो । अद्वो ! किं तं अलियं होही इह देवयावयणं ? ॥२२२॥ अहव न दीसइ किंचिवि अणुरूवं तस्स तेण मन्नामि । सोमलयावज्जरियं सच्चमलीगं हि संजायं ॥२२३॥ एमाइबहुविगप्पं चित्तंतो रणरणेण गहिओ हं । कत्थवि धिइमलहंतो नीहरिओ ताओ नयराओ ॥२२४॥ पत्तो य तमुज्जाणं सच्चविया जत्थ सा मए पुर्वि । अंदोलणतरुहिद्वे गंतुमहं ताहि उवविद्वो ॥२२५॥ अह चित्तिउं पयत्तो इण्हि किं मज्झ काउमुचियं तु । परहत्थं संपत्ता ताव पिया मह नियंतस्स ॥२२६॥ देवयवयणासाए नेव उवाओवि चित्तिओ कोवि । इण्हि पुण नो सक्कं किंपि उवायंतरं काउं ॥२२७॥ एसोवि हु अणुरागो एवंपि गंए न तुद्वए कहवि । पइसमयं च पवइइ संतावो विरहसंजणिओ ॥२२८॥

अविय । दुल्लहलंभम्मि जणे जस्सिह पुरिसस्स होइ अणुरागो । छिंल्लरयपाणिणव अणुदियहं तेण सुसियव्वं ॥२२९॥ गरुय-
पियसंगमासाभंससमुच्छलियरणैरणाइन्नं । न य जाणे कहव इमं नियहिययं संठवामित्ति ? ॥२३०॥ ता किं करेमि इण्हि अहवा किं

१ तस्याः कनकमालायाः प्रापणस्य प्राप्त्येया आशा तथा । २ अंगरुहो=अङ्गजन्मा=पुत्रः । ३ अवरण्हं=अपराह्णम् । ४ रणरणः=उद्वेगः । ५ धिइ=धृतिम् । ६ निस्पृतः ७ सच्चविया=दृष्टा । ८ प्रिया । ९ पश्यतः । १० अन्य उपाय उपायान्तरम् । ११ गते=संजाते । १२ छिल्लरयं=पल्लवम्=लघु तटाकं तस्य पानीयेनेवानुदिवसं शोषव्यम्, अल्पत्वात् तच्छीघ्रं शुष्यतीत्यर्थः । १३ रणरणः=औत्सुक्यम् ।

चउत्थो
परिच्छेओ ।

॥३५॥

एत्थ बहुविगप्पेहिं । गुरुविरहदुक्खसमणो पाणच्चाओ परं जुत्तो ॥२३१॥ जइवि न जुञ्जइ एसो विवेयजुत्ताण उत्तमनराण । तीए विरहे तहवि हु सकेमि न जीवियं धरिउं ॥२३२॥ ता एत्थेव तरुवरे तीए अंदोलणेण सुपवित्ते । उब्बंघिय अप्पाणं पाणच्चायं करे-
मिति ॥२३३॥ एवं विचिंतिऊणं आरूढो तम्मि तरुवरे अहयं । दाउं गलए पासं अह एवं भणिउमाढत्तो ॥२३४॥ रे दिव्वं !
अन्नजन्मे दुल्लहलंभम्मि माणसे नेहं । मा मह करिञ्ज एसा हु पत्थणा तुह मए विहिया ॥२३५॥

अन्नं च । केवल्लिणो तं वयणं, सा वाया देविंयावि, तं सुविणं । आसानिबंघणं मज्झ दिव्व ! सव्वं कयं अलियं ॥२३६॥
एवं भणिऊण मए मुक्को अप्पा अहोमुहो झत्ति । ताहे गाढीभूए पासम्मि सरीरभारेण ॥२३७॥ रुद्धं गलयं आकुंचियाओ धमणीओ
पसरिया वियणा । भग्गं लोयणजुयलं रुद्धो पवणस्स संचारो ॥२३८॥ उव्वेछियमंगेहिं जायं उदरं च पवणपेडिहत्थं । करणाइं
घाइयाइं जाया अह वेयणा मंदा ॥२३९॥ भो सुप्पइट्ठ ! एवं वियणापरिमंदइंदिएण मए । एत्थंतरम्मि निसुओ सहो अप्पणट्ठचित्तेण
॥२४०॥ मा साहस मा साहसमेयं काउरिसजणसमाइणं । आयरिय देवदुल्लहनियरूवं भइ ! नासेसु ॥२४१॥ एत्थंतरम्मि केणवि
लंबंतं उक्खिवित्तु मह देहं । लहु चिंछदिऊण पासं विहियो मिउसीयलो पवणो ॥२४२॥ तत्तो तुसारसीयलसारणिनीरच्छडाहिं
संसित्तो । उल्लासिऊण हिययं अंगं संवाहियं सव्वं ॥२४३॥ मुच्छानिमीलियच्छो सव्वं सुविणंव तं विमब्बंतो । कोमलकिसलयरइए

१ सुपवित्रे । २ उद्बध्य=गले पासं बद्ध्वा । ३ दैव ! देव । ४ देवसंबन्धिनी दैवी, स्वार्थिके के दैविका वाचा । ५ पडिहत्थं=पूर्णम् । ६ करणानि=
इन्द्रियाणि । ७ अप्रनष्टचित्तेन । ८ काउरिसो=कापुरुषः । ९ समाचीर्णम्=समाचरितम् । १० आचर्य । ११ उल्लासिउण=अवस्रंस्य । १२ संवाहितं=मर्दितम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३६॥

संतथरए सोविओ तेण ॥२४४॥ पुणरुत्तपवणकरणाइयाहिं नाणाविहाहिं चिद्धाहिं । गयवेयणेण तत्तो खणंतरा चैयणा लद्धा ॥२४५॥
उम्मीलियलोयणजुयलएण दिट्ठो विसिद्धसंठाणो । नवजोव्वणो जुवाणो पच्चक्खं पंचबाणोव्व ॥२४६॥ भणियं च तेण किं भइ !
बाहए, दंसियं मए गलयं । अह संवाहणविहिणा तंपि हु सत्थं कयं तेण ॥२४७॥ विगयसयलपीडो सत्थदेहो त्या हं, किसलयरइ-
यम्मी सत्थरे संनिविट्ठो । विरहविहुरियंगो दीहनीसासखिन्नो अहिलसियपयत्थाऽसाहणुव्विन्नचित्तो ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइय-
सुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि परिसमप्पइ पासगपरिमोयणोत्ति नामेण । सुर-
सुंदरिनामाए कहाए तुरिओ परिच्छेओ ॥२५०॥ १०००

॥ चउत्थो परिच्छेओ समत्तो ॥

पंचमो परिच्छेओ ।

अह सो दट्ठण ममं विदाणमुहं गलंतनयणिहं । करयलनिमियकवोलं एवं भणिउं समाढत्तो ॥१॥ सुंदर ! तुह सरिसाणं उत्तम-
पुरिसाण जुअइ न काउं । अहमजणसमाइओ अट्ठपवहो कुगइसंजणणो ॥२॥

अन्नं च । को सि तुमं कस्स कओ केण व कजेण एयमायरियं ? । कीस ससोगो सुंदर ! अविरलथूलसुए सुयसिं ? ॥३॥

१ सस्तरः=शय्या । २ युवा । ३ बाधते । ४ 'ततः=तत्प्रश्नानन्तरं' इति शेषः । ५ उव्विन्नं=उद्विग्नम् । ६ निमियं=न्यस्तम् । ७ आत्मवधः=आत्महत्या ।
८ अविरलानि बहूनि च तानि स्थूलाश्रूणि ।

पञ्चमो-
परिच्छेओ ।

॥३६॥

दीहं नीससिऊणं तत्तो य मए तया इमं भणियं । किं कहियाए इमाए विहलाए सुवणु ! वच्चाए ? ॥४॥ कहिएण जेण लब्भइ कोवि गुणो, तमिह साहिउं जुत्तं । अन्नह पुण तुसखंडणसरिसेणं किं नु कहिएणं ? ॥५॥

अविय । वोलीणपायकजे साहारो कोवि नत्थि कहिएण । गयपाणियम्मि पालीइ बंधणं कं गुणं लहउ ? ॥६॥ दुस्सहदुस्ससमु-
च्छेयणम्मि उज्जुत्तमाणसस्स तुमे । कीस कयं मह विग्घं पाणच्चायं करेंतस्स ? ॥७॥ ता मा काहिसि इण्हिपि मज्झ विग्घंति, ताहि सो भणइ । मा भइ ! कुणसु एवं साहसु मह कारणं ताव ॥८॥ विच्चायम्मि सरूवे जेण उवाओवि लब्भए कोवि । तत्तो य मए क-
हिया नीसेसा पुव्ववच्चा से ॥९॥ उल्लंघणअवसाणा तं सोउं सुप्पइट्ठ ! तेणाहं । भणिओ जुवईए कए न हु जुत्तं उत्तमनराण ॥१०॥
एरिसमायरिउं भो ! विसेसओ तुम्ह नीइकुसलाण । जीवंता जेण नरा कल्लाणपरंपरमुव्वित्ति ॥११॥

किञ्च । धन्नो सि तुमं जस्सत्थि ताव अब्भोन्नवयणसंचारो । तह देवयाए वयणं आसाए निबंधणं अत्थि ॥१२॥ तह एगनग-
रवासो अवरोप्परभावजणणसंमब्भो । ता कीस कुणसि सोयं, धन्नो तं पुन्नवंतो य ॥१३॥ मह पुण पुच्चविहूणस्स कहवि तहंसणम्मि जा आसा । तीएवि हु दालिइं तहवि हु धारेमि नियपाणे ॥१४॥ किच्चियमित्तं दुक्खं होतै वयणक्कमम्मि तुह भइ ! ? । जं मह मणदइयाए ठाणाइं अयाणमाणस्स ॥१५॥ तत्तो य मए भणियं साहसु मह ताव निययबुत्तंतं । ठाणंपि नेय जाणसि कह णु तुमं निययदइयाए ? ॥१६॥ कम्मि पुरे तुह वासो केणव कजेण आगओ एत्थ ? । तत्तो य तेण भणियं एगमणो भो ! निसामेहि ॥१७॥

१ अतिक्रान्तप्रायकायं । २ उल्लम्बनम्=उदबन्धनम् । ३ उव्वित्ति=उपयन्ति । ४ विहूणं=विहीनम् । ५ तस्याः प्रियादर्शनस्याशाया अपि दारिद्र्यम्=अभाव इ-
त्यर्थः । ६ भवति=विद्यमाने । ७ अजानतः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३७॥

एतथेव अत्थि सेले बहुविजाहरपुरोहपरिकलिए । सुविभत्तितियचउकं नाणाउजाणरमणीयं ॥१८॥ सुविसालसालकलियं सकंदणपु-
रवरस्स सारिच्छं । उत्तरसेटीए पुरं पवरं सुरनंदणं नाम ॥१९॥ युग्मम् ॥ साहीणसयलविज्जो विजाहरनियरपणयपयकमलो । कमल-
दलतुल्लनयणो नयणमणाणंदणो सूरु ॥२०॥ सूरुव्व निहयतेयस्सितेयनिवहो अखंडियपयावो । दप्पिट्टवइरिवारणनिवारणे सीहपोय-
समो ॥२१॥ विजाहराण राया सुपसिद्धो चेव सव्वखयराण । पसरंतविमलकित्ती आसी हरिचंदनामोत्ति ॥२२॥ तिसुभिः कुलकम् ॥
सरसिरुहसरिसवयणा नीलुप्पलदलविसालवरनयणा । कमलोयररुईदेहा रयणवई नाम से महिला ॥२३॥ सयलोरोहपहाणाए तीए
पाणप्पियाए देवीए । समयं तिवग्गसारं विसयसुहं अणुहवंतस्स ॥२४॥ देवकुमारसरिच्छो अह तीए दारओ समुप्पन्नो । उचियसमए
य तेहिं पहंजणो नाम से विहियं ॥२५॥ धूया य बंधुसुंदरिनामा असमाणरूवलावन्ना । दोन्निवि ताई कमसो पत्ताई जोव्वणं पढमं
॥२६॥ अह अन्नया कयाइवि अवरोप्परनेहगरुयभावाणं । एगंतम्मि ठियाणं उल्लावो तेसिं संजाओ ॥२७॥ भणियं पहंजणेणं पढमं
तुह होइ किंचि जमवच्चं । धूया वा तणओ वा तं मह तणयस्स दायव्वं ॥२८॥

अविय । तुज्झ महं वा जं होज्ज किंपि इह पढमगं तु डिंभरुयं । अवरोप्परसंबंधो ताणं अम्हेहिं कायवो ॥२९॥ ता बंधुसुंदरीए
तहत्ति बहु मैन्नियं तयं वयणं । गरुयसहोयरसम्भावनेहअक्खित्तचित्ताए ॥३०॥ एत्तो य अत्थिनयरं वेयड्ढे उत्तराए सेटीए ।
संवोउयतरुवणसंडमंडियं चमरचंचंति ॥३१॥ तत्थ य खयरनरीसो भाणुगई नाम अतुल्लसामत्थो । निज्जियअणंगरूवो कामिणिजण-
माणसाणंदो ॥३२॥ हरिचंदखयरपवरेण नियसुया बंधुसुंदरी तस्स । दिन्ना वरपीईए विवाहिआ सायरं तेण ॥३३॥ तीइ सुतणूइ समयं

पञ्चमो
परिच्छेओ ।

॥३७॥

१ त्रिकम्=मार्गत्रयसंयोगः । २ सूरुः । ३ पोतः=बालकः । ४ रुचिः=कान्तिः । ५ अवचंचं=अपत्यम् । ६ मतम् । ७ संवोउया=सर्वतुकाः । ८ नरीसो=नरेशः ।

अणुहवमाणो उ गरुयपीईए । पंचपयारे विसए भाणुगई भुंजई रजं ॥३४॥ वचंतेसु दिणेषुं तीए देवीए दारिया जाया । उज्जोइय-
दिसिवलया उ चित्तलेहत्ति नामेण ॥३५॥ तयणंतरं च देवी सुंदरसुविणेहिं स्रहयं तणयं । सूर्यो सुहतिहिरिक्खे चित्तगई नाम से
विहियं ॥३६॥ हरिचंदोवि हु राया चारणसमणस्स सुमुहनामस्स । पयमूले सोऊणं जिणधम्मं सिद्धिसुहहेउं ॥३७॥ निययपए ठवि-
ऊणं पहंजणं नियसुयं विणिक्खंतो । संसारवासभीओ निव्विन्नो कामभोगाण ॥३८॥ युग्मम् ॥ सामन्नं काऊणं पयमूले चारणस्स
सुमुहस्स । निट्ठवियकम्मजालो अंतगडो केवली जाओ ॥३९॥ जाओ पहंजणोवि हु विजाहरनरवई पर्याविल्लो । भुंजइ जणयविइणं
रजं गयसंयलआसंको ॥४०॥ तस्स य सयलंतेउरपवराओ दुब्बि अंगमहिसीओ । कलहंसी मंजूसा उत्तमवंसप्पसूयाओ ॥४१॥ कल-
हंसीए जाओ पुत्तो जलणप्पहोत्ति नामेण । मंजूसाए लहुओ पुत्तो कणगप्पहो नाम ॥४२॥ निययसहोयरवयणं सुंमरंती बंधुसुंदरी
देवी । नाऊण चित्तलेहं नियधूयं जोव्वणं पत्तं ॥४३॥ अह तं भाउयवयणं साहइ दइयस्स भाणुगइणो सा । तत्तो य भाणुगइणा
नियधूया चित्तलेहा सा ॥४४॥ दिन्ना खयरपहंजणसुयस्स जेडुस्स रूवजुत्तस्स । जलणपहस्स, तेणवि परिणीया परमपीईए ॥४५॥
युग्मम् ॥ सुरनंदणम्मि नयरे नीया अह तीए नेहसहियाए । सह विसए भुंजंतो चिट्ठइ देवोव्व दियंलोए ॥४६॥ अह अन्नया कया-
इवि खयराहिवई पहंजणो ददुं । गयणे ससंकधवलं देवउलगोरयं गेहं ॥४७॥ अह चित्तिउं पयत्तो मणोहरो हंदि ! एस आगारो ।

१ भुनक्ति=पालयति । २ सूता=जनितवती । ३ रिक्खं=शृङ्खल=नक्षत्रम् । ४ विनिष्कान्तः=प्रव्रजितः । ५ निर्विण्णः=स्विन्नः । ६ कामभोगेभ्यः । ७
निष्ठापितं=नाशितम् । ८ अन्तकृतम् । ९ पर्याविल्लो=प्रतापवान् । १० जनकवित्तीर्णम् । ११ -सकलआशंकः । १२ अप्रमद्विषी=पटुपराशी । १३ स्मरन्ती ।
१४ धुलोके । १५ आगारं=गृहम्, प्राकृतत्वाल्लिङ्गव्यत्ययेन पुंस्त्वम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३८॥

ऐयागिईए ता हं कारेमि जिणालयं रम्मं ॥४८॥ मणिकुट्टिमम्मि तत्तो आलिहिउं उज्जओ जया राया । ताव य झत्ति विलीणो पवण-
हओ जलहरो सव्वो ॥४९॥ दट्ठण तं विलीणं खणेण राया विचित्तए एवं । एवंविहा नराणं लच्छीओ चवलरूवाओ ॥५०॥ जह एसो
अब्भलवो खणेण दिट्ठो पुणो पणट्ठोत्ति । तह सव्वेवि पयत्था खणमित्ताणंदसंजणणा ॥५१॥ रूवं च जीवियं जोव्वणं च सव्वेवि
बंधुसंबंधा । एवमणिच्चा अँवो ! धिरँत्थु संसारवासस्स ॥५२॥ पच्चक्खं हि अणिच्च नाऊणवि जं थिरंव मन्नंति । विसयाऽऽसत्ता सत्तो,
एयं अविवेयसामत्थं ॥५३॥ नाऊणवि जिणवयणं आरंभपरिग्गहेसु वट्ठंति । कामासत्ता जं पुण अहो ! महामोहमाहप्पं ॥५४॥ ताऽलं
मम रज्जेण संसारनिवासहेउभूएण । जाणियज्जिणिंदवयणस्स हंदि ! गुरुदुक्खमूलेण ॥५५॥ ता सावज्जं वज्जिय पँव्वज्जाउज्जमं करेमि
लहुं । किं मह इमिणा दुग्गहनिबंधणासाररज्जेण ? ॥५६॥ अन्नं च मज्झ वंसे रज्जं दाऊण निययपुत्ताण । बहवे कयसामन्ना रायाणो
पाविया सुगइं ॥५७॥ तव्वंसपसूएणं मएवि कायव्वयं इमं तम्हा । इय चित्तिऊण राया संसइ संनिहियखयराणं ॥५८॥ एत्थंतरे
सुघोसो चउनाणी चारणो मुणी तत्थ । विहरंतो संपत्तो भवियाण विबोहणट्ठाए ॥५९॥ राया पहंजणो अह सुयस्स जलणप्पहस्स
अह रज्जं । दाऊण तहा कणगप्पहस्स पन्नत्तिवरविज्जं ॥६०॥ तत्तो य विणिक्खंतो सुघोससाहुस्स पायमूलम्मि । अवहाय रायलच्छि
पहंजणो खयररायत्ति ॥६१॥ जलणप्पहोवि भुंजइ रायसिरिं खयरनिंयरपरिकिन्नो । सयलोरोहपहाणाइ चित्तलेहाइ समयंति ॥६२॥
कणगप्पहोवि साहिय विज्जं पन्नत्तिनामियं विहिणा । विज्जापभावसंजायगरुयसामत्थवित्थारो ॥६३॥ उज्झिय नियवंसकमं अँणवि-

पञ्चमो
परिच्छेओ ।

॥३८॥

१ एतदाकृत्या । २ उद्यतः । ३ खेदार्येऽन्नाव्ययमिदम् । ४ धिगस्तु । ५ सत्त्वाः=प्राणिनः । ६ जाणियं=ज्ञातम् । ७ प्रव्रज्या=दीक्षा । ८ शंसति=कथ-
यति । ९ अपहाय=त्यक्त्वा । १० नियरो=निकरः=समूहः । ११ साधयित्वा । १२ अनवेक्ष्य ।

क्खिय अयसपडहयं लोए । बहु मन्निय अविवेयं अवियारिय दोग्गइगमणं ॥६४॥ अणवेक्खिय गुरुभावं अंगीकाऊण तह अद-
 क्खिअं । रायसिरिलोलुएणं विजाबलदप्पभरिएण ॥६५॥ जलणप्पहस्स जिट्ठस्स भाउणो पिउविदिन्नरज्जपयं । उद्दालियं तु कणंगप्प-
 हेण विजापभावाओ ॥६६॥ चतसुभिः कुलकम् । तत्तो अहिट्ठियं तं रज्जं सव्वंपि उग्गतेएण । सामाइणा सव्वो वसीकओ खयर-
 निउरंवो ॥६७॥ नीसारिओ सभूमीओ तहि जलणप्पहो कणिट्ठेण । नयरम्मि चमरचंचे समागओ ससुरपासम्मि ॥६८॥ बहुमाण-
 पुच्चयं सो पवेसिओ नियपुरम्मि ससुरेण । भाणुगइराइणा अह समयं चिय चित्तलेहाए ॥६९॥ अह परमपमोएणं तहि वसंतस्स
 ससुत्तनयरम्मि । भो चित्तवेग ! तस्स उ बोलीणा वासरा कइवि ॥७०॥ अह अन्नया कयाइवि जलणपहो सालएण संजुत्तो । चित्तगइ-
 नामएणं नीहरिओ ताओ नयरओ ॥७१॥ पेच्छंतो बहुविहउववणाइ रमणीयतरुसेणाहाइ । मारंडचकमंडियपसन्नजलदीहियानिवहं
 ॥७२॥ पसरियसियभासाइ पेच्छंतो गिरिवरस्स सिहराइ । किन्नरमिहुणसुसंगयकयलीहरविहियसोहम्मि ॥७३॥ अइकलकूइयकलयंठि-
 लंडुकोलाहलाभिस्मणीए । परिभभिरममरनिउरंवगरुयझंकारमहुरम्मि ॥७४॥ एगम्मि वणनिगुंजे फलभरविणमंतदुमसयाइन्ने । पत्तो
 सकोउगेणं समयं चिय चित्तगइणा उ ॥७५॥ चतसुभिः कुलकम् । वायंतमउयमारुयहल्लंतसुपल्लवोहसोहिहल्लं । पेच्छइ रत्तासोयं महु-
 यरिगणविहियहल्लंबोलं ॥७६॥ तस्स य अहे निविट्ठो कंचणपउमम्मि मुणिवरो दिट्ठो । विजाहरनरकिन्नरसुरविसरेणं नमिजंतो ॥७७॥
 उप्पन्नविमलकेवलनाणो अह सुरवरेहिं थुंवंतो । आसन्ने उण जलणप्पहेण सो पच्चभिन्नाओ ॥७८॥ सो एसो मज्झ पिआ पंहजणो

१ अनवेक्ष्य । २ सामादिना । ३ निकुरम्बः=समूहः । ४ स्वभूमीतः । ५ सनाथं=युक्तम् । ६ प्रसूताः सिताः श्वेता भासो दीप्तयो येषां तानि । ७ लट्ठं=
 छेष्टम् । ८ परिभ्रमन्ति तच्छीलाः=परिभमिरा । ९ आदन्नं=आकीर्णम्=व्याप्तम् । १० हलबोलो=कलकलः । ११ स्तूयमानः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥३९॥

नाम मुणिवरो एवं । सिद्धिम्मि चित्तगइणो तत्तो ते दोवि हरिसेण ॥७९॥ तिं पैइक्खणिउं सम्मं हरिसवसुद्धंतबहलरोमंचा । पण-
मियकेवलचलणा विणिविट्ठा धरणिवट्ठम्मि ॥८०॥ युग्मम् ॥ निज्जियसनीरजीमूयघोसगंभीरभारइए तओ । तीइ परिसाइ भयवं
पारद्धो देसणं काउं ॥८१॥

अविय । गयकलहकन्नचवला लच्छी मणुयाणमाउर्यमणिच्चं । जोव्वणमवि मणुयाणं सहसत्ति जरा अभिद्वइ ॥८२॥ रोगसय-
पीडियं तंपि जोव्वणं जाइ जीवलोगम्मि । इट्ठवियोगाऽणिट्ठप्पओगदुक्खेहिं केसिंचि ॥८३॥ अइपरिमियम्मि चवले रोगजरासोग-
वाहिपउरम्मि । जीवाण जोव्वणे एरिसम्मि को नाम पडिंबधो ? ॥८४॥ विसया कुगइनिमित्तं उवधुत्ता तुच्छगा तहा तेवि ।
विरसा सइ अवसाणे तेसु तओ को व पडिंबधो ? ॥८५॥ इय संसारे सारं जं किर पडिहासए विवैजासा । तंपि हु दुहसयहेउत्ति
जाणिउं कुणह जिणधम्मं ॥८६॥ जं दुलहा सामग्गी एसा तुब्भेहिं भवसमुदम्मि । पत्ता अपत्तपुव्वा ता मा तं निष्फलं नेह ॥८७॥
एसा हु पुणो दुलहा जाईलक्खोहसंकुलभवम्मि । हिंडंताणं ताणं न य अन्नं जिणमेयं मोत्तुं ॥८८॥ तम्हा जिणेहिं भणियं दिक्खं
धेत्तूण संजमं काउं । उज्झिय तो संसारं पांवह सिद्धीए' पवरसुहं ॥८९॥ एवं मुणिणा धम्मम्मि सौहिए केवि तत्थ पव्वइया ।
जाया उवांसया तह अन्ने सँम्मं पव्वेन्नत्ति ॥९०॥

१ त्रिः । २ प्रदक्षिणीकृत्य । ३ धरणिपृष्ठे । ४ आउर्य=आयुष्कम् । ५ प्रकर्षेण योगः प्रयोगः । ६ सइ=सदा । ७ विपर्यासात्=भ्रमात् । ८ त्राणं=
शरणम् । ९ मतं=दर्शनम् । १० प्राप्नुत । ११ सिद्धिः=मुक्तिः । १२ साहिए=कथिते । १३ उपासकाः । १४ सम्यक्त्वम् । १५ प्रपन्ना इति ।

पञ्चमो
परिच्छेओ ।

॥३९॥

एत्थंतरम्मि पणमिय जलणपहो विन्नवेइ नियपियरं । भयवं ! पुणरवि रजं किं तं मह होज्ज नो अहवा ? ॥९१॥ अह केवलिणा भणियं होही, तं कैइय, पुच्छियमणेण । तो भणइ मुणिवरिंदो केवलविन्नायपरमत्थो ॥९२॥ भाणुगइदिन्नरोहिणिविज्जाए साहियाए ते भइ ! । होही पुणरवि खयरहिवत्तणं नत्थि संदेहो ॥९३॥ एवं मुणिणा भणिए पहसियवयणेहिं वंदिओ भयवं । एत्थंतरम्मि परिंसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥९४॥ तत्तो ते दोवि जणा समागया झत्ति निययनयरम्मि । चित्तगइणा य कहियं केवलिवयणं तु नियपिउणो ॥९५॥ तत्तो य भाणुगइणा सोहणरिक्खम्मि रोहिणी विज्जा । जामाउयतणयाणं दोण्हवि समयं विदिन्नत्ति ॥९६॥ भणिया य पुव्वसेवं करजावविहाणओ कुणह सम्मं । वसिंमम्मि ठिया समयं छम्मासं जाव तो पच्छा ॥९७॥ उत्तरसेवा उग्गा कायव्वा एगगेहिं अडवीए । बीएण पुणो उत्तरसाहगरूवेण होयव्वं ॥९८॥ अन्नं च भीसणासुवि विभीसियासुं मणं न दायव्वं । पुन्ने सत्तममासे देस्सइ अह दंसणं विज्जा ॥९९॥ एवं रन्ना भणिया दोन्नवि पणमित्तु तस्स पयकमलं । पारद्धा तं काउं छम्मासा जाव पुन्नत्ति ॥१००॥ अह सत्तम्मि मासे गंतुं अडवीए तंविही सव्वो । जलणप्पहेण पुव्वि पारद्धो जावहोमाई ॥१०१॥ वसुनंदयखग्ग-करो चित्तगई तस्स रक्खओ जाओ । सोवि हु अणन्नचित्तो पारद्धो तं विहिं काउं ॥१०२॥ अन्नदिवसम्मि तुरियं आगच्छंती पक्कं पमाणतणू । दिट्ठा उ चित्तलेहा भयभीया तम्मि ठाणम्मि ॥१०३॥ तं दट्ठुं नियमगिणिं चित्तगई भणइ कत्थ तं भइ ! । आया सुभीसणाए एकल्ला एत्थ अडवीए ? ॥१०४॥ कस्स व भएण गाढं कंप्पसि तं भगिणि ! ताहि सा भणइ । नयरउ निग्गया हं परि-

१ विज्ञपयति । २ कदा । ३ खचराधिपत्वम्=विद्याधरस्वामित्वम् । ४ वसतौ । ५ विभीषिक्क=उपसर्षः । ६ दास्यति । ७ स चासौ विधिश्च तद्विधिः ।
८ आयाता ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥४०॥

यरिया दासचेडीहिं ॥१०५॥ पत्ता उज्जाणम्मी तत्थ मए पूइओ कुणुमबाणो । नियगिहमागच्छंती विमोहिया झत्ति केणावि ॥१०६॥
मोत्तूण परियणं तं पलायमाणी समागया एत्थ । अडवीए ताव मए दिट्ठो कणगप्पहो सहसा ॥१०७॥ पावेण तेण भणियं इच्छ ममं
ताहि माढकुद्धाए । अकोसिओ स बहुहा निट्ठुरवयणेहिं मे ताहे ॥१०८॥ उग्गीरिऊण खगं भणिया हं तेण इच्छसु ममंति । अह
नवि, तो ते सीसं छिंदामि इमेण खग्गेण ॥१०९॥ एवं च तेण भणिया पलायमाणी भएण कंपंती । पत्ता तुम्ह समीवे रक्ख ममं
ताओ पावाओ ॥११०॥ एवं भणमाणिं तं सहसा आगम्म गिण्हिउं हत्थे । उप्पइओ कणगपहो तमालदलसामलं गयणं ॥१११॥
हा ! रक्ख रक्ख भाउय ! हा वल्लह ! कुणसु मह पँस्सित्तिं । एमाइ विलवमाणिं हीरंति दट्ठु नियमगिणिं ॥११२॥ नियकुलकलं-
ककारय ! कत्थ ममं जासि दिट्ठिपहपडिओ ? । पुरिसो भव एस तुहं सीसच्छेयं करेमिति ॥११३॥ एमाइ वाहरंतो चित्तगई गहि-
यनिसियकरवालो । अणुमग्गेणुप्पइओ भगिणीए विमोयणट्ठाए ॥११४॥ तिसुभिः कुलकम् ॥ अह तं विमोहयंतो कणगपहो आगओ
निययन्यरे । चित्तगईवि खयरो अणुमग्गं तस्स संपत्तो ॥११५॥ तत्तो विमोहणीए विजाए मोहिऊण चित्तगइं । सुरनंदणे पविट्ठो
कणमपहो निययन्यरम्मि ॥११६॥ अह सो मोहियचित्तो चित्तगई तत्थ बाहिरुज्जाणे । वीसरियभगिणिहरणो अवयरिओ कोउहल्लेण
॥११७॥ दट्ठुं जणसंदोहं उसभजिणिंदस्स पवरभवणम्मि । जत्तासमए मिलियं विचित्तनेवत्थसच्छायं ॥११८॥ पविसिय जिणिंद-
भवणं वंदिय भत्तीइ पढमजिणनाहं । उवविट्ठो चित्तगई विजाहरनियरमज्झम्मि ॥११९॥ पत्तो खणंतराओ जलणप्पहपेसिओ नरो

१ आकोशितः । २ उग्गीर्य=उत्पाद्य । ३ उत्पतितः । ४ परित्तत्ती=परित्रातिः=परित्राणम् । ५ हीरंती=ह्रियमाणा । ६ अनुमार्गेणोत्पतितः=अनुगत इत्यर्थः ।

७ अक्तीर्णः ।

पञ्चमो
परिच्छेओ ।

॥४०॥

एगो । पुच्छंतो चित्तगईं दमघोसो नाम जिणभवणे ॥१२०॥ ददूण य चित्तगईं पणमिय नेऊंण ताहि एगंते । दमघोसो भणइ तओ भगिणीए विमोयणट्ठाए ॥१२१॥ उप्पइओ ताव तुमं, जलणपहो पिच्छिउंपि तं सव्वं । अक्खुहियमैणो सम्मं नवि चलिओ निययकि-
रियाओ ॥१२२॥ युग्मम् ॥ निच्चलचित्तं ददुं जलणपहं मंतं जाववावारं । अह सा रोहिणिविज्जा पच्चक्खा झत्ति संजाया ॥१२३॥ भ-
णियं च तीए पुत्तय ! अणन्नसरिसं हि सुदुद्ध धीरत्तं । ता सिद्धा तुज्झ अहं भणसु य जं मज्झ कायव्वं ? ॥१२४॥ भणियं जलप्पहेणं
अवहरिया मज्झ भारिया जा सा । कणगप्पहेणं, तं ताव सिग्घमाणेह मह पासं ॥१२५॥ भणियं विज्जाइ तओ सुणसु इमं ताव वैइयरं
पुत्त ! । केवलिवयणाईओ सव्वोवि हु वइयरो तस्स ॥१२६॥ पन्नत्तीए कहिओ तत्तो सो आगओ तुह समीवे । खोहंणहेउं सव्वं मायाए
कयं इमं तेण ॥१२७॥ युग्मम् ॥ तुह महिला नियगेहे अच्छइ निरुवइवा सुहेणं तु । चित्तगईं पुण तेणं विमोहिओ मोहणिपभावा
॥१२८॥ सुरनंदणम्मि नयरे जिणिंदभवणम्मि अच्छइ निविट्ठो । ता मा काहिसि किंचिवि एत्थत्थे पुत्त ! उव्वेवं ॥१२९॥ युग्मम् ॥
एवं भणिउं विज्जा अदंसणं झत्ति उवगया ताहे । अहयं जलणपहेणं पडुविओ तुम्ह पासम्मि ॥१३०॥ एवं च तेण भणिओ दमघो-
सेणं अमूढचित्तो सो । चित्तगईं संजाओ चलिओ सह तेण नियठाणं ॥१३१॥ एत्थंतरम्मि न्हवणे वित्तप्पायम्मि जिणवरिंदस्स ।
पविसइ नयरे लोगो नाणाविह्वहणारूढो ॥१३२॥

अविय । कोवि हु सिबियारूढो आरूढो रहवरेसु 'चित्तेसु । हयगयअस्संतरेसु 'डोलियजुगेसु विविहेसु ॥१३३॥ एत्थंतरम्मि

१ नीत्वा । २ अक्षुब्धमनाः । ३ मन्त्रजापे व्यापारो यस्य तम् । ४ अनन्यसदृशम्=अद्वितीयम् । ५ व्यतिकरः=प्रसङ्गः । ६ क्षोभणहेतोः=क्षोभनिमित्तम् ।
७ अत्रार्थे । ८ स्तपने वृत्तप्राये=संपूर्णे सति । ९ शिबिका=सुखासनम् । १० चित्राः=नानाविधाः । ११ अश्वतरो=वैसरः । १२ डोलिया=शिबिकाविशेषः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥४१॥

हत्थी कंणगप्पहसंतिओ महाकाओ । मयमत्तो उम्मिंदो नीहरिओ ताओ नयराओ ॥१३४॥ भंजंतो गिहदारे उंढोसेंतो वैरंडए ब-
हुसो । मारितो जणनियरं उच्छोलितो रहे विविहे ॥१३५॥ अह तं कयंतसरिसं उड्डीकयगुरुकरं सुघोरमुहं । ददुं नडो लोओ दिसो-
दिसिं मरणभयभीओ ॥१३६॥ सोवि हु पवहणनिवहं भंजंतो दंतपायघाएहिं । उच्छोलितो सुंडाइ हिंडए सच्चओ तत्थ ॥१३७॥ को-
ऊहलेण गयणे परिट्ठिओ पुँलोइउं पयत्तो सो । चित्तगई मत्तकरिं कयंतवयणं व दुँप्पिच्छं ॥१३८॥ एत्थंतरम्मि एगम्मि रहवरे पढम-
जोच्चणारंभा । जुवई अणन्नरूवा बहुविहवरभूसणाइन्ना ॥१३९॥ उम्मंगपयट्ठेहिं जँच्चतुरंगेहिं हत्थितँट्ठेहिं । भग्गम्मि रहे भूमीइ निव-
डिया विगयजीयव्व ॥१४०॥ युग्मम् ॥ नवनीलुप्पलसँच्छहविसाललोलंतलोयणा वरई । संभग्गकन्नकुंडलविलुलियवरकुंतलकलावा
॥१४१॥ विच्छिन्नकणयखिखिणिं नियरपलंबंतमेइँलादामा । ईसीसिहारपच्छन्नथणहरा गलियसिरकुसुमा ॥१४२॥ विँईडियअंगय-
जुयला निवडियकँडया पणट्ठगेविँजा । तुँट्टुगुणहारवियलियमुत्ताहलसोहियसरीरा ॥१४३॥ संभग्गनेउरजुँया मुँसुमूरियरयणमालिया-
नियरा । भूमितललुलियदेहा अँह दिट्ठा तेण सा करिणा ॥१४४॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ तत्तो उज्झियहत्थो तीइ वहट्ठाइ करिवरो

१ कनकप्रभसत्कः=कनकप्रभस्वामिकः । २ उद्भ्रमयन्=नाशयन् । ३ वरण्डको भित्तिः । ४ छिंदन् । ५ एकस्या दिशोऽन्यस्यां दिशि । ६ प्रवहणं=रथः ।
७ द्रष्टुं । ८ कृतान्तो यमस्तस्य वदनमिव । ९ दुर्दर्शम् दुरालोकमित्यर्थः । १० उन्मार्गप्रवृत्तैः=विमार्गपतितैः । ११ जच्चो=जात्यः । १२ तट्ठा=त्रस्ताः । १३
सच्छहो सदशः । १४ खिखिणी=किङ्किणी=क्षुद्रघण्टिका=‘घुघरि’ इति भाषायाम् । १५ मेखला=कटीमूत्रम् । १६ विघटितं ध्वस्तं अङ्गदयोः केयूरयोर्युगलं यस्याः
स । १७ कटकं=करभूषणम् । १८ प्रैवेयकम्=प्रीवाया आभरणम् । १९ त्रुटितो गुणो यस्य स चासौ यो हारस्तस्माद् विगलितैर्मुक्ताफलैः शोभितशरीरा । २०
जुयं=युगम्=युगलमित्यर्थः । २१ मुसुमूरियं=भक्तम् त्रुटितम् । २२ अह=असौ । * निरंकुशः ।

पञ्चमो
परिच्छेओ ।

॥४१॥

चलिओ । त ददु पेरियरेण गरुओ हाहारवो विहिओ ॥१४५॥ सुसिलिदुअंगुवंगं अह तं पडिपुअचंदसमवयणं । करगिज्झमज्झ-
भागं वियडनियंबत्थलिं जुवइं ॥१४६॥ ददुपि समासन्नं नागं, गुंतं अचायमाणिं तु । मरणभयाओ गाढं वेवंतसरीरयं खुदुं ॥१४७॥
तौयारमपिक्खंतिं सतरलतारं दिसो न्निच्छंतिं । ददुणं चित्तगई गयणत्थो चित्तए एवं ॥१४८॥ तिसृभिः कुलकम् ॥ हा ! हा ! काम-
निहाणं महिलारयणं विणस्सइ लर्गं । ओयंरिऊणं गयणाउ ताहि अंकेम्मि सा गहि ॥१४९॥ धित्तूण सयं सहसा ठाणे निरुवद्वम्मि
नेऊण । सीयलतरुछाहाए निवेसिया कुट्टिमुच्छंगे ॥१५०॥ तत्तो य उत्तरीअमिउपवणाऽऽसासियाए सो तीए । लज्जासज्झसमउलि-
यनयणेहिं पुलोइओ तत्तो ॥१५१॥ चियपरिचियं व ददुं तं तरुणं गरुयनेहसम्भावा । अमएणव संसित्ता जाया अह वियसियक-
वोला ॥१५२॥ चित्तगईवि य तीए ददुण अणोवमं तयं रूवं । तच्चयणनिसियनिप्फंदलोयणो चिदुई जाव ॥१५३॥ ताव य तीए
धाई कइवयजुवईहिं परिगया झत्ति । आगंतुं उवविट्ठा भणइ तयं महुरवाणीए ॥१५४॥ युग्मम् ॥ परकअकरणनिरया हवंति किर
सअणत्ति संचवियं । कन्नगमेयं मोयंतएण तुमए गइदाओ ॥१५५॥ ता निकारणवच्छल ! तुज्झ पभावाओ जीविया एसा । एमाइ
बहुविगप्पं अभिनंदिय सा पुणो भणइ ॥१५६॥ गच्छामि अम्ह गेहं उस्सरं वट्टए जओ इण्हि । भणियं च चित्तगइणा एवं कुणहत्ति
तत्तो य ॥१५७॥ नियनयराभिमुहाणं ताणं चलियाण तीए कआए । चित्तगइकरयलओ मुद्दारयणं लहुं गहियं ॥१५८॥ निययकर-

१ परिकरः=परिवारः । २ नागः=हस्ती । ३ अशक्नुवतीम् । ४ क्षुब्धाम् । ५ त्रातारम्=रक्षितारम् । ६ पश्यन्तीम् । ७ गगनस्थः । ८ लर्गं=अघटमा-
नम् । ९ अवतीर्य । १० अङ्कः=उत्सङ्गः । ११ अमृतेनेव । १२ सच्चवियं=सत्यापितं=संवादितम् । १३ मोचयता । १४ गजेन्द्रात् । १५ ऊर्ध्वं सूरौ यत्र तदिति
क्रियाविशेषणम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥४२॥

संठियं पुण समप्पियं तस्स ताण पच्छन्नं । अह सा सज्झसवेविरदेहा गंतुं पयद्वत्ति ॥१५९॥ वलियग्गीवं तीए अइगुरुअणुरायपिंसे-
णादिट्ठीए । निज्झाइओ तहा सो जह जाओ कुसुमसरविसओ ॥१६०॥ अह सा सहियणसहिया कमेण नियपुरवरं पविट्ठत्ति । चित्त-
गईवि य तीए जोव्वणरूवेहिं हयहियओ ॥१६१॥ चित्तलिहिउव्व जाओ खणंतरं विगयअन्नवावारो । तं ददुं दमघोसो सविणयमेवं
समुल्लवइ ॥१६२॥ युग्मम् ॥ अत्थ गिरिसिहरमणुसरइ दिणयरो एस वियलियपयावो । ता गम्मउ नियठाणे कुमार ! किमिणा विलं-
बेण ? ॥१६३॥ तव्वयणं सोऊणं काउं आगारसंवरं भणइ । एवं करेसु नवरं कारणमेयं विलंबस्स ॥१६४॥ मह हत्थाओ पडियं मुहा-
रणं तु एत्थ कत्थवि य । तं गेविसिउं पभाए झडत्ति अहमागमिस्सामि ॥१६५॥ तं पुण गच्छसु सिग्घं कहेज्ज जलणप्पहस्स
वुत्तंतं । ईसि हसिऊण तओ दमघोसो एवमुल्लवइ ॥१६६॥ पच्चक्खम्मि विट्ठे कुमार ! किं एत्थ वंकभणिएहिं ? । किं नवि दिट्ठा
कन्ना तुह हत्था तं पगिण्ढंती ॥१६७॥ ता कवडं मोत्तूणं जहट्ठियं चेव साहिउं जुत्तं । कन्नाए मूलसुद्धिं उवलभिउं आगमिस्सामि
॥१६८॥ एवं च तेण भणिओ चित्तगई विहसिऊण वज्जरइ । सम्मं वियाणियं ते मणोगयं मज्झ दमघोस ! ॥१६९॥ अह सो
कयप्पणामो उप्पइओ पाविओ नियं ठाणं । चित्तगईवि पविट्ठो जुगाइजिणमंदिरे रम्मे ॥१७०॥ वंदियजिणिंदबिंबो जिणउग्गह-
वज्जियम्मि एगंते । गंतूणं उवविट्ठो समागया ताव रयणीवि ॥१७१॥ अह चित्तिउं पयत्तो किं मन्ने तीइ मज्झ हत्थाओ । गहिउं
मुहारयणं किंवा मह टोइयं निययं ? ॥१७२॥ कह णु मए नायव्वं तीए कुलं कहव सा वरेयव्वा । जइ सा हविज्ज महिला
हविज्ज तो जीवियं सहलं ॥१७३॥ तारिसरूवजुयाए समयं इह विसयसेवणं जुत्तं । तदभावे विसयासा विडंबणा मज्झ पडिहाइ ॥१७४॥

१ तेभ्यः । २ पिशुनं=सूचकम् । ३ निष्यातः=दृष्टः । ४ आकारसंवरः=आकृतिगोपनम् । ५ गवेषयित्वा=अन्विष्य । ६ तां=मुद्रिकाम् । ७ उपलभ्य=विज्ञाय ।

पञ्चमो
परिच्छेओ ।

॥४२॥

सो य कैयत्थो पुरिसो लग्गिजा जस्स करयले बाला । रंभागब्भसुकोमलबाहुलया हंसगइगमणा ॥१७५॥ धन्नो हमित्तिणं गहिया
 अंकम्मि सा मए सुतणू । अवगूहिया य गाढं जं न मए, वंचिओ तं तु ॥१७६॥ पुणरवि हविज्ज जैत्ता हत्थिभए भूमिनिवडिया
 तह सा । घित्तूण जेण सहसा अवयासेज्जा तयं गाढं ॥१७७॥ एमाइ बहुविगप्पं विचित्तयंतस्स तग्गयमणस्स । निदाए समं राई खयं
 गया, उग्गओ स्रो ॥१७८॥ अह सो पहायसमए विहिणा वंदित्तु जिणवरं पढमं । चलिओ कन्ना कुँलहरवियाणत्थं पुराभिमुहो
 ॥१७९॥ पत्तो य पुरं पिच्छइ जणरहियं सुन्नसयलधवलहरं । पुरलच्छिविप्पमुकं उव्वसियं अडविपडिरुवं ॥१८०॥ अह पिच्छिऊण
 तं सो विम्भियहियओ मणेण चित्तेइ । कत्तो हंत ! अकंडे पुरमेयं उव्वसं जायं ? ॥१८१॥ किं होज्ज इंदयालं अहवा सच्चं हि उव्वसं
 एयं । किं कुविण्ण सुरेणं अवहरियमिमाओ ठाणाओ ॥१८२॥ अहवा भयाओ कस्सवि नट्ठो लोगो इमाओ नयराओ । एवं विचि-
 त्तयंतो चित्तगई पविसई जाव ॥१८३॥ तावय संमुहमित्तो एगो पुरिसो पुलोइओ तेण । उवयारपुव्वयं सो महुरगिराए इमं भणिओ
 ॥१८४॥ तिसुभिः कुलकम् ॥ भइमुह ! किंनिमित्तं उव्वसियं पुरवरं इमं सहसा । तत्तो य तेण भणियं सांहिज्जंतं निसामेहि ॥१८५॥
 ताव सुपसिद्धमेयं विज्जपन्नत्तिगविओ स्रो । पालइ पुरवरमेयं कणगपहो खयररायत्ति ॥१८६॥ जलणप्पहस्स जेडुस्स भाउणो
 पिउविदिन्नरज्जपयं । उद्दालिऊण जेणिह अहिट्ठियं अप्पणा चेव ॥१८७॥ नीसारिओ य भाया जिट्ठो ससुरस्स सो गओ नयरे ।
 एसोवि इमम्मि पुरे अच्छइ रज्जं अणुहवंतो ॥१८८॥ ससुरेण भाणुगइणा किल विज्जा रोहिणी उ से दिन्ना । सो साहिउं पयत्तो सिट्ठं

१ कृतार्थः=कृतकार्यः । २ इत्तिणं=एतावता । ३ जत्ता=यात्रा । ४ अवयासेज्जा=श्लिष्येत । ५ कुलगृहम्=पितृगृहम् । ६ उव्वसियं=उदुषितम्, उव्वसं=
 उद्वसम्=नरनिवासरहितम् । ७ प्रतिरूपं=सदृशम् । ८ अकण्डे=अकाले । ९ संमुखमायन्=आगच्छन् । १० कथ्यमानम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥४३॥

च इमस्स विज्जाए ॥१८९॥ तत्तो तव्विघट्ठा राया कणगप्पहो गओ तत्थ । न य खोभिओ स तेणं मणेण मीओ तओ एसो ॥१९०॥
नियनयराभिमुहेणं आगच्छंतेण अन्नचित्तण । कहवि हु पमायवसओ जिणभवणं लंघियमणेण ॥१९१॥ पुवं धरणिदेणं एसो समओ
कओ नैहयराण । जिणभवणसाहुपडिमाण लंघणं एत्थ जो काही ॥१९२॥ तस्स खैयराहमस्स ओ विज्जाच्छेओ भविस्सई सहसा ।
एवं वेयङ्कनगे अइविदियं सयलखयराण ॥१९३॥ युग्मम् । तत्तो इमस्स रन्नो जिणभवणं लंघियंति रुट्ठेण । धरणेण तंक्खणिच्चिय
विज्जाच्छेओ कओ भइ ! ॥१९४॥ जलणप्पहस्स विज्जा सिद्धत्ति वियाणिऊण कणगपहो । विज्जारहिओ इहयं ठाउमसत्तोत्ति अह
नट्ठो ॥१९५॥ गंगावत्तम्मि गओ भयभीओ दक्खिणाए सेटीए । सिरिगंधवाहणस्स ओ सरणं सह नाइवग्गेणं ॥१९६॥ नाऊण वइ-
यरमिणं खुहिओ सब्बोवि नायरो लोगो । पडुरहिओ भयभीओ अवरोप्परमेवमुल्लवइ ॥१९७॥ अम्हाण पहू नट्ठो न य सकइ वासिउं
पुरं एयं । तेण विणा ता अम्हं न जुत्तमिह अच्चिउं इण्हि ॥१९८॥ को कुणइ अम्ह रक्खं एत्थ वसंताण नाहरहियाण । सब्बेसिं
तेण उच्चियं पुरमेयं उज्झिउं सिग्घं ॥१९९॥ एवं विणिच्छियम्मी नयरमहंतेहिं मंतकुसलेहिं । सब्बोवि जणो नट्ठो जायं अह मुच्चयं
नयरं ॥२००॥ आसज्ज कारणमिणं उच्चसियं तेण पुरवरं एयं । चित्तगई भणइ तओ कत्थ गओ सो जणो भइ ! ॥२०१॥ तत्तो य
तेण भणिंयं कोवि जणो गयणवल्लहे नयरे । कोवि गओ विजयपुरे कोवि हु इह वेजयंतम्मि ॥२०२॥ सत्तुंजयम्मि कोवि हु अरिं-
जए कोवि तह गओ लोओ । अन्नो नंदणनयरे अवरो विमलम्मि नयरम्मि ॥२०३॥ रहनेउरम्मि कोवि हु आणंदपुरम्मि अरिजए

१ समयः=संकेतः । २ नभश्चराणां=विद्याधराणाम् । ३ खचराधमस्य=विद्याधरापशदस्य । ४ तत्क्षणे एव । ५ स्थातुमशक्त इति । ६ ज्ञातिवर्गेण=स्वजन-
समूहेन । ७ परस्परम् । ८ आसितुम् । ९ आसाद्य ।

पञ्चमो
परिच्छेओ ।

॥४३॥

कोवि । सगडासुहम्मि कोवि हु पुरीए तह वेजयंतीए ॥२०४॥ कोवि हु रयणपुरम्मि सिरिनयरे रयणसंचयं कोवि । नयरम्मि जला-
वत्ते कोवि गओ संखनाभम्मि ॥२०५॥ अवरावरनयरेसुं पैडिवक्खसमासएण पुरलोओ । सव्वोवि हु विक्खिरिओ सत्तुयपुंजोव्व
वायहओ ॥२०६॥ एवं भणिऊण नरो विहियपणामो स गंतुमारद्धो । चित्तगईवि य ताहे सोच्चा तव्वयणयं सहसा ॥२०७॥ पँहुउव्व
मोग्गरेणं गिलिओ इव रक्खसेण खुहिएण । वजेण ताडिओ इव दुक्खं अइदूसहं पच्चो ॥२०८॥ युग्मम् । अह चिंतिउं पयत्तो दट्ठवा
कत्थ सा मए बाला । मह हिययकयाणंदा एवं विहियम्मि हयविहिणा ? ॥२०९॥ एत्थवि नयरे तीए कुलकोडिसमाउलम्मि विउ-
लम्मि । दंसणमवि अइदुलहं अवियाणियकुलहराए उ ॥२१०॥ इण्हि पुण नाणाविहनयरेसुं पवंसियम्मि लोयम्मि । दइयाए पउत्ती-
यवि वियाणणे संभवो नत्थि ॥२११॥ ता किं करेमि इण्हि हयविहिणा विहडियम्मि एयम्मि । लब्धिज्ज कह पउत्ती कहवा मह
दंसणं होज्जा ? ॥२१२॥ को पुच्छिज्जउ नामं को मह साहिज्ज कुलहरं तीए ? । जत्थ गया मम दइया अक्खिज्जा पुरवरं को तं ?
॥२१३॥ कहव तुँडिजोगओ सा दिट्ठा अम्हेहिं हयविहिनिओगा । इण्हि पुण दट्ठवा को जाणइ कत्थव नवत्ति ? ॥२१४॥ तीए
नामक्खराइं विरहपिसायस्स मंतभूयाइं । सुइगोयरं गयाइं न मज्झ हा ! कत्थ वच्चा मि ? ॥२१५॥ हा ! हियय ! कास भूरसि
निब्बंधं मुंच तम्मि लोयम्मि । अज्जवि का तुह आसा ठाणंपि अयाणमाणस्स ? ॥२१६॥

अविय । जइ डज्झसि ता डज्झसु कुट्टसि हे हियय ! न हु निवारेमि । दइयाए जं पउत्तीवि दुल्लहा संपयं जाया ॥२१७॥

१ °चये । २ प्रतिपक्षसमाश्रयेण=शत्रुभयेन । ३ विक्खिरिओ=विकीर्णः । ४ सक्तकः=भृष्टयवादिचूर्णः । ५ श्रुत्वा । ६ प्रहत इव । ७ क्षुधितेन ।
८ विपुले । ९ प्रोषिते । १० आख्यायात् । ११ दैवशात् । १२ स्मरसि ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥४४॥

अहवा किं इमिणा चिंतिण अइगरुयविसायगब्भेण । अवलंबिय धीरत्तं किंचि उवायं विचिंतेमि ॥२१८॥ जेण उवायपयट्ठा
पुरिसा पाविति इच्छियं अत्थं । सुम्मइ लोयम्मि जओ लब्भइ सुविणं सुयंतेहिं ॥२१९॥ एसो य इह उवाओ भमामि सव्वेसु खय-
रनयरेसु । मा कहय कोवि कत्थवि तीए पउत्तिपि साहिजा ॥२२०॥ दासिज्ज अहव सक्खा परिब्भमंतेहि कम्मवि पुरम्मि । चंद-
मुही सा बाला, तहा य अइसुंदरं चेव ॥२२१॥ एवं विणिच्छियत्थो सो हं भो चित्तवेग ! चित्तगई । दइयाविओयगुरुदुक्खवज्जनि-
इलियमणसेलौ ॥२२२॥ परिचत्तबंधुवग्गो अह गुरुअणुरायपरवसो तत्तो । एगागी वेयट्ठे उत्तरसेढीए नयरेसु ॥२२३॥ सव्वेसुवि
परिभमिओ न य लद्धा तीए कत्थवि पउत्ती । तत्तो य दक्खिणाए सेणीए आगओ अहयं ॥२२४॥ तत्थवि पुरेसु केसुवि आहिंडिय
इच्छियं अपावितो । अज्ज पुणो इह पत्तो तुह नयरं कुंजरावत्ते ॥२२५॥ एयम्मि य उज्जाणे मह पविस्संतस्स सोहणो सँउणो ।
संजाओ तह फुरिया दाहिणबाहू तहा नयणं ॥२२६॥ तत्तो वियप्पियं मे अवस्समज्जेव होहिई तीए । दइयाए दंसणं, अहव किंचि
अइसोहणं अन्नं ॥२२७॥ एवं विचिंतयंतो पत्तो हं एत्थ कयलिगेहम्मि । काऊण पौयसोयं उवविट्ठो कुट्टिमुच्छंगे ॥२२८॥ द्वाव य
खणंतराओ समागया सुयणु ! मज्झ निदत्ति । सोऊण तुज्झ सदं शत्ति पबुद्धो अहं तत्तो ॥२२९॥ केण इमं उल्लवियंति चिंतिदं जा
दिसाओ पुँलएमि । ताव य तुमं हि दिट्ठो पलंबमाणो तरुलयाए ॥२३०॥ हा ! हा ! अणंगरूवो कह णु जुवाणो विणस्सए लग्गो ? ।
एवं विचिंतिऊणं हाहासदं करेमाणो ॥२३१॥ पत्तो तुज्झ समीवे छिन्नो अह पासओ मए सहसा । भो चित्तवेग ! सेसं पच्चक्खं चेव
तुह सव्वं ॥२३२॥ युग्मम् ॥ तं जं तुमए पुट्ठं कह णु तुमं भइ ! निययदइयाए । ठाणंपि नेय जाणसि तं सव्वं साहियं एयं ॥२३३॥

१ स्वपद्भिः । २ तीह । ३ शैलः=पर्वतः । ४ शकुनः । ५ पादशौचम् । ६ पश्यामि ।

पञ्चमो
परिच्छेओ ।

॥४४॥

तो दुलहं मणुवत्तं दद्वणं रुवजोव्वणसमेयं । महिलामित्तस्स कए न हु मरणं होइ कायव्वं ॥२३४॥ भो चित्तवेग ! जहवि हु पिय-
विरहे दूसहं हवइ दुक्खं । उत्तमकुलप्पसूयाण तहवि एयं न जुत्तंति ॥२३५॥ जाणामि अहंपि इमं मणवल्लहमाणुसस्स विरहम्मि ।
नरए नेरइयस्सव उप्पज्जइ दारुणं दुक्खं ॥२३६॥ तहवि हु न होइ जुत्तो अप्पवहो किंतु कोवि हु उवाओ । चित्तेयव्वो जह सा पा-
बिज्जइ हिययवल्लहिया ॥२३७॥ भो सुप्पइड्ड ! एवं वज्जरिए तेण चित्तगइणा ओ । दीहं नीससिऊणं एवं हि मए समुल्लवियं ॥२३८॥

बोलीणा तीइ कहा न हु इण्हि अत्थि कोवि उवाओ । अजेव य रयणीए जं होही तीइ विवाहो ॥२३९॥ चित्तगई मणइ
तओ एकोवि य तीए पावणोवाओ । मह फुरइ माणसम्मी जइ तुह पडिहासए सुयणु ! ॥२४०॥ भणियं च मए को सो तत्तो सो
मणइ भइ ! निसुणेसु । किल एसो कुलायारो दक्खिणसेटीए खयरण ॥२४१॥ कन्नाविवाहसमए एकल्ला पूयए कुसुमषाणं । निय-
कुलकमागयं अह परिणिज्जइ सा तओ पच्छा ॥२४२॥ तं कममणुपालिंती सा ऐही मयणपूयणनिमित्तं । अम्हे पुण दोवि जणा पुव्वं
चिय इत्थ पविसामो ॥२४३॥ अह तीए आगयाए नेवत्थं तीए संतयं अहयं । चित्तूण इत्थिरूवो गच्छिस्सं वरयपासम्मि ॥२४४॥
चित्तूण कणगमालं तं पुण नासिज्ज तंक्खणा चेव । अहयंपि उवाएणं नासिस्सं लेद्धपत्थावो ॥२४५॥ एवं हि कए तीए संपत्ती अत्थि,
नन्नहा भइ ! । तह देवयाए वयणं होजा एवं च सच्चंति ॥२४६॥

किंच । पुरिसेण पुंसियारो कायव्वो ताव इच्छियत्थम्मि । विहिणो निओगओ पुण हवइ हु कज्जस्स निष्फत्ती ॥२४७॥ एवं

१ नैरयिकः=नरकजीवः । २ एष्यति । ३ सत्कं=संबन्धि । ४ तत्क्षणात् । ५ लब्धप्रस्तावः=प्राप्तप्रसङ्गः । ६ पुरुषकारः=प्रयत्नः । ७ निष्पत्तिः=सिद्धिः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥४५॥

च तेण कहिए उचिए उवाए आगामियं गरुयदुक्खमचिंतिऊणं । भो सुप्पइट्ठ ! वयणं पडिर्वन्नयं से तिच्चाणुरागपरिमोहियमाण-
सेण ॥२४८॥ .साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि कणगमाला-
पावणउवएससुयगो भणिओ । सुरसुंदरीकहाए पंचमओ वरं परिच्छेओ ॥२५०॥१२५०॥

॥ पंचमो परिच्छेओ समत्तो ॥

छट्टो परिच्छेओ ।

छट्टो
परिच्छेओ ।

इत्थंतरम्मि सूरु भमिऊणं गयणमंडलमसेसं । अवरसमुदं पत्तो पहखिन्नो मज्जेणत्थं ॥१॥ भणियं च चित्तगइणा अन्नाया एव
एत्थ पविसामो । मयणस्स गिहे संपइ पत्थुअत्थस्स हेउम्मि ॥२॥ तत्तो य मए भणियं एवं होउत्ति उट्ठिया दोवि । उच्चिणिय
कइवयाइं पुप्फाइं तत्थ उज्जाणे ॥३॥ पविसिय मयणस्स गिहे पूइय मयणं च एवमुल्लवियं । भयवं ! तुह प्पसाया संपज्जओ इच्छियं
अम्ह ॥४॥ युग्मम् ॥ एवं भणिऊण तओ दोवि निळुक्का अणंगपट्टीए । रयणीए जाममित्ते बोलीणे, किंचिअहियम्मि ॥५॥ बहुपरि-
यणपरियरिया गिज्जंता पवरमंगलसएहिं । वजंतेण य विविहं नाणाविहतूरनिवहेण ॥६॥ नियसहियणेण सहिया आरूढा उत्तिमाए
सिवियाए । कयमंगलोवयारा सियभूसणभूसियसरीरा ॥७॥ सियवसणपाउयंगी आबद्धसुगंधकुसुमआमेला । पत्ता ओ कणगमाला

॥४५॥

१ प्रतिपन्नकम्=अङ्गीकृतम् । २ मज्जनार्थमिव=स्नानार्थमिव । ३ उच्चित्तं=प्रचायीकृत्य । ४ निळुक्का=निलीनौ । ५ गीयमाना । ६ पाउयंगी=प्रावृताङ्गी ।
आमेलो=आपीडः=अवतंसः ।

दारे अह कामगेहस्स ॥८॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ उत्तिन्ना सिवियाओ पूयणउवगरणयं गहेऊणं । धरिऊण दारदेसे सयलं नियप-
रियणं ताहे ॥९॥ एगागिणी पविट्ठा मयरद्धयविंषपूयणनिमित्तं । पविसित्तु भवणदारं अंगलियं ताए बालाए ॥१०॥ युग्मम् ॥ संपू-
इऊण कामं अह सा निवडेवि तस्स चलणेसु । दीहं नीससिऊणं गलंतथूलंसुनयणिछा ॥११॥ लहुसहेणं एयं सोवालंमं सैगगरं भ-
णइ । निजियसुरमणुओवि हु पहरसि इत्थीण किं भयवं ! ॥१२॥ युग्मम् ॥ जइ मज्झ तम्मि लोए भयवं ! गरुओ कओ हु अणु-
राओ । ता कीस तं पमोत्तुं घडसि ममं अन्नलोएणं ? ॥१३॥

अन्नं च । सुम्मंति इत्थ लोए पंचेव सिलीमुँहा ओ किल तुज्झ । नवरं ममं पडुच्चा सहस्सबाणोव्व तं जाओ ॥१४॥ जइ जाव
मज्झ पहरसि पहरसु को तं निवारइ भयवं ! । नवरं तह मह पहरसु कयंतभवणे जइ वयामि ॥१५॥ तुमए पुण तह पहया जइ न
मैया नेय जीविया अहयं । ता किं भणामि इण्हि सरणम्मि समागया तुज्झ ? ॥१६॥ दडुस्स हुँयवहेणं सो चेव जहोसहं तु लोयस्स ।
तुमए पीडियदेहा तह सरणं तुज्झ अँल्लीणा ॥१७॥ जइ मज्झ तुमं तुट्ठो देहि वरं पत्थिओ मए एयं । मा मह हविज्ज एरिसविडं-
बणा अन्नजम्मेवि ॥१८॥ ताव इमो मह जम्मो पियजणआसाए 'वोलिओ अहलो । तं चिय दइयं दिज्जसु भयवं ! मह अन्नजम्मेवि
॥१९॥ भो सुप्पइट्ठ ! एवं भणिऊणं ताहि कणगमालाए । विअलंतथूलअंसुयपवाहसंसित्तसिहिणाए ॥२०॥ नाणाविहरयणविणिम्मियम्मि
पसरंतविमलकिरणम्मि । गेँम्भहरदारनिहिए रम्मे अह तोरणे तीए ॥२१॥ बद्धो निउत्तरीएण पासओ ताहि सा पुणो भणइ । एसा

१ अर्गलितम् । २ निपत्य । ३ सोपालम्भं=साक्षेपवाक्यम् । ४ सगद्गदम् । ५ शिलीमुखाः=बाणाः । ६ पडुच्चा=प्रतीत्य । ७ मृता । ८ हुतवहः=अग्निः ।
९ स एव=अग्निरेव । १० आलीना । ११ वोलिओ=गतः । १२ गर्भगृहम्=गृहभ्यन्तरप्रदेशः । १३ निजोत्तरीयेण=स्वीयोत्तरवक्षेण ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥४६॥

मरामि संपइ कुसुमाउह ! तुज्झ पुरओ हं ॥२२॥ तिसृभिः कुलकम् ॥ मा मह भणिज्ज कोवि हु विहियमजुत्तंति कणगमालाए । ए-
त्तियमित्तं कालं विमालियं जेण आसाए ॥२३॥ इण्हि पुण न हु सका काउं भंगं तु नियपेइन्नाए । तं मोत्तुं हिययदइयं न लग्गए
मह करे अन्नो ॥२४॥ अन्नं च देवयाओ ! अलियं जंपति नेय कइयावि । तंपि हु अन्नह जायं मज्झ अउन्नेहिं पावाए ॥२५॥ अहव
कवडेण केणवि पिसायरूवेण वंचिया तइया । नहवाहणभत्तेणं अहवा खयरेण केणावि ॥२६॥ ता संपयंमि मा होज्ज मज्झ अभि-
वंचियत्थवाघाओ । भयवं ! तुह प्पसाया सिज्झउ मरणं अविग्घेण ॥२७॥ पियविरहगरुयमोग्गरज्जरियमणाए मज्झ पावाए । मरणं
होज्ज न होज्ज व अज्जवि आसंकए हिययं ? ॥२८॥ पियविरहदुक्खसमणं लब्भइ मरणंपि गरुयपुन्नेहिं । तं जइ हविज्ज इण्हि
सुकयत्था होज्ज ता अहयं ॥२९॥ एवं भणियं तीए मुक्को अप्पा अहोमुहो झत्ति । तुरियं गंतूण मए छिन्नो अह पासओ तीए ॥३०॥
गहिऊण तयं अंके ताहे सणियं मए इमं भणिया । निज्जियसुरासुरिंदो तुट्ठो तुह सुयणु ! रइनाहो ॥३१॥ असरिससाहसआवज्जि-
एण मयरद्वएण तुह सुयणु ! । एयम्मि चेव जम्मे उवणीओ सो जणो एसो ॥३२॥ किज्जउ कंठग्गहणं गाढं उकंठिओ जणो तुज्झ ।
एवं भणिया बाला लज्जाए अहोमुही जाया ॥३३॥ चित्तगईवि य ताहे समागओ तम्मि चेव ठाणम्मि । तत्तो य मए भणियं वरमित्तो
एस मह सुयणु ! ॥३४॥ तुज्झ विओए सुंदरि ! अप्पवहे उज्जओ अहमिमेण । विणिवारिओ अकारणवच्छल्लुण्ण धीरेण ॥३५॥
तुह पावणे उवाओ एसो मह साहिओ इमेणेव । एएण सहाएणं सिज्झिस्सइ इच्छियं अम्ह ॥३६॥ कन्नासहावसुलहं उज्झित्ता संज्झसं
सुयणु ! तम्हा । नियनेवत्थं सव्वं झत्ति समुप्पेसु एयस्स ॥३७॥ काऊण तुज्झ रूवं जेण इमो सुयणु ! वच्चए बांहिं । परियणवि-

१ विगालितं विलम्बितमित्यर्थः । २ पइन्ना=प्रतिज्ञा । ३ अपुण्यैः । ४ वाघाओ=व्याघातः । ५ त्वरितम् । ६ शनैः । ७ आयर्जितः=प्रसन्नः । ८ सेत्स्य-
ति=सिद्धं भविष्यति । ९ साध्वसं=भयम् । १० बहिः ।

छट्ठो
परिच्छेओ ।

॥४६॥

मोहणट्टा परकज्जसमुज्जओ धीरो ॥३८॥ एवं च मए भणिया सहरिसहियया करेइ तं सव्वं । अह दोवि निलुकाइं पुण-
रवि मयणस्स पट्टीए ॥३९॥ चित्तमईवि य तीए नीसेसं निविसिंऊण नेवत्थं । उग्घाडिउं दुवारं आरूढो झत्ति सिवियाए ॥४०॥
अह तम्मि गए लोए नीसइं जाणिऊण स भवणं । भणिया य मए एसा सुंदरि ! किं इण्हि कायव्वं ? ॥४१॥ ओणयंमुहीए तीए
सज्जसवसकंपभाणगेत्ताए । कहकहवि हु उल्लविओ खलंतअव्वत्तवाणीए ॥४२॥ गुरुविरहपीडियाए पिययम ! तं पाविओ तुडिब-
सेण । कुणसु सयं जं जुत्तं सरणम्मि समागया तुज्झ ॥४३॥ युग्मम् ॥ एवं तीए भणिए गंधव्वविहीए सा मए बाला । परिणीया तं
मयणं देवं काऊण सैविसणयं ॥४४॥ अण्णिण्णु कमेण तओ सज्जसमेईइ विविह्वयणेहिं । खणमेणं रमिऊणं सुत्तो अत्तलिमिऊण सयं
॥४५॥ निदाविगमे य मए वज्जरियं सुयणु ! वच्चिमो इण्हि । एरिसमावरिऊणं न हु जुत्तं अच्छिउं एत्थ ॥४६॥ दीहं नीससिएणं अह
भणियं तीई हिययइयाए । हा अज्जउत्त ! जुत्तं कमपत्तं आसि मह मरणं ॥४७॥ मज्झ निमित्ते पाविसि सामिय ! जं मरुयज्जव्वं
इण्हि । नहवाहणो पयंडो विजाबलदप्पिओ तहय ॥४८॥ नासंताणवि अम्हं न चाह ! सरणं तु विज्जए किंचि । ता तुह ब्रइसिण्णिरूवा
जाया परमत्थओ अहयं ॥४९॥ तुहविरहतावियाए न आसि मह सामि ! तारिसं दुक्खं । जं तुह नाह ! विवेंत्ति संभाविय इण्हि
संजायं ॥५०॥ लद्धोवि नह ! कहवि हु मज्झ अउन्नाए होसि न हु इण्हि । पुन्नरहियाण अहवा पत्तपि हु विहंडए सहसा ॥५१॥
भो सुप्पइट्ठ ! एवं भणिउं अवलम्बिऊण मह कंठे । गुरुदुक्खनिब्भराए रुक्खं अह तीए बालाए ॥५२॥ तत्तो य मए भणियं सुंदरि !

१ निवेइय । २ द्वारम् । ३ अवनतमुखया तथा । ४ गत्तं=गात्रं=शरीरम् । ५ साक्षिकम् । ६ अपनीय=इरीकृत्य । ७ आर्यपुत्र ! । ८ प्रचण्डः ।
९ दप्पिओ=दप्तः । १० विपत्तिः । ११ विषटते=नश्यति ।

सुसुंदरी-
चरिअं ।

॥४७॥

किं सोयमसरिसं वहसि ? । लद्धं जं लहिअच्चं इण्हि जं होउ तं होउ ॥५३॥ तुह संगमरहियाणं मरणं जइ होअ, होअ ता दुक्खं ।
इण्हि पुण्ह सुंदरि ! मरणेवि हु नत्थि दुक्खंति ॥५४॥

किञ्च । एसो अचित्तिओवि हु जह जाओ संगमो सह तुंमाए । तह चेव मा कयावि हु अन्नंपि हु सोहणं होआ ॥५५॥ कीरउ
ताव उवाओ अहलो जइ होइ होउ, को दोसो ? । मंचयवडियाण पुणो तहड्डिया चेव भूमित्ति ॥५६॥ नहवाहणखयरं तं ददट्टण
मए इमं कयं सुयणु ! । भवियच्चयाए दिट्ठं होआ जं किंचिमह उचियं ॥५७॥ अण्णवगयं हि मरणं नासिज्ज तहवि ताओ खय-
राओ । जलचव्वणुज्जयाणं मा कहवि हु एइ गुल्लओवि ॥५८॥ ता सुयणु ! मुंच सोयं वच्चामो रयणसंचए ताव । कालोचियं च पच्छा
दिट्ठं दिट्ठं करिस्सामो ॥५९॥ तत्तो य तीए समयं नीहरिओ पणमिऊण रइनाहं । अह तीए कंठलग्गो उप्पइओ गयणमग्गम्मि ॥
रागंधयारमोहियनराण ददट्ठं तारिसं चरियं । दूरं नासियतिमिरो अह सहसा उग्गओ सूरु ॥६१॥ तत्तो य तीए भणियं सामिय !
गाढं पिवांसिया अहयं । ससइ गलयं अज्जवि केदूरे अह तं नयरं ? ॥६२॥ दूरे अज्जवि नयरं सुंदरि ! इत्थ वणनिगुंजम्मि । ओय-
रिमो जं होही इत्थ जलं एव मे भणिए ॥६३॥ तत्तो दोवि जणाइं अवइन्नाइं वणम्मि रम्मम्मि । सीयलजलपडिपुन्नं अह दिट्ठं तत्थ
निज्झरणं ॥६४॥ पाऊण जलं अह सा पत्तलतरुछाहियाए उवविट्ठा । काउं सरीरचितं अहमवि तत्थेव आयाओ ॥६५॥ भो सुप्प-
इट्ठ ! एवं खणंतरं वीसमामि जा तत्थ । ताव य निसुओ सदो आसन्ने केलिगेहम्मि ॥६६॥ जाया सत्थसरीरा सुंदरि ! वच्चामु इण्हि

छट्ठो
परिच्छेओ ।

॥४७॥

१ त्वया । २ अभ्युपगतम्=अङ्गीकृतम् । ३ जलचर्वणोद्यतानाम् । ४ गुडकः । ५ पिपासिता=तृषिता । ६ कियद्दूरम् । ७ एवमे=एवं मया ।
८ अवतीर्णौ । ९ श्रतः ।

नियठाणं । एयं सहं सोउं एस विगण्पो महुप्पन्नो ॥६७॥ नूणं चित्तगइस्स य एसो सहो न होइ अन्नस्स । एयम्मि वणनिगुंजे अहवा को संभवो तस्स ? ॥६८॥ एवं विंचितियम्मी कयलीगेहाओ ताओ गुंविलाओ । तरुणमहिलासमेओ चित्तगई झत्ति नीहरिओ ॥६९॥ तत्तो गंतूण मए सहरिसमालिंगिओ स नेहेणं । अहमवि तेणं, तत्तो उवविट्ठा दोवि तत्थेव ॥७०॥ तत्तो य मए भणिओ नीहरिएणं तु मयणगेहाओ । किं मित्त ! तुमे विहियं विमोहिओ पैरियणो कहवा ? ॥७१॥ कहव तुमं निच्छुट्ठो का वा एसा मणो-हरागारा । महिला, कत्थ व पत्ता, साहसु मह सव्वमेयंति ? ॥७२॥ चित्तगई भणइ तओ निमुणसु भो चित्तवेग ! एगमणो । काऊण कणगमालारूवमहं ताव नीहरिओ ॥७३॥ आरूढो सिबियाए पत्तो य कमेण वरसमीवम्मि । विजाहरिगणगिजंतविहवरमंगलुप्पीलो ॥७४॥ लग्गे समागयम्मी गहिओ मह करयलो सहरिसेण । नहवाहणेण, तत्तो कमेण वत्तो य वीवाहो ॥७५॥ नहवाहणस्स पुरओ नेट्ठं विविहंगहारसोहिहं । पारद्धं वारविलासिणीहिं वरगेयसंवलिं ॥७६॥ एत्थंतरम्मि एगा जुवई आगम्म करयलं निययं । मुद्दा-रयणसमेयं दंसइ मह सज्झसुंप्फुण्णा ॥७७॥ तं दट्ठुं चित्तियं मे एसा सा मज्झ संतिया मुद्दा । हत्थिभयमोइयाए जा गहिया तीए कन्नाए ॥७८॥ अइगुरुयं अंगुंठिं मणयं ओसारिउं मए तत्तो । अवलोइया य एसा सहसा अह पच्चभिन्नाया ॥७९॥ एसा सा मह दइया हत्थिभए जा विमोइया तइया । विहिणो निओगओ कह जाया हग्गावणापच्छं ॥८०॥ पेच्छ अइदुग्घडंपि हु सहसा कह मज्झ दंसणं जायं ? । अणुकूलो अहव विही किंवा तं जं नवि करेइ ? ॥८१॥ एवं विंचित्तिऊणं निदंसिओ नियकरो मए तीए । पुच्चं समप्पियाए

१ गुपिलं=गहनम् । २ परिजनः=स्वजनः । ३ निर्मुक्तः । ४ उप्पीलो=समूहः । ५ नाट्यम् । ६ उप्फुण्णा=पूर्णा । ७ भङ्गुलीयकम् । ८ अपसार्य ।
९ अवलोकिता ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥४८॥

तीए मृदाए संजुत्तो ॥८२॥ कन्ने होउं तीए आसन्नसहीय साहियं एयं । अवनिदएण दुक्खइ सीसं किर कणगमालाए ॥८३॥ ता
एसा खणमेगं असोगवणियाइ सुवइ लग्गत्ति । तुम्हे एत्थ ठियाओ जहासुहं चेव अच्छाह ॥८४॥ वत्ते पुण पेक्खणए जाणाविज्जाउ
अम्ह सिग्घंति । एवं भणिउं तीए उट्ठविओ चित्तवेग ! अहं ॥८५॥ तत्तो तीए समयं पवरघरुज्जाणतिलयभूयाए । वियसंतसुरहि-
मंजरिमयरंदाभोयसुहयाए ॥८६॥ पत्तो स्मणीयाए असोगवणियाए सहरिसं तीए । दिन्नम्मी आसणम्मी उवविट्ठो, सावि मह पुख्खी
॥८७॥ अह सा सज्झसमरिया जाहे न चएइ किंचि वज्जरिउं । ताहे निययपउत्ती सव्वावि हु चित्तवेग ! मए ॥८८॥ पुब्बं आ
तुह कहिया तीएवि हु सा मए समासेण । कहिया य जाव इत्थं इत्थीरुवेण आयाओ ॥८९॥ सुंदरि ! तुज्झ विओगे मुरुदुक्खं
माणसं मए पत्तं । भमिओ तुज्झ निमित्ते सब्बेसुवि खयरनयरेसु ॥९०॥ ता लज्जं मोत्तूणं साहसु किं तुज्झ नामधेयंति । कम्मि
कुले तुह जम्मो किंवा नामं तु ते पिउणो ? ॥९१॥ कहवि पुरे इह पत्ता पभूयलोयस्स मज्झयारम्मी । इत्थीरुवोवि अहं विन्नाओ
सुयणु ! कह तुमए ? ॥९२॥ एवं च मए भणिया कहवि हु उज्झित्तु सज्झसं बाला । मणयं खलंतवयणा अह एवं भणिउमादत्ता ॥९३॥
आर्यन्नसु मणवल्लह ! कहेमि सव्वंपि जं तुमे पुट्ठं । तुम्ह सुपसिद्धमेव हि नयरं सुरनंदणं ताव ॥९४॥ तत्थासि सुविक्खओ पंहंजणो
नाम खवररायत्ति तस्स य पवरो मंती अइकुसलो नीइसत्थेसु ॥९५॥ पट्ठणो य दढं भत्तो बुद्धीए चउन्निहाए संपन्नो । स्मो विस्सा-
सपयं आसि पुरा मेहनाउत्ति ॥९६॥ युम्मम् ॥ तस्स य वरिणी पवरा पइव्वया ख्वसंवयाकलिया । उत्तमकुलप्पसूया इंदुमई नाम

१ कर्णे । २ अपनिद्रकेण=निद्राया अभावेन । ३ दुःखं करोति=दुःखयति । ४ स्वपिति । ५ ज्ञाप्यताम् । ६ सुहया=सुमगा सुखदा वा । ७ मध्ये ।
८ आकर्णय ।

पञ्चमो
परिच्छेओ ।

॥४८॥

आसित्ति ॥९७॥ तीए सह विसयसोक्खं निसेवमाणस्स मेहनायस्स । जाओ सुओ सुरूवो नामेणं असणिवेगोत्ति ॥९८॥ अब्भसि-
 यकलानियरो साहियविज्जो गुणाण आवासो । जणयाण कयाणंदो कमसो सो जोव्वणं पत्तो ॥९९॥ एत्तो य दक्खिणाए इमीए
 सेढीए कुंजरावत्ते । एयम्मि चेव नयरे चंदगई आसि वरखयरो ॥१००॥ तस्स य मणवच्छहिया महिला नामेण मयणरेहत्ति । कालेण
 ताण पुत्तो अमियगई नाम संजाओ ॥१०१॥ धूया चंपयगोरा चंपयमालत्ति तदणुसंजाया । पत्ता य जोव्वणं सा विज्जाहरकुमरम-
 णहरणं ॥१०२॥ अह सा चंपगमाला वरिया सुरनंदणम्मि नयरम्मि । मंतिसुयअसणिवेगस्स, सायरं तेण परिणीया ॥१०३॥ नीया
 नियए नयरे सह तीए सो विसालनयणाए । पंरपीईए जुत्तो भुंजइ माणुस्सए भोगे ॥१०४॥ अह अन्नया कयाइवि मंतिपयं देवि
 असणिवेगस्स । निययत्तणयस्स तत्तो विरत्तचित्तो महासत्तो ॥१०५॥ रत्ता पढंजणेणं सहिओ संजायगरुयसंवेगो । सुगुरूण पाय-
 मूले पव्वइओ मेहनाओ सो ॥१०६॥ खयरो वि असणिवेगो चंपगमालाए हिययदइयाए । समयं गिहवासफलं अणुहवई विसय-
 सोक्खंति ॥१०७॥ अह चंपगमालाए कमेण पुत्ता ओ पंच उप्पन्ना । ताणं पिययम ! निसुणसु कमेण एयाइं नामाइं ॥१०८॥
 वज्जगई वाडगई चंदो तह चंदणो सुसीहो य । पंचण्हं पुत्ताणं उवरिं धूया अहं जाया ॥१०९॥ जम्मदिणे मह पिउणा सुयजम्मम-
 हूसवाओ अब्भहिओ । काराविओ सहस्सिं महोच्छवो गरुयनेहेण ॥११०॥ वत्ते य बारसाहे नामं तु पियंगुमंजरीं मज्झ । विहियं कमेण
 अहयं देहोवंचण वहुंता ॥१११॥ जणयाण कयाणंदा लालिजंता य धाइपेणगेण । पत्ता कुमारिभावं कयपरिखणलोयणाणंदा ॥११२॥
 युग्मम् ॥ जुवईजणजोग्गाओ नड्ढाईया कलाओ सयलाओ । गहियाओ कमेण तओ पत्ता हं जोव्वणं पढमं ॥११३॥ सुसिणिद्वस-

१ परा=उत्कृष्टा । २ दत्त्वा । ३ य । ४ उपचयः=वृद्धिः । ५ पणमं=पञ्चकम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥४९॥

हीसहिया रमामि विविहासु तत्थ कीलासु । वरचित्तपच्छिञ्जयनच्चणगंधव्ववीणासु ॥११४॥ तत्थ य पिययम ! अहयं सहावओ
पुसिसेसिणी जाया । वरया य मज्झ बहवे इति तहिं खयरपवराण ॥११५॥ वररूवकलारिद्धीओ तेसिं, जणओवि मज्झ साहेइ ।
न य कत्थवि मह ईच्छा जायइ तो ते निवारेइ ॥११६॥ जो जो आवइ वरओ तं तं नेच्छामि जावय अहं तु । ताहे य असणिवेगो
मज्झ पिया सोयमावन्नो ॥११७॥ दट्ठण तं ससोगं चंपगमाला उ भणइ नियदइयं । कीसं ससोगो सामिय ! दीससि चिंताउरो
धणियं ? ॥११८॥ तत्तो य तेण भणियं मह धूया ताव जोव्वणं पत्ता । न य इच्छइ किंपि वरं सुंदरि ! गरुई इमा चिंता ॥११९॥
धूया जोव्वणपत्ता वररहिया कुलहरम्मि वसमाणा । तं किंपि कुणइ कज्जं लहइ कुलं मैइलणं जेण ॥१२०॥ को होज्ज वरो धूयाए
हंदि ! मणइच्छिउत्ति चिंताए । सुंदरि ! न एइ निहा रयणीएवि मह पसुत्तस्स ॥१२१॥ एयं निसम्म वयणं चंपगमालावि ताहि मे
जणणी । मज्झ निमित्ते सुंदर ! जाया सोगाउरा धणियं ॥१२२॥ अन्नदिणम्मि पियसही पभायसमयम्मि धारिणीनामा । सुजापहस्स
धूया समागया मज्झ पासम्मि ॥१२३॥ भणइ य किमज्ज पियसहि ! हिंयव्व विक्कियव्व वुन्नव्व । दीससि अन्नमणा विव विहाण-
मुहा ससोगिल्ला ॥१२४॥ चिरआगयावि पियसहि ! कीस न संभासिया अहं तुमए ? । ता भणसु सोगकारणमेयं जं तुज्झ संजायं ?
॥१२५॥ एवं च पियसहीए भणियाए मए तया समुल्लवियं । सम्ममुवलक्खियं ते धारिणि ! निसुणेसु वुत्तंतं ॥१२६॥ तुज्झेहिं
समं पियसहि ! कीलित्ता ता वियंलसमयम्मि । नाणाविहकीलाहिं समागया निययगेहम्मि ॥१२७॥ उवरिमभूमीइ तओ नाणाम-

१ छिञ्जयं=छेद्यकम् । २ वेसिणी=द्वेषिणी । ३ आयाति । ४ कीस=कस्मात् । ५ मलिनताम् । ६ हृतेव । ७ विकृतेव । ८ वुन्ना=भीता उद्विग्ना च ।
९ विकालसमये=सायम् ।

छट्टो
परिच्छेओ ।

॥४९॥

गिरयणहेममइयग्मि । पल्लंके पासुत्ता पवराए हंसतूलीए ॥१२८॥ अह अङ्कुरत्तसमए दुंदुहिसदं सुणित्तु पडिबुद्धा । पिच्छामि गय-
णमग्गं दिव्विमाणेहिं संकिन्नं ॥१२९॥ दट्ठण देवनिवहं उज्जोइयगयणमंडलं तत्थ । सुरसुंदरिगणसहियं चिंता मे एरिसा जाया
॥१३०॥ कत्थेरिसाईं मत्ते दिव्विमाणाईं दिट्ठपुच्चाईं । एवंविहा य देवा देवीओ कत्थ दिट्ठाओ ॥१३१॥ एवं विंचितयंती पिय-
सहि ! मुच्छावसं अहं पत्ता । मुच्छाविरमे तत्तो जाईसरणं समुप्पन्नं ॥१३२॥ संभैरिया पुव्वभवा दोन्नि मए मणुयदेवसंबद्धा । जह तं
निसुणसु धारिणि ! सबंपि हु वेंज्जरिजंतं ॥१३३॥

जंबुदीवे दीवे सुरगिरिणो उत्तरग्मि पासग्मि । एरवयं वरखित्तं इहत्थि तेलोकेविक्खायं ॥१३४॥ तग्मि य मज्झिमखंडे आरिय-
खित्तग्मि आसि वरनयरं । अमरपुरसरिसरूवं पडिवक्खनरिंददुग्गम्मं ॥१३५॥ तिहुअणलच्छीनिलयं ईभसहस्सोवसेवियं विउलं ।
आकालसुप्पइट्ठं नामेणवि सुप्पइट्ठंति ॥१३६॥ युग्मम् ॥ उवहसियधणयविहवो उवयाररओ य सयललोयस्स । देवगुरुपूयणरओ वेंच्छ-
ल्लयरो य बंधूणं ॥१३७॥ दक्खिन्नदयाकलिओ अग्गाणी सयलवणियसत्थस्स । हरिदत्तो नामेणं ईभो परिवसइ अह तत्थ ॥१३८॥
युग्मम् ॥ निज्जियरइसोहग्गा सीलवईं महुरभासिणी दंक्खा । पाणपिया विणयवईं विणयवईं भारिया तस्स ॥१३९॥ पंचपयारे विसए
तीए समं तस्स अणुहवंतस्स । जाओ पहाणपुत्तो वसुदत्तो नाम सुपसिद्धो ॥१४०॥ तत्तो विणयवईंए कमेण धूयाओ तिन्नि जायाओ ।
निज्जियसुरिंदसुंदरिरूवाइसएण कलियाओ ॥१४१॥ जेट्ठा सुलोयणत्ति य बीया कन्ना अणंगवईंनामा । वसुवइंनामा तइया तिलोय-

१ अर्धरात्रसमये । २ जातिस्मरणं=पूर्वभवज्ञानम् । ३ संस्मृताः । ४ कथ्यमानम् । ५ त्रैलोक्यविख्यातम् । ६ इभ्यः=श्रेष्ठी । ७ वात्सल्यकरः । ८ अग्रणीः
९ सोहग्गं सौभाग्यम् । १० दक्षा=चतुरा ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५०॥

अच्छेरयभूया ॥१४२॥ कमसो वडुंतीओ तरुणजणुम्मायकारयं रम्मं । अह बाओ पत्ताओ तिन्निवि नवजोव्वणारंभं ॥१४३॥ कन्ना सुलोयणा सा परिणीया मेहलावइपुरीए । सागरदत्तसुएणं सुबंधुनामेण वणिएण ॥१४४॥ विजयवईनयरीए सुएण धणभूइसत्थवाहस्स । धणवाहणनामेणं विवाहियाऽणंगवइकन्ना ॥१४५॥ सावि हु वसुमइकन्ना नयरीए मेहलावईए ओ । धणवइणा परिणीया तणएण समु-
दत्तस्स ॥१४६॥ अह सो धणवइवणिओ कलासु कुसलो अणंगपडिरूवो । समयं तु वसुमईए भुंजइ माणुस्सए भोए ॥१४७॥ वडुंतसिणेहाणं ताणं अब्भोअरत्तचित्ताणं । नवजोव्वणाण सरसं विसयसुहं सेवमाण्णाणं ॥१४८॥ गुरुजणविणयरयाणं अवरोप्परविरह-
दुक्खरहियाणं । वच्चंति वासराइं आणंदियबंधुवग्गाणं ॥१४९॥ युग्मम् ॥ अह अन्नया कयाइवि पवरे हैम्मियतलम्मि पासुत्तो । धण-
वइवणिओ तीए वसुमइदइयाए संजुत्तो ॥१५०॥ निम्मलससिकरउजोइयाए रयणीए पच्छिमे जामे । निदाखए विबुद्धा मुद्धा सा वसुमई वरई ॥१५१॥ नियसैयणीयपसुत्तं परपुरिसं पिक्खिऊण भयभीया । सा पवणइया तणुतरुलयव्व अह कंपिया सहसा ॥१५२॥ चिंतइ सा मियनयणा कत्थ गओ मज्झ निययनाहो सो । दुक्खमवेसम्मि गिहे एसो पुरिसो कह पविट्ठो ? ॥१५३॥ किंवा सो मणदइओ हविज निहओ इमेण पावेण । सोच्चिय दइओ अब्भो पडिहासइ किं विवैज्जासा ? ॥१५४॥ अहवा न होह एसो मह दइओ ताव निच्छओ एस । एस अउवो कोवि हु दीसइ दिव्वाणुकारित्ति ॥१५५॥ तह सुवइ सुंवीसत्थो पविसित्ता परगिहम्मि जं एसो । तं नृणं भवियव्वं केणावि हु कारणेणित्थ ॥१५६॥ जइ एस अन्नपुरिसो दइओ वा तहवि इण्हि मह जुत्तं । नियसासुयाए सिग्गं जह-
ट्ठियं चेव साहेउं ॥१५७॥ जइ पुण एयं न कहेमि कहवि नियसासुयाए वुत्तंतं । आजम्मंपि कलंकं सुदूसहं होइ ता मज्झ ॥१५८॥

१ सरिसं । २ हर्म्यम्=गृहम् । ३ शयनीयम्=शय्या । ४ दुःखेन प्रवेशः शक्यो यत्र तद् दुःखप्रवेशम् । ५ विपर्यासात्=भ्रमात् । ६ अपूर्वः । ७ सुवि-
श्वस्तः । ८ सासुया=श्वश्रूः । ९ साहेउं=कथयितुम् ।

छट्टो
परिच्छेओ ।

॥५०॥

एवं विचिंतिऊणं उत्तरिया हम्मियाओ सा बाला । पत्ताय सासुयाए सुदंसणाए समीवम्मि ॥१५९॥ सा सणियं उट्ठविया भणइ
 किमागमणकारणं सुण्हे ! । तत्तो य वसुमईए जहड्डियं साहियं सव्वं ॥१६०॥ भणियं सुदंसणाए न संभवो अत्थि इत्थ अन्नस्स ।
 निदावसओ होआ तुह जाओ विब्भमो एसो ॥१६१॥ भणियं च वसुमईए अंबि ! सयं चेव ता निरूवेसु । एवं तीए भणिया सुदं-
 सणा लहुं गया तत्थ ॥१६२॥ सम्मं निरूविओ सो निदाए पसुत्तओ तहिं पुरिसो । नायं सुदंसणाए जह एस न होइ मह पुत्तो ॥
 ॥१६३॥ तत्तो सुदंसणाए पोक्ककरियं दीहरेण सदेण । धावह धावह लोया ! एस अउव्वो नरो कोवि ॥१६४॥ अम्ह घरम्मि पविट्ठो
 जारो चोरोव्व नूण होऊण । एवं सुदंसणाए विहियं सोऊण हँलबोलं ॥१६५॥ रे ! लेहँ लेह धावह कत्थ गओ कत्थ अच्छइ निलुक्को ।
 एमाइ वाहरंतो समुट्ठिओ परियणो सव्वो ॥१६६॥ मिलिओ य भूरिलोगो किं किं एयंति एव जंपंतो । सिट्ठी समुद्दत्तो भणइ पिए !
 केण मुसिया सि ? ॥१६७॥ सोचि हु सयणीयाओ समुट्ठिओ कलयलं निसामित्तं । वज्जरइ केण अंबे ! मुसिया, जं एवमुल्लवसि ? ॥
 ॥१६८॥ न हु इत्थ कोवि दीसइ दुट्ठमई कीस अंबि ! उव्विग्गा ? । एवं तु तेण भणिया सुदंसणा एवमुल्लवइ ॥१६९॥ को सि तुमं
 कस्स सुओ कीस गिहं मज्झ आगओ पाव ! ? । हा ! धिर्दु ! किंनिमित्तं अंबित्ति ममं समुल्लवसि ? ॥१७०॥ कीस मह पुत्तसेजाए
 इत्थ सुत्तोसि नट्टमजाय ! । कत्थ कओ मे पुत्तो धणवइनामो हयास ! तुमे ? ॥१७१॥ एवं च तीइ निदुत्तुरवयणाणि निसम्म विम्भि-
 ओ चित्ते । सो पुरिसो नियदेहं पुणो पुणो अह पुँलोएइ ॥१७२॥ आलोइऊण सुइरं नियदेहं जाव सामलमुहो सो । उप्पइयमणो ताहे

१ उत्थापिता । २ स्तुषा=पुत्रवधूः । ३ निरूपय=अवलोकय । ४ पूरुतम् । ५ B एस=नूनम् । ६ कलकलम् । ७ लात=गृहीतेत्यर्थः । ८ धृष्ट !
 ९ पश्यति ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५१॥

आलोयइ नहयलं सहसा ॥१७३॥ बुड बुड इय अव्वत्तं जावं दिंतोव्व पवरविजाए । उंछलइ य पुणरुत्तं ददुदुर इव भूमिपट्टम्मि ॥
॥१७४॥ जाओ खणेण दीणो खयरकुमारोव्व नट्ट वरविजो । गाढं वेविरदेहो मूढोव्व हिउव्व संजाओ ॥१७५॥ अहं तं तारिसरुवं
पुरिसं ददुदुं सुदंसणा भणइ । पाविट्ट ! किं न साहसि कत्थ कओ मह सुओ तुमए ? ॥१७६॥ सोवि अहोमुहवयणो होऊण ठिओ न
जंपई जाव । ताहे सो जणनिवहो विविहं उल्लविउमाढत्तो ॥१७७॥ एसो इब्भघरम्मी समागओ चोरियाए धणलुद्धो । अन्ने भणंति
चोरो जइ ता सेजाए किं सुत्तो ? ॥१७८॥ ता एस वसुमईए कैएण पैरदारियाए आयाओ । अन्ने भणंति जारो जइ ता अंबित्ति किं
भणइ ? ॥१७९॥ ता एस धणवइच्चिय विहिओ केणावि अन्नरूवेण । देवेण दाणवेण व केलीए पिएण मन्नामो ॥१८०॥ अन्ने भणंति
भूओ एस पिसाउव्व आगओ एत्थ । अम्हाण छलणहेउं एरिसरूवेण दुट्टप्पा ॥१८१॥ भो भो न एवमेयं भणंति अन्ने उ किंतु
निसुणेह । वसुमइयाए सीलं परिक्खिउं आगओ तियसो ॥१८२॥ एमाइ बहुविगप्पं परोप्परं जा जणो समुल्लवइ । ताव य पियसहि !
धारिणि ! निसुणसु जं तत्थ संजायं ॥१८३॥

केऊरहारअंगयविरायमाणो मणोहरसरीरो । सहसा पयडीभूओ भासुरदित्ती तहिं तियसो ॥१८४॥ देवेण तेण भणियं निसुणह
एयस्स वइयरं भद्दा ! । अविद्याणियपरमत्था करेह किं बहुविहविगप्पे ! ॥१८५॥ एसो हु पावकारी सुमंगलो नाम नहयरो आसि ।
साहियबहुविहविजो विजाहरनयरसुपसिद्धो ॥१८६॥ अहं अन्नया कयाइवि भममाणो इच्छिएसु नयरेसु । एसो इत्थ पुरीए समा-

१ जापम् । २ उल्ललति=उन्नमति । ३ दूत इव । ४ अथोमुखं=अधस्ताद् वदनं यस्य सः । ५ चोरिक्क=चौर्यम् । ६ कृतेन=तदर्थं=वसुमत्यर्थमिति
यावत् । ७ पारदारिकतया ।

छट्टो
परिच्छेओ ।

॥५१॥

गओ जोव्वणुम्मत्तो ॥१८७॥ हम्मियतलमारूढा ण्हाणुत्तिन्ना हु वसुमई एसा । गयणट्टिएण दिट्ठा इमेण सुइरं च निज्जाया ॥१८८॥
 दट्ठं इमीए रूवं खुहियं अह माणसं तु एयस्स । काउं धणवइरूवं अवयरिओ इत्थ गेहम्मि ॥१८९॥ अवियाणियपरमत्था भुत्ता
 अह वसुमई इमेणावि । सुरयम्मि रंजियमणो चित्तइ एवं महापावो ॥१९०॥ धणवइरूवेण ठिओ अन्नाओ एत्थ सयललोएण । ईए
 वरतणूए समयं सेवामि सुरयसुहं ॥१९१॥ विजाहरीहिं किंवा मह कजं किंवा अन्नजुवईहिं । सोहग्गनिहाणाए पत्ताए इमाए महि-
 लाए ? ॥१९२॥ एवं विचित्तिऊणं अवहरिओ धणवई इमेणं तु । नेऊण भरहस्सित्ते मुक्को उ विणीयनयरीए ॥१९३॥ पच्छाइय निय-
 रूवं धणवइरूवं विहित्तु विजाए । वसुमइसुरयासत्तो एसो सो चिट्ठई एत्थ ॥१९४॥ सोवि हु धणवइवणिओ विणीयनयरीए पाविओ
 वरओ । दट्ठं अउव्वनयरिं विम्भियहियओ विचित्तेइ ॥१९५॥ का एसा वरनयरी कत्थ व सा मेहलावई नयरी । किं केण व अव-
 हरिओ पेच्छामि व सुमिणयं एयं ? ॥१९६॥ एवं विचित्तयंतो बाहिं नयरीए जाव परिभमइ । तावय पवरुज्जाणे ससोसढो केवली
 दिट्ठो ॥१९७॥ सिरिउसहनाहजिणवरवंसपसुओ तिलोयविक्खाओ । नामेण दंडविरओ रांयरिसी मुणिगणसमेओ ॥१९८॥ तं दट्ठं-
 जायतोसो काऊण पंयाहिणं तु तिक्खुत्तो । पणमिय केवल्लिचलणे उवविट्ठो उचियदेसम्मि ॥१९९॥ नाऊण य पत्थावं विहियपणा-
 मेण तेण संलत्तं । केण अहं अवहरिओ भयवं ! किंवा इमं खित्तं ? ॥२००॥ का वा एसा नयरी एवं पुट्ठेण भगवया तस्स । धण-
 वइणो पुव्वुत्तं सव्वंपि हु साहियं तइया ॥२०१॥ विन्नायसरूवो सो भज्जापिइमाइवंधुपरिहीणो । गुरुसोगसमावन्नो केवल्लिणा एरिसं

१ स्नानोत्तीर्णा । २ निघ्याता=दृष्टा । ३ अवतीर्णः । ४ अज्ञातः । ५ अपहृतः । ६ विनीता=अयोध्या । ७ वरओ=वराकः । ८ समवसूतः= आगतः ।
 ९ राजर्षिः । १० प्रदक्षिणाम् । ११ त्रिः=त्रिवारम् १२ संलसम्=उक्तम्=पृष्ठमिति यावत् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५२॥

भणिओ ॥२०२॥ मा भइ ! कुणसु सोयं एरिसओ चेव एस संसारो । इट्ठविओगाऽणिट्ठप्पओगदुक्खेहिं संकिन्नो ॥२०३॥ एयम्मि वसंताणं जीवाणं विसयमोहियमणाणं । संजोगविप्पओगा अणंतसो मइ ! जायंति ॥२०४॥ परमत्थओ य दुक्खं जायइ नियदुट्ठक-
म्मुणा अणियं । हवइ हु निमित्तमित्तं सेसं पुण बज्झअत्थम्मि ॥२०५॥ ता तेण नहयरेणं न मज्झपरमत्थओ कयं दुक्खं । किंतु नियकम्मजणियं एवं भावेसु नियचित्ते ॥२०६॥

अविय । “पत्थरेणाहओ कीवो पत्थरं डेक्कुमिच्छई । मिगारिओ सरं पँप्प सँरुप्पत्तिं विमग्गई ॥२०७॥” ता भइ ! जिणा-
णाए कम्मसमुच्छेयणम्मि उज्जमसु । तत्तो विलीणकम्मो पाविहिसि न एरिसं दुक्खं ॥२०८॥ इय केवलिणा भणिओ पडिबुद्धो धणवई इमं भणइ । इच्छामो अणुसट्ठिं पव्वज्जं देह मे भयवं ! ॥२०९॥ केवलिणा से दिन्ना पव्वजा सच्चपावमलहरणी । अह जाओ सो समणो सामन्नगुणेहिं उववेओ ॥२१०॥ पुव्वसयसहस्संइ तीसं काऊण उग्गतवचरणं । तेमासियं च काऊण अणसणं चत्तदेहो सो ॥२११॥ उववण्णो ईसाणे अच्छरगणसंकुले विमाणम्मि । चंदज्जुणाभिहाणे देवो चंदज्जुणो नाम ॥२१२॥ युग्मम् ॥ ओहिन्ना-
णेण तओ नाऊणं सयलनिययवुत्तंत । सो हं भो भो भइ ! समागओ एत्थ नयरीए ॥२१३॥ वसुमइकंठविलग्गो सयणीयगओ पसुत्तओ दिट्ठो । पच्छाइयनियरूवो धणवइरूवेण एस ठिओ ॥२१४॥ जाओ य मज्झ कोवो तव्वसओ चित्तियं मए एयं । मारेमि इमं पावं मह दइयाए सह पसुत्तं ॥२१५॥ जणणिजणयाण अहवा जीणावित्ता य सयललोयस्स । एयस्स दुट्ठचरियं काहामि

१ कम्मणा=कर्मणा । २ बज्जो=बाह्यः । ३ पत्थरो=प्रस्तरः=पाषाणः । ४ क्लीबः, प्रस्तावादत्र श्वा । ५ डक्कुं=दंष्टुम् । ६ पप्प=प्राप्य । ७ स्वरस्य शब्दस्योत्पत्तिम् । ८ अनुशास्तिम्=आज्ञाम् । ९ श्रामण्यगुणैः । १० त्रिशत्पूर्वलक्षमितानि ‘वर्षाणि’ इति शेषः । ११ ज्ञापयित्वा ।

छट्ठो
परिच्छेओ ।

॥५२॥

विणिग्गहं पच्छा ॥२१६॥ एवं विचिंतिऊणं अवहरियाओ इमस्स पावस्स । सव्वाओ विज्जाओ जाओ य इमो सभावत्थो ॥२१७॥ तत्तो य वसुमईए सहसा निदा मए खयं नीया । ईए विबुद्धाए नायं जह एस परपुरिसो ॥२१८॥ गंतूण सासुयाए सिद्धा वत्ता इमीइ सव्वावि । तत्तो सुदंसणाए दहूण इमं कओ रोलो ॥२१९॥ पडिबुद्धेण इमेणवि तेणिह अंबा सुदंसणा भणिया । सोउं निदु-
रघयणं पलोइयं निययदेहं तु ॥२२०॥ दहूण पुव्वरूवं नियदेहं विम्हिओ इमो चित्ते । मह विज्जाए पभावो अवहरिओ केण अज्जत्ति? ॥२२१॥ एवं विचिंतिऊणं उप्पइउमणेण ताहि एएण । नियविज्जा संभरिया पवरा नहगामिणी नाम ॥२२२॥ तहवि हु उप्पइऊणं जाहे न चएइ ताहि विन्नायं । कुविएण मज्झ केणवि विज्जाच्छेओ कओऽवस्सं ॥२२३॥ तेणेव सभावत्थो जाओ न चएमि गयण-
मुप्पइउं । एवं विगप्पयंतो एसो दीणत्तणं पत्तो ॥२२४॥ एवं पियसहि ! धारिणि ! सोउं तियसस्स भासियं तस्स । सेट्ठी समुदत्तो सुदंसणा सावि से भज्जा ॥२२५॥ आलिं गिय तं देवं अइगुरुसुयदुक्खदलियहिययाइं । दीहरसरेण दोण्णिवि करुणं रोत्तु पवत्ताइं ॥२२६॥ तह तेहिं तत्थ रुन्नं करुणपलावेहिं नेहभरिएहिं । जह सो समागयजणो सवोवि हु रोविंउं लग्गो ॥२२७॥ सोऊण रुन्न-
सदं सेट्ठिस्स गिहम्मि नयंरवत्थवी । सव्वोवि हु संमिलिओ सवालुबुद्धो जणो तत्थ ॥२२८॥ नाऊण य वुत्तंतं सव्वं अन्ननुभवज्ज-
रिजंतं । अक्कोसंति बहुविहं सुमंगलं नयरनारीओ ॥२२९॥ एयस्स पडउ विज्जू सुत्तो मा एस बुंज्जउ पावो । निदोसोवि धणवई अवहरिओ जेण पावेण ॥२३०॥ हा ! पाव ! किं न आसी खयरीओ तुह सरूवजुत्ताओ । मुद्धाए वसुमईए जेण तुमे खंडियं सीलं? ॥२३१॥

१ स्वभावस्=मूलरूपः । २ रोलो=कोलाहलः । ३ उत्पत्तितुमनसा=उद्भूयितुकामेन । ४ रोदितुम् । ५ नगरवास्तव्यः । ६ अन्ननुन्नं=अन्योन्यम् । ७ बुध्यताम्=
उत्थीयताम्; सुप्त एव त्रियतामित्यर्थः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५३॥

ता पाव ! इण्हि पावसु अणज्जकज्जम्मि निरय ! निच्छज्ज ! । नियदुच्चेट्टियसरिसं इहपरलोए फलं कडुयं ॥२३२॥ एयं न होइ जोग्गं नामं एयस्स दुट्ठचरियस्स ! । पावो अमंगलो एस जेण एयं कयं पावं ॥२३३॥ कन्नकडुएहिं एवं असम्भवयणेहिं तेण लोएणं । अकोसिओ स बहुहा सुदीणवयणो तहिं वरओ ॥२३४॥ तेणेव देवेण तहिं मायावित्ताइं रोवमाणाइं । अणुसासियाइं सम्मं तुण्हिकाइं तु जायाइं ॥२३५॥ तत्तो सुरेण भणिया मुंचंती थूलअंसुयपवाहं । भदे ! वसुमइ ! इण्हि को तुह हिययस्स उच्छाहो ? ॥२३६॥ अह तीए वज्जरियं लज्जाए समोणमंतवयणाए । जं किंचि तुमं सामिय ! आइससि तहिं समुच्छाहो ॥२३७॥ भणियं सुरेण सुंदरि ! जइ एवं ता करेसु पच्चज्जं । जिणवरभणियं धम्मं कम्ममहाकंदकोदालं ॥२३८॥ जइवि हु सुंदरि ! तुमए अयाणमाणाए एयमायरियं । तहवि हु इमस्स पावस्स ओसहं होउ पच्चज्जा ॥२३९॥ तत्तो य वसुमइए तहत्ति बहु मन्नियं तयं वयणं । महइए विभूइए निय-
बंधवअणुमया ताहे ॥२४०॥ तत्थेव य नयरीए सुहम्मनामस्स पवरस्सरिस्स । मयहरियाए बहुविहसाहुणिगणसेवियकमाए ॥२४१॥ चंदजसानामाए समप्पिया सुरवरेण सयमेव । तीएवि य आगमविहिणा दिन्ना दिक्खा वसुमइए ॥२४२॥ तिसुभिः कुलकम् । सोवि सुमंगलखयरो गुरुरोसेणावि तेण देवेण । दट्ठण दीणवयणो न मारिओ कहवि हु दयाए ॥२४३॥ नेऊण माणुसुत्तरगिरिस्स परओ स उज्झिओ वरओ । अह सो तियसो पत्तो निययविमाणम्मि वेगेण ॥२४४॥ सावि हु वसुमइअज्जा समिइगुत्तीसु सम्ममुवउत्ता । सज्झायज्झाणजुत्ता उज्जुत्ता विणयकरणम्मि ॥२४५॥ पुच्चसयसहस्साइं बहूणि काऊण पवरसामन्नं । संलेहणाए सम्मं शोर्सित्ता

१ अणज्जं=अनार्यम् । २ माता-पितरौ । ३ उत्साहः । ४ आदिशसि=आज्ञां करोषि । ५ अजानत्या । ६ आर्या=साध्वी । ७ सज्झाओ=स्वाध्यायः ।
८ शोर्सित्ता=क्षयित्वा=क्षीणं कृत्वा ।

सत्तमो
परिच्छेओ ।

॥५३॥

निययदेहं तु ॥२४६॥ अणुरायवसा तं चिय झायंती सुरवरं निह हियए । कयअणसणा वसुमई कालं काऊण उववन्ना ॥२४७॥
ईसाणनामम्मि बिइज्जकप्पे चंदज्जुणे दिव्वविमाणयम्मि । देवस्स चंदज्जुणनामगस्स चंदप्पहा नाम पहाणदेवी ॥२४८॥ साहुध-
णेसरविइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि परिसमप्पइ वसुमइसुरलोयपावणो
नाम । सुरसुंदरिनामाए कहाए छट्ठो परिच्छेओ ॥२५०॥१५००॥

॥ छट्ठो परिच्छेओ समत्तो ॥

सत्तमो परिच्छेओ ।

अह पुव्वसंगएणं समयं चंदज्जुणेण देवेण । गाढाणुरायरत्ता भुंजइ दियलोगसोक्खाइं ॥१॥ चंदप्पहदेवीए सुरलोए सुरवरेण
तेण समं । बोलीणो बहुकालो दिव्वसुहं अणुहवंतीए ॥२॥ अह अन्नया कयाइवि विच्छायं पिच्छिऊण नियदइयं । भयभीया सा
देवी तं देवं एवमुल्लवइ ॥३॥ सामिय ! कीस ससंको अरहपेरद्धोव्व दीससि तुमंति । तह कंत ! रुइविवज्जियदेहो दीणोव किं इण्हि ? ॥४॥
सुकइ कीस अकम्हा कुसुमसमूहो सिरम्मि संजेमिओ ? । वसणाणि तुज्झ सामिय ! सामलवन्नाणि किं अहुणा ? ॥५॥ थरहरइ कीस
दिट्ठी कामम्मि य सिटिलआयरो इण्हि । मोडसि य कीस अंगं पुणो पुणो, देव ! वज्जरसु ? ॥६॥ अह चंदज्जुणदेवो एवं पुट्ठो

परद्धो=पीडितः । २ संयमितः=निबद्धः । ३ वसनानि=वस्त्राणि । ४ थरहरइ=कम्पते । ५ मोटसि, मोटयसि वा “मरडेछे” इति भाषायाम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५४॥

पियाए वज्जरइ । किं न याणसि सुंदरि ! जेण ममं पुच्छसि इमं तु ? ॥७॥ देवस्स चवणसमए इमाणि जायंति सुयणु ! लिंगाणि ! ता मज्झवि चुइसमओ आसन्नो वट्टइ इयाणि ॥८॥ एवं निसम्म वयणं देवी अइवल्लहस्स देवस्स । उप्पन्नगरुयसोया दुक्खं नरओ-
वमं पत्ता ॥९॥ अह अन्नया कयाइवि सो देवो तीइ पिच्छमाणीए । खरतरपवणसमुद्धयदीवोव्व अदंसणीभूओ ॥१०॥ दट्ठण चुयं देवं देवी चंदप्पहा सुदुक्खत्ता । मुच्छाविरमे करुणं विलविउमेवं समारद्धा ॥११॥ हा ! नाह ! पाणवल्लह ! मोत्तूण ममं गओ कहिं देव ! । तुमए रहिया सामिय ! कं सरणमहं पवज्जामि ? ॥१२॥ खणलवमेत्तंपि तुमं विणा मए नेव नाह ! अच्छंतो । मोत्तूण ममं इण्हि कत्थ गओ लोयणाणंद ! ॥१३॥ तं चेव मज्झ सरणं तं नाहो जीवियं तुमं देव ! । तुमए मुक्का सामिय ! भण इण्हि कत्थ वच्चा मि ? ॥१४॥ हा ! कत्थ गओ वल्लह ! एत्थ अणाहं ममं पमोत्तूणं । को मह सरणं इण्हि सामिय ! तुमए पमुक्काए ? ॥१५॥ सो चेव देवलोगो देवसहस्सोवसोहिओ रम्मो । तुह विरहियाए इण्हि भौवइ नरओवमो मज्झ ॥१६॥ तं चिय इमं विमाणं रम्मं मणिकणगरयणविच्छुरियं । तुमए मुकं भौवइ धैडियालयसैच्छहं नाह ! ॥१७॥ किंकरवग्गोपि इमो चाडुकरो विणयकरणतल्लिच्छो । परमाहम्मियसरिसो भासइ तुह नाह ! विरहम्मि ॥१८॥ पुंनागनागचंपयनमेरुमंदाररेहिरं रम्मं । उज्जाणं तुह विरहे असिपत्तवणंव पडिहाइ ॥१९॥ वरमज्जणवावीओ निम्मलजलपूरियाओ रम्माओ । भासंति तुज्झ विरहे वेयरणिनईए तुल्लाओ ॥२०॥ धन्नाओ नारीओ जाओ मयं अणुसरंति भत्तारं । एयम्मि देवभावे कत्तो एयारिसं मज्झ ? ॥२१॥ एमाइ पलवमाणा सा देवी हणइ नियय-

सत्तमो
परिच्छेओ ।

॥५४॥

१ च्युतिः=मरणम् । २ नरकोपमम् । ३ भासते । ४ विच्छुरितं=व्याप्तम् । ५ घटिकल्यं=घटिकावादनगृहम् । ६ सच्छहं=सदृशम् । ७ मृतम् ।

इत्येहिं । अंगाईं सुदुक्खत्ता कंदंती करुणसहेण ॥२२॥ मुच्छिज्जइ पुणरुत्तं नीसाहारा य पडइ भूमीए । संपत्तचेयणा सा पुणरवि एवं समुल्लवइ ॥२३॥ हा ! नाह ! किं न पेच्छसि विलवंतिं जं न देसि उल्लावं । किं वा रुद्धो वल्लह ! किं अवरद्धं मए तुज्झ ? ॥२४॥ प्रणयकुवियाए सामिय ! चाडुसहस्साणि मज्झ कुव्वंतो । इण्हि कीस अकंडे विलवंतिं मुंचसि ममं तु ? ॥२५॥ हा ! नाह ! किं न याणसि अइगुरुअणुरायमोहिया एसा । मह विरहे कह होही जेण अकंडे तुमे मुक्का ? ॥२६॥

एवं बहुप्पगारं पिययमविरहम्मि कंदमाणा सा । जाया उम्मूलियकमलिणिव्व विच्छायमुहकमला ॥२७॥ दहूण गरुयसोयं गुरुदुक्खसैमोहयं तयं देविं । तीए निद्धवयंसा सयंपभा एवमुल्लवइ ॥२८॥ जाणियजिणवयणावि हु संसारसरुवयं सुणेऊण । इयरम-हिलव्व पियसहि ! विलवसि किं एरिसं बहुहा ? ॥२९॥ पियसहि ! न हु साहारो बहुणावि हु विलविण्ण जं अत्थि । ता किं छालि-यगलथणसमेण विहलेण रुन्नेण ? ॥३०॥ जइ विलवसि सयहुत्तं पिट्ठसि देहं करेसि गुरुसोयं । तहवि हु न एइ दइओ कालकयंतेण जो नीओ ॥३१॥ तो एयं नाऊणं नेहं सिढिलेसुं मुंच गुरुसोगं । उज्जम जिणिंदधम्मे एवंविहदुक्खसमणम्मि ॥३२॥ 'सो' तवसंजम-रूवो देवभवे नत्थि वट्टमाणाए । सम्मत्तसुद्धिहेउं सुंदरि ! ता उज्जमं कुणसु ॥३३॥ गंतूण विदेहेसुं वंदसु तिलोकबंधवजिणिंदे । केव-लिणो तह साहू संजमकरणुज्जए धीरे ॥३४॥ सासयजिणभवणडियजिणिंदविंबाणि परमभत्तीए । कुलसेलदीवपव्वयठियाणि गंतूण पणमेसु ॥३५॥ एवं विसुद्धसम्मत्तसंजुया पाविऊण मणुयत्तं । लद्धं जिणवरदिक्खं हयकम्मा वयंसि सिद्धीए ॥३६॥ एवंविहदुक्खाइं

१ प्रणयकुपिताया मम । २ पव्वाय । ३ समोहयं=समवहताम् । ४ स्निग्धवयस्या=प्रियसखी । ५ छालिका=छागिका=अज्ञा । ६ ताडयसि । ७ क्षिथि-लय=क्षिथिलं कुरु । ८ सः=जिनेन्द्रधर्मः । ९ व्रजसि=गच्छसि । * निराधारा ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५५॥

तत्थ ब्रया.नेव पाविसि अवस्सं । जरमरणरोगसोगेहिं वज्जिया होसि आकालं ॥३७॥ एवं सयंपभाए भणिया चंदप्पहा तहिं देवी । मोत्तुण दइयसोगं समागया एत्थ लोयम्मि ॥३८॥ सहिया सयंपभाए वंदित्ता जिणवरिंदबिंबाई । नंदीसरम्मि ताहे समागया एत्थ भरहम्मि ॥३९॥ तत्थ य पेच्छइ नयरे रायगिहे पवरबोहिरुजाणे । समणगणसेवियकमं ससुरासुरमणुयपरियरियं ॥४०॥ धम्मं वांग-
रमाणं सुहंकरं नाम केवलं ताहे । गयणाओ ओयरिया सा देवी पियसहिसमेया ॥४१॥ युग्मम् ॥ वंदिय सुहंकरं तं सुहं करंतं तु भवियसत्ताणं । सेसंपि समणसंधं उवविट्ठा उचियदेसम्मि ॥४२॥ अह सो भयवं तीए सदेवमणुयासुराइपरिसाए । गंभीरभारईए एवं भणिउं समाढत्तो ॥४३॥ अहदुलहो मणुयभवो सुकुलुप्पत्ती जिणिंदधम्मो य । पत्तम्मि तम्मि उज्जमह सव्वहा मा पमाएह ॥४४॥ करगहियसलिलसरिसं खणे खणे झिंजए इमं आउं । तम्हा जिणवरधम्मो मा हु पमायं कुणह तुम्हे ॥४५॥ कुसस्सइअगगसंगयजलल-
वतुल्लम्मि जीवियव्वम्मि । उज्जमह भावसारं अहविसमा जेण कम्मगई ॥४६॥ जम्हा पमायमूलं दुक्खं सव्वंपि एत्थ संसारे । चउ-
सुवि गईसु नियमा तेण इमो होइ मोत्तव्वो ॥४७॥ एसो जम्मनिमित्तं रोगजरामरणदुक्खसयहेऊ । एयवसगा य सत्ता भमंति भव-
सागरे घोरे ॥४८॥ मोत्तुण ता पमायं करेह वरउज्जमं जिणिंदस्स । धम्मम्मि तग्गयमणा संसारसमुद्दबोहिंत्थे ॥४९॥ परमत्थबंधु-
भूए इमम्मि धम्मम्मि उज्जमं कुणह । निद्धूयसव्वपावा पावह तो मोक्खसोक्खाइं ॥५०॥

नाउं कैहंतरं सा देवी चंदप्पहा इमं भणइ । भयवं ! कत्थुववन्नो दइओ चंदज्जुणो मज्झ ? ॥५१॥ मह कित्थियं च आउं इओ

१ तत्र=सिद्धौ । २ बाहिरं=बाह्यम् । ३ व्याकुर्वन्तम्=उपदिशन्तम् । ४ प्रमाद्यत=प्रमादं कुरुत । ५ क्षीयते । ६ बोहित्थो=यानपात्रम् । ७ कथाया उपदेशस्यान्तरं विचालरूपं कथान्तरं प्रस्तावमिति भावः ।

सत्तमो
परिच्छेओ ।

॥५५॥

चुयाए य कत्थ मह जम्मो ? । दइएण तेण समयं होअ नवा दंसणं मज्झ ? ॥५२॥ एवं च पुच्छिओ सो बहुमाणजुयाए तीए
 देवीए । भयवं सुहंकरो अह एवं भणिउं समाढत्तो ॥५३॥ भदे ! सो तुह दइओ इह चेव य भारहम्मि वासम्मि । वेयड्डपव्वयवरे
 उत्तरसेढीए रम्माए ॥५४॥ नयरम्मि चमरचंचे भाणुगईनामयस्स खयरस्स । पियजायाकुच्छीए उप्पन्नो पुत्तभावेण ॥५५॥ युग्मम् ॥
 पलिओवमाणि अट्ट ओ तुह आउ आसिं समुदियं भदे ! । इण्हि तु वासलक्खं अवसेसं चिट्ठए आउं ॥५६॥ पुन्नम्मि वासलक्खे
 चइऊण तुमंपि तीइ सेढीए । सुरनंदणम्मि नयरे खयरस्स ओ असणिवेगस्स ॥५७॥ धूया होहिसि भदे ! पवरा उ पियंगुमंजरी-
 नामा । पुव्वदइएण समयं तत्थ य तुह दंसणं होही ॥५८॥ युग्मम् ॥ तत्तो य भणइ देवी नायव्वो सो मए कहं भयवं ! । कहवा
 पाणिग्गहणं होही मह तेण समयंपि ? ॥५९॥ अह केवलिणा भणियं निसुणसु जत्ताए जिणवरिंदस्स । उम्मिड्डकरिवराओ मोइस्सइ
 जो तुमं भदे ! ॥६०॥ सो चेव य नायव्वो एसो सो पुव्ववल्लहो मज्झ । पुणरवि विसेसदंसणमेवं तुह होहिही तेण ॥६१॥ युग्मम् ॥
 तुह माउलधूयाए पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए । काउं तीए रूवं एही सो मित्तकजेण ॥६२॥ जो तत्थ कणगमालारूवो होही स
 पुव्वदइउत्ति । नायव्वो नीसंकं भदे ! चंदप्पभे ! तुमए ॥६३॥ तयणंतं च होही पाणिग्गहणंपि तेण सह तुज्झ । जाईसरणेण तुमं
 सुमेरिस्ससि मह इमं वयणं ॥६४॥ एवं पियसहि ! धारिणि ! केवलिवयणं निसम्म सा देवी । जाया हरिसियहियया केवलिणो
 नमिय पयकमलं ॥६५॥ तत्तो उप्पइया सा सासयजिणचेइयाइं सव्वाइं । वंदित्ता तित्थयरे महाविदेहेसु सव्वेवि ॥६६॥ सट्ठाणं
 संपत्ता तं चिय देवं मणेण चिंतंती । अह अन्नया कयाइवि सावि चुया आउयखयम्मि ॥६७॥ तिसृभिः कुलकम् ॥

१ समुदितं=जन्मतः प्रभृति सर्वम् । २ स्मरिष्यसि ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५६॥

एवं च ठिए । जा सा वसुमई अजा देवी चंदप्पहा य सुरलोए । सा हं पियंगुमंजरिनामा इह सुयणु ! संजाया ॥६८॥ दट्टण देवनिवहं जाईसरणम्मि अज्ज उप्पन्ने । संभरिओ सो देवो पाणप्पिओ आसि जो सग्गे ॥६९॥ चिरपरिचियस्स पियसहि ! गाढं उकंठिया अहं इण्हि । तस्संगमइच्छाए समुच्छुगं इण्हि मह चित्तं ॥७०॥ तं कइय दिणं होही जम्मि ससिणेहनिद्धदिट्ठीए । पुव्व-
भवनेहवद्धं पेच्छिस्सं वल्लहं तमहं ? ॥७१॥ कह सो मे दट्टव्वो सिग्घं कह तेण संगमो होही । एवंविहचित्ताए जाया सोगाउरा अहयं ॥७२॥ तं चिय चित्तंतीएऽवक्खित्तमणाइ आगयावि तुमं । पियसहि ! नो सच्चविया तेण न संभासिया भदे ! ॥७३॥ तं जं तुमए पुट्टं जायं किं सोगकारणं तुज्झ । पियसहि ! धारिणि ! तं तुह नीसेसं साहियं एयं ॥७४॥ अह धारिणीए भणियं केवल्लि-
वयणं न अन्नहा भदे ! । ता कीस कुणसि सोयं एवं एएण होयव्वं ? ॥७५॥ हसिऊण मए भणियं एवं एयंति नत्थि संदेहो । नवरं अइउकंठा तुवरइ मह माणसं सुयणु ! ॥७६॥ एत्थंतरम्मि पिययम ! चंपगमाला समागया जणणी । भणइ लहु पुत्ति ! मज्जसु सुंजसु कुण पवरसिंकारं ॥७७॥ भणियं च मए किं अम्मि ! कारणं जं अइप्पगे चेव । जाया भोयणवेला, अम्माए तओ इमं भणियं ॥७८॥ उज्जाणे जिणभवणे होही ण्हवणं जुगादिदेवस्स । महया विच्छेदुणं अत्थमणं जाव सूरस्स ॥७९॥ तत्थ य पुरवत्थव्वो वच्चइ ण्हव-
णस्स पेक्खओ लोगो । अम्हेवि गमिस्सामो परियणसहियाइं तत्थेव ॥८०॥ तेणेव कारणेणं पभायसमयम्मि भोयणं सिद्धं । ता होसुं लहुं पडणा जिणभवणे जेण वच्चाओ ॥८१॥ एवं नियजणणीए वयणं सोऊण उट्ठिया ज्ञत्ति । कयभोयणाइचेट्ठा आरूढा संदंणे पवरे ॥८२॥ नियपरियणपरियरिया गया य उज्जाणभूसणे तत्थ । जिणमंदिरम्मि सम्मं पूहत्ता वंदिओ भयवं ॥८३॥ दिट्ठं जिणिंद-

१ कइय=कदा । २ त्वरते । ३ अतिप्रगे=अतिप्रभाते । ४ प्रेक्षकः । ५ भव । ६ प्रगुणा=सज्जा । ७ स्यन्दन=रथः ।

सत्तमो
परिच्छेओ ।

॥५६॥

ण्हवणं कीरंतं भत्तिजुत्तखयरेहिं । वित्तप्पाये न्हवणे नियपरियणसंजुया अहयं ॥८४॥ आरूढा रहपवरे वलिया नयरस्स अभिमुहा जाव । उम्मिद्धो नयराओ नीहरिओ करिवरो ताव ॥८५॥ तं दट्ठं संमुहमितं तुरया मह रहवरस्स उत्तट्ठा । उम्मग्गेण पयट्ठा भग्गो सो संदणो ताहे ॥८६॥ भूमीए अहं पडिया मुच्छाए विगयचेयणा जाया । तेण परं जं जायं पिययम ! तमहं न जाणामि ॥८७॥ नवरं दिट्ठो सि तुमं वीयंतो निययउत्तरीएण । दट्ठण तुमं जाओ गरुओ हिययम्मि आणंदो ॥८८॥ तत्तो मज्झ विगप्पो पिययम ! एसो मणम्मि संजाओ । एयं तं संजायं केवलिणा जं तयाइट्ठं ॥८९॥ पुव्वभवसंगओ सो ता नूणं एस वल्लहो मज्झ । रमइ य इमम्मि दिट्ठी मणं च आणंदमुव्वहइ ॥९०॥ अमएणव संसित्तं दिट्ठम्मि इमम्मि मह सरीरंपि । वियसियनयणो एसोवि दीसए साणुरागोव्व ॥९१॥ ता मह पाणपिओ सो अवस्समेसोत्ति जाव चित्तेमि । ताव य परियणसहिया समागया तत्थ मह धाई ॥९२॥ अभिनंदि-
ऊण तीए आपुट्ठो ताहिं पिययम ! तुमंति । वच्चाओ नियनयरे उस्सहरं वट्ठए जेण ॥९३॥ एवं भणिउं चलिया तत्तो य मए विचिं-
तियं एयं । पुवेहिं पिओ दिट्ठो इण्हि न चएमि छंडेउं ॥९४॥ एयस्स वयणपंकयपलोयणं मोत्तु मह इमा दिट्ठी । पंकनिबुड्डा दुब्ब-
लगाईव्व न सकए गंतुं ॥९५॥

अविय । एवंविहे मुहुत्ते नयणजुयं मिलइ कस्सवि जणस्स । हत्थिव्व पंकखुत्तो दुक्खुत्तारं दढं होइ ॥९६॥ एत्ता वि मज्झ धाई चलिया एयं पमोत्तु मणदइयं । लज्जाए वज्जरिउं अहंपि सकेमि नो किंपि ॥९७॥ ता मज्झ इमं जुत्तं गिण्हामि इमस्स किंचि

१ उत्तरस्ता=भयभीताः । २ व्यजनं कुर्वन् । ३ तदा आदिष्टम् । ४ छंडेउं=भोक्तुम् । ५ निबुड्डा=मग्ना । ६ गाई=गौः । ७ खुत्तो=निमग्नः । ८ दुःखेन उत्तरणं=उत्तारो यस्य तत् 'मिलितं नयनयुगं' इति विशेष्यम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५७॥

आभरणं । तं चिय पलोइऊणं जेण मणं निव्वुइं कुणइ ॥९८॥ मणवल्लहेण एएण विरहिया नियगिहम्मि संपत्ता । तं चेव पुंलइऊणं संधीरिस्सामि नियहिययं ॥९९॥

अन्नं च । किल एस इत्थिरुवो पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए । एही, तत्थ य होही पुणोवि किल दंसणं इमिणा ॥१००॥ इय तइया केवलिणा आइहं मज्झ तेण एयस्स । तं चेव य आभरणं साभिन्नाणं तहिं होही ॥१०१॥ एवं विचित्तिऊणं मुहारयणं तु तुम्ह हत्थाओ । गहियं वल्लह ! तइया नियया य समप्पिया मुहा ॥१०२॥ पियकरफोसपवित्तं परिहित्ता तंपि गुरुपमोएण । चलिया वलंतगीवा सपरियणा नयरसंमुहिया ॥१०३॥ अह धारिणिनामाए कन्ने होऊण मज्झ उल्लवियं । एयं केवलिवयणं निव्वंइयं ताव इकं तु ॥१०४॥ ता एस देवजीवो पुविं जो आसि तुज्झ वल्लहओ । एवं तीए भणिए सरोसमेवं मए भणियं ॥१०५॥ हुं हुं दिट्ठा सि तुमं धारिणि ! अवसरसु दिट्ठिमग्गाओ । एवंविहमणिंवद्धं जा जंपसि अम्ह पुरउत्ति ॥१०६॥ इण्हि न वल्लहो किं पुवं जं आसि मज्झ वल्लहओ । ईसिं हसिऊण तओ कयंजली धारिणी भणइ ॥१०७॥ पियसहि ! खम अवराहं सव्वमसच्चं इमं मए भणियं । जह पुवं तह अहुणावि वल्लहो चेव तुह एसो ॥१०८॥ किं पुण भणामि सच्चं जइ दइओ कीस उज्झिउं चलिया ? । ता मा पिय-सहि ! रूससु घडइ चिय मह इमं वयणं ॥१०९॥ एमाइ बहुविगप्पं सहासवयणाइ तीइ संजुत्ता । पत्ता गिहम्मि कमसो अत्थ-मिओ ताव सूरुओवि ॥११०॥ अह तीए धारिणीए जाइसरणाइसयलवुत्तंतो । कहिओ मह माऊए तं सोऊं हरिसिया एसा ॥१११॥

१ प्रलोक्य । २ निर्वृत्तिः । ३ दृष्ट्वा । ४ स्वाभिज्ञानम्=उपलक्षकं चिह्नम् । ५ फासो=स्पर्शः । ६ परिधाय । ७ निर्वृत्तम्=सिद्धम् । ८ अपसर=दूरीभव । ९ अनिवद्धं=असंबद्धम् । १० अस्तम् इतो=गतः ।

सत्तमो
परिच्छेओ ।

॥५७॥

तीएवि सव्वं कहियं मह पिउणो असणिवेगनामस्स । ततो य हरिसिएण वज्जरियं तेण एवं तु ॥११२॥ आसि मह गरुयचिंता धूया जं पुरिसवेसिणी जाया । न य इच्छइ किंचि वरं कहमेयमहं करिस्सामि ? ॥११३॥ सुंदरमेयं जायं जाईसरणं इमीए जं जायं । अम्हं चिय अब्भुदओ उंभिन्ने पाणियं पडियं ॥११४॥

अन्नं च । पुरिसेहिं मज्झ सिद्धं हत्थिभए जेण मोइया एसा । सो भाणुमइपुत्तो चित्तगई नाम वरकुमरो ॥११५॥ तस्सेव देमि एयं जइ इच्छा अत्थि तम्मि एआए ? । ततो चंपगमाला हरिसियचित्ता इमं भणइ ॥११६॥ जोगो चिय सो कुमरो इमाइ पवराइ मज्झ धूयाए । एईएवि संजाओ अइगुरुओ तम्मि अणुराओ ॥११७॥ किंतु निसुणेसु सामिय ! रन्नो कणगप्पहस्स एयस्स । भाणुगइणो य रण्णो परोप्परं गरुयवेरंति ॥११८॥ जलणप्पहकज्जेणं, सुप्पसिद्धं चेव तुम्ह एयंति । ता कह एही इहइं चित्तगई पाणिगहणत्थं ? ॥११९॥ धूया सयंवरा जइ पेसिज्जइ तम्मि चेव नयरम्मि । एवं न होइ पिययम ! आणंदो मज्झ हिययस्स ॥१२०॥

जओ । एसा एका धूया बल्लहिया ता इमीए वीवाहं । जइ नवि पेच्छामि अहं ता किं मह जीविणंति ? ॥१२१॥ एवं चंपगमाला मह जणणी जाव तत्थ उल्लवइ । ताव य चंदणनामो मह भाया आगओ भणइ ॥१२२॥ किं अच्छह वीसत्था तुम्हे इह ताय ! निर्व्विचिंतत्ति । एयं नयरं ताव य सव्वंपि हु आउलीभूयं ॥१२३॥ ततो भणियं पिउणा केण व कज्जेण पुत्त ! जाणासि ? । अह चंदणेण भणियं इय वत्ता ताव नयरम्मि ॥१२४॥ किल कणगप्पहरन्नो जिणभवणे लंघियम्मि कुद्वेण । विज्जाणं

१ उद्भिन्ने=अङ्कुरितमात्रे पानीयं=जलवृष्टिर्यथा गुणावहा तथेत्यर्थः । २ निर्व्विचिन्ताः=निश्चिन्ताः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५८॥

अवहारो विहिओ धरणिंदनामेण ॥१२५॥ जलणप्पहस्स सिद्धा रोहिणिनामा किलऽञ्ज विज्जत्ति । तस्स य भयाउ नट्टो राया कण-
गप्पहो ताव ॥१२६॥ सिरिगंधवाहणस्स उ खयरप्पहाणस्स सो गओ सरणं । तच्चिरहे पुरमेयं सयलंपि हु आउलीभूयं ॥१२७॥
जलणप्पहभयभीया सम्भवेवि हु नायरा पलायंति । मोचूण इमं नयरं वयंति अवरावरपुरेसु ॥१२८॥

एवं च ठिए । अम्हंपि ताय ! इण्हिं विसेसओ होइ नास्सियव्वंति । कणगप्पहस्स रन्नो पवरो मंती जओ ताओ ॥१२९॥
एवं च पुत्तवणणं सोऊणं ताहि असणिवेणेण । आणत्ता नियपुरिसा संज्जत्ति कुणह गमणत्थं ॥१३०॥ विज्जाए वरविमाणं
विउँव्वियं ताहिं मज्झ जणएण । आरोवियं च सव्वं घरसारं तत्थ पुरिसेहिं ॥१३१॥ एवं च मज्झ पिययम ! धारिणीनामाए
साहियं सव्वं । अहमवि तम्मि विमाणे आरूढा परियणेण समं ॥१३२॥ तत्तो य तं विमाणं उप्पइयं खग्गसामलं गयणं ।
वेणेण य संपत्तं गंगावत्तम्मि नयरम्मि ॥१३३॥ कणगप्पहस्स रन्नो आवासे तत्थ तं समोइन्नं । अह गंधवाहणेणवि
उचियपवित्ती कया तस्स ॥१३४॥ एवं गंगावत्ते कइवयदिवसाणि जाव अच्छामि । हियएण चितयंती पिययम ! तुह दंस-
णोवायं ॥१३५॥

अविय । पेच्छिस्सं कइय अहं कइया मह तेण संगमो होही । कइया वीवाहदिणं होही तं कणगमालाए ॥१३६॥ एमाइ बहुविगप्पं
चित्तेमाणी अहोनिंसं तत्थ । रयणीएवि नो निहं लहामि तुह नाह ! विरहम्मि ॥१३७॥ अन्नदिवसम्मि भाया चंपगमालाए मज्झ जणणीए ।
अमियगई तत्थ पुरे समागओ रायकजेण ॥१३८॥ दट्ठण असणिवेगं अह सो संजायपहरिसो भणइ । सिरिगंधवाहणेणं रन्ना बहुमाणपुव्वं

१ नागराः=नगरजनाः । २ तातः । ३ सामग्रीम् । ४ विकुर्वितम्=विकृतम् । ५ समवतीर्णम् ।

सत्तमो
परिच्छेओ ।

॥५८॥

तु ॥१३९॥ नहवाहणस्स कजे विमग्गिया अज्ज कणगमालत्ति । सहरिसवयणेण मएवि तस्स दिच्चा इमा भइ ! ॥१४०॥ युग्मम् ॥
 एईए पंचमीए विवाहलग्गं निरुवियं तीए । नियबंधवजुत्तेणं आगंतव्वं तहिं तुमए ॥१४१॥ अह भणइ असणिवेगो सयमेव य तत्थ
 गंतुमुच्चियम्ह । तुम्ह वयणाओ संपइ विसेसओ होइ गंतव्वं ॥१४२॥ किंतु निसुणेसु कारणमम्हं गमणं न होइ जह उच्चियं । कणगप्प-
 हस्स रण्णो वट्ठइ विसमा दसा जेण ॥१४३॥ एकं विज्जाछेओ रज्ज्वभंसो य नियपुरिच्चाओ । ता तम्मि ससोगम्मि कह गमणं होइ मह
 उच्चियं ? ॥१४४॥ जे दुंहियम्मि न दुहिया आवयपत्ते बिइज्जया नेव । पट्ठणो न ते उ भिच्चा धुत्ता परमत्थओ नेया ॥१४५॥ एत्थत्थे
 ता संपइ निब्बंधो ते न होइ कायबो । तुह भगिणी पुण एही लग्गदिणे आउला जइवि ॥१४६॥ अमियगई भणइ तओ पेसेहिं^१ पियं-
 गुमंजरिं ताव । एईए कणगमाला अच्छइ उकंठिया जेण ॥१४७॥ तत्तो जणएण अहं पट्ठविया माउलेण सह एत्थ । पत्ता य कमेण
 इहं मिलिया तो कणगमालाए ॥१४८॥ एवं पिययम ! अहयं माउलयगिहम्मि एत्थ आयाया । चित्तेमि कइय होही लग्गदिणं मज्झ
 पुण्णेहिं ? ॥१४९॥ जत्थ मए दट्ठवो सो हु जणो जीवियाओ अब्भहिओ । एवं चित्तेतीए समागया पंचमी एसा ॥१५०॥ जाव य
 कमेण वत्ते पाणिग्गहणम्मि ताहे पिक्खणए । नहवाहणस्स पुरओ पारद्वे चित्तियं हि मए ॥१५१॥ एसा हु कणगमाला सहजण-
 मज्झम्मि दीसइ निविट्ठा । सो मह मणवल्लहओ न कोवि इह दीसए ता किं ? ॥१५२॥ केवलिणो तं वयणं होज्जा अलियं तु मह
 अउन्नेहिं । नहि नहि, अवरदीसाए अवि उग्गमइ रवी कहवि ॥१५३॥ पयलिज्ज व मेरुगिरी पलयं गच्छेज्ज उदहिणो सव्वे । न य
 केवलिणा भणिया भावा इह अब्भहा होंति ॥१५४॥ ता किं नु कणगमाला अहवा सो हिययवल्लहो मज्झ ? । दंसिय मुद्दारयणं करेमि

१ राज्यभ्रंशः । २ दुःखिते । ३ प्रेषय । ४ आयाता । ५ प्रेक्षणकम्=नाट्यादिदृश्यम् । ६ प्रचलेत् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥५९॥

नीसंक्रियं एयं ॥१५५॥ एवं विचिंतिऊणं समागया ताहि तुज्झ पासम्मि । मुद्धारयणसमेओ निययकरो दंसिओ ताहे ॥१५६॥ तत्तो पिययम ! तुमए मुद्दासहियम्मि दंसिए हत्थे । एसो सो मह दइउत्ति पंचओ झत्ति उप्पन्नो ॥१५७॥ पेच्छ कह एस एवं काऊणावि विगयसयलआसंको । चिद्धइ, किं नवि बीहइ नहवाहणरायउत्तस्स ? ॥१५८॥ किंचि उवायं ताहिं करेमि एयस्स मोयणट्ठाए । एवं विचिंतिऊणं वंचिय तं सहियणं सव्वं ॥१५९॥ कवडेण मए सामिय ! समाणिओ इह असोगवणियाए । तं जं तुमए पुट्ठं तं सव्वं साहियं एयं ॥१६०॥ युग्मम् ॥

अविय । जइवि हु कन्ना पिययम ! सज्झसभरिया न सकए कहवि । मणवल्लहस्स पुरओ एकंपि हु वयणमुल्लविउं ॥१६१॥ तहवि मए सविसेसं णियचरियं साहियं इमं जम्हा । जाईसरणगुणेणं परिचिय इव भाससि तुमंति ॥१६२॥ युग्मम् ॥ भो चित्तवेग ! एवं तीए वयणं निसम्म सहसत्ति । मुच्छाविरमे मज्झवि जाईसरणं समुप्पन्नं ॥१६३॥ संभरियं सव्वंपि हु मएवि पुंन्वोइयं नियं चरियं । अह तीए संलत्तं पिययम ! किं इण्हि कायव्वं ? ॥१६४॥ तत्तो य मए भणियं वियाणियं कुलहरं तु ते सुयणु ! । ता वच्च तुमं गेहं अहमवि ईत्तो पलाइस्सं ॥१६५॥ पडिया हु कणगमाला मंडाए मज्झ एत्थ वावीए । कलयलपुव्वं एवं साहिज्जसु सयल-लोयस्स ॥१६६॥ एवं कए न कस्सवि आसंका होइ चित्तवेगम्मि । नहवाहणाओ एवं विमोइओ होइ वरमित्तो ॥१६७॥

अन्नं च । निसुयं च मए सुंदरि ! सुरनंदणपुरवरम्मि आगम्म । जलणप्पहेण पुणरवि अहिट्ठियं निययरजंति ॥१६८॥ वडियं च पुरवरं तं रन्ना संमाणिओ य पुरलोओ । ता तत्थ अहं गंतुं आणाविस्सामि तुह जणगं ॥१६९॥ जलणप्पहोवि राया पेक्खिस्सइ

१ प्रत्ययो=विश्वासः । २ पूर्वोदितम् । ३ इतः । ४ बलात् । ५ श्रुतम् । ६ गृहीतम् । ७ आनाययिष्यामि ।

सत्तमो
परिच्छेओ ।

॥५९॥

पुच्छगउरवेणेव । तत्थ तुमं परिणिस्सं अम्मापीईणणुन्नाया (न्नाओ ?) ॥१७०॥ एवं च कए वल्लहि ! सँलाहणिजं तु होइ सव्वंपि । अन्नह पुण विहियम्मि उभयकुलं मैइलियं होइ ॥१७१॥ तत्तो य तीए भणियं जमिह तुमं किंचि आणवेसि मए । तं सव्वं कायव्वं नवरं पिय ! सुणसु विन्नंत्ति ॥१७२॥ जीवियसंदेहेणं कहवि मए अज्ज नाह ! संपत्तो । मोत्तुण तुमं इण्हि कत्थवि सक्केमि नो गंतुं ॥१७३॥ तावच्चिय मह जीयं जाव तुमं नयणगोयरे वससि । तुह दंसणरहिया पुण झत्ति य पाणेहिं मुंचामि ॥१७४॥ जंपि निमि-
संति नयणा एत्तियमेत्तपि दूसहं मन्ने । किं पुण जं बहुदिवसे तुह विरहे नाह ! अच्छिस्सं ? ॥१७५॥ ता नाह ! जत्थ वच्चसि अणु-
गंतव्वं मएवि तत्थेव । एवं च ठिए कजे जं कायव्वं तयं भणसु ॥१७६॥

अन्नं च । सट्ठाणे पत्ताए पाणिग्गहणं भविस्सई मज्झ । एवंविहआसाए सगिहं वच्चामि जइ नाह ! ॥१७७॥ एत्तो य मज्झ जणओ भणिओवि हु जइ न वच्चई कहवि । जलणप्पहेण रत्ता, कणगपहं मोत्तु नियनयरे ॥१७८॥ ता मह का होज्ज गई तुमए सह दंसणंपि न हु होज्जा । अच्छउ पाणिग्गहणं दूरे चिय मह मणाणंदं ॥१७९॥ तिसृभिः कुलकम् ॥ ता किं बहुणा वल्लह ! मेळ्ळामि तुमं न ताव हत्थाओ । अन्नं जं कायव्वं तं चिय मह आणवेसुत्ति ॥१८०॥ भो चित्तवेग ! एवं तीए भणिए मएवि संलत्तं । जइ एवं ता सुंदरि ! सिग्घं पउंणा भवेसुत्ति ॥१८१॥ वियलइ जाव न रयणी पेक्खणगक्खित्तमाणसो जाव । नहवाहणपमुहो इह लोगो, ता वच्चिमो सुयणु ! ॥१८२॥ भणियं च तीए एसा पउणा चिट्ठामि नाह ! तुह पुरओ । तत्तो उप्पइओ हं सहसा गयणम्मि सह तीए ॥१८३॥

१ पूर्वगौरवेण=पूर्वादरेण । २ श्लाघनीयम् । ३ मलिनम् । ४ विज्ञप्तिम् । ५ जीवितम् । ६ एतावन्मात्रमपि । ७ मुञ्चामि । ८ संलपितम्=उक्तम् ।

९ प्रगुणा ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६०॥

जाव य कित्तियेमेत्तं खेत्तं वच्चामि वल्लहाइ सह । ताव य तीए भणियं उदरे पीडा ममं जाया ॥१८४॥ थंक्कं सव्वसरीरं हियए
सलं सुदूसहं एइ । ता सामि ! कुण परित्तं सक्केमि न गंतुमहमिण्हि ॥१९५॥ तत्तो य मए भणियं सुंदरि ! सुकुमालदेहिया तं सि ।
रत्तीए नेव सुत्ता वायइ अइसीयलो वाओ ॥१८६॥ तेण तुह उदरपीडा जाया ता मा करेहिसि विसायं । पँउणीकरोमि सिग्घं
ओयँरिउं इह निउंजम्मि ॥१८७॥ एवं भणमाणो हं ओयरिओ एत्थ वणनिउंजम्मि । एत्थ निवाए दइया पवेसिया कयलिगेहम्मि
॥१८८॥ घसिऊण अरणिकट्टं अग्गी पज्जालिओ मए पच्छा । संसेवियं सरीरं बहुहा तत्तो मए भणियं ॥१८९॥ जाया सत्थसरीरा
सुंदरि ! वच्चाप्पु इण्हि नियठाणं । तत्तो य तीए भणियं पिययम ! एवं करेमोत्ति ॥१९०॥ एवं दोवि जणाइं नीहरियाइं तु कयलि-
गेहाओ । भो चित्तवेग ! तत्तो दिट्ठो सहसा तुमं एत्थ ॥१९१॥ एसा हु कणगमालाभगिणी उ पियंगुमंजरीनामा । तुह उवयार-
कँलाओ संपत्ता मित्त ! एवंति ॥१९२॥ तं जं तुमए पुट्टं तं सव्वं साहियं मए एयं । भो सुप्पइट्ठ ! एवं वज्जरियं चित्तगइणा ओ
॥१९३॥ तत्तो य मए भणियं निग्घिणहियओ न अत्थि मह सरिसो । जेण सकज्जरएण पवेसिओ मित्त ! विस्समम्मि ॥१९४॥ तुह
पुण महाणुभावत्तणेण परकज्जकरणनिरयस्स । अभिंवळियत्थसिद्धी नियपुन्नपभावओ जाया ॥१९५॥ ता मित्त ! तुह सरिच्छो निक्का-
रणवच्छलो जए नन्नो । अइदुल्लहोवि जेण दइयाए समागओ विहिओ ॥१९६॥ तह जीवियंपि दिन्नं तुमए मह एरिसं करित्तेण ।
ता मित्त ! तुमं मोत्तुं उवगारी नत्थि अन्नोत्ति ॥१९७॥ तत्तो य चित्तगइणा भणियं किं उवकयं मए तुज्झ ? । तं चेव कयं सुकयं

१ कियन्मात्रम् । २ परिश्रान्तम् । ३ प्रगुणीकरोमि=स्वस्थीकरोमि । ४ अवतीर्थ । ५ निवातः=आश्रयः । ६ फला । ७ मया=चित्तवेगेण ।
८ विषमे=कष्टे । ९ नन्नो=नान्यः ।

सत्तमो
परिच्छेओ ।

॥६०॥

परिणामे सुंदरं जमिह ॥१९८॥ ग्रहरसियं परिणामे य दारुणं सज्जणा न संसंति^१ । उवगारं विसमीसियमोयणदाणं व खुदियस्स ॥
 ॥१९९॥ एयस्सवि मह सुंदर ! पडिहासइ न सुंदरो परिणामो । नहवाहणो हि जेणं विज्जाबलदप्पिओ चंडो ॥२००॥ दारावहारवेरं
 अइगरुयं हंदि ! एत्थ लोयम्मि । ता भइ ! तुमं चित्तसु नित्थारो कह णु रायाओ ? ॥२०१॥ तत्तो य मए भणियं विचिंतिएणं तु
 एत्थ किं बहुणा ? । तं चेव किंचि होही जं दिट्ठं मज्झ पुत्तेहिं ॥२०२॥ अइदुल्लहावि हु मए संपत्ता विहिवसेण जह एसा । अन्नं पि
 सुंदरं तह ! होही भवियव्वयादिट्ठं ॥२०३॥ भणइ तओ चित्तगई एवं एयं तु निच्छयमएण । तहवि हु न होइ जुत्ता एसा पाय-
 प्पसारणिया ॥२०४॥ तत्तो य मए भणियं एवं तु वैवत्थियम्मि कज्जम्मि । जं कायवं संपइ तं चेव य इत्थ साहेसु ॥२०५॥ भणइ
 तओ चित्तगई पलायणं चेव संपयं उचियं । नियनयरम्मिवि गमणं संपइ उचियं न होइत्ति ॥२०६॥ महई वेला वट्ठइ अचंछंताणं
 इमम्मि ठाणम्मि । ता मा करेसु इण्हि कालक्खेवं महाभाग ! ॥२०७॥ तह कहवि हु कायवं सरीरहाणी न होइ जह भित्त ! । सुर-
 नंदणम्मि नयरे अहंपि एत्तो गमिस्सामि ॥२०८॥ जलणप्पहेण समयं च संगेयं कट्ठुं असणिवेगस्स । तेण विइअं एयं परिणेस्सं
 पुव्वभवदइयं ॥२०९॥ भो सुप्पइट्ठ ! एवं भणिऊण पियं गुमंजरीइ समं । चित्तगई उप्पइओ पत्तो य कमेण सट्ठाणं ॥२१०॥ तत्तो
 तमालदलसामलम्मि गयणे अहंपि उप्पइओ । भो सुप्पइट्ठ ! सहिओ दइयाए कणगमालाए ॥२११॥ नववियसियअरविंदविंदसंछन्न-
 सच्छसलिलाइं । पुलएंतो विउलसरोवराइं वरहंसकलियाइं ॥२१२॥ फलभरविणमियसाहासहस्ससोहंतसाहिसहियाइं । पिच्छंतो गिरि-

१ प्रसंसन्तीत्यर्थः । २ निस्तारः=विमुक्तिः । ३ व्यवस्थिते । ४ आसीनानाम् । ५ संगतं=मैत्रीम् । ६ कृत्वा ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६१॥

वरनिज्झराइं कयकोइलरवाइं ॥२१३॥ किंनरसुरमिहुणऽद्धासियाइं सियकंतकंतिकलियाइं । लंघंतो रम्माइं गिरिवरगुरुसाणुसिहराइं ॥२१४॥ बहुविहवावारपरायणेण सहियाइ खयरलोएण । पेच्छंतो गामाइयं पमुइयनरनारिपुन्नाइं ॥२१५॥ दक्खिणदिसामुहो हं वच्चांमि कमेण जाव गेहणम्मि । दूराओ ताव दिट्ठं तडिल्लयासच्छहं किंचि ॥२१६॥ तं ददुट्ठ मए भणियं किं मन्ने एरिसं इमं दइए ! । दीसइ अइतेइल्लं एतं अम्हाण संमुहयं ॥२१७॥ भणियं च तीए पिययम ! विज्जू उक्का व ताव नवि होई । थिरभावाओ, नवरं होज्ज सुरो सुरविमाणं वा ॥२१८॥

भो सुप्पइट्ठ ! एवं उल्लवमाणण अम्ह सहसत्ति । भासुरसररिधारी समागओ सुरवरो एको ॥२१९॥ नमिओ य भणइ एसो अवि कुसलं तुम्ह चित्तवेगत्ति ? । परियाणसि भइ ! ममं नवत्ति, तत्तो मए भणियं ॥२२०॥ जाणामि कंपि देवं सामन्नेणं, विसे-सओ न पुणो । भणियं सुरेण तत्तो चिरपरिचियमवि न याणेसि ॥२२१॥ विणयपणएण भणियं इह जम्मे परिचओ न तावत्थि । जइ नवरं अन्नभवे तुमए सह मह महाभाग ! ॥२२२॥ नवरं तुमम्मि दिट्ठे दिट्ठी आणंदिया मणं मुइयं । जाणामि तेण कोवि हु पुच्चभवे आसि संबंधो ॥२२३॥ एवं च मए भणिए पयंडीकाउं फुरंततेइल्लं । वज्जरइ सुरवरो सो मित्त ! मणिं गेण्ह एयंति ॥२२४॥ मणिणो संमप्पणत्थं समागओ सुयणु ! तुह समीवम्मि । तम्हा विसहरमहणं 'गेण्हसु पवरं मणिं एयं ॥२२५॥ तत्तो य मए भणियं सुरवर ! वज्जरसु ताव मह एयं । निक्कारणा पविच्ची न होइ जं उत्तमा विति ॥२२६॥ ता केण कारणेणं मज्झ समप्पेसि

१ अध्यासितानि=अधिष्ठितानि । २ गहने=निर्जलस्थाने । ३ तेइल्लं=तेजस्वि । ४ आयत्त=आगच्छत् । ५ विद्युत् । ६ उक्का । ७ मुदितं=हर्षितम् । ८ प्रकटीकृत्य । ९ समर्पणार्थम् । १० गिण्ह ।

सत्तमो
परिच्छेओ ।

॥६१॥

दिव्वमणिमेयं ? । पुव्वभवे संबंधो तुमए सह आसि को मज्झ ? ॥२२७॥ तत्तो सुरेण भणियं पत्थावो वित्थरस्स न हु एसो । सयलाऽऽवयाविणासं गेण्हसु एयं मणिं ताव ॥२२८॥ भणियं च मए किंचिह मज्झ कत्तोवि आवया होही । तव्विगमत्थं सुरवर ! जेण समप्पेसि मणिमेयं ? ॥२२९॥ भणियं सुरेण सुंदर ! तुह चरियं सव्वमेव विज्जाए । पन्नत्तीए सिट्ठं नहवाहणरायतणयस्स ॥२३०॥ दइयावहारकुविआ अमरिसवसफुरफुरंतअहरुल्लो । बहुनहयरपरियरिओ तुज्झ वहट्ठाए संचलिओ ॥२३१॥ तुज्झ अणुमग्ग-लग्गो आसन्नो चेव वट्ठइ इयाणिं । तत्ता जीवंतयरी होही तुह आवया गरुई ॥२३२॥ एयस्स पभावाओ नित्थरिहिसि आवइ सुभी-मं पि । ता गिण्ह इमं सुंदर ! दिव्वमणिं पाणरक्खट्ठा ॥२३३॥ बंधसु निजुत्तिमंगे गुत्तं कुंतलकलावमज्झम्मि । नहवाहणविज्जाणं पडिघायसमत्थमच्चत्थं ॥२३४॥ जइ पुण कहवि हु उवसमइ नेय तव्विहियवेयणानिवहो । ता मणिजलेण देहं सिंचेयधं पयत्तेण ॥२३५॥ एवं विहिए होहिसि पण्डुवियणो पुण्णवसरीरो । ता एस मणी सययं संनिहिओ भइ ! कायव्वो ॥२३६॥ सयमेव अहंपि तुमं सुंदर ! रक्खेमि ताओ खयराओ । नवरं समुच्छुगो हं अइगरुयपओयणवसेण ॥२३७॥ ता तं पओयणमहं झडित्ति संपाडिऊण एहामि । काहामि सयलसुत्थं मा काहिसि अन्नहाभावं ॥२३८॥ अन्नं च तेण समयं विज्जावलदप्पिएण खयरेण । मा काहिसि संगामं गरुओ विज्जाहि तुह जं सो ॥२३९॥ अइदुकरं हि जइवि हु एयं पुरुसाहिमाणजुत्ताणं । कारणवसेण तहवि हु जुद्धारंभो न कायव्वो ॥२४०॥ जं तेण समं जुज्झे अवस्स तुह होइ पाणचाउत्ति । ता मह वयणाउ तुमे वारहडी नेव कायव्वा ॥२४१॥

१ प्रस्तावः=प्रसङ्गः=अवसर इति यावत् । २ जीवान्तकरी=जीवितव्यविनाशकारिणी । ३ निस्तरीष्यसि=उल्लङ्घिष्यसे । ४ निजोत्तमाङ्गं=निजमस्तकम् । ५ अच्चत्थं=अत्यर्थम् । ६ एष्यामि । ७ सुस्थं=समीचीनम् । ८ त्वत् । ९ युद्धम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६२॥

किंच । संकुड्य केसरी जं उप्पइउमणो गयस्स वहणट्ठा । सौंडीरत्तं किं तर्त्तिण्ण उवहासयं लहइ ? ॥२४२॥ लद्धावसरो पच्छा साहियविओ करिज्ज जं रुइयं । झौडपलियंचणेणवि तुरियगई सिग्घओ चव ॥२४३॥

किं बहुणा ? । एसो चिय दिव्वमणी मंदपभावाओ तस्स विज्जाओ । काही, किं तुह कजं ससरीरायासकरणेण ? ॥२४४॥ एवं सुरेण भणिए काऊणं अंजलिं पयत्तेण । विहियपणामेण मए भणियं जं आणवेसित्ति ॥२४५॥ बहुमाणपुव्वयं अह दिव्वमणी सुर-
वरेण मह सीसे । बद्धो नियहत्थेणं सरीररक्खा य विहियत्ति ॥२४६॥ बद्धे मणिम्मि सहसा गरुयपमोओ मणम्मि संजाओ । भो सुप्पइट्ठ ! नट्ठं भयं असेसं सरीराओ ॥२४७॥ संभौसेउं हयगुरुभयं नेहसारं ममं सो । कंताजुत्तं विविहवयणालावसंभासणाए । तत्तो दित्तीभरियगयणो निज्जियाणंगरूवो । देवो पत्तो तुरियगमणो झत्ति अहंसणंति ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि परिसमप्पइ दिव्वमणिसमप्पणोत्ति नामेण । सुरसुंदरीकहाए सत्तमओ वरपरिच्छेओ ॥२५०॥ १७५० ॥

॥ सत्तमो परिच्छेओ समत्तो ॥

अट्टमो परिच्छेओ ।

अहयंपि तओ दक्खिणदिसामुहो सह पियाए संचलिओ । चित्तेमि य किं काही खयरो नहवाहणो इण्हि ? ॥१॥ कयसुररक्खस्स महं बहुविज्जादप्पिओवि सो खयरो । न हु सकिस्सइ काउं अवयारं गरुयरोसोवि ॥२॥ अहवा किं मह इमिणा विंचित्तिण्णेह

१ तावता । २ रुचितम्=अभीष्टम् । ३ झाडं=लतागहनम् तत्र प्रत्यञ्चनेनापि परिभ्रमणेनापि । ४ शीघ्रगामी । ५ संभाष्य । ६ अपकारम् ।

अट्टमो
परिच्छेओ ।

॥६२॥

फगुंभूएण । होही किंचि ममं चिय जं दिट्ठं पुव्वकम्मेहिं ॥३॥ दिव्वमणिणो पभावा संनिज्जेणं च तहय देवस्स । पुन्नाणुभाव-
सरिसं होही भवियव्वयादिट्ठं ॥४॥ एमाइबहुविगप्पे चित्तेमाणो वयामि जा तत्थ । ताव य मह दइयाए भणियं भयवेविरतणूए ॥५॥
हा नाह ! कोवि एसो दीसइ एंतोऽणुमग्गमम्हाणं । विजाहरपरियरिओ मन्ने नहवाहणो होही ॥६॥ ता पिय ! किंपि उवायं चित्तसु
पीडा न होई जह तुम्ह । अहयंपि विरहगुरुदुक्खभाइणी जह न होमिच्छि ॥७॥ वलियग्गीवं तत्तो पुलोइऊणं मएवि संलत्तं । एमेव
कीस सुंदरि ! गरुयविसायं समुव्वहसि ? ॥८॥ जइ ता अतकिओवि हु एज्ज इमो खयरविंदपरियरिओ । ता होज्ज भयं गरुयं, विन्नाए
किं भयं सुयणु ! ? ॥९॥ देवेण चेव कहियं आगमणमिमस्स तुज्झ पच्चक्खं । ता किं एयं दट्ठुं भयाउरा सुयणु ! संजाया ? ॥१०॥
देवस्स दिव्वमणिणो पभावओ सुयणु ! सुंदरं होही । मा मा कुणसु विसायं एतं दट्ठुण एयंति ॥११॥ अन्नो न कोवि इण्हिं काउं
सकिज्जए उवाउत्ति । एसो जं सिग्घगई आसन्नो वट्ठइ इयाणिं ॥१२॥ दूरेवि न सकिज्जइ उक्कडविज्जस्स नासिउमिमस्स । किं पुण
लोयणविसए पत्तेहिं सुयणु ! अम्हेहिं ? ॥१३॥ ता होउ पिए ! किंचिवि जं दिट्ठं मज्झ पुव्वकम्मेहिं । नवि किंचि सोईएणं इह
लब्भइ जीवलोगम्मि ॥१४॥ एवं च मए भणिए मुंचंती थूलअंसुयपवाहं । गरुयभयसोयतविया सा बाला इय पुणो भणइ ॥१५॥
हा ! नाह ! पाणवल्लह ! हयविहिणा पावकारिणी अहयं । वंसस्सव फलसमओ तुह विणासाय विहियत्ति ॥१६॥ जइ तइया मणव-
ल्लह ! पाणच्चाओ मए कओ होंतो । ता किं एरिसगरुआवईए तं नाह ! निवडंतो ? ॥१७॥ जइ गब्भाओ पडंता बालत्ते वावि जइ

१ फलगुभूतेन=व्यर्थरूपेण । २ सांनिध्येन=साहाय्येन । ३ अतर्कितः=अलक्षितः । ४ एयात्=आगच्छेत् । ५ नासिउं इमस्स=नष्टुमस्मात् । ६ शोचितेन=विचिन्तनेन । ७ वंशवृक्षस्य हि विनाशसमयसामीप्ये एव फलोद्गमो भवति । ८ अभविष्यत् । ९ न्यपत्तिष्यः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६३॥

मैया होता । ता किं मज्झ निमित्ते होज इमा आवया तुज्झ ? ॥१८॥ एसो मुहमदुरोवि हु परोप्परं अम्ह गरुयअणुराओ । गम्भोव्व वेसैराए जाओ गरुआवयाहेऊ ॥१९॥ इण्हि च तुमं सामिय ! कम्मं अवलंबिऊण थंको सि । आवयनिवारणत्थं न चिंतसे किंचिवि उवायं ॥२०॥ तत्तो य मए भणियं मा सुंदरि ! कुणसु किंचिवि विसायं । अविचारिय कयकज्जं एरिसयं होइ नणु सुयणु ! ॥२१॥ अप्पबलं च परबलं अणवेक्खिय आढवेइ जो कज्जं । अवमाणपाणनासं अवस्सं सो पावए पुरिसो ॥२२॥ नीईए वट्टमाणा मणुया न लहंति आवयानिवहं । सुयणु ! मए का नीई तुमं हरंतेण विहियत्ति ? ॥२३॥ विहियं रायविरुद्धं अणुरायपरव्वसेहिं अम्हेहिं । ता इण्हि आवयाए सुयणु ! विसाओ न कायव्वो ॥२४॥

किंच । एवं ठिएवि सुंदरि ! अणुकूलो कहवि जइ विही होइ । ता आवयावि अम्हं परिणंमिही संपयत्तेण ॥२५॥ बलिओ हु इमो सत्तू ताव य सज्झो न पुरिसगारस्स । पुव्वभवनिम्मिएहिं वारिजइ नवरि पुत्तेहिं ॥२६॥ जइ ताव अत्थि पुत्तं किं कज्जं सुयणु ! पुरिसगारेण ? । अह नत्थि किंचि पुत्तं विहलो ता पुरिसगारोवि ॥२७॥ एकत्तो मह पुत्तं अन्नत्तो दप्पिओ इमो सत्तू । पेच्छामो ता सुंदरि ! कस्स जओ होज एयाण ? ॥२८॥ एमाइवहुविगप्पं उल्लवमाणो पियाए सह जाव । भो सुप्पइट्ट ! पत्तो तुरियगई इह पएसम्मि ॥२९॥ ताव य तुरिययरगई पत्तो नहवाहणो मह समीवं । रोसायासासंजियसोयजलोहलियगंडयलो ॥३०॥ भणियं च

१ मृता । २ आपत् । ३ वेसरी=अश्वतरी । ४ स्थितः । ५ अविचार्य । ६ अनवेक्ष्य=अपर्यालोक्ष्य । ७ आढवेइ=आरभते । ८ अपमानं च प्राणनशश्च तयोः समाहारः । ९ अवश्यम् । १० परिणेश्यति । ११ संपत्त्वेन=संपत्तिभावेन=आपत्तिरपि संपत्तिरूपा भविष्यतीति भावः । १२ मत्पुण्यशत्रु-दर्पयोर्मध्य इत्यर्थः ।

अट्टमो
परिच्छेओ ।

॥६३॥

तेण रे ! रे खयराम ! कथ वच्चसे इन्हि ? । इहपरलोयविरुद्धं एरिसं कम्मं समायरिउं ? ॥३१॥ युग्मम् ॥ काउं रायविरुद्धं नासंतो
 कथ छुट्ठसे पाव ! ? । सूर्यारसालवडिओ ससउव्व विणस्ससे इन्हि ॥३२॥ रे ! रे ! केण बलेणं एरिसकम्मं तुमे समायरियं ? ।
 हरिऊण मह महेलं नासंतो कथ छुट्ठिहिसि ? ॥३३॥ रे मूढ ! केण दिन्ना तुह बुद्धी एरिसा अहम्मेण ? । अहवा कुविओ दइवो
 पुरिसं किं हणइ लैउडेण ? ॥३४॥ रे मूढ ! पुन्नवजिय ! उम्मग्गपयट्ठ ! नट्टमजाय ! । कुविओ तुज्झ कैयंतो तेण तुमे एरिसं
 विहियं ॥३५॥ जेण बलेणं एयं रायविरुद्धं तुमे समायरियं । तं कुणसु इन्हि पयडं मा भणिहिसि जं न भणियंति ॥३६॥ एसो तुह
 तिक्खेण सीसं छिंदामि अद्धचंदेण । जइ अत्थि पोरिसं किंचि होसु ता जुज्झसज्जोत्ति ॥३७॥ भो सुप्पइट्ठ ! एवं भणिऊणं तेण
 गरुयरोसेण । आयड्ढिऊण धणुहं मुक्को मह संमुहो बाणो ॥३८॥ अह सो धणुहविमुक्को वेगेणागम्म मज्झ आसन्ने । आवडिउव्व
 सिलाए वेलिओ पच्छामुहो झत्ति ॥३९॥ तं दट्ठं सो खयरो विम्भियहियओ ससंकिओ किंचि । खणमेगमच्छिऊणं इय वज्जरिउं
 समाढत्तो ॥४०॥ जइ कहवि खुद्विजापभावओ मह सरो पडिक्खलिओ । तहनि न छुट्ठसि इन्हि अंगेवाईण सत्थाण ॥४१॥ एवं
 च भणंतेणं तेणं आवाहियाइं सत्थाइं । अहिमंतिय मंतेहिं मुंचइ इक्किक्कयं कमसो ॥४२॥

अविय । उट्ठित्ठिफुलिंमालं फुरंतजालासहस्ससंवलिंयं । अग्गेयं अइभीमं मज्झ वहेट्ठाए पेट्ठवियं ॥४३॥ तंपि हु मह आसन्ने

१ सूपकारशालापतितः । २ महिला=भार्या । ३ मुच्यसे । ४ अधर्मेण=पापेन । ५ लगुडो=लोहमयी यष्टिः । ६ कृतान्तो=यमः । ७ अर्धचन्द्रो=बाणवि-
 शेषः । ८ आकृष्य । ९ वलितः=प्रतिगतः । १० आमेयादीनां शस्त्राणाम् । ११ आवाहियं=आरचितम् । १२ अभिमन्त्र्य । १३ उत्तिष्ठन्त ऊर्ध्वं गच्छन्तो ये
 स्फुलिङ्गा अभिकणास्ते सन्त्यस्य तत्तथा । १४ संवलितं=व्याप्तम् । १५ वधार्थम् । १७ प्रस्थापितम्=प्रेषितम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६४॥

मणिप्पभावाओ होउमसमत्थं । पासे संभमिऊणं विज्झायं झत्ति तत्तो य ॥४४॥ वारुणवायव्वाइं पट्टवियाइं कमेण सत्थाइं । ताणिवि
मणिप्पभावा दूरिच्चिय मह विलीणाइं ॥४५॥ अह ताणि अमोहाणिवि पैडिहयसत्तीणि दट्ठु सत्थाणि । जाओ विच्छायमुहो राय-
सुओ विम्हयक्खित्तो ॥४६॥ खणमेगमच्छिऊणं पुणोवि सो एरिसं समुल्लवइ । रे खयराहम ! दप्पं मा हु करिआसि नियचित्ते
॥४७॥ मह मंतस्स पभावा विजाए वावि ओसहीए वा । एमाइं सत्थाइं निहयपयावाइं जायाइं ॥४८॥

जओ । मंतेण व तंतेण व हंतुं सकंति नेव एयाइं । किंतु निसुणेसि कारणमेतेहिं जं न निहओ तं ॥४९॥ एसो हु पावकारी
सुहमच्चूए न चैव जोग्गोत्ति । ता दुहमारेण इमो मारेयव्वो तुमे कुमर ! ॥५०॥ इय मज्झ सिक्खणत्थं हओ तुमं नेव दिव्वसत्थेहिं ।
न उणो तुह विजाहिं हम्मइ सत्तीओ एएसिं ॥५१॥ युग्मम् ॥ ता इण्हि मंह न छुट्टसि पायालं जइवि पविससे मूढ ! । मोरोवि
अहव धिप्पइ हंत ! तइंजम्मि उड्डाणे ॥५२॥ रे खयराहम ! इण्हि कत्तो मह जासि दिट्ठिपहपडिओ ! । दुहमच्चूए एसो मारेमि
तुमं न संदेहो ॥५३॥ भो सुप्पइट्ठ ! एवं भणिऊणं गरुयअभिनिवेसेणं । नहवाहणेण नागिणिविजा आवाहिया तत्तो ॥५४॥ भीस-
णभ्रुयगेहिं खणेण वेढियं उग्गविसवियारेहिं । सव्वंगेसु बद्धो सरागजीवोव्व कम्महिं ॥५५॥ तत्तो महंतवियणा पाँउब्भूया ममं तओ
देहं । गयणाओ निवडिओ हं भ्रुयंगभारेण भूमीए ॥५६॥ वियणाए विमंभलंगो संवलितरुणो इमस्स हिट्ठम्मि । गयचेयणोव्व
जाओ भ्रुजंगसंघायउब्बद्धो ॥५७॥ सावि मह पाणदइया गरुयं दट्ठण आवयं मज्झं । अइदुक्खिया वराई रोयंता धेगघरसरेण ॥५८॥

१ विध्यातं=विनष्टम् । २ अमोघानि=अव्यर्थानि । ३ प्रतिहता विनष्टा शक्तिर्येषां तानि । ४ विस्मयाऽऽक्षिप्तः । ५ सुखमृत्योः । ६ दुःखमारेण=दुःख-
बहुलमरणेन । ७ मत् । ८ मयूरोऽपि । ९ तृतीयस्मिन् । १० उड्डाणं=उड्डयनम् । ११ प्रादुर्भूता । १२ विह्वलं=व्याकुलम् अङ्गं यस्य स तथा । १३ शाल्म-
कीतरोः । १४ गद्गदस्वरेण ।

अट्टमो
परिच्छेओ ।

॥६४॥

हा अज्जउत्त ! वल्लह ! एय अणत्थस्स कारिणी अहयं । हा पाविट्ठा तइया किं न मया मयणपच्चक्खं ॥५९॥ हा कह मज्झनिमित्त
 पिययम ! अइगरुय आवयं पत्तो । हा अज्जउत्त इण्हिं तुह विरहे नत्थि मह जीयं ॥६०॥ भो भो धणदेव ! इमं सोउं खयरस्स भासियं
 तस्स । एत्थंतरम्मि य महं एस विगप्पो समुप्पन्नो ॥६१॥ महिलापलावसदो पुर्विं जो आसि इह मए निसुओ । एयदइयाए नूणं सो
 होही कणगमालाए ॥६२॥ तत्तो य पुरिससदो तयणंतरमेव जो मए निसुओ । नहवाहणस्स होही सो सदो एयसत्तस्स ॥६३॥
 अहवा किं मए इमिणा विचिंतिएणं तु ताव निसुणेमि । जं किंचि कहइ एसो नियचरियं चित्तवेगोत्ति ॥६४॥ एवं विचिंतिऊणं
 तत्तो धणदेव ! सुणिउमाढत्तो । तच्चयणमहं सब्बं अह सो एवं समुल्लवइ ॥६५॥ भो सुप्पइट्ठ एवं विलवंता बहुविहं सुदुक्खत्ता । नहवा-
 हणेण नीया मज्झ पिआ कणगमालत्ति ॥६६॥ अहयंपि तओ दूसहविसहरकयवेयणाए वेवंतो । दइया विओयगुरुदुक्खताविओ
 जाव चिट्ठामि ॥६७॥ भो सुप्पइट्ठ ताव य तुमंपि इह आगओ पएसम्मि । तुमए मणिनीरेणं एसो मेल्लाविओ अहयं ॥६८॥
 युग्मम् ॥ ता भो तुमए दिन्नं मह जीयं एत्थ नत्थि संदेहो । मणिणो य पभावाओ न य डेक्को दुट्ठसप्पेहिं ॥६९॥ अन्नह कह मह
 जीयं हविज्जगुरुवेयणा परद्वस्स । कीर्णासवयणसच्छहभीसणभुयगेहिं गहियस्स ॥७०॥ तं जं तुमए पुट्ठं केण तुमं एरिसाए महईए ।
 खित्तो सि आवयाए तं सब्बं साहियं एयं ॥७१॥

इय भो धणदेव ! तया सोउं खयरस्स भासियं तस्स । तत्तो य मए एयं विचिंतियं निययचित्तम्मि ॥७२॥ पेच्छ नरा विबु-
 हावि हु अणुरायपरवसा विसयगिद्धा । पाविंति आवयाओ विविहाओ एत्थ संसारे ॥७३॥ अच्छउ ता परलोगे इहेव पाविंति गरु-

१ एतस्य दयिता एतदयिता तस्याः । २ आरब्धः=आरम्भं कृतवान् । ३ वेपमानः=कम्पमानः । ४ मेल्लाविओ=मोचितः । ५ दष्टः । ६ कीनाशः=यमः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६५॥

यदुक्खाइं । रागविमोहियचित्ता कज्जाकज्जं अयाणंता ॥७४॥ सारीरमाणसाणं दूसहदुक्खाण कारणं पढमं । इह परलोए घोरो रागो चिय सयलजीवाणं ॥७५॥ रागंधा इह जीवा दुल्लहलोयम्मि गाढमणुरत्ता । जं वेइति असायं कत्तो तं हंदि ! नरएवि ? ॥७६॥ वल्लहविओयतैविया असमंजसचिंठियाइं कुणमाणा । नरए नेरइया इव निच्चं चिय दुक्खिया होंति ॥७७॥ वहंबंधमारणाइं लहंति रागेण मोहिया जीवा । वच्चंति दुग्गईए सहंति विविहाइं दुक्खाइं ॥७८॥ रागो हि दुक्खरूवो रागो चिय सयलआवया-
हेऊ । रागपैरद्धा जीवा भमंति भवसागरे घोरे ॥७९॥ ताव चिय परमसुहं जाव न रागो मणम्मि उच्छरइ । हंदि ! सरागम्मि मणे दुक्खसहस्साइं पविसंति ॥८०॥

एमाइ चित्तिऊणं धणदेव ! मए इमं तु वज्जरियं । भो चित्तवेग ! इण्हि मा कीरउ कोवि सोगोत्ति ॥८१॥ जं एसो संसारो एरिसदुक्खाण निययआवासो । पत्ताए आवयाए तेण विसाओ न कायवो ॥८२॥ जरमरणरोगवल्लहविओगबहुलम्मि एत्थ संसारे । जम्हा सकम्मजणियं जायइ जीवाण दुक्खंति ॥८३॥ तो भणइ चित्तवेगो भइ ! विसाओ न कोवि मह अन्नो । एकच्चिय मह चिंता कुणइ मणे दूसहं दुक्खं ॥८४॥ सा कह वरई होही नीया नहवाहणेण रुयमाणी । जीवइ व नवा इण्हि दट्ठुं मह तारिसमवत्थं ? ॥८५॥ एवं च जाव साहइ सो खयरो मज्झ भइ ! धणदेव ! । एत्थंतरम्मि निसुणसु जो वुत्तंतो तहिं जाओ ॥८६॥

एको कमलदलच्छो पिहुवच्छो सुरवरो तहिं सहसा । ओइन्नो गयणाओ उज्जोइंतो दिसावलयं ॥८७॥ दट्ठुं समागयं तं विय-

१ वेदयन्ति=अनुभवन्ति । २ असातं=दुःखम् । ३ तविया=तप्ताः । ४ चेष्टितानि=व्यापाराः । ५ परद्धा=पीडिताः । ६ प्रादुर्भवति । ७ पृथुवक्षाः । ८ उद्द्योतयन् ।

अट्टमो
परिच्छेओ ।

॥६५॥

सियवयणो य चित्तवेगो सो । अबुद्धिऊण पणमइ तं देवं परमविणएण ॥८८॥ अह सो सुहासणत्थो तियसो संलवइ भइ ! तुह कुसलं ? । मणिणो य पभावाओ नित्थिन्ना आवया विउला ! ॥८९॥ तो भणइ चित्तवेगो तुम्ह पभावाओ संपेयं कुसलं । ता संपह मह साहसु महंतकोऊहलं ईत्थ ॥९०॥ पुब्बभवे संबंधो तुमए सह आसि को ममं देव ! ? । केण व कजेण तुमं आसि गओ उच्छुगो तइया ? ॥९१॥ तत्तो य भणइ तियसो इमेण कजेण आगओ सुयणु ! । सा एगमणो होउं साहिजंतं निसामेहि ॥९२॥

जंबुदीवे इहइ एरवए अत्थि आरिए देसे । विजयवई नामेणं नयरी सुरनयरिसंकासा ॥९३॥ तीएवि सुविक्खाओ धणभूई नाम आसि सत्थाहो । दक्खिन्नदयाजुत्तो उज्जुत्तो जइणधम्मम्मि ॥९४॥ चंदोव्व कलानिलओ गयव्व निच्चं पयट्ठवरदाणो । अणुयत्तिय मित्तो वासरोव्व बुहलोयमणइट्ठो ॥९५॥ तस्स य पसंतरूवा पइव्वया सच्चसीलदयजुत्ता । भज्जा सुंदरदेहा सुंदरिनामा सुविक्खाया ॥९६॥ विमलं सावगधम्मं सम्मं अह ताण पालयंताणं । वच्चंति वासराइं सुसाहुजणभत्तिजुत्ताणं ॥९७॥ अह अन्नया कयाइवि पहाण सुविणेहिं सुइयं तणयं । सा सुंदरी पसूया पभूयसुहलक्खणाइन्नं ॥९८॥ निजियअणंगरूवं तेएण य दिणयरस्स सारिच्छं । सोमं ससिबिंबं पिवं जिणिंदधम्मंव सुहजणयं ॥९९॥ अह तस्स बारसाहे बोलीणे निययजणणिजणएहिं । गरुयपमोएण कयं विहिणा नामं सुधम्मोत्ति ॥१००॥ धणवाहणाभिहाणो बीओ कालेण से सुओ जाओ । सोवि हु सुधम्मनामो जाओ अह अंडुवारिसओ ॥१०१॥ तीए य पुरवरीए विहरंतो अन्नया समोयरिओ । समणसयसेवियकमो सुदंसणो नाम आयरिओ ॥१०२॥ अप्पडिबद्धविहारी चउदस-

१ अभ्युत्थाय । २ सांप्रतं=संप्रति । ३ अत्र । ४ आर्ये । ५ संक्काशा=तुल्या । ६ सत्थाहो=सार्थवाहः । ७ दानं त्यागः, मदश्च । ८ सत्कृतमित्रः, वासरपक्षे मित्रः सूर्यः धनभूतिपक्षे मित्राणि सुहृदः । ९ पिव=इवार्येऽन्ययमिदम् । १० अष्टवार्षिकः ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥६६॥

पुषी गुणाण आवासो । पुण्वुत्तरदिसिभाए अवट्टिओ नंदणुजाणे ॥१०३॥ सवोवि नयरलोओ विणिग्गओ सूरिवंदणनिमित्तं । धण-
भूईवि हु चलिओ भत्तीए तणयसंजुत्तो ॥१०४॥ उम्मुक्काहणो अह दूराओ विहियउत्तरासंगो । ति पयक्खिणिऊण गुरुं वंदइ पर-
माए भत्तीए ॥१०५॥ भीमभवोयहिनिवडंतजंतुसंतरणवरतरंडम्मि । दिन्नम्मि धम्मलाभे गुरुणा, सेसे सुणी नमिउं ॥१०६॥ उव-
विट्ठो सत्थाहो मैहिवट्ठे पुरजणेण संजुत्तो । सूरिवि मोक्खमग्गं जिणधम्मं कहिउमाढत्तो ॥१०७॥ युग्मम् ॥

अविय । सम्मइंसणमूलो पंचमहन्वयमैहल्लदढखंधो । समिईगुत्तीतवसंजमाइसाहापसाहिल्लो ॥१०८॥ विविहाभिग्गहगोळो
मणहरसीलंगपत्तसोहिल्लो । वरलद्धिकुसुमकलिओ सग्गपवग्गाइसुहफलओ ॥१०९॥ चारित्तकप्परूक्खो वित्थरओ साहिओ जिणा-
णाए । दुहतावत्तावियाणं जियाण सरणं अणन्नसमं ॥११०॥ तिसुभिः कुलकम् । चवलाइं इंदियाइं दुक्खनिमित्तं च विसयसंगोवि ।
कोहाइणो कसाया निबंघणं दोग्गईए उ ॥१११॥ ऐकसि कओ पमाओ जीवं पाडेइ भवसमुद्दम्मि । भीमो य भवो बहुसो पया-
सिओ तीए परिसाए ॥११२॥ सूरिस्स तस्स वयणं परमामयसच्छहं निसामित्ता । संविग्गा सा परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥
॥११३॥ सोऊण सुधम्मनामो धम्ममई गुरुगिरं निसामित्ता । संसारभंडव्विग्गो पणमिय सूरिं इमं भणइ ॥११४॥ इच्छामि तुम्ह
मूले निरंवजं गिण्हिउं सुपव्वजं । जणगेहिं अणुन्नाओ भीओ जरजम्ममरणणं ॥११५॥ भणियं गुरुणा य तओ होउ अविग्घं तुहेत्थ
वत्थुम्मि । अम्मापिऊहिं मुक्को अह सो पव्वाविओ गुरुणा ॥११६॥ अब्भसियदुर्विहंसिक्खो संजमतवविणयकरणउज्जुत्तो । विहिणा

१ तरण्डं=प्रवहणम् । २ महीपृष्ठे । ३ महल्लो=महान् । ४ समितिगुत्तिपःसंयमादय एव शाखाप्रशाखा यस्य स तथा । ५ गुच्छः=स्तवकः । ६ रुक्खो=
वृक्षः । ७ सकृत् । ८ धर्मे मतिर्यस्य स धर्ममतिः । ९ भंडव्विग्गो=भयोद्धिम् । १० निरवयां=निर्दोषाम् । ११ प्रजाजितः=दीक्षितः । १२ ग्रहणासेवनरूपा
द्विविधा शिक्षा ।

अट्टमो
परिच्छेओ ।

॥६६॥

गुरुपामूले अंहिज्जिउं सो समाढत्तो ॥११७॥ सिग्घं महामई सो जाओ सुत्तत्थतदुभयविहिन्नू । चुहसपुव्वी गुरुसाहुसम्मओ गुण-
गणावासो ॥११८॥ नाऊण जोगेंयं से सुहरिक्खे सूरिणा नियपयम्मि । अहिसित्तो सूरिंवि य संलिहियतणू गओ मोक्खं ॥११९॥ सम-
णगणसंपरिवुडो सुहम्मसूरिंवि विविहदेसेसु । बोहिंतो भवियजणं विहरइ पुरगामनगरेसु ॥१२०॥ धणवाहणोवि कमसो वड्ढंतो पंच-
धाइपरियरिओ । पत्तो कुमारभावं अहिज्जिओ तह कलानिवहं ॥१२१॥ पत्तो य जोव्वणं सो कामिणिजणहिययचोरणसमत्थं । पिउणा
य तन्निमित्तं वरिया वरूवसंपन्ना ॥१२२॥ सिरिसुप्पइट्ठनयरे धूया हरिदत्तपवरइव्वमस्स । विणयवईसंभूयाऽणंगवई नाम वरकन्ना
॥१२३॥ महया विच्छड्डेणं परिणीया सोहणम्मि सा लग्गे । धणवाहणेण तत्तो आणीया निययनयरीए ॥१२४॥ अह सो तीए रत्तो
जोव्वणवररूवसोउमल्लेसु । गाढं विसयासत्तो गयंवि कालं न याणाइ ॥१२५॥ अह अन्नया सुधम्मो विहरंतो मुणिवरो तहिं पत्तो । विज-
यवईनयरीए वासारत्तस्स पारंभे ॥१२६॥ साहूहिं तत्थ वसही विमग्गिया ताहि सत्थवाहेण । धणभूइणा विदिन्ना सुविसुद्धा जाणसालासु
॥१२७॥ नियपरियणेण सहिओ सत्थाहो एइ गुरुसमीवम्मि । सामाइयाइजुत्तो संविग्गो सुणइ जिणधम्मं ॥१२८॥ धणवाहणो उ दइ-
यासुरयसुहासत्तमाणसो धणियं । पिउणा भणिओवि दढं न ए (हो?)इ गुरुवंदओ कहवि ॥१२९॥ अह तं विसयासत्तं गुरुरागं धम्मकरण-
निरवेक्खं । परिचत्तसेसकजं दट्ठं लहुभायरं गुरुणो ॥१३०॥ जाया एसा चिंता भाया मे रागमोहिओ वरओ । जिणवयणबाहिरमई
इंदियविसएसु आसत्तो ॥१३१॥ दुल्लहमवि मणुयत्तं पावित्ता धम्मविरहिओ एसो । गच्छिस्सइ नरयम्मि घोरासु य तिरियजो
णीसु ॥१३२॥ तिसृभिः कुलकम् ॥ केणावि उवाएणं बोहेमी रागमोहियं एयं । एवं विचिंतिजुणं गुरुणा सदांविओ भाया ॥१३३॥

१ पामूलं=पादमूलम् । २ अध्येतुम् । ३ विहिन्नू=विधिज्ञः । ४ योग्यताम् । ५ संपरिवृतः=परिकरितः । ६ वर्या=श्रेष्ठा । ७ सोउमल्लं=सौकुमार्यम् । ८ जाणं=
यानम् । ९ वन्दत इति वन्दकः । १० शब्दायितः=आहूतः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६७॥

महया उवरोहेणं समागओ वंदिऊण तो स्वरिं । उवविट्ठो से पुरओ अह सखी भणिउमाढत्तो ॥१३४॥ पोमंगलपरियट्ठेहिं बहूहिं
संपाविऊण मणुयत्तं । हारेसु मा मुंहाए विसयामिसैमोहिओ भद्द ! ॥१३५॥ विसएसु दढं सत्ता सत्ता बंधंति असुहकम्माइं । तव्व-
सओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥१३६॥ वहबंधमारणार्हं नाणाविहवेयणाओ नरएसु । पाविंति विसयगिद्धा दूसाओ दीहरं
कालं ॥१३७॥ अच्छउ ता परलोए इहेव पाविंति गरुयदुक्खाइं । विसयपसत्ता दुइंतइंदिया देहिणो बहवे ॥१३८॥ मोत्तूण नियय-
ज्जं करेणुसुहसुरयफासपडिबद्धो । बद्धो वारीबंधे फासेण गओ गओ निहणं ॥१३९॥ रसणिंदियम्मि लुद्धो विद्धो गलएण मंच्छओ
निहओ । घाणिंदियम्मि सत्तो पत्तो उरगोवि मरणदुहं ॥१४०॥ उज्जोइयसयलदिसं दीवसिहं पेच्छिउं पयंगोवि । तग्गहणरओ मरणं
पत्तो नणु चक्खुदोसेण ॥१४१॥ गोरीसहासत्तो निच्चलत्तं वियकन्नजुयलिच्छो । सवणिंदियदोसेणं मिओ मओ वाहवाणेण ॥१४२॥
एक्किंदियवसगा एए सव्वेवि पाविया निहणं । पंचिंदियवसगाणं नराण पुण का गई होजा ? ॥१४३॥ ता पंचिंदियवसगो विस-
यसुहं सेविऊण मा भद्द ! धम्मोवज्जणरहिओ वच्चसु घोरम्मि नरयम्मि ॥१४४॥ किज्जउ धम्मम्मि मई विसयसुहं उज्झिऊण ता
इण्हि । संहलीकरेसु सुंदर ! अइदुलहं मणुयजम्मंति ॥१४५॥ एयं गुरुणो वयणं निसम्म धणवाहणो इमं भणइ । इच्छामि तुम्ह
वयणं किं पुण निसुणेह मह भणियं ॥१४६॥ अइनेहपरा वरई खणमवि विरहं न सक्कए सोढुं । दइयाऽणंगवई मह तेण न सक्केमि

१ पुद्गलपरिवर्तः=अनन्तकालविशेषः । २ मुधा । ३ आमिषं=मांसम् । ४ सत्ताः=अवबद्धाः । ५ सत्त्वाः=जीवाः । ६ जूहो=यूथः=हस्तिसमुदायः । ७ गजः ।
८ गतः । ९ निधनम्=मरणम् । १० मत्स्यकः । ११ तडुवियं=ततं । १२ मिओ=मृगः । १३ बाहो=व्याधः । १४ भर्मोपार्जनरहितः=धर्मकरणवर्जितः ।
१५ सफलीकुरुष्व ।

अट्टमो
परिच्छेओ ।

॥६७॥

तं मोत्तुं ॥१४७॥ तुभंमपि वंदणत्थं आगमणं तेण होइ नो मज्झ । मह विरहे सा वरई इण्हिपिं हु अच्छए किंछं ॥१४८॥ तत्तो गुरुणा भणियं चंचलचित्ताण महिलिआण कए । को व सैकन्नो पुरिसो हारिजा अप्पयं भइ ! ॥१४९॥ पवणुदुयधयचंचलचित्तासुं महिलिआसु आसत्तो । जो धम्मम्मि पमायइ, सो कैउरिसो न सप्पुरिसो ॥१५०॥

अविय । अंतोविसभरियाओ मणहरूवाओ बज्झविच्चीए । गुंजाफलसरिसाओ होंति सभावेण महिलाओ ॥१५१॥ सच्चदयसो-यरहिया अकज्जनिरयाओ साहसधणाओ । भयजणणीओ, तासुं को व सैकन्नो रईं कुजा ? ॥१५२॥ रत्ताओ हरंति धणं पाणेवि हरंति तह विरत्ताओ । रागेवि विरागेवि य भयंकरा दुट्ठजुवईओ ॥१५३॥ अन्नं चित्तेति मणे निर्यंति अन्नं धेडेति अन्नेण । चलचित्ताणं ताणं को नाम हविज्ज वल्लहओ ? ॥१५४॥ मारेंति पइं जारस्स कारणे तंपि हंदि ! अन्नट्ठा । वीसांसंति य अन्नं सम्भावं नेय पर्यंतेति ॥१५५॥ किं बहुणा भणिएणं जाओ य हणंति निययपुत्तंपि । को नाम पिओ तासिं हविज्ज चवलाण महिलाण ? ॥१५६॥ ता भइ ! एरिसाणं तं डिच्छडाडोवचवलहिययाणं । महिलाण कए को इह हविज्ज सिढिलायरो धम्मे ? ॥१५७॥ इय गुरुभणियं सोउं विहसिय धणवाहणेण संलत्तं । अन्नाओ जुवईओ एवंविहदुट्ठचरियाओ ॥१५८॥ मह महिला पुण सरला पइव्वया सच्चसीलद-यजुत्ता । अणुरत्ता सुविणीया थिरनेहा गुरुजणे भत्ता ॥१५९॥ सरिसा सा कह होज्जा असुद्धचरियाण अन्नमहिलाण ? । लोहतुरं-गार्इणं दीसइ गुरु अंतरं लोए ॥१६०॥ तत्तो गुरुणा भणियं मणोहरा तुज्झ जइवि सा महिला । तहवि हु उवभुजंता सरणी सा

१ कृच्छं यथा स्यात्तथा, कष्टेनेत्यर्थः । २ सकर्णः=मतिमान् । ३ कापुरुषः=कातरः । ४ साहसम्=अविचार्यकारित्वं धनं यासां ताः, साहसिक्य इत्यर्थः । ५ रतिम्=आसक्तिम् । ६ पश्यन्ति । ७ घटन्ते=संबध्यन्ते । ८ अन्यार्थम् । ९ विश्वसन्ति । १० प्रकटयन्ति । ११ तडिच्छटाऽऽटोपचपलहृदयानाम् । १२ सरणिः=मार्गः ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६८॥

नरयनयरस्स ॥१६१॥ जह किंपागफलाइं भुत्ताइं दुहावहाइं इह होंति । तह इत्थीसुरयसुहं मणहरमवि दोग्गं नेइ ॥१६२॥ जह विसमीसं सरसंपि भोयणं जीवियं हरइ भुत्तं । तह सुंदरावि रमणी रमिया नणु दोग्गं देइ ॥१६३॥ ता उज्झसु अणुरायं कुगइनि-
मित्ताए निययदइयाए । पंचमहव्वयजुत्तो होसु तुमं चरणनिरउत्ति ॥१६४॥ एवं दिवसे दिवसे संवेगकरेहिं महुरवयणेहिं । बोहि-
जंतो मणयं जाओ अह पैयणुरागो सो ॥१६५॥ अब्बदिणे एगंते गुरुपुरओ अंजलिं करेऊण । धणवाहणो स एवं वज्जरई परमसं-
विग्गो ॥१६६॥ तुम्हाणममयभूए वयणे निसुएवि मज्झ हिययाओ । किं नो सैकइ रागो विसंव दुट्ठस्स सप्पस्स ? ॥१६७॥ भयवं !
ताव न तुट्ठइ दइयाए उवरि सव्वहा रागो । नवरं करेमि एकं जइ जुत्तं तुम्ह पडिहाइ ॥१६८॥ सुरयसुहनिप्पिवासो दिक्खं गि-
ण्हामि तुम्ह पामूले । दइयाए समं अहयं दंसणमित्तेण संतुट्ठो ॥१६९॥ एवं ववत्थियम्मि जइ जोग्गं देह मज्झ तो दिक्खं । तीए
अदंसणेणं सक्केमि न जीवियं धरिउं ॥१७०॥ तव्वयणं सोऊण य सुधम्मसूरी विचिंतए एवं । पेच्छह अइदुरंतो रागो कह विलसए
लोए ? ॥१७१॥ एवंपि ता दिज्जउ पव्वज्जा ताहि गहियसुत्तत्थो । सयमेव विवेगजुओ उज्झिस्सइ रागसंबंधं ॥१७२॥ एवं विचिंति-
ऊणं अणंगवइयाए संजुओ ताहे । धणवाहणो सैभाया गुरुणा पव्वाविओ विहिणा ॥१७३॥ चंदजसानामाए मयहरियाए समप्पिया
सावि । साहुणिगणमज्झगया सिक्खइ वरसाहुणीकिरियं ॥१७४॥ एवं च ताण दोण्हवि परोप्परं जाव तुट्ठइ न रागो । बहुणावि हु
कालेणं सुत्तत्थ विसारयाणंपि ॥१७५॥ ताव य गुरुणा भणियं एगंते भारईए महुराए । एयं न जुत्तमहुणा उत्तमसत्ताण तुम्हाण ॥१७६॥
॥ युग्मम् ॥ अविरइजुवइजणेवि हु सवियारपलोयणम्मि साहुस्स । पायच्छित्तं गरुयं भणियं सुत्ते जिणिंदस्स ॥१७७॥ जं पुण साहुणि-

अट्टमो
परिच्छेओ ।

॥६८॥

१ दुर्गतिम् । २ प्रतनुः=अल्पः । ३ प्वक्कते=अपगच्छति । ४ स्वभ्राता ।

विसए सवियारपलोयणं तु साहुस्स । तं भद् ! गुरुअणत्थस्स कारण वन्नियं सँमए ॥१७८॥ इयरमहिलाजणैवि हु दिट्ठीपाँओ न होइजु-
त्तोति । किं पुण समणीविसए अबोहिबीयस्स मूलम्मि ? ॥१७९॥ ता उच्चिय अविवेयं रागं अवहत्थिऊण भावेण । परिहरसु सव्वह-
च्चिय दिट्ठिकुसीलत्तणं एयं ॥१८०॥ एवं गुरुणा भणिओ सँविग्गो सोवि चित्तए एवं । अइरागपरवसस्स ओ धी ! धी ! मह निविवेय-
स्स ॥१८१॥ जो हं पणट्ठलज्जो गैयरायपयम्मि वट्ठमाणोवि । साहुजणनिंदणिज्जं रागं न चएमि छँडुं ॥१८२॥ लद्धूणवि निरवज्जं
पव्वज्जं दुट्ठरागपडिबद्धो । होहामि पुन्नरहिओ दीहरसंसारआभागी ॥१८३॥ हा जीव ! पाव ! भमिहिसि नारयतिरिएसु दीहरं कालं ।
अविसयपयट्ठरागो लद्धूणवि धम्ममणवज्जं ॥१८४॥ एवं भावेंतस्सवि धणवाहणसाहुणो न उँत्तरइ । अणुरागो तविसए तीएवि य
तस्स उवरिम्मि ॥१८५॥ एवं वच्चइ कालो संजमतवविणयकरणनिरयाणं । गुरुआणासंपाडणपराण अह ताण दोण्हंपि ॥१८६॥

अह अन्नया कयाइवि भगिणीए वसुमईए संजुत्ता । चलियाऽणंगवई सा वियारभूमीए बहियाओ ॥१८७॥ दिट्ठो य ताहि
एगो महिलासहिओ नरो उ उम्मत्तो । धूलिरयधूसरंगो जरचीवरचीरियाइन्नो ॥१८८॥ उँगायंतो बहुहा नच्चंतो डिँभंसत्थपरि-
किन्नो । तं दट्ठमणंगवई सुइरं पुलएइ तं जुयलं ॥१८९॥ तत्तो तीए भणियं भगिणीए सुलोयणाए अँणुहरइ । अँज्जो ! एसा
जुवई गहगहियनरस्स पाँसत्था ॥१९०॥ भणियं च वसुमईए सुइरं निज्झाइऊण सविसायं । सच्चिय एसा अम्मं भगिणी ओ सुलो-

१ समयः=सिद्धान्तः । २ दृष्टिपातः । ३ अपहस्त्य=अपनीय । ४ संविज्ञः=संवेगमापन्नः । ५ गतरागपदे=साधुपदे । ६ छँडुं=मोक्तुम् ।
७ विनश्यति । ८ चीवरं=वस्त्रं, चीरिका कीटविशेषास्तैराकीर्णो व्याप्तः । ९ उट्ठगायन् । १० डिम्भाः=बालकाः । ११ अनुहरते=अनुकरोति । १२ आर्ये ! ।
१३ पार्श्वस्था ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥६९॥

यणा नाम ॥१९१॥ परिणीया आसि पुरा सुबंधुणा मेहलावइपुरीए । दिट्ठा कणगरहेणं कयाइ अह रायउत्तेणं ॥१९२॥ अंतेउरम्मि
ह्छंढा अइगुरुअणुरायहरियहियएण । सयलोरोहपहाणा जाया अह तस्स वल्लहिया ॥१९३॥ एयं मह पच्चक्खं सच्चं पि हु सौसुरे
वसंतीए । वित्तं, तुमएवि सुयं अजे ! लोयप्पवायाओ ॥१९४॥ एसो गहगहियनरो दीसइ सरिसो उ रायउत्तस्स । ता एसो कण-
गरहो एसावि सुलोयणा नूणं ॥१९५॥ भणियमणंगवईए संभासेमो इमं तु नियमगिणिं । किं अम्हे परियाणइ, अहवाविअ भंभला
एसा ॥१९६॥ तत्तो गंतुं दोहिवि महुरं आभासियावि सा जाहे । नवि जाणइ किंचि फुडं बोल्लइ य बहुअसंबद्धं ॥१९७॥ ताहे दोवि
जणाइं सुधम्मस्सरिस्स पायमूलम्मि । करुणापराहिं अज्जाहिं ताहि नीयाइं सविसायं ॥१९८॥ युग्मम् । भणिओ अज्जाहिं गुरू एसा
अम्हाण जिट्ठभणिणी ओ । किं होइ नवा भयवं ! जाया उम्मत्तिया कहवा ? ॥१९९॥ भणियं गुरुणा तत्तो नाणेण वियाणिऊण
परमत्थं । सच्चिय सुलोयणा सा कणगरहो एस जुवराया ॥२००॥ जोगो मइमोहकरो सीसे खित्तो इमाण सुत्ताण । एक्काए सँव-
त्तीए ईसावसगाढकुद्धाए ॥२०१॥ तस्स वसेणं दोण्हवि मइसंमोहो इमाण संजाओ । रत्ना य तओ विज्जा बहवे सदाविआ तत्थ
॥२०२॥ न य केणवि पउणाइं कयाइं कालेण रक्खगनराणं । कहवि पमायपराणं नीहरियाइं इमाइं तु ॥२०३॥ भणियं च वसुमईए
भयवं ! एयाण मूढचित्ताणं । जइ पेच्छह उवयारं, पंडिजोगं देह चित्तेउं ॥२०४॥ तत्तो गुरुणा तेसिं दिन्नो उम्मायनासणोप-
डिट्ठो । पंडिजोगो, जायाइं दोणिणिवि अह सत्थचित्ताइं ॥२०५॥ दट्ठण भणिणिजुयलं सुलोयणा विम्हिया इमं भणइ । किं नाम

अट्ठमो
परिच्छेओ ।

॥६९॥

१ क्षिता । २ श्वशुरगृहे । ३ भंभला=मूर्खा ४ फुडं=स्पष्टम् । ५ योगः=औषधचूर्णयोगः । ६ सुप्तयोः । ७ सप्तम्या । ८ वैद्याः । ९ सप्तम्याः स्थाने
षष्ठी । १० पूर्वस्माद् मत्तिमोहकराद् योगात् प्रतिकूलो योगः । ११ पटिष्ठः ।

इमं सुमिणं किंवा मइविब्भमो एस ? ॥२०६॥ सा कत्थ अम्ह नयरी सा य विभूई य ते अलंकारा । कह धूलिधूसराइं इह म्हि (म्हो ?) संपावियाइंति ? ॥२०७॥ दोन्निवि गहियवैयाओ कत्थ व भगिणीओ मज्झ इहंइं तु ? । ता नूण इंदयालं एयं अहवावि सुमिणंति ॥२०८॥ तत्तो य वसुमईए कहियं उम्मायकारणं सबं । जाव य गुरुमाहप्पा नट्टो तुम्हाण उम्माओ ॥२०९॥ जइया य तुमं भदे ! छूढा अंतेउरम्मि जुवरन्ना । तइयच्चिय खयरें मायाइ सुमंगलेण अहं ॥२१०॥ भुत्ता पभूयकालं धणवइदेवेण बोहिया तत्तो । जाया चंदजसाए पयमूले सुयणु ! पव्वइया ॥२११॥ एसावि अणंगवई धम्मं सोऊण भवभयुच्चिग्गा । नियभत्तुणा समेया पव्वइया एत्थ गच्छम्मि ॥२१२॥ ता सुयणु ! न सुविणमिणं सच्चं चिय जं तुमे इमं दिट्ठं । एसो सो अम्ह गुरु सुधम्मनामो महासत्तो ॥२१३॥ तत्तो दोवि जणाइं सुधम्मसूरिस्स परमविणएणं । वंदंति हरिसियाइं पयकमलं सयलदोसहरं ॥२१४॥ तत्तो संवेयकरिं गुरुणो सोऊण देसणं पवरं । पडिबुद्धाइं दोन्निवि कमेण पव्वाइयाइंति ॥२१५॥ मयहरियाए पासे भगिणीजुअलेण संजुया तत्तो । संजमगुरुविणयरया सुलोयणा कुणइ विविहतवं ॥२१६॥ एवं चंदजसाए पयमूले ताण अच्छमाणाणं । तिण्हंपि हु भगिणीणं बोलीणा वासरा बहवे ॥२१७॥ मुणिणो कणगरहस्स उ धणवाहणसाहुणो य संजाओ । भो चित्तवेग ! तइया अन्नोन्नं गरुयनेहोत्ति ॥२१८॥ पंचमहव्वयजुत्ता समिईगुत्तीसु सम्ममुवउत्ता । नाणाविहतवनिरया गिण्हंति य सुत्तअत्थाइं ॥२१९॥ गुरु आणाए निरया दोन्निवि पालेंति चरणकरणाइं । एवं पभूयकालो बोलीणो ताव दोण्हंपि ॥२२०॥ युग्मम् ॥

१ स्वप्नः । २ वयं=व्रतम् । ३ माहप्पं=माहात्म्यम् ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥७०॥

अह अन्नया कयाइवि थोवं नियआउयं मुणेऊणं । सूरि संलिहियतणू अणसणविहिणा मंओ सम्मं ॥२२१॥ बीयम्मि देव-
लोगे पवरे चंदज्जुणे विमाणम्मि । जाओ विमाणसामी देवो उ ससिप्पभो नाम ॥२२२॥ धणवाहणोवि साहू अंतुडरागो चरित्तु
सामन्नं । कालं काउं विहिणा उप्पन्नो बीयकप्पम्मि ॥२२३॥ सामाणियठाणम्मि देवस्स ससिप्पहस्स सो जाओ । भासुरसरीरधारी
देवो विज्जुप्पहो नाम ॥२२४॥ सावि हु अणंगवइया अविगयरागा चरित्तु सामन्नं । विज्जुप्पहस्स जाया देवी अह चंदरेहत्ति ॥
॥२२५॥ संभेरिय पुव्ववेरं बहवसग्गे करित्तु अइभीमे । अग्गिकुमारसुरेण सुवंधुजीवेण पावेण ॥२२६॥ कणगरहो सो साहू सुलोय-
णाए समं तु अज्जाए । निहओ तं उवसग्गं विसहंतो सम्मभावेण ॥२२७॥ कालं काउं दोन्निवि उववन्नाइं तु बीयकप्पम्मि । चंद-
ज्जुणे विमाणे सामाणियदेवभावेण ॥२२८॥ तिसुभिः कुलकम् ॥ कणगरहो ओ विहुप्पहनामो इयरा सयंपभा नाम । सावि तइज्जा
भगिणी वसुमइया आउयखयम्मि ॥२२९॥ पुव्वदइयस्स जाया चंदज्जुणनामगस्स देवस्स । तत्थेव किल विमाणे देवी चंदप्पभा
नाम ॥२३०॥ एवं एगविमाणे दिव्वसुहं ताण अणुहवंताणं । सव्वेसिं अन्नोन्नं अइगरुया आसि पीईओ ॥२३१॥ पलिओवमाणि
अट्ट उ दिव्वसुहं तत्थ अणुहवेऊणं । देवो विज्जुप्पहो सो चइऊण इमम्मि वेयड्डे ॥२३२॥ दक्खिणसेटीइ पुरे रमणीए रयणसंचए
पवरे । पवणगइखयरपुत्तो उप्पन्नो बउलवइयाए ॥२३३॥

एवं च ठिए । जो धणवाहणजीवो देवो विज्जुप्पहो य दियलोए । सो य तुमं इह सुंदर ! उप्पन्नो चित्तवेगोत्ति ॥२३४॥ दे-

१ मृतः । २ अत्रुटितरागः=अत्यक्तारागः । ३ चरित्वा=प्रपाल्य । ५ आमप्यं=साधुत्वम् । ५ संस्मृत्य । ६ उपपन्नौ=उत्पन्नौ । ७ इतरा=कनकरथस्य स्त्री
कुलोचनाख्या ।

अट्टमो
परिच्छेओ ।

॥७०॥

वीवि चंदरेहा तत्तो आउक्खए खुया संती । उप्पन्ना वेयद्धे नयरे सिरिकुंजरावत्ते ॥२३५॥ खयरस्स अमियगइणो पियाए भज्जाए
 चित्तमालाए । कुच्छीए संभूया पियधूया कणगमालत्ति ॥२३६॥ युग्मम् ॥ भो चित्तवेग ! पुंविं तुब्भं जो आसि रागसंबंधो । साम-
 न्नुवगयाणवि तस्स फलं एरिसं जायं ॥२३७॥ रूवं बलं च दित्ती रिद्धीवि य आसि थेर्विया तुम्ह । देवभवे तुह आउं विमज्झिमं
 थेवयं आसि ॥२३८॥ एत्थवि माणुस्सभवे अवरोप्परदंसणाओ आरब्भ । दुसहं विओयदुक्खं संजायं तुम्ह दोण्हंपि ॥२३९॥ तुम-
 एच्चिय अणुभूयं विओयदुक्खं सुदूसहं जमिह । भो चित्तवेग ! किंवा कहिएणं तेण तुह पुरओ ? ॥२४०॥ काऊणवि सामन्नं सरा-
 गभावो तुमे न जं चत्तो । तस्स फलेणं एसा दूसहा तुह आवया जाया ॥२४१॥ देवभवे तुह मित्तो चंदज्जुणनामगो य जो आसि ।
 चइऊण सोवि तत्तो चित्तगई एत्थ संजाओ ॥२४२॥ वसुमइनामा अज्जा देवी चंदप्पहा य दियलोए । सावि य पियंगुमंजरिनामा
 इह भइ ! उप्पन्ना ॥२४३॥ जं पुच्चसंगओ सो चित्तगई तेण तुम्ह संजाओ । अन्नोन्नं गुरुनेहो सुंदर ! सइदंसणेणंपि ॥२४४॥ तेणं
 उवायपुवं धंडिया सा तुज्झ कणगमालाओ । इण्हिं सकम्मवसओ जाओ तुह तीइ सह विरहो ॥२४५॥ भो चित्तवेग ! बहुणा किंवा
 भणिणएण एत्थ अन्नेण ? । जं चेव आसि पुट्टं तं चिय तुह ताव साहेमि ॥२४६॥ कणगरहो सो साहू अइप्पिओ आसि तुज्झ अन्न-
 भवे । तत्तो य देवलोए विहुप्पहो नाम जो देवो ॥२४७॥ सो य अहं तुह वल्लहमित्तो अज्जवि तत्थ वसामि दिवम्मि । कारणमि-
 त्थमिमं तु पंडुच्च मे अइसंगैयओ सि तुमंति ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुवोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमं-
 तभूयाए ॥२४९॥ एसो एत्थ समप्पइ चिरपरिचियवन्नणोत्ति नामेण । सुरसुंदरिक्काए अट्टमओ वरपरिच्छेओ ॥२५०॥

॥ अट्टमो परिच्छेओ समत्तो ॥२०००॥

१ स्तोकिक्का=अल्पा । २ चत्तो=त्यक्तः । ३ सइ=सकृत् । ४ घटिता=संयोजिता । ५ प्रतीत्य । ६ संगतकं=मैत्री ।

सुरसुंदरी-
चरित्रं ।

॥७१॥

नवमो परिच्छेओ ।

अह भणइ चित्तवेगो सुरवर ! मह कहसु केण कजेण । तइया मणिं समप्पिय कत्थ गओ आसि तुरियगई ? ॥१॥ तो भणइ सुरो सुंदर ! निसुणसु एयंपि वज्जरिजंतं । अज्ज अहं आणत्तो ससिप्पहेणं तु देवेण ॥२॥ गच्छ विहुप्पह ! खिप्पं जंबुदीवम्मि भरह-
खेत्तम्मि । नयरे कुसग्गनामे धणवाहणमुणिवरसमीवे ॥३॥ सो पुव्ववेरिएणं दिट्ठो ज्ञाणम्मि संठिओ तत्थ । तं दैट्ठं कुविओ सो काही अइगरुयउवसग्गं ॥४॥ ता तस्स रक्खणट्ठा सिग्घं वच्चाहि तम्मि नयरम्मि । अहमवि इंदौणत्तिं समाणिउं आगमिस्सामि ॥५॥ तत्तो तहत्ति भणिउं वेगेण समागओ अहं इहइं । ताव य दइयासहिओ पॅलायमाणो तुमं दिट्ठो ॥६॥ ओहिन्नाणेण मए नायं जह एस सो हि विज्जुपहो । मह मित्तो नहवाहणभयाउरो वच्चेण तुरियं ॥७॥ नहवाहणोवि एसो पॅट्ठिविलग्गो इमस्स एइत्ति । ताहे करेमि किंचिवि उवगारं पुव्वमित्तस्स ॥८॥ एवं विचिंतिउणं तुम्ह समीवम्मि आगओ अहयं । तइया य मणी दिट्ठो समप्पिओ जीवरक्खट्ठा ॥९॥ तत्तो य गओ तुरियं धणवाहणमुणिवरस्स पासम्मि । दिट्ठो य मए देवो उवसग्गं तस्स कुणमाणो ॥१०॥ भणियं च मए रे ! रे ! तियसाहम ! कत्थ वच्चेसे इण्हिं । देविंदवंदियाणं मुणीण एवं करेमाणो ? ॥११॥ उप्पायंतो पीडं मुणीण समस-
त्तुमित्तवग्गाणं । पाविट्ठ ! कत्थ वच्चेसि दिट्ठीमग्गम्मि मह पडिओ ? ॥१२॥ एवं च मए भणिए भवणवई सो सुरो ससंभंतो । नट्ठो

१ आज्ञप्तः=आदिष्टः । २ दृष्ट्वा । ३ इन्द्राज्ञप्तिम्=इन्द्रादेशम् । ४ दिट्ठो सि तुमं पुरो इंतो । ५ पृष्टिः पीठम् । ६ ससंभ्रान्तः=भयभीतः ।

नवमो
परिच्छेओ ।

॥७१॥

सहसा ताव य सुक्कज्झाणे पविट्ठस्स ॥१३॥ मुणिणो मोहावगमा उप्पन्नं केवलं वरं नाणं । केवलमहिमा विहिया तओ मए परम-
विणएणं ॥१४॥ युग्मम् ॥ सोउं दुंदुहिसइं देवा मणुया य आगया बहवे । कहिओ तेसिं धम्मो केवलिणा मोक्खसुहहेऊ ॥१५॥
पत्थावं लहिऊणं पुट्ठो सो केवली मए एवं । भयवं ! किं अवरद्धं इमस्स देवस्स तुम्हेहिं ॥१६॥ जेणेसो पावमई जीवियववरोवणम्मि
उज्जुत्तो ? । तो भणइ मुणी निसुणसु जह वेरं आसि अन्न भवे ॥१७॥

धायइसंडविदेहे चंपानामेण आसि वरनयरी । तीए पैउमो राया जुवराया समरकेउत्ति ॥१८॥ जिणवयणभावियप्पा सहो-
यरा दोवि नेहसंजुत्ता । पालेंति देसविहं रजधुरं तह य नीईए ॥१९॥ अत्थाणमुवगयाणं नाहियवाई समागओ कविलो । वज्जरइ
नत्थि जीवो न य सव्वन्नू न नेव्वाणं ॥२०॥ जिणमयसत्थत्थवियाणएण जुवराइणा जिओ वाए । दिट्ठंतहेउकारणनाणाविहजुत्ति-
निवहेण ॥२१॥ जुवरन्नो पडिवयणं जाहे न चैएइ किंपि सो दाउं । ताहे मंतिमहत्तमसामंताईहिं उवहसिओ ॥२२॥ जाओ य
विलक्खो सो दढं पैउट्ठो य समरकेउस्स । कह णु महायणमज्जे एएणं धरिसिओ अहयं ? ॥२३॥ एवं विचित्तयंतो अइगुरुरोसेण धम-
धमंतो सो । अत्थाणमंडवाओ नीहरिओ चितए एवं ॥२४॥ न य केणइ पुव्वमहं पराइओ वाइणा इहं लोए । पावेण इमेण पुणो
सभाए मज्झम्मि कह विजिओ ? ॥२५॥ ता रयणीए भवणे इमस्स गंतूण गहियकरवालो । छिंदामि उत्तिमंगं जेण मणं निर्व्वुइं लहइ
॥२६॥ रोइज्झाणोवगओ एवं सो चित्तिऊण रयणीए । गंहियाउहो पविट्ठो वासहरे समरकेउस्स ॥२७॥ वंचोहरभित्तीए पच्छन्नो

१ व्यपरोपणम्=नाशः । २ पद्मः, तन्नामा राजेत्यर्थः । ३ नाहियवाई=नास्तिकवादी । ४ निर्वाणं=मोक्षः । ५ शास्त्रार्थविज्ञायकेन । ६ चएइ=शक्नोति ।
७ प्रदुष्टः, प्रद्विष्टो वा रुष्ट इत्यर्थः । ८ निर्व्वृत्तिः सुखम् । ९ गृहीतायुधः=आप्तशस्त्रः । १० वर्चो=विष्ठा तदुत्सर्गाय गृहं वर्चोगृहम् ।

सुरसुंदरी-
चरिअं ।

॥७२॥

अच्छए पलीणो सो । काऊण गोसकिच्चं समागओ सत्थ जुवराया ॥२८॥ दीवयवग्गकरेहिं नरेहिं उज्जोइएण मग्गेणं । वच्चोहरगमणि-
च्छा अह जाया रायंउत्तस्स ॥२९॥ पुरिसेहिं तत्थ दिट्ठो वच्चोहरसंठिओ स दुट्ठमई । आयडुंतो खग्गं गहिओ बद्धो य सहसत्ति ॥३०॥
जुवरन्ना नाओ सो नाहियवाई स एस कविलोत्ति । मूणं वायम्मि जिओ मज्झ वहट्ठा इह पविट्ठो ॥३१॥ दट्ठण दीणवयणं वेवंतसरी-
रयं तयं कविलं । परिचत्तजीवियासं नाया करुणा कुमारस्स ॥३२॥ भणियं कुमरेण तओ नीवंतो ताव इण्हि मुक्को सि । मोत्तूण मज्झ
देसं ठाएयव्वं तुमे पाव ! ॥३३॥ इय भणिओ सो नट्ठो गंतूणं ताहि दूरदेसम्मि । भिँल्लजणाइन्नाए अवट्ठिओभिँल्लपल्लीए ॥३४॥ अह
अन्नया य पउमो पुत्तं अहिसिंचिऊण रज्जम्मि । जुवराइणा समेओ पव्वइओ गुरुसमीवम्मि ॥३५॥ दोन्निवि गुरुणा सहिया विहरंता
बहुविहेसु देसेसु । सत्थेण समं चलिया रयणपुरं नाम वरनयरं ॥३६॥ सत्थाओ कहवि भट्ठा दोन्निवि अडवीए मोहिया मुणिणो ।
संपत्ता पल्लीए पाणयअट्ठा पविट्ठा ते ॥३७॥ दिट्ठा य परियडंता कविलेणं कहवि पँच्चभिन्नाया । कुट्ठो य दढं एसो दट्ठण मुणिं समर-
केउं ॥३८॥ चित्तेइ ताहे कविलो इमेण वाएवि निज्जिओ अहयं । निव्विसओ आणत्तो तइया य इमेण पावेण ॥३९॥ ता कवडेणं केणवि
वइरस्संतं करेमि इण्हिपि । इय चित्तिऊण वंदइ ते मुणिणो परमविणएण ॥४०॥ नीया य निजे गेहे विसमीसं भत्तपाणयं दिअं ।
भणिया य विणयपुव्वं भयवं ! एत्थेव भुंजेह ॥४१॥ अट्ठाणगमणखिन्ना निर्वियणे एत्थ एगदेसम्मि । भुंजिय वीसमिउं तो पभाय-
काले वएज्जाह ॥४२॥ एवं भणिया तेणं सुहभावा वीसमित्तु खणमेगं । सज्झायं काऊणं पारट्ठा भोयणं काऊं ॥४३॥ संनिहियदेव-

१ राजपुत्रस्य । २ आकर्षन् । ३ भिस्सज्जनैराकीर्णयां व्याप्तायाम् । ४ प्रत्यभिज्ञातौ = 'तावेवेमौ' इत्युपलक्षितौ । ५ तौ कर्मतापन्नौ । ६ निर्विजनेऽ-
एकान्ते ।

नवमो
परिच्छेओ ।

॥७२॥

याए मुणिअणुकंपाए तयं विसं हरियं । मोत्तूण तओ दोन्निवि सज्झायं काउमारद्धा ॥४४॥ चिंतेइ तओ कविलो हंतं विसेणं न किं मया एए । नूणं मंतबलेणं अवहरिया होज्ज विससत्ती ॥४५॥ ता रयणीए अवस्सं मारेयव्वो मए इमो मुंडो । जीवंतम्मि इमम्मि नत्थि ममं जेण संतोसो ॥४६॥ पत्ताए रयणीए सज्झायं कैददु साहुणो सुत्ता । कविलोवि अद्धरत्ते समागओ साहुवहणद्धा ॥४७॥ आयद्धिऊणं खग्गं जाव पहारं करेइ साहुस्स । रुद्धाए देवयाए पहओ सो तेण खग्गेण ॥४८॥ रोदज्झाणोवगओ मरिऊणगओ बिइज्जपुठवीए । मुणिणोवि निरइयारं सामन्नं काउं बहुकालं ॥४९॥ कालं काउं विहिणा दोन्निवि सोहम्मनामकप्पम्मि । उप्पन्ना सुहप्पुन्ना अच्छरगणसंकुलविमाणे ॥५०॥ युग्मम् ॥ तत्तो य पउमजीवो सागरमेगं तु आउयं तत्थ । अणुहविऊणिह दीवे एरवए विजयनयरीए ॥५१॥ धणभूइनामगस्स ओ जाओ तणओ सुधम्मनामोत्ति । काऊण य सामन्नं उप्पन्नो बीयकप्पम्मि ॥५२॥ युग्मम् ॥ चंदज्जुणे विमाणे ससिप्पहो नाम सो सुरो जाओ । दो चेव सागराइं संपुन्नं आउयं तस्स ॥५३॥ भद् ! विहुप्पह ! संपइ विमाणसामी उ सो सुरो तुम्ह । जस्साएसेण तुमं समागओ मह समीवम्मि ॥५४॥ सो समरकेउजीवो सागरमेगं तु अट्टपलिएहिं । अब्भहियं अणुभविउं देवभवे अह चुओ तत्तो ॥५५॥ एत्थेव भरहखेत्ते कुसग्गनयरम्मि भद्दकित्तिस्स । रन्नो पियमहिलाए सुवंधुदत्ताए कुच्छीए ॥५६॥ उप्पन्नो सो देवो जाओ य कमेण दारओ तत्तो । घणवाहणोत्ति नामं विहियं से उचियसमयम्मि ॥५७॥ वड्ढंतो य कमेणं पत्तो अह जोव्वणं जणाणंदं । अहिसिंचिय तं रजे जाओ समणो पिया तस्स ॥५८॥ युग्मम् ॥

१ विमर्शोऽत्राव्ययमिदम् । २ मृतौ । ३ कृत्वा । ४ आकृष्य । ५ द्वितीयपृथिव्यां=द्वितीयनरके । ६ शुभपुण्यात्, सुखपूर्णौ वा । ७ अष्टभिः पत्न्यैः=पत्न्योपमैरभ्यधिकमेकं सागरं सागरोपमं, 'आयुः' इति शेषः, अनुभूयेत्यर्थः । ८ च्युतः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥७३॥

सोवि बहुपुव्वलक्खे रज्जं परिवालिऊण संबुद्धो । नरवाहणं तु पुत्तं रज्जे ठविऊण पव्वइओ ॥५९॥ भइ ! विहुप्पह ! सो इं विहरंतो अज्ज इह पुरे पत्तो । अह एगराइयाए ठिओ य पडिमाए अह एत्थ ॥६०॥ सोवि हु कविलो नरए अणुहविउं दारुणं महं दुक्खं । सागरमेगं अहियं आउं भोत्तूण उव्वइओ ॥६१॥

जाओ मगहाविसए आभीरो साभडोत्ति नामेण । काऊण य बालतवं भवणवई सो सुरो जाओ ॥६२॥ परमाहम्मियदेवो उवरुहो नाम सो तर्हि जाओ । दट्ठण ममं इहइं समागओ आसुरुत्तोत्ति ॥६३॥ सुमरंतो तं वइरं समागओ तेण मह वइट्ठाए । एयं वइरनिमित्तं समासओ तुह मए सिद्धं ॥६४॥ भो चित्तवेग ! तत्तो पुणरवि सो केवली मए पुट्ठो । भयवं ! केत्तियमाउं कत्थ व मह होज्ज उप्पत्ती ? ॥६५॥ को व पिया मह होही बोहिस्सइ को जिणिंदधम्मम्मि ? । एवं च मए भणिओ भयवं ! सो भणिउमाट्ठत्तो ॥६६॥ चिट्ठइ आउगसेसं एगवीसं वासकोडिकोडीओ । तत्तो चइऊण तुमं आउक्खए हत्थिणपुरम्मि ॥६७॥ सिरिअमरकेउरन्नो देवीकमलावईए कुच्छिम्मि । बहुउवयाइयलद्धो उववज्जिसि पुत्तभावेण ॥६८॥ युग्मम् ॥ जणणीइ समं तत्थ य अवहरिओ पुव्ववे-रियसुरेण । भो चित्तवेग ! खयरहिवस्स गेहम्मि वड्ढिहिसि ॥६९॥ एतेण मह समीवे दिव्वमणी जस्स दोइओ तुमए । सो चिय परमत्थपिया भविस्सइ तम्मि जंम्मम्मि ॥७०॥ पासम्मि सुप्पइट्ठस्स स्सरिणो पाविऊण गिहिधम्मं । अह लद्धुं समणसं काहिसि संसारवोच्छेयं ॥७१॥ इय केवल्लिणा भणिए तहत्ति बहु मन्निऊण तव्वयणं । ति पयक्खिणिऊण पुणोऽभिवंदिओ सो मए भयवं ॥७२॥ तत्तो उप्पइऊणं समागओ एत्थ तुह समीवम्मि । जं तं तुमए पुट्ठं तं सबं साहियं एयं ॥७३॥ भो चित्तवेग ! संपइ का-

१ उद्वृत्तः=नरकान्निष्क्रान्तः । २ आढत्तो=आरब्धः । ३ ढौकितः=उपदीकृतः । ४ व्यवच्छेदम् । ५ त्रिः प्रदक्षिणीकृत्य । ६ उत्पत्य ।

नवमो
परिच्छेओ

॥७३॥

यद्यं जं मए तमाइससु । तो भणइ चित्तवेगो सुरवर ! निसुणेसु मह वयणं ॥७४॥ नहवाहणेण नीया जा सा मह भारिया सुदु-
 कखत्ता । तयवत्थं मं ददुं विलवंती कलुणसहेण ॥७५॥ भुयगोहवेदियस्सवि न तारिसं आसि मज्झ मणदुक्खं । जह तीए कलुण-
 रोवणविलावसइं सुणंतस्स ॥७६॥ सा कह चिदुइ संपइ जीवइ व नवत्ति मज्झ साहेसु ? । ओहिन्नाणेण तुमं जाणसि पच्चक्खमिव
 सबं ॥७७॥ ईसिं हसिऊण तओ देवो वज्जरइ भइ ! निसुणेसु । सा तुह भज्जा नीया गंगावत्तम्मि रुयमाणी ॥७८॥ नहवाहणेण
 तत्तो छुंढा अंतेउरम्मि निययम्मि । गुरुसोयपीडियाए किल एवं चिंतयंतीए ॥७९॥ सो मह दइओ तावय भीसणभुयगेहिं गहिय-
 सवंगो । गुरुवियणाए मन्ने होही पाणेण परिचत्तो ॥८०॥ अह कहमवि जइ जीवइ तहवि हु मह तेण नत्थिसंजोगो । विज्जाबलअ-
 हिएण पावेण इमेण हरियाए ॥८१॥ ता संपइ मह जुत्तं मरिउं गुरुसोयदुक्खतैवियाए । सुइणेवि नेव अन्नो पुरिसो मह लग्गए अंगे
 ॥८२॥ इय मंतिऊण तीए अइउग्गविसं तु भक्खियं सहसा । भंजिय लोयणजुयलं महीयले निवडिया तत्तो ॥८३॥ तदवत्थं तं
 ददुं हाहासदो समुट्ठिओ तत्थ । तं सोउं नहवाहणखयरोवि समागओ तत्थ ॥८४॥ नाऊण विसवियारं 'मंते तंते' पंउंजई विविहे ।
 विसनिम्महणे मणिणो आबंघई तीए अंगम्मि ॥८५॥ न य तीए कोवि गुणो जाओ विसधारियाए बालाए । आहूया अह बहवे
 विसमंतवियणया खयरा ॥८६॥ संधायरलग्गेहिवि तेहिवि 'पंउणा न सक्किया काउं । ताहे मयत्ति काउं मयकिच्चं तीए काऊण
 ॥८७॥ नीया पेयवणम्मी नहवाहणपरियणेण सा बाला । चीयाए पक्खिविउं तत्तो उद्दीविओ जलणो ॥८८॥ युग्गम् ॥ एत्तियमेत्तं

१ सुदुःखार्ता । २ सरंतस्स=स्मरतः । ३ ईषत् । ४ छुंढा=क्षिप्ता । ५ तप्तया । ६ स्वप्नेऽपि । ७ विकारम् । ८ मन्त्रान्=देवादिसाधनानि । ९ तन्त्राणि=
 ओषधीन् । १० प्रयुङ्क्ते । ११ धारियाए=प्राकरितया व्याप्तयेत्यर्थः । १२ विज्ञायकाः=वेत्तारः । १३ विसहरउवयारेहिवि । १४ प्रगुणा ।

सुरसुंदरी
चरिअं ।

॥७४॥

साहइ सो देवो जाव चित्तवेगस्स । धणदेव ! ताव निमुणसु जं संविचं तहिं तइया ॥८९॥ सोउं दइयामरणं दूसहगुरुदुक्खदलिय-
सवंगो । वज्जासणिभिन्नो इव उग्गभुयंगेण गसिउव्व ॥९०॥ गहिउव्व रक्खसेणं पहओ इव मोग्गरेण गरुएण । नीससिय दीहदीहं गुरु-
सोयाऊरिओ खयरो ॥९१॥ मुच्छानिमीलियच्छो धसत्ति धरणीयलम्मि सो पडिओ । निन्नट्टसयलचेट्ठो संजाओ विगयजीउव्व
॥९२॥ तिसुभिः कुलकम् ॥ दट्ठूण चित्तवेगं तदवत्थं ताहे तेण देवेण । सीयलजलमाणेत्ता सित्तो सो सबअंगेसु ॥९३॥ विहिओ य
मए पवणो सुकोमलो निययउत्तरीएण । तत्तो खणंतराओ लड्डूणवि चेयणं कहवि ॥९४॥ पुणरुत्तं मुच्छिज्जइ अइगुरुअणुरायमो-
हिओ खयरो । अइवल्लहमहिलाए मरणं सैरिऊण दुक्खत्तो ॥९५॥ कहकहवि सैमासत्थो विहिओ गुरुसोयपीडिओ तहवि । थूल-
सुए मुयंतो अहोमुहो चिट्ठई जाव ॥९६॥ ताव य सुरेण भणिओ महिलामेत्तस्स कारणे कीस । आयासिज्जइ अप्पा एवंविह-
सोयकरणेणं ? ॥९७॥ युग्मम् ॥ विबुहजणनिंदणिजं असमंजसचेट्ठियं पमोत्तूण । वत्थुसरूवं सुंदर ! भावेयव्वं पयत्तेण ॥९८॥
संसारम्मि अणंते परिब्भमंताण होंति जीवाण । संयोगविप्पओगा इट्ठाणिट्ठेहिं सैयहुत्तं ॥९९॥ नहु हरिसो संजोगे नेवं विसा-
ओवि इट्ठविरहम्मि । कायव्वो बुद्धिमया संसारसरूवयं नाउं ॥१००॥

किंच । पुव्वभवे जो तुमए अणुरागो नेव उज्झिओ तइया । सैमणत्तणेवि पत्ते तस्स पभावाउ सग्गेवि ॥१०१॥ रिद्धिबलतेय-
हीणो आसि तुमं तह य एत्थ जम्मम्मि । एवं विओयदुक्खं पत्तं तक्कम्मदोसेण ॥१०२॥ युग्मम् । तहवि हु अज्जवि रागं तीए उवरिं
न मुंचसे कीस ? । एवंविहदुक्खाणं एसो चिय कारणं परमं ॥१०३॥ अह भणइ चित्तवेगो सुरवर ! मह फुरइ दाहिणं नयणं । पह-

१ स्मृत्वा । २ दुःखार्तः । ३ समास्वस्थः । ४ स्थूलाश्रुकाणि । ५ शतकृत्वः । ६ श्रमणत्वेऽपि प्राप्ते । ७ रागः ।

नवमो
परिच्छेओ

॥७४॥

सियमुहो य दीससि तुमंति ता कहसु परमत्थं ॥१०४॥ किं जीवइ सा बाला सच्चं चिय अहव सा मया वंरई ? । जइ ताव तुमं
 मिच्चो आसि महं अन्नजम्मम्मि ॥१०५॥ दंसिज्जउ सा सिग्घं अह नैवि ता मज्झ जीवियं नत्थि । लज्जामि बहु भणंतो एसो चिय
 निच्छओ मज्झ ॥१०६॥ ईसिं हसिऊण तओ देवो वज्जरइ भइ ! जइ एवं । ता पिट्ठुओ निरूवसु जेण तयं पेच्छसे दइयं ॥१०७॥
 एवं सुरेण भणिओ वलियग्गीवं निरूवई जाव । ताव य विहूसियंगी पेच्छइ नियभारियं सहसा ॥१०८॥ तं ददु चित्तवेगो ससं-
 किओ नियमणम्मि वज्जरइ । सुरवर ! साहसु सच्चं हासं मोत्तूण मह इण्हि ॥१०९॥ किंवा सच्चिय एसा नहवाहणअवहिया महं दइया ।
 मह आसासणहेउं सुरमाया अह तुमे विहिया ? ॥११०॥ जइ ताव विसं भक्खिय मह विरहे सा मया सुदुक्खत्ता । ता कह इह
 जीवंती संपत्ता अक्खयसरीरी ? ॥१११॥ तत्तो य भणइ देवो सच्चिय एसा, न होइ सुरमाया । अवहरिय सा मए जह इहाणिया
 तहय निसुणेसु ॥११२॥ केवलमहिमं काउं आगच्छंतेण तुह समीवम्मि । ओहिन्नाणेण मए दिट्ठा तुह भारिया एसा ॥११३॥ कय-
 मरणज्झवसाणा तत्तो य मए विचिंतियं एयं । गहिऊण इमं पच्छा गच्छिस्सं मिच्चपासम्मि ॥११४॥ इय चिंतिय पत्तो हं गंगावत्त-
 म्मि तम्मि नयरम्मि । विसवेयविहूरियंगी दिट्ठा य मए इमा तत्थ ॥११५॥ हंतूण मंतसत्तिं सव्वेसिं थंभियं मए उ विसं । तत्तो मयत्ति
 कलिउं मयकिच्चं तीए काऊणं ॥११६॥ नीया पेय्यवणम्मी नहवाहणपरियणेण सा बाला । चीयाए पक्खविउं जाहे उज्जालिओ
 जलणो ॥११७॥ ताहे अवहरिय विसं घेत्तूण इमं समागओ इहइं । तुज्झ समीवे ताव य एस विगप्पो महं जाओ ॥११८॥ तिसुभिः
 कुलकम् । सोउं इमीइ मरणं किं मन्ने एस कुणइ मह मिच्चो । किं दढरागो अज्जवि अहवावि हु पयणुरागोत्ति ॥११९॥ इय चिंतिऊण

१ वराकी । २ वैपरीत्येऽव्ययम् । ३ पृष्ठतः । ४ अपहृता । ५ विधुरिताङ्गी=विष्णुताङ्गी । ६ प्रेतवर्न=इमशानम् । ७ प्रतनुरल्पो रागो यस्य सः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥७५॥

एसा अहिस्सा सुयणु ! तुह मए विहिया । नाऊण निच्छयं ते इण्हि पुण पयडिया भद् ! ॥१२०॥ ता मा कुण आसंकं सच्चिय एसा उ कणगमालत्ति । इय भणिए सो खयरो पहसियवयणो दढं जाओ ॥१२१॥ अह पणमिय तं देवं कयंजली भणइ चित्तवेगो सो । अइनेहो दक्खिन्नं अहो णु ते मित्तवच्छल्लं ॥१२२॥ परउवयाररया इह महाणुभावा भवन्ति पयईए । अणुवकयावि परेणं वडुंति सयावि उवयारे ॥१२३॥ तुमए दिन्नं जीयं मणसंतावो तुमे य निव्वविओ । अणहसरीरा एसा जं तुमए मज्झ उवणीया ॥१२४॥ आउलमणस्स पुव्विं तुमए जं किंचि मज्झ उवइडुं । सव्वं भरियघडस्सव तं मह पासेण बोलीणं ॥१२५॥ तुज्झ पभावा सुरवर ! जाओ हं सत्थमाणसो इण्हि । कायव्वं जं किंचिवि संपइ आइससु तं सव्वं ॥१२६॥ भणियं देवेण तओ हवइ हु देवाण दंसणममोहं । तो भणसु भद् ! किंचिवि जेण तयं तुह पयच्छामि ॥१२७॥ तो भणइ चित्तवेगो जइ एवं देसु मज्झ तं किंचि । नहवाहणखयरो जह न सकए मं पराभविउं ॥१२८॥ भणियं देवेण तओ महिलासहियस्स पैहरिओ जं सो । विज्जाहरकयमेरं^१ विलंघिउं दैप्पवामूढो ॥१२९॥ तेणेव कारणेणं विज्जाच्छेओ इमस्स संजाओ । ता संपइ असमत्थो भद् ! तुमं सो पराभविउं ॥१३०॥

अन्नं च । किल पुव्ववेरिएणं अवहरिओ जायगरुयरोसेण । तो चित्तवेग ! खयराहिवस्स गेहम्मि वड्ढिहिसि ॥१३१॥ इय तइया केवलिणा भाविभवं मज्झ साहयंतेण । आइडुं ता तुमए होयव्वं खयरनाहेण ॥१३२॥ युग्मम् । वेयड्ढुदक्खिणाए सेढीए सयलखयरना-हाणं । सामिं करेमि संपइ तुमंति, किं एत्थ अन्नेण ? ॥१३३॥ मज्झ पभावाओ तुह सवाओ चेव खयरविज्जाओ । होहिंति पढियसिद्धा

१ मित्रवात्सल्यम् । २ निर्वापितः=शमितः । ३ अनहं=अक्षतम् । ४ अमोघं=सफलम् । ५ प्रहर्तुमारब्धः प्रहृत इति कर्तरि कः । ६ मेरा=मर्यादा ।
७ दर्पेण व्यामूढः सन् ।

नवमो
परिच्छेओ

॥७५॥

अहियाओ अन्नखयरेहिं ॥१३४॥ परविज्ञाणं छेयं मंताण ओसहीण अहलत्तं । काहिसि इच्छाए तुमं खयराणं वयणमत्तेणं ॥१३५॥
 अइदप्पियावि खयरा आणानिदेसकारिणो सव्वे । होहिंति विणयपणया मज्झ पभावाओ तुह भद ! ॥१३६॥ ता इण्हिं गंतूणं वेयंहे
 सिद्धकूडसिहरम्मि । सासयजिणपडिमाणं महिमं अट्ठाहिअं काउं ॥१३७॥ अब्भत्थिय धरणिंदं सव्वाओ तुज्झ खयरविज्ञाओ । दाऊण
 जहाविहिणा गच्छिस्सं ताहि सँट्ठाणं ॥१३८॥ युग्मम् । एवं सुरेण भणिओ पयजुयलं पणमिऊण से १ खयरो । सुरवर ! महापसाओ
 एवं होउत्ति वज्जरइ ॥१३९॥ बहुमाणजुयं तत्तो आभासित्ता ममं तु सो खयरो । धणदेव ! मह समप्पिय मणिमेयं गुरुपमोएण
 ॥१४०॥ देवेण तेण सहिओ सह महिलाए नहम्मि उप्पइओ । अहयंपि तँओ तँत्तो समागओ निययठाणम्मि ॥१४१॥ युग्मम् ।
 ता भो धणदेव ! मए एएण कमेण पाविओ एस । बहुपुन्नपावणिज्जो मणी मणाणंदसंजणणो ॥१४२॥ दियलोयसमुप्पन्नो पवरो
 एसो मणी महभाग ! । निस्सेसदोससमणो विसेसओ विससमूहस्स ॥१४३॥ ता धणदेव ! महायस ! गेण्हँसु एयं तुमं मणिं दिव्वं ।
 सयलगुणेगनिहाणं मह अणुरोहेण, किं बहुणा । ॥१४४॥ एयं निसम्म वयणं कुसलो भणिईसु भणइ धणदेवो । भो रायसुय ! जमेयं
 तुमए सह दंसणं मज्झ ॥१४५॥ जं च इमं अच्चंतं वयणं सव्भावगग्भिणं भद ! । तं चेव मज्झ मणिसयसहस्सलक्खाण अब्भहिंयं
 ॥१४६॥ अह भणइ सुप्पइट्ठो निसम्म धणदेवभासियं वयणं । अत्थि य एयं धणदेव ! किंतु अहयंपि एयम्मि ॥१४७॥ गहिए दिव्व-
 मणिम्मी तुमए मन्ने कयत्थमप्पाणं । ता भो मह धिईहेउं किज्जउ मणिगहणमवियप्पं ॥१४८॥ युग्मम् ॥ नाउं अइनिव्वंधं गहिओ

१ अधिकाः । २ अन्यस्वचरेभ्यः सकाशात् । ३ अफलत्वम् । ४ स्वस्थानम् । ५ तस्य सुरस्य । ६ ततः=तदनन्तरम् । ७ ततः=तत्स्थानात् । ८
 गिण्ह । ९ भणित्तियु=वचनेषु । १० धिई=धृतिः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥७६॥

विणिण्ण सो मणी पवरो । अह भणइ सुप्पइट्ठो पुणरवि धणदेवमासज्ज ॥१४९॥ गंतूण कुसग्गपुरे नियत्तमाणेण नियपुराभिमुहं ।
आगंतव्वं इहइं अम्हाण अणुग्गहट्ठाए ॥१५०॥ भणियं धणदेवेणं होउ अविग्घेण ताव समओ सो । जं एसो च्चिय मग्गो नियत्तमा-
णाणमम्हाण ॥१५१॥ एवं कयसंभासो रयणिं गमिऊण तस्स गेहम्मि । पत्ते पभायसमए संवूढे सयलसत्थम्मि ॥१५२॥ तव्वेल-
समुच्चियं सो कायव्वं काउं निग्गओ तत्तो । नियपरियणसहिण्णं पल्लीवइणाऽणुगम्मंतो ॥१५३॥ युग्मम् ॥ कहकहवि नियत्तेउं
ससोयवयणं तु पल्लीनाहं तं । सत्थेण समं चलिओ धणदेवो वेसरारूढो ॥१५४॥ कालेण य संपत्तो कुसग्गनयरम्मि वणियसंजुत्तो ।
घेतुं महग्गमुल्लं दैरिसणयं नरवइसमीवे ॥१५५॥ संपत्तो नरवाहणरत्ता बहु मैन्निओ तओ तेण । सुंक्कवइ सयलभंडं पंचउलं
सक्खिणं काउं ॥१५६॥ युग्मम् ॥ सागरसेट्ठिस्स तओ भवणेसु भाडएण गहिण्णसु । उत्तारियं तु भंडं सव्वंपि निउत्तपुरिसेहिं ॥
॥१५७॥ उत्तरइ य पइदियहं भंडं तह वेप्पए य पडिभंडं । एवं च कइवि मासा वोलीणा तत्थ नयरम्मि ॥१५८॥

सागरसेट्ठिसुएणं सिरिदत्तेण समं तु एयस्स । संजाया गुरुपीई संववहारं करंतस्स ॥१५९॥ अह अन्नया य नीओ निययगिहे
भोयणस्स कजेण । महया उवरोहेणं सिरिदत्तेणं तु धणदेवो ॥१६०॥ तत्थ य गएण दिट्ठा सिरिकंता पवररूवसंपन्ना । भगिणी
सिरिदत्तस्स उ कन्ना नवजोव्वणारंभा ॥१६१॥ सा तालियंटहत्था वीएंती भोयणं करंतेण । सच्चविया पच्चंगं अब्भुववन्नो तओ एसो
॥१६२॥ तीएवि ससिणेहं अवंगदिट्ठीए पुलइओ एसो । अह चिंतइ धणदेवो तीए रूवेण अक्खित्तो ॥१६३॥ जइ ताव इमा कन्ना,

१ गन्तुं प्रगुणीभूते । २ प्राभृतम् । ३ मानितः । ४ शुल्कं गृह्णाति शुल्कयति । ५ तालियंटं=तालवृन्तम्=व्यजनमिति यावत् । ६ दृष्टा ।

नवमो
परिच्छेओ

॥७६॥

देंति य जइ मे विमग्गिया एए । ता होज्ज मह कयत्थो दइयाए इमाए मणुयभवो ॥१६४॥ कह होज्ज मज्झ एसा मग्गामि सयंपि
 अहव अन्नेण । जइ दाहिंति न मज्झं विमग्गिया, होज्ज लहुयत्तं ॥१६५॥ अहवा समाणजाई धणवंतो वसणवज्जिओ तह य । एसावि
 जोव्वणत्था तम्हा दाहिंति मह एए ॥१६६॥ एवं विचिंतयंतो काऊणं भोयणं तु धणदेवो । सिरिदत्तेण विइन्ने' तंबोलविलेवणा-
 इम्मि ॥१६७॥ गेहाओ नीहरिओ गंतूणं निययवासठाणम्मि । सिरिकंताहयहियओ पासुत्तो पवरसयणीए ॥१६८॥ युग्मम् ॥ एत्तो य
 मयणवसगा सिरिकंता रणरणेण अभिभूया । गंतूणं गिहुज्जाणे पासुत्ता कयलिगेहम्मि ॥१६९॥ तत्थयवक्खित्तमणा कसिणभुयंगेण
 बाहुमूलम्मि । दँट्ठा दट्ठण अहिं अईवभयवेविँसरीरा ॥१७०॥ आगम्म माउमूले रुयमाणी भणइ वेयणपरट्ठा । अँम्मो ! खँद्धा खद्धा
 अहयं गुरुकसिणसप्पेण ॥१७१॥ युग्मम् ॥ पेलवसत्तत्तणओ उकँडयाए य विसवियारस्स । वेयणाए पभूयत्ता संभयत्ता इत्थिभावस्स ॥
 ॥१७२॥ मीलियलोयणजुयलं नीसाहारा धसत्ति धरणीए । विहलंघला निवडिया जणणीए पेच्छमाणीए ॥१७३॥ तं दट्ठं सिरि-
 मइणा सागरसेट्ठी तहेव सिरिदत्तो । तह सयलपरियणो सो सहसत्ति समाउलीभूओ ॥१७४॥ ताहे बहुगारुडिया हक्कारिजंति मंत-
 तंतविऊ । कीरंति मंतजावा तह वट्ठिजंती मूलीओ ॥१७५॥ धारेंति धारणाओ केवि हु कन्नम्मि दिंति से जावं । कलुणं विलवइ
 जणणी संधीरइ से' पिया एवं ॥१७६॥ सुंदरि ! मा कुण सोयं एयं नेमित्तिं तयं वयणं । संपइ पयडीहोही दइए ! जामाउओ
 तुज्झ ॥१७७॥ अविसंवाई जं सो सुमई नेमित्तिओ तहा सुयणु ! । कमलावईए सबं निँवडियं तेण आइट्ठं ॥१७८॥ एवं च वट्टमाणे

१ वितीर्णे=दत्ते । २ उत्कण्ठया । ३ दष्टा । ४ वेविँस=वेपनशीलम् । ५ आश्चर्यार्थे=व्ययम् । ६ खादिता । ७ उत्कटतया । ८ प्रभूतत्वात् । ९ सभय-
 त्वात् । १० तस्याः पिता । * निर्वृत्तम्=सिद्धम् । ॥ व्याकुल शरीरा ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥७७॥

जाहे न चंडंति तत्थ गारुडिया । सव्वायरलग्गावि हु विसैवियणं से नियत्तेउं ॥१७९॥ तत्तो तीए विसन्नो सव्वोवि हु परियणो पिया
भाया । चित्तेति य किं होही अलियं नेमित्तियाइडुं ? ॥१८०॥ पुणरवि य तम्मि नयरे डिंडिमसहेण सव्वगारुडिया । वाहरिया न
य केणवि उड्डुविया सप्पदट्ठा सा ॥१८१॥ एत्थंतरम्मि केणवि पओयणेणं समागओ तत्थ । धणदेवो अह पेच्छइ समाउलं परियणं
सव्वं ॥१८२॥ अह दट्ठुं सिरिदत्तं पुच्छइ किं मित्त ! आउला तुब्भे ? । दीसह विद्वाणमुहा, अह सिरिदत्तो इमं भणइ ॥१८३॥
सिरिकंता मह भगिणी कन्ना सप्पेण अज्ज दट्ठत्ति । न उ जीवावइ कोवि हु तेणम्हे आउला मित्त ! ॥१८४॥

अन्नं च । नेमित्तिण पुव्वं आइडुं आसि सप्पडसियं जो । उज्जीविस्सइ एयं होही एयाए सो भत्ता ॥१८५॥ एयं च तस्स
वयणं अलियप्पायं तु संपइ जायं । जं सा अहिणा डक्का न य कोवि हु तं समुट्ठवइ ॥१८६॥ धणदेव ! तओ अम्हं संपइ तुट्ठा ओ
जीवियव्वासा । अइवल्लहभगिणीए तेणम्ह सोगाउला धणियं ॥१८७॥ इय सोउं धणदेवो सहरिसचित्तो समुल्लवइ एवं । मा कुण
सोयं सुंदर ! न होइ अलियं तयं वयणं ॥१८८॥ 'दे ! पिच्छामो ताव य तुह भगिणिं, तेण एवमुल्लविण । नीओ तीए समीवे
धणदेवो भणइ नियपुरिसं ॥१८९॥ तं सुप्पइडुदिन्नं आणेसु मणिति ताहे सो पुरिसो । धित्तुं लहु दिव्वमणिं समागओ तस्स पास-
म्मि ॥१९०॥ विमलसलिलेण सित्तो दिव्वमणी ताहे तेण नीरेण । अंबोक्खिया सलीलं समुट्ठिआ सुहपसुत्तव्व ॥१९१॥

अविय । तीए तं देहगयं सप्पविसं मणिजलेण संसित्तं । सुक्कज्झाणाभिहयं नट्ठं कम्मंव मोहणियं ॥१९२॥ तं दट्ठुं सिरिदत्तो

१ शक्नुवन्ति । २-वेयं तीइ अवणेउं । ३ उत्थापिता=सुस्थतामापादिता । ४ विद्वाणमुखाः=म्लानाननाः । ५ अलीकम्=असत्यम् । ६ दष्टा । ७ श्रुतिता ।
८ जीवितव्यस्य=जीवनस्य आशा । ९ अतिशयेन । १० 'दे' इति संमुखीकरणादावर्थेऽव्ययम् । ११ तेण तयणु सलिलेण । १२ स्नपिता=सिक्ता ।

नवमो
परिच्छेओ

॥७७॥

सागरसिद्धी य हरिसिया दोवि । पिसुणंति तुज्झ एसा दिन्ना धणदेव ! सिरिकंता ॥१९३॥ तत्तो सोहणलगे परिणीया उच्छवेण
महया उ । तीए सो अणुरत्तो विसयसुहं भुंजए तत्थ ॥१९४॥ जा तत्थ कइवि मासे चिड्डइ सो तीए जोव्वणासत्तो । ताव य सव्वं
भंडं विकीयं तस्स पुरिसेहिं ॥१९५॥ पडिभंडं पिहू गहियं संवूढा* सयलसत्थिया ताहे । धणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं ससुरवग्गं तं
॥१९६॥ अह भूरिदविणजुत्ता दासीदासाइपरियणसमग्गा । सिरिकंता नियपिउणा पट्टविया भत्तुणा समयं ॥१९७॥ पुव्वुद्धिद्वकमेणं
धणदेवो गरुयसत्थपरियरिओ । चलिओ नियनयरम्मि कुसग्गनयराउ सुहदिवसे ॥१९८॥ अह कमसो संपत्तो सीहगुहासन्नभूपए-
सम्मि । आवासियम्मि सत्थे धणदेवो चिंतए एवं ॥१९९॥ तइया पल्लीवइणा भणिओ उ अहं अवस्समेत्तेणं । आगतव्वं तुमए मह
धिइहेउंति ता इण्हि ॥२००॥ आसन्ना सा वट्टइ पल्ली ता सिग्घमेव गच्छामि । दट्ठण सुप्पइडुं पुणरवि इहमागमिस्सामि ॥२०१॥
इय चित्तिऊण कइवयपुरिसज्जुओ वेसरीए आरूढो । संपत्तो अह पेच्छइ सीहगुहं सव्वओ देडुं ॥२०२॥

अविय. । जालालुंखियनिवडियगोमहिसकंरंककलियपेरंतं । पेरंतसत्थविणिहयहयरुहिरपवाहदुग्गंधं ॥२०३॥ दुग्गंधधरणिनि-
वडियभडमंसवसापसत्तबहुसुणहं । सुणहभयमुक्कमाणुसकरंकसिवमुक्कफेकारं ॥२०४॥ फेकारसवणसंतंढुंभीरुउड्डीणगिद्वसिसुनिवहं ।
सिसुनिवहहत्थसंदडुंभिह्लजुवईहिं दुंप्पिच्छं ॥२०५॥ दुप्पिच्छजलणजालापल्लुडुंभिह्लोहभवणवीभच्छं । वीभच्छजलणकवलियमयमा-
णुससयसंमाइन्नं ॥२०६॥ तं दट्ठं धणदेवो एवं वज्जरइ हा ! किमेयंति । अइविसमावि हु पल्ली केण इमा हंदि ! दडुत्ति ? ॥२०७॥

१ कथयन्ति=पभणंति । २ विक्रीतम् । ३ पृथु । ४ एत्तेण=आयता=आगच्छतेत्यर्थः । ५ दग्धम् । ६ आलुंखियं=दग्धम् । ७ करङ्कोऽस्थिराशिः । ८ पेरंतो=पर्यन्तः । ९ सुणहो=शुनकः श्वा । १० संतट्ठो=संत्रस्तः । ११ दुग्धेक्ष्यं । १२ पल्लुडुं=पल्लुष्टं=दग्धम् । १३ समाकीर्णम् । * सज्जिताः ।

सुरसुंदरी
चरिअं ।

॥७८॥

एत्थंतरम्मि केणवि करंकमज्झट्टिएण वज्जरियं । धणदेव ! एहि एत्तो अहयं सो देवसम्मोत्ति ॥२०८॥ पेलिच्छिन्नचलणजुयलो गुरुपहरणघायजजरियदेहो । गाढं तिसाभिभूओ अज्जवि चिट्ठामि जीवंतो ॥२०९॥ तं सोउं धणदेवो पुरिसं पट्टविय पौणियनिमित्तं । अइगुरुविसायजुत्तो पत्तो अह तस्स पासम्मि ॥२१०॥ भणियं धणदेवेणं साहसु भो ! केण विलसियं एयं । सो कत्थ सुप्पइडो अह सो सँणियं समुल्लवइ ॥२११॥

एत्तो तइयम्मि दिणे सिद्धपुराओ समागओ पुरिसो । एगंतम्मि य सिद्धं तेण इमं पल्लिनाहस्स ॥२१२॥ कुमर ! अहं पट्टविओ तुहपिउवरमंतिमुमइनामेण । भणियं च तेण, एयं साहेजसु सुप्पइडुस्स ॥२१३॥ सुग्गीवस्सिह रन्नो अतिसुरयपसंगदोसओ जाओ । खयवाही तेण इमो चेट्ठइ खणजीवियवोत्ति ॥२१४॥ एसोवि सुरहकुमरो संतावइ सयलपयइवग्गं तु । दुस्सीलो उल्लंठो असब्भभासी अकजरओ ॥२१५॥ तह एयस्स विरत्ता सामंतमहंतमाइया सव्वे । रज्जसिरीए अजोगो, तं चेव य कुमर ! जोगो सि ॥ ॥२१६॥ तुज्झ पुण वहट्ठाए कणगवईए पभूयविक्खेवो । पट्ठविओ ता तुमए रक्खेयव्वं नियसरीरं ॥२१७॥ एवं च जाव साहइ सो पुरिसो भइ ! पल्लिनाहस्स । ताव य सो विक्खेवो पभूयरहतुरयपाइक्को ॥२१८॥ सहसच्चिय संपत्तो समंतओ वेढिया इमा पल्ली । अह भिल्लनिवहसहिओ नीहरिओ सुप्पइडोवि ॥२१९॥ युग्गम् । बहुजणसंहारकरं लग्गं आओहणं महाघोरं ।

१ पलिच्छिन्नं=प्रतिच्छिन्नम् । २ तृषाऽभिभूतः । ३ पाणियं=पानीयं=जलम् । ४ स्नानैः । ५ क्षयव्याधिः । ६ चेट्ठइ=तिष्ठति । ७ त्वमेव । ८ पाइक्को=पदातिः । ९ आयोधनं=संप्रामः ।

नवमो
परिच्छेओ

॥७८॥

निहया बहवो भिह्या विजिया अम्हे परबलेण ॥२२०॥ गहिऊण तओ सारं सव्वं डहिऊण सीहगुहमेयं । काउं हयविप्पहयं विणिग्गयं
 परबलं तत्तो ॥२२१॥ अहयंपि हु जुज्झंतो एयमवत्थंतरं इहं पत्तो । धणदेव ! नेव जाणे किं जायं सुप्पइड्डस्स ॥२२२॥ पंचनमो-
 कारो अह दिन्नो सम्मत्तवयसमेओ से । तेणवि य भावसारं पुंणरुत्तं भणिउमैठत्तो ॥२२३॥ एत्थंतरम्मि पुरिसो सलिलं धित्तूण
 आगओ तत्थ । धणदेवो भणइ तओ पियसु जलं देवसम्म ! इमं ॥२२४॥ अह सो जलं पिबंतो अइतण्हासुसियतालुयत्तणओ । गुरु-
 वेयणापरिगओ सहसा पाणेहिं परिचत्तो ॥२२५॥ धणदेवोवि हु अइगुरुसोगो डहिऊण तंस्स तं देहं । सव्वंपि समरभूमिं जोयावइ
 निययपुरिसेहिं ॥२२६॥ न य कत्थइ उवलद्वं करं कमेत्तपि पल्लिनाहस्स । तत्तो चितइ एसो हा ! धी ! विहिणो विलसियस्स ॥
 २२७॥ तारिसगुणजुत्तस्सवि सरलसहावस्स सुप्पइड्डस्स । निग्घिणक्कणगवईए हा ! हा ! कह दारुणं विहियं ? ॥२२८॥ माइंदजालसरिसं
 सव्वं एयम्मि हंदि ! संसारे । खणदिट्ठनट्ठरूवं धणपरियणजीवियव्वाइं ॥२२९॥ न य नजइ किं जायं महाणुभावस्स सुप्पइड्डस्स ।
 किं जीवइ अहव मओ संगामे एत्थ जुज्झंतो ? ॥२३०॥ एमाइ चितयंतो धणदेवो आगओ निजे सत्थे । अह कमसो संपत्तो
 सत्थजुओ हत्थिणपुरम्मि ॥२३१॥ तुट्ठाओ जणणिजणया सव्वे आणंदिया वयंसा से । सोहणदिवसे बहुया पवेसिया नियय-
 गेहम्मि ॥२३२॥ अह पुव्वसिणेहेणं सिरिकंता सासुयाइणुन्नाया । नियचेडिंजुया पत्ता कमलावइदेविगेहम्मि ॥२३३॥ दट्ठं
 पुव्वं वयंसिं वियसियमुहपंकया महादेवी । अइगरुयसिणेहेणं उट्ठिय आलिंगए एयं ॥२३४॥ भणइ य वयंसि ! उक्कंठियाए

१ भावसारं=श्रद्धापूर्वकम् । २ भूयः । ३ आढत्तो=आरब्धः । ४ अतिवृष्णाशुष्कतालुक्त्वतः । ५ परित्यक्तः । ६ दग्धा । ७ देवशर्मणः । ८ करङ्क-
 मात्रम्=अस्थिमात्रम् । ९ मायेन्द्रजालसदृशम् । १० वयस्याः=मित्राणि । ११ सासुयाइणुन्नाया=श्वश्र्वाऽनुज्ञाता । १२ चेटी=दासी । १३ वयस्यां=सखीम् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥७९॥

दिङ्गा पभूयकालाओ । अइसोहणं हि जायं जं सासुरयंपि तुहवि एत्थ ॥२३५॥ जं तुमए दिङ्गाए दिङ्गं मन्नामि पिईहरं सबं । इय भणिउं देवीए उचियपवित्ती कया तीए ॥२३६॥ उवविङ्गाओ दोन्निवि कुसलपवित्ती य सौहिया सच्चा । खणमेगं संभासं काऊण भणइ सिरिकंता ॥२३७॥ गच्छामि इण्हि गेहे तत्तो कमलावई इमं भणइ । पइदियहं अइ ! तुमए आगंतव्वं मह समीवे ॥२३८॥ भणियं सिरिकंताए एवं काहामि एवं भणिऊणं । देवीए अणुन्नाया समागया निययगेहम्मि ॥२३९॥ एवं सिरिकंताए ससुरकुले तत्थ अच्छमाणीए । कमलावईदेवीए समयं गुरुपीइजुत्ताए ॥२४०॥ धणदेवेणं समयं विसयसुहं सम्ममणुहवंतीए । बहुयाओ अइ-कंता वासाणं कोडिकोडीओ ॥२४१॥ युग्मम् ॥ अह अन्नया कयाइवि रिउंण्हाया भत्तुणा समं सुत्ता । रयणीचरिमजामे सुमिणं पासित्तु पंडिबुद्धा ॥२४२॥ अह भणइ मए पिययम ! सुमिणे चंदो मुहेण पविसंतो । दिङ्गो, तं दट्ठणं सहसा बुद्धा तओ अहयं ॥२४३॥ भणियं धणदेवेणं सुंदरि ! पुत्तो भविस्सए तुज्झ । सयलवणिवग्गपवरो इय एवं सुयए सुमिणं ॥२४४॥ भणियं सिरिकंताए एवं पिय ! होउ वयणयं सच्चं । सासणदेवीपभावा बद्धो एसो मए गंठी ॥२४५॥ तीए चिय रयणीए तीए कुच्छिंसि गब्भसंभूई । जाता कमेण जाव य बोलीणा दोन्नि मासा से ॥२४६॥ तइयम्मि पुणो मासे दोहंलओ तीए अभयदाणम्मि । जाओ धणदेवेणवि 'सिद्धे सो पूरिओ तीए ॥२४७॥ अह उवचियगब्भा पूरिए दोहलम्मी पसवणसमयम्मी आगयम्मी सुहेण । सुहगहनिवहम्मी उच्चठाणट्टियम्मी सुह-करणमुहुत्ते दारयं सा पसूया ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥

१ श्वशुरगृहम् । २ पितृगृहम् । ३ कथिता । ४ समकं=सह । ५ ऋतुस्नाता । ६ स्वप्नम् । ७ प्रतिबुद्धा=जागरिता । ८ सूचयति । ९ दोहदकः ।

१० देव्या शिष्टे कथिते सति ।

नवमो
परिच्छेओ

॥७९॥

एसोवि परिसमप्पइ सिरिकंतातणयपसवणो नाम । सुरसुंदरिनामाए कहाए नवमो परिच्छेओ ॥२५०॥

॥ नवमो परिच्छेओ समत्तो ॥

दसमो परिच्छेओ ।

तक्कम्मकुसलविलयासमूहविहियम्मि सूइक्कम्मम्मि । हल्लुत्तावलिगिहदासिविहियतक्कालकरणिजे ॥१॥ सहरिसपरियणवज्जरिय-
वैज्जसुयजम्महरिसियमणेण । धणधम्मसेट्ठिणा अह वद्धावणयं समाढत्तं ॥२॥ युग्गम् ॥

अविय । गहियक्खवत्तपविसंतनयरनारीजणोहरमणीयं । रमणीयणमुहमंडणवावडनियबंधुवरदारं ॥३॥ वरदारग्गानिवेसियवंदण-
मालासैणाहसियकलसं । सियकलसहत्थपविसंतवड्ढकिजंतकलसदं ॥४॥ कलसदपउरपाउलमंगलसंगीयपवरपेक्खणयं । पेक्खणयपि-
क्खक्खित्तलोयदिजंततंबोलं ॥५॥ तिसृभिः कुलकम् ॥

अविय । घोसियजीवाऽघाओ मोयावियविउलबंदिनिउरंबो । दिजंतविविहदाणो दीणाणाहाइसुहजणओ ॥६॥ पइजिणमंदिरकि-

१ विलया=वनिता । २ हर्षाकुल । ३ वर्यं श्रेष्ठम् । ४ वावडं=व्यापृतम् । ५ दारगं=द्वाराग्रम् । ६ सनाथं=युक्तम् । ७ वट्टो=मार्गः । ८ कलशब्दप्रचु-
राणि यानि पापकुलानि तेषां यन्मङ्गलार्थं संगीतं तेन प्रवरं श्रेष्ठं प्रेक्षणकं यत्र वर्धापनके । ९ प्रेक्षणकं दृश्यं तस्य प्रेक्षणे आक्षिप्ता ये लोकास्तेभ्यो दीयमानं
तंबोलं यत्र तत् । १० निकुरम्बः=समूहः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥८०॥

जंतवज्जवरमज्जणाइवावारो । वरवत्थमाइएहिं संमाणियसाहुसंदोहो ॥७॥ भोजियसयणसमूहो संमाणियवणियनायरमहल्लो । जणज-
णियचमकारो सुयजम्ममहूसवो विहिओ ॥८॥ एवं कयकायवो संपत्ते बारसम्मि दियहम्मि । गहिऊण दंसिणीयं संपत्तो राइणो
मूलं ॥९॥ कयविणओ धणदेवो भणइ महाराय ! सेट्ठिवयणेण । देवीसहिण तुमे भोत्तव्वं अम्ह गेहम्मि ॥१०॥ हसिऊं रत्ता
भणियं न होइ किं सेट्ठिणो इमं गेहं ? । पिउसरिसो जं सेट्ठी विचिंतगो सयलरज्जस्स ? ॥११॥ तहवि हु सेट्ठी जं भणइ किंचि तं
चेव अम्ह कायव्वं । इय भणिए धणदेवो महापसाउत्ति भणिऊण ॥१२॥ नियगेहे गंतूणं तक्कालुचियं समत्थकरणीयं । नियपरिय-
णेण कारइ आणंदियमाणसो जाव ॥१३॥ देवीसहिओ राया करेणुयाविसरपरिगओ ताव । संपत्तो सेट्ठिगिहे बंदिजणुगुट्ठजयसहो
॥१४॥ तिस्रुभिः कुलकम् ॥ कयमंगलोवयारो उत्तरिय करेणुयाइ देविजुओ । वरमुत्ताहलविरइयचउक्कसीहासणे पवरे ॥१५॥ उव-
विट्ठो देविजुओ तत्तो य विलासिणीहिं पवराहिं । आरत्तियावयारणपमुहम्मि विहिम्मि विहियम्मि ॥१६॥ भुत्तो दिव्वाहारं नियप-
रियणसंजुओ जहाविहिणा । गोसीसविलत्तंगो परिहावियदिव्ववरवत्थो ॥१७॥ तिस्रुभिः कुलकम् ॥ विणयनएणं तत्तो धणदेवेणं इमं
तु विन्नत्तो । देवीए पियभगिणी वज्जरइ इमं महाराय ! ॥१८॥ पसवंति पिउहरम्मी पढमं किल सयलवणियजायाओ । कारणव-
सेण केणवि संजायं नेव तं मज्झ ॥१९॥ ता देविदंसणेणं इहेव किल पिउहरंति मन्नामि । ता जइ इत्तियभूमिं आगच्छइ होइ ता
लट्ठं ॥२०॥ एवं च तेण भणिए अह देवी राइणा अणुण्णाया । सिरिकंताए समीवे संपत्ता कंचुईसमेया ॥२१॥ तत्थ य मणोरमाए

१ वज्जं=वर्यं=श्रेष्ठम् । २ उपहौकनम् । ३ देव्या युतो=युक्तः । ४ आरात्रिकावतारणप्रमुखे । ५ कर्तरि क्ते भुक्तवान् । ६ नएणं=नतेन । ७ विज्ञप्तः ।
८ पितृगृहे । ९ कंचुकिः=प्रतिहारः ।

दशमो
परिच्छेओ

॥८०॥

विलेवणाहरणवत्थमाईहिं । पूइय भणिया देवी सुयस्स नामं करेसुत्ति ॥२२॥ भणियं देवीए तओ सिद्धिणि ! तुह चेव होइ उचिय-
मिणं । तहवि तुमए भणियं कायव्वमवस्समग्गहाणं ॥२३॥ गहिऊण निउच्छंगे तं बालं कमलकोमलकरेहिं । कमलावईए भणियं
सुगंधगंधे खिवंतीए ॥२४॥ सिरिकंताए जणिओ धणदेवेणं तु बालओ एसो । माउपिउअद्धनामो सिरिदेवो नाममेयस्स ॥२५॥
अइसोहणं हि नामं विहियं देवीइ इय भणंतेण । अविहवनारिगणेणं मंगलसदो समुग्घुट्ठो ॥२६॥ अह तं मणहरदेहं मुट्ठीकयकरजुयं
विसालच्छं । सुकुमालपाणिपायं दट्ठण विचिंतए देवी ॥२७॥ धन्ना मज्झ वयंसी जीए सुओ एरिसो समुप्पन्नो । जणमणनयणाणंदो
मह पुण एयंपि न हु जायं ॥२८॥ किं मज्झ जीविएणं किंवा मह विहलगव्वरज्जेण । जा नियतणयस्स मुहं पिच्छामि न मंदभ-
ग्गत्ति ॥२९॥ एमाइ चिंतयंती आभासित्ता वयंसियं निययं । रन्ना सहिया देवी संपत्ता निययगेहम्मि ॥३०॥ तत्थ य तं चिंतंती
सुयजम्मुकंठिया सँसोइल्ला । परिचत्तदेहचिंढा उव्विग्गा सयलकज्जेसु ॥३१॥ मत्ता व मुच्छिया इव सुत्तव्व मयव्व विगयंसत्तव्व ।
ज्ञाणयजोगिणि इव उवरयनीसेसवावारा ॥३२॥ परिहायंतसरीरा गुरुसोयायासंसाममुहकमला । रन्ना कयाइ दिट्ठा पुट्ठा कमलावई
ताहे ॥३३॥ तिसृभिः कुलकम् ॥ देवि ! तुमं किं विमणा दुब्बलदेहा य दीससे इण्हि । किं वंछियं न पुंजंइ साहीणे किंकरम्मि मँए
॥३४॥ भणियं देवीए तओ अंसुजलासारसित्तसिहिणाए । पिययम ! तुह प्पसाया संपज्जइ वंछियं सव्वं ॥३५॥ तं नत्थि किंपि
सोक्खं तुह प्पसायाउ जं न मे पत्तं । नवरं पुत्तपलोयणसोक्खं मुँइणेवि नो दट्ठं ॥३६॥ धन्नाउ ताउ नारीओ इत्थ जाओ अहो-

१ आभरणम्=विभूषणम् । २ अविधवा=सभतृका । ३ जीइ=यस्याः । ४ सशोका । ५ चेष्टा=व्यापारः । ६ उद्विग्ना=खिन्ना । ७ विगतसत्त्वा । ८ परिहा-
यंतं=परिहीयमानं=कृशीभवदित्यर्थः । ९ आयासो=यत्नः । १० पूर्यते । ११ स्वाधीने । १२ मयि । १३ स्वप्ने । १४ याः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥८१॥

निसिं नाह ! । नियय थणं धेयंतं थणंधयं हंदि ! पिच्छंति ॥३७॥ पच्छा परिणीयाइवि सिरिकंताए सुओ समुप्पन्नो । तुमए मन्ना-
याए न पुणो मह मंदभागाए ॥३८॥ ता देव ! देसु पुत्तं अह नवि ता नत्थि जीवियं मज्झ । तुट्ठइ थणोवि अह एइ खीरमन्ना गई
नत्थि ॥३९॥ तत्तो रत्ता भणियं एत्थत्थे कुणसु देवि ! मा सोगं । आराहिता तियसं पूरेमि मणोरहेऽवस्सं ॥४०॥ इय भणिऊणं
राया काउं पूयं जिणिंदपडिमाणं । सियवसणधरो उम्मुक्कसयलमणिकंचणाहरणो ॥४१॥ पोसहसालं गंतुं अट्टमभत्तं पगिण्हिउं वि-
हिणा । कुंससत्थरे निसंन्नो एवं भणिउं समाढत्तो ॥४२॥ देवो व दाणवो वा जिणसासणभत्तिसंजुओ कोवि । जह संनिहिओ सिग्घं
आगच्छउ वंछियं देउ ॥४३॥ एवं च चित्तयंतो एगंते संनिरुद्धजणपसरो । निच्चलदेहो चिट्ठइ राया जा तिन्नि दियहंइ ॥४४॥ ता
रयणिचरिमजामे विद्धंसियसयलतिमिरसंधायं । भासुरदेहं पुरिसं दट्ठण विचित्तए राया ॥४५॥ युग्मम् ॥ निमिसंति लोयणाइं ता
किं एसो न होइ देवोत्ति । न य मणुयाण सरीरे जायइ एवंविहा दित्ती ॥४६॥ ता होज इमो को पुण चरणावि महिं फुसंति
नेयस्स । एवं विगप्पयंतो राया आभासिओ तेण ॥४७॥ भो अमरकेउनरवर ! उग्गतवेणं किंलामिओ सि न किं ? । एवं भणमाणो
सो अब्भुट्ठिय राइणा भणिओ ॥४८॥ को सि तुमं कत्तो वा समागओ कहसु मह महाभाग ! ? । भणियं सुरेण नरवर ! कहेमि
कोउंहलं जइ ते ॥४९॥

ईसाणकप्पवासी विहुप्पहो नाम सुरवरो अहयं । आसन्नचैवणसमओ परलोयहियं समायरिउं ॥५०॥ तित्थयरवंदणत्थं विदेह-

१ स्तनम् । २ धयंतं=‘दूधे पाने’ पिबन्तमित्यर्थः । ३ स्तनन्धयं=सुतम् । ४ मान्यायाः । ५ कुशसंस्तारके । ६ निषण्णः=स्थितः । ७ दिवसानि । ८
दीप्तिः । ९ स्पृशतः । १० क्लान्तः । ११ अभ्युत्थाय । १२ कौतूहलम् । १३ च्यवनं=मरणम् ।

दसमो
परिच्छेओ

॥८१॥

वासम्मि आगओ आसि । तत्थ मए सो भयवं आपुट्ठो निययवुत्तंतं ॥५१॥ युग्मम् ॥ उप्पत्ती कत्थ महं चुयस्स एत्तो भविस्सए
 भयवं ! ? । तत्तो जिणेण भणियं भरहम्मि य हत्थिणपुरम्मि ॥५२॥ जो अच्छइ पुत्तत्थी पोसहसालाइ पोसहम्मि ठिओ । सिरिअमर-
 केउराया तस्स तुमं होसि पुत्तोत्ति ॥५३॥ युग्मम् ॥ तव्वयणं सोऊणं समागओ राय ! तुह समीवम्मि । ता मा कुणसु 'किलेसं अहयं
 होहामि तुह पुत्तो ॥५४॥ गेण्हसु कुंडलजुयलं नरिंद ! एयं तओ उ देवीए । जीए इच्छसि पुत्तं दायव्वं तीइ आभरणं ॥५५॥ इय भणिउं
 कैन्नाणं उत्तारिय कुंडलाइ दिव्वाइं । रन्नो समप्पिऊणं देवो अइंसणीभूओ ॥५६॥ रन्नावि रयणिविरमे गंतुं देवीए वियसियमुहेण ।
 सुरदंसणाइ सबो वुत्तंतो साहिओ तत्तो ॥५७॥ कुंडलजुयलं अप्पिय पभायकिच्चं करित्तु नीसेसं । पंडिलाहिय साहुजणं सयं पभुत्तो
 वराहारं ॥५८॥ अह अन्नया य देवी 'रिउण्हाया रयणिचरिमजामम्मि । ददुं सुंमिणं सहसा पडिबुद्धा 'वेविरसरीरा ॥५९॥ भणिया
 रन्ना सुंदरि ! कीस अंकम्हाओ कंपिया तं सि । तीए भणियं पिययम ! संपइ सुमिणं मए दिट्ठं ॥६०॥ किल कणगमओ कलसो
 मज्झ मुहे 'पविसिउं विणिक्खंतो । केणावि भंजणत्थं नीओ दूरं स कुट्ठेण ॥६१॥ पुणरवि बहुकालाओ कहवि हु लद्धो स खीरप-
 डिपुन्नो । सियकुसुममालियाए मएवि संपूइओ तत्तो ॥६२॥ एयं सुमिणं ददुं मुंहकडुयं परिणईइ सुंदरयं । जाओ भएण कंपो मह
 देहे तेण नरनाह ! ॥६३॥ तं सोऊण नरिंदो जाओ सोगाउरो दढं हियए । वज्जरइ देवि ! सुंविणं लाभं स्रएइ तणयस्स ॥६४॥

१ ओ । २ क्लेशम् । ३ कर्णाभ्याम्, पञ्चम्याः स्थाने षष्ठी । ४ प्रतिलाभ्य=आहारदानेन सत्कृत्य । ५ प्रभुक्तः=भुक्तवान् । ६ ऋतुस्नाता । ७ स्वप्नम् ।
 ८ वेविरं=वेपनशीलम् । ९ अकस्मात् । १० प्रविश्य विनिष्क्रान्तः । ११ सुखकटुकम्=आरम्भे दुःखदम् । १२ स्वप्नः ।

सुरसुंदरी
चरिअं ।

॥८२॥

सेसं च सुविणजाणगपुच्छगविहिणा विंयाणिउं तुज्झ । साहिस्सं मा काहिसि उव्वेगं किंचि हिययम्मि ॥६५॥ तत्तो पभायसमए
गंतुं अत्थाणमंडवे राया । आणवइ सुमिणसत्थज्जाणए झत्ति वाहरह ॥६६॥ तत्थ निउत्तनरेहिं तहेव संपाडियाए आणाए ।
सामंतमंतिपुरनायगेहिं पुन्नम्मि अत्थाणे ॥६७॥ कयविणया सुविणन्नू उवविट्ठा अह नरिंदआसन्ने । धणदेवोवि हु रन्नो आसन्नो
चेव उवविट्ठो ॥६८॥ युग्मम् ॥ तत्तो रन्ना तेसिं सिट्ठो सुरदंसणाइवुत्ततो । पुंवुत्तो सबोवि हु सुविणगउवलंभअवसाणो ॥६९॥ सम्मं
विणिच्छिऊणं सुविणसरूवं कहेह भो ! तत्तं । इय-भणिया ते रन्ना अन्नोन्नं जाव चिंतिति ॥७०॥ ताव य धणदेवेणं भणियं नरनाह !
देसु अवहाणं । सुविणपरमत्थजाणणहेउं निसुणेसु वुत्तुतं ॥७१॥ युग्मम् ॥

तओ । अह अडवीए दिट्ठो भिल्लवई, तेणं जह य सप्पेहिं । बट्ठो उ चित्तवेगो विमोइओ मणिपभावाओ ॥७२॥ जह तेण
निययचरिए सिट्ठ देवस्स आगमो आसि । देवेण केवली अह दिट्ठो य कुसग्गनयरम्मि ॥७३॥ जह भाविभवं पुट्ठो केवलिणा जह य
तस्स आइट्ठं । सिरिअमरकेउरन्नो होहिसि पुत्तो तुमं भइ ! ॥७४॥ जणणीइ समं तत्थ य अवहरिओ पुव्ववेरियसुरेण । ता चित्तवेग !
खयराहिवस्स गेहम्मि वड्ढिहिसि ॥७५॥ एमाइ पुव्वउत्तं सवित्थरं साहियं नरवइस्स । धणदेवेणं जाव य संपत्तो हत्थिणपुरम्मि ॥७६॥
ता देव ! देविउदरे विहुप्पहो सो सुरो समुप्पन्नो । होही, जओ न केवलिवयणं इह अन्नहा होइ ॥७७॥ पुव्वविरुद्धसुरेणं हरिओ खयरस्स
वड्ढिओ गेहे । साहियबहुविहविज्जो मिलिही सो निययजणणीए ॥७८॥ इच्छियकन्नादाणं मालाए पूयणंपि मन्ना सि । एसो नरिंद !

१ विज्ञाय । २ आस्थानं=सभा । ३ संपादितायां=परिपालितायाम् । ४ स्वप्नज्ञाः । ५ पूर्वोक्तः । ६ विनिश्चित्य=निर्णीय । ७ भिल्लपतिना । ८ विमोचितः ।

९ कथितम् ।

दसमो
परिच्छेओ

॥८२॥

सुविणयपरमत्थो फुरइ मह हियए ॥७९॥ एयं धणदेवस्स ओ वयणं सोऊण सुंविणयन्नूहिं । भणियं अहो ! अउव्वं एयस्स उ बुद्धि-
कोसल्लं ॥८०॥ सययं तल्लिच्छेहिवि बहुसत्थवियक्खणेहिं अम्हेहिं । तव्विहबुद्धिविउत्तेहिं सक्कियं नो विणिच्छेउं ॥८१॥ सुंसिलिट्ठो
नणु अत्थो निरूविओ राय ! वर्णियउत्तेण । सव्वेसिं अम्हाणवि सुसंमओ चेव एसोत्ति ॥८२॥ इय भणिए ते रत्ता तंबोलपयाण-
पुव्वयं सव्वे । पट्टविया तह सव्वे सामंतमहंतमाईया ॥८३॥ तत्तो रत्ता भणियं इण्हि धणदेव ! किमिह कायव्वं । देवीइ समं अम्हं
उवट्ठिए दुसहविरहम्मि ॥८४॥ किं एत्थ अत्थि कोवि हु पडिघायविही सुदुट्ठसुविणस्स । भणियं धणदेवेणं न अन्नहा केवलिंगिरा
ओ ॥८५॥ तहवि हु एस उंवाओ कीरइ मा होज तेण पडिघाओ । मंचयपडियाण पुणो तहट्ठिया चेव भूमित्ति ॥८६॥ पल्लीवइणा
तइया दिव्वमणी जो समप्पिओ मज्झ । सो एस अंगुलीयगनिवेसिओ चिट्ठउ करम्मि ॥८७॥ एसो अंचितसत्ती अणेयठाणेसु दिट्ठ-
माहप्पो । ता एयं देवीए करट्ठियं देव ! कारेह ॥८८॥ युग्मम् ॥ पुव्वविरुद्धोवि सुरो हरणे देवीइ होज असमत्थो । एयस्स पभा-
वाओ, अह कहवि करिज अवहरणं ॥८९॥ तहवि हु अवगारम्मी सक्किस्सइ नेव वट्ठिउं वइरी । नाउं इमं नरेसर ! मा सोगं
किंचिवि करेह ॥९०॥

अन्नं च । सुविणपडिघायणत्थं कारेसु जिणालएसु महिमाओ । पूएसु समणसंधं तदुचियवत्थासणाईहिं ॥९१॥ दावेसु अभय-
दाणं विविहाभिग्गहतवेसु उंजमसु । एवं कयम्मि नरवर ! सव्वंपि हु सुंदरं होही ॥९२॥ इय भणिउं धणदेवो समप्पिउं अंगुलीययं

१ स्वप्नज्ञैः । २ अपूर्वम् । ३ सुश्लिष्टः=सुसंगतः । ४ वणिक्पुत्रेण । ५ उपायः । ६ माहप्पं=माहात्म्यम् । ७ ज्ञात्वा । ८ श्रमणः=साधुः । ९ उद्यच्छ=
उद्यमं कुरुष्व ।

सुरसुंदरी
चरिअं ।

॥८३॥

निययं । पणमिच्छा रायाणं विणिग्गओ रायभवणाओ ॥९३॥ रत्तावि हु गंतूणं देवीभवणम्मि सयलवुत्तंतो । सिद्धो समप्पियं तह देवीए अंगुलीयं तं ॥९४॥ भणिया य देवि ! एयं खणंपि हत्थाओ नेव मोत्तव्वं । एयस्स पभावाओ पभवन्ति न खुद्दसत्ताई ॥९५॥ जिणमंदिरजत्ताई कारवियं ताहि राइणा सव्वं । कमलावईवि तत्तो जाया आँवन्नसत्तत्ति ॥९६॥ सुहंसंपडंतहियइद्धवत्थुसुविणीयपरियणजुयाए । अह सत्तम्मि मासे जाओ देवीए दोहलओ ॥९७॥ लज्जाए तं कस्सवि जाहे न कहेइ ताव कइयावि । परिहायंतसरीरा दिट्ठा रत्ता इमं भणिया ॥९८॥ देवि ! तुह किं न पुँजइ दीससि अइदुब्बला जओ इण्हं । देवीए तो भणियं दोहलओ एस मे नाह ! ॥९९॥ वरवारणमारूढा दाणं दिंती य अत्थिलोयस्स । तुहउच्छंगनिविट्ठा तुमए छत्तं धरंतेणं ॥१००॥ हिंडामि राय ! नयरे परियरिया सयलभिच्चवग्गेण । रत्ता भणियं सुंदरि ! कीरइ अहुणा दुयं एयं ॥१०१॥ युग्मम् ॥

अह पवरपट्टहत्थी सिंगारिय आण्णिओ निउत्तेहिं । तत्थारूढो राया देवी उण तस्स उच्छंगे ॥१०२॥ उवरि धँवलायवत्तं मुत्ता-हलरेहिरं सँयं रत्ता । धरियं तत्तो विविहं पँढंतथुइपाढनिवहेण ॥१०३॥ तूरेसु रसंतेसु वजंतेसु य असंखसंखेसु । कलपाणएहिं विहिए वियंभमाणे य संगीए ॥१०४॥ अत्थिजणपूरियासं दाणं देंता समत्थनयरम्मि । आणंदनिब्भराहिं थुँव्वंता नयरनारीहिं ॥१०५॥

१ छुद्दसत्त्वादयः । २ जत्ता=यात्रा । ३ आपन्नसत्त्वा=संजातगर्भा । ४ सुखेन संपद्यमानैः हितेष्टवस्तुभिः सुविनीतपरिजनेन च युक्ताया देव्याः । ५ पूर्यते । ६ वारणः=हस्ती । ७ देंती=ददती । ८ भृत्यः=दासः । ९ द्रुतं=शीघ्रम् । १० आनीतः । ११ धवलातपत्रं=श्वेतच्छत्रम् । १२ स्वयम् । १३ पठ्यमानस्तुतिपाठनिवहेन । १४ विजृम्भमाणे=संपद्यमाने । १५ स्तूयमाना ।

दसमो
परिच्छेओ

॥८३॥

आहिंङ्गिण विविहं चउकतियचच्चरेसु इच्छाए । अह पुरवराउ बाहिं नीहरिओ कुंजरो कमसो ॥१०६॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ सह-
 सच्चिय उंम्मिट्ठो विच्छोलितो समत्थजणनियरं । अइवेगेण पयट्ठो ईसाणदिसामुहो ताए ॥१०७॥ रे ! लेह लेह धावह एस गओ
 एस जाइ पुरओत्ति । एमाइ वाहरंतो भिच्चजणो धाइ पट्ठीए ॥१०८॥ रायावि हु जाहि कहवि हु धरिउं न चएइ करिवरं तं तु ।
 ताहे भणिया देवी एस गओ ताव उंम्मिट्ठो ॥१०९॥ अइवेगओ पयट्ठो चाइजइ कहवि नो नियत्तेउं । ता उत्तरिमो कहवि हु इय-
 रह अडवीए पाडेही ॥११०॥ कमलावईए भणियं ओयरियव्वं कहं नु नरनाह ! । रत्ना भणियं निसुणसु पिच्छसि वडपायवं पुरओ
 ॥१११॥ एयस्स य हेट्ठेणं जाही हत्थी तओ तुमे देवि ! । साहाए लग्गिअव्वं सहसा हत्थि पमोत्तूण ॥११२॥ एवं च जाव राया
 देविं उल्लवइ ताव सो हत्थी । अइवेगेणं पत्तो वडवायवहिट्ठभूभागे ॥११३॥ दक्खत्तणओ राया झत्ति विलग्गो य तस्स साहाए ।
 लग्गसु लग्गसु देवि ! झत्ति एयं भणेमाणो ॥११४॥ अइवेगओ करिस्सा (स्स?) अदक्खयाए य इत्थिभावस्स । गब्भस्स य गरु-
 यत्ता भयवेविरओ सरीरस्स ॥११५॥ कयअज्झवसायावि हु न सक्किया जाहि तत्थ लग्गेउं । ताहे य करिवरो सो झडत्ति तत्तो
 अवक्कंतो ॥११६॥ युग्मम् ॥ अह गुरुसोगो राया तहट्ठिओ जा तओ पलोएइ । ता पिच्छइ गयणेणं जंतं वेगेण तं करिणं ॥११७॥
 अह विम्हिओ मणेणं चितइ राया अहो ! महच्छरियं । मोत्तुं भूमिपयारं वच्चइ हत्थी नहयलेण ॥११८॥

अहवा । पुव्वविरुद्धसुरो सो विलसइ नूणं इमेण रूवेण । न हु केवलिणा भणिया भावा इह अन्नहा होंति ॥११९॥ एवं विचिं-
 तयंतस्स तस्स, हत्थी अदंसणीभूओ । ताव अणुमगलग्गं रत्तो सिंनं समणुपत्तं ॥१२०॥ अह करिवरमग्गेणं समरप्पियपमुहसुहड-

१ उन्मत्तः । २ विच्छोलितो=कम्पयन् । ३ गजः । ४ दक्षत्वम्=चातुर्यम् । ५ यान्तम् । ६ सैन्यम् ।

सुरसुंदरी
चरिअं ।

॥८४॥

सयकलियं । देवीगवेसणत्थं पट्टविउं साहणं राया ॥१२१॥ कहकहवि गरुयसोओ सामंतमहंतगाण वयणेण । पत्तो नियनयरम्मी सुन्नो वुन्नो निराणंदो ॥१२२॥ युग्मम् ॥ परिचत्तरज्जचित्तो चिद्धइ जा कइवि तत्थ दिवसाणि । कमलावइसंपावणआसाए धरियनिय-
जीओ ॥१२३॥ ता अन्नदिणे सिन्नं समरप्पियपमुहमागयं सहसा । दीणं विमणं खिन्नं लज्जाविणमंतमुहकमलं ॥१२४॥ युग्मम् । अह रन्ना आपुट्ठो समरप्पिओ कहसु भइ ! वुत्तंतं । किं दिट्ठो दुट्ठकरी देवीवि विमोइया तत्तो ? ॥१२५॥ दीहं नीससिऊणं भणियं सम-
रप्पिण सुण देव ! । करिवरदिसापयट्ठा पत्ता अडवीइ ता अम्हे ॥१२६॥ तत्थ य बहुप्पयारं गवेसमाणेहिं देव ! अम्हेहिं । दिट्ठो न सो करिवरो नेव य देवी न य पउत्ती ॥१२७॥ अवरारसरवरगणं पुच्छंताणं सुदूरपत्ताणं । अह अन्नदिणे कहियं कप्पडियनरेण एकेण ॥१२८॥ तत्तो सत्तमदिवसे पउमोयरनामए सरवरम्मि । गयणाउ निवडमाणो महिलासहिओ करी दिट्ठो ॥१२९॥ तत्तो भयभीएणं दूरट्ठियगुविलतरुपविट्ठेण । नारीरहिओ पुणरवि पलोइओ तत्थ हत्थित्ति ॥१३०॥ वियरंतो सरतीरे, इय तस्स ओ वय-
णयं सुणेऊण । भणियं दंससु भइय ! तं सिग्घं सरवरं अम्ह ॥१३१॥ युग्मम् ॥ अह तेण दंसियं तं पलोइयं सरवरं समं तेण । न य उवलद्धा देवी निउणंपि गवेसमाणेहिं ॥१३२॥ सरवरजोयणमित्ते विउत्तपुरिसेहिं पाविओ हत्थी । तं धित्तुं निराणंदा इहागया देव-
मूलम्मि ॥१३३॥ ता किं तत्थेव सरे गभीरनीरम्मि उवरया देवी । अह तत्तो उत्तरिउं पत्ता उ कहिंपि वसिमम्मि ? ॥१३४॥ अहवा सावयपउरे वणम्मि केणवि विणसिया होज । न य जाणामो किंचिवि नरिंद ! देवीए वुत्तंतं ॥१३५॥

एवं च जाव जंपइ समरप्पिओ पत्थिवस्स से पुरओ । ताव य दारनिउत्तो कयविणओ एवमुल्लवइ ॥१३६॥ दारम्मि सुमइनामो

१ कट्ठकम् । २ वुन्नो=उद्विग्नः । ३ शबराः=भिन्नाः । ४ कर्पटिकः=परिहितजीर्णवस्त्रो यात्रिकः । ५ उपरता=शान्ता=मृतेति यावत् । ६ वसिमं=वसितम् ।

दसमो
परिच्छेओ

॥८४॥

नेमिची चिद्धइत्ति सुणिऊण । भणियं रत्ना किं सो एसो सुमइनेमिची ? ॥१३७॥ जस्साएसाउ तया दिन्ना नरवाहणेण मह देवी ? ।
 पासट्टिएहिं सिद्धं, नरिंद ! एवंति, अह रत्ना ॥१३८॥ भणियं पविसउ सिग्धं पुच्छामो जेण देविवुत्तंतं । वयणाणंतरमेसो पवेसिओ
 दारवालेण ॥१३९॥ कयउवयारो रत्ना उवविट्ठो विणयपुव्वयं सुमई । आपुट्ठो, किं देवी जीवइ व नवत्ति वज्जरसु ? ॥१४०॥ उव-
 ओगं दाऊणं भणियं अह सुमइणा जियइत्ति । अक्खयदेहा संपइ मिलिया इव बंधुवग्गस्स ॥१४१॥ कइया समागमो मह तीए, किं
 वा हवेज्ज से गब्भे ? । इय पुट्ठो नरवइणा कयउवओगो पुणो भणइ ॥१४२॥ जइया नरिंद ! सुविणे गिण्हसि विसमट्ठियं कुसुम-
 मालं । तत्तो य मासमित्ते समागमो तुम्ह देवीए ॥१४३॥ होही तणओ तीए विज्जुजिही किंतु जायमेत्तो सो । नियमाऊए, नरवर !
 एवं किल कहइ हु निमित्तं ॥१४४॥ पुट्ठो पुणरवि रत्ना जणणिविउत्तो स जीविही किं नो ? । कत्थवि बुद्धिं जाही, कइया व समा-
 गमो तेण ? ॥१४५॥ अह सुमई भणइ पुणो बहुकालं जीविही स ते पुत्तो । कत्थ य बुद्धिं जाही एयं पुण नेव जाणामो ॥१४६॥
 कुसुमायरउज्जाणे जइया गयणाओ कैन्नगा पंडिही । तत्तो य सिग्धमेव हि समागमो तुम्ह तणएण ॥१४७॥ तच्चयणं सोऊणं गय-
 सोगो पविसिओ भणइ राया । भो ! भो ! सुवन्नलक्खं सिग्धं सुमइस्स देहत्ति ॥१४८॥ एयवयणाओ अम्हं देवीचिरहम्मि गरुयसो-
 गग्गी । पसरंतो ओल्लेहविओ समागमासाजलोहेण ॥१४९॥ अह निययाभरणेण सुवन्नलक्खेण पूइओ सुमई । नीहरिओ रायावि हु
 मणयं जाओ विगयसोगो ॥१५०॥ अह अन्नया य राया सुत्तो रयणीइ पेच्छए सुमिणं । उत्तरदिसामुहेण वयमाणेणं मैए कूवे ॥
 ॥१५१॥ पडिया अद्दमिलाणा धवला कुसुमाण मालिया दिट्ठा । गहिया सहसा जाया पच्चग्गा सुरहिगंधट्ठा ॥१५२॥ युग्मम् ॥

१ कदा । २ वियोक्ष्यते । ३ कन्यका । ४ पतिष्यति । ५ विध्यापितः । ६ मनाक् । ७ मया । ८ अर्धम्लाना ।

सुरसुंदरी
चरित्रं।

॥८५॥

ददृणमिणं सुमिणं पडिबुद्धो चित्तए इमं राया । एयं हि सुमइभणियं दिट्ठं सुमिणं मए अज्ज ॥१५३॥ ता होही लहु इण्हिं मज्झ वयंतस्स उत्तरदिसाए । विसमदसापत्ताए देवीए संगमोऽवस्सं ॥१५४॥ इय चित्तिऊण राया नियदेसपलोयणच्छलेणं तु । गुरुसे-
णापरियरिओ नीहरिओ हत्थिणपुराओ ॥१५५॥ कइवयपयाणगाइं गंतुं उत्तंगगिरिसमाइन्ने । अइगुविलतरुसणाहे अडविपएसम्मि एगम्मि ॥१५६॥ आवासिओ ससेन्नो अह कूवे दीहतणसमोच्छइए । कहवि हु पमायवसओ पडिया रन्नो चमरहारी ॥१५७॥ युग्मम् ॥ अह रन्ना आणत्तो पुरिसो रज्जुप्पओगओ तत्थ । ओइन्नो संतमसे इओ तओ जाव गविसेइ ॥१५८॥ ता एगत्थनिलुंकें पिच्छइ जुवइं तडीइ अगडस्स । भयकंपंतसरीरं संतमसे तत्थ अच्चंतं ॥१५९॥ कासि तुमं इह सुंदरि ! इइ पुट्टा जा न देइ पडिव-
यणं । ताव य जलमज्झगया विलासिणी कंठगयपाणा ॥१६०॥ संपत्ता तेण तओ धित्तूण तयं कमेण नीहरिओ । वज्रइ राय ! एत्थं अन्नावि हु अच्छए जुवई ॥१६१॥ युग्मम् ॥ आभट्ठावि न भासइ भएण कंपंततणुलया वरई । एयं निसम्म रन्नो फुरियं अह दाहिणं नयणं ॥१६२॥ अह विम्हिण रन्नो विचिंतियं किं हविज्ज सा देवी । अहवा इह अडवीए देवीए संभवो कत्थ ? ॥१६३॥ अहवा कम्मवसाणं सत्ताणं नवरि एत्थ संसारे । भवियव्वयावसेणं नत्थि तयं जं न संभवइ ॥१६४॥ जइ सा हविज्ज देवी ता सुंदरमेव, कावि अह अन्ना । तहवि हु उत्तारिज्जउ करुणामूलो जओ धम्मो ॥१६५॥ इय चित्तिऊण रन्ना भणिओ पुरिसो तयंपि कड्ढेहि । अह सो रज्जइ पुणो पुरिसो कूवम्मि ओइन्नो ॥१६६॥ भणिया य सुयणु ! अहयं रन्नो सिरिअमरकेउनामस्स । वयणेणं तुहुत्तारणकजेणं पुणरवि पविट्ठो ॥१६७॥ ता आरुह मंचीए नरगागाराओ अंधकूवाओ । जेणुत्तारेमि लहुं एयं च निसम्म सा वयणं ॥१६८॥ आ-

१ लघु=शीघ्रम् । २ गुपिलं=गहनम् । ३ दीर्घतृणसमवच्छन्ने । ४ चामरधारिणी । ५ संतमसे=अन्धकूपे । ६ आभाषितापि । ७ अवतीर्णः । * निलीना ।

दसमो
परिच्छेओ

॥८५॥

रूढा मंचीए कमेण उत्तारिया तओ देवी । दुब्बलदेहा रत्ना कहकहवि हु पंचभिन्नाया ॥१६९॥ युग्मम् ॥ सावि य ददुं रायं रोवंती
घग्घरेण सहेण । चरणविलग्गा रत्ना अंसुजलफुन्ननयणेण ॥१७०॥ नीया निययावासे देविं ददूण परियणो सबो । अइगुरुसोगो
रोवई विविहपलावेहिं दीणमुहो ॥१७१॥ युग्मम् ॥ अह कयसरीरचिद्धा पुट्टा कमलावई नरिंदेण । तइया करिणा नीयाए किं तुमे
देवि ! अणुभूयं ? ॥१७२॥ कइया व कहव पडिया भीसणकूवम्मि एत्थ अडवीए ? । कमलावईइ भणियं सुणसु महाराय ! साहेमि
॥१७३॥ वडपायवम्मि लग्गे देवे तं विलगिउं अँसत्ता हं । वेगपहावियकरिणा हरिया एगागिणी ताव ॥१७४॥ अह सो गिरिसं-
रियाए विसमतडिं पाविऊण सहसत्ति । अइवेगभंगभीउव्व नहयलं झत्ति उप्पइओ ॥१७५॥ तत्तो भयभीयाए विचिंतियं हंत !
करिवरपविट्ठो । अवहरइ कोवि देवो न जेण करिणो वयंति नहे ॥१७६॥ इय विम्हियहियया हं पुणो पुणो जा महिं पलोएमि ।
पिच्छामि ताव गिरितरुप्पमुहं सँमगं वचंतं ॥१७७॥

अविय । एगागिणी अरण्णे महिला बीहिज्ज अडवीमज्झम्मि । इय कलिउं सहाया तरुणो वेगेण धावंति ॥१७८॥ किडिय-
नयरसमाइं चलंतमणुयाइं गामनयराइं । जलभरियसरवराइंवि (पि ?) महिनिवडियछत्तसरिसाइं ॥१७९॥ दीहरवणराइंओ सप्पसरि-
च्छाओ सँचविजंति । पालिसरिच्छा गिरिणो सारणिसरिसाओ सरियाओ ॥१८०॥ अह दूरमइगयाए 'संभरिओ अंगुलीयगमणी सो ।
अंवहत्थिय ताहि भयं पहओ सो तेण कुंभयडे ॥१८१॥

१ प्रत्यभिज्ञाता=उपलक्षिता । २ रुदती । ३ अप्फुन्नं=पूर्णम् । ४ अशक्ता । ५ सरित्=नदी । ६ नभति । ७ समकं=युगपत् । ८ दृश्यन्ते । ९ संस्मृतः ।

१० अपहस्तयित्वा=अवगणय्य ।

सुरसुंदरी
चरिअं।

॥८६॥

अविय । मणिसंजुयकरपहओ वज्जेणिव ताडिओ गइंदो सो । मोत्तुं गुरुचीहोडिं अहोमुहो झत्ति गयणाओ ॥१८२॥ जा निव-
डइ वेगेण ताव य हिट्ठासुहं नियंतीएँ । दिट्ठं महंतमेगं सरोवरं भंगुरतरंगं ॥१८३॥ युग्मम् ॥ परिहत्थमच्छपुच्छच्छडाहि उच्छलि-
यसलिलउँप्पीलं । महुमत्तमहुयरीविसररुद्धवियसंततोमरसं ॥१८४॥

अविय । फुरंतमणिजालयं तरंतटिट्ठिभालयं । रहंगपंतिमंडियं विहंगसत्थवँडुयं ॥१८५॥ भमंतभूरिगोहियं सरोरुहालिंसोहियं ।
अणेगसांवयाउलं झंसोहलुद्धसाउलं ॥१८६॥ चलंतभीमगोहयं रेडंतददूरोहयं । मरालपंतिसोहियं तमालतालरेहियं ॥१८७॥ रणंत-
छप्पयालियं बलायपंतिमालियं । फुरंतसिप्पिसंपुडं भमंतभीमदीवँडं ॥१८८॥ अह तम्मि नीरपुन्ने अणोरपारम्मि सरवरे हत्थी ।
गयणाओ नीसहंगो पडिओ बुँडो य जलमज्जे ॥१८९॥ अह नीसहे गइंदे बुँडे गंभीरनीरमज्झम्मि । मणिणो माहप्पेणं जलउवरिं
चेव थँका हं ॥१९०॥ आसाइयफलगावि य उत्तरिउं सरवरस्स तीरम्मि । उवविट्ठा भयभीया गुरुसोगा इय विचिंतता ॥१९१॥
तारिसरिद्धिजुयावि हु खणेण एगागिणी कहं जाया । देसिर्यजुवईव अहो ! अइगुविलो कम्मपरिणामो ॥१९२॥ सो कत्थ भिच्च-
वग्गो सा य सिरी सो विणीयपरिवारो । होहामि कहं इण्ह विहिया एगागिणी विहिणा ? ॥१९३॥ एमाइ चिंतयंती उवरिमवत्थेण
छाइउं वयणं । सरणविहुणा सोएणं तत्थ अहं रोविउं लग्गा ॥१९४॥

१ गजेन्द्रः । २ चीहाडी=दुःखोद्भूता=गर्जना 'चीस' इति भाषायाम् । ३ पश्यन्त्या । ४ उप्पीलं=संघातः, स्थपुटश्च । ५ तामरसं=कमलम् । ६ टिट्ठिभो=
जन्तुविशेषः । ७ वडुयं=महत वडुडियं=व्यासम् । ८ गोधा=जीवविशेषः । ९ आलिः=समूहः । १० श्वापदाः=दुष्टजन्तवः । ११ झषाणां मत्स्यानामोषे समूहे लुब्धैः=
धीवरैः संकुलं=व्यासम् । १२ गाहा=जलजन्तुविशेषः । १३ रटन्तः=शब्दं कुर्वन्तः । १४ रेहियं=राजितं । १५ दीवओ=जन्तुविशेषः । १६ बुड्डो=मग्नः । १७
थका=स्थिता । १८ देशिका=देशे प्रोषिता=प्रवासिनीत्यर्थः । * अशक्ताः ।

दसमो
परिच्छेओ

॥८६॥

एत्थंतरम्मि केणवि भणिया किं सुयणु ! रोयसे करुणं ? । तत्तो ससंभमाए पलोइयं मे तओहुत्तं ॥१९५॥ कइवयपुरिससहाओ तरुणनरो वेसरीइ आरूढो । कैयमुहसंधी पुरओ दिट्ठो उद्धूलियंगिल्लो ॥१९६॥ अह सो दट्ठण ममं विम्हियहियउव्व वेसराहितो । उत्तरिय मज्झ चलणेसु निवडिओ भणइ एवं तु ॥१९७॥ परिजाणसि भगिणि ! ममं सिरिदत्तो हं कुसग्गनयराओ । आसि गओ परविसए वणिज्जबुद्धीए सत्थजुओ ॥१९८॥ बारसमवच्छराओ पुणरवि चलिओ पुरम्मि निययम्मि । सत्थेण समं इण्हि संपत्तो इह पएसम्मि ॥१९९॥ ता भगिणि ! केण विहिणा जाया एगागिणी तुमं एत्थ ? । इय भणिया तेण अहं विगयभया झत्ति संजाया ॥२००॥ तत्तो य मए सिट्ठो गयावहाराइनिययवुत्तंतो । अह दिन्नवयणसोया भणिया वणिएण तेणाहं ॥२०१॥ दूरम्मि हत्थिण-पुरं सावयचोरेहिं दुग्गमो मग्गो । आसन्नं खु कुसग्गं किं कायव्वं तुमे भगिणि ! ॥२०२॥ तत्तो य मए भणियं कुसग्गनयरम्मि वच्चिमो ताव । पेच्छामि बंधुवग्गं पभूयकालाओ सिरिदत्त ! ॥२०३॥ अह तेण सहरिसेणं नीया सत्थम्मि निययआवासे । विणओव-यारपुव्वं च कारिया सयलदेहटिहं ॥२०४॥ तं देवदिन्नकुंडलपमुहं सव्वंपि निययआभरणं । मोत्तूण अंगुलीयं समप्पियं तस्स वणि-यस्स ॥२०५॥ तत्तो सत्थेण समं चलिया सिरिदत्तपरियणसमेया । किञ्जतविविहविणया वणिएणं, डोलियारूढा ॥२०६॥ सोवि हु सत्थो जाव य लहुयपयाणेहिं वयइ अणुदियहं । कइवयपयाणगाइं ता एगदिणम्मि अडवीए ॥२०७॥ अवसउणेणं थक्को दियहे दियहे न जायए सउणं । जाव य दिव्वड्ढमासे वोलीणे सव्वसत्थिल्ला ॥२०८॥ संवलरहिया तहं ठाउमसत्ता तओ समुच्चलिया ।

- १ तदभिमुखम् । २ कृतो मुखस्य सन्निवः संबन्धो येन सः, संजातदर्शन इत्यर्थः । ३ विषयः=देशः । ४ दत्तवदनशौचा=कृतमुखशुद्धिकेत्यर्थः । ५ डोलिका=शिबिका । ६ अपशकुनेन । ७ दिव्वड्ढं=द्वितीयांशम्, सार्धैकमित्यर्थः । ८ सत्थिल्ला=सार्धसंबन्धिनो जनाः ।

सुरसुंदरी
चरिअं ।

॥८७॥

अवगन्निय अवसउणं नियपुरगमणस्स तुरमाणा ॥२०९॥ युग्मम् ॥ तत्तो बीयपयाणे पभायसमयम्मि तम्मि सत्थम्मि । सहसा अन्ना-
उच्चिय दिन्नो भिल्लेहिं ओक्खंदो ॥२१०॥ अह कलयलं निसामिय सत्थजणे तत्थ आउलीभूए । भिल्लेहिं हम्ममाणे ल्हसिजंते य
सैयराहं ॥२११॥ सज्झसभरिया अहमवि पडिया अडवीइ जाव इक्कल्ला । घेत्तूणं एगदिसं नट्ठा अइगुविलतरुंगहणे ॥२१२॥ खण-
मेगं तत्थच्छिय वयामि किल तम्मि सत्थठाणम्मि । पुणरवि मिलामि जेणं सत्थस्स अहंति चिंतंती ॥२१३॥ जाव पयट्ठा गंतुं ताव
न जाणामि कत्थ गंतव्वं । कत्तो समागया हं काए व दिसाए सो सत्थो ॥२१४॥ युग्मम् ॥ भयकंपंतसरीरा ताहे एयं दिसं गहेऊण ।
संजायदिसामोहा चलिया तरुगहणमज्जेण ॥२१५॥ दूरं गंतूण पुणो वलिया वच्चामि पिट्ठेओहुत्तं । सिरिदत्तजणगवेसणपरायणा
तत्थ वणगहणे ॥२१६॥ अह भयतरलच्छीए इओ तओ तत्थ परिभमंतीए । उम्मग्गगमणभजंतकंटयाइन्नचरणाए ॥२१७॥ पह-
समसुडियाइ दढं पए पए नीसहं कैणंतीए । वसिमन्नेसणहेउं चंडिऊण थलम्मि एगम्मि ॥२१८॥ जा पुलइयं समंता ताव न दीसइ
कहंपि वसिमंति । वियरंत वॉलनिवहा समंतओ भीसणा अडवी ॥२१९॥ तिसुभिः कुलकम् ॥

अविय । कत्थ य करालकेसरिगुंजियसवणुत्तसंतसारंगा । कत्थइ महंतजुज्झंतमत्तवणमहिसयाइन्ना ॥२२०॥ कत्थइ गरुयंपव-
गमविमुक्कवोकारबहिरियदियंता । कत्थ य वणदवडुज्झंतजंतुकयभीसणारावा ॥२२१॥ कत्थइ पयंडगंडयखंडियरुंरुविसररुहिरबीभ-

१ अवगणय्य । २ अवस्कन्दः=धाटिः । ३ स्रस्यमाने । ४ शीघ्रम् । ५ पृष्ठतोमुखम् ; प्रत्यावृत्तेति समुदितार्थः । ६ सुडिया=श्रान्तः । ७ 'क्वण शब्दे'
क्वणन्त्या । ८ वसतियुक्तस्थानगवेषणहेतोः । ९ आरुह्य । १० वालो=व्यालः । ११ सारङ्गः=हरिणः । १२ प्लवङ्गमः=वानरः । १३ डज्झंतो=दह्यमानः ।
१४ रुहः=हरिणविशेषः । * हन्यमाने ।

दसमो
परिच्छेओ

॥८७॥

च्छा । कत्थइ सरंहपलोयणपलायमाणोरुकरिविसरा ॥२२२॥

अविय । वियरंतमहाधणुहत्थलोद्धया सुकमयसिरसणाहा । जेठ्ठकमूलकलिया गुरुचित्तारोहिणीसमेया ॥२२३॥ भद्वयसमण-
सहिया उट्ठंतविसाहपयडमंदारा । वियरंतभूरिरिक्खा रेहइ अडवी नहसिरिक्ख ॥२२४॥ अह तं अडविं सुइरं पलोययंतीइ गाढ-
तिसियाए । एकम्मि दिसाभाए दिट्ठं जलभरियसरमेगं ॥२२५॥ तत्तो तंतोहुत्तं चलिया भयलोललोयणा अहयं । कहकहवि हु
संपत्ता तम्मि पएसम्मि किच्छेण ॥२२६॥ पीयं च तत्थ सलिलं उवविट्ठा तरुवरस्स हिट्ठम्मि । एत्थंतरम्मि तरणी अंतरिओ पस-
रिया रयणी ॥२२७॥

तओ । फेकारंति सिवाओ जह जह गुंजंति सावया विविहं । तह तह भएण हिययं कंपइ मह तत्थ रत्तम्मि ॥२२८॥ अह अट्ठ-
रत्तसमए जाया उदरम्मि दूसहा वियणा । तव्वसओ य कणंती लुलामि भूमीए जाव अहं ॥२२९॥ ताव य मिगीव रंन्ने अइगुरु-

१ सरहो=सिंहः । २ विचरन्त इतस्ततः पर्यटन्तो महाधनुर्हस्ताः=बृहत्कोदण्डबाणा लुब्धकाः=व्याधा यस्यामटव्याम्, नभःश्रीपक्षे विचरन्ति विलसन्ति
मघा=नक्षत्रम्, धनुः=राशिः, हस्तो=नक्षत्रम्, रलयोरैक्यात् प्राकृतत्वेन रस्य लादेशाद् वा रौद्री=आर्द्रानक्षत्रं च यस्यां सा । ३ शुक्लैर्मृगाणां शिरोभिः
सनाथा युक्ता, पक्षे शुक्र मृगशीर्षसहिता । ४ जेष्ठार्काः=अतिवृद्धार्कवृक्षास्तेषां मूलैः कलिता=सहिता, पक्षे ज्येष्ठा=नक्षत्रविशेषः, अर्कः=सूर्यः, मूलम्=नक्षत्रं तैः
कलिता । ५ गुर्वीभिश्चित्ररोहीणीभिरोषधिविशेषैः समेता, पक्षे गुरुः=बृहस्पतिः, चित्रा रोहिणी च नक्षत्रविशेषौ । ६ भद्रव्रतैः=शोभननियमैः, श्रमणैस्तापसादिभिः
सहिता, पक्षे भद्रपदा-श्रवणाभिः=नक्षत्रविशेषैः । ७ शाखारहितप्रकटमन्दारवृक्षा, पक्षे विशाखा नक्षत्रम्, प्रकटौ च मन्दः=शनिः, आरः=मङ्गलश्च । ८ ऋक्षाणि=
नक्षत्राणि, पक्षे ऋक्षाः=मल्लकाख्याः श्वापदजन्तुविशेषाः । ९ तृषितया । १० तदभिमुखम् । ११ रन्तं=अरण्यम् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥८८॥

वियणाहि पीडियसरीरा । सयमेव पैसविया हं महाकिलेसेण नरनाह ! ॥२३०॥ युग्मम् ॥ मुच्छाविरमे य तओ लुलमाणं महिय-
लम्मि तं बालं । चित्छूण निजुच्छंगे गरुयसिणेहेण तत्तो य ॥२३१॥ गंतूण जलासन्ने ण्हावित्ता ताहि निययवत्थाइं । पक्खालिय
एंगंते उवविट्ठा तरुलयागहणे ॥२३२॥ युग्मम् ॥ तं दिव्वमणिसणाहं उत्तारिय अंगुलीययं हत्था । कंठम्मि मए वट्ठं सुयस्स एवं
भणंतीए ॥२३३॥ एयस्स पभावाओ मा मह तणयस्स केवि अंगम्मि । पहरंतु भूयसावयपिसायदुट्ठग्गहाईया ॥२३४॥ वणवासि-
णीओ ! निसुणह भो भो वणदेवयाओ ! मह वयणं । तणयसमेया संपइ सरणं भैवईणमह्ठीणा ॥२३५॥ केसरिवग्घाइणं मंसाहाराण
कूरसत्ताणं । भीसणअडवीपडिया रक्खेयव्वा पयत्तेण ॥२३६॥ जइ पुत्त ! इमा रयणी होंतो मह तम्मि हत्थिणपुरम्मि । ता एत्ति-
यवेलाए राया वट्ठाविओ होंतो ॥२३७॥ सयलस्स परियणस्स य पुरस्स सामंतमंतिवग्गस्स । कस्स व न होज्ज तोसो पुत्तय ! तुह
जम्मसमयम्मि ॥२३८॥ दुविहियविहिविहाणा पडियाए भीसणे य रत्नम्मि । जाओ सि मज्झ पुत्तय ! करेमि किं मंदभग्गं हं ?
॥२३९॥ जायम्मि तुमे पुत्तय ! रत्नं पि हु संपयं इमं वसिमं । नट्ठं भयं असेसं उच्छंगगए तुमे वच्छ ! ॥२४०॥ तुह मुहपलोय-
णेणं संपन्नमणोरहा भविस्सामि । रविकरपहयंधयारे जायम्मि दिणम्मि सकयत्था ॥२४१॥ एमाइ भणंतीए पैहसमखिन्नाए नीसहं-
गाए । वियणाविगमाओ तहिं समागया मे तहिं निदा ॥२४२॥ तत्तो खणंतराओ पडिबुट्ठा ज्झत्ति मंदभग्गं हं । केणावि हु उल्लवियं
एयं सहं सुणेऊणं ॥२४३॥ निर्उणं जोयंतेणवि पभूयकालाओ पाव ! दिट्ठो सि । काहामि वइरअंतं अणुहव दुविहियफलमिण्हि ॥२४४॥

दसमो
परिच्छेओ

॥८८॥

१ प्रसूता । २ लुठन्तम् । ३ भवतीनाम्=युष्माकम् । ४ अल्लीणा=आलीना । ५ अभविष्यत् । ६ भग्गं=भाग्यम् । ७ पथिअमखिन्नया । ८
निपुणं यथा स्यात्तथा ।

एयं सद् सोच्चा भीया, को एस एवमुल्लवइ ? । इय चितिय जाव अहं नियउच्छंगं पलोएमि ॥२४५॥ ता नत्थि तत्थ पुत्तो विचिं-
 तियं ताहि हा ! किमेयंति । किं कहवि होज पडिओ अहवा केणावि अवहरिओ ? ॥२४६॥ किंवा सुमिणं एयं किंवा मइविब्भमो
 महं एसो ? । एमाइ चितयंती गवेसिउं ताहि पारद्धा ॥२४७॥ तिसृभिः कुलकम् ॥ इओ तओ तत्थ गवेसयंती सुयं महाराय !
 अपाउणंती । सिरम्मि वज्जेणव ताडिया हं धसत्ति मुच्छाइ वसं गयत्ति ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए ।
 रागगिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि परिसमप्पइ कमलावइपुत्तहरणनामोत्ति । सुरसुंदरिनामाए कहाइ दसमो
 परिच्छेओ ॥२५०॥

॥ दशमो परिच्छेओ समत्तो ॥

एगारहमो परिच्छेओ ।

अह लद्धचेयणा हं मुच्छाविरहम्मि गैरुयसोगिह्हा । नियहियं कुट्टिंती पलविउमेवं समाढत्ता ॥१॥ हा ! निदएण केणवि
 अडवीपडियाए दुक्खतवियाए । तक्खणमेत्तुप्पन्नो पुत्तो हरिओ अहन्नाए ॥२॥ किल पुत्तयस्स वयणं पिच्छिस्समहं पभायसमय-
 म्मि । नवरं हयासविहिणा एयं मह अन्नहा विहियं ॥३॥ अडविपवेसाईयं दुक्खं दाऊण दूसहं देव ! । किं अज्जवि न हु तुट्ठो अव-
 हरिओ जेण मह पुत्तो ? ॥४॥ वणदेवयाओ ! तुम्हं सरणम्मि समागयाए मह पुत्तो । हरिओ, ता किं जुज्जइ एत्थवि वेहो करेउं

१ स्वानः । २ अपश्यन्ती । ३ गुरुशोका; स्वार्थेऽत्र कः, इल्लश्च । ४ वेधाः=विधाता ।

सुरसुंदरी
चरिअ ।

॥८९॥

जे ? ॥५॥ हा पुत्त ! कहमरणे मुक्का हं सरणवज्जिया तुमए । हा ! कहमुच्छंगगओ सहसा अहंसणीभूओ ? ॥६॥ नूणं निदुदुररूवं
सहं सोऊण जस्स पडिबुद्धा । तेणं चिय अवहरिओ पिसायरूवेण केणावि ॥७॥ जस्स पभावाओ तया सहसा गयणाओ गयवरो
पडिओ । सोवि मणी अकयत्थो जाओ मह मंदभागाए ॥८॥ जं कंठनिबद्धेवि हु तम्मी अंकटिओवि हा पुत्त ! हरिओ निकरुणेणं
केणावि अहिस्सरूवेण ॥९॥ एमाइ बहुविगप्पं पलवंतीए तहिं सुदीणाए । मद्दुक्खदुक्खिया इव खीणा रयणीवि सहसत्ति ॥१०॥
अइकरुणं कंदंतिं ददुं व ममं ससोयवयणिह्ला । निवडंतथूलतारयअंघ्रिहिव रुयइ नेहलच्छी ॥११॥ एत्थंतरम्मि सरो सुयावहारयनि-
हालणत्थं व । नासियघणंधयारो आरुढो उदयगिरिसिहरं ॥१२॥ अह अद्धपहरमेत्ते दियहे अइदुक्खिया अहं तत्थ । अइकरुणं कंदंती
इओ तओ जाव वियरामि ॥१३॥ ताव कमंडलुहत्था मिउवकलवसनधारिणी तत्थ । परिणयवया पसन्ना समागया तावसी एगा ॥
॥१४॥ युग्मम् ॥ ददुं व ममं रुयंतिं विविहपलावेहिं तत्थ वणगहणे । संजायगरुयकरुणा समागया मज्झ पासम्मि ॥१५॥ मडुरवय-
णेण तीए आपुट्ठा सुयणु ! कीस तं रुयसि । कत्तो समागया इह भीसणरंन्मि इक्कल्ला ? ॥१६॥ काउं तीइ पणामं तत्तो वियलंत-
अंसुयाए मए । कुंजरहरणाईओ सिट्ठो सब्बोवि वुत्तंतो ॥१७॥ अह तावसीए भणियं इमस्स जोगा न होसि तं सुयणु ! तहवि हु
किमित्थ कीरइ सकम्मवसगम्मि जियलोए ? ॥१८॥ सुंदरि ! कम्मवसाणं सत्ताणं इह भवे वसंताणं । एवंविहदुक्खाइ हवंति जं
एत्थ न हु चोर्जं ॥१९॥ जं किंचि असुहकम्मं अन्नभवे संचियं तुमे आसि । तस्स विवागाओ इमं समागयं सुयणु ! गुरुवसणं ॥२०॥

१ मन्दभागायाः=हतभागायाः, । २ नभोलक्ष्मीः । ३ सुतापहारकनिभालनार्थम् ; निभालनम्=दर्शनम् । ४ मृदुवल्कलवसनधारिणी=कोमलवृक्षत्वगवन्ना । ५
परिणतवयाः=वृद्धा । ६ रन्तं=अरण्यम् । ७ अस्य दुःखस्य । ८ चोर्जं=आश्चर्यम् ।

एगारहमो
परिच्छेओ

॥८९॥

ता अन्नभवविदत्ते दुक्खम्मि समागयम्मि को सोगो ? । किं वावि विलविणं (स)सरीरायासभूणं ? ॥२१॥ एत्तो उ समासन्ने
 अच्छइ अम्हाण आसमो रम्मो । आगच्छ सुयणु ! अणुचियमेयं ठाणं जओ तुज्झ ॥२२॥ वायइ सीयलपवणो एत्थ ओ तं अभि-
 णवपसूया सि । सुकुमालसरीराए मा होज्ज विरूवयं किंचि ॥२३॥ इय भणिय तावसीए नीया हं आसमम्मि रम्मम्मि । पडिज-
 गिया य सम्मं निक्कारणवच्छलत्तेण ॥२४॥ अह कइवयदिवसेहिं संजाया सत्थदेहिया मणयं । अन्नम्मि दिणे नीया तीए हं कुल-
 वइसमीवे ॥२५॥ तीएवि पुव्वभणिओ वुत्ततो साहिओ कुलवइस्स । करुणापरेण तेणवि अणुसट्ठा महुरवयणेहिं ॥२६॥ वच्छे ! इह
 संसारे सुलहाइं एरिसाइं दुक्खाइं । अकयम्मि सुहनिमित्ते धम्मे परलोयवंधुम्मि ॥२७॥ जायंति दूसहाइं जेणं चिय एत्थ दुसह-
 दुक्खाइं । तेणेव चत्तरज्जा वणवासमुवागया धीरा ॥२८॥ एवं भणमाणस्स उ कुलवइणो तीइ तावसीइ अहं । कन्ने होउं भणिया
 भयवं वरनाणजुत्तोऽयं ॥२९॥ तो पुच्छ इच्छियत्थं भणियाए ताहि विणयपणयाए । पुट्ठो मए महायस ! केण हिओ नंदणो
 मज्झ ? ॥३०॥ किं जीवइ अहव मओ पिक्खिस्समहं कयाइवि नवत्ति ? । अह भणियं कुलवइणा सम्मं दाऊण उवओगं ॥३१॥
 वच्छे ! उच्छंगत्थो तुह तणओ अवहिओ उ देवेण । पाणविओयणहेउं पुव्वविरुद्धेण कुद्धेण ॥३२॥ वेयङ्कुगिरिनिउंजे^१ नेऊण सिला-
 यलम्मि विउल्लम्मि । मुक्को छुहाभिभूओ किल किंच्छेणेस मरउत्ति ॥३३॥ अह कहवि विहिवसेणं समागओ तत्थ नहयरो एक्को ।
 नियभारियासमेओ तेण य पुत्तोत्ति सो गहिओ ॥३४॥ खयरस्स तस्स गेहे वुड्ढिं जाही सुहेण, तत्तो य । संपत्तजोव्वणो सो मिलिही
 तुह हत्थिणपुरम्मि ॥३५॥ एवं च तेण भणिए पणडुसोगा नरिंद ! जाया हं । फलमूलकयाहारा विणयपरा तावसिजणस्स ॥३६॥

१ विदत्तं=भर्जितम् । २ चत्तरज्जो=त्यक्तराज्यः । ३ हिओ=हृतः । ४ मओ=मृतः । ५ विओयणं=वियोजनम् । ६ निकुज्जः=वनम् । ७ विपुलं=विशालम् ।

८ कृच्छेण=कटेनैष बालको म्रियतामिति 'विचार्य' इति शेषः ।

सुरसुंदरी
चरित्र ।

॥९०॥

पिय ! कइवयदिवसाइं अच्छामि तहिं तु आसमे जाव । ता अन्नदिणे कुलवइ मूले धम्मं सुणिंतीए ॥३७॥ बहुतावसिसहियाए सहसा आसेण वेगजुत्तेण । अवहरिओ संपत्तो रायसुओ तत्थ एगागी ॥३८॥ युग्मम् ॥ अह अतिहिवच्छलेहिं तावसकुमरेहिं विहियसंमाणो । आगम्म विहियविणओ उवविट्ठो कुलवइ समीवे ॥३९॥ कुलवइणा सो पुट्ठो को सि तुमं आगओ कुओ भइ ! ? । तत्तो य तेण भणियं कहेमि निसुणेह भयवं ! ति ॥४०॥

सिद्धत्थपुरे राया सुग्गीवो नाम आसि विक्खाओ । कणगवई से देवी तीए सुओ सुरहनामो हं ॥४१॥ अइवल्लहोत्ति पिउणा जुवरायपयम्मि बालभावेवि । अहिसित्तो अवमन्निय पुत्तं जिट्ठं तु सुप्पइट्ठं ॥४२॥ अह अन्नया कयाइवि खयवाहीए मयम्मि जणयम्मि । तस्स पए हं राया अहिसित्तो मंतिवग्गेण ॥४३॥ जिट्ठस्स अन्नजणणीतणयस्स उ तस्स सुप्पइट्ठस्स । विज्जाहरेण केणवि कय उवयारेण दिन्नाओ ॥४४॥ नहगामिणिपमुहाओ विज्जाओ तप्पभावओ तेण । काऊण य संगामं अहिट्ठियं अप्पणा रज्जं ॥४५॥ युग्मम् ॥

तस्स भएण अहंपि हु समागओ पुरवरीए चंपाए । जणणिसमेओ पासे मायामहकित्तिधम्मस्स ॥४६॥ तेणवि नियदेसंते दिन्नं गामाण सहस्सयं एगं । तत्थ य जणणीसहिओ भयवं ! अच्छामि अहयंति ॥४७॥ कइवयदिणेहिं इंतो इमाइ अडवीइ वाणियगसत्थो । मह पुरिसेहि विळुत्तो पत्तं वित्तं तहिं पउरं ॥४८॥ अन्नं च तत्थ पत्ता तुक्खारतुरंगमा बहुविहीया । ताणावाहणहेउं अज्जेव पभायसमयम्मि ॥४९॥ बाहिं नीहरिओ हं कमेण तुरगे ओ जाव वाहेमि । ताविकेणं सहसा हरिओ विवरीयसिक्खेण ॥५०॥ युग्मम् ॥

अविय । जह जह ओक्खं चिज्जइ तह तह वेगं पणिण्हाणेण । भयवं ! तुरंगमेणं इहाणिओ आसमे तुम्ह ॥५१॥ एवं च जाव साहइ सो सुरहो कुलवइस्स वुत्तंतं । तुरयमणुमगलगं ताव य सिन्नपि से पत्तं ॥५२॥ अह भणियं सुरहेणं भयवं ! वच्चामि निययठाणम्मि ।

एगारहमो
परिच्छेओ

॥९०॥

१ आसो=अश्वः । २ अवमत्य=अवगणय्य । ३ इंतो=यन्=गच्छन् । ४ विळुत्तः=लुण्ठितः । ५ आकृष्यते ।

जं किंचि मए इण्हि कायव्वं तं च ओइससु ॥५३॥ अह कुलवइणा भणियं गुरुजणपूयाइधम्मकरणम्मि । जहसत्तीइ पयइसु सरणा-
 गयवच्छलत्ते य ॥५४॥ अन्नं च भइ ! निसुणसु एसा रन्नो य अमरकेउस्स । देवी गयअवहरिया अच्छई कमलावई नाम ॥५५॥
 दूरे हत्थिणनयरं सौवयपउरा य दुग्गमा अडवी । हलकिंडुमहीए तहा वियरंति न तावसकुमारा ॥५६॥ तेण न एसा सकइ पैरा-
 णिउं नियपुरम्मि अम्हेहिं । न य कोवि तहारुवो अन्नो इह आगओ सत्थो ॥५७॥ एसा सुकुमालतणू अच्छइ किच्छेण इत्थ वण-
 वासे । ता जइ तुमं पराणसि सट्ठाणं होइ ता लड्डं ॥५८॥ अह सुरहेणं भणियं भयवं ! जं भणह तं करेमिति । गंतुं सयमेव अहं
 अप्पिस्सं अमरकेउस्स ॥५९॥ भणिया हं कुलवइणा वच्छे ! सुरहस्स भासियं निसुयं ? । ता वच्चसु सह इमिणा अन्नो पुण दुल्लहो
 सत्थो ॥६०॥ अह चिंतियं मए किं इमेण सह होइ गमणमम्हाणं । जुग्गं, अहवा जाणइ भयवं चिय एत्थ जं उचियं ॥६१॥ इय
 चिंतिऊण भणियं भयवं ! जं भणसि तं करेमिति । जइ एवं ता वच्छे ! पयइ, इइ तेण भणिया हं ॥६२॥ बहु मन्निय तव्वयणं
 ताहे चलिया नरिंद ! तेण समं । तक्कालुचियं काउं तावसिसंभासणाईयं ॥६३॥ जाव य कमेण पत्ता एत्थ पएसम्मि ताव सुरहो
 सो । किंपि मिसं काउणं थक्को एत्थेव रणम्मि ॥६४॥ आवासिऊण सिन्नं दिणे दिणे एइ मह समीवम्मि । दंसेइ य बहुमाणं, अह
 अन्नदिणम्मि एगंते ॥६५॥ वित्तुं आहरणाई मह पासे आगओ भणइ एवं । एयाइं गिण्ह सुंदरि ! न सोहसे तं निराभरणा ॥६६॥
 युग्मम् ॥ तं देवदिन्नकुंडलपमुहं सव्वंपि निययआभरणं । पैरियाणिऊण विम्बियहियाए मए इमं भणिओ ॥६७॥ एयाइं कुओ तुमए

१ आदिश=अनुजानीहि । २ श्वापदाः प्रचुरा यस्यां सा । ३ कृष्टमद्या वनस्पतिजीवबहुलत्वेन तद्वधपापोत्पत्तेरित्यर्थः । ४ पराणेतुं=प्रापयितुम् ।
 ५ परिज्ञाय ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥९१॥

पत्ताइं सुरह ! मज्झ साहेसु । सो भणइ सुणसु सुंदरि ! पुवं मह भिल्लपुरिसेहिं ॥६८॥ इह अडवीइ समिद्धो कुसग्गपुरपेत्थिओ वणि-
यसत्थो । गहिओ तहिं च पत्तं एयं तुह जोगमाभरणं ॥६९॥ युग्मम् ॥ तत्तो य मए भणियं मेह संतियमेवमाभरणमेयं । सिरि-
दत्तनामगस्स ओ वणियस्स समप्पियं आसि ॥७०॥ हरिसियमुहेण भणियं जइ एवं तरिहि सुंदरतरंति । ता गेण्ह इमं सुंदरि !
इमस्स जोग्गा तुमं नैन्ना ॥७१॥ अह तस्स दुट्ठभावं अन्नाऊणं तयं मए गहियं । तत्तो य पइदिणं सो उवैयरइ ममं असुहभावो
॥७२॥ आगच्छइ एगंते परिहासकहाओ कहइ मह पुरओ । सवियारं च पलोयइ दंसइ अणुरत्तमप्पाणं ॥७३॥ अह अन्नदिणे
पिययम ! पावेणं तेण मयणमूढेण । अगणिय कुलमज्जायं उज्झिय लज्जं सुदूरेण ॥७४॥ बहु मन्निय अविवेयं भणिया एगंतसंठिया
एवं । वम्महपीडियदेहो सरणं तुह सुयणु ! अल्लीणो ॥७५॥ नियअंगसंगमेणं सहलं मम कुणसु जीवियं अज्ज । तुह आयत्ता पाणा
सच्चस्सवि सामिणी तं सि ॥७६॥ तुह सुयणु ! किं करो हं आणाकारी य परियणो सबो । गाढाणुरागरत्तं किं बहुणा इच्छसु
ममंति ॥७७॥ तव्वयणं सोऊणं सहसा वज्जेण ताडियाव अहं । उप्पन्नगरुयदुक्खा पिययम ! चिंताउरा जाया ॥७८॥ युग्मम् ॥
हा ! पाविट्ठो एसो बलावि सीलखंडणं काही । सरणविहूणाइ ममं, ता इण्हि किं करेमिच्छि ? ॥७९॥ निब्भत्थामि गिराहिं संपइ अइ-
निट्ठुराहिं जइ एयं । ता एस अमज्जाओ इण्हिपि विरूवयं कुज्जा ॥८०॥ ता संपइ मूयत्तं जुत्तं अवलंबितं तओ पच्छा । पत्थावं
लहिऊणं नासिस्समिमाओ पावाओ ॥८१॥ इय चित्तिय तुण्हिका अहोमुहं काउं तत्थ थका हं । सोवि य दट्ठण ममं निरुत्तरं

१ पत्थिओ=प्रस्थितः । २ मम सत्कं=मम संबन्धि । ३ नन्ना=नान्या । ४ अज्ञात्वा । ५ उपचरति=संमानयति । ६ आलीनः=भागतः । ७ निर्भर्त्स-
यामि । ८ मूकत्वम् ।

एगारहमो
परिच्छेओ

॥९१॥

उड्डिओ तत्तो ॥८२॥ पत्ताए रयणीए निम्भरसुत्ते य सयलसिन्नम्मि । गहिऊण तमाभरणं पासाइं पलोयणमाणा ॥८३॥ निहुयगईए
 चलिया भएण कंपंततणुलया गाढं । वंचिय पौहरिए हं नीहरिया ताओ सिन्नाओ ॥८४॥ घित्तूण य एगदिसं चलिया घणतरुवणस्स
 मज्झेणं । निसुणंती बहुसावयभीसणसदे बहुविही(ह ?)ए ॥८५॥ युग्मम् ॥ पवणाकंपियपायवचलंतपत्ताण सणसणारावं । सीहोरांलि-
 समाणं मन्नंती वेविरसरीरा ॥८६॥ वेगेण य गच्छंती घणंधयाराए तीए रयणीए । दीहूरघणतणओच्छाइयाए विसमाए भूमीए ॥८७॥
 अवियाणियपरमत्था झडत्ति पडिया य एत्थ कूवम्मि । पिययम ! कयबहुपावा जीवा इव घोरनरयम्मि ॥८८॥ युग्मम् ॥ भविय-
 व्वयावसेणं न मया गंभीरजलनिबुड्ढावि । अगंडस्स तडिं पाविय तत्थ निलुक्का अहं राय ! ॥८९॥ मरणे उवट्टिएवि हु सीलं
 संरक्खियंति तुट्ठमणा । अप्पाणं सकयत्थं मन्नंता सुरहभयमुक्का ॥९०॥ गाढं छुहाभिभूया चत्तारि दिणाणि एत्थ कूवम्मि । परिच-
 त्तजीवियासा ठिया अहं सरणपरिहीणा ॥९१॥ अज्ज पुण कलयलेणं सिबिरं आवासियंति नाऊण । सुरहासंकाए पुणो समाउला
 नाह ! संजाया ॥९२॥ तत्तो कूवपविट्ठं तुम्ह नरं पासिऊण सुदट्ठयरं । भीयाइ पुच्छियाइवि न उत्तरं किंचि मे दिन्नं ॥९३॥
 पुणरवि य तुम्ह नामं सोऊणं विगयअन्नआसंका । हरिसभरनिम्भरंगी उत्तरिया देव ! कूवाओ ॥९४॥ एयं मएऽणुभूयं सरणविहु-
 णाए तुम्ह विरहम्मि । निसुएण जेण जाणइ दुक्खं पासट्टियाणंपि ॥९५॥

इय कमलावइभणियं आयन्निय अमरकेउनरनाहो । बाहजलाविलनयणो गुरुसोगो भणिउमाढत्तो ॥९६॥ किं देव ! इत्थ कीरइ

१ निहुयं=निःशब्दं । २ प्राहरिकान्=यामिकान् । ३ ओराली=दीर्घमधुरध्वनिः । ४ दीर्घघनतृणावच्छादितायाम् । ५ निबुड्ढा=निमग्ना । ६ अगंडो=अयडो
 कूपः । ७ स्वकृतार्थम् । ८ आयन्निय=आकर्ण्य=श्रुत्वा ।

सुरसुंदरी
चरित्रं ।

॥९२॥

सकम्मवसयाण नवरि जीवाण । जायंति दूसहाइं दुक्खाइं एत्थ संसारे ॥९७॥ सकयं सुहमसुहं वा इक्को अणुहवइ विविहजोणीसु । माया पिया य भत्ता बंधुजणो वावि न हु सरणं ॥९८॥ रागदोसवसाए असुहफलं आसि जं कयं कम्मं । तस्स वसाओ सुंदरि ! संपत्ता वंसणरिंछोली ॥९९॥ एवं गएवि जं देवि ! एत्थ कूवम्मि निवडिया एवं । संपत्ता तं मन्ने अनन्नपुणोदओ कोवि ॥१००॥ पंडिकूडकारिणावि हु विहिणा विहियं तु एत्तियं लट्ठं । जं अक्खयदेहाए तुमए सह संगमो विहिओ ॥१०१॥ एमाइबहुविगप्पं देवि आसासिऊण सो राया । नियसिन्नेण समेओ समागओ गयपुरं कमसो ॥१०२॥ कारियगरुपमोओ थुंवंतो नयरनारिनिवहेण । कमलावईसमेओ दाणं देंतो अमरकेऊ ॥१०३॥ कयमंगलोवयारो नायरजणजणियहिययआणंदो । नियमंदिरे पविट्ठो पँकलपाइकपरियरिओ ॥१०४॥ युग्मम् ॥ एवं च तस्स रन्नो अदिट्ठदुक्खस्स देविसहियस्स । बोलीणाइं कइवि हु वरिसाणं सयसहस्साइं ॥१०५॥

अह अन्नया कयाइवि अत्थाणगयस्स राइणो तस्स । पडिहाराणुन्नाओ समंतभदोत्ति नामेण ॥१०६॥ उज्जाणम्मि निर्उत्तो पत्तो पणमित्तु रायपयकमलं । सीसनिवेसियकरकमलसंपुडो हरिसिओ भणइ ॥१०७॥ युग्मम् ॥ पुवं देवेण अहं नेमित्तियसुमइवयणयं सोच्चा । कुसुमायरउज्जाणस्स पालगत्ते निउत्तो म्हि ॥१०८॥ तं च तिसंझं निच्चं पलोयमाणस्स एत्तिओ कालो । बोलीणो न य दिट्ठं किंचिवि नेमित्तियाइट्ठं ॥१०९॥ अज्ज पुण अँप्पभाए गयणे उज्जाणमज्झयारम्मि । कुसुमियसाहिसमूहं इओ तओ पिच्छमाणेण

१ व्यसनम्=कष्टम् । २ रिंछोली=पङ्क्तिः । ३ अनन्यपुण्योदयः=असाधारणसुकृतविपाकः । ४ पडिकूडं=प्रतिकूलम् । ५ स्तूयमानः । ६ नागराः=नगरनिवासिनः । ७ पक्को=समर्थः, दृढस्व स्वार्थे ले पकलो । ८ नियुक्तः । ९ पालकत्वे । १० अप्रभाते=रात्रिप्रान्तभागे इत्यर्थः ।

एगारहमो
परिच्छेओ

॥९२॥

एगम्मि दिसाभाए वल्लरवेल्लीसणाहदुमगहणे । उत्तासियहंसउलो उट्ठाविओ संउणसंदोहो ॥१११॥ निमुओ विम्हयजणओ बंहरिय-
 आसन्नसत्तसुइविवरो । मुहरियदिसाविभागो गरुयखडकारसंसदो ॥११२॥ तिसुभिः विशेषकम् ॥ सोऊण य तं सहं विम्हियउप्फुल्ल-
 लोयणेण मए । पुलइय तत्तोहुत्तं चित्तियमवो ! किमेयंति ॥११३॥ कस्स पुण एस सदो समुट्ठिओ एत्थ वणनिगुंजम्मि । इय चिं-
 तंतो कोऊहलेण तत्तोमुहो चलिओ ॥११४॥ ताव य दिट्ठा भूपट्टिसंठिया बउलपायवसमीवे । मुच्छानिमीलियच्छी अधरियसुरसुंदरी-
 रूवा ॥११५॥ अहिणवजोव्वणउब्भेयसुंदरा सयलमणहरावयवा । पैउमचुया इव लच्छी नरवर ! वरबालिया एक्का ॥११६॥ युग्मम् ॥
 नूणं नहत्थलाओ निवडंतीए इमीए भूमीए । जुवईए पडिसदो समुट्ठिओ एस सहसत्ति ॥११७॥ कह मन्ने एरिसस्सवि जुवईरयणस्स
 एरिसाऽवत्था । विबुहजणसोय्यणिज्जा धी ! विहिणो विलसियं चित्तं ॥११८॥ इय चिंततेण मए सीयलजलसीयरेहिं संसित्ता । मिउ-
 पवणकरणविहिणा अह विहिया सा समासत्था ॥११९॥ हरिणिव्व जूहभट्ठा सतरलतारं दिसाओ पुँलयंती । भणिया मए सुमहुरं
 कीस तुमं सुयणु ! बीहेसि ? ॥१२०॥ मा भदे ! कुणसु भयं थेवंपि, हु जणयनिव्विसेसो हं । का सि तुमं कत्तो वा इह पडिया
 मज्झ साहेसु ? ॥१२१॥

अविय । सग्गाओ निवडिया किं सावप्पहया सुरंगणा तं सि । किं वावि भट्टविज्जा विज्जाहरबालिया सुयणु ! ॥१२२॥ तुह-
 रूवदंसणुप्पन्नहरणबुद्धिस्स नहपयट्ठस्स । विज्जाहरस्स कस्सवि किंवा हत्थाओ पब्भट्ठा ? ॥१२३॥ साहेसु सुयणु ! एयं महंतकोऊहलं
 इमं मज्झ । नीसाहारा कह नहयलाओ पडिया इहुजाणे ? ॥१२४॥ इय सा भणिया भूनाह ! मज्झ पडिउत्तरं अदाऊण । गुरुदु-

१ शकुनाः=पक्षिणः । २ बधिरितासन्नसत्त्वश्रुतिविवरः । ३ पउमं=पद्मम् । ४ शोचनीया=खेदकारिका । ५ पइयन्ती । ६ थेवं=स्तोकम् । ७ शापप्रहता ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥९३॥

बखस्यणपरं अंसुजलं मोत्तुमारद्धा ॥१२५॥ अहं तं तहाविहं पासिऊणं परिचितियं मए एयं । तं एयं संजायं जं पुवं सुमइणा भ-
णियं ॥१२६॥ कुसुमायरउज्जाणे जइया गयणाओ कन्नगा पडिही । तत्तो य सिग्घमेव हि पुत्तेण समागमो होही ॥१२७॥ ता किं
इह पुट्ठाए इमाए वरईए, ताव साहेमि । गंतुं वैइयरमेयं जहट्टियं चेव नरवइणो ॥१२८॥ इय चित्तिऊणं तत्तो आसासित्ता सुमइर-
वयणेहिं । आणीया नियगेहे समप्पिया सा सभज्जाए ॥१२९॥ नियपरियणं च सबं सरीरसंवाहणाइवावारे । तीए निउइऊणं समा-
गओ देवपासम्मि ॥१३०॥ एवं समंतभदेण साहियं वैइयरं निसामित्ता । विम्हियहियओ राया अहं एवं भणिउमाट्ठो ॥१३१॥
अवो ! हु अवितहं तं पिच्छह नेमित्तियस्स सुमइस्स । ता पुत्तेण सँमाणं आसन्नं दंसणं इण्हि ॥१३२॥ ता भो समंतभदय ! सिग्घं
आणेह बालियं तमिह । जीए पभावेण मए पिक्खेयवो सपुत्तोत्ति ॥१३३॥ वयणाणंतरमेव हि समंतभदेण गंतुमाणीया । सा बालि-
या विणिज्जियसुरजुवईरूवसोहग्गा ॥१३४॥ तीए सरीरसोहं पिच्छिय रत्ता विचितियं अवो ! । आगारो चियं स्रयइ इमीए सुकुलम्मि
संभूइं ॥१३५॥ उचियासणोवविट्ठा सा कन्ना अमरकेउनरवइणा । भणिया हिययब्भंतरगुरुसो गुँव्वायपंडुमुहा ॥१३६॥ वच्छे ! उ-
ज्झसु सोयं चयसु भयं जणयनिव्विसेसस्स । साहिज्जउ महं एयं कम्मि पुरे तं समुप्पन्ना ? ॥१३७॥ कस्स व धूया कह वा इहागया
कह व मज्झ उज्जाणे । पडिया सि नहयलाओ साहेसु सवित्थरं एयं ॥१३८॥ अहं सा एवं भणिया गुरुसोया सज्झसेण अभिभूया ।
उम्मुकदीहसासा न किंचि पडिउत्तरं देइ ॥१३९॥ अहं पुणरुत्तं रत्ता पुट्ठाए तीए कहवि संलत्तं । ताय ! चँएमि न वोत्तुं बहुदुक्खं

१ व्यतिकरं=वृत्तान्तम् । २ नियोज्य । ३ आट्ठो=आरब्धः । ४ समाणं=समं=सहेत्यर्थः । ५ प्रेक्षितव्यः । ६ संभूतिः=उत्पत्तिः । ७ उव्वायं=उद्घातं=शु-
ष्कम् । ८ त्यज । ९ साहिज्जउ=कथ्यताम् । १० चँएमि=शक्नोमि ।

एगारहमो
परिच्छेओ

॥९३॥

निययवुत्तंतं ॥१४०॥

तहवि हु अलंघणीया आणा तायस्स तेण साहेमि । जंबुदीवे भरहे कुसग्गनयरम्मि नामेण ॥१४१॥ अत्थि पुरं सुपसिद्धं तत्थ
य नरवाहणो पुहइनाहो । रयणवई से देवी तीए धूया अहं ताय ! ॥१४२॥ युग्मम् ॥ सुरसुंदरित्तिनामा पुब्बिं दुब्बिहियकम्मपरिणामा ।
वेरियसमेण केणइ पिसायरूवेण अवहरिया ॥१४३॥ एत्तियमित्तं भणिउं सोयसमुब्भयगरुयमन्नुवसा । थूलंसुए मुयंती निहुयं रोउं
पवत्ता सा ॥१४४॥ एत्थंतरम्मि रन्नो अद्धासणसंगयाए देवीए । कमलावईए गहिया रोवंती सा निजुच्छंगे ॥१४५॥ भणिया
वच्छे ! मा रुय न होइ दीवंतरं इमं सुयणु ! । हत्थिणपुरं हि एयं एसो राया अमरकेऊ ॥१४६॥ कमलावई अहंपि हु, सहोयरो
होइ तुह पिया मज्झ । वच्छे ! तुमंपि अग्गं सुयपुव्वा नाममेत्तेण ॥१४७॥ बहुविहपओयणेणं कुसग्गनयराओ जो जणो एंतो । सो
सव्वो सुरसुंदरि ! तुह गुणनिवहं मह कहितो ॥१४८॥ एवं सुरूवकलिया एवं पिउणो य वच्छला बाढं । एवं कलासु कुसला एवं
दक्खिन्नदयजुत्ता ॥१४९॥ ता मा कुणसु विसायं एयंपि य पिउहरं निजं तुज्झ । अच्छसु वीसंत्थमणा कीडंती विविहकीडाहिं
॥१५०॥ एवंविहवयणेहिं आसासित्ता निजुत्तरीएण । असुयधोयकवोलं तीए मुहं संपमज्जित्ता ॥१५१॥ मुहसोयं दाऊणं नीया
देवीए मंदिरे नियए । तत्थवि उब्बिग्गमणा अच्छइ गुरुसोयसंतत्ता ॥१५२॥ युग्मम् ॥ नीससइ दीहदीहं खणेण थूलंसुयाइं मिल्लेइं ।
मुच्छिज्जई खणेणं खणेण संवरइ अप्पाणं ॥१५३॥ विलवइ खणेण विहसइ रोवइ खणेण मूयल्लिया होइ । गुरुचित्ताभरविहुरियहि-
यया पैरिहाइ अणुदियहं ॥१५४॥ अह तं विगयाणंदं पिच्छिय कमलावई विचित्तेइ । आणाकारी सव्वोवि परियणो ताव एईए

१ मन्नुः=संतापः । २ विश्वस्तमनाः । ३ मिल्लेइ=मुञ्चति । ४ मूयल्लिया=मूका । ५ परिहाइ=कृशीभवति । ६ अनुदिवसम् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥९४॥

॥१५५॥ तह य समाणवयाओ सिणेहसाराओ रायकन्नाओ । नाणाविहचेट्ठाहिं अणुदियहमिमं विणोएंति ॥१५६॥ तहवि हु रइं न पावइ एसा चिंताए सुसइ अणुदियहं । ता मन्ने का चिंता जीए एसा उ परिहाइ ॥१५७॥ जइ ता माउपिऊणं सुमरइ ता किं कहेइ न हु मज्झ १ । मयणवियारसरिच्छा नेय वियारा तहिं हुंति ॥१५८॥ एगंतं जह सेवइ विहडियचक्काइं जह य मेछेइ । पियसंगम-साराओ कहाओ जह सुणइ तच्चित्ता ॥१५९॥ तह मन्ने पेम्मगहो विलसइ एवंविहाहिं चिट्ठाहिं । ता जइ एसा मज्झं तहट्टियं साहइ सरूवं ॥१६०॥ ता तस्स पावणम्मिवि कोवि उवाओवि लब्भए नूणं । न य एसा वज्जरिही पुट्ठावि जहट्टियं मज्झ ॥१६१॥ युग्मम् ॥ वामसहावो मयणो अक्खिज्जंतो न पायडो होइ । नजइ आगारेहिं गोविज्जंतोवि छेएँहिं ॥१६२॥ तहवि हु लहामि केणवि हंदि ! उवाएण भावमेईए । इय चित्तिय आणत्ता नियचेडी हंसिया नाम ॥१६३॥ सुरसुंदरीइ उव्वेवकारणं लहसु हंसिए ! कहवि । तुज्झ समाणवयाए साहिस्सइ हिययसब्भावं ॥१६४॥ जं आणवेसि सामिणि ! इय भणिउं हंसिया गया झत्ति । एगंतट्टियसुरसुंदरीए पासम्मि अल्लीणा ॥१६५॥ सब्भावनेहसूयगवीसंभं कहाहिं विविहं भणिईहिं । उप्पाइय वीसंभं भणिया सुरसुंदरी तीए ॥१६६॥ सुर-सुंदरि ! तुह चरियस्स निसुणणे अत्थि कोउगं मज्झ । कह केण किं निमित्तं अवहरिया किंच अणुभूयं ? ॥१६७॥ सुरसुंदरीए भ-णियं ताएणवि आसि पुच्छिया एवं । किं पुण लज्जाए मए न सक्कियं तत्थ वज्जरिउं ॥१६८॥

किंच । मह चरियं सुम्मंतं जणेई पासट्टियाणवि दुक्खं । तेण न वोत्तुं जुत्तं मज्झवि गुरुदुक्खसंजणगं ॥१६९॥ तहवि हु तुमए

- १ अनुदिवसम् । २ विनोदयन्ति विनोदं कारयन्ति । ३ परिहाइ=कृशीभवति । ४ विघटितं=वियुक्तम् । ५ मिल्लेइ=मुञ्चति । ६ आख्यायमानः=उच्यमानः । ७ पायडो=प्रकटः । ८ आकारैः=इज्जितैः । ९ गोप्यमानः । १० छेकः=चतुरः । ११ आज्ञप्ता=आदिष्टा । १२ विश्रम्भः=विश्वासः । १३ भणितिः=वचनम् ।

एगारहमो
परिच्छेओ

॥९४॥

पुढा वयंसि ! कोऊहलेण गरुण । साहेमि तेण निसुणसु एगमणा वज्जरिजंतं ॥१७०॥

अत्थि पुहईपयासं निरग्गलोदग्गवग्गिरतुरंगं । वग्गिरंतुरंगखरखुंरुक्खयखेहाइन्नरिक्खपहं ॥१७१॥ रिक्खपहपवणकंपिरधयव-
डरेहंतभूरिसाणूरं । साणूरगहिरवज्जितूररबुप्फुण्णदिसिचकं ॥१७२॥ दिसिचकगेयसत्थाहसत्थकिजंतवज्जवाणिजं । वाणिज्जकलापत्तट्ट-
लट्टवाणियगरमणीयं ॥१७३॥ रमणीयणवरवज्जिनेउरझंकाररुद्धसुइविवरं । विवरीयरयवियक्खणविलासिणीलोयपडिपुन्नं ॥१७४॥
पुन्नंउकडजणवासं ईंभसहस्सोवसोहियं विउलं । विउलरसायलपरिगयपरिहापायारसोहिहं ॥१७५॥ सोहिहत्तियचउकं उकडदप्पिट्ट-
जोहसयकलियं । नामेण कुसग्गपुरं नयरं दियलोयसारिच्छं ॥१७६॥ षड्भिः कुलकम् ॥ अकंतगुरुपरकमअच्चंतुकडपयावपडिवक्खो ।
तत्थत्थि सुविक्खाओ राया नरवाहणो नाम ॥१७७॥ तस्स य रन्नो भित्तो कुमारभावम्मि कहवि संजाओ । वेयड्ढुकुंजरावत्तचित्तभा-
णुस्स अंगरुहो ॥१७८॥ नामेण भाणुवेगो तेण य पीईथिरत्तणनिमित्तं । दिन्ना नियया भगिणी रयणवई नाम एयस्स ॥१७९॥
सयलंतेउरपवरा जाया सा तस्स हिययवल्लहिया । तीइ सह विसयसोक्खं अणुहवमाणस्स कालेणं ॥१८०॥ युग्मम् ॥ एकच्चिय धूया
हं जाया जम्मम्मि मज्झ ताएण । सुयजम्मणअब्भहिओ नयरम्मि महोच्छवो विहिओ ॥१८१॥ सुरसुंदरिसमरूवा एसा इह चिंतिऊण
ताएण । सुरसुंदरित्ति नामं पइड्डियं उचियसमयम्मि ॥१८२॥ कमसो पवड्डमाणा कुमारभावम्मि जुवइजोग्गाओ । गौहाविया कलाओ
जाया य कमेण तक्कुसला ॥१८३॥

१ वग्गिरो=वेगवान् । २ उक्खयं=उत्खातम् । ३ ऋक्षपथः=आकाशम् । ४ साणूरं=देवगृहम् । ५ उप्फुण्णं=पूर्णम् । ६ सत्थाहो=सार्थवाहः । ७ सत्थो=
सार्थः=समूहः । ८ वर्मम्=श्रेष्ठम् । ९ पुण्यमुत्कटं प्रबलं येषां तेषां जनानां वासो यत्र तत् । १० इभ्यः=श्रेष्ठी । ११ गाहाविया=ग्राहिता ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥९५॥

अविय । वित्ते नट्टे गीए पत्तच्छेजे य हत्थकंडेसु । वीणासरलकूखणवंजणेसु वायरणतकेसु ॥१८४॥ जाया वियक्खणा
हं बुद्धीए सुरगुरुस्स सारिच्छा । एकम्मि पए लद्धे सेसं ऊहेमि लद्धीए ॥१८५॥ अंबाए तायस्स य सयलस्स य परियणस्स आणंदं ।
कुणमाणा संपत्ता कमसो हं जोव्वणं पढमं ॥१८६॥ दट्ठण जोव्वणं मह ताओ चिंताउरो दढं जाओ । को अणुरुवो होही भत्ता इह
मज्झ धूयाए ? ॥१८७॥ अह अन्नया य सुमई नेमिच्ची आगओ तहिं रत्ता । पुट्ठो मह धूयाए को होही भद् ! भत्तारो ? ॥१८८॥
भणियं च तेण नरवर ! विज्जाहरचक्कवट्ठिणो एसा । होही सयलंतेउरपवरा अइवल्लहा देवी ॥१८९॥ तव्वयणं सोऊणं मणम्मि
आणंदएण ताएण । दाऊण भूरिदव्वं पट्ठविओ सुमइनेमिच्ची ॥१९०॥

अह अन्नया य अहयं परियरिया बहुविहाहिं चेडीहिं । नियसहियणसंजुत्ता पत्ता पुरबोहिरुज्जाणे ॥१९१॥ तत्थ य विविह-
पगारं कीडंतीए तदेगदेसम्मि । दिट्ठा पढमवयत्था विज्जाहरबालिया एका ॥१९२॥ परिजविय किंचि मंतं उप्पइउमणा पँसारइ भु-
याओ । उल्लैलइ नहयलम्मि निवडइ धरणीइ पुणरुत्तं ॥१९३॥ तं दट्ठं विम्बिया हं संपत्ता तीइ अंतिंयं तुरियं । भणिया य मए
सुंदरि ! का सि तुमं किंच कुणसि इमं ? ॥१९४॥ तीए भणियं भदे ! आंयन्नसु, गिरिवरम्मि वेयड्ढे । दक्खिणसेठीए रयणसंचयं
अत्थि वरनयरं ॥१९५॥ विज्जाहरवरचक्की राया तत्थत्थि चित्तवेगोत्ति । राया य भाणुवेगो अत्थि पुरे कुंजरावत्ते ॥१९६॥ तस्स
य दो भगिणीओ सहोयराओ य अईव इट्ठाओ । पढमा ओ बंधुदत्ता रयणवई नाम बीया उ ॥१९७॥ सा सुयणु बंधुदत्ता परिणीया
चित्तवेगनरवइणा । तीए धूया अहयं नामं च पियंवया मज्झ ॥१९८॥ अन्नावि महादेवी तायस्स उ अत्थि कणगमालत्ति । तीए

१ ऊहेमि=वितर्कयामि । २ बाहिरं=बाह्यम् । ३ उत्पत्ति तुमनाः । ४ प्रसारयति । ५ उल्ललइ=उन्नमति । ६ अन्तिकं=समीपम् । ७ आकर्ण्य ।

एगारहमो
परिच्छेओ

॥९५॥

य अत्थि पुत्तो नामेणं मयरकेउत्ति ॥१९९॥ सो मह अईव इट्ठो विरहं न सहामि तस्स निमिसंपिं । संपइ पुण ताएणं दिन्नाओ तस्स विज्जाओ ॥२००॥ विज्जाण साहणत्थं पंसत्तखित्तम्मि सो गओ विजणे । जहभणियविहाणेणं साहइ सो तत्थ विज्जाओ ॥२०१॥ वट्ठइ बीओ मासो विज्जाओ तस्स साहयंतस्स । अहमवि तस्स विओगे तँरामि नो जाव अच्छेउं ॥२०२॥ ता पुच्छिऊण जणगं चलिया हं तस्स दरिसणनिमित्तं । आगमणपरिस्संता ओइन्ना इत्थ उज्जाणे ॥२०३॥ अहिणवपटियत्तणओ विज्जाए कहवि मज्झ पयमेगं । पँम्हुट्टमहँन्नाए तेण य न चएमि उप्पइउं ॥२०४॥ तं जं तुमए पुट्ठं तं एयं साहियं सुयणु ! तुज्झ । विज्जावयस्स भंसे सट्ठाणं कहणु पाविस्सं ? ॥२०५॥ पुणरुत्तंपि हु पटिए संभरइ न मज्झ तं पयं कहवि । उत्तँट्टमयसिलिंबच्छि ! तेणमहमाउला जाया ॥२०६॥ तत्तो य मए भणियं पियंवए ! अत्थि तीइ विज्जाए । एसो कप्पो जं किल साहिज्जइ हंदि ! अन्नस्स ! ॥२०७॥ भणियं पियंवयाए साहिज्जइ नत्थि कोवि दोसोत्ति । जइ एवं ता साहसु मा(मे) कहवि पयं उवलभिज्जा ॥२०८॥ एवं च मए भणिए समाणसिद्धित्ति तीइ भणिऊण । ठाऊण कन्नमूले पटिया सणियं तु सा विज्जा ॥२०९॥ तत्तो चितंतीए लहुमेव मए तयं पयं लद्धं । लहिऊण तीए सिद्धं भवइ इमं किं नु एवंति ? ॥२१०॥ वियसियमुहकमलाए तीए भणियं तु सुट्ठु उवलद्धं । चलणेसु निर्वडिऊणं भणियं मह होसि तं गुरुगी ॥२११॥ जीए विज्जा दिन्ना, ता मह साहेसु तुज्झ किं नाम ? । एत्थ पुरम्मी कस्स व

१ निमेषमपि=क्षणमपि । २ प्रशस्तक्षेत्रे । ३ विधानं=विधिः । ४ तरामि=शक्नोमि । ५ परिश्रान्ता । ६ अभिनवपठितत्वतः=नूतनाभ्यासवशतः । ७ पँम्हुट्ठं=विस्मृतम् । ८ अहन्ना=अधन्या=हतभागेति यावत् । ९ भ्रंशः=नाशः । १० उन्नस्तमृगशावाक्षि ? मिलिबो=शिशुः । ११ उपलभ्यताम् । १२ निपत्य ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥९६॥

धूया तं सुकयपुन्नस्स ? ॥२१२॥ मज्झ सहीए भणियं भदे ! नरवाहणस्स नरवइणो । रयणवइदेवीए धूया सुरसुंदरी एसा ॥२१३॥
अच्चभुयगुणनियरा किं न सुयै सयललोयविकखाया । विजाहरधूयाए धूया सुरसुंदरी भदे ! ? ॥२१४॥ एवं तीए वयणं सोऊणं
हरिसैवाहपुण्णच्छी । गहिऊण ममं कंठे पियंवया भणिउमादत्ता ॥२१५॥ अंबाए मज्झ पुविं वज्जरियं आसि, मज्झ लहुभगिणी ।
भूमिचरमित्तस्स उ रन्नो मह भाउणा दिन्ना ॥२१६॥ ता माऊसियाधूया भगिणी तं होसि मज्झ चंदमुहि ! । इय जंपिऊण दिन्नं
तीए मह साइयं गरुयं ॥२१७॥ तत्तो य मए भणियं आगच्छसु भगिणि ! मज्झ गेहम्मि । बंधुजणवच्छलाए अंबाए दंसणं कुणसु
॥२१८॥ भणियं पियंवयाए पिक्खिस्सं माउसिं पडिनियत्ता । कारणवसेण संपइ गच्छिस्सं भाउयसमीवं ॥२१९॥ इत्थत्थे
निब्बंधं मा काहिसि उच्छुगा अहं इण्हि । तत्तो य मए भणियं एवंति य किंतु पुच्छामि ॥२२०॥ किंचिवि, तं मह साहसु,
तीए भणियं तु पुच्छ, साहेमि । भणियं च मए भदे ! कक्खाए गोविए एत्थ ? ॥२२१॥ चित्तपडे किं अच्छइ लिहियं, चित्त-
म्मि कोउगं मज्झ । ता दंसिज्जउ एयं जइ जोगं दंसिउं भगिणि ! ॥२२२॥ युग्मम् ॥ वियसियमुहाइ तीए पसारिउं दंसिओ पडो
अम्ह । भणियं च तीइ एसो मए सहत्थेण लिहिउत्ति ॥२२३॥ तत्थ य पडम्मि लिहियं दट्ठणमणंगसंनिभं तरुणं । अमएणव सित्ता
हं जाओ हिययस्स आणंदो ॥२२४॥ चिरपरिचियच्च दिट्ठो दिट्ठी आणंदवाहपडिहत्था । जाया सच्चसरीरे समुट्ठिओ बहलरोमंचो
॥२२५॥ फुरफुरियं अहरेणं उल्लसियं भुयलयाहिं सहसत्ति । ऊससियं च थणेणं थरहरियं ऊरुजुयलेणं ॥२२६॥ सुत्ताव मुच्छिया

एगारहमो
परिच्छेओ

॥९६॥

१ अत्यद्भुतगुणानां निकरः=समूहो यस्यां सा । २ श्रुता । ३ हर्षबाष्पपूर्णाक्षी । ४ मातृवस्तदुहिता । ५ साइयं=सत्कारः । ६ माउसी=मातृध्वसा । ७ कक्खा=कक्षा । ८ पडिहत्थो=पूर्णः ।

इव मत्ता इव विगयचेयणा जाया । सोहृगमंदिरं तं दद्वृणं चित्तलिहियंपि ॥२२७॥ नाऊण मज्झ भावं वसंतियाए सहीइ संलत्तं । को एस तंए लिहिओ पियंवए ! लोयणाणंदो ? ॥२२८॥ भणियमह कुमुइणीए वसंतिए ! किं तुहित्थ पुच्छाए ? । कामिणिहिययाणंदो लिहिओ रइविरहिओ मयणो ॥२२९॥ ईसिं हसिऊण तओ सिरिमइयाए सहीए संलत्तं । एत्तियकालं रइविरहिओ इमो आसि पंच-सरो ॥२३०॥ संपइ रईए सहिओ एसो मयणोत्ति किं न पुलएसि ? । पयडा रईवि एसा आसन्ना चेव एयस्स ॥२३१॥ तं सोउं सव्वाहिं सहत्थतालं तु पहसिउं भणियं । एवं एयं सिरिमइ ! सम्मं हि विणिच्छियं तुमए ॥२३२॥ अह लद्धचेयणाए विन्नाया हंति जायलजाए । आगारं विणिगूहिय सकोवमेवं मए भणियं ॥२३३॥ हंभो ! अलियपलाविणि ! दंसणमित्तंपि नत्थि एएण । कत्तो आसन्नत्तं जेण कया हं रई तुमए ? ॥२३४॥ तीए भणियं मा सहि ! रूससु, दिट्ठम्मि जेण एयम्मि । चित्तम्मि रई जाया तेण रई तं मए भणिया ॥२३५॥ भणियं च मए किंवा असमंजसभासिणीहिं एयाहिं । ताव य, पियंवए ! कहसु एस को वा तए लिहिओ ? ॥२३६॥ भणियं पियंवयाए भाया मह एस मयरकेउत्ति । रूवेण जो अणंगो स्रो चाई कलाकुसलो ॥२३७॥ कइयावि चित्तफलए कइयावि पडम्मि तस्स पंडिरूवं । लिहिऊण मए अप्पा विणोइओ एत्तियं कालं ॥२३८॥ संपइ पुण असमत्था सहिउं विरहं इमस्स चलिया हं । ता भगिणि ! मुंच वच्चांमि जेण पासम्मि तस्सेव ॥२३९॥ भणियं च सिरिमईए एवं जो गरुयगुणगणा-वासो । सो तुह भायाऽवस्सं दद्वो होइ अम्हंपि ॥२४०॥ चित्तगएणवि ताव य आणंदो सहिजणस्स संजणिओ । इण्ह पच्चक्खंपि

१ तए=त्वया । २ तुह+इत्थ=तवात्र । ३ रुप्य=रोषं कुरु । ४ रतिः=सुखम् । ५ रतिः=कामपत्नी । ६ मया । ७ प्रतिरूपम्=प्रतिबिम्बम् । ८ विनो-दितः=आमोदितः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥९७॥

हु दंसिज्जओ अमयभूओ सो ॥२४१॥ विहसिय पियंवयाए भणियं मा सहि ! समुच्छुगा होसु । विज्जाओ ताव साहउ पच्छा सव्वं करिस्सामो ॥२४२॥

अविय । जइ ताव कावि हु अहं ताऽवस्सं तस्स संगमेण सुहं । कायव्वं भगिणीए अणुकूलो जइ विही होही ॥२४३॥ भणियं च मए ताव य एयाओ हवंतु अलियभणिरीओ । पियसहि ! तुमंपि संपइ असमंजसभासिणी जाया ॥२४४॥ अइनिउणं किल चित्तं अम्हे कोऊहलेण पुलएमो । तुम्हे सैढहिययाओ अन्नह सव्वं वियप्पेह ॥२४५॥ अह कुमुइणीए भणियं एवं एयंति नत्थि संदेहो । ता सहि ! तुमंपि एवं चित्तं लिहिउं सैमब्भससु ॥२४६॥ अप्पेसु पडं एयं पियंवए ! जेण चित्तमब्भसइ । तुह भगिणी, अह तीए समप्पिओ कुमुइणीइ पडो ॥२४७॥ संभासिउं ताहिं पियंवया सा तओ ममं उप्पइया नहग्गे । सहीहि जुत्ता बहुकेलियाहिं अहंपि पत्ता नियमंदिरम्मि ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि परिसमप्पइ पियंवयादंसणोत्ति नामेण । सुरसुंदरीकहाए एकारसमो परिच्छेओ ॥२५०॥

॥ एगारहमो परिच्छेओ समत्तो ॥

एगारहमो
परिच्छेओ

॥९७॥

१ अमृतभूतः । २ अलीकभणिग्यः=मिथ्याभाषिण्यः । ३ सढो=शठः सढं=विषमम् । ४ समभ्यस्य=अभ्यासं कुरु । ५ केलिः=क्रीडा ।

बारहमो परिच्छेओ ।

अह तत्थ सुवित्थिन्ने पसत्थवत्थोहविहियउल्लोचे । गंतुं नियवासगिहे पासुत्ता पवरसयणीए ॥१॥ भणियाओ य सहीओ वच्चह सव्वाओ निययगेहेसु । मह कुणकुणाइ सीसं सीयंति य सव्वअंगाई ॥२॥ जरगहियंव सरीरं ता सोविस्सं खणंतरं एगं । तत्तो य कुमुडणीए भणियं एवं करेमुत्ति ॥३॥ ईसिं हसिऊण तओ वज्जरियं सिरिमईए किं भगिणि ! सहसा जायमसत्थं तुह देहं, कारणं भणसु ? ॥४॥ भणियं वसंतियाए सिरिमइ ! तं चेव वेज्जयं मुणसि । ता चित्तेसु सयं चिय रोगस्स निदाणमेयस्स ॥५॥ अह सिरिमईइ मज्झं संधाणाइं निएँवि साम्भयं । भणियं न किंपि ताव य लक्खिज्जइ बज्जवित्तीए ॥६॥

अविय । दुविहा संखेवेणं सारीराऽऽगंतुया य रोगत्ति । अह वायपित्तसिंभुवभवा य, इह आदिमा नेया ॥७॥ ताणं मंखणलंघ-
णनिवायसेवाइया चिगिच्छाओ । वेज्जयसत्थुदिट्ठा पुरिसं कालं च नाऊण ॥८॥ भूयगहचक्खुसागिणिदोसा आगंतुया मुणेयव्वा । बलिहोममंततंताइया हु विविहा चिगिच्छा सिं ॥९॥ सारीरियरोगाणं न लक्खणं किंचि दीसइ इमीए । ता नूणं आगंतुयदोसो तक्किज्जई नन्नो ॥१०॥ उत्तारिज्जउ लोणं^१ हंकारिज्जंतु विविहगारुडिया । सरिसंघाओ दिज्जउ बज्जउ तह रक्खंपोड्डलिया ॥११॥ अह ललियाए भणियं ता किं सिग्घं न कीरण एयं । वाही उविकिखओ जं न होइ इह सुंदरो भदे ! ॥१२॥ तो सिरिमइए भणियं

१ प्रशस्तवस्त्रौघविहितविताने; उल्लोचो=वितानम् । २ पीड्यते । ३ अस्वस्थम् । ४ वैद्यकम् । ५ मुणसि=जानासि । ६ संधानादि=संधिप्रभृति, आदिना नाज्यादिकम् । ७ दृष्ट्वा । ८ बाह्यवृत्त्या । ९ वातपित्तश्लेष्मोद्भवाः । १० भ्रक्षणम्=अभ्यङ्गः, लङ्घनं, निवाओ=स्वेदः । ११ चिकित्साः । १२ एषाम् । १३ लोणं=लवणम् । १४ आकार्यन्ताम् । १५ सर्पपचातः । १६ बध्यताम् । १७ पोड्डलं=वस्त्रनिबद्धं द्रव्यम् । १८ उपेक्षितः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥९८॥

लक्खेमो अम्हि केवलं वाहिं । न उणो पउणीकाउं सत्ता अह माहवी भणइ ॥१३॥ लक्खइ जो किर वाहिं पउणंपि हु सो करि-
स्सए पत्तं । जेणिह दिट्ठा चोरा पेहरयमवि देइ सो नूणं ॥१४॥ निहुयं हसिऊण तओ सच्चाहिवि सहरिसं समुल्लवियं । सिरिमइ !
इण्हि न छुट्ठसि अम्ह सहिं जणसु पँउणंति ॥१५॥ अन्नं, स तुज्झ जणओ सुपसिद्धो मंतजाणओ सुयणु ! । ता वाहिऊण मंतं पउणं
सुरसुंदरिं कुणसु ॥१६॥ अह सिरिमईइ भणियं जइ मह जणओ वियाणई मंते । ता किं मह, जइ मिट्ठं खीरं ता किं नु छाणस्स ?
॥१७॥ किंपुण भणामि इकं जइ मह एसा न रूसए सहिया । एस अँउवो वाही न फिँट्ठए मंतमेत्तेण ॥१८॥ अह कुमुइणीए भणियं
किं पुण कोवस्स कारणं एत्थ ? । साहेसु निव्विसंका विगमो वाहीए जइ होइ ॥१९॥ तो सिरिमईए भणियं जो सो चित्तम्मि वि-
लिहिओ दिट्ठो । सो जइ नवरं वेज्जो वाहिं अँवणिज्ज एइए ॥२०॥ अह चित्तपडं सहसा पसारियं पूइऊण तो भणइ । कुमुइनिया !
जइ एवं, ता एयं हंदि ! विन्नंवह ॥२१॥ ईसिं हसिऊण तओ सच्चाहिवि सहरिसं समुल्लवियं । एवंति, पंजलिउडा भणिउं एयं स-
माढत्ता ॥२२॥ दक्खिन्ननिहि ! महायस ! चित्तट्ठिय ! सुणसु अम्ह विर्णंत्ति । तुह दंसणाओ एसा अम्ह सही अँउरा जाया ॥२३॥
ता तह करेसु सुंदर ! जह एसा होइ विगयवाहीया । गुरु मयणंमयसंपीडियाण महिलाण तं विज्जो ॥२४॥ हुंकारं मोत्तूणं ताहिं
सकोवं मए इमं भणियं । माए ! गँहगहिया इव किमसंबद्धं समुल्लवह ? ॥२५॥ किं वावि अँचित्तेणं विन्नंविणं गुणो इमेणं तु ।
चित्तगओ नहि कत्थवि कोवि हु उप्पायए वाहिं ॥२६॥ अह सिरिमईए भणियं तुह चित्तगओ इमो हु जेणेव । तेणेव य अच्चित्तं

१ एवस्सं । २ प्रहारम् । ३ प्रगुणम्=नीरोगमिति यावत् । ४ छाणं=गोमयादि । ५ अपूर्वः । ६ फिट्ठए=भ्रश्यते । ७ विज्जो, वैद्यः । ८ अपनयेत् । ९
विज्ञपयत् । १० विज्ञप्तिम् । ११ आतुरा=रोगिणी । १२ आमयः=रोगः । १३ ग्रहगृहीता=भूताद्यावेशपीडिता । १४ अचित्तः=अचेतनः । १५ विज्ञप्तेन ।

बारहमो
परिच्छेओ

॥९८॥

विहिया सुरसुंदरि ! तुमंति ॥२७॥ दीहं नीससिऊणं ताहे सणियं मए समुल्लवियं । जइ एयंपि वियाणसि ता किं न संपाडसि झत्ति ? ॥२८॥ इय भणिऊण अहोमुहवयणा विलिहामि जाव महिवट्टं । ताव य सहत्थतालं हसिउं तीए समुल्लविउं ॥२९॥ सब्भावसाहेगेण इमेण वयणेण रंजिया सुयणु ! । ता तह करेमि संपइ जह सव्वं सोहणं होइ ॥३०॥ इय भणिउं चित्तपडं गहिउं पासम्मि सा गया झत्ति । मह जणणीए तत्तो सिट्ठो सबोवि वुत्तंतो ॥३१॥ चित्तपडविलिहिओ सो अणंगरूवो पयंसिओ तरुणो । तीएवि गंतुं रन्नो सिट्ठो सबोवि वुत्तंतो ॥३२॥

अह ताओ तं चित्तं पलोइउं हरिसिओ इमं भणइ । सोहणठाणे रागो संजाओ मज्झ धूयाए ॥३३॥ अहवा न रायहंसं मोत्तुं अन्नत्थ रमइ वरहंसी । तस्सेव वरिस्सामो साहियविज्जस्स नियधूयं ॥३४॥ तह भाणुवेगखयरो अम्ह समीवम्मि एइ अणवरयं । तेणेव वरिस्सामो नियधूयं अमरकेउस्स ॥३५॥ इय नरवइणा भणिए पहसियवयणाए मज्झ जणणीए । भणिया सिरिमई गंतुं साहिज्जउ मज्झ धूयाए ॥३६॥ मा सुरसुंदरि ! इण्हि उव्वेवं कुणसु निययचित्तम्मि । सिद्धं समीहियं तुह इय भणिया सिरिमई ताहे ॥३७॥ मज्झ समीवे पत्ता सिट्ठो सबोवि पुव्ववुत्तंतो । अहयंपि हरिसियमणा मणयं जाया समासत्था ॥३८॥ चित्तेमि कइय होही तं दियहं जत्थ सो मए सक्खा । दट्ठवो नयणुच्छवभूओ मणवल्लहो लोओ ? ॥३९॥ तस्संगमआसाए साहारंतीए माणसं निययं । तं चेव चित्तकम्मं आलिहमाणा य अणुदियहं ॥४०॥ सुसिणिद्धसहिजणेणं तप्पावणसूयगेहिं वयणेहिं । जाव य कइवि दिणाइं ठिया अहं संठविज्जंता ॥४१॥

१ अन्तर्भूतणिजर्थत्वाद् वारयिष्यामः=परिणाययिष्यामः । २ अनवरतम्=निरन्तरम् । ३ समीहितम्=इष्टम् । ४ मनाक् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥९९॥

तावन्नम्मि दिणम्मी परिहियवरणाओ चमरियाहत्था । कयगोरोयणतिलया नाहियसत्थेसु निम्माया ॥४२॥ परिवाइया उ एगा
आसीवायं करेत्तु अम्हाणं । पुरओ उवविसिऊणं एवं भणिउं समाढत्ता ॥४३॥ युग्मम् ॥ जहरुइयं उवभुज्जइ इडुं रामिज्जए इमं सारं ।
जम्हा न किंचि विज्जइ अन्नं इहलोगवैइरित्तं ॥४४॥ सिरतुंडमुंडणाइं परलोगत्थं कुणंतु जे केवि । ते वरया वरधुत्तेहि वंचिया विस-
यसोक्खाणं ॥४५॥ जम्हा जीवपयत्थो विज्जइ अन्नो न देहवइरित्तो । पच्चक्खपमाणेणं अंगहणा खरविंसाणव ॥४६॥ पच्चक्खं मोत्तूणं
न य अन्नं अत्थि इह पमाणं तु । संतेविं पमाणत्ते न सिज्जइ तेण जीवोत्ति ॥४७॥ पच्चक्खपुव्वगं जं अणुमाणं इह, न तेण तग्ग-
हणं । न य विज्जइ तग्गहणे लिंगंपि अणिदियत्तंणओ ॥४८॥ लोयपवंचणहेउं धुत्तेहिं कयाणि विविहसत्थाणि । न पमाणं विबुहाणं
कह तेहिं भविज्ज तस्सिद्धी ? ॥४९॥ ता पंचभूयसमुदयरूवो जीवो न तेसिं विगमम्मि । तस्साभावम्मि कुओ परलोगो जेण य तद-
त्थं ॥५०॥ कीरइ अइदुद्धरयं वंभव्वयसीलपालणाइयं । मूढेहिं सयं नट्टेहिं तह परं नासयंतेहिं ॥५१॥ युग्मम् ॥ गम्मागम्मविभागं
मोत्तुं विसयाण सेवणं कुणह । भक्खह सरसं मंसं पियह सुंरं विगयआसंका ॥५२॥ इय तीए बुद्धिलाए वयणं सोऊण कुगइसंजणगं ।
भणियं मए अहम्मे ! मा मा एवं समुल्लवसु ॥५३॥ विबुहजणनिंदणिज्जं अवियारियसुंदरं अजुत्तीयं । को व सकन्नो एयं तुह भणियं
संदहेज्जावि ? ॥५४॥ जं भणसि नत्थि जीओ अन्नो देहाओ, अणुवलंभाओ । तमसंगयमच्चत्थं, जम्हा जीवस्स अग्गहणं ॥५५॥ किं

बारहमो
परिच्छेओ

॥९९॥

१ नास्तिकशास्त्रेषु । २ निष्णाता । ३ परिव्राजिका=तापसी । ४ आशीर्वादम् । ५ व्यतिरिक्तम्=भिन्नम्=अधिकमिति यावत् । ६ पदार्थः=वस्तु । ७ अग्रह-
णात्=अनुपलम्भात् । ८ विषाणं=शृङ्गम् । ९ सत्यपि प्रमाणत्वे । १० अनिन्द्रियत्वतः=इन्द्रियाप्रत्यक्षत्वादित्यर्थः । ११ सुराम् । १२ हे अधर्मे ! । १३ अवि-
चारितं यावत्, तावदेव सुन्दरमिति तात्पर्यम् । १४ अयुक्तिकम् । १५ श्रद्धीत ।

तुह पच्चक्खेणं उयाहु नीसेसपुरिसविसएणं ? । न य ताव पढमपक्खो विस्साभावप्पसंगाओ ॥५६॥ जं जं तुमं न पिच्छसि तं तं जइ नत्थि ता फुडं मुद्धे ! । देसंतरकालंतरभावाणमभावया पत्ता ॥५७॥ अह सयलदेसकालुब्भवा नरा नेय तं पलोइंति । ऐयं च कह णु नज्जइ दुरहिगया अन्नचित्ता जं ? ॥५८॥

किञ्च । जो च्चिय इमं विगप्पइ तुह देहे हंदि ! नत्थि जीवोत्ति । सोवि य जीवो परलोगगामिओ नाणलिंगोत्ति ॥५९॥ पच्चक्खमेव एगं जं च पमाणं, न जुत्तमेयंपि । पच्चक्खपरोक्खाइं दुन्नेव जओ पमाणाइं ॥६०॥ लोयपयारणहेउं इच्चाइं जमुत्तमहलमेयंपि । रागदोसविमुक्का सव्वन्नू सव्वलोगहिया ॥६१॥ तेहि पणीयं सत्थं तेसिं आणाइ जं च अन्नेहिं । कह तं धुत्तपणीयत्तणेण होज्जा पमाणंति ? ॥६२॥ तम्मि य भणिओ जीवो अन्नभवो तस्स होइ परलोगो । ता पंचभूयसमुदयरूवो जीवो कहं मुद्धे ! ? ॥६३॥ सिद्धम्मि य परलोगे बंभवयपालणाइं सव्वंपि । तब्भणियं ता जुत्तं काउं सव्वं हियत्थीणं ॥६४॥ गम्मागम्मविभागं इच्चाइं जमुत्तमहलमेयंपि । जिणवयणनिसिद्धत्ता परलोए दुक्खहेउत्ता ॥६५॥ एमाइविविहजुत्तीहिं सा कया तक्खणं निरुत्तरिया । जाया विलक्खवयणा असमत्था उत्तरं दाउं ॥६६॥ अह पासवत्तिणीहिं अवहसिया सहीहिं सोलुंठं । टकरदुंबयमुहमक्कडाहिं बाढं अभिद्विया ॥६७॥ अम्ह सहीए सैंद्धिं अज्जवि वायं करेसि दुस्सीले ! । ता वच्चसु सट्ठाणं दिट्ठं पंडिच्चयं तुज्झ ॥६८॥ इय हसिया सा रुट्ठा फुरंतअहरा विणिग्गया तत्तो । अहमवि सहिजणजुत्ता सुहेण जा तत्थ अच्छेमि ॥६९॥ युग्मम् ॥ ता अन्नदिणे राया समागओ मज्झ माउगे-

१ उताहो=अथवा । २ विश्वम्=सर्वम् । ३ तम्=आत्मानम् । ४ एतत्=अन्यपुरुषप्रत्यक्षाभावः । ५ अन्यचित्तानि, प्राकृतत्वात् पुंस्त्वम् । ६ अहलं=अफलम् । ७ प्रणीतं=रचितम् । ८ तस्मिन्=सर्वज्ञप्रणीतशास्त्रे । ९ अभिद्रुता=संपीडिता । १० सद्धिं=सार्धम् । ११ पंडिच्चयं=पाण्डित्यम् ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१००॥

हम्मि । भणिओ अंवाए किं दीसह चिंताउरा तुब्भे ? ॥७०॥ ताएण तओ भणियं सम्मं हि वियाणियं तुमे देवि ! । निसुणेसु कहि-
अंतं गुरुचिंताकारणं जमिह ॥७१॥ सुरसुंदरीए बुद्धिलनामा परिवाइया जिया वाए । जा पुवं किल तीए पउट्टचित्ताए आलिहियं
॥७२॥ सुरसुंदरीइ रूवं चित्तपडे ताहि तं गहेऊणं । उज्जेणीए पत्ता सत्तुंजयनरवइसमीवे ॥७३॥ युग्मम् ॥ तं दंसिय नरवइणो वज्जरिय
तीए दुट्ठ हिययाए । नरवर ! अम्हे पुहइं हिंडामो तुम्ह कजेण ॥७४॥ जं रयणं पुहइंए पिच्छामो तं च तुम्ह साहेमो । कन्नारयणं
एयं कुसग्गनयरे मए दिट्ठं ॥७५॥ नरवाहणस्स रत्ना धूया सुरसुंदरी इमा कन्ना । को तीए निरवसेसं लिहिउं सक्किज्ज तणुरूवं ? ॥७६॥
अविय । सच्चं चिय सो थेरो जेणेसा निम्मिया पैयावइणा । कहमन्नहा न विहिया सुहखाणी अत्तणो भज्जा ? ॥७७॥ एयं
विणिम्मिउं लंडहरूवतारुण्णचारुसोहग्गं । नूणं अइबहुमाणो विरिंचिणो आसि अत्ताणे ॥७८॥ धणुहायड्डुणखिन्नं मयणं नाऊण
हिययभेयकरा । मन्ने विहिणा विहिया एसा नणु हत्थभल्लिव्व ॥७९॥ अन्नं च जो इमीए पाणिग्गहणं करिस्सई पुरिसो । सो भर-
हद्धनरीसो होही पुरिसो न संदेहो ॥८०॥ इय अइसयनाणीहिं आइट्ठं तीइ जम्मसमयम्मि । ता नरवर ! तुह जोग्गा सा कन्ना न
उण अन्नस्स ॥८१॥ अह बहुदविणं दाउं पढड्डवयणेण तेण सा रत्ना । भणिया भेयवइ ! सिट्ठा जं कन्ना सोहणं विहियं ॥८२॥ एयं
च मज्झ सुंदरि ! सिट्ठं सव्वंपि चारपुरिसेहिं । अह तेण मज्झ पासे पट्टविओ रयणचूडोत्ति ॥८३॥ नामेण निययमंती तेण य
आगम्म मग्गिओ अहयं । सत्तुंजयनरवइणो दिज्जउ सुरसुंदरी कन्ना ॥८४॥ युग्मम् ॥ भणिओ य मए एसो नेमित्तियसुमइवयणओ
भइ ! । होही खयरस्स पिया तस्सेव य तेण दायव्वा ॥८५॥ अन्नं, सो तुह सामी थेरो^१ ता किंथ तस्स कन्नाए ? । तत्तो य तेण

१ प्रजापतिः=विधाता । २ लड्डहं=रम्यम् । ३ विरिञ्चिः=विधाता । ४ आत्मनि । ५ भगवति ! । ६ स्थविरः=वृद्धः ।

बारहमो
परिच्छेओ

॥१००॥

भणियं मा एवं भणसु नरनाह ! ॥८६॥ गुरुआयरेण अहयं पट्टविओ तेण देसु नियधूयं । एईए अदाणेणं पिच्छामि न सुंदरं तुम्ह ॥८७॥ तत्तो य मए गाढं कुद्रेण एरिसं समुल्लवियं । ताव य न देमि धूयं जं रुच्चइ तं कुणेजासु ॥८८॥ ता गच्छसु नियपहुणो साहिज्ज जहट्टियं इमं वयणं । गिहमागयस्स को पुण तुह दंडो कीरउ इण्हि ? ॥८९॥ अह तेण तत्थ गंतुं कहिए सो नियबलेण गारविओ । उज्जेणीओ चलिओ अम्हाणं उवरि जैत्ताए ॥९०॥

अविय । बहुभडनरिंदसंदणपकलंपाइकचक्रपरियरिओ । खरखुरखयखौणीयलअसंखतोक्खारलक्खजुओ ॥९१॥ दप्पियपयंड-परहत्थिसत्थवित्तासणिकरसिएहिं । गुरुगिरिगरुयागारेहिं संगओ बहुगइंदेहिं ॥९२॥ सो सत्तुंजयराया गुरुरोसो भूरिसिन्नसंजुत्तो । चारपुरिसेहिं सिट्ठं संपत्तो अम्ह देसेत्ति ॥९३॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ ता देवि ! निमित्तेणं इमेण चिंताउरो अहं जाओ । अंबाए तओ भणियं पिययम ! किं एत्थ चिंताए ? ॥९४॥ सुरसुंदरित्ति भणिउं धूया कणगावलीए मयलेहा । दिज्जउ कयसंमाणो सट्ठाणं जेण सो जाइ ॥९५॥ इहरा पभूयसेन्नो अप्पबलाणं स अम्ह देसस्स । काही गरुयमुवइवमिय भणिए राइणा भणियं ॥९६॥ मंतीहिवि देवि ! इमं विमंतियं आसि नवरि मंतिस्स । मइसागरस्स एसो न सुंदरो भाविओ मंतो ॥९७॥ जं तेण इमं भणियं आगच्छउ ताव सो कुसग्गम्मि । इह आगयस्स जम्हा मरणं से सुमइणा सिट्ठं ॥९८॥ अन्नं च तस्स रन्नो निग्गमणे आसि मंगुला सउणा । अज-यावहा य सव्वे सणिच्छराई गहा धणियं ॥९९॥ इह आगयम्मि तम्मी विजओ अम्हं पराजओ तस्स । ता देव ! निव्विसंका अ-

१ गौरवितः । २ यात्रायै=रणयात्रायै इत्यर्थः । ३ खोणी=क्षोणी=पृथिवी । ४ तोक्खारो=वाजी । ५ मंगुलो=अनिष्टः । * समर्थपदातिः ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१०१॥

च्छह किं अन्नमंतेण ? ॥१००॥ रोहंगसंजुत्ती उण कीरउ गामावि तस्स जे मग्गे । ते उव्वंसंतु खिप्पं तिणघासाई य डज्झंतु ॥
॥१०१॥ ठँक्किज्जउ कूवाई कुजलाइं सरोवराइं कीरंतु । पसरनिवारणहेउं ससाहणं तत्थ वयउत्ति ॥१०२॥ इय देवि ! मंतिवयणं का-
रिय सव्वंपि आगओ एत्थ । पबलत्तणओ सत्तुस्स तहवि चिंताउरो जाओ ॥१०३॥ अह हंसिणि ! जा कइवि हु सुहेण वच्चंति तत्थ
दिवसाइं । ता अन्नदिणे नयरं पवेढियं सत्तुसिन्नाए ॥१०४॥

तओ । पिहिआइं गोउराइं जलेण परिपूरियाओ परिहाओ । संनद्धबद्धकवया पँइकविसीसं ठिया जोहँ ॥१०५॥ संवा(चा)रिम-
जंताइं पउणीकीरंति, विविहसत्थाइं । तिक्खालिज्जंति तहा कीरइ सुहडाण सम्माणो ॥१०६॥

पइदियहं दिज्जंति य उक्काला सत्तुसिन्नमइग्गम्म । निवडंति सुहडकरितुरयनरवरा उभयपक्खेवि ॥१०७॥ संसइया सामंता
नायरया आउला दढं जाया । किंकायव्वविमूढा जाया तह मंतिणो अम्ह ॥१०८॥ भीया कायरपुरिसा संगंरकरणम्मि उद्धुरा सुहडा ।
साहसधणो य ताओ संधीरइ सुमइवयणेण ॥१०९॥ एवं हंसिणि ! जाए समंतओ आउलम्मि नयरम्मि । अह अन्नदिणे अहयं पा-
सुत्ता हम्मिंयतलम्मि ॥११०॥ रयणीए केणावि हु ^३हीरंतं अप्पयं पुलोइत्ता । पडिबुद्धा भयभीया विलविउमेवं समाढत्ता ॥१११॥
हा अम्मि ! ताय ! कोवि हु देवो वा नहयरो व मं हरइ । धावह धावह सुहडा ! इमाओ मेल्लावँह ममंति ॥११२॥ एमाइं विलव-

१ रोधकसंयुक्तिः=प्रतिरोधसामग्री । २ उद्धसन्तु=निर्वासान् कुर्वन्तु । ३ छाद्यताम् । ४ ससाधनं=सकटकम् । ५ प्रतिकपिशीर्षम् । ६ जोहा=योधाः । ७ ती-
क्ष्णीक्रियन्ते । ८ सुभटः=योधः । ९ संशयितः=शङ्कपन्नः । १० संगरं=युद्धम् । ११ उद्धुरः=उद्धटः । १२ हर्म्यतले=प्रासादतले । १३ हियमाणाम् । १४
मेल्लावह=मोचयत ।

बारहमो
परिच्छेओ

॥१०१॥

माणा भणिया हं तेण सुयणु ! मा भाँहि । नो तुज्झ किंचि विरूवं करेमि पाणप्पिया तं सि ॥११३॥ तुह रूवदंसणुप्पन्नगरुयअणु-
 रायपरवसेण मए । हरिया सि कीस सुंदरि ! भयभीया एवमुल्लवसि ? ॥११४॥ वेयड्डनगनिवासी खयरो हं सुयणु ! मयरकेउत्ति ।
 भुंजिहिसि मए सद्धिं भोए किं रुयसि उव्विगा ? ॥११५॥ एयं च तस्स वयणं सोऊणं हरिसिया अहं चित्ते । किं नाम मज्झ
 दइओ एसो सो मयरकेउत्ति ? ॥११६॥ भाया पियंवयाए जस्स तया चित्तविलेहियं रूवं । दट्ठण मयणवसगा जाया उम्मत्तिया
 अहवा ॥११७॥ सो अज्जवि विज्जाओ साहइ ता आगमो कह णु तस्स ? । कह मह इत्तियपुन्ना जं सो दीसिज्ज पच्चक्खं ? ॥११८॥
 एमाइं चितयंती नीया हं तेण कत्थवि पएसे । ओइन्ना भूमीए मुक्का हं कयलिगहणम्मि ॥११९॥ एत्थंतरम्मि रयणी खयं गया
 साहिउंव परमत्थं । सम्मं नियच्छ वच्छे ! न होइ सो वल्लहो एस ॥१२०॥ जाए पभायसमए दिट्ठो सो सामलेण देहेण । तत्तो
 गुरुसोगाए विचिंतियं हा ! न सो एसो ॥१२१॥ सो तत्तंकचणनिभो रूवेण अणंगरूवसारिच्छो । चित्तगएण इमस्स ओ सारिच्छं
 नत्थि थेवंपि ॥१२२॥ ता किं करेमि इण्हि सरणविहूणा परव्वसा अहयं । इय चितंतीए तया भएण कंपो समुप्पन्नो ॥१२३॥ अह
 सो दट्ठण ममं असुजलासारसित्तगंडयलं । भयभीयं कंपंति एवं भणिउं समाढत्तो ॥१२४॥ किं सुयणु ! तुमं बीहसि भूयपिसाउत्ति-
 संकिरी मज्झ । निमुणसु जो हं जेण व हरिया कजेण य मयच्छि ! ॥१२५॥

वेयड्डे वरनयरं गंगावत्तंति अत्थि सुपसिद्धं । तत्थ य राया सिरिगंधवाहणो आसि विक्खाओ ॥१२६॥ मयणावलीदेवीए
 तणओ नहवाहणोत्ति से आसि । बीओ य मयरकेऊ तइओ पुण मेहनाउत्ति ॥१२७॥ नहवाहणोवि साहियविज्जो अह जोव्वणं तु

१ बिमेहि । २ भोए=भोगान् । ३ पद्य । ४ तत्तं=तप्तम् । ५ साहइयम् । ६ भूतः पिशाचो वेति शङ्खित्रीत्यर्थः ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१०२॥

संपत्तो । वरिया य तन्निमित्तं वरकन्ना कणगमालत्ति ॥१२८॥ सा उण विवाहसमए विजाहरचित्तवेगनामेण । अवहरिउं परिणीया रुट्ठो एसो तओ तस्स ॥१२९॥ अणुमग्गं गंतूणं बट्ठो सो नागिणीए विजाए । गहिउण कणगमालं समागओ निययनयरम्मि ॥१३०॥ तत्तो विजाच्छेओ जाओ नहवाहणस्स जेणेसो । महिलासमेयविजाहरस्स जाओऽवगारित्ति ॥१३१॥ चिरपरिचियदेवेणं दिन्नाओ चित्तवेगखयरस्स । विजाओ तेण जाओ विजाहरचक्कवट्ठी से ॥१३२॥ सयमेव नहयरिंदा सव्वेवि हु पणइमुवगया तस्स । इय मुणितं मह जणओ संविग्गो भणिउमाटत्तो ॥१३३॥ पिच्छह भो ! मणुयाणं मणोरहा अन्नहा विसङ्गंति । विहिणो वसेण नवरं अन्नह कज्जाण परिणामो ॥१३४॥ किर नियतणयं काउं विजाहरचक्कवट्ठिणं, करिही । कैयकिच्चो पव्वज्जं केवलजणयस्स पासम्मि ॥१३५॥ तं पुण अन्नह जायं ता किं कज्जं इमेण रज्जेणं । नरयाइनिमित्तेणं, सेवामो तायपयजुयलं ॥१३६॥

जओ । संसारो हु असारो घोरा अइदारुणा य नरयम्मि । दुसहाओ वियणाओ चित्तो कम्माण परिणामो ॥१३७॥ चवलो इंदियगामो रागदोसा य दुज्जया लोए । अणवट्ठियं च चित्तं किंपागफलोवमा विसया ॥१३८॥ अइदुसहो पियविरहो वम्महललियं विवायकडुयंति । नरयपुरवत्तिणीओ सेविज्जंताओ जुवईओ ॥१३९॥ कुससुइविसमसंठियपवणाहयसलिलचंचलं जीयं । सामन्नं सव्वेसिं मरणं सत्ताण संसारे ॥१४०॥ वंचणपरा य जीवा दुट्ठकसाएहिं ताविओ लोओ । असुहफलो घरवासो मणुयत्तं तह य नो सुलहं ॥१४१॥ दुलहा धम्मम्मि मई बहुविग्घसमाउलं अहोरत्तं । पयईए चला लच्छी पेम्मं सुविणोवमं लोए ॥१४२॥ आरियखेत्ताईया

१ अपकारी । २ प्रणतिमुपगताः=प्रणताः । ३ ज्ञात्वा । ४ कृतकृत्यः=कृतार्थः । ५ ग्रामः=समुदायः । ६ विपाकः=परिणामः । ७ वर्तिनी=मार्गः । ८ सेव्य-मानाः । ९ आरियखेत्तं=आर्यक्षेत्रम् ।

बारहमो
परिच्छेओ

॥१०२॥

अइदुलहा संपया य जियलोए । अइदारुणमन्नाणं जीवा मिच्छत्तवामूढा ॥१४३॥ पंरिहायंता भावा धम्मं अइनिंदिओ पमाउत्ति ।
खिज्जइ तणुसामत्थं आउयमवि थोवयं होइ ॥१४४॥

किं बहुणा ? । नारयतिरियनराऽमरगईसु गुरुदुसहदुक्खतवियाण । मोत्तूणं जिणधम्मं जियाण सरणं जओ नन्नं ॥१४५॥
तम्हा तायसमीवं गंतुं सहलीकरेमि मणुयत्तं । नहवाहणेण भणियं अहमवि तायमणुगमिस्सं ॥१४६॥

जओ । सामित्तं काऊणं आणानिहसकारगस्सावि । कह सेवं काहामो संपइ भिच्चस्स निययस्स ? ॥१४७॥ भणियं ताएण
तओ कायव्वमिमं विवेयजुत्ताणं । तत्तो नियसुयसहिओ तक्कालुचियं करेऊण ॥१४८॥ सुरवाहणकेवल्लिणो मूले काऊण निम्मलच-
रित्तं । निट्ठवियअट्ठकम्मो अंतगडो केवली जाओ ॥१४९॥ युग्मम् ॥ अह चित्तवेगखयराहिवेण तत्थेव निययनयरम्मि । दाउं स-
देसखंडं अहिसित्तो खयरराया हं ॥१५०॥ एवं च ठिए कारणवसेण केणइ पभायसमयम्मि । नियनयरा एगागी चलिओ हं रयण-
दीवम्मि ॥१५१॥ नहपेड्डिएण दिट्ठा सुंदरि ! हम्मियतलम्मि पासुत्ता । तं सि तओ अवहरिया मेत्तलसरसल्लिएण मए ॥१५२॥
ता मा रोवसु सुंदरि ! पाणाणवि सामिणी तुमं मज्झ । भुंजिहिसि मए सद्धि भोए वेयड्डसेलम्मि ॥१५३॥ तव्वयणं सोउणं वज्जे-
णव ताडिया सुदुक्खत्ता । इय चित्तिउं पयत्ता हाहा ! मह पावपसरस्स ॥१५४॥ मज्झ कएणं ताओ पारद्धो गरुयसत्तुणा ताव ।
अहमवि इमेण हरिया अन्नत्थ निबद्धरागावि ॥१५५॥ धी ! धी ! मह 'जीएणं न तायआसासणं न पियलाभो । सत्तुंजयदिन्नाए

१ परिहीयमानाः । २ अनुगमिष्यामि=अनुकरिष्यामि । ३ निष्ठापितं=निर्णाशितम् । ४ अन्तकृत् । ५ पट्ठिओ=प्रस्थितः । ६ मेत्तलसरसल्लिएण=कामदेवशर-
शल्यितेन । ७ धिगस्तु । ८ मम कृतं=मदर्थम् । ९ पारद्धो=पीडितः । १० जीयं=जीवितम् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१०३॥

होज सुही ताव ताओवि ॥१५६॥ मणवहहस्स तस्स उ लाभेण हविज्ज अहव सुहिया हं । मह पावपरिणईए एत्तो एकंपि नो जायं ॥१५७॥ एवं विचिंतयंती भणिया हं तेण ताव एत्थेव । चिट्ठु उ तुमं जाव अहं आसन्ने वंसिगहणम्मि ॥१५८॥ गंतूणं विजाए पन्नत्तीए लहुं पयच्छामि । जावसहस्समेत्तं पारंभियपुच्चसेवाए ॥१५९॥ युग्मम् ॥

इय भणिऊण गओ सो अहमवि गुरुसोयताविया तत्थ । किंकायव्वयमूढा सरणविहूणा भयुप्पित्था ॥१६०॥ हरिणिव्व जूहभट्ठा सतरलतारं दिसाओ पुलयंती । अंसुजलपुन्ननयणा रुयमाणी जाव चिट्ठामि ॥१६१॥ ताव य तत्थासन्नं पिच्छामि विसालसालसो-
हिहं । पवणाकंपियफलभरविणमियगुंजोहसंकिन्नं ॥१६२॥ मणहारिफलं पसरंतपरिमलं बहलपेत्तलच्छायं । तप्फलभक्खणनिवडंत-
जंतुसंतानकयसहं ॥१६३॥ निर्वडंतससंततडप्फडंतमयविहगकलियभूवीढं । तरुररमुच्चं मच्चुव जंतुसंताननासयरं ॥१६४॥ पञ्चभिः
कुलकम् ॥ तं दट्ठं विसरुक्खं विचिंतियं गरुदुक्खतवियाए । पियसहि ! हंसिणि ! तइया मरणम्मि निवद्धचित्ताए ॥१६५॥ किं
काहामि अहन्ना रहिया पियबंधुजणणिजणएहिं । विहिणा विडंबिया हं जीवंती इय विचिंतंती ॥१६६॥ गंतुं तस्स समीवे गहिऊण
फलं मुहम्मि पक्खित्तं । मा मह हविज्ज एरिसविडंबणा अन्नजम्मेवि ॥१६७॥ इय भणिऊण ससोयं खणंतरं जाव तत्थ अच्छामि ।
ताव य गुरुविसवियणाए विम्भला महियले पडिया ॥१६८॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥

तओ । भमियंव वणतरुहिं उव्वत्तिययंव सयलवमुहाए । संधीहिं विहंडियं पिव विसीइयं सव्वअंगेहिं ॥१६९॥ तत्तो य

१ उप्पित्था=त्रस्ता, विधुरा वा । २ पत्तलं=पत्रम् । ३ संतानः=समूहः । ४ निपतत्त्वसत्परिचलत्सृतविहगकलितभूपीठम्, तडप्फडंतं=परिचलत् ।
५ अधन्या । ६ विह्वला+व्याकुला । ७ विघटितं=वियुक्तम् ।

बारहमो
परिच्छेओ

॥१०३॥

अकहणीयं पावियवैत्थंतरं तया भदे ! । जाणामि नेव किंचिवि तदुत्तरं जं महं जायं ॥१७०॥ केवलमुच्छंगगयं कस्सवि तरुणस्स
अमयभूयस्स । विसनिव्ववणसमत्थं मणिसलिलं पाययंतस्स ॥१७१॥ खणमेत्तं तेणं चिय मज्झ सरीरं पसिंचमाणस्स । सयमंगाई
कोमलकरेहिं परिमदयंतस्स ॥१७२॥ जलसित्ततालवेंटयहत्थाए विहियसिसिरवायाए । चिरदिट्ठं पियसहीए पियंवयाए कहिजंतं ॥
॥१७३॥ सयलं मह वुत्तंतं चित्तपडालोयणाइपजंतं । हरिसभरपुलइयंगं खणंतरं निसुणमाणस्स ॥१७४॥ अप्पाणं पासित्ता पणट्ट-
विसवेयणा समासत्था । सुमिणंव मन्नमाणा पडिबुद्धा हंसिए ! तइया ॥१७५॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ उम्मीलियनयणजुंया ताव य
पेच्छामि मयणपडिरूवं । महहिययनिग्गयं पिव तरुणनरं चित्तसंवाइ ॥१७६॥ तं ददटु चित्तिरं मे किं मन्ने इंदजालमेयंति ? । किं
वावि अन्नजम्मो उयाहु किं सुविणयं एयं ? ॥१७७॥ किंवा मइसंमोहो किंवावि हु सच्चमेव एयंति ? । अहवा नहि नहि एयं कत्तो
मह एत्तिया पुंन्ना ? ॥१७८॥ जं सो मणवल्लहओ दीसिज्ज जणो इमेहिं नयणेहिं । जं से उच्छंगगया ईमस्स पुण संभवो कत्थ ?
॥१७९॥ एवं विचिंतयंती पियंवयाए इमं समुल्लविया । सुरसुंदरि ! किं अज्जवि उव्वुण्णमुहिव्व पुलएसि ? ॥१८०॥ एसो हु रय-
णदीवो भगिणी य पियंवया अहं तुज्झ । साहियविजो एसो मह भाया मयरकेउत्ति ॥१८१॥ एवं च तीए भणिए एसोच्चिय सोत्ति
हरिसिया चित्ते । सज्झसवेविरदेहा संकिन्नरसंतरं पत्ता ॥१८२॥ उट्टेतु तंदक्काओ पियंवयाए समीवमल्लीणा । अद्वच्छिपेच्छिएहिं
पेच्छित्ता तं अपेच्छंतं ॥१८३॥ एत्थंतरम्मि एगो खयरो आगम्म भणइ कयविणओ । जिणपूयाए वेला संमइच्छइ कुमर ! उट्टेह ॥१८४॥

१ अवस्थान्तरम् । २ आलोयणं=आलोकनम् । ३ शृण्वतः । ४ जुयं=युगम् । ५ चित्रसंवादिनम् । ६ पुण्यानि, प्राकृतत्वेन पुंस्त्वम् । ७ अस्त्यार्थस्येत्यर्थः ।
८ उव्वुण्णं=उद्विग्नम् । ९ तदक्कात्=तस्य मकरकेतोस्तसङ्गात् । १० समइच्छइ=पंगच्छते ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१०४॥

तव्वयणं सोऊणं पियंवयं ठाविऊण मह पासे । कइवयपुरिससमेओ जिणभवनं पाविओ एसो ॥१८५॥ ताव य पियंवयाए पुट्ठा कह सुयणु ! एत्थ तं पत्ता । भूमीचरमणुयाणं सुदुग्गमे रयणदीवम्मि ? ॥१८६॥ कीस व वित्तमुवभुंजिय अप्पा वसणम्मि पाडिओ भीमे ? । तत्तो य मए तीए पुव्वुत्तं साहियं सबं ॥१८७॥ अह सावि मए पुट्ठा चित्तपडं अप्पिऊणमम्हाणं । तइया कत्थ गया तं किंवा अणुचिद्धियं तुमए ? ॥१८८॥ कह वा उवभुत्तविसा भीमअरन्नम्मि पाविया अहयं ? । कह वा दुट्ठपि विसं खणेण देहाओ अवणीयं ? ॥१८९॥

भणियं पियंवयाए चित्तपडं अप्पिऊण तुम्हाण । वेगेण अहं पत्ता इमम्मि वररयणदीवम्मि ॥१९०॥ दिट्ठो य मयरकेऊ कइ-
वयनियपरियणेण संजुत्तो । भाउसिणेहेण ठिया कइवयदिवसाणि अहमेत्थ ॥१९१॥ एत्थागयताएणं भणिया हं पुत्ति ! चिट्ठसु
इहेव । होसु पडिचारिगा इह ताव तुमं मयरकेउस्स ॥१९२॥ जं आणवेइ ताउत्ति जंपियं ताहे एत्थ दीवम्मि । विज्जापसाहणुजय-
भाउसमीवे ठिया सुयणु ! ॥१९३॥ नाउं विज्जासिद्धिं बहुविहखयरेहिं संजुओ ताओ । अट्ठाहियानिमित्तं समागओ एत्थ दीवम्मि
॥१९४॥ महया विच्छट्ठेणं जिणिंदमहिमं करेत्तु विज्जाओ । संपूइय जहविहिणा संमाणिय माणणिज्जजणं ॥१९५॥ पूइत्तु पूयणीए
दाणं दाऊण खयरलोयस्स । वरनट्ठगीयवाइयकलियं अट्ठाहियं काउं ॥१९६॥ अज्जेव निसाविरमे संपत्तो रयणसंचयं ताओ । काय-
व्वसेसकिच्चो ठिओ इहं मयरकेऊवि ॥१९७॥ तिसुभिः विशेषकम् ॥ काउं पभायकिच्चं सरीरचिंताए निग्गओ अज्ज । वंसिक्कुंडंगासन्ने
दिट्ठं च पहाणकैरवालं ॥१९८॥ गहिऊण कोउगेणं जमजीहासंछहं तयं खग्गं । तरुणतमालदलाभं फुरंतधारासुदुप्पिच्छं ॥१९९॥

१ अणुचिद्धियं=अनुष्ठितम् । २ परिचारिका । ३ तात इति । ४ कुडङ्गः=वनम् । ५ करवालः=खड्गः । ६ सच्छहं=सदृशम् ।

बारहमो
परिच्छेओ

॥१०४॥

आसन्नकुडंगीए छेयर्परिच्छाकएण सहसत्ति । दाउं एगपहारं छिन्ना सा वंसजालित्ति ॥२००॥ युग्मम् ॥ अह थूलमुत्तियावलिपरि-
यत्तणखणियवामहत्थस्स । विज्जापरिजवणनिरुद्धनासियानिमियनयणस्स ॥२०१॥ तम्मज्झदेसपरिसंठियस्स विज्जापसाहणरयस्स ।
विज्जाहरस्स कस्सवि मणिकुंडलभूसियकवोलं ॥२०२॥ सहसत्ति उत्तिमंगं निवडंतं पिच्छिऊण महिवड्डे । संजायसज्झसेणं निरुवियं
हा ! किमेयंति ? ॥२०३॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ पुलयंतेण य नायं एसो सो मयरकेउनामोत्ति । सामी गंगावत्तस्स गंधवाहणनरिंद-
सुओ ॥२०४॥ अबो ! पमायवसओ कह वरओ मारिओ निरवराहो ? । धी ! धी ! अन्नाणस्स उ निरत्थयं पावमायरियं ॥२०५॥
एमाइ चितयंतो पुणो पुणो अप्पयं च निदंतो । जा वयइ थोवभूमिं ता फुरियं दाहिणं नयणं ॥२०६॥ किं मन्ने मह सूयइ सुनि-
मित्तमिमंति चितइ जाव । ताव विसरुक्खमूले दिट्ठा तं निवडिया सुयणु ! ॥२०७॥ मणहरसयलावयवं मियंकैलेहव्व जणमणाणंदं ।
दट्ठण तुमं सुंदरि ! सित्तो अमएणव कुमारो ॥२०८॥ अबो ! कह णु मर्यावि हु आणंदं देइ मज्झ हिययस्स ? । पियपेणयिणिव्व
एसा जुवई नवजोव्वणारंभा ॥२०९॥ ता किं इमा मर्यच्चिय किंवा सँजियत्ति जाव पुलएइ । ताव य तुहमुहसंठियविसफलखंडेण
विन्नायं ॥२१०॥ अइतिव्वविसवियारा जाया ओ अचेयणा इमा बाला । तो नेऊण सट्ठाणं करेमि एईइ तेगिच्छं ॥२११॥ इय
चित्तिय सुरसुंदरि ! गहिऊण तुमं समागओ एत्थ । सिट्ठो पुव्वुद्धिट्ठो वुत्तंतो तेण मह सव्वो ॥२१२॥ भणिया य अहमिमेणं ढोएसुं
तमंगुलीययं सिग्घं । विज्जापयाणसमए ताएण समप्पियं जं तु ॥२१३॥ तं दिव्वमणिं सैणाहं निवारणं सयलदोसपसरस्स । उवलद्धपच्चयं

१ परिच्छा=परीक्षा । २ स्थूलमौक्तिकावली (जापमाला) परिवर्तनव्यापृतवामहस्तस्य । ३ निमित्तं=न्यस्तम् । ४ महिपृष्ठे । ५ वरओ=वराकः । ६ निरर्थकम् ।
७ मृगाङ्कुरेखा । ८ मृता । ९ प्रणयिनी=भार्या । १० सजीवेति । ११ तेगिच्छं=चिकित्सा । १२ ढौक्य=आनय । १३ सनाथं=सहितम् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१०५॥

पुण विसेसओ विससमूहम्मि ॥२१४॥ युग्मम् ॥ भणिया खयरकुमारा पूयासामग्गियं लहुं कुणह । एयं पउणीकाउं जिणपूयं ताहि काऊण ॥२१५॥ काहामि संतिकम्मं विग्घजयट्ठा य मंतजावं च । विजाहरवावायणपावविसुद्धिं समिच्छंतो ॥२१६॥ युग्मम् ॥ एत्थं-तरम्मि य मए समप्पियं अंगुलीयं तस्स । तस्सल्लिपणविहिणा कया पसत्था तुमं सुयणु ! ॥२१७॥ जाव य इमस्स पुरओ चित्त-पडालोयणाइवुत्तंतं । साहेमि ताव सुंदरि ! उवलट्ठा चेयणा तुमए ॥२१८॥ तं जं तुमए पुट्ठं तं सव्वं साहियं मए एयं । ता सुर-सुंदरि ! सिद्धं समीहियं तुज्झ सव्वंपि ॥२१९॥

अहवा । दीवंतरठियंपि हु जलनिहिमज्झाओ दूरदेसाओ । आणित्तु घडेइ विही अणुकूलो इट्ठलोयंति ॥२२०॥ तत्तो य मए भणियं एवं एयंति किंतु निसुणेसु । मज्झ कएणं ताओ अच्छइ गुरुसत्तुपारद्धो ॥२२१॥ पियदंसणेवि जाए अज्जवि सोगाउरं दढं हियं । पियसहि ! मह संतावो तेणज्जवि बाहए देहं ॥२२२॥ सत्तुंजयपारद्धो वट्ठइ पाणाण संसए ताओ । ता कह अणुकूलत्तं वि-हिणो मह मंदभागाए ? ॥२२३॥ इय भणिऊणं हंसिणि ! सोगावेगाओ रोउंमारट्ठा । ताव य कयकायवो समागओ तीए सो भाया ॥२२४॥ भणिया य तेण किमियं पियंवए ! रुयइ तुज्झ पियभणिणी । तीएवि सव्वं सोयस्स कारणं तस्स अक्खायं ॥२२५॥ तत्तो य तेण भणियं सुंदरि ! मा रूय अवस्समज्जेव । गंतुं कयंतवयणं नयामि तुह जणयपडिवक्खं ॥२२६॥ जीवंते मह सुंदरि ! को तुह जणयं पराभवेज्जति ? । ता गच्छिस्सं संपइ बाहुंसहाओ अहं तत्थ ॥२२७॥ एत्थेव पढमजिणवरभवणम्मि पियंवयासमेयाए । अच्छेयव्वं तुमए जहासुहं सोयरहियाए ॥२२८॥ जावागच्छामि अहं हंतुं सत्तुंजयं दुरायाणं । इय भणिऊणुप्पइओ गयणं वसुनंदख-

१ शान्तिकर्म । २ व्यापादनं=घातः । ३ बाधते=पीडितं भवति । ४ रोउं=रोदितुम् । ५ रुदिहि । ६ बाहुसहायः, एकाकीत्यर्थः ।

बारहमो
परिच्छेओ

॥१०५॥

गकरो ॥२२९॥ सहिया पियंवयाए तत्थेव ठिया अहंपि तद्विसं । चित्तेती तस्सेव य समागमं गरुयअणुराया ॥२३०॥ किं अज्जवि
मणदइओ सहसा हंतूण तं दुरायारं । विज्जापयावकलिओवि आगओ नेय सो ज्ञत्ति ॥२३१॥ वोलीणम्मि य दिवसे रयणिं सच्चंपि
भगिणिसहिया हं । किं पुण न आगओ सोत्ति जाव चिट्ठामि उव्विग्गा ॥२३२॥ ताव य खरफरुसगिरं तज्जितो भीसणो सरूवेण ।
निद्धूमसिहिसिहावलिपिगलधम्मिल्लविकरालो ॥२३३॥ जियदसणच्छयदसणो करगगरसिरपणच्चणिकरओ । मरुकूवविवरसरिसाSS-
पिगललोयणसुदुप्पिच्छो ॥२३४॥ गलतलविलइयखलखलखलितनरमुंडमालियाकलिओ । तडिपुंजुज्जलचंचलनिहलालियदीहजीहालो
॥२३५॥ भीमट्टहासपडिरवउत्तासियसयलसत्तसंघाओ । कसिणो विगरालमुहो वेयालो आगओ तत्थ ॥२३६॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥
आ पावे ! जं तइया परपुरिसासत्तमाणसाए तुमे । परजुवइलोलुएणं तेण य पाविट्टपुरिसेण ॥२३७॥ मह विहियं गुरुदुबखं तस्स
फलं तेण पावियं ताव । इण्हं तुमंपि पावसु नियचिट्ठियसच्छहं फलंति ॥२३८॥ एवं भणमाणो सो हंसिणि ! धित्तुं ममं भयुप्पित्थं ।
उप्पइओ गयणेणं निदुदुरवयणेहिं तज्जेतो ॥२३९॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ मह अणुमग्गविलगं अक्कोसिंतिं पियंवयं सहसा । काउं
गयजीवियं पिव भीसणहुंकारकरणेणं ॥२४०॥ नेऊण दूरदेसं मुक्का गयणाओ तेण पावेण । संचुंन्नियंगुवंगा नूणं मरउत्ति बुद्धीए
॥२४१॥ युग्मम् ॥ दइववसेण य पडिया लयावियाणम्मि तम्मि उज्जाणे । दिट्ठा समंतभेदेण ताहि पुट्ठा य वुत्तंतं ॥२४२॥ किं इंद-
यालमेयं किंवा सुमिणंति कत्थ वा पत्ता । कत्थ गओ वेयालो, पियंवयाए य किं जायं ? ॥२४३॥ मणव्रल्लहस्स इमिणा हवेज्ज
विहियं असोहणं किंचि । मन्ने तेणेव लहुं न आगओ तम्मि सो दीवे ॥२४४॥ किंवा मज्झ निमित्तं समागएणं हविज्ज विहियं तु ।

१ गरुष=निष्ठुरम् । २ तर्जयन्=तिरस्कुर्वन् । ३ बिलइयं=विरचितम् । ४ निःसारिता- । ५ संचूर्णिताज्ञोपाज्ञा ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१०६॥

सत्तुंजयनरवइणा थोवबलस्सेह तायस्स ? ॥२४५॥ एमाइ चिंतयंतीइ तार्हिं गुरुसोयतावियाए मए । पुच्छंतस्सवि सिद्धं समंतभइस्स नो किंचि ॥२४६॥ तत्तो य आणिया हं भूवइपुरओ समंतभइणे । सज्झससोएहिं तहिंपि तारिसं किंचि नो कहियं ॥२४७॥ इय पयडिय गुज्झं नेहसाराइ तुज्झं नियचरियमेवं हंसिए ! सव्वमेयं । अइगरुयसिणेहं साहियं वित्थरेणं पणयपरवसाए पुच्छियं जं तंइत्ति ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि परिसमप्पइ सुरसुंदरिहरणवन्नणो नाम । सुरसुंदरीकहाए बारसमो वरपरिच्छेओ ॥२५०॥

॥ बारहमो परिच्छेओ समत्तो ॥

तेरहमो परिच्छेओ ।

अह हंसियाए भणियं अब्बो ! अइदूसहं समणुभूयं । जं किल निसुणंताणवि उप्पज्जइ गरुयउव्वेवो^१ ॥१॥ एवंविहदुक्खाणं न य उचिया होसि पियसहि ! तुमंति । किं पुण कीरइ विहिणो विचित्तचरियस्स लोयम्मि ? ॥२॥ निच्चं सुहोचियंपि हु बहुविहदुक्खाण कुणइ आवासं । अदिट्ठइट्ठविरहंपि विरहियं कुणइ दइएण ॥३॥ इय सुरसुंदरि ! विहिणो विचित्तयं जाणिऊण उव्वेवं । थेवंपि हु मा काहिसि, को णु गुणो तस्स करणेवि ॥४॥ अन्नं च जारिसां तुह देहे लक्खणां दीसंति । तह होयव्वं तुमए विजाहरा-

१ पञ्चम्यन्तम् । २ तइ=त्वया । ३ उद्वेगः ।

तेरहमो
परिच्छेओ

॥१०६॥

यपत्तीए ॥५॥ अन्नं च मएवि सुयं कुसग्ननयराओ आगयनरेण । कमलावईदेवीए पुरओ एवं कहिजंतं ॥६॥ सत्तुंजयनरवइणा रुद्धे
नयरम्मि आउले लोए । नहवाहणनरनाहे संसेइभूए ससामंते ॥७॥ घांसिंधणहाणीए किंछेणच्छंतयम्मि पुरलोए । जंतंविमुक्कमहो-
वलनिहायनिवडंतपायारे ॥८॥ पटउडिविवरसंठियकोदालिगखयपडंतखंडीसु । धणुसु(सु)हविणिग्गयाणेयपत्तिपच्छाइयनहग्गे ॥९॥ इय
नयरम्मि कुसग्गे निवडंतभडोहरुहिरचिंक्खल्ले । सहसा फुरंतखग्गे समागओ खेयरो एगो ॥१०॥ तेण य गइंदपरिसंठियस्स सत्तुं-
जयस्स खग्गेण । सहसा सीसं छिन्नं फुरंतरोसारुणच्छेण ॥११॥ हंतूण य तं सत्तुं रन्नो नरवाहणस्स पासम्मि । आगम्म तेण भणियं
निहओ सत्तू तुह नरिंद ! ॥१२॥ विजाहरहरियाए रयणहीवे ठियाए धूयाए । तुज्झ सुरसुंदरीए वयणाओ आगओ अहयं ॥१३॥
सिरिचित्तवेगतणओ खयरो हं मयरकेउनामोत्ति । पासे पियंवयाए तुह धूया अच्छइ सुहेण ॥१४॥ इय भणिरुण गओ सो रन्ना
उण हरिसिएण निग्गंतुं । सबलेण सत्तुसिन्ने पलायमाणम्मि पंडुरहिए ॥१५॥ गयरहतुरंगमाइं गहियं सव्वंपि दव्वसारं से । ता सुर-
सुंदरि ! पियसहि ! तत्थत्थे कुणसु मा चिंतं ॥१६॥ युग्गम् ॥ जम्हा सो तुह जणओ तुज्झ पिण्णेव निर्म्मओ विहिओ । अहिणव-
साहियविज्जस्स तस्स किं काहिइ पिसाओ ? ॥१७॥ जायं हविज्ज अह कारणंतरं किंपि तुज्झ दइयस्स । तव्वसओ सो पियसहि ! न
आगओ झत्ति तं दीवं ॥१८॥ एमाइनिउणवयणेहिं तीए आसासिया नरिंदसुया । जाया विमुक्कगुरुसोगवेगियाऽऽणंदंपंडिहत्था ॥
॥१९॥ अह हंसियाए सव्वं गंतुं कमलावईए देवीए । सिद्धं तीएवि रन्नो जहड्डियं साहियं सव्वं ॥२०॥

१ पत्ती=पत्नी । २ संशयितभूते=विजये शङ्कितमनसीत्यर्थः । ३ घासं=तृणम् । ४ कुच्छेणासीने । ५ यन्त्रविमुक्तमहोपलसमूहनिपतत्प्राकारे । ६ चिक्खल्लो=
कर्दमः । ७ प्रभुरहिते । ८ निर्भयः । ९ तं द्वीपं=रत्नद्वीपम् । १० पंडिहत्था=पूर्णा ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१०७॥

सुरसुंदरीए एवं पिउभगिणिनिकेयणे वसंतीए । अंतेउरविलयाणं अलमाणंदं जणंतीए ॥२१॥ वच्चंति वासराइं सुहेण जा कइवि,
ताव अन्नदिणे । अब्भितरपरिसाए कइवयनियपुरिससहियस्स ॥२२॥ सुरसुंदरिसहियाए देवीए संगयस्स नरवइणो । पडिहारअणु-
न्नाओ रन्नो अइवल्लहो वणिओ ॥२३॥ भासुररयणसुपूरियथालकरो आगओ कयपणामो । धणदेवो नामेणं उवविट्ठो राइणो पुरओ
॥२४॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ उवणीयदरिसणीयो ससंभमेणेव राइणा भणिओ । भो भो धणदेव ! तुमं आसि गओ सिंहलदीवं
॥२५॥ ता कह णु लहु नियत्तो कुसलं पोयस्स किंचि नो जायं । जायं विग्घं जेणिह समागओ मासमेत्तेण ? ॥२६॥ बहुदिवसपा-
वणिज्जे तम्मि गओ सिंहलम्मि दीवम्मि । सिग्घं जं सि नियत्तो महंतमच्छेरयं एयं ॥२७॥ भणियं धणदेवेणं आयन्नसु नरवरिंद !
वुत्तंतं । जह तत्थ गओ सिग्घं समागओ एत्थ नयरम्मि ॥२८॥ सिंघलदीवागयवाणिएहिं पोच्छाहिओ इओ ताव । चलिओ तदु-
चियमंडं घित्ठण बहुप्पगारमहं ॥२९॥ तुम्हाण पायजुयलं पणमिय बहुसयडसत्थसंजुत्तो । गंभीरनामयं तं पत्तो वेलाउलं विउलं
॥३०॥ युग्मम् ॥

अविय । नावियजणपडिपुन्नं पंडणीकीरंतजाणवत्तो हं । पूगफलनालिएराइरासिरेहंतरायपहं ॥३१॥ गयदंतपालिकलियं गयवइव-
यणंव कत्थइ विभाइ । कत्थइ कप्पूरागुरुचंदणसहियं सुरगिरिव्व ॥३२॥ मुत्ताहारविराइयमहीवीढं पुंडरीयसिहरंव । कत्थइ जाइफ-
लेलाकलियं तं कामुयमुहंव ॥३३॥ नाणादेससमागयभूरिकरनिरुद्धसयलदिसिपक्खं । पविसंतभूरिमंडं नरवइभवणंव तं दिट्ठं ॥३४॥

१ निकेतनं=गृहम् । २ विलया=वनिता । ३ अलम्=अत्यर्थम् । ४ दर्शनीयम्=उपहारः । ५ निवृत्तः=प्रत्यागतः । ६ पोतः=प्रवहणम् । ७ प्रोत्साहितः । ८
शकटम्=अनः । ९ प्रगुणीक्रियमाणयानपात्रः=सज्जमानप्रवहणः ।

तेरहमो
परिच्छेओ

॥१०७॥

दाउं तदुचियसुं कं भंडं नीयं समुदतीरम्मि । नइनाहगमणदच्छं बोहित्थं भाडियं वियैडं ॥३५॥ कमसो य सयलभंडं चंडावियं जाहि तत्थ बोहित्थे । ताहे सुहतिहिरिक्खे नइनाहे पूइए विहिणा ॥३६॥ काउं जिणिंदपूयं दाणं दाऊण समणसंघस्स । आपुञ्चिय सुहि- निवहं संभासिय सयलपरिवारं ॥३७॥ कीरंतमंगलरवे समुच्छलंते य तूरनिग्घोसे । पडुमागहसंदोहे जयजयसहं पउंजंते ॥३८॥ पि- हुपत्तासयमयलं गुणनियरनिबद्धफैलहसंधायं । संजमियसयलजोगं बोहित्थं मुणिवरसरिच्छं ॥३९॥ आरूढो हं तत्तो वेलाए समा- गयाए गहिराए । पवणपडिपुन्नसियवडवसेणं गंतुं पयड्ढं तं ॥४०॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ परिहत्थमच्छपुंछच्छडअच्छोडणपोच्छलंत- सलिलोहं । सलिलोहसमुच्छाड्यफुरंतगिरिगंडयभीसणयं ॥४१॥ भीसणमगरोर्वग्गियधुयगगसिजंतगोहियानिवहं । निवहपरिसंठि- युट्ठियतिमिगिलाढत्तं आवत्तं ॥४२॥ आवत्तसमुव्वत्तियसत्तसमाढत्तभीसणारावं । आराववसविसंटुलजलयरपरिसरणघोरजलं ॥४३॥ घोरजलघणघणारवमुहरियदिसिचक्कमुकडतरंगं । रंगंतविहुमासियसप्पसमुप्पित्थं मीणउलं ॥४४॥

अविय । बहूसत्तकयाहारं निवडंतमहंतआवयानिवहं । अप्पत्तपयावासं दुग्गयपुरिसंव नइनाहं ॥४५॥ चलमाणमीणं मयरं फुरं-

१ शुल्कम् । २ नदीनाथः=समुद्रः । ३ विततं=विस्तीर्णम् । ४ आरोपितम् । ५ सुहन्निवहः=मित्रसमूहः । ६ पृथक्=मिथोविरलानां पत्राणां=अश्वादीनामा- श्रयः, मुनिपक्षे पृथक् प्राप्त आशयश्चित्तं येन । ७ मुनिपक्षे शयनयोग्यफलकम् । ८ बोहित्थं=यानपात्रम् । ९ परिहत्थ (जन्तुविशेष) मत्स्यपुच्छच्छटाच्छोटनप्रो- च्छलत्सलिलौघम् । १० गडओ=गर्तकः । ११ उद्वर्गितम्=उच्छलितम् । १२ आढत्तो=आरब्धः । १३ समुप्पित्थं=संघट्टितम् । १४ बहुसत्त्वानां कृत आधारो येन, दुर्गतपक्षे बहुसत्त्वैभ्यः कृत आहारो येन । १५ आपत्, आपगा=नदी च । १६ अपात्राणां पात्ररहितानां पयसामावासः, पक्षे अप्राप्तः प्रजासु वासो येन । १७ निशाकाशपक्षे मीनमकरौ राशिविशेषौ ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१०८॥

तघर्णतिमिररुद्धपेरंतं^१ । कसिणनिसागासं पिव अपत्तपेरंतसीमाणं ॥४६॥ एवंविहं समुहं मज्झमज्झेण जाणवत्तं तं । जा वच्चइ कइवि
हु जोयणाणि वेगेण नरनाह ! ॥४७॥ ताव य अन्नम्मि दिणे कूवयखंभंगसंनिविट्ठेण । निज्जामएण भणियं पिच्छह अच्छेरयं पु-
रिसा ! ॥४८॥ युग्मम् ॥ कोवि हु महाणुभावो अदीणवयणो सुरिंदसमरूवो । बोहाहिं कह समुहं अणोरपारं इमं तरई ? ॥४९॥
तव्वयणं सोऊणं पडिबेडयसंगया मए राया । तप्पासे पट्टविया पत्तट्टा कोलियकुमारा ॥५०॥ गंतूण तेहिं भणिओ सो पुरिसो भइ !
इत्थ आरुहसु । धणदेवेणं वणिएणं तुज्झ पासम्मि पट्टविया ॥५१॥ इय भणिओ आरूढो समागओ ताहि अम्ह बोहित्थे । दिट्ठो
य मए नरवर ! तरुणनरो सो महाभागो ॥५२॥ निज्जियअणंगरूवो पुब्बिममयलंछणोव्व अइसोमो । वरकणयनिहंसगोरो अहिणव-
उट्ठितमुहरोमो ॥५३॥ किं बहुणा भणिएणं अणुहरए नरवरिंद ! सो तुम्ह । दिट्ठम्मि तम्मि दिट्ठी अम्हं सित्तव्व अमएण ॥५४॥
अवो ! महाणुभावो एसो अणुहरइ मयरकेउस्स । ता होज किं नु एसो जो तइया अडविपडियाए ॥५५॥ कमलावइदेवीए अंकाओ
जायमित्तओ हरिओ । पुव्वविरुद्धसुरेणं केणवि अदिट्ठरूवेण ? ॥५६॥ युग्मम् ॥ अहवा किं मह इमिणा विचिंतएणेह ताव पुच्छामि ।
को कत्थ कह व एसो पडिओ य समुहमज्झम्मि ? ॥५७॥ इय चित्तिऊण य मए अब्भंगुव्वट्टणाइयं तस्स । परमायरेण कारिय
भुंजाविय परमविणएण ॥५८॥ युग्मम् ॥ पुट्ठो सुहासणगओ कह णु तुमं धीर ! एत्थ भीमम्मि । रयणायरम्मि पडिओ कत्थ व
तुम्हाण आवासो ? ॥५९॥ तत्तो य तेण भणियं निसुणसु धणदेव ! वज्जरिजंतं । एगग्गमणो होउं एत्थत्थे कोउमं जइ ते ॥६०॥

१ घनः=मेघः, सान्द्रं च । २ पेरंतो=पर्यन्तः । ३ खंभंगं=स्तम्भाग्रम् । ४ निर्यामकः=नाविकः । ५ बाहा=बाहुः । ६ वेडओ=नौक । ७ निहसो=निकषः ।
८ अनुहरते=अनुकरोति ।

तेरहमो
परिच्छेओ

॥१०८॥

दक्खिणसेटीयपुरे वेयङ्के रयणसंचए अत्थि । पवणगइखयरपुत्तो बउलवई कुञ्चिसंभूओ ॥६१॥ खयरिदंचकवट्टी विक्खाओ चित्तवेगनामोत्ति । अमियगइखयरधूया भज्जा से कणगमालत्ति ॥६२॥ युग्मम् ॥ तीए य अहं पुत्तो मणदइओ मयरकेउनामोत्ति । कमसो य वड्डमाणो पत्तो हं जोव्वणं पढमं ॥६३॥ एत्तो य अत्थि नयरं वेयङ्के उत्तराए सेटीए । सव्वोउयतरुवणसंडमंडियं चमर-
चंचंति ॥६४॥ भाणुगइखयरपुत्तो चित्तगई तत्थ खयरवरराया । सो मह पिउणो मित्तं अहंपि अइवल्लहो तस्स ॥६५॥ अह अन्नया कयाइवि पत्तस्स पुरम्मि चमरचंचम्मि । पीईइ चित्तगइणा दिन्ना मह रोहिणी विज्जा ॥६६॥ सा सत्तहिं मासेहिं तत्थेव ठिएण साहिया विज्जा । जहभणियविहाणेणं विहीसियाणं अभीएणं ॥६७॥ तत्तो साहियविज्जो संपत्तो नियपुरे अहं पिउणा । परमाणंदिय-
हियएण संसिओ खयरमज्झम्मि ॥६८॥ पिच्छह कह बालेणवि रउदरूवावि रोहिणी विज्जा । अक्खुहियमाणसेणं साहिया मज्झ तणएणं ? ॥६९॥ अज्जवि विज्जाओ किल साहिउमसमत्थओ इमो बालो । इय चिंताए न दिन्ना विज्जाओ इमस्स अदेहिं ॥७०॥
ता जइ इमेण पढमं रउदरूवावि साहिया एसा । का गणणा अन्नासिंपि साहणे होज्ज एयस्स ? ॥७१॥ अह सोहणम्मि दियहे काउ-
णट्टाहियं महामहिमं । सिद्धाययणठियाणं जिणपडिमाणं पमोएण ॥७२॥ भणिउं समाणसिद्धिं दिन्नाओ मज्झ सयलविज्जाओ । सोहणविहीवि सबो उवइट्ठो तौण ताएण ॥७३॥ युग्मम् ॥ गंतूण रयणदीवे फुरंतकिरणोहरयणविच्छुरिए । विज्जाहरवरनिम्मियजु-
गाइजिणमंदिरे रम्मे ॥७४॥ तत्थ य पसत्थखित्ते विर्येणे विप्फुरियकिरणजालेसु । विज्जापसाहणुज्जयखयरोचियविविहभवणेसु ॥७५॥

१ सव्वोउया=सर्वर्तुकाः । २ विभीषिकाभ्यः । ३ शंसितः=वक्ष्यमाणविधिना श्लाघितः । ४ अब्दः=संवत्सरः । ५ तासां विद्यानाम् । ६ विजनं=निर्जनम् ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१०९॥

साहसु विज्ञानियरं परिमियपियपरियणेण परियरिओ । कयजिणवंदणपूओ परिहरियासेसवावारो ॥७६॥ जोयणमेत्ते खित्ते हिंसा पंचिंदियाण सत्ताण । अप्पपरजोगजणिया जत्तेण य वज्जणीयत्ति ॥७७॥ जम्हा पमायओवि हु जायाइ इमाइ जायए विग्घं । इय भणिऊणं पिउणा समप्पियं मज्झ अंगुलियं ॥७८॥ एयं पि बंधसु करे निवारणं सयलदोसपसरस्स । पुत्तय ! इय भणिऊणं पट्ट-विओ परियणसमेओ ॥७९॥ षड्भिः कुलकम् ॥ गंतूण रयणदीवे पारद्वो साहिउं जहाविहिणा । बहुरूविणिपमुहाओ नाणारूवाओ विज्ञाओ ॥८०॥

अविय । बहुरूवा पन्नत्ती गोरीगंधारिमोहणुप्पयणी । आगरिसणि उम्मोयणि उच्चाडणि तह वसीयरणी ॥८१॥ एमाइबहु-विहाओ साहेमाणस्स मज्झ विज्ञाओ । छम्मासा बोलीणा ऊणा दिवसेहिं थोवेहिं ॥८२॥ एत्थंतरम्मि रयणीइ चरिमजामम्मि जाव-पज्जंते । थेरहरियं धरणीए धणियंव दिसागइंदेहिं ॥८३॥ पज्जलियं गयणेण हसियंव पभूयभूयनिवहेण । ठैणियंव पव्वएहिं वरिसि-यमिव उवलवरिसेणं ॥८४॥ तयणंतरं समीरो सुगंधगंधो य वाइओ मउओ । पविरलफुसियं गंधोदगं च पडियं तहिं दिव्वं ॥८५॥ दिव्वा य कुसुमवुट्ठी दैसद्ववन्ना समंतओ पडिया । पयडीभूयाओ तओ विविहालंकारकलियाओ ॥८६॥ नियनियनामंकेहिं कलि-याओ विचित्तचिंधंनिवहेहिं । चित्तवरवाहणाओ नाणानेवत्थकलियाओ ॥८७॥ अन्नोन्नवन्नभासुरसरूवरूवाओ विविहविलयाओ । भणियं च ताहिं अम्हे विज्ञाओ तुज्झ सिद्धाओ ॥८८॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ तव्वयणं सोऊणं हरिसियचित्तेण पूयणं विहियं ।

१ आत्मपरयोगजनिता=स्वपरकृता । २ कम्पितम् । ३ ध्वनितं=शब्दितम् । ४ मृदुकः । ५ दशार्धवर्णा=पञ्चवर्णा । ६ समन्ततः=परितः ।
७ चिंधं=चिह्नम् ।

तेरहमो
परिच्छेओ

॥१०९॥

अग्घाईयं तासिं पत्तेयं जीइ जं उच्चियं ॥८९॥ विज्जासिद्धिं नाउं महया भंडचड्यरेण संजुत्तो । आउज्जगीयवायणनट्टविहिं बहुविहं
 घेतुं ॥९०॥ अट्ठाहिआनिमित्तं पूयाउवगरणयं गहेऊणं । वेयड्ढाओ ताव य ताओवि समागओ तत्थ ॥९१॥ युग्मम् ॥ काऊण महा-
 महिमं जुगाइजिणमंदिरम्मि भत्तीए । संपूजिय जहविहिणा विज्जानियरं पयत्तेण ॥९२॥ निम्मलपवित्तित्थोदएहिं पडिमाओ जिण-
 वरिंदाणं । न्हविऊण महादाणं दाउं विज्जाहरोहस्स ॥९३॥ पूएत्तु पूयणिज्जे संमाणिय माणणिज्जजणनियरं । वरगीयनट्टवाइयसंजु-
 यमट्ठाहियं काउं ॥९४॥ पडुपडहभेरिभंभादुंदुहिसदोहपूरियदियंतं । सुंदरनहयरसुंदरिपेक्खणयक्खित्तखयरोहं ॥९५॥ निम्मलजिण-
 गुणक्कित्तणपडिट्टपडुमागहोहसंकिन्नं । वज्जंतवंसवीणाकलसदाणंदियजणोहं ॥९६॥ पेच्छागयसुरकिन्नरचित्तचमुकारकारयं रम्मं ।
 काउं जिणिंदभवणे जागरमुंरुपावविद्वणं ॥९७॥ सयलपरिवारसहिओ पत्तो वेयड्ढपव्वयं ताओ । कायव्वसेसक्किचो तत्थेव अवट्ठिओ
 अहयं ॥९८॥ सप्तभिः कुलकम् ॥ काउं जिणस्स पूयं विहिणा जिणवंदणं च काऊण । उइए रविम्मि अहयं सरीरचित्ताए नीह-
 रिओ ॥९९॥ काउं सरीरचित्तं कैयसोओ दीहियाइ लीलाए । वच्चांमि जाव थोवं भूभागं ताव पिच्छामि ॥१००॥ युग्मम् ॥ वंसि-
 कुडंगासन्ने खग्गं भूपट्टिसंठियं पवरं । धित्तूण चवल्याए झडत्ति छिन्ना कुडंगी सा ॥१०१॥ तत्थ य पुव्वपविट्ठो आसी खयरो उ
 मयरकेउत्ति । सामी गंगावत्तस्स गंधवाहणनरिंदसुओ ॥१०२॥ छिन्नाए कुडंगीए छिन्नं महिवट्टसंठियं दिट्ठं । सहसा सीसं तस्स
 ओ झरंतयं रुहिरपब्भारं ॥१०३॥ तं दट्ठूण ससंभमचलंतपिहुलोललोयणजुएण । हा हा ! अहो ! अकज्जं कयंति परिदेवियं बहुहा
 ॥१०४॥ अबो ! पमायवसओ विहिया हिंसा मए इमा जाओ । तत्तो य किंपि होही विग्घं मह मंदभग्गस्स ? ॥१०५॥ अहवा

१ आडम्बरेण । २ आउज्जं=आतोद्यम् । ३ उपकरणकं=सामग्री । ४ उह=वरिष्ठम् । ५ कृतशौचः । ६ पम्भारो=समूहः ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥११०॥

संसिद्धाओ विज्जाओ विग्घसंभवो नत्थि । तहवि हु विग्घजयट्ठा जुत्तं मह जावपूयाइं ॥१०६॥ इय चित्तिय चलिओ हं अह फुरियं दाहिणेण नयणेण । किं मन्ने मह सूयइ सुनिमित्तमिमंति चित्तितो ॥१०७॥ कइवि हु पयाणि जाव य वयामि धणदेव ! तत्थ वण-गहणे । पिच्छामि ताव किंपागसाहिणो हिट्ठभूभागे ॥१०८॥ सुत्तं व मुच्छियं पिव सरीरसोहाए सुइयं तिव्वं । नियकुललच्छिमउव्वं अमणव निम्मियं जुवइं ॥१०९॥ युग्मम् ॥

अविय । दीहरकसिणसुकोमलकुंतलभारेण सहइ अकंतं । आयड्डिय भमरउलं तीए कमलं वरसीसं ॥११०॥ कन्नंतपत्तलोयण-नासावंसोवसोहिओ रूइरो । उवहसइव मुहचंदो तीइ ससंकं असंपुन्नं ॥१११॥ कंबुन्नयसुकुमाला गीवा जडसंगवज्जिया तीए । खर-कंटयकलियाइं उवहसइ मुणालनालाइं ॥११२॥ वणवकलपीणुन्नयथणजुयलं सयललोयमणहारि । कह उवमिज्जउ तीए सुरिंदगय-कुंभजुयलेण ? ॥११३॥ ताव य विवेयरहियं थणजुयलं कामुए दढं दहउ । पत्तसंवणाण तुम्हं नयणाण न होइ जुत्तमिणं ॥११४॥ इय भणमाणं मन्ने झीणं मज्झं तु तीइ बालाए । अहवा अविणीयजणे उवएसो लहुययं कुणइ ॥११५॥ गरुओ सिहिण्णाण भरो वोढवो कह मइत्ति चिंताए । झीणं तीए मज्झं दालिदियधूयजणउव्व ॥११६॥ मणहारिसुगंभीरा पयाहिणावत्तनाभिया तीए । मय-रद्वयमज्जणकूवियव्व विहिणा विणिम्मविया ॥११७॥ मंसैलसूमालेणं वियडनियं वच्छलेण सा कुणइ । आलोइयमित्तेणवि सैमित्तलं तरुणजणहिययं ॥११८॥ रंभागब्भसुकोमलसुरुजुयं तीइ रेहए रम्मं । मयणघरदारदेसे उज्झियमिव तोरणं विहिणा ॥११९॥

१ सूचिकाम् । २ अपूर्वाम् । ३ अमृतेनेव । ४ सहइ=राजते । ५ रुचिरः=श्रेष्ठः । ६ शशाङ्कम् । ७ उपमीयताम् । ८ श्रवणः=मुनिः, वर्णाश्च । ९ झीणं=क्षीणम् । १० स्तनयोः । ११ मांसलसुकुमारेण । १२ सकामम् ।

तेरहमो
परिच्छेओ :

॥११०॥

कुंमुन्नयचलणजुयलं संहयमिउमंसलंगुलिसणाहं । अणुराइल्लं तीए भण कस्स न चोरए चित्तं ? ॥१२०॥ इय तं सहसा ददुं दिट्ठी
आणंदिया ददं मज्झ । चियपरिचियं व ददुं जाओ हिययस्स आणंदो ॥१२१॥ पियपणइणिव्व ताहे निरुविया सा मए विगय-
चिट्ठा । मुहनीहरंतफेणा सनीलदेहच्छवी बाला ॥१२२॥ नियअंगुलिं खिवित्ता तीए वयणं निरुवियं जाव । किंपागफलं ताव य
उवलद्वं अद्वचैविययं ॥१२३॥ एयफलवियाराओ जाया ओ अचेयणा इमा नूणं । ता नेउं सट्ठाणं करेमि एईइ परिकम्मं ॥१२४॥
विज्जाहरस्स कस्सवि धूया एसा हविज्ज इह पत्ता । निव्वेएणं केणवि विसफलमंसियंति मन्नामि ॥१२५॥ भूमिचरमणुयाणं सुदु-
ग्गमो एस रयणदीवो जं । तेणेव भूमीगोयर-धूया एसा कहां होज्जा ? ॥१२६॥ एरिसनेवत्थाओ कन्ना एसत्ति निच्छओ एस । जं
पुण अच्छिप्फुरणं मह होही भारिया तेण ॥१२७॥ दट्ठणं विविहाओ विज्जाहरवालियाओ अणुराओ । न य आसि मज्झ पुविं दट्ठण
इमं जहा जाओ ॥१२८॥ ता नूणं भवियव्वं इमाए सुतणूए मज्झ दइयाए । एमाइं विचित्तो गहिउं नियबाहुउच्छंगे ॥१२९॥ तीए
सुकोमलमणहरतणुफाससुहेऽतिनिव्वुयसरीरो । नियठाणं संपत्तो जुगाइजिणमंदिरासन्ने ॥१३०॥ युग्गम् ॥ अह आसि तत्थ भगिणी
पियंवया अण्णजणणी धूया मे । पुव्वुदिट्ठं कहियं वुत्तंत ताहि से भणिया ॥१३१॥ निम्मलजलेण सहियं अप्पेसु तमंगुलीयगं
सिग्घं । विज्जापयाणसमए ताएण समप्पियं जं तु ॥१३२॥ तं दिव्वमणिसणाहं निवारणं सयलदोसपसरस्स । उवलद्वपच्चयं पुण विसे-
सओ विससमूहम्मि ॥१३३॥ तस्सलिलं पौइंतो तीए अंगाइं तहय सिंचंतो । भणिओ पियंवयाए एसा मह होइ भगिणित्ति ॥१३४॥
भणियं मए कहां पुण कत्थवि दिट्ठा इमा तए पुविं ? । भणियं पियंवयाए माऊए मज्झ लहुभगिणी ॥१३५॥ रयणवई उ कुसग्गे

१ कुम्मो=कूर्मः । २ चर्वितकं=भक्षितम् । ३ निर्वेदः=खेदः । ४ अशितं=भक्षितम् । ५ पाइंतो=पाययन् । ६ तए=त्वया ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१११॥

दइया नरवाहणस्स नरवइणो । तीए एसा धूया कन्ना सुरसुंदरी नाम ॥१३६॥ युग्मम् ॥ वेयड्ढाओ पुविं आगच्छंती इमम्मि दीवम्मि ।
खिन्ना अवइन्ना हं कुसग्गपुरवाहिरुज्जाणे ॥१३७॥ तत्थ य दिट्ठा एसा विज्जाए पयं तहिं च वीसरियं । पेड्डपन्नाए इमीए साहियमे-
त्ताए उवलद्धं ॥१३८॥ तह चित्तपडे लिहियं रूवं दट्ठण तुम्ह एयाए । आहूओ अणुराओ गरुओ उम्मायवड्ढणओ ॥१३९॥

अविय । अइसुंदरोत्ति मुदियं दइओ होज्जत्ति खिज्जियं बहुहा । जइ ताव दंसणंपि हु होज्ज कैयत्थत्ति नीससियं ॥१४०॥
जइ ताव कावि हु अहं ताऽवस्सं तस्स संगमेण सुहं । कायव्वं भगिणीएइय भणिया अहं इहं पत्ता ॥१४१॥ एमाइ जाव साहइ
पियंवया तीइ पुव्ववुत्तंतो । ताव विसवेगविगमाओ चेयणा तीइ उवलद्धा ॥१४२॥ उवलद्धचेयणमहं सत्थसरीरं पियंवयापासे ।
मोत्तूण गतो रिसहस्स पूयओ विग्घजयहेउं ॥१४३॥ काउं जिणिंदपूयं विहिणा जिणवंदणं करेऊण । तह संतिदेवयाए मंतं जविऊण
उवउत्तो ॥१४४॥ तीए थुइं पटित्ता उँस्सग्गं करिय तह सउँसासं । विज्जाहरवावायणविग्घस्स विघायणट्ठाए ॥१४५॥ जाव य स-
मागओ हं पुणरवि य पियंवयाइ पासम्मि । ताव य सोयवसागयवाहजलोहलियगंडयला ॥१४६॥ रूयमाणी सा दिट्ठा पुट्ठा य पियं-
वया मया ताहे । कीस इमा कमलच्छी रोयइ गुरुसोगतँत्तव्व ? ॥१४७॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ तीए भणियं एइइ कारणे गरुयस-
त्तुसरुद्धो । अच्छइ इमीइ जणओ तेण इमा रुयइ सोगेण ॥१४८॥ तत्तो य मए भणिया साहीणे किंकरम्मि एयम्मि । को तुह
पियरं सुंदरि ! सकेइ पराभवेउं जे ? ॥१४९॥ युग्मम् ॥ वसुनंदयस्वग्गकरो एगागी चेव तं दुरायारं । गंतुं हणामि सत्तुंजयारिमहमेव
किं बहुणा ? ॥१५०॥ एत्थेव पढमजिणवरभवणम्मि पियंवयासमेयाए । अच्छेयव्वं तुमए जहासुहं सोयरहियाए ॥१५१॥ जावा-

१ पट्टप्रज्ञया । २ कृतार्थेति । ३ पूजकः । ४ उत्सर्ग=कायोत्सर्गम् । ५ शतोच्छ्वासम् । ६ तत्तव्व=तस्मा इव ।

तेरहमो
परिच्छेओ

॥१११॥

गच्छामि अहं हंतुं सत्तुंजयं दुरायारं । इय भणिऊणुप्पइओ तमालदलसामलं गयणं ॥१५२॥ पत्तो य कुसग्गपुरं उब्भडभडरुद्धवियड-
पायारं । अंतोवहंतबहुजंतवत्तपासाणभीसणयं ॥१५३॥ अट्टालयरइयधयं सयग्घिसंघायरुद्धकविसीसं । वडुंतवहलकलयलगजंतुब्भड-
भडाडोवं ॥१५४॥ अह कोऊहलवसओ गयणत्थो पेच्छिउं पयत्तो हं । ताव पुरभंजणत्थं समुट्ठियं मौलवाणीयं ॥१५५॥

अविय । अप्पेह मज्झ कैसियं कवयं मह देह सुंदरं वफरं । इय सत्तुंजयसिन्ने सुम्मंति भडाण उल्लावा ॥१५६॥ दुक्कंतु वडइ-
लाओ जंताइं वहंतु सरउ पेट्टुउडी । अह खुप्पउ नीसेणीं पायारे घडउ सूयरिया ॥१५७॥ दहह तमंगावरणं छुहेह परिहासु पत्थरे
पउरे । अट्टालयविकसियाहिं खणह सत्तुंजई भणइ ॥१५८॥ मुंसुमूरिऊण गुरुपत्थरेहिं चुंडलीहिं सतणनिवहाहिं । डज्झंति तमंगंतर-
ठिएहिं जोहेहिं सूयरिया ॥१५९॥ पायारनिर्मियं निसेणिसंठियापुरनरिंदजोहेहिं । कुंतग्गलच्छिजंता पडंति परिहासु अरिपुरिसा ॥
॥१६०॥ अट्टालयजंतागयपत्थरनियरेण वडइलानियरो । उमंच्छिज्जइ कत्तलविहुरियभडहत्थधरिओवि ॥१६१॥ पक्खहतमंगसंठिय-
धारुणुक्कविमुक्कबाणनिब्भन्ना । कलयलचडुलनियत्ता कसियाइत्ता विवजंति ॥१६२॥ पायालमूलपरिसक्किराण खुंरुदुक्खियाण जोहेहिं ।
सीसाइं दलसयाइं कीरंति सयग्घिपयरेहिं ॥१६३॥ पायारमपत्ताओ पट्टुउडीओवि तिच्छिसित्तेहिं । डज्झंति ससंकलजलियरुवगुरुक-

१ वृत्तः=मण्डलाकारः । २ शतघ्नीसंघातरुद्धकपिशिर्षम् । ३ मालवानीकम्=शत्रुञ्जयराजसैन्यमित्यर्थः । ४ कषितम् । ५ पटकुटी । ६ मज्जतु, अन्तर्भूतणि-
जर्थत्वेन ममां करोत्वित्यर्थः । ७ सूयरिया=यन्त्रपीडनम् । ८ क्षिपत । ९ पउरे=प्रचुरान् । १० मुसुमूरिऊण=भङ्क्त्वा । ११ चुंडली=उल्का । १२ तमङ्गः=
मत्तवारणम् । १३ निमियं=न्यस्तम् । १४ उमच्छिज्जइ=वञ्च्यते=विप्रतार्यते । १५ धानुष्कः=धनुः प्रहरणं यस्य सः । १६ विपद्यन्ते=म्रियन्ते । १७ खुरडल्लि-
याण, खुरु=प्रहरण विशेषः । १८ प्रकरः=समूहः । १९ शृङ्खलजडितरूपगुरुकाष्ठनिवहसहितैः ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥११२॥

द्वनिवहेहिं ॥१६४॥ कविसीसंतरसंठियपकलधाणुकवाणसंछन्नं । जायं सिरिधरियारणनिष्कंदमराईणो सिन्नं ॥१६५॥ ताव य रोसव-
सुट्टियअणेयसामंतसुहडनिवहेण । आसासिय नियसिन्नं दुक्किज्जइ सालसंमुहयं ॥१६६॥ उब्भडपसंडिमंडियपयंडकोदंडकंडनि-
ब्भिन्नो । पायारो कयपुररक्खणोव्व रोमंचमुव्वहइ ॥१६७॥ तो पूरिऊण परिहाओ सत्तुजोहेहिं दीहवंसेहिं । पज्जालिय पेरंतं पेली-
वियं सयलमावरणं ॥१६८॥ लग्गंतजंतपत्थरपडंतपायारसिहरपरितुट्ठं । रहसवसुट्टियहैलबोलमुहुरियं होइ सत्तुवलं ॥१६९॥ अह
पडिया कोट्टट्टालयावि गुरुपिहुलपत्थरसुवद्धा । जंतेहिं सुरंगाहि य कसियाहि य विद्विज्जंता ॥१७०॥ इय परिवलेण सहसा पैरा-
इए पिच्छिऊण पुरसुहडे । रोसवसदंडुउट्टो उग्गीरिय मंडलग्गो हं ॥१७१॥ पत्तो गइंदपरिसंठियस्स सत्तुंजयस्स आसन्ने । भणिओ
य इमो रे ! रे ! दिट्ठो तं अज्ज कालेण ॥१७२॥ जो मह दइयाजणयस्स परिभवं कुणसि अकयवेरस्स । अहवा विणाससमए होइ
फलं वंसविडवस्स ॥१७३॥ युग्गम् ॥ पुरिसो भवसु इयाणिं जइ सच्चं सुहडवायमुव्वहसि । धित्तूण तयं केसेसु झत्ति अह मत्थयं
छिन्नं ॥१७४॥ अह लुंयसीसं दट्ठूण सामियं परिवलं ससंभंतं । वलिऊण बाणनियरेण घाइउं मं समाढत्तं ॥१७५॥

अह तं सुतिक्खसरनियरेधोरणिं वंचिउं पयत्तेण । पत्तो ससोयनरवाहणस्स अत्थाणभूमीए ॥१७६॥ सत्तुंजयस्स सीसं पुरओ
मोत्तूण कयपणामेण । धणदेव ! पुव्ववुत्तो वुत्तंतो साहिओ तस्स ॥१७७॥ ता अच्छ निरुव्विग्गो अहयं पुण जामि रयणदीवाओ ।
आणेत्तु तुम्ह धूयं जेण समप्पेमि सिग्घंति ॥१७८॥ इय भणिऊणुप्पइओ दइयामुहदंसणुस्सुओ जाव । पत्तो इमं पएसं ताव य

१ अरातिः=शत्रुः । २ पसंडि=कनकम् । ३ कंडं=काण्डम् । ४ प्रदीपितम्=ज्वालितम् । ५ कलकलः । ६ पराजितान् । ७ दट्ठुउट्टो=दष्टौष्टः । ८ मण्ड-
लाग्रम्=खडगः । ९ लूनशीर्षम् । १० तिक्खं=तीक्ष्णम् । ११ धोरणिः=समूहः । १२ आस्थानम्=सभा । १३ वुत्तो=उक्तः ।

बारहमो
परिच्छेओ

॥११२॥

सहसा मए दिट्ठो ॥१७९॥ तालतरुदीहजंघो मसिमूसामहिसकालगसरीरो । अंसिलिङ्गलंबबाहू निग्गयदसणो पलंबोड्डो ॥१८०॥
 खज्जोयदित्तचक्खू निल्लालियजमलजुयलजीहालो । अइवीणच्चिविठनासो वेयालो तावसंजणओ ॥१८१॥ अप्पोडंतो बहुसो अभि-
 गजंतो तहट्टहासेहिं । पेलयघणनीसणेहिं कुणमाणो नहयलं मुहलं ॥१८२॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ रे ! रे ! तइया जं दिन्नमासि
 दइयावहारओ दुक्खं । वइरस्स तस्स अंतं करेमि, दिट्ठो कहिं जासि ? ॥१८३॥ रे वइरिय ! बालत्ते जीवंतो ताव कहव छुट्ठो सि ? ।
 इण्हि नो पुण छुट्ठसि छूट्ठो भीमम्मि जलहिम्मि ॥१८४॥ इय भणिऊणं सहसा पत्तो अदंसणं स वेयालो । अहमवि गयणाहिंतो
 धसत्ति पडिओ जलनिहिम्मि ॥१८५॥ पुणरुत्तजविजंती जाव न सा वहइ नहगमा विज्जा । ताहे नायं नूणं हरियाओ मज्झ वि-
 ज्जाओ ॥१८६॥ कोवि हु एस पयंडो वइरी असुरोत्ति चित्तयंतेण । धणदेव ! ताव बाहाहिं जलनिहिं तरिउमारद्धो ॥१८७॥ एवं
 नरिंद ! साहइ जाव य सो मज्झ निययवुत्तंतं । निज्जामएण ताव य सभयं एवं समुल्लवियं ॥१८८॥ भो भो नावियपुरिसा ! सक-
 न्नाधारा समुज्जया होह । दीसइ कयंतवयणं व भीममुप्पाइयं जेण ॥१८९॥ सुप्पप्पमाणमुब्भूयमब्भवइलयमुअह नहमग्गे । खलसंग-
 यं व जं कुणइ संखयं ज्ञत्ति वडुंतं ॥१९०॥ एरिसठाणे जायं एयं उप्पाइयं महाघोरं । अइरा सभडनावियनावाइविणासणं कुणइ
 ॥१९१॥ एयं निसम्म वयणं कूवयखंभग्गसंठियनरस्स । पवहणपुरिससमूहो संखुंदो विगयजीयसो ॥१९२॥

तओ । मुच्चइ नंगरनिवहो कूवयखंभो तिरिच्छओ विहिओ । नावावि सियवडेणं घणेण पच्छाइया सव्वा ॥१९३॥ एत्थंतरम्मि

१ असिलिङ्गो=आश्लिष्टः । २.खद्योतदीप्तचक्षुः । ३ अतिपीनचिपिटनासः । ४ आस्फोटयन् । ५ प्रलयघननिस्वनैः । ६ क्षिप्तः । ७ औत्पातिकम् । ८ उअह= पश्यत । ९ अचिरात् । १० संक्षुब्धः । ११ जीयासा=जीविताशा । १२ तिरिच्छओ=तिर्यङ् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥११३॥

पच्छाड्यं नहं कसिणमेहनिवहेण । संखोहियसलिलनिही पवाइओ मारुओ चंडो ॥१९४॥ जमजीहव्व चमकइ तडिच्छडासंततं समं-
तेण । धाराहरावि गज्जंति भीसणं मच्चुसुहडव्व ॥१९५॥ खरपवणुद्धुयसायरतरंगवेगेहिं हीरण नावा । गुरुकल्लोलवसुद्धियनंगरनि-
यरेण धरियावि ॥१९६॥ अणवरयतरंगेहिं उप्पयनिवयं कुणंतिया वहइ । तंदूसयस्स लीलं कोट्टिमकरहम्ममाणस्स ॥१९७॥ ताव य
खणंतराओ खरमारुयखंचणेण जज्जरिया । करकरकरस्स तुट्ठंति नंगरा वीइवेगेहिं ॥१९८॥ पवरतुरंगमतरुणिव्व ताहिं उम्मुकबंधणा
नावा । वीईनोलिज्जंतो पैहाविया गरुयवेगेण ॥१९९॥ कत्थइ सुसिद्धविज्जा खयरिव्व नहंगणेण उप्पयइ । विज्जाविगमे कत्थइ
निवडइ खयरिव्व गयणाओ ॥२००॥ डंडाहया भुयंगिव्व जाइ कत्थइ तरंगरंगता । महजणसदुत्तत्थव्व धावए कत्थइ अईव ॥
२०१॥ कत्थइ ज्ञाणोवगया ज्ञायइ सा जोगिणिव्व निकंपा । कत्थइ कंतारगया थेरी^१ इव मंदयं वयइ ॥२०२॥ कत्थइ गुरुजण-
दिट्ठा वराहकुलबालियव्व लज्जाए । घुम्मइ वेविरदेहा सा नावा जलहिमज्झम्मि ॥२०३॥ कल्लोलजलपलावियफल्यगलंतोरुबिंदु-
अंसूहिं । रुयइव्व समस्सियजणोहपरिक्खणा^२सत्ता ॥२०४॥ विहडियबंधणफलहोहमुक्कगुरुसद्विप्पलावेहिं । आसन्नभंगभीयव्व
विलवई सरणपरिहीणा ॥२०५॥ उम्मत्तियव्व तत्तो इओ तओ सायरम्मि भममाणा । अणवरयं विदलंता जलगयमांमयसरावुव्व
॥२०६॥ उव्वुन्नकन्नधारा आउलविलवंतकोलियकुलोहा । उत्तत्थवणियसत्था उद्धयकंदंतकम्मयरा ॥२०७॥ कच्छोद्धंतरगोवियसुवन्न-
खंडम्मि जणसमूहम्मि । नियतणुसंदाभियफल्यखंडदक्खम्मि वणिनियरे ॥२०८॥ नियकुलदेवयनियरं ओव्वायंते समत्थलोयम्मि ।

१ धाराधरः=मेघः । २ उत्पातनिपातम् । ३ कुर्वती । ४ नोलिज्जंता=नोद्यमाना=प्रेर्यमाणा । ५ प्रधाविता । ६ स्थविरा=वृद्धा । ७ पलावियं=प्लावितम् ।
८ समस्सिओ=समाश्रितः । ९ विदलंता=वृद्धन्ती । १० आसं=अपक्वम् । ११ कर्मकरः=दासः । १२ उपयाचमाने ।

तेरहमो
परिच्छेओ

॥११३॥

नावियजणे य भंडं पविक्खिरंते समुद्दम्भि ॥२०९॥ जलच्छाड्यपेरंतं एकं आसाइऊण गिरिगडयं । विदलंतफलनियरा फुट्टा
 सहसत्ति सा नावा ॥२१०॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ अहमवि तत्तो नरवर ! आसाइयफलहयम्मि संलग्गो । अंतेणिवेह्लिनोलिज्जमाण-
 लहुमच्छविच्छुरिओ ॥२११॥ कत्थइ असंखसंखोहसोहिओ जलनिहिम्मि बुडुंतो । कत्थइ गाहगसिज्जंतगोहियामुहविणिम्मुको
 ॥२१२॥ कत्थइ नर्बकुक्कत्तियसिप्पिपुडुप्फिडियमोत्तियाइन्नो । कत्थइ तरंगवेविरविहुमगहणेण रुज्झंतो ॥२१३॥ अवरारवरुल-
 हरीतरंगवेगेहिं हीरमाणो हं । दिणपंचगेण नरनाह ! पाविओ नीरपेरंतं ॥२१४॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ रविकरसंपायपणट्टपउर-
 ज्जुओ तओ समुत्तरिउं । काउं सुपक्ककयलीफलाइणा पौणवित्तिमहं ॥२१५॥ परिसुसियनालिएरुग्गएण तिह्लेण काउमब्भंगं । ण्हाऊण
 सरोतीरे चंदणतरुपल्लवरसेण ॥२१६॥ कप्पूरमीसिएणं काऊण विलेवणं पयत्तेण । जाइफलेलासहियं समाणिय पवरतंबोलं ॥२१७॥
 वररयणसिलावट्टे उवविट्ठो चित्तिउं पयत्तो हं । अब्बो ! कह णु अकंडे जाओ धणपरियणविणासो ? ॥२१८॥ चतसृभिः कलापकम् ॥
 कह सो महाणुभावो होही भग्गम्मि जाणवत्तम्मि ? । आसाइयफलओ जइ समुत्तरेज्जा भवे लँटुं ॥२१९॥

एमाइ चित्तयंतो कइवि हु दिवसाणि जाव अच्छामि । ता अन्नदिणे केणवि उल्लवियं वयणमेयंति ॥२२०॥ भो धणदेव !
 महायस ! उव्विग्गो कीस अच्छसे एवं ? । तत्तो तत्तोहुत्तं जाव पलोएमि संभंतो ॥२२१॥ ताव य दिट्ठो भासुरसरीरधारी पढट्टमुह-
 कमलो । परिहियसखिखिणीपंचवन्नवरवत्थसोहिल्लो ॥२२२॥ उत्तंसट्ठियभासुरसप्पफणागारचिंधिचिंचइओ । अइपिच्छणिज्जरूवो कोवि

१ आसाय=प्राप्य । २ ग्राहाः=जलचारिजन्तुविशेषाः । ३ नक्काः=जलचरदीवविशेषाः, तदुत्कर्तितशुक्तिपुटोद्भ्रष्टमौक्तिकाकीर्णः । ४ जड्ढा=शीतम् । ५ प्राणवृ-
 त्तिम् । ६ भवेत् । ७ सुन्दरम् । ८ खिक्खिणी=किक्खिणी=घण्टिका । ९ चिंचइओ=मण्डितः ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥११४॥

हु देवो महाभागो ॥२२३॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ अह कयअब्भुट्ठाणो अवगूढो तेण सायरं अहयं । भणिओ य ममं परिजाणसीह किंवा न तं भद् ! ॥२२४॥ तत्तो य मए भणियं अज्जवि सम्मं न याणिमो देव ! । ता साहिज्जउ अम्हं को सि तुमं कत्थ दिट्ठो वा ? ॥२२५॥ भणियं देवेण तओ आसि तए हत्थिणाउरे नयरे । दिट्ठो मणोरमुज्जाणसंठिओ देवसम्मोत्ति ॥२२६॥ लक्खं दाऊण तया जोगियहत्थाओ सुपइट्ठसुओ । जयसेणो नामेणं विमोइओ जस्स वयणेण ॥२२७॥ जो य तया अडवीए सत्थविलोवम्मि सुप्प-इट्ठस्स पल्लीवइणो पासे बालग्गाहो तए दिट्ठो ॥२२८॥ तह य कुसग्गपुराओ नियत्तमाणेण दड्ढपल्लीए । सीहगुहाए बाहिं करंकम-ज्झट्ठिओ दिट्ठो ॥२२९॥ पलिच्छिन्नचलणजुयलो गुरुपहरणघायज्जरियदेहो । गाढं तिसांभिभूओ जो तइया कंठगयपाणो ॥२३०॥ परहियरण तुमए अरहं देवो सुसाहुणो गुरुणो । इय अच्चंतं दाउं सम्मत्तं नियमसंजुत्तं ॥२३१॥ तत्तो य नमोक्कारो दिन्नो संसारसागरुत्तारो । जस्सासि तए तइया सो हं भो ! देवसम्मजिओ ॥२३२॥ सप्तभिः कुलकम् ॥ नवकारपभावाओ वेलंधरनागराय-मज्झम्मि । जाओ सिवओ नामं सामाणियपणयपयकमलो ॥२३३॥ तत्तो य मए भणियं एवं एयंति किंतु पुच्छामि । ठाणम्मि कम्मि अच्छह तुम्हे साहेह मह एयं ? ॥२३४॥ अह सुरवरेण भणियं निसुणसु मेरुस्स दक्खिणदिसाए । बाय्यालीससहस्साहिं जोयणाणं अणूणाइं ॥२३५॥ लवणसमुद्दं ओगाहिऊण अत्थित्थ पव्वओ रम्मो । सत्तरससय एगवीसे उड्डं उच्चत्तणं जस्स ॥२३६॥ अद्वट्ठजोयणाइं समंतओ निययकंतिपसरेण । लवणोहिस्स सलिलं पयासई अंकरयणमओ ॥२३७॥ नामेण दउभासो तस्स य सिह-रम्मि अत्थि वरभवणं । बावट्ठिजोयणुच्चं रम्मं वररयणच्चिचइयं ॥२३८॥ तत्थ य वसामि अहयं सामाणियदससहस्स परियरिओ ।

१ तृडभिभूतः=पिपासाक्रान्तः । २ जिओ=जीवः । ३ बायालीसा=द्विचत्वारिंशत् । ४ अनूतानि । ५ अङ्कस्थितरत्नमय इत्यर्थः । ६ बावट्टी=द्राघष्टिः ।

तेरहमो
परिच्छेओ

॥११४॥

पलिओवमट्टिईओ सिवओ वेलंधराहिवई ॥२३९॥ पञ्चभिः कुलकम् ॥ लवणसमुदे अन्नावि अत्थि सिवया ओ रायहाणी मे ।
जोयणसहस्सवारसवित्थिण्णा सा समंतेण ॥२४०॥ सिवयाइ तीइ बहुसो अच्छामि अहं अणेयदेवीहिं । परियरिओ दिव्वसुहं भुंजंतो
तह दउभासे ॥२४१॥ ता भइ ! तुह पसायाओ एरिसी पाविया मए रिद्धी । कल्लम्मि दउभासम्मि आगओ पव्वए अहयं ॥२४२॥
ओहिन्नाणेण तुमं पत्तं दहूण रयणदीवम्मि । आयाओ तुहदंसणकंखी, भण जं मए किच्चं ? ॥२४३॥ अब्बो ! जिणिंदधम्मस्स एरिसं
एत्थिस्सवि फलंति । ता कीस न गेण्हामो जिणदिक्खं इय विचित्तंतो ॥२४४॥ भणिओ पुणोवि देवेण होइ देवाण दंसणममोहं ।
तो भव पंडणो जेणाहमज्ज बहुरयणसंजुत्तं ॥२४५॥ दिव्वविमाणारूढं नेमि तुमं हत्थिणाउरे नयरे । तत्थ य गयस्स हियइच्छियंपि
होही महाभाग ! ॥२४६॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ एवंपि मए भणिए दिव्वविमाणं विउव्वियं सहसा । भूरिरयणोहसहिओ चडाविओ
तम्मि तेणाहं ॥२४७॥ रयणनिवहं तदीवत्थं अणेयपयारयं नरवर ! वरं घेतुं मज्झं समप्पिय सायरं । सिवगपहुणा सम्मं दिव्वे
विमाणवरे ठिओ गयपुरपुरं तेणाणीओ खणेण तओ अहं ॥२४८॥ साहुघणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहर-
पसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि परिसमप्पइ गयपुरपच्चागमोत्ति नामेण । सुरसुंदरीकहाए तेरसमो इह परिच्छेओ ॥२५०॥

॥ तेरहमो परिच्छेओ समत्तो ॥

—

१ प्रगुणः=सज्जितः । २ विउव्वियं=विकुर्वितम् । ३ गजपुरपुरं=हस्तिनापुरनगरम् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥११५॥

चउद्दहमो परिच्छेओ ।

एवं च जाव साहइ धणदेवो नरवइस्स वुत्तंतं । एत्थंतरम्मि सुरसुंदरीवि गुरुसोयसंतत्ता ॥१॥ हा ! मह इमस्स दुक्खागरस्स हि-
ययस्स वज्जघडियस्स । अस्सोयव्वं सोच्चावि फुट्टए जं न सइखंडं ॥२॥ किं धरिएहिं इण्हि इमेहिं पाणेहिं दुक्खनिंलएहिं ? । मणवल्ल-
हस्स जायम्मि मंगुले जाणभंगम्मि ॥३॥ सइ दंसणेवि नेहस्स पगरिसो दंसिओ तए नाह ! । सत्तुंजएण रुद्धो विमोइओ जेण ताओत्ति
॥४॥ अवहरिया जेणाहं सुरेण तेणेव छिन्नवरविजो । कह होहिसि नाह ! तुमं जाणविवत्तीए जलहिम्मि ? ॥५॥ हा ! कह ससंक-
करनिम्मलं मुहं नाह ! तुह पलोइस्सं । एवंविहम्मि विहिए विहिणा हयभागधेया हं ? ॥६॥ चलनेहाओ महिलाओ होंति सच्चो
जणप्पवाओऽयं । जं एरिसेवि निसुए अज्जवि जीवामि पावा हं ॥७॥ एमाइ विचित्तेती सोगावेगाओ विगयचेयन्ना । पासड्डियदेवीए
पडिया मुच्छाए उच्छंगे ॥८॥ कमलावईवि देवी 'संभावियसुयविओगसोगत्ता । बाहजलाविलनयणा विलविउमेवं समाढत्ता ॥९॥
हा ! पुत्तय ! अडवीए तइया मह जायमित्तओ हरिओ । इण्हिपि अकयदंसण ! कत्थ गओ मह अउन्नाए ? ॥१०॥ धन्ना एसा
जीए ताव य तुह पुत्त ! पुलइयं वयणं । हा ! हा ! अहं अहन्ना जाए जाओवि न हु दिट्ठो ॥११॥ जं तइया कुलवइणा आइट्ठं, होज्ज
किं नु तं अलियं । संपत्तजोव्वणो सो मिलिही किल हत्थिणपुरम्मि ? ॥१२॥ रायावि अमरकेऊ करयलपल्लहत्थवयणविच्छाओ ।

१ शतखण्डम् । २ निलयं=स्थानम् । ३ मंगुलं=अनिष्टम् । ४ अपुन्यायाः । ५ अधन्या । ६ पल्लहत्थो=पर्यस्तः ।

चउद्दहमो
परिच्छेओ

॥११५॥

सुयसोयविहुरियंगो बाहजलं मोत्तुमारद्धो ॥१३॥ धणदेवेणं एत्थंतरम्मि सुरसुदरिं पवीयंती । पुट्ठा विलासिणी हंसिया उ संजायसं-
केण ॥१४॥ मुच्छानिमीलियच्छी का एसा कन्नगा अउव्वत्ति । उज्जाणनिवडणाइं तीइवि से साहियं सव्वं ॥१५॥ संभरियसुमइ-
वयणो धणदेवो ताहि एवमुल्लवइ । कीस विसन्नो नरवर ! विलवसि किंवा तुमं देवि ! ॥१६॥ किं तं विसुमरियं भे' नेमित्तियसुम-
इणा जमाइइं । कुसुमायरउज्जाणे जइया किर कन्नगा पडिही ॥१७॥ तत्तो सिग्घं होही समागमो तुम्ह निययपुत्तेण । ता मा तूरह
संपइ मिलिही सो नत्थि संदेहो ॥१८॥ युग्मम् ॥ जं सो जहत्थवाई सुमई उवलद्धपच्चओ बहुसो । ता मा कुणह विसायं जाएवि हु
जाणभंगम्मि ॥१९॥

एवं च समासासइ धणदेवो जाव निउणवयणेहिं । एत्थंतरम्मि सहसा दुंदुहिसदो समुच्छलिओ ॥२०॥ गयणाओ ओयरंता
देवा दीसंति नयरबाहिम्मि । सुम्मइ जयजयसदो सुरकामिणिगीयसंवलिओ ॥२१॥ किं किं इमंति जंपंति जाव अत्थाणसंठिया
लोया । ताव य समंतभदो समागतो हरिसपडिहत्थो ॥२२॥ भणइ य कयप्पणामो पुरस्स पुव्वुत्तरे दिसाभाए । कुसुमायरउज्जाणे
जइजणजोग्गम्मि भूमीए ॥२३॥ समणगणसंपरिबुडो समत्थसत्थत्थवित्थरविहिन्नू । परवाइवैरवारणनिवारणे केसरिसरिच्छो ॥२४॥
विविहतवोविहिनिरओ विसुद्धचारित्तसंजमुज्जुत्तो । परहियकरणेकरओ सरी सुपइट्ठनामोत्ति ॥२५॥ अज्जेव समोसरिओ तस्स य
निइड्डुघाइकम्मस्स । संपइ अप्पडिवाई उप्पन्नं केवलं नाणं ॥२६॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ केवलमहिमाकरणत्थमित्थ तियसा
समागया देव ! । तं सोऊण नरिंदो साणंदो वंदितुं चलिओ ॥२७॥ देवि ! तुमं पि हु पउणा सहिया सुरसुंदरीए होहित्ति । वंदित्ता

१ भे=भवताम् । २ तूरह=त्वरध्वम् । ३ वारः=समूहः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥११६॥

भगवंतं पुच्छ तुमं पुत्तवुत्तंतं ॥२८॥ ण्हायविलित्तो राया महया भडचडयरेण संजुत्तो । पवरगइंदारूढो पत्तो कुसुमायरुज्जाणं ॥२९॥
सयलपरिवारसहिओ काउं तिपयक्खिणं मुणिवरस्स । पयजुयलं पणमित्ता उवविट्ठो उचियदेसम्मि ॥३०॥ अह कयकेवलमहिमो
सदेवमणुयासुराइपरिसाए । गंभीरभारईए खूरी वज्जरिउमारद्धो ॥३१॥

नारयतिरियनरामरगईसु सत्तेहिं दुक्खतविएहिं । कहकहवि माणुसत्तं पाविज्जइ एत्थ संसारे ॥३२॥ लद्धूणवि तं दुलहं मिच्छ-
त्ताईहिं मोहिया बहवे । न कुणंति परत्थ हिं विसयामिसलोलुया जीवा ॥३३॥ जिणवयणसुइविहीणा कज्जाकज्जाइं नेव जाणंति ।
भक्खेयाभक्खेयं पेयापेयं न लक्खेति ॥३४॥ गम्मागम्मविभागं गिद्धा न गणंति विगयमज्जाया । धम्मियहियलोएणं वारिज्जंता
इय भणंति ॥३५॥ मूढा तुम्हे धुत्तेहिं वंचिया नत्थि कोवि जं जीवो । जो परलोयं गच्छइ सुहदुहभोत्ता अमुत्तो वा ॥३६॥ तस्सा-
भावे पावं हिंसाइकयं हविज्ज कस्सेह ? । ता पंचभूयसमुदयमित्तं नन्नं जए किंचि ॥३७॥ एवंविहपरिणामा निग्घिणहियया कुणंति
जियघायं । अलियं वयंति, गिण्हंतदत्तयं, जंति परदारं ॥३८॥ भूरिपरिग्गहनिरया रागदोसेहिं मोहियमईया । निसिभोयणमंसासी
गिद्धा महुमज्जपाणम्मि ॥३९॥ कोहमयमायलोमेहिं विहुया संकिलिट्ठपरिणामा । अविरयमिच्छदिट्ठी किलिट्ठकम्मं समज्जंति ॥
॥४०॥ तव्वसगा पुण कालं काउं निवडंति घोरनरएसु । निच्चं घणंधयारेसु तिक्खसीउण्हकलिएसु ॥४१॥ तत्थ य ते उववन्ना पर-
माहम्मियसुरेहिं विरंसंता । छिज्जंति निसियकरवत्तदित्तपरस्सहिं सयहुत्तं ॥४२॥ गुरुतिक्खकंटयाइन्नसिंबलीनिविडसाहमज्जम्मि ।

१ स्नातविलिप्तः । २ परत्र=परलोकविषयं हितम् । ३ भक्ष्याभक्ष्यम् । ४ अमूर्तः । ५ गृह्णन्ति+अदत्तम् । ६ ग्रान्ति=सेवन्ते, परदारं=अन्यकलत्रम् ।
७ करुणं क्रन्दन्तः । ८ निशितं=तीक्ष्णम् । ९ शतकृत्वः । १० सिंबली=शात्मलीवृक्षः ।

चउद्दहमो
परिच्छेओ

॥११६॥

आरोविऊण बहुसो आकड्डिजंति रज्जूहिं ॥४३॥ कढकढकढेंतकुंभीसु 'तेहिं पच्चंति निदयमणैहिं । पाईजंति जलंतं तंबं तिसियत्ति जंपंता ॥४४॥ ससरीरसमुक्त्तियमंसं छुहियाण अगिसंकासं । काउं छुब्भइ वयणे नेरइयाणं अनाहाणं ॥४५॥ पूइवसरुहिरपुन्नं वेयरणिं निम्मयं विउवित्ता । बोलिंजंति रसंता हा ! हा ! मायत्ति जंपंता ॥४६॥ छायत्थी संपत्ता असिपत्तवणम्मि निसियपत्तेहिं । छिजंति विलवमाणा असितोमरकुंतरूवेहिं ॥४७॥ तत्थ कयत्थिजंता रक्खह सरणागयत्ति जंपंता । सुमरावियपुवभवा गाढयरं तेहिं हम्मंति ॥४८॥

किं बहुणा । अच्छिनिमीलियमित्तं नत्थि सुहं दुक्खमेव संतंत्तं । नरए नेरइयाणं अहोनिं पच्चमाणाणं ॥४९॥ एवं पभूयकालं अणुहविउं दारुणाइं दुक्खाइं । कहवि हु उव्वट्ठित्ता जायंति तिरिक्खजोणीसु ॥५०॥ तत्थवि छुहापिवासुण्हसीयवहबंधरोयवियणाहिं । भारारोवणनत्थणदमणंकुसतोत्तयाईहिं ॥५१॥ अवरोप्परभक्खणताडणाइदुक्खाइं विविहरूवाइं । पच्चणुभवंति बहुसो पुणो पुणो विविहजोणीसु ॥५२॥ तत्तो लहंति जइ कहवि दुल्लहं माणुसत्तणं जीवा । तत्थवि जायइ दुक्खं सारीरं माणसं विविहं ॥५३॥ दारिदृगरूयमोगगरनिवायदुहिया करंति अन्नेसिं । नीयान्णंवि आणत्तिं कदन्नलवपावणिच्छाए ॥५४॥ न गणितिं राइदियहं वच्चंति सुदूरविसमदेसंपि । पविसंति विसमविवरं लंघंति य जलनिहिं दीणा ॥५५॥ धणपावणवंचाए दुक्खं न गणितिं लोहगहगहिया । दिप्पंतकुंतपउरे पविसंति य भीमसंगामे ॥५६॥ इड्डजणवियोगाओ अणिट्ठसंपावणे य जं दुक्खं । विविहावयाहि य तहा को पुण तं वन्निउं तरइ ?

१ तैः=परमाधार्मिकैः । २ पाठ्यन्ते । ३ ताम्रम् । ४ क्षुधितानाम् । ५ निम्नगा=नदी । ६ विकुर्व्य=विकृत्य । ७ गम्यन्ते । ८ सुमराविथं=स्मारितम् । ९ संतत्तं=संततम्=निरन्तरम् । १० अवरोप्परं=परस्परम् । ११ नीचानाम् । १२ रात्रिदिवसम् ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥११७॥

॥५७॥ बहुविहरोगायंकेहिं पीडिया निव्वुइं न पाविति । विप्पंति जराइ तओ मरेंति तत्तो सुनिविन्ना ॥५८॥ जइ कइवि हु देवत्तं
पाविति तहिं पि जायए दुक्खं । ईसाविसायभयसोयलोहसंतत्तचित्ताण ॥५९॥ परगिद्धिं पेच्छंता भिच्चा विव सामिण आणत्ता ।
जायंति चवणसमए देवावि हु दुक्खिया धणियं ॥६०॥ चुलसीइजोणिलक्खेक्कसंकुले इह भवे भमंतेहिं । तं नत्थि किंपि ठाणं अणं-
तसुत्तो न जं एतं ॥६१॥ सव्वत्थवि दुक्खत्ता जायंति जिणिं धम्मपरिहीणा । ता भो देवाणुपिया ! करेह जिणदेसियं धम्मं ॥६२॥
सो दुविगप्पो भणिओ जइधम्मो तह गिहत्थधम्मो य । दुविहस्सवि विन्नेयं सम्मत्तं गुणगणावासं ॥६३॥ तत्तत्थसद्दहाणं सुहाय-
परिणामरूवयं तं तु । जीवाइणो पयत्था तत्तं पुण होइ विन्नेयं ॥६४॥ जीवाऽजीवापुन्नं पावासवसंवरा य निज्जरणा । बंधो मुक्खो य
तहा तत्ताणि इमाणि नव होंति ॥६५॥ सुहुमा बायर बेइंदिया य तेइंदिया य चउरिंदी । सन्नी अस्सन्नी खलु चोदस पज्जत्तऽप-
ज्जत्ता ॥६६॥ धम्माऽधम्माऽऽगासा तियतियभेया य तहेव कालो य । खंधा देसपएसा परमाणू अजीव चोदसहा ॥६७॥ सायं
उच्चागोयं सत्तंतीसं च नामं पगईओ । तिण्णि य आउणि तहा बायालं पुन्नपगईओ ॥६८॥ नाणंतरायदसगं दंसंण नव मोहपगइ-
छवीसं । नामस्स चउत्तीसं तिण्ह य एक्किक्क पावाउ ॥६९॥ इंदिय कसाय अव्वय किरिया पण चउर पण य पणवीसा । जोगा
तिन्नेव भवे बायालं आसवो भणिओ ॥७०॥ समिई गुत्ती धम्मो अणुप्पेहपरीसहा चरित्तं च । सत्तावन्नं भेया पणतियभेयाइ संवरणे

१ संतत्तं=संतप्तम् । २ च्यवनं=मरणम् । ३ चुलसीइ=चतुरशीतिः । ४ अणंतसुत्तो=अनन्तवारम् । ५ दुःखार्ता । ६ द्विविकल्पः=द्विभेदः । ७ तत्त्वार्थ-
श्रद्धानम् । ८ उच्चैर्गोत्रम् । ९ सप्तत्रिंशत् । १० नामकर्मप्रकृतय इत्यर्थः । ११ द्विचत्वारिंशत् । १२ पगडी=प्रकृतिः । १३ ज्ञानावरणाऽन्तरायदशकमित्यर्थः ।
१४ दर्शनावरणमित्यर्थः । १५ अनुप्रेक्षा=भावना । १६ सप्तपञ्चाशत् ।

चउदहमो
परिच्छेओ

॥११७॥

॥७१॥ अणसणभेयाइ तवो बारसहा तेण निजरा भणिया । कणगावलिभेयाओ अहव तवोऽणेगहा होइ ॥७२॥ पयइठिईअणुभाग-
 पएसभेया चउविहो बंधो । अट्टविहकम्मविगमो मोक्खो पुण सासओ भणियो ॥७३॥ एएसिं सद्दहाणे अरिहं देवो सुसाहुणो
 गुरुणो । इय पडिवत्तिनिमित्तं सम्मत्तं होइ विन्नेयं ॥७४॥ सावज्जजोगपरिवज्जणं तु मणवयणकायजोगेहिं । एसो जईण धम्मो दुरे-
 णुचरो मंदसत्ताणं ॥७५॥ कायव्वा जेण दया छण्हवि पुढवाइयाण जीवाण । सवोवाहिविसुद्धं भणियव्वं सच्चयं वयणं ॥७६॥ तिण-
 मित्तं पि अदिन्नं न य धित्तव्वं असुद्धचित्तेण । धारेयव्वं च सया नव गुत्तिसणाहवभैवयं ॥७७॥ धम्मोवगरणवज्जो थेवोवि परिग्गहो
 न कायव्वो । आहारचउकंपि हु रयणीए नेव भोत्तव्वं ॥७८॥ समिईउ पंच गुत्तीउ तिन्नि निच्चं च सेवियव्वाओ । जेयव्वा तह
 उँइया बावीसपरीसहा सम्मं ॥७९॥ कायव्वं सत्तीए वेयावच्चं च सूरिपमुहाण । नरतिरिदेवोहकया उवसग्गा तह य सहियव्वा ॥८०॥
 सदाइसु विसएसुं रागदोसा न चेव कायव्वा । बायालदोससुद्धो भोत्तव्वो कारणे पिंडो ॥८१॥ वेयणवेयावच्चे ईरियट्ठाए य संजमट्ठाए ।
 तह पाणवत्तियाए छट्ठं पुण धम्मचित्ताए ॥८२॥ कायव्वो सज्झाओ परिहरियव्वाओ सव्वविकहाओ । उज्जमियव्वं सययं सव्विभतर-
 बाहिरतवम्मि ॥८३॥ मोत्तूण अट्टरुदे ज्ञाएयव्वाणि धम्मसुक्काणि । भावेयव्वो य अणिच्चयाइवरभावणानिवहो ॥८४॥ अब्भसियव्वो
 विणओ पावा सँच्छंदया न कायव्वा । निच्चं पि अणुठेओ दसप्पयारोवि जइधम्मो ॥८५॥ खंती मद्दव अज्जव मुत्ती तवसंजमे य
 बोद्धव्वे । सच्चं सोयं आकिंचणं च बंभं जइधम्मो ॥८६॥ वसियव्वं मुणिमज्जे नो कायव्वा कुसीलसंसग्गी । पंचविहोवि पमाओ

१ पडिवत्ती=प्रतिपत्तिः=विज्ञानम् । २ दुरनुचरः=दुरनुष्ठानः । ३ ब्रह्मव्रतम्=ब्रह्मचर्यम् । ४ उदिताः सन्त इत्यर्थः । ५ ईर्या=कस्यापि जन्तोर्बाधा न
 स्यात् तथा भूमिं विलोक्य पादन्यासः । ६ स्वाच्छन्दिकानि । ७ मुक्तिः=लोभाभावः । ८ आकिञ्चन्यम्=अकिञ्चनस्य द्रविणरहितस्य भावः कर्म वेति विगृह्य ।
 ९ बंभं=ब्रह्म ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥११८॥

परिहरियव्वो पयत्तेण ॥८७॥ मज्जं विसयकसाया निहा विगहो य पंचमी भणिया । इय पंचविहपमाओ जीवं पाडेइ संसारे ॥८८॥
किं बहुणा धीदुब्बलमणतावकरो उ जावजीवाए । वोढव्वो अट्टारससीलंगसहस्सपब्भारो ॥८९॥ कीरंतो जइधम्मो खिप्पं मोक्ख-
म्मि नेइ नरनाह ! । दीहरकालेण पुण सावगधम्मोवि तं सव्वं ॥९०॥ पंच य अणुव्वयाइं गुणव्वयाइं च होंति तिन्नेव । सिक्खा-
वयाइं चउरो सावगधम्मो दुवालसहा ॥९१॥

एमाइवित्थरेणं दुविहेवि हु साहियम्मि धम्मम्मि । पत्थावं नाऊणं रत्ता सरी इमं पुट्ठो ॥९२॥ कमलावईइ पुत्तो अडवीए
जायमेत्तओ केण । अवहरिओ, पुव्वकयं किंवा वेरं सरंतेण ? ॥९३॥ बुद्धिं गओ स कत्थ व भयवं ! कइया व अम्ह सो मिलिही ? ।
एयं सवित्थरेणं साहेह अणुगहं काउं ॥९४॥ नाऊण य उवगारं कहिजमाणे पभूयलोयस्स । अह केवलिणा भणियं कहिमो
आयन्नसु नरिंद ! ॥९५॥

धायइसंडे दीवे पुरिच्छिमद्धम्मि भरहखित्तम्मि । अत्थि पुरी पोराणा नामेणं अवरकंकत्ति ॥९६॥ तीए अंबडवणिणो महिला
नामेण अत्थि अच्छुत्ता । तीए कमेण जाया वररूवा तिन्नि पुत्ताओ ॥९७॥ मंडणमल्हणचंदणनामा, तेसिं च तिन्नि महिलाओ ।
लच्छिसरस्सइसंपयनामाओ पवररूवाओ ॥९८॥ पयईइ तणुकसाया अन्नोन्नं पवरपीइसंजुत्ता । दाणरया संतुट्ठा सुहेण अच्छंति ते
वणिणो ॥९९॥ अह अन्नया कयाइवि लच्छी वंठेणं निन्ननामेण । दिट्ठा, अंबुववन्नो सो तीए रूवलावन्ने १००॥

१ विकथा । २ द्वादशधा । ३ पुरिच्छिमद्धं=पश्चिमार्धम् । ४ वंठे=दासः । ५ अभ्युपपन्नः ।

चउहहमो
परिच्छेओ

॥११८॥

पत्थेइ य तं बहुसो सा पुण तं नेच्छई मणेणावि । अह अन्नया तंलाए तोर्यनिमित्तं गया लच्छी ॥१०१॥ तुरयारूढो अह निन्नओवि
 पत्तोऽणुमग्गओ तीए । वियणे गहिया मैड्डाइ रोवियाँ तुरयपट्टीए ॥१०२॥ विलवन्ती वेगपहाविण्ण तुरएण पाडिया अडविं ।
 भिल्लेहिं समं जुज्झम्मि मारिओ निन्नओ रंन्ने ॥१०३॥ गहियाभरणा लच्छी मुक्का भिल्लेहिं तत्थ अडवीए । हिंडंती तत्थ मूढ-
 दिसा असिया सीहेण छुहिण्ण ॥१०४॥ अह सा मल्हणपत्ती सरस्सती मोहिलेण वणिण्ण । पत्थिज्जंती पइणो साहेइ जहट्टियं सबं
 ॥१०५॥ अह मल्हणेण रन्नो गंतुं सिट्ठम्मि तम्मि वुत्तंते । उदालियदविणो मोहिलोवि निव्वासिओ रन्ना ॥१०६॥ पुव्वसयसह-
 स्साइं बहूणि परिवाल्लिऊण नियंमाउं । तिन्निवि कालं काउं निबद्धमणुयाउया तत्तो ॥१०७॥ जंबुदीवे एत्थं अत्थि पुरी मेहलावती
 नाम । एरवए वरखेत्ते आरियदेसम्मि वित्थिन्ना ॥१०८॥ भीमरहो तत्थासी राया कुसुमावली उ से देवी । तीए पुत्तताए उव्वन्नो
 मंडणो ताव ॥१०९॥ जाओ य उच्चियसमए देवकुमारोवमो विसालच्छो । कणगरहो से नामं विहियं उच्चियम्मि समयम्मि ॥११०॥
 कमसो जोव्वणपत्तो विसुद्धवंसाण रायकन्नाण । रायसिरीपमुहाणं पवराणं गाहिओ पाणिं ॥१११॥ जुवरायपए ठविओ भुंजइ माणु-
 स्सए पवरभोए । अंतेउरमज्झगओ देवो विव देवलोगम्मि ॥११२॥ तीइ नयरीइ ईब्भा सहोयरा दोन्नि आसि संत्थाहा । सागर-
 दत्तो य तहा समुद्दत्तो य सुपसिद्धा ॥११३॥ अह सो निन्नयवंठो निहओ भिल्लेहिं तत्थ अडवीए । कइवयभवगहणाइं हिंडित्ता
 तिरियजाईसु ॥११४॥ उव्वट्ठिऊण पुत्तो सागरदत्तस्स सत्थवाहस्स । धन्नाए भारियाए सुबंधुनामो समुप्पन्नो ॥११५॥ युग्मम् ॥

१ तडागे । २ तोर्य=जलम् । ३ बलात् । ४ रोपिता । ५ अरण्ये । ६ प्रार्थ्यमाना । ७ निजमायुः । ८ पुत्रतया । ९ इब्भो=वणिक्, इब्भ्यः=श्रेष्ठी वा ।
 १० सार्थवाहौ । ११ उद्धृत्य=निष्क्रम्य ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥११९॥

सोवि हु मल्हणजीवो कालं काऊण आउपजंते । जाओ सुदंसणाए भज्जाए समुद्दत्तस्स ॥११६॥ पुत्तो धणवइनामो सुरुवजुत्तो कलासु पत्तट्ठो । एत्तो य अत्थि नयरी विजया तत्थेव एरवए ॥११७॥ युग्मम् ॥ तीए समिद्धिजुत्तो धणभूई नाम आसि सत्थाहो । महिला सुंदरिनामा पुत्तो य सुधम्मनामोत्ति ॥११८॥ अह चंदणोवि वणिओ मरिऊण तओ सुधम्मनामस्स । एगोयरो कणिट्ठो जाओ घणवाहणो नाम ॥११९॥ तत्थेव य एरवए सुपइट्ठपुरम्मि आसि हरिदत्तो । इब्भो तस्स य महिला विणयवई विणयसं-जुत्ता ॥१२०॥ पुत्तो उण वसुदत्तो अह सा लच्छी तया ओ अडवीए । सीहहया मरिऊणं भमिऊण तिरिक्खजोणीसु ॥१२१॥ विणयवईए धूया जाया ओ सुलोयणत्ति नामेण । वसुदत्तस्स कणिट्ठा सुरुवरूवा सुरवहुव्व ॥१२२॥ युग्मम् ॥ सावि हु चंदणभज्जा कालं काऊण संपया तत्तो । जाया सुलोयणाए कणिट्ठभगिणी अणंगवई ॥१२३॥ एत्थंतरम्मि मल्हणभज्जावि सरस्सई मया संती । ताणं दोण्हवि लहुई वसुमइनामा समुप्पन्ना ॥१२४॥ एवं च ताओ तिन्निवि वसेण भवियव्वयाइ एगत्थ । जायाओ भगिणीओ अवरोप्परनेहकलियाओ ॥१२५॥ जोव्वणमणुपत्ताओ समाणजाईण रूवजुत्ताण । अणुरूवाण वराणं मायावित्तेहिं वरियाओ ॥१२६॥

अविय । जेट्ठा सुलोयणा सा परिणीया निन्नवंठजीवेण । सागरदत्तसुएणं सुबंधुनामेण वणिएण ॥१२७॥ बीया अणंगवइया धणभूइसुएण विजयनयरीए । घणवाहणनामेणं परिणीया पुव्वदइएण ॥१२८॥ तइया वसुमइनामा मल्हणजीवेण पुव्वदइएण । धणवइणा परिणीया तणएण समुद्दत्तस्स ॥१२९॥ जिट्ठं सुलोयणं वज्जिऊण भवियव्वयानिओएण । पुव्वभववल्लहेहिं जुत्ताओ नेह-

१ बहुशिक्षितः । २ एकोदरः=सहोदरः । ३ तिर्यग्गोनिष्ठ । ४ मृता संती । ५ मातापितृभ्याम् ।

चउद्दहमो
परिच्छेओ

॥११९॥

कलिएहिं ॥१३०॥ पुव्वभवब्भासाओ सुलोयणा वल्लहा सुबंधुस्स । तीए उण सो न तहो, एवं वच्चति दिवसाइं ॥१३१॥ अह अन्नया कयाइवि कणयरहो तुरयवाहणनिमित्तं । भंडचडयरेण सहिओ निग्गच्छइ रायमग्गेण ॥१३२॥ ताव य नायैरियाओ नियनियह-
म्मियतलेसु चडिउण । कुमरं निग्गच्छंतं पुलइउमेवं पयत्ताओ ॥१३३॥ एक्का विलासपउरं कुमरं ददहुं अणंगपडिरुवं । कैयउन्ना सा जीए एसो दइओत्ति चित्तेइ ॥१३४॥ अन्ना कुमरपलोयणतग्गयचित्ता विमुक्कवावारा । निप्फंदलोयणजुया सुरवहुलीलं समुव्व-
हइ ॥१३५॥ अन्ना उण करसंठियमुत्ताहलतारहारिया संहइ । फल्लिहक्खमालवावडझाणट्टियजोगिणिसरिच्छा ॥१३६॥ कोउंगरहस-
पयट्ठा गुरुज्जणसंकाइ तह नियंतंती । रेहइ दोलारूढव्व कावि कुमरस्स निग्गमणे ॥१३७॥ लीलाचलंतलोयणकुमरपलोयणविमुक्क-
नीसासा । मयणसरसल्लियंगिव्व नज्जए चउरसहियाहिं ॥१३८॥ कावि हु चुंबइ बालं अन्ना सहियाइ लग्गए गलए । अन्ना करेइ गीयं कावि हु उच्चं समुल्लवइ ॥१३९॥ लीलाचलंतगीवो जत्तो जत्तो नियंच्छइ कुमारो । सोहग्गमहो वड्डइ तहिं तहिं नयर-
नारीणं ॥१४०॥ एवं च समयणाहिं पुँलइजंतो स नयरनारीहिं । पत्तो कमेण सागरदत्तगिहासन्नभूभागे ॥१४१॥ दिट्ठो सुलोयणाए अवलोयणसंठियाइ तेणावि । दिट्ठा इमा सकज्जलसिणिद्वपिहुनयणसोहिल्ला ॥१४२॥ पुव्वभवब्भासाओ अवरोप्परदंसणाओ संजाओ । अइगरुओ अणुराओ तक्खणमेत्तेण दोण्हंपि ॥१४३॥ अह निग्गओ तुरंतो तुरंगमारूढविग्गहो कुमरो । देहेण न चित्तेणं सुलो-
यणारूवहयहियओ ॥१४४॥ पुट्ठो अणेण सुमई बालवयंसो वयंस ! कस्सेसा । दप्पणवावडहत्था अवलोयणसंठिया जुवई ? ॥१४५॥

१ सः=सुबन्धुः । २ तथा=वल्लभः । ३ भटपटलेन । ४ नागरिक्यः । ५ कृतपुण्या । ६ यस्याः । ७ राजते । ८ स्फटिकाक्षमालाव्यापृतध्यानस्थितयोगि-
नीसदृशी । ९ कौतुकरभसप्रवृत्ता । १० निवर्तमाना । ११ चतुरस्रस्त्रीभिः । १२ पश्यति । १३ महः=उत्सवः । १४ दृश्यमानः ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१२०॥

एसा कुमर ! सुलोयणनामा दइया सुबंधुवणियस्स । सागरदत्तसुयस्स ओ इय भणिए सुमइणा कमसो ॥१४६॥ आवाहिऊण तुरए समागओ नियगिहम्मि कणगरहो । मयणसरविहुरियंगो चिंतइ तप्पावणोवायं ॥१४७॥ किं मज्झ विभूईए किंवा अंतेउरेण रज्जेण ? जो तीए महुकमले छप्पयलीलं न पावेमि ॥१४८॥ जइवि हु लोयविरुद्धं सुकुलुप्पन्नाण एरिसं कज्जं । तहवि हु तीए विउत्तो सत्तो धरिउं न जीयंमि ॥१४९॥ नाऊण तीए भावं दूईसंपेसणेण चित्तगयं । जइ ताव सावि इच्छइ खिवामि अंतेउरे नियए ॥१५०॥ इय चिंतिऊण तेणं पंडुया पँवाइया समानत्ता । तह कुणसु तुमं भयवइ ! जह सा मए पँणइणी होइ ॥१५१॥ तीएवि गंतु वियणे तह सा आभासिया सुनिउणाए । जह पयडियसब्भावा हिययगयं झत्ति उल्लवइ ॥१५२॥ उव्विग्गा विव दीससि कीस तुमं पुत्ति ! केण भे कज्जं ? । आणेमि जेण अइदुल्लहंपि नियमंतसत्तीए ॥१५३॥ तीए भणियं भयवइ ! मह हिययं दुल्लहं जणं मँहइ । निब्भग्गरोरपुरिसोव्व भोयणं चक्कवट्टिस्स ॥१५४॥ जह कावि सारमेई इच्छइ सीहेण संगममलज्जा । तह चेव अहं भयवइ ! संगं इच्छामि कुमरेण ॥१५५॥ तीए भणियं इंदंपि पुत्ति ! आणेमि मंतसत्तीए । कित्तियमेत्तं एयं मह मंतो जत्थ विप्फुरइ ॥१५६॥ मा पुत्ति ! कुण विसायं जावं मंतस्स तह पँयच्छिस्सं । अज्जवि य कुमारेणं जह संगो जायए तुज्झ ॥१५७॥ तह कायवं भयवइ ! न होइ जह मज्झ लाघवं लोए । इय भणिऊण तीए दिन्ना मुत्तावली नियया ॥१५८॥ पँवाइयाए तत्तो गंतुं कुमरस्स साहियं सव्वं । हरिसियमणेण तेणवि आणाविय निययपुरिसेहिं ॥१५९॥ अंतेउरम्मि खित्ता सुलोयणा रागमोहियमणेण । अगणिय जणाववायं उल्लंघिय

१ पटुक्क=पटुवी=चतुरा । २ प्रवाजिका=तापसी । ३ प्रणयिनी=वल्लभा । ४ महइ=काङ्क्षति=वाञ्छति । ५ निर्भाग्यरोर(रक्क)पुरुष इव । ६ सारमेयी=शुनी । ७ प्रदास्यामि=करिष्यामीत्यर्थः । ८ आनाय्य । ९ जनापवादम् ।

चउदहमो
परिच्छेओ

॥१२०॥

निययमजायं ॥१६०॥ युग्मम् ॥ विन्नायवइयरेहिं च साहियं नायरेहिं नरवइणो । तेणवि बहुप्पगारं सिक्खविओ महुरवयणेहिं ॥१६१॥ न य इच्छइ तं मोत्तुं ताहे नाऊण तस्स निब्बंधं । रत्ता पउरा भणिया असमत्था अम्हे कुमरस्स ॥१६२॥ सामेण ता न मुंचइ दंडो कुमरम्मि तीरइ न काउं । ता खमह एकमेयं अवराहं अम्ह कुमरस्स ॥१६३॥ एयं नरवइवयणं सोऊणं नायरावि दीण-
मुहा । विच्छायनिराणंदा जहागयं पडिगया सव्वे ॥१६४॥ कणगरहोवि हु तीए सुरयसुहासत्तमाणसो निच्चं । कमसो सेसंतेउरपरि-
भोगपरम्मुहो जाओ ॥१६५॥ चिंतेइ न रज्जठिइं न नीइं बाहिं न देइ अत्थाणं । सहिओ सुलोयणाए अच्छइ विविहाहिं कीलाहिं ॥१६६॥ एवं पभूयकालो बोलीणो तस्स रायतणयस्स । तीए अहिणवजोव्वणसुहफासपसत्तचित्तस्स ॥१६७॥ अह अन्नया कया-
इवि परिभूया हंतिं जायकोवाए । पुंविं तस्सिद्धाए देवीए रायसिरियाए ॥१६८॥ परिचरियपरिव्वाइयविदिन्नउम्मायकारओ चुंनो ।
एगंतपसुत्ताणं दोणहवि सिरम्मि पक्खित्तो ॥१६९॥ युग्मम् ॥ तस्स य वसेण दोन्निवि सहसा उम्मत्तयाणि जायाणि । गायंति हसंति
समुल्लवंति अस्समंजसं बहुहा ॥१७०॥ भीमरहेणवि तत्तो वाहरिया मंतंतितिया बहवे । तेवि हु करिंति किरियं भूर्यविगारोत्ति
मन्नंता ॥१७१॥

अविय । काउं सरीररक्खं गाढं गहिऊण केवि मुदासु । पहणंति गुरुचवेडाघाएहिं कसप्पहारेहिं ॥१७२॥ आलिहिय मंडलेसुं
केवि हु विणिवेसिऊण उवउत्ता । अंहिमंतिय सिद्धत्थयघाएहिं हणंति पुणरुत्तं ॥१७३॥ केवि हु विरालतन्नयपुरीसमीसेहिं गुग्गुला-

१ तीरइ=शक्यते । २ परम्मुहो=पराङ्मुखः । ३ नीइ=गच्छति । ४ अहमिति । ५ चूर्णः । ६ असमञ्जसम्=असंबद्धम् । ७ व्याहृताः=आकारिताः । ८
भूतविकारः । ९ अभिमन्त्र्य । १० बिडालतर्णकपुरीषमिश्रैः=मूषकारिबालकविष्टासहितैः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१२१॥

ईहिं । उव्वरियम्मी खिवित्ता उद्धवणियं पयच्छंति ॥१७४॥ वायस्स विगारासंकिरेहिं वेजेहिं^१ विविहकिरियाओ । पारद्वाओ न उणो कोवि गुणो ताण संजाओ ॥१७५॥ उम्मत्तयरूवेणं पणडुचित्ताण वच्चए कालो । अह अन्नया पसुत्ते पाहरियजणम्मि रयणीए ॥१७६॥ भंजित्ता निरैलाइं निहुयं चिय निग्गयाइं नयरीओ । दोन्निवि भमंति सीउण्हावायबहुदुक्खतवियाइं ॥१७७॥ युग्मम् ॥ इय नरवर ! संसारे सुहिओ होऊण जायए दुहिओ । रायावि भमइ भिक्खं सुवइ महीए निर्रावरणो ॥१७८॥ पवराहारविलेवणआहरणविभूसियाइं होऊण । हिंडंति ताइं भिक्खं गिहे गिहे दुक्खतवियाइं ॥१७९॥ धूलीधूसरियाइं बालोहहसेज्जमाणचेट्ठाइं । हिंडंति सुदीणाइं निवसियजरदंडिखंडाइं ॥१८०॥ बालोहपेच्छणिजं बुहजणसंसोर्यणिजमच्चत्थं । पिच्छसु नरवर ! जायं तं मिहुणं कम्मदोसेणं ॥१८१॥ एयं च ताव एवं, एत्तो उ पुरीए विजयनामाए । रत्तोऽणंगवईए भुंजइ घणवाहणो भोए ॥१८२॥ पडिबोहिओ सुहम्मेण स्वरिणा जिट्ठभाउणा एसो । सहिओऽणंगवईए पव्वइओ स्वरिपासम्मि ॥१८३॥ एत्तो य धणवईवि हु वसुमइयाए सिणेहजुत्ताए । सहिओ पंचपयारे भुंजइ माणुस्सए भोए ॥१८४॥ जह सो मोहिलवणिओ रत्ता निव्वासिओ सदेसाओ । काऊण तहारूवं सुहफलयं किंपणुट्ठाणं ॥१८५॥ उववन्नो वेयड्ढे उत्तरसेटीए वेजयंतपुरे । चित्तंगयस्स पुत्तो पुहवीइ सुमंगलो नाम ॥१८६॥ साहिणबहुविहविज्जो अह सो गयणंगणेण हिंडंतो । कइयावि मेहलावइपुरीए लीलाए संपत्तो ॥१८७॥ हम्मियतलमारूढा ण्हायंती तेण वसुमई दिट्ठा । पुव्वभवब्भासाओ रत्तो सो तीइ रूवम्मि ॥१८८॥ काउं धणवइरूवं उवभुत्ता तेण वसुमई सुद्धा । तीए सुरयपसत्तो

१ अपवरिकायाम् । २ उद्धूषणिकाम् । ३ विकाराऽऽशङ्कितृभिः । ४ वैद्यैः । ५ निगडानि । ६ निहुयं=तूष्णीकम्=प्रच्छन्नमित्यर्थः । ७ निरावरणः=नमः । ८ संसोर्यणिज्जं=संशोचनीयम्=शोकविषयम् । ९ किमप्यनुष्ठानम् ।

चउद्दहमो
परिच्छेओ

॥१२१॥

धणवइरूवी ठिओ तत्थ ॥१८९॥ सो पुण धणवइवणिओ पुव्वभवोवत्तकम्मदोसेण । अवहरिय तेण मुक्को इहेव भरहे बिणीयाए ॥१९०॥ सो तत्थ रिसहजिणवरवंसपस्यस्स दंडवीरियस्स । केवलिणो पयमूले पव्वइओ जायनिव्वेओ ॥१९१॥ पुव्वसयसहस्साइं तीसं काऊण उग्गतवचरणं । उववण्णो ईसाणे देवो चंदज्जुणो नाम ॥१९२॥ परदारपसत्तो सो सुमंगलो तेण छिन्नवरविज्जो । मुक्को परओ माणूसनगस्स देवेण कुद्वेण ॥१९३॥ पडिबोहिया उ देवेण वसुमई जायतिव्वसंवेगा । सूरिसुहम्मपवत्तिणिपयमूले अज्जिया जाया ॥१९४॥ एवं च अणंगवई वसुमइअज्जाइ संजुया तत्थ । मैयहरिचंदजसाए पयमूले कुणइ उग्गतवं ॥१९५॥ अह अनया कयाइवि वियारभूमिं गयाहिं एयाहिं । दिट्ठं तं उम्मत्तं मिहुणं बहुडिंभपरियरियं ॥१९६॥ उग्गायंतं बहुहा नच्चंतं धूलिधूसरसरीरं । तं ददुमणंगवई सविसाया एवमुल्लवइ ॥१९७॥ अज्जे ! वसुमइ ! एसा भगिणीइ सुलोयणाइ अणुहरइ । जरदंडिखंडवैसणा गहगहि-यनरस्स पासत्था ॥१९८॥ भणियं च वसुमईए सुइरं निज्झाइऊण सविसायं । एसो सो कणगरहो एसावि सुलोयणा नूणं ॥१९९॥ तत्तो गंतुं दोहिवि महुरं आभासियं तयं जुयलं । उग्गायइ हसइ नच्चइ बोल्लइ असमंजसं बहुयं ॥२००॥ ताहे दोवि जणाइं सुहम्म-सूरिस्स पायमूलम्मि । करुणापराहिं अज्जाहिं ताहिं नीयाइं सविसायं ॥२०१॥ अइसयनाणी य गुरू पुट्ठो उम्मायकारणं ताहिं । गुरूणावि ताण सिट्ठो पुव्वुत्तो सयलवुत्तंतो ॥२०२॥ भणिओ अज्जाहिं गुरू भयवं ! जइ अत्थि कोवि पडिजोगो । ता एयाण पउंजह जइ पिच्छह किंचि उवगारं ॥२०३॥ तत्तो गुरूणा तेसिं दिन्नो उम्मायनासणपडिट्ठो । पडिजोगो जायाइं दोन्निवि अह सत्थचि-त्ताइं ॥२०४॥ अह ताण वसुमईए सिट्ठो सबोवि पुव्ववुत्तंतो । एयस्स गुरूपभावा नट्ठो तुम्हाण उम्माओ ॥२०५॥ इय सोऊणं

१ उवत्तं=उपात्तं=गृहीतम् । २ आर्यिका=साध्वी । ३ मयहरी=महत्तरी । ४ परिकरितं=व्याप्तम् । ५ वसनं=वस्त्रम् । ६ निध्याय=दृष्ट्वा । ७ बोल्लइ=कथयति ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१२२॥

दोन्निवि सुहम्मसरिस्स परमविणएण । वंदंति चरणजुयलं अह सूरि भणिउमाढत्तो ॥२०६॥ भोगसुहलालसाणं परदाररयप्पियाण
पुरिसाण । बहुविहविडंबणाओ इह परलोए य जायंति ॥२०७॥ पावंति विसयतिसिया वहवंधणमारणाइदुक्खाइं । नाऊण कुमर !
एवं भोगपिवासं परिचयसु ॥२०८॥ परदारपसत्तेणं जं पावं चिकणं तए बद्धं । पुप्फसरिसो विवागो रज्जभंसाइओ तस्स ॥२०९॥
एत्तोवि अणंतगुणं कडुयविवागं फलं तु परलोए । पाविअइ दुब्बिसहं नारयतिरियाइसंसरणे ॥२१०॥ एमाइदेसणाए आविब्भूयम्मि
चरणपरिणामे । पैव्वावियाइं गुरुणा दोन्निवि निविन्नचित्ताइं ॥२११॥ मयहरियाए पासे भगिणीजुयलेण संजुया तत्तो । सम्मं गुरु-
विणयरया सुलोयणा कुणइ विविहतवं ॥२१२॥ एवं चंदजसाए पयमूले ताण अच्छमाणीणं । तिण्हंपि हु भगिणीणं गयाणि बहुपु-
व्वलक्खाणि ॥२१३॥ मुणिणो कणगरहस्सवि घणवाहणसाहुणा समेयस्स । बोलीणाओ बहुया वरिसाणं कोडिकोडीओ ॥२१४॥
अह अणसणेण सूरि कालं काऊण बीयकप्पम्मि । जाओ ससिप्पहसुरो विमाणचंदज्जुणाहिवई ॥२१५॥ घणवाहणोवि मरिउं जाओ
सामाणिओ सुरो तस्स । विज्जुप्पहोत्ति इयरा देवी से चंदरेहत्ति ॥२१६॥ वसुमइअजावि तहा पुव्वुवन्नस्स तत्थ देवस्स । चंदज्जु-
णस्स जाया देवी चंदप्पहा नाम ॥२१७॥ एत्तो य सो सुबंधू दइयाइ गुरुविरहसोयसंसत्तो । हट्ठघरकाणणाईसु कत्थवि य धिइं
अपावितो ॥२१८॥ कणगरहस्स पउट्ठो चिंतंतो विविहमारणोवायं । रोइज्झाणोवगओ विलवंतो दीणवयणिहो ॥२१९॥ रयरमिय-
हसियजंपियसहरिसअर्वगूहणाइं दइयाए । पुणरुत्तं सुंमरंतो जाओ सो गहगहिउव्व ॥२२०॥ तिसुभिः विशेषकम् ॥

चउद्दहमो
परिच्छेओ

॥१२२॥

१ परित्यज । २ त्वया । ३ राज्यभ्रंशादिकः । ४ आविर्भूते=प्रकटीभूते । ५ प्रवाजितौ । ६ अवगूहनं=आलिङ्गनम् । ७ स्मरन् ।

तओ । निययघरम्मि न चिड्डइ हिंडइ उज्जाणकाणणाईसु । कत्थ गया केण हिया कीस निलुक्का सि जंपंतो ॥२२१॥ कह रुद्धा
मह सुंदरि ! जेण न दंसेसि अप्पयं सिग्घं । हुं हुं दिट्ठा दिट्ठा पसीय मह देसु पडिवयणं ॥२२२॥ जं जं पिच्छइ लोयं तं तं पुच्छइ,
तेए पिया दिट्ठा ? । एमाइं विलवमाणो नीहरिओ ताओ नयरीओ ॥२२३॥ उम्मत्तयरूवेणं हिंडंतो विविहगामनयरेसु । दुहिओ
दीणो वियणो छुहापिवासाहिं संतत्तो ॥२२४॥ कइयावि हु संपत्तो अणेयतावसज्जणाउरे रम्मे । नाणादुमसयगहणम्मि आसमे विवि-
हफलपउरे ॥२२५॥ तत्थ य से कुलवइणा मँणयं संजायसत्थचित्तस्स । नियधम्मो परिकहिओ तस्सवि सो परिणओ ताहे ॥२२६॥
गिण्हिय तावसदिकखं दइयागुरुविरहजायवेरँगो । कयकंदफलाहारो घोरतवं चरिउमारद्धो ॥२२७॥ दोमासियतेमासियचउम्मासाइयं
तवं विविहं । काउं पभूयकालं अतुट्टवेराणुबंधो सो ॥२२८॥ मरिऊण य उववन्नो परमाहम्मियसुरेसु अंबरिसी । उववन्नमेत्तओ सो
पुव्वभवालोयणं कुणइ ॥२२९॥ युग्मम् ॥ नाऊण पुव्ववइरं विहंगनाणेण आसुरुत्तो सो । चिंतेइ कत्थ वइरी सा वा मह दुट्ठमहि-
लत्ति ? ॥२३०॥ दुस्सीला सा पावा अणुरत्तं तह ममं परिच्चइय । आसत्ता कणगरहे सच्चिय ता वइरिणी पढमं ॥२३१॥ तारिसदुक्खं
दिन्नं तइया मह जेहिं दुट्ठसीलेहिं । इण्हिं गंतुं दोन्निवि हंतव्वाइं मए ताइं ॥२३२॥ इय चिंतिऊण वेगेण आगओ रोसफुरफुरंतो
सो । संलेहणसुंसियंगो जत्थच्छइ कणगरहसाहू ॥२३३॥ धम्मज्झाणोवगयस्स तस्स पडिमागयस्स रयणीए । पिउंवणाठियस्स मुणिणो
घोरुवसग्गे कुणइ पावो ॥२३४॥ काउं पिसायरूवं उक्कत्तइ निसियकत्तियाहत्थो । मंसाइं सरुहिराइं संभारियपुव्वकयवइरो ॥२३५॥

१ निलुक्का=निलीना । २ त्वया । ३ संतत्तो=संतप्तः । ४ मनाक् संजातस्वस्थचित्तस्य । ५ वेरंगं=वैराग्यम् । ६ अतुट्टं=अत्रुटितम्=अनष्टम् । ७ अम्बा-
दिषु पञ्चदशप्रकारेषु पारमाधार्मिकदेवेष्वेकतमोऽम्बरीषनामा सः । ८ परित्यज्य । ९ सुसियं=शुष्कम् । १० पितृवनम्=इमशानम् । ११ उत्कृन्तति । १२ संभा-
रियं=संस्मारितम् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१२३॥

भीमद्वहासपुवं उड्डं उक्खिविय खिवइ खोणीए । दुविसहगुरुकसाधायताडणं कुणइ पुणरुत्तं ॥२३६॥ मुंचइ धूलीवरिसं खणेण उवलोह-
पूरियं कुणई । जलणवरिसेण वरिसइ छिंदइ खणेण अंगाई ॥२३७॥ काऊण हत्थिरूवं सुत्तिक्खदंतेहिं देई वेहाई । नियकाइयाए सिंचइ
लोहइ चलणेहिं भूमीए ॥२३८॥ किं बहुणा भणिएणं निग्घिणहियएण तेण असुरेण । मुणिदेहे दुविसहा विहिया नैरओवमा वियणा
॥२३९॥ तीइ वियणाइ साहू अचलियचित्तो पँसत्थसुहलेसो । धम्मज्झाणोवगओ निंदंतो निययदुँच्चरियं ॥२४०॥ कयअणसणो
महप्पा कालं काऊण बीयकप्पम्मि । चंदज्जुणम्मि जाओ विहुप्पहो नाम देवोत्ति ॥२४१॥ अंबरिसी मुणिदेहं पाणविमुक्कंपि गरुय-
रोसेणं । छिंदिय सँयहा पत्तो सुलोयणज्जासमीवम्मि ॥२४२॥ सावि हु पभायसमए काउस्सग्गे ठिया सुहज्झाणे । साँहुणिमज्झोव-
गया सुमरावियपुच्चदुच्चरिया ॥२४३॥ लोहमयपुरिसपडिमं फुलिंगजालाउलं विउव्विय । पावे ! परपुरिसपिए ! अवगूहसु वल्लहं एयं
॥२४४॥ इय भणिय तेण समयं गाढं बंधित्तु जलियदंडेहिं । हणिऊण तक्खणेणं सावि तओ मारिया तेण ॥२४५॥ तिसृभिः विशे-
षकम् । अविचलियसुद्धभावा कालं काउं विहुप्पहसुरस्स । उप्पन्ना पियदेवी सयंपभा नाम तत्थेव ॥२४६॥ इय भो नरवर ! ददुँ
रागदोसाण दारुणविवागं । दूरेण चयसु संगं रागदोसेहिं पावेहिं ॥२४७॥ वहं विहायाऽऽसु पहिठमाणसो मुणीण सो अंबरिसी सुरा-
हमो । कयत्थंमप्पाण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ सठाणयं ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोस-
विसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि परिसमप्पइ सुलोयणाकणगरहवहो नाम । सुरसुंदरीकहाए चोइसमो इह परिच्छेओ ॥

॥ चउइहमो परिच्छेओ समत्तो ॥

चउइहमो
परिच्छेओ

॥१२३॥

१ क्षोणी=पृथ्वी । २ वेवान् । ३ नरकोपमा । ४ प्रशस्तशुभलेइयः । ५ दुच्चरियं=दुश्चरितम् । ६ शतधा । ७ साहुणी=साध्वी । ८ सुमरावियं=स्मारि-
तम् । ९ आत्मानम्, छन्दआनुलोम्यादनुस्वारलोपः ।

पण्णरहमो परिच्छेओ ।

अह सो कयसमणवहो अंवरिसी मुइयमाणसो तत्थ । निच्चं नेरइयाणं कयत्थणाजायगुरुतोसो ॥१॥ बंधित्तु पावकम्मं तओ चुओ विहवंपंसुलीगग्गे । उववन्नो सो तीए बहुविहकडुखारपाणेहिं ॥२॥ साडियदेहो रोहं ज्ञाणं आऊरिऊण नरयम्मि । मरिऊण सत्तपलिओ उववन्नो पढमपुढवीए ॥३॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ अणुहविय तिव्वदुक्खं नियआउक्खए तओवि उव्वट्ठो । इह भरहे विप्पसुओ उववन्नो दुग्गओ नाम ॥४॥ दारिदुक्खतविओ दिक्खं परिवाययाण धित्तूण । काउं अन्नाणतवं उक्कडरोसो मँओ तत्तो ॥५॥ धरणिंदस्स उ जाओ साहियपलियाउओ महाराओ । नामेण कालबाणो दिव्वमहारिद्धिसंपन्नो ॥६॥ तत्थवि सुमरियवइरो उवओगं देइ ताण दोण्हंपि । ठाणवियाणणहेउं विभंगनाणेण सकसाओ ॥७॥ तत्तियनाणाभावाउ बीयकप्पट्टियाणि एयाणि । दिट्ठाणि न तेण तहिं पुणरुत्तकओवओगेवि ॥८॥ एवं वच्चइ कालो नरिंद ! सेसाउयस्स अह तस्स । भुंजित्तु दिव्वभोए थोवूणयअट्ठपलियाइं ॥९॥ ईसाणकप्पवासी विहुप्पहो सो सुरो तओ चविउं । तुह पुत्तो उववन्नो कमलावइदेविकुच्छीए ॥१०॥ युग्मम् ॥ दोहलपूरणहेउं परिब्भमंती पुरम्मि हत्थिगया । सत्तममासे नरवर ! देवी कमलावई एसा ॥११॥ एत्थंतरम्मि दिट्ठा कओवओगेण कालबाणेण ।

१ कयत्थणा=कदर्थना । २ विधवपांशुलागग्गे; पांशुला=पुंश्चली । ३ शाटितदेहः=नष्टशरीरः । ४ परिव्राजकः=तापसः । ५ मृतः । ६ साधिकपत्त्यायुष्कः । ७ महाराओ=सामानिकसुरः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१२४॥

गव्वड्डियनियवइरियदंसणसंजायरोसेण ॥१२॥ आगम्म तओ तुरियं अहिड्डिओ तेण कुंजरो सहसा । विच्छोलिंतो लोयं वेगेण पहा-
विओ तेण ॥१३॥ वडपायवसाहालगणेण नरवर ! तुमम्मि उत्तरिए । गयणेण समुप्पइओ तेणेव अहिड्डिओ हत्थी ॥१४॥ मणि-
संजुयदेविकरपहारपरिविहुरिओ गयं मोत्तुं । जैणणीसमयं मरिही गयणाओ निवडिओ वइरी ॥१५॥ इय चिंततो नरवर ! कय-
किचो सो सुरो गओ ठाणं । देवीवि कुंजरगया पडिया गयणाओ सरतीरे ॥१६॥ युग्मम् ॥ उत्तरिऊण य तत्तो मिलिया सिरिद-
त्तसत्थवाहस्स । चलिया सत्थेण समं कुसग्गनयरम्मि नरनाह ! ॥१७॥ सत्थविलोवे जाए अडवीपडियाए तत्थ देवीए । जाओ
पुत्तो दिट्ठो कओवओगेण देवेण ॥१८॥ अह पुणसवि सो देवो वइरं सरिऊण निग्घिणसहावो । संपत्तो वेगेणं देवीपासम्मि गुरुरोसो
॥१९॥ निउणं जोयंतेणवि पभूयकालाओ पाव ! दिट्ठो सि । काहामि वइरअंतं अणुहव दुब्बिहियफलमिण्हि ॥२०॥ एवं भणमाणेणं
पसुत्तकमलावईए अंकाओ । नरवर ! सो तुह पुत्तो हरिओ सुरकालबाणेण ॥२१॥ गहिऊण य तं बालं चित्तेइ सुरो किलिड्डपरि-
णामो । मारेमि इमं सत्तुं इण्हि मलिंऊण हत्थेहिं ॥२२॥ खंडाणि अहं काउं करेमि किंवा दिसावलिं अहवा । अच्छोडेमि सिलाए
तिलं तिलं किं नु छिंदामि ? ॥२३॥ एवं हि कए अहवा न होज्ज वियणा पभूयकालीया । मरणाउ तक्खणेणं इमस्स अन्वत्तचि-
त्तस्स ॥२४॥ ता गंतूणं कत्थवि मुंचामि अमाणूसम्मि ठाणम्मि । तण्हालुहाभिभूओ मरिही सयमेव दुक्खेण ॥२५॥ इय चिंतिऊण
मुक्को वेयड्डिसिलायलम्मि वियणम्मि । सो तुह पुत्तो नरवर ! सुरोवि पत्तो नियं ठाणं ॥२६॥ नरवर ! अच्छउ एयं कहेमि अन्नं
कंहतरं ताव । ईसाणाओ चविओ विज्जुप्पहो एत्थ वेयड्डे ॥२७॥

चउद्दहमो
परिच्छेओ

॥१२४॥

१ विक्षोभयन् । २ उत्तीर्णं । ३ जनन्या सममित्यर्थः । ४ मर्दयित्वा । ५ आस्फोटयामि । ६ प्रभूतकालिकी । ७ कथान्तरम्=अन्यां कथाम् ।

दक्खिणसेढीइ पुरे रमणीए रयणसंचए पवरे । पवणगइखयरपुत्तो उववन्नो बउलवइयाए ॥२८॥ नामेण चित्तवेगो एत्तो देवीवि
 चंदरेहा सा । चविऊण य उप्पन्ना नयरे सिरिकुंजरावत्ते ॥२९॥ खयरस्स अमियगइणो पियाइ भज्जाइ चित्तमालाए । अइवल्लहा उ
 धूया नामेणं कणगमालत्ति ॥३०॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ एत्तो य पुव्वभणिओ सुलोयणाइण आसि जो भाया । वसुदत्तो नामेणं
 सोवि हु भमिऊण संसारे ॥३१॥ उप्पन्नो वेयड्ढे गंगावत्तम्मि खयररायस्स । सिरिगंधवाहणस्स उ पुत्तो मयणावलीए ओ ॥३२॥
 नहवाहणोत्ति नामं वरिया अह तस्स कणगमाला सा । हरिऊण य परिणीया छलेण सा चित्तवेगेण ॥३३॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ नह-
 वाहणेण बद्धो सो खयरो नागिणीइ विज्जाए । आणीया नियनयरे विलवंती कणगमालावि ॥३४॥ परियायंतरपत्तं अणिच्छमाणिंपि
 इच्छए रमिउं । भगिणिंपि पिच्छ नरवर ! एसो अन्नाणदोसेण ॥३५॥ इय नरवर ! संसारे अन्नाणंधेहिं एत्थ जीवेहिं । भगिणीवि
 अहिलसिज्जइ धूया सुंहा व जणणी वा ॥३६॥ भगिणीवि होइ भज्जा, पियावि पुत्तो, सुयावि जणणित्ति । भज्जावि जत्थ माया
 धिरत्थु संसारवासस्स ॥३७॥ एयं च तुज्झ नरवर ! धणदेवेणेव साहियं पुव्वं । सहसा सुरेणं पुणरवि उवणीया चित्तवेगस्स ॥३८॥
 बहुविहविज्जाहिं समं जाओ खयराहिवो तओ एसो । भुंजइ दइयाए समं वेयड्ढे तत्थ विसयसुहं ॥३९॥ चंदज्जुणोवि देवो चइऊणं
 उत्तराए सेढीए । नयरम्मि चमरचंचे चित्तगई नाम उववन्नो ॥४०॥ चंदप्पहावि देवी जाया य पियंगुमंजरी तस्स । भज्जा सो तीइ
 समं भुंजइ माणुस्सए भोए ॥४१॥ तस्स य उत्तरसेढी समयं विज्जाहिं चित्तवेगेण । दिन्ना सिणेहसारं इय ते अच्छंति वेयड्ढे ॥४२॥
 पुव्वभवन्भासाओ सिणेहसाराण ताण दोण्हंपि । वोलीणो बहुकालो विसयसुहं अणुहवंताणं ॥४३॥ अह अन्नया कयाई सहिओ

१ पर्यायान्तरप्राप्ताम् । २ स्तुषा=पुत्रवधूः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१२५॥

दइयाए कणगमालाए । खयरो स चित्तवेगो अट्टावयवंदओ चलिओ ॥४४॥ भरहनरेसरकारियजिणिंदपडिमाओ तत्थ भत्तीए ।
वंदित्तु पडिनियत्तो पिच्छइ तं बालयं तत्थ ॥४५॥ वेयड्ढवणनिउंजं उज्जोयंतं सदेहदित्तीए । गलबद्धअंगुलीयगविहूसियं लोयणाणंदं
॥४६॥ दट्ठण अंगुलीयगनिवेसियं तं मणिं स विम्वइओ । भणइ य पिए ! स एसो दिव्वमणी सुरवरदिन्नो ॥४७॥ जस्स पभा-
वाउ तया भुयंगपरिवेदिओवि न मओ हं । ता केण एस बद्धो इमस्स बालस्स गलयम्मि ? ॥४८॥ अहवा रक्खाहेउं नूणं जणणीए
जायमित्तस्स । बद्धो हवेज्ज तत्तो केणवि हरिऊण इह मुक्को ॥४९॥ ता गेण्ह पिए ! एयं होउ अपुत्ताए एस तुह पुत्तो । सोचिय
नूणं होही सुरजीवो एस उप्पन्नो ॥५०॥ गहिऊण तयं नरनाह ! दोवि पत्ताइं निययनयरम्मि । काउं वट्ठावणियं पयासियं सय-
ललोयस्स ॥५१॥ जाओ उ कणगमालाइ गुत्तगम्भाइ संपयं पुत्तो । उचियसमयम्मि विहियं नामं से मयरकेउत्ति ॥५२॥ विज्जा-
हरिंदभवणे एवं वड्ढइ नरिंद ! तुह पुत्तो । एत्तो य तस्स देवी सयंपभा देवलोगाओ ॥५३॥ चइऊण समुप्पन्ना एसा सुरसुंदरी
महाराय ! । अह कमसो वड्ढंती एसावि हु जोव्वणं पत्ता ॥५४॥ ॥ युग्मम् ॥ हरिऊण जेण नीया तइया खयरेण रयणदीवमि ।
सो य सुलोयणजम्मे हरिदत्तो आसि से जणओ ॥५५॥ इय पिच्छ विरूवत्तं भवस्स दुक्खागरस्स नरनाह ! । इच्छइ भोए भोत्तं
जणओ धूयाए सह जत्थ ॥५६॥ काउं पिसायरूवं तेणेव सुरेण कालबाणेण । अवहरिउं विज्जाओ छटो जलहिम्मि तुह पुत्तो ॥५७॥
सुरसुंदरिपि तत्तो जायपओसो स जाव गयणेण । अवहरइ ताव नरवर ! संजाओ चवणसमओ से ॥५८॥ तस्स य चुयस्स एसा
पडिया गयणाओ एत्थ उज्जाणे । धणदेवजाणवत्तं पत्तं पुण तुज्झ तणएण ॥५९॥ जायम्मि जाणभंगे पावियफलहो समुद्धमज्झ-

पण्णरहमो
परिच्छेओ

॥१२५॥

१ उद्धोतयन्तम् । २ स्वदेहदीप्त्या=निजशरीरकान्त्या । ३ विस्मितः । ४ वर्धापनिकाम् । ५ जातप्रतोषः । ६ च्युतस्य=मृतस्य ।

म्मि । दिट्ठो पियंवयाए अह नीओ तेण सट्ठाणं ॥६०॥ तं जं तुमए पुट्ठं तं एयं साहियं नरवरिंद ! । मिलिही पुण अज्जेव य वियालसमयम्मि सो तुज्झ ॥६१॥ सोऊण सूरिवयणं राया सुरसुंदरी य देवी य । पत्ता य गुरुपमोयं परिसा सव्वावि संविग्गा ॥६२॥ तत्तो रत्ना भणियं जाव य पुत्तेण संगमो ताव । काहामि तओ सहलं मणुयत्तं तुह पासम्मि ॥६३॥

एत्थंतरम्मि पणमिय धणदेवो भणइ सुप्पइट्ठगुरुं । तइया पल्लीभंगे जाए घोरम्मि संगामे ॥६४॥ कणगवईइ बलेणं हएसु नट्टेसु भिल्लसुहडेसु । किं जायं तुम्हाणं कहवा समणत्तणं पत्तं ? ॥६५॥ भणियं गुरुणा निसुणसु तइया समरंगणम्मि जुज्झंतो । सरनिय-
रवरिसविहुरियदेहो पडिओ धरावट्टे ॥६६॥ दिट्ठो य तं पएसं समागएणं सुचित्तवेगेणं । खयरेण तेण नीओ सिणेहसारेण वेयट्टे ॥६७॥ विहिओ य तक्खणं चिय ओसहिसामत्थओ अहं सत्थो । दिन्ना य पवरविज्जा पुव्वुवगारं सरंतेण ॥६८॥ पन्नत्तीनामेणं विहिणा सा साहिया मए तत्थ । तत्तो समागओ हं सिद्धत्थपुरम्मि खयरज्जेओ ॥६९॥ कणगवईइ समेयं सुरहं निट्ठाडिऊण देसाओ । सिद्धत्थपुरे जाओ राया हं ताहि धणदेव ! ॥७०॥ परिवालिऊण रज्जं कइवि हु वरिसाण कोडिकोडीओ । अहिसिंचिऊण रज्जे जय-
सेणं निययपुत्तमहं ॥७१॥ घणवाहणकेवलिणो पयमूले जायतिव्वसंवेंगो । पव्वइओ सह पंचहिं सएहिं वररायउत्ताणं ॥७२॥ युग्मम् ॥ अब्भसियसाहुकिरिओ जाओ कमसो य वारसंगविऊ । घणवाहणकेवलिणा अहिसित्तो ताहि सूरिपए ॥७३॥ काऊण य सेलेसिं खविउं चत्तारि सेसकम्माइं । सो अम्ह गुरू पत्तो निव्वाणं भइ ! धणदेव ! ॥७४॥ इय सुपइट्ठसूरी जाव य परिकहइ निययपुत्तंतं । तावय गयणाहितो एगो खयरो सैमोइन्नो ॥७५॥ कयसूरिपणामेणं भणियं अह तेण विणयपणएण । वेयट्ठाओ वट्ठावओ अहं आगओ

१ धरापृष्ठे । २ जुओ=युतः=सहितः । ३ निरुसार्य । ४ द्वादशाङ्गवित् । ५ समोइन्नो=समवतीर्णः । ६ वर्धापकः=वर्धापनकर्ता ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१२६॥

तुम्ह ॥७६॥ संसिद्धसयलविजो पव्वइउमणेण चित्तवेगेण । अहिसित्तो निययपए तुम्ह सुओ मयरकेउत्ति ॥७७॥ सो खयरविंदस-
हिओ तुम्हाणं पांयवंदओ एही । इह नयरे अज्जेव य इय तुम्ह पिंयं निवेएँमि ॥७८॥ तव्वयणं सोऊणं हरिसवस्ससियरोमकूवेण ।
दिन्नं अंगविलगं पभूयदव्वं च से रत्ता ॥७९॥ आणंदिया य देवी ओयारयणं करेइ खयरस्स । अंगम्मि अमायंतं हरिसं सुरसुंदरी
पत्ता ॥८०॥ पणमिय स्सरिं राया पुरं पविट्ठो सपरियणो ताहे । आणवेइ कुट्टुवाले सिग्घं नयरं विसोहेह ॥८१॥ अवणीय कयवराओ
सिग्घं सारवह सयलसरणीओ । मयणाहिकुंकुमुम्मीसिएणं नीरेण सिंचेह ॥८२॥ विरएह सरसतामरसमीसकुसुमोवयारमणवज्जं ।
पच्छाइयगयणाओ करेह वरहट्टसोहाओ ॥८३॥ पइमंदिरं च बंधह वंदणमालाओ विविहरूवाओ । धवलहरमालियाओ विचित्तवन्नेहिं
भूसेह ॥८४॥ निम्मलजलपडिपुन्ने कंचणकलसे ठवेहं दारेसु । उब्भेह वेजयंतीओ भवणदारेसु विविहाओ ॥८५॥ वरफुल्लतोरणाइं
मंचाइं करेह एयमग्गम्मि । गोरोयणसिद्धत्थयदुव्वाजुयसोत्थियालिहणं ॥८६॥ अन्नं च एवमाइं करेह कारेह पउरलोएण । इय ते
रत्ता भणिया सविसेसं करिउमाढत्ता ॥८७॥ हल्लुत्तावलपउरे इओ तओ संचरंतभिच्चयणे । अंतेउरम्मि रत्तो पिंयंवया झत्ति संपत्ता
॥८८॥ सुरसुंदरीइ दिट्ठा उवंगूढा हरिसनिब्भरंगीए । दिन्नासणोवविट्ठा अह पुट्ठा पुव्ववुत्तंतं ॥८९॥ भणियं पिंयंवयाए अत्थि तुमं
ताव तेण उक्खित्ता । वेय्यालेण अहं पुय पडिया मुच्छाइ भूमीए ॥९०॥

१ पादवन्दकः । २ निवेदयामि । ३ कोट्टं=नगरम् कोट्टवालो=नगराऽऽरक्षकः । ४ कयवरो=तृणाद्युत्करः । ५ समारचयत । ६ मृगनाभिः=कस्तूरिका । ७
स्थापयत । ८ ऊर्ध्वीकुरुत । ९ गोरोचनसिद्धार्थकदूर्वायुतस्वस्तिकालेखनम् । १० आलिङ्गिता । ११ वेतालेन । * त्वरा ।

पणरहमो
परिच्छेओ

॥१२६॥

तत्तो खणंतराओ मुच्छाविरमम्मि सोगसंतत्ता । हा ! कत्थ गया भगिणी कीस न सो आगओ भाया ? ॥९१॥ नूणं तेण पिसाएण होज्ज विहियं असोहणं किंपि । एमाइ चिंतयंती गवेसिउं ताहि लग्गा हं ॥९२॥ अह तत्थ रयणदीवे समंतओ हिंडिऊण गयणत्था । भमिया लवणसमुद्दे पलोययंती तुमं बहुहा ॥९३॥ फलयविलग्गो दिट्ठो समुद्दमज्झम्मि 'वीइनिवहेण । तोलिज्जमाणदेहो अह भाया मयरकेउत्ति ॥९४॥ उक्खिविऊण तत्तो नीओ जिणभंदिरम्मि अह तम्मि । पुट्ठो य कह णु पडिओ समुद्दमज्झम्मि, अह तेण ॥९५॥ वेयालदंसणाई विजाच्छेयाइसयलवुत्तंतो । कहिओ अह मह तेणवि भणियं सुरसुंदरी कत्थ ? ॥९६॥ भणियं मएवि भाउय पिसायरूवेण सावि अवहरिया । इय सोउं गुरुमोग्गरहउव्व सो मुच्छिओ सहसा ॥९७॥ पासट्ठियखयरेहिं सीयलपवणाइकरणओ बहुहा । सत्थीकओवि कुमरो मुच्छिज्जइ जाहि पुणरुत्तं ९८॥ ताहे गंतुं तायस्स साहिओ नहयरेहिं वुत्तंतो । तं सोउं गुरुसोगो ताओवि समागओ तत्थ ॥९९॥ कहकहवि हु संठविउं नीओ वेयड्ढपव्वए कुमरो । बहवे खयरकुमारा आणत्ता ताहि ताएण ॥१००॥ युग्मम् ॥ छक्खंडभरहमज्झे गामागरपट्टणेषु भमिऊणं । सुरसुंदरिवुत्तंत आणेह जहट्ठियं सिग्घं ॥१०१॥ इय भणिउं पट्टविया बहवे विजाहरा ओ ताएण । कुमरोवि विणोइज्जइ तायादेसाउ मिच्चहिं ॥१०२॥

पियविरहसोयसंपीडियस्स कुमरस्स कइवि दिवसाणि । वच्चंति जाव ताव य अन्नम्मि दिणम्मि तत्थ पुरे ॥१०३॥ संपत्तो चउनाणी चारणसमणो दुवालसंगविऊ । दमघोसो नामेणं सहसंबवणे समोसरिओ ॥१०४॥ युग्मम् ॥ तस्स य वंदणहेउं विणिग्गओ कुमरसंजुओ ताओ । वंदित्ता उवविट्ठो महिवट्ठे परियणसमेओ ॥१०५॥ संसाररुंदसायरउत्तारणजाणवत्तसंकासो । मुणिणावि तेसिं

१ वीचिः=तरङ्गः । २ स्वस्थीकृतः । ३ विनोद्यते=विनोदं कार्यते । ४ रुंदो=विपुलः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१२७॥

धम्मो अणवज्जो कहिउमाढत्तो ॥१०६॥ सारीरमाणसाणं दुक्खाणं खयं समिच्छमाणेहिं । जीवाण अभयदाणं मणवईकाएहिं कायव्वं ॥१०७॥ जरमरणदुक्खपउरं संसारं ते तरंति लीलाए । सच्चमणवज्जवयणं सयावि भासंति जे जीवा ॥१०८॥ दोगच्चवाहिजरमरण-
सोयपियविप्पओगवसणाइं । जायंति न जीवाणं जे ओ अदिन्नं न गिण्हंति ॥१०९॥ वज्जंति जे अबंभं जीवा मणवयणकायजोगेहिं ।
निद्धूयसयलकम्मा वयंति ते सासयं ठाणं ॥११०॥ धम्मोवगरणवज्जं परिग्गहं जे कयाइ न धरेंति । ते भवजलहिं तरिऊणं जंति
अयरामरं ठाणं ॥१११॥ एमाइसमणधम्मो कहिए समणेण जिणवरुद्धे । पत्थावं नाऊणं कुमरेण मुणी इमं पुट्ठो ॥११२॥ भयवं !
विज्जाच्छेओ कीस कओ मज्झ तेण देवेण ? । मुणिणावि वइरकारणमैक्खायं तस्स नीसेसं ॥११३॥ तं मुणिवयणं सोउं उप्पन्नं मय-
रकेउकुमरस्स । जाईसरणं सहसा ईहापोहं करिंतस्स ॥११४॥ सरिऊण य पुव्वभवं भणियं कुमरेण एवमेयंति । हरिऊण कत्थ मुक्का
भयवं ! सुरसुंदरी तेण ? ॥११५॥ तत्तो मुणिणा भणियं चुयस्स देवस्स तस्स हत्थाओ । गयणाओ निवडिया सा पडिया कुसुमा-
यरुज्जाणे ॥११६॥ हत्थिणपुरम्मि अच्छइ संपइ सा तुज्झ कुमर ! जणणीए । कमलावईइ पासे तत्तो कुमरेण वज्जरियं ॥११७॥ किं
मह न होइ जणओ एसो जणणीव कणगमालत्ति । तत्तो मुणिणा सिट्ठो सुरावहाराइवुत्तंतो ॥११८॥ अह चित्तवेगरन्ना भणियं मुणि-
वयणभावियमणेण । किं कुमर ! तं न सुमरिसि जं तइया देवभावम्मि ॥११९॥ तुमए चिय मह सिट्ठं अवहरिओ पुव्ववेरियसुरेण ।
तो चित्तवेगखयराहिवस्स गेहम्मि वड्ढिहिसि ? ॥१२०॥ एयं तं संजायं ता पुणरवि पुत्त ! ताओ विज्जाओ । साहेसु, चयसु सोगं
निययपए जेण ठावेमि ॥१२१॥ मोत्तूण विसयसंगं भवभमणुंभंतमाणसा अम्हे । इच्छामो पव्वज्जं निरवज्जं संपयं काउं ॥१२२॥

१ अनवद्यः=निर्दोषः । २ वई=वाक् । ३ अक्खायं=आख्यातनू=उक्तम् । ४ उब्भंतं=उद्भान्तम्=खिन्नम् ।

पण रहमो
परिच्छेओ

॥१२७॥

इय सुरसुंदरि ! जाव य ताओ वज्जरइ ताव सहसत्ति । दमघोसवंदणत्थं धरणिंदो आगओ तत्थ ॥१२३॥ दहूण मयरकेउं सुइं
 निज्झाइऊण वज्जरइ । जाणसि कुमार ! सो हं पुव्वभवे आसि तुह जणओ ॥१२४॥ भीमरहो नामेणं मज्झ य अइवल्लहो तुमं आसि ।
 कुसुमावलिसंभूओ कणगरहो नाम पुत्तोत्ति ॥१२५॥ संजाए उम्माए सभारियाए तुमम्मि नीसेरिए । निउणं गवेसिओवि हु जाहे
 संपाविओ न तुमं ॥१२६॥ ताहे तुह लहुभायं वज्जरहं ठाविऊण रज्जम्मि । वेरग्गभावियमणो पव्वइओ गुरुसमीवम्मि ॥१२७॥
 युग्मम् ॥ काऊणं पव्वज्जं सोहम्मे सुरवरो अहं जाओ । सत्तपलिओवमाऊ तत्तो चैइऊण इह भरहे ॥१२८॥ चंपाए पुरवरीए रत्तो
 दहिवाणस्स भज्जाए । कुसुमसिरीए गब्भे उववत्तो दारगत्ताए ॥१२९॥ युग्मम् ॥ जाओ य उचियसमए नामं च कयं पंहकरो मज्झ ।
 एत्थंतरमि निहओ मज्जपसत्तो पिया मज्झ ॥१३०॥ रज्जाहिलासिविमलेण मंतिणाऽहिट्टियं सयं रज्जं । नट्ठा भएण जणणी तिमास-
 जायं ममं धित्तुं ॥१३१॥ युग्मम् ॥ पत्ता विजयपुरम्मी रत्तो संखस्स भाउणो पासे । जोव्वणपत्तो य अहं संखेण समं गओ तत्थ
 ॥१३२॥ काऊण य संगामं विमलं हणिऊण समरमज्झम्मि । चंपाए नियरज्जे जाओ राया अहं ताहे ॥१३३॥ विमलतणयावि नट्ठा
 गंतुं नयरम्मि हत्थिसीसम्मि । ओलग्गिउं पयत्ता जियसत्तुं नाम नरनाहं ॥१३४॥ बलगव्विओ य अहयं समयं हत्थीहिं तत्थ
 खेळामि । तेण य मज्झ पसिद्धी जाया सव्वेसु देसेसु ॥१३५॥ नत्थि पंहकरतुल्लो महाबलो एत्थ भरहखित्तम्मि । रुट्ठं मत्तगइंदं
 धरेइ जो एगबाहाए ॥१३६॥ रज्जं पभूयकालं अहंपि चंपाइ तत्थ काऊणं । सुगुरुसमीवे बुद्धो रज्जे ठाविऊण नियपुत्तं ॥१३७॥
 जाओ समणो तत्तो अभिग्गहो एरिसो मए गहिओ । गुरुमूले जाज्जीवं मासं मासाउ भोत्तव्वं ॥१३८॥ युग्मम् ॥ अह अन्नया कया-

१ निस्सुते । २ च्युत्वा=मृत्वा । ३ दारकतया=पुत्रत्वेन । ४ यावज्जीवम् । ५ मासाद् मासम्=मासान्तरेणेत्यर्थः ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१२८॥

इवि विहरंतो हत्थिसीसए पत्तो । पारणदिणे पविट्ठो भिक्खट्ठा तत्थ नयरम्मि ॥१३९॥ अहं दित्तसंडपडिपेत्थिओ अहं निवडिओ धरावट्ठे । हसिओ विमलस्स सुएहिं पावकम्मोहिं पुणरुत्तं ॥१४०॥ तं कत्थ बलं संपइ गइंदपडिपेत्थिणेकरसियं ते ? । इय भणमाणा ताहे हंतुं उट्ठाइया सव्वे ॥१४१॥ पिइवेरं सुमरंता समागया लउडपत्थरविहत्था । दट्ठण य ते कुविओ अहंपि अन्नाणदोसेण ॥१४२॥ घेत्तूण खंभमेगं तत्तो उट्ठाइओ इय भणंतो । रे ! रे ! सीहस्स बलं खंडिज्जइ किं सियालेहिं ? ॥१४३॥ जइवि अहं किसदेहो तहवि हु गम्मो न तुम्ह ता होह । खणमेगं संमुहया पिउमगं जेण पेसेमि ॥१४४॥ हैयमहिए ते काउं पँच्छायावाओ अणसणं काउं । लज्जाए दुच्चरियं न य तं सिट्ठं गुरुजणस्स ॥१४५॥ तत्तो अप्पडिकंतो खंडियचरणो मओ तओ कुमर ! । उववन्नो धरणिंदो संपइ सो हं इहायाओ ॥१४६॥ ता मा कुणसु विसायं मए विदिन्नाओ तुज्झ सिज्झंतु । पन्नत्तिमाइयाओ असाहियाओवि विज्जाओ ॥१४७॥ इय तव्वयणं सोउं महापसाउत्ति जंपिउं कुमरो । करकमलमउलसोहो पडिओ धरणिंदपाएसु ॥१४८॥ नहयरसंदोहसमन्निएण ताएण कयमहामहिमो । धरणिंदो संपत्तो सट्ठाणं परियणसमेओ ॥१४९॥ विज्जाहरसहिएणं महाविभूईइ चित्तवेगेण । अहिसित्तो निययपए कुमरो तह चित्तगइणावि ॥१५०॥ अहं खयरचक्कवट्ठी जाओ वेयड्ढुपव्वए एसो । सयलखयरहिं तत्तो दिन्नाओ निययधूयाओ ॥१५१॥ तो भणइ मयरकेऊ न ताव परिणेमि अन्नकन्नाओ । जाव न सा परिणीया धूया नरवाहणनिवस्स ॥१५२॥ तो भणइ भाणुवेगो इहिं गंतुं कुसग्गनयरम्मि । नरवाहणं विमग्गिय वरेमि सुरसुंदरिं तुम्ह ॥१५३॥ तो भणइ मयरकेऊ एवं सिग्घं करेसु, अम्हेवि । तायाणुन्नं घेत्तुं गच्छामो हत्थिणपुरम्मि ॥१५४॥ वंदामो पयजुयलं अदिट्ठुपव्वाण जणणिजणयाणं । इय भणिए उप्पइओ

पण्ण रहमो
परिच्छेओ

॥१२८॥

१ दृष्टषण्डपरिपीडितः । २ उद्धाविताः । ३ हृतमथितान् । ४ पश्चात्तापात् । ५ तातानुज्ञाम् ।

गयणेणं भाणुवेगो सो ॥१५५॥ अह मयरकेउराया भणिओ ताएण पुत्त ! अजेव । किज्जउ विगालसमए सोहणवेलासुहुत्तम्मि ॥
 ॥१५६॥ जणणिजणयाण दंसणमिय भणिए सयलखयरनियरेण । अह काउं पारद्वा तक्खणमागमणसामग्गी ॥१५७॥ युग्मम् ॥
 एत्थंतरम्मि अहमवि तायं आपुच्छिऊण वेगेण । सुरसुंदरि ! तुह पासे पउत्तिकहणत्थमायाया ॥१५८॥

एवं पियंवयाए वयणं सोऊण दासचेडीहिं । गंतुं रत्नो सिद्धं अह राया हरिसपडिहत्यो ॥१५९॥ वरगीयविहियवाइयरवेण वर-
 विलयनट्टुत्तेणं । कयविविहकोउएहिं य जणयंतो पउरसंखोहं ॥१६०॥ नीहरिओ नयराओ चउरंगवलेण गयवरारूढो । सन्वाए
 विभूर्इए अंतोगंइयाए तणयस्स ॥१६१॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ विजाहरसेन्नपि हु उम्मिद्धं ताव गयणमग्गम्मि । धयलत्तचिंधपउरं
 नाणाविहवाहणारूढं ॥१६२॥ तम्मज्जे य विमाणं पुरओ धावंतखयरसंघायं । मणिमयखंभसणाहं विचित्तवररूवयाइन्नं ॥१६३॥
 खयरसमयरकेऊ पुरओ दट्ठण नरवइं सहसा । अवयरिउं गयणाओ पडिओ पाएसु जणयस्स ॥१६४॥ अह अमरकेउराया तणयं
 आलिंणिऊण ससिणेहं । आणंदबाहसलिलं मुंचंतो चुंबइ सिरम्मि ॥१६५॥ संभासिऊण सबं जहारिहं पूइऊण खयरवरे । अह नय-
 रम्मि पविट्ठो थुव्वंतो मागहसएहिं ॥१६६॥ कयमंगलोवयारो पवेसिओ निययमंदिरे रत्ना । सेसखयराण दिन्ना जहोचियं पवर-
 आवासा ॥१६७॥ कइवयखयरसमेओ नीओ अंतेउरम्मि नरवइणा । सुयदंसणसुयाए पडिओ जणणीइ चलणेसु ॥१६८॥ कोमल-
 करेहिं घेतुं निवेसिओ तीइ निययउच्छंणे । आलिंणिओ य बहुसो य चुंबिओ उत्तिमंगम्मि ॥१६९॥ आणंदबाहसलिलं मुंचंती भणइ
 वज्जघडियं ते । जणणीइ पुत्त ! हिययं जीवइ जा तुज्झ विरहम्मि ॥१७०॥ तो भणइ मयरकेऊ किं कीरइ अंब ! विविहललियस्स ।

१ वरवनितानाय्ययुक्तेन । २ संमुखगमनार्थमित्यर्थः । ३ अवतीर्य । ४ ऊसुया=उत्सुका ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१२९॥

विहिणो परव्वसाणे जायइ जं एरिसं दुक्खं ॥१७१॥ परिथूलमुत्तियावलिविहियचउक्कम्मि ताहि ठविऊण । सिंहासणमणवजं मणि-
रयणपहाहिं विच्छुरियं ॥१७२॥ तत्थूवविट्ठस्स तओ मंगल्लाइं कयाइं तणयस्स । देवीए सुयसंगमहरिसवसुब्भिन्नपुलयाए ॥१७३॥
तं किंपि आसि तइया तेसिं तणयस्स संगमे सोक्खं । कहिउंपि जं न तीरइ संकासं मुत्तिसोक्खेण ॥१७४॥ इतो य कुसग्गपुरे गंतूणं
भाणुवेगखयरेण । नरवाहणस्स रन्नो सिट्ठो सबोवि वुत्तंतो ॥१७५॥ नरवाहणेण भणियं एयनिमित्तं सुरक्खिया एसा । मग्गंताणवि
पुब्बिं न य दिन्ना अन्नराईण ॥१७६॥ तीए जम्मदिणेच्चिय आइट्ठं आसि दिव्वनाणीहिं । एसा कन्ना होही विज्जाहरचक्किणो भज्जा
॥१७७॥ सत्तुंजयरुद्धस्सिह मह दिन्नं जेण जीवियं तइया । सुरसुंदरीवि दिन्ना तस्स मए किमिह पुच्छाए ? ॥१७८॥ वाहरिओ
जोइसिओ भणिओ नीसेसदोसपरिसुद्धं । वीवाहलग्गदिवसं साहेसु निरूविऊणम्ह ॥१७९॥ तेणवि भणियं नरवर ! इओ दिणाओ
तइज्जदिवसम्मि । अइसोहणं तु लग्गं रयणीए चरिमजामम्मि ॥१८०॥ एरिसगुणसंजुत्तं अन्नं लग्गं न लब्भए सिग्गं । रन्नावि तओ
भणियं आसन्नमिणं तु कहमेत्थ ॥१८१॥ सक्किज्जइ नीसेसा काउं वीवाहकरणसामग्गी । तो भाणुवेग ! साहसु को कीरइ इह उवा-
उत्ति ? ॥१८२॥ युग्मम् ॥ अह तेणवि पडिभणियं गम्मउ नरनाह ! हत्थिणपुरम्मि । तत्थ य संपत्ताणं सबंपि हु सुंदरं होही ? ॥
॥१८३॥ अह भाणुवेगविहिए दिव्वविमाणम्मि परियणसमेओ । तक्कालुचियं धित्तुं सयलं वीवाहउवगरणं ॥१८४॥ हत्थिणपुरम्मि
पत्तो एत्तो चित्तगइचित्तवेगावि । विज्जाहरोहसहिया पत्ता विन्नायवुत्तंता ॥१८५॥ युग्मम् ॥ अह अमरकेऊ राया तेसिं काऊण सय-
लपडिवत्ति । बहुखज्जपिज्जुत्तं कारइ वीवाहसामग्गिं ॥१८६॥ नियकुलकमागएणं विहिणा पत्तम्मि लग्गदियहम्मि । आणंदियपउर-

१ संकाशं=तुल्यम् । २ बहुखाद्यपेययुक्तम् ।

पण रहमो
परिच्छेओ

॥१२९॥

जणं नचंतविलासिणिसणाहं ॥१८७॥ वज्रंतवज्रआउज्जगहिरसंसदपूरियदियंतं । वत्तं पाणिग्गहणं महाविभूईए अह तेसिं ॥१८८॥ युग्मम् ॥ समुच्चियपडिवत्तीए खयरा संमाणिया नरिंदेण । दिन्नं च महादाणं पउराई भोजिओ लोओ ॥१८९॥ जिणमंदिरेसु विहिया महिमा परमायरेण सच्चेसु । जिणपडिमाणं वत्थाइएहिं विहिया महापूया ॥१९०॥ वरवत्थपत्तकंबलअसणाईएहिं समणसंघोवि । सच्चोवाहिविसुद्धेहिं पूइओ परमभत्तीए ॥१९१॥ गयतुरयपवरसंदणगामागरनगरपट्टणाईयं । दिन्नं सामंताणं जहोच्चियं तत्थ नरवइणा ॥१९२॥ अह अन्नदिणे राया महाविभूई परिणसमेओ । सूरिस्स वंदणत्थं नीहरिओ खयरसंजुत्तो ॥१९३॥ अभिवंदिऊण सूरिं अवसेसतवस्सिणे य सच्चेवि । उवविट्ठा, अह गुरुणा कहिओ जिणदेसिओ धम्मो ॥१९४॥ अह वंदिऊण सूरिं देवी कमलावई इमं भणइ । भयवं ! अन्नम्मि भवे आसि कयं किं मए पावं ? ॥१९५॥ सुयविरहजणियदुक्खं जस्स वसाओ सुदुस्सहं पत्तं ? । अह केवलिणा भणियं देवाणुपिए ! निसामेसु ॥१९६॥

जो सोऽवरकंकाए अम्मडवणिओत्ति आसि मे कहिओ । मंडणपभिईण पियां अच्छुत्तभारियासहिओ ॥१९७॥ सो भमिऊण भवोहं मरुदेसे हरिसऊयगामम्मि । मेहरो अज्जुणनामो इहेव भरहम्मि उववन्नो ॥१९८॥ अच्छुत्तावि हु तत्तो भमिऊण भवेसु विवि-
हरूवेसु ! महिला अज्जुणगस्स उ बंधुसिरी नाम उववन्ना ॥१९९॥ अवरोप्परपिईए^१ किसिकम्मरयाण वच्चए कालो । दोण्हवि दया-
पराणं पयईए तणुकसायाणं ॥२००॥ पत्ते पाउसकाले पडिए अह पाणियम्मि पउरम्मि । नियपलिहईइ दोहिवि किसिकम्मं काउ-
माढत्तं ॥२०१॥ तत्थ य एगो कमलो सगब्भहरिणीए संगओ वसइ । पलिहइपरिपेरंते चरइ तणं तीइ संजुत्तो ॥२०२॥ अह अन्नया

१ पिता । २ मेहरो=ग्रामप्रवरः । ३ कृषिकर्मरतयोः । ४ पानीयं=जलम् । ५ कमलो=हरिणः ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१३०॥

पविट्ठं खित्ते दट्ठण हरिणजुयलं तं । अज्जुणओ हँकंतो चलिओ नीसारणट्ठाए ॥२०३॥ अज्जुणभएण हरिणी गुरुहारा वेगधाविया सहसा । संजायपसवसमया वियणैविहलंघलं पडिया ॥२०४॥ नट्ठो सारंगोवि हु पुणो पुणो अज्जुणं निरुवित्तो । दइयाविओगवि-
हुरियहियओ गुरुसोयसंतत्तो ॥२०५॥ करुणापरेण नीया हरिणीवि हु अज्जुणेण नियठाणं । सीयलजलेण सित्ता मुच्छाविरमे पसूया य ॥२०६॥ जायं कोड्डवैणयं हरिणसिलिंबं तु मुद्धडसहावं । हरिणीइ वट्ठियं तं दिन्नो य थणो तओ तस्स ॥२०७॥ दट्ठण तं सुरूवं विलाससुसिणिद्ध नयणसोहिल्लं । बंधुसिरिए भणियं मह होइ खिल्लणं एयं ॥२०८॥ तत्तो य वामपाए वट्ठं तं कोमलाइ रज्जूए । हरिणीवि विगयवियणा भएण नट्ठा तयं मोत्तुं ॥२०९॥ मिलिया कमलस्स तओ पुणो पुणो एइ तम्मि ठाणम्मि । सिसुनेहाओ न पुणो अल्लियइ भएण सा तत्थ ॥२१०॥ उव्विग्गमणा वरई सिलिंबनेहेण विमणदुम्मणिया । न चरइ तणं न य पियइ पाणियं भमइ खिज्जंती ॥२११॥ बीयदिणेवि हु हरिणिं दुँरुदुल्लंतिं तहेव दट्ठणं । जायकरुणाए मुक्को स सिलिंबो बंधुसिरियाए ॥२१२॥ अह सो बंधणमुक्को गंतुं माऊण सभयनेहाए । मिलिओ दट्ठण तयं सारंगी निंबुया जाया ॥२१३॥ मज्झिमगुणसंजुत्तो दयापभावाओ अज्जुणो तत्तो । मरिऊण समुप्पन्नो एसो राया अमरकेऊ ॥२१४॥ बंधुसिरीवि हु तत्तो निबद्धमणुयाउया मया पच्छा । इह उप्पन्ना भदे ! देवी कमलावई तं सि ॥२१५॥ जाया य तुम्ह दोणहवि पुव्वभवन्भासओ गरुयपीई । जीवदयाकर-
णाओ विउला भोगा समणुपत्ता ॥२१६॥ कमलो हरिणीए समं विओइओ जं च तत्थ खणमेगं । तक्कमुदया रन्नो जाओ तुम्हं सह विओगो ॥२१७॥ जं च कओ एणीएँ विरहो लीवेणं अँट्टपाहरिओ । तत्थ य तए निबट्ठं कम्मं सुयविरहदुक्खफलं ॥२१८॥

१ निषेधन् । २ गुरुभारा । ३ वेदनाविह्वला । ४ कोद्ववर्णकम् । ५ सिलिंबो=शिशुः । ६ खेलनम् । ७ भ्रमन्तीम् । ८ निर्वृता=सुखिता । ९ वियो-
जितः । १० एणी=हरिणी । ११ लीवो=बालः । १२ अष्टप्राहरिकः=अष्टप्रहरमानः । * विह्वलाङ्गा ।

पण्ण रहमो
परिच्छेओ

॥१३०॥

उदयाओ तस्स जाओ विरहो तणएण जायमेत्तेण । खीणं च तयं संपइ अट्ठहिं लक्खेहिं वरिसाणं ॥२१९॥ खणमित्तसंचि-
यंपि हु देइ विवागं सुदीहकालीयं । सुहमसुहं वा कम्मं भावविसेसेण जीवाण ॥२२०॥ इय नाऊण विवागं पमायनिव्वत्तियस्स
कम्मस्स । दूरेण कम्मबंधस्स कारणं मुयह जत्तेण ॥२२१॥ इय गुरुवयणं सोउं परिसा सव्वावि तत्थ संविग्गा । दिक्खाभिमुही
जाया भीया संसारदुक्खाण ॥२२२॥ नरवइदेवीण पुणो विसुद्धलेसाहिं वट्ठमाणाणं । जायं जाईसरणं ईहापोहं करेताण ॥२२३॥
सुमरियपुव्वभवाणं आगयसंवेगभावियमणाण । चरणावरणखयाओ संजाओ चरणपरिणामो ॥२२४॥ तत्तो य अमरकेऊ पुत्तं अहि-
सिंचिऊण रज्जम्मि । तक्कालुचियं काउं करणिज्जं तिक्खसंवेगो ॥२२५॥ अणुसासिऊण पुत्तं आपुच्छित्ता य परियणं सयलं । कमला-
वईए सहिओ पव्वइओ गुरुसमीवम्मि ॥२२६॥ युग्मम् ॥ सिरिदेवं नियपुत्तं कुडुंबचिंताए संठवेऊण । रत्ना सह पव्वइओ धणदेवो
भारियासहिओ ॥२२७॥ खयरोवि चित्तवेगो चित्तगइप्पमुहखयरसंजुत्तो । निव्विन्नकामभोगो पव्वइओ स्वरिपासम्मि ॥२२८॥
खयरीवि कणगमाला पव्वइया स्वरिवयणपडिबुद्धा । सहिया पियंगुमंजरिमाईहिं पभूयखयरीहिं ॥२२९॥ नरवाहणोवि राया रज्जं
दाऊण मयरकेउस्स । पव्वइओ पयमूले केवलिणो सुप्पइड्डस्स ॥२३०॥ रत्ना सह पव्वइया खयरनरिंदाण दस सहस्साओ । कमला-
वइपमुहाणं वीससहस्साइं महिलाण ॥२३१॥ इय तीससहस्साइं समयं पव्वावियाइं केवलिणा । संनिहियदेवयाए उवणीयं तेसिं
मुणिलिगं ॥२३२॥

ता भणइ मयरकेऊ चरणं पडिवज्जिउं असत्तो म्हि । निहिपाउगं धम्मं ता भयवं ! अम्ह साहेसु ॥२३३॥ भणियं गुरुणा

१ निर्वर्तितं=निर्मितम् । २ गृहिप्रायोग्यं=गृहस्थोचितम् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१३१॥

निसुणसु थूलगजीवाण निरवराहाण । निंसिरंति जे न दंडं तेवि हु पाविंति निव्वाणं ॥२३४॥ थूलमसच्चं भासं मणवइकाएहिं जे न कैप्पेंति । सुरमणुएससोक्खं भोत्तूण वयंति ते मोक्खं ॥२३५॥ थूलमदत्तं वज्जंति जे सया तिविहकरणजोगेहिं । सव्वत्थक्खय-वित्ता होऊण वयंति ते सिद्धिं ॥२३६॥ संतोसो सकलत्ते अहवा परदारवज्जणमुदारं । काउं सुरंगणाओ भोत्तूण वयंति निव्वाणं ॥२३७॥ इच्छापरिमाणं सेविऊण लद्धूण विउलरिद्धीओ । देवनरेसरभावे कमेण गच्छंति निव्वाणं ॥२३८॥ एमाइवित्थरेणं गिहि-धम्मो साहियम्मि केवलिणा । तो भणइ मयरकेऊ होमि समत्थो इमं काउं ॥२३९॥ तत्तो य गुरुसमीवे सुरसुंदरिमयरकेउपमुहेहिं । सम्मत्तरयणमूलो सावगधम्मो पैवन्नोत्ति ॥२४०॥

अह चित्तवेगपमुहा मुणिणो सूरिस्स पायमूलम्मि । गहणासेवणरूवं सिक्खं अब्भसिउमाढत्ता ॥२४१॥ कमलावइपमुहाओ अज्जाओ सुव्वयाइगणिणीए । पासम्मि साहुकिरियं सिक्खंति पढंति अंगोइं ॥२४२॥ छट्ठमदसमदुवालसाइं विविहं तवं पकुव्वंति । विणयं गुरूण सम्मं वेयावच्चं च सव्वेवि ॥२४३॥ अह चित्तवेगमुणिणा चोदसपुव्वाइं तत्थ पढियाइं । भिन्नक्खरपुव्वधरो जाओ अचिरेण कालेण ॥२४४॥ अह सुप्पइट्ठसूरी सूरिं ठविऊण चित्तवेगमुणिं । कयअणसणो महप्पा निव्वाणमणुत्तरं पत्तो ॥२४५॥ अह चित्तवेगसूरी गामागरनगरमंडियं वसुहं । विहरइ सुप्पडिबद्धो बोहिंतो भवियजणनियरं ॥२४६॥ अज्जावि कणगमाला सुव्वयगणिणीए सगपत्ताए । अहिसित्ता मयहरिया साहुणिगणबहुमया तत्थ ॥२४७॥ बोहिंतो भव्वलोयं तवसूसियतणू चैत्तनीसेसरागो, सज्झाणद्धो

१ कुर्वन्ति । २ कल्पयन्ति=रचयन्ति । ३ प्रपन्नः=अङ्गीकृतः । ४ द्वादशाङ्गानीत्यर्थः । ५ भिन्नाक्षरं=किञ्चिन्न्यूनम् । ६ महत्तरा । ७ चत्तो=त्यक्तः ।
८ सद्ध्यानारूढः ।

पण्णरहमो
परिच्छेओ

॥१३१॥

मुणीणं ससमयविहिणा सारणाई करिंतो । सूरिसो चित्तवेगो समणपेरिवुडो देसयंतो जणाणं, धम्मं तित्थेसरुत्तं विहरइ वसुहं
संजमुज्जोयजुत्तो ॥२४८॥ साहुधणेसरविरइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२४९॥ एसोवि हु
खयराहिवचारित्तासेवणो परिसंमत्तो । सुरसुंदरीकहाए पन्नरसो इह परिच्छेओ ॥२५०॥

॥ पण्णरहमो परिच्छेओ समत्तो ॥

सोलहमो परिच्छेओ ।

राया वि मयरकेऊ परिणिता खयरदिन्नकन्नाओ । दाऊण नहयराणं जहोचियं गामनगराई ॥१॥ आणानिदेसकरे काउमसेस-
द्धभरहरायाणो । नीसेसदेसविसरं विहाय गयडमरचोरभयं ॥२॥ उत्तुंगधवलमणहरचेइयभवणेहिं मंडियं काउं । आरियदेससमुब्भव-
गामागरनगरसंदोहं ॥३॥ करभरसुंकविमुक्कं सावयविसरं करित्तु नीसेसं । उच्छाइत्ता सव्वे जिणसासणसंघपडिणीए ॥४॥ अब्बंख-
लियं च विहारं वियरित्ता मुणिजणस्स देसेसु । साहम्मियवच्छेले नियसामंते निओइत्ता ॥५॥ काउं संत्तागाराई विवहरूवाइं ठाण-
ठाणेसु । दिज्जंतजंतुपत्थियसमत्थवरवत्थुसत्थाइं ॥६॥ पालेइ रज्जमणवज्जकज्जपयपालणिकवावारं । कयदुट्ठधट्ठउल्लुंठवंठकय-

१ स्मारणादीन् । २ परिवुडो=परिवृतः । ३ परिसमाप्तः । ४ विसरः=समूहः । ५ उच्छाद्य=उन्मूल्य । ६ पडिणीओ=प्रत्यनीकः=शत्रुः । ७ अस्खलितम् ।
८ सार्थमिकवात्सल्ये । ९ नियोज्य । १० सत्रागारम्=दानगृहम् । ११ पयपालणं=प्रजापालनम् । १२ धट्ठो=धृष्टः । १३ वंठो=भृत्यः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१३२॥

उग्गनिग्गहणं ॥७॥ पणयजणजणियतोसं वसीकयासेससत्तुसंताणं । आणंदियजियसत्थं कयसुत्थसमत्थदुग्गपहं ॥८॥ अष्टभिः
कुलकम् ॥ इय मयरकेउरन्नो सुरसुंदरिपमुहदेविजुत्तस्स । धम्मत्थकामसारं विसयसुहं अणुहवंतस्स ॥९॥ कइयावि हु जिणभवणे
निम्मलपसरंतदसदिसिमेऊहे । विमलसिलायलघडिए भत्तीए कारयंतस्स ॥१०॥ अन्नोन्नवन्नकलिए निम्मलमणिरयणहेमनिम्मविए ।
संसारजलहिमज्जंतजंतुसंतरणबोहिंत्थे ॥११॥ वरविन्नाणियनिवहेण दिन्नबहुदव्वजायहरिसेणं । कइयावि हु जिणविंवे वररूवे कारयं-
तस्स ॥१२॥ आगमविहिणा कयसत्तरक्खणं विहियसंघवरपूयं । जिणविंवाण पेइट्ठं कइयावि हु आइसंतस्स ॥१३॥ घणसारसारगो-
सीसमीसहरियंदण्णै दव्वेहिं । कुणमाणस्स कयाइवि जिणिंदपडिमासंमालभणं ॥१४॥ निसिरंतबहलपरिमलदसद्ववन्नेण कुसुमनिय-
रेण । कइयावि बहुविंयपं जिणपूयं विरयमाणस्स ॥१५॥ पवरवरपट्टणुगयअणंग्घसुमहग्घवसणसोहिल्लं । उल्लोचं जिणभवणे कइ-
यावि हु कारयंतस्स ॥१६॥ मोइय चारागारं जिणिंदवरमंदिरेसु साणंदं । कइयावि हु रहजत्तं जत्तेण पेच्छमाणस्स ॥१७॥ जत्तासमय-
समागयकिविंणैणाहाइदीणलोयस्स । वरवरियविंयण्णाओ मणोरहे पूरयंतस्स ॥१८॥ रहजत्तागयसाहम्मियाण कइयावि गुरुपमोएण ।
भोयणवत्थाभरणाइदाणओ तप्पमाणस्स ॥१९॥ अंतेउरमज्झगयस्स विविहलीलाविलासकलियाहिं । भज्जाहिं सह कयाइवि सुरह-
सुहं सेवमाणस्स ॥२०॥ पत्तट्टवरविलासिणिविहियविंविहंगहारसोहिल्लं । कइयावि हु वरगेयं पेक्खणयं पेक्खमाणस्स ॥२१॥ अन्नपि

सोलहमो
परिच्छेओ

॥१३२॥

१ जियसत्थो=जीवसार्थः । २ मऊहा=मयूखाः=किरणानि । ३ बोहिंत्थं=यानपात्रम् । ४ विन्नाणिओ=वैज्ञानिकः । ५ प्रतिष्ठाम् । ६ आदिशतः । ७ हरि-
चन्दनम्=रक्तचन्दनम् । ८ समालभणं=विलेपनम् । ९ दशार्थम्=पञ्च । १० बहुविकल्पां=बहुभेदाम् । ११ अनर्घ्यम्=अमूल्यम् । १२ उल्लोचं=वितानम् ।
१३ किविणो=कृपणः । १४ वितरणं=दानम् । १५ तर्पयतः=तृप्तिं कुर्वतः ।

एवमाहं विसिद्धलोयस्स संमयं जं जं । पुव्वपुरिसाणुचिन्नं अविरुद्धं निययवंसस्स ॥२२॥ निययअवत्थासरिसं सैलाहणिजं च सज्ज-
णजणस्स । लोयागमाविरुद्धं अणुचिन्नं पुव्वैराहं ॥२३॥ नियनिय काले सव्वं तं तं कमसो पकुव्वमाणस्स । सुहसागरावगाढस्स
राइणो दुक्खरहियस्स ॥२४॥ सुरसुंदरीए समयं सिणेहसारस्स पुव्वलक्खाइं । बोलीणाइं कइवि हु जिणसासणभत्तिजुत्तस्स ॥२५॥
सप्तदशभिः कुलकम् ॥ अह अन्नया कयाइवि रयणीए राइणा सह पसुत्ता । पाहाउयवेलाए पिच्छइ सुरसुंदरी सुविणं ॥२६॥ किल
कोवि कसिणसप्पो डसिऊण ममं नरिंदसंजुत्तं । मह उदरम्मि पविट्ठो एयं दट्ठण पडिबुद्धा ॥२७॥ भीया जाव विचित्तइ न सुंदरं
हंदि ! सुमिणमेयंति । ता किं अमंगलेणं इमिणा सिट्ठण नरवइणो ॥२८॥ ताव पडुपडहपडिरवपयडियगीयज्झुणीहिं संवलियं । तक्का-
लनिउत्तेहिं प्हयं पाहाउयं तूरं ॥२९॥ तस्सवणा पडिबुद्धो चितिय चित्तम्मि पंचनवकारं । काउं सरीरसोयं तक्कालुचियं मयरकेऊ
॥३०॥ मणिरयणपणट्ठुत्तमं जुगाइजिणपडिममंडियं वियडं । चेइयभवणं गंतुं विहिणा पूइत्तु जिणबिंबं ॥३१॥ चीवंदणं करित्ता पच्च-
क्खाणं च तदुचियं काउं । वारविलासिणिपउरे अत्थाणे ताहि संपत्तो ॥३२॥ तक्कालमंगलीए वरवारविलासिणीहिं विहियम्मि । खण-
मेगं अत्थाणं दाऊण समुट्ठिओ राया ॥३३॥ विज्जाविहियविमाणो सुरसुंदरिपमुहभारियासहिओ । हिमगिरिसिहरे खयरोहसंगओ सो
गओ झत्ति ॥३४॥ कीडानिमित्तमह सो अणेगगोसीससाहिसंकिन्ने । ओइन्नो उज्जाणे नंदणवणसरिससोहिह्ले ॥३५॥ मणिमयसिला-
यलेसु कयलीवणपरिगएसु रम्मेसु । उकिट्ठं गीयवाइयपेक्खणयक्खित्तचित्तस्स ॥३६॥ सिरिमयरकेउखयराहिवस्स अंतेउराइसहियस्स ।

१ अनुचीर्णम्=आचरितम् । २ श्लाघनीयम् । ३ पूर्वराजैः । ४ पाहाउयं=प्राभातिकम् । ५ झुणी=ध्वनिः । ६ प्रहृतं=वादितम् । ७ चैत्यवन्दनम् । ८
माङ्गलिकान् । ९ शास्त्री=वृक्षः । १० उकिट्ठं=उत्कृष्टम्

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१३३॥

हिमवंतपव्वए अह पत्तो मज्झण्हसमउत्ति ॥३७॥ युग्मम् ॥ भोयणवेला वट्टइ विन्नत्तो तत्थ सूवयारेण । पूइयजिणिंदबिंबो विहिणा चीवंदणं काउं ॥३८॥ नहयरनियरपरिगओ भोत्तूनमणघपवरमाहारं । सुरसुंदरीए सहिओ कैयलीहरयं अह पविट्ठो ॥३९॥ सयणी-यम्मि पसुत्तो सुरयसुहं सेविऊण खणमेगं । पडिबुद्धाए सुरसुंदरीइ अह नरवई भणिओ ॥४०॥ पिययम ! ताव खणंतरमच्छामो विबुहजणविणोएण । ता वट्सु किंचि पण्होत्तरंति, अह नरवई भणइ ॥४१॥

को^१ जाइ नहे, अहिलसइ किं जणो, कत्थ वच्चइ सेंसंको ? । पइदियहं सइ कम्मि व सुरसुंदरि ! सैलहिज्जए पीई ? ॥४२॥ सुरसुंदरीइ भणियं तंतावलियं कहेसु मणदइय ! । भणइ निवोऽतीतं ते, लद्धं देवीइ 'वी-सं-मे' ॥४३॥ भणियं रन्ना तुरियं लद्धं पण्होत्तरं इमं देवि ! । ता भणसु तुमं संपइ देवीए ताहि संलत्तं ॥४४॥ को तीसाए पढमो कम्मि व राया विणस्सइ विणट्ठो । किं सक्कयं वोलीणं कस्स व दइओ तुहं नाह ! ? ॥४५॥ आमंतिज्जउ लच्छी का वा गेयम्मि सूसरं होइ । तुमए विदिन्नपण्होत्तरस्स तंतावली का वा ? ॥४६॥ भणियं रन्ना अबो ! देवी पण्होत्तरेसु अइकुसला । जं तंतावलियावि हु विहिया पण्होत्तरं ज्ञत्ति ? ॥४७॥ वत्थं दुहा-णुलोमेण तह य पडिलोमओ भवे वत्थं । अणुलोमेण समत्थं चउह कयं देवि ती-तं-ते^३ ॥४८॥

१ कदलीगृहम् । २ प्रश्नोत्तरमिति । ३ प्रश्नचतुष्टयस्याप्यस्योत्तरगाथास्थ 'वी सं-मे' पदघटकैर्व्यस्तैः पक्षि-सुख-नक्षत्रवाचिभिरक्षरैः, विश्वासवाचिभिश्च समस्तैस्तै-रानुलोम्येन यथाक्रममुत्तरं विज्ञेयम् । ४ नभसि । ५ शशाङ्कः=चन्द्रः । ६ इलाध्यते । ७ तीसाशब्दे प्रथमः वर्णः क इत्यर्थः । ८ कस्मिन् सतीति भावः । ९ सकृत् । १० सुस्वरा । ११ व्यस्तम् । १२ समस्तम् । १३ पूर्वप्रश्नानां सर्वेषामपि 'ती-तं-ते' इत्यक्षरैर्द्विरानुपूर्व्या व्यस्तैः, सकृत् पश्चानुपूर्व्या व्यस्तैः, सकृदानुलोम्येन समस्तैश्च 'ती' ('ती' इत्यक्षरम्) तंते (तन्त्रे=राष्ट्रे), तीतं (अतीतम्) ते (तव), ते (हे ते ! = हे लक्ष्मि ! तंती (तन्त्री=वीणा), ती-तं-ते" इत्येव-मुत्तराणीति फलितार्थः ।

सोलहमो
परिच्छेओ

॥१३३॥

पुणो रत्ना भणियं-किं सच्चजणो इच्छइ सकंदणपहरणं च बोहेसु । पहिएहिं किं व घेप्पइ साहिजउ देवि ! एयंपि ? ॥४९॥
 सुरसुंदरीइ भणियं पवड्डमाणक्खरं इमं देव ! । 'सं-व-ल'मुत्तरमेत्थं रत्ना भणियं पिए ! भणसु ॥५०॥ आमंतिजउ लच्छी कत्थ वसं-
 ताण नासए बुद्धी । कत्थ न नासइ सुहडो पिययम ! साहेसु एयं मे ? ॥५१॥ भणियं रत्ना सुंदरि ! पडिलोमं वड्डमाणवन्नमिणं ।
 'सं-गां-मे' इति, तत्तो, रत्ना भणियं पिए ! भणसु ॥५२॥ किं धरइ पुन्नचंदो, किंवा इच्छंति पामरा खित्ते । आमंतसु अंतं गुरुं किंवा
 सोक्खं पुणो सोक्खं ? ॥५३॥ दट्ठण किं विसट्ठेइ कुसुमवणं जणियजणमणाणंदं । कह णु रमिजइ पढमं परमहिला जारपुरिसेहिं ?
 ॥५४॥ सुरसुंदरीइ चिंतिय भणियं एयंपि जाणियं देव ! । दुवत्थं दुंसमत्थं उत्तरमेत्थं 'सं-सं-कं' ते ॥५५॥

इय पण्होत्तरभिंदणकरणिक्करसाणवग्गहिययाण । देवीनिवाण तहियं समागओ कसिणगुरुसप्पो ॥५६॥ अह पुव्ववेरिणवि
 सप्पेणं तेण दोण्णिवि जणाइं । दुट्ठेण पडिदेसे दट्ठइं गरुयरोसेण ॥५७॥ सप्पो सप्पोत्ति पयंपिरीइ देवीइ कलयलं सोच्चा । अह
 खग्गवग्गहत्था समागया अंगरक्खा से ॥५८॥ भुयगोवि हु भयसंभमवेविरदेहो कयावराहोत्ति । नासंतो हणिऊणं खंडांखंडीकओ
 तेहिं ॥५९॥ तयणंतरमुच्छलिओ महंतकोलाहलो परियणस्स । समयं चिय निवदेवीदेहट्ठियविसवियारेण ॥६०॥

तओ । वाहिप्पंति पहाणा गारुडिया गारुडेसु पत्तट्ठा । कीरंति मंतजावा आणाविजंति मूलीओ ॥६१॥ अभिमंतियतोएणं दिज्जंत-

१ श=सुखम्, शाम्बं=वज्रम्, शम्बलं=पाथेयम्; इत्येव वर्धमानैकैकाक्षरैरुत्तराणीति । २ मे=हे लक्ष्मि ! ग्रामे, संग्रामे, इत्यर्थः । ३ पामरो=कुटुम्बी ।
 ४ अन्ते गुरुयस्य तम्, सगणमित्यर्थः । ५ विसट्ठेइ=विकसति । ६ द्विर्व्यस्तम् । ७ द्विः समस्तम् । ८ ससं=(शशम्=हरिणम्) कं (जलम्); स ! (सगण !
 इत्यर्थः) सं (शं=सुखम्) कं (कं=सुखं); ससंकं (शशङ्कम्); ससंकं (सशङ्कम्) । ९ प्रजल्पिष्याः । १० खण्डखण्डीकृतः । ११ वाहिप्पंति=व्याहियन्ते
 आहुयन्ते इत्यर्थः । १२ आनाध्यन्ते । १३ दिज्जंति+अच्छिं=दिज्जंतच्छिं ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१३४॥

च्छिन्नसलिलधाराओ । वज्रंति कंड्याइं पउणीकीरंति अगैयाइं ॥६२॥ इय गारुडियसणाहे नहयरनिवहम्मि आउलीभूए । घयसि-
चेव्व हुंयासे पवलीभूए विसवियारे ॥६३॥ नरनाहो अव्वत्तं दिव्वमणिं आणहत्ति भणमाणो । पिकखंताणं खयरान तत्थ जाओ
विगयचिट्ठो ॥६४॥ युग्मम् ॥ एत्थंतरम्मि विन्नायवइयरा राइणो पिया भगिणी । पभणइ पियंवया वच्च वच्च लहु बाहुवेग ! तुमं
॥६५॥ गंतूण भाणुवेगस्स नंदणं चंदवेगखयरेसं । मह वयणेण मग्गसु नयरे सिरिकुंजरावत्ते ॥६६॥ भणसु य जो सो विज्जापसाहणु-
ज्जएण रक्खट्ठा । तुमए नीओ पुविं दिव्वमणी मह समीवाओ ॥६७॥ सो ढोइज्जउ सिग्घं इय भणिओ सो गओ तुरियवेगो । गंतुं
खणंतराओ समागओ चंदवेगेण ॥६८॥ खयरेण समं ताहे मणिसलिलपयाणपुव्वयं विहियं । नीसेसविसविगारेण वज्जियं जुवलयं जुगवं
॥६९॥ युग्मम् ॥ तुट्ठो नहयरवग्गो पियंवया तह य परियणसमग्गा । रायावि भवसरूवं चित्तो आगओ नगरं ॥७०॥ अविय । एत्तो
तत्तो विविहावयाहिं धिप्पंतजीवसाराणं । सरणं नत्थि जियाणं जिणिंदधम्मं पमोत्तुण ॥७१॥ सूलअहिविसविसइयपाणियसत्थग्गि-
संभमेहिं च । देहंतरसंकमणं करेइ जीवो मुहुत्तेण ॥७२॥ ता एरिसम्मि चवलम्मि जीविए विसयमोहिया जीवा । मोहमहागहवत्था
तहवि हु धम्मे पमायंति ॥७३॥ अह नहयरनिवहेण वोलीणा आवयत्ति तुट्ठेण । गयपुरमागंतूणं वट्ठावणयं कयं रन्नो ॥७४॥

सुरसुंदरीवि देवी दियहं तं चेव पढमयं काउं । गब्भवई संजाया निन्नेहा निययदइयम्मि ॥७५॥ अविय । जह जह वड्डइ गब्भो
तह तह देवीवि गब्भमाहप्पा । निदट्ठुरहियया चित्तइ मारेमि निवं सहत्थेण ॥७६॥

तओ । आभासियावि रूसइ निदट्ठुरमुल्लवइ नेच्छए भोगं । दट्ठोड्डभिउडिभीमा दिट्ठम्मि परम्मुहा ठाई ॥७७॥ तं विवरीयस
रूवं दट्ठूण पियंवया भणइ भदे ! । कीस तुमं निन्नेहा बहुमन्नसि नेव रायाणं ? ॥७८॥ सुरसुंदरीइ भणियं दोसेण इमस्स

सोलहमो
परिच्छेओ

॥१३४॥

१ कण्टकानि औषधिविशेषरूपाणि । २ अगदानि=औषधानि । ३ हुताशः=अभिः । ४ दौक्यताम्=उपस्थाप्यताम् । ५ चत्थो=ग्रस्तः । ६ प्रमाद्यन्ति ।

पावगम्भस्स । मह मंडाई पओसो उप्पज्जइ पावकम्माए ॥७९॥ ता गंतुं नरवइणो साहिज्जसु जेण अन्नहाभावं । न करेइ मज्झ उवरिं
वियलियनेहं ममं ददुं ॥८०॥ अन्नं च भणसु दइयं ददुंवा नेव पावकम्मा हं । जाव न जाइ पसवो पावयगम्भस्स गम्भस्स ॥८१॥
गंतुं पियंवयाए सिद्धं सबं पि मयरकेउस्स । तं सोउं रायावि हु विम्बियचित्तो इमं भणइ ॥८२॥ अबो ! जा मह विरहं देवी निमि-
संपि सोढुमसमत्था । सा गम्भस्स पभावा अदंसणं निदुत्तुरा महइ ॥८३॥ ता किं न होज्ज सो चिय पुव्वविरुद्धो सुबंधुजीवोऽयं ।
भवियव्वयावसेणं उववन्नो देवीकुच्छीए ? ॥८४॥ एमाइ चिंतयंतो देवीए अदिन्नदंसणो राया । नियवइरियसंकाए जावच्छइ दूमिओ
चित्ते ॥८५॥ ताव य देविं ददुं असुहज्जवसायदारुणं रन्नो । मन्ने पियमित्ता इव साममुहा से थणा जाया ॥८६॥ नरवरवरसुहसं-
गमसुहविरहुकंठियं देवीए । उज्झिय सामच्छायं गंडयलं पंडुरं जायं ॥८७॥ सव्वेहिवि गरुयत्तं पत्तं न मएत्ति लद्धपत्थावं । वित्थ-
रियं से उदरं नरवइणो वेरिउग्गमणे ॥८८॥ ददुणव उदरस्सवि गरुयत्तं जायतिव्वअभिमाणं । वड्डइ नियंबबिंबं मा जिणिज्जत्ति
चिंताए ॥८९॥ कमसो पसवणसमए संपत्ते संसहरम्मि मूलत्थे । पावगहावलोइयलग्गे लग्गाइ विट्ठीए ॥९०॥ सुरसुंदरी पसूया
महया किच्छेण दारयं ताहे । हित्थेहियएण रन्ना वाहरिओ पवरजोइसिओ ॥९१॥ पुट्टो य कहसु तणयस्स गुणगणं एयस्स समय-
जायस्स । धूणियसिरेण तेणवि भणियं नरनाह ! निमुणेसु ॥९२॥ एरिससमए जाओ जणयस्स न सुंदरो हवइ बालो । वड्डंतो पिउ-
गेहे हणइ कुलं रायलच्छि च ॥९३॥ देव ! न रूसेयवं जाव तुमं नेव पेच्छसे एयं । तावच्चिय तुह कुसलं पाणाणवि संसओ दिट्ठे ॥

१ बलात् । २ प्रदोषः=प्रद्वेषः । ३ विगलितं=विघटितम् । ४ पावगम्भस्य=पापसहितस्य । ५ दूमिओ=इनः । ६ सुहो=शुभः । ७ सुहं=सुखम् । ८ विस्तृतम् ।
९ जिप्पिज्जं जायै=मा जितं भूवमहमित्यर्थः । १० शशधरे । ११ विष्टिः=भद्रा । १२ हित्थो=व्रतः ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१३५॥

॥९४॥ रत्ना भणियं भद्रय ! को कोवो एत्थ वत्थुपरमत्थे । सत्थसमत्थियमज्झत्थतत्तबुद्धीहिं कहियम्मि ? ॥९५॥ कयउंवयारम्मि गए सट्ठाणं अह निवेण वाहिता । भणिया सुहासणत्था पियंवया सोयतविण ॥९६॥ पढमसुयजम्मदियहे हरिसो किर होइ जण-
णिजणयाणं । तं पुण दिव्वसेणं अहं अन्नारिसं जायं ॥९७॥ ता भदे ! तं गच्छसु बालं चित्तूण धाविसंजुत्तं । नियसोसुरए सिग्घं बुद्धिं तत्थेव नेयवो ॥९८॥ तीए तहत्ति भणिउं नीओ सुरनंदणम्मि नयरम्मि । सिद्धो तव्वुत्तंतो खयराहिनिययदइयस्स ॥९९॥
जलणप्पहखयराहिवपियभज्जाचित्तलेहतणयस्स । जलकंतस्स उ सवो तेणवि बहु मन्निया एसा ॥१००॥ युग्मम् ॥ ताहे जलकंतेणवि जम्मणमहिमाइसयलकायवं । काऊण कयं नामं सुहदियहे मयणवेगोत्ति ॥१०१॥ कमसो पवड्डमाणो पत्तो सो जोव्वणं मयणवेगो ।
अविणीओ दुस्सीलो अकच्चनिरओ कयग्घो य ॥१०२॥ जलकंतखयरपुत्तो कंचणदेवीइ गव्वभसंभूओ । जलवेगो से मित्तो जाओ सहपटियरमिउत्ति ॥१०३॥

सुरसुंदरीइ कइयावि सीहसुमिणेण सुइओ तणओ । उप्पन्नो बीओवि य सुहतिहिनक्खत्तजोगम्मि ॥१०४॥ रूवेण अणंगसमो स्रो चाई पियंवओ दक्खो । नामेणऽणंगकेऊ सुविणीओ जणणिजणयाण ॥१०५॥ कमसो जोव्वणपत्तो जुवरायपयम्मि ठाविओ एसो । साहियविज्जो वियरइ इच्छाए खयरनयरेसु ॥१०६॥ महुमासे संपत्ते राया अंतेउरेण संजुत्तो । अट्ठाहियमहिमट्ठा पत्तो वेयड्ड-
कूडम्मि ॥१०७॥ महया विच्छट्ठेणं पत्ता वेयड्डवासिणो खयरा । गंधव्वनट्टपउरा वट्ठइ अट्ठाहिया जाव ॥१०८॥ ताव य गंगावत्ताउ आगया खयरनियरपरियरिया । वररूववई कन्ना अणंगवेगत्ति नामेण ॥१०९॥ दिट्ठा सा जुवरत्ता तीएवि सिणिद्धदिट्ठिपाएण ।

१ 'दैवज्ञे' इति शेषः । २ व्याहृत्य=आहूय । ३ अन्यादृशम् । ४ धावी=धात्री । ५ सासुरयं=श्वशुरगृहम् । ६ अकृत्यनिरतः । ७ कृतघ्नः ।

सोलहमो
परिच्छेओ

॥१३५॥

विद्वो अणंगबाणेहिं झत्ति आंयल्लयं पत्तो ॥११०॥ पुच्छइ अणंगकेऊ वसंतनामं वयंसियं भइ ! । कस्सेसा वरविलया कस्स व धूया ओ किंनामा ? ॥१११॥ भणियं वसंतएणं गंगावत्तम्मि आसि वरराया । सिरिगंधवाहणोत्ति य महिला मयणावली तस्स ॥११२॥ तीए य तिण्णि तणया पढमो नहवाहणो मयरकेऊ । तइओ य मेहनाओ विजाबलगविया सूर्रा ॥११३॥ पिउणा सह पव्वइए जाए नहवाहणे मयरकेऊ । जाओ राया सोवि य वियणे विज्जं पसाहिंतो ॥११४॥ पिउणा तुज्झ पमाणे मारिओ छिन्नवंसजालीए । गुरुकरुणाणुगएण तुह पिउणा ठाविओ रज्जे ॥११५॥ एसो उ मेहनाओ दिन्नाणि पभूयगामनयराणि । चित्तगइखयरधूया दिन्ना पउमोयरा पवरा ॥११६॥ तिसृभिः विशेषकम् ॥ तीए एसा धूया कन्ना नामेण मयणवेगत्ति । एयं च कुमर ! मग्गइ पियंयमाए पिययमस्स ॥११७॥ जलकंतस्स उ पुत्तो कंचणदेवीइ कुच्छिसंभूओ । जलवेगो किं दिन्ना नवत्ति सम्मं न याणामि ॥११८॥ इय सोऊण कुमारो वज्जरइ वसंत ! सुणसु मह वयणं । एयं कन्नारयणं विणा उ मह नत्थि जीयासा ॥११९॥ जइ जीविण कज्जं अहयं वा वल्लहो जइ य तुज्झ । ता गंतूणं तायं तह भणसु जहा लहुं लहइ ॥१२०॥ अह सो बालवयंसो नाऊणं निच्छयं कुमारस्स । गंतूण य तं रन्नो जहट्टियं साहए सव्वं ॥१२१॥ रन्नावि मेहनाओ वाहरिऊणं विमग्गिओ कन्नं । तेणवि य तस्स दिन्ना वियसियव-यणारविंदेण ॥१२२॥ गंगावत्ते वत्तं पाणिग्गहणं महाविभूर्इए । नीया य मयणवेया कुमरेण निययनयरम्मि ॥१२३॥

सोऊण पाणिग्गहणं जलवेगो दूमिओ य चित्तेण । कन्नाविओयदुहिओ दुक्खं नरओवमं पत्तो ॥१२४॥ रुद्धो अणंगकेउस्स चित्तए विविहमारणोवाए । लद्धोवाओ गंतूण साहए मयणवेगस्स ॥१२५॥ मित्त ! तुमं न वियाणसि जेद्धसुओ तं हि मयरकेउस्स ।

१ आयत्ततां=वश्यताम् । २ वयस्यं=मित्रम् ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१३६॥

सुरसुंदरीइ पुत्तो इहाणिओ जम्मदिवसम्मि ॥१२६॥ अवमन्निओ सि मित्तय ! जणएण तुमं सुनिदुदुरमणेण । तुज्झ कणिट्ठो भाया
जुवरज्जे जेण अहिसित्तो ॥१२७॥ मायावित्ताणि य तुज्झ दंसणं कहवि नेय इच्छंति । वेरियसरिसं धारंति जेण दूरट्ठियं निच्चं ॥१२८॥
न य लहसि तुमं गंतुं तीइ दिसाएवि जत्थ तुह जणओ । ता पिउपरिभूएणं वयंस ! किं तुज्झ जीएणं ? ॥१२९॥ एमाइवयणमहु-
संपिहोमिओ तस्स गुरुपओसग्गी । जलिओ जम्मपरंपरनिबद्धसंबंधजोगेण ॥१३०॥ अह सो रोसवसट्ठो पभणइ दंसेहि वेरियं
पियरं । दंसेमि अवन्नाए जेण फलं तस्स पावस्स ॥१३१॥ भणइ तओ जलकंतो सो तुज्झ पिया अणेगखयरेहिं । रक्खिज्जइ तिकखा-
लियखग्गगयावग्गहत्थेहिं ॥१३२॥ रूपपरिवत्तिणिं मित्त ! गेण्ह एयं कुलागयं विज्जं । जेण जहिच्छियअत्थस्स साहगो होसि अइ-
रेण ॥१३३॥ दिन्ना य तेण विज्जा रंनं गंतूण साहिया कमसो । गयपुरमागम्म ठिओ चेडीरूवेण देविगिहे ॥१३४॥ सुरसुंदरीइ
चेडी ललियं हरिऊण दूरदेसम्मि । मोत्तूण तीइ रूवेण सो ठिओ निववहट्ठाए ॥१३५॥ कसिणाहिडसणदिवसाउ नरवई दिव्वअंगु-
लीएण । करसंठिएण चिट्ठइ सुरयाइयं पमोत्तूणं ॥१३६॥ अह अन्नया नरिंदो भोत्तूणं खयरकंचुइसमग्गो । देवीघरं पविट्ठो दिट्ठो
चेडीइ पावाए ॥१३७॥ मोत्तूण अंगरक्खे बाहिं देवीए विहियमंगिल्लो । वासहरम्मि पविट्ठो रयणविचित्तम्मि देविजुओ ॥१३८॥
परिहासाईहिं खणं अच्छित्ता सुरयसेवणारंभे । मिल्लेइ अंगुलीयं देवी आभरणठाणम्मि ॥१३९॥ पारद्धम्मि य सुरए सहसा आयट्ठि-
ऊण करवालं । चेडीवेसेण ठिओ तणयकयंतो तहिं पत्तो ॥१४०॥ जणणीसुरयासत्तं जणयं घाएउमुज्जओ तणओ । हा ! हा ! कट्टम-

सोलहमो
परिच्छेओ

॥१३६॥

१ अवमतः=अवज्ञातः । २ यौवराज्ये । ३ जीवितेन । ४ सर्पिः=घृतम् । ५ रोषवशतः । ६ अवज्ञा=अपमानः । ७ अरण्यम् । ८ तनयरूप-

कृतान्त इत्यर्थः ।

कजं धिरत्थु संसारवासस्स ॥१४१॥ जाणंतो नियपुत्तो पियरं घाणइ जणिसंजुत्तं । दोसपरद्वो जम्हा अहो ! दुरंतो इमो दोसो ॥१४२॥ रागाओ होइ दोसो दोसाओ होइ वेरसंबंधो । वेराओ पाणिघाओ तत्तो गुरुकम्मबंधोत्ति ॥१४३॥ कम्मगुरू पाणिगणो निवडइ तिरिनरयदुक्खगहणम्मि । दुक्खपरद्वो पावं कुणमाणो भमइ पुणरुत्तं ॥१४४॥ नरयाओ तिरियत्ते तिरियत्ताओ पुणोवि नरयम्मि । दुक्खसयसंपउत्तं भवपरियंहुं कुणइ जीवो ॥१४५॥ एवं नाऊण जणा रागदोसाण वज्जणं कुणह । भवसयकिलेसबहुलं संसारं जेण उत्तरह ॥१४६॥ उग्गिन्नखग्गमबलं अवलोइय नरवईवि विम्हइओ । चिंतेइ अहो ! धट्ठा मज्झ वहट्ठा इह पविट्ठा ॥१४७॥ लल्लेकमुकहुंकारपुव्वयं थंभणीए विजाए । थंभियदेहा जाया निच्चिट्ठा चिंत्तमुत्तिव्व ॥१४८॥ देवीवि विम्हियमणा भणइ य ललिए ! किमेवमारद्धं । पावे ! केण पउत्ता दुट्ठेणं धाइया रत्तो ? ॥१४९॥ रत्ता भणियं इत्थीए साहसं एरिसं न संभवइ । ता देवि ! कोवि दुट्ठो दिट्ठो कालेण पुरिसोऽयं ॥१५०॥ परविजाच्छेयकरिं विज्जं आवाहिऊण नरवइणा । चिरकालसाहियाओ छिन्नाओ तस्स विजाओ ॥१५१॥ तच्छेयाओ जाओ पयइत्थो सो पकंपमाणतणू । भणियं निवेण अणुहरइ देवि ! एसो कुमारस्स ॥१५२॥ ता नूणं सो एसो पढमो तुह पुत्तओ न अन्नोत्ति । तं सुणिय इमा जाया भयलज्जासोयसंभंता ॥१५३॥ तम्मि य दिणम्मि सुरनं-
 दणाओ जलकंतसंतिओ दूओ । फुडवयणो नामेणं समागओ रायकजेण ॥१५४॥ सो वाहरिओ रत्ता पुट्ठो किं भइ ! होइ सो एसो । सो जो पियंवयाए पासे संपेसिओ आसि ? ॥१५५॥ जम्मदिणे नेमित्तियवयणाओ जायमेत्तओ पुत्तो । भणियं च तेण एवं एसो

१ परद्वो=पीडितः । २ कर्मभिर्गुरुः, कर्मबहुल इत्यर्थः । ३ भूयः । ४ परिवर्त्तः=भ्रमणम् । ५ लल्लकं=भीमम् । ६ चित्रमूर्त्तिरिव । ७ घातिका । ८ आहूय । ९ प्रकृतिस्थः । १० अनुहरत्ते=अनुकरोति ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१३७॥

सो मयणवेगोत्ति ॥१५६॥ युग्मम् ॥ सोऊण तस्स वयणं राया सोयाउरो विचिंतेई । अज्जवि पुव्वविरुद्धो वइरी पट्ठि न छंडेइ ॥
॥१५७॥ धी ! संसारसहावो पुत्तोवि हु दारुणो हवइ वइरी । पिच्छ अकारणकुविओ वैवसइ एयारिसं पावं ॥१५८॥ मंतीहिं समं
मंतं गुत्तं काऊण ताण वयणेणं । कट्टहरे सो छूढो नरवइहियपुरिसकयरक्खो ॥१५९॥ तत्थवि कलुसियहियओ पियवहपरिणामनि-
च्छयमईओ । कोहेण धमधमंतो किच्छेणं गमइ दियहाइं ॥१६०॥ अह अन्नया कयाइवि पज्जोसवणादिणम्मि संपत्ते । चारागारनर-
गणे विसुज्झमाणे निवाणाए ॥१६१॥ सुमग्ग तणयं जेट्ठं कट्टहरे संठियं नरवरिंदो । चिंतइ हा ! हा ! कट्ठं न हु जुत्तं मज्झ एरि-
सयं ॥१६२॥ जइवि हु कयावराहो दुस्सीलो हंदि ! नंदणो मज्झ । तहवि हु तम्मि निरुद्धे रज्जसुहं नो पसंसामि ॥१६३॥ पज्जोस-
वणावि हु मह न य सुज्झइ तम्मि बंधणठियम्मि । इय चित्तिऊण मुक्को पेसलवयणेहिं आलविओ ॥१६४॥ मुंचसु पुत्त ! विसायं
कुणसु पसायं कुमारभुत्तीए । दिक्खाइ गहणसमए निययपए तं ठविस्सामि ॥१६५॥ देसंते गामसयं दाउं पैच्चइयनिययनरसहिओ ।
पट्ठविओ सोवि गओ अमुक्कवेरो नियमणम्मि ॥१६६॥

चिंतेइ सो कयग्घो विविहोवाएहिं मारणं पिउणो । रत्तीए लहइ निदं न य सो कूडाइं चित्तंतो ॥१६७॥ तत्थ य पव्वयगहणे
पल्लीपासम्मि संवसंतस्स । मूलीए गवेसंतो धूममुहो आगओ जोगी ॥१६८॥ उँवयरिओ सो तेणं सयणासणपाणभोयणाईहिं । तुट्ठेण
तेण दिन्नं अदिस्सं अंजणं तस्स ॥१६९॥ अंजियलोयणजुयलो अदिस्सो सो मणेण चितेइ । मारेमि वेरियं तं जेण मणं निव्वुइं

१ छड्डेइ=मुञ्चति । २ व्यवस्यति=करोति । ३ पर्युषणादिने । ४ नृपाज्ञया । ५ पेशलं=सुन्दरम् । ६ प्रत्ययितः=विश्वस्तः । ७ उपचरितः=पूजितः ।
८ अदृश्यम् ।

सोलहमो
परिच्छेओ

॥१३७॥

लहइ ॥१७०॥ एस मह रज्जलंभो हंतवो जं पिया सहत्थेण । वेरियजणेण दिन्नं रज्जं नरयं विसेसेइ ॥१७१॥ अह सो अहिस्सतणू
 वंचिय सयलंपि रक्खणनरोहं । आगम्म गयपुरम्मी रन्नो छिहं पलोएइ ॥१७२॥ वच्चोहरट्ठिओ सो सरीरचित्तथमागयं पियरं ।
 मणिरहियं पट्ठीए पावो घाएइ छुरियाए ॥१७३॥ दुट्ठं अपिच्छमाणो य नरवई तक्खणेण निक्खंतो । पभणइ रुंभह दारं अहिस्सो
 अच्छए कोवि ॥१७४॥ हण हण भणमाणेहिं कुंतग्गाहेहिं रुद्धदारम्मि । मरणभयाओ पडिओ वेट्ठेयकूवे मयणवेगो ॥१७५॥ पावं
 चित्तेइ नरो वेरियलोयस्स कूरपरिणामो । नवरं निवडइ तस्सेव दुक्खयं इयरपुत्तेहिं ॥१७६॥ रायावि अंगरक्खेहिं तक्खणं वेठिओ
 परूढवणो । जाओ मणिसलिलेणं सिंचंतो वेयणारहिओ ॥१७७॥ देसंताओ पत्ता भणंति परिरक्खगा नरा देव ! । अहिस्सो होऊणं
 नट्ठो सो मयणवेगो म्ह ॥१७८॥ अह राया संविग्गो चित्तेइ तणयस्स विलसियं एयं । जाणंतो किं अज्जवि निरुज्जमो धम्मकरण-
 म्मि ? ॥१७९॥ भोगासत्तो जिणधम्मवज्जिओ कहवि जइ मओ होंतो । अट्ठज्झाणोवगओ का मज्झ गई तओ होंता ? ॥१८०॥
 अह अन्नया कयाइवि विन्नत्तो सो निउत्तखयेण । कुसुमायरम्मि स्ररी समागओ चित्तवेगोत्ति ॥१८१॥ पहसियवयणो राया दाऊणं
 पारिओसियं तस्स । अंतेउरेण सहिओ संपत्तो स्ररिपासम्मि ॥१८२॥ ति पयक्खिणिऊण मुणि वंदइ विणओणमंतसिरकमलो । तह
 अमरकेउमाई वंदिय भत्तीइ उवविट्ठो ॥१८३॥ संसारुव्वेयकरी रागदोसाइसत्तु निम्महणी । संवेगकरी विहिया वित्थरओ देसणा
 गुरुणा ॥१८४॥ तं सोउं संविग्गो पुच्छइ राया कहेहि मे भयवं ! । किं वहइ वेरभावं मह पुत्तो मयणवेगोत्ति ? ॥१८५॥ कत्थ व
 चिट्ठइ संपइ, पभणइ स्ररी सुणेहि नरनाह ! । जो सो सुबंधुजीवो आसि सुरो कालबाणो ते ॥१८६॥ काउं विज्जाच्छेयं सुरसुंदरिह-

१ विष्ठाकूपे । २ कुसुमाकरे=एतन्नाम्नि उद्याने । ३ पारितोषिकम् ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१३८॥

रणसमयखीणाऊ । उप्पन्नो वणमहिसो दवेण दड्डो मओ रत्ने ॥१८७॥ युग्मम् ॥ खयकिमिकुलाउलाए गम्भे लुहियाए सारमेईए । जाओ सुणओ ताव य पंचमदिवसे मया जणणी ॥१८८॥ डिंभकयत्थणदुहो भुक्खाइ मओ तओवि विप्पगिहे । जाओ गलि-
गोरहओ तोत्तयघाएहिं विहविओ ॥१८९॥

गलियत्तणखिन्नेणं दिन्नो विप्पेण घंचियवरस्स । तिल्लजंतम्मि वहंतो अहोनिस्सिं दुब्बलो जाओ ॥१९०॥ किमिकायखइयदेहो पाए
घसिऊण दीहरं कालं । गोसीसतरुगणढ्ढे हिमवंते पन्नगो जाओ ॥१९१॥ डसिओ तेण नरवर ! पण्होत्तरवौवडो सह पियाए । तुह
अंगरक्खनिहओ उप्पन्नो मयणवेगो सो ॥१९२॥ पुव्वकयवेरवसओ पुत्तोवि वैहुज्जओ इमो तेण । अहिसो हणइ तुमं सो चिय
वच्चोहरे तइया ॥१९३॥ कौतकंतो भयसंभमेण पडिओ स वच्चकूवम्मि । वच्चाहारो तहियंव सो ठिओ दीहरं कालं ॥१९४॥ असु-
द्धविसोहयपुरिसेहिं दारपिहणे कयाइ अवणीए । रत्तीए निग्गओ सो नड्डो य भएण तुह राय ! ॥१९५॥ पावोदएण अणुचियआ-
हारनिसेवणेण से कौटं । जायं वेयणपउरं संपइ सो भमइ दुक्खत्तो ॥१९६॥ सोऊण स्रखियणं संविग्गो जायविरइपरिणामो । सुर-
सुंदरिबीयसुयं अणंगकेउं ठविय रजे ॥१९७॥ जिणचेइयाण पूयं काउं दाऊण विविहदाणाइं । वत्थासणाइएहिं सम्माणेऊण मुणिसंघं
॥१९८॥ बहुविज्जाहरसहिओ पव्वइओ जायतिव्वसंवेगो । सुहलग्गे संपत्ते पयमूले चित्तवेगस्स ॥१९९॥ तिसुभिः विशेषकम् ॥ सुर-
सुंदरीवि सोउं वेरनिमित्तं सुदारुणं दुक्खं । पव्वइया गणिणीए पयमूले कणगमालाए ॥२००॥ इय तिन्निवि मिलियाओ वयपडि-
वत्तीए पुव्वभगिणीओ । ताणं च पुव्वदइया मित्ता ते तिन्निवि मिलिया ॥२०१॥ चित्तगइवायगस्स ओ पासे पडिऊण अंगसुत्ताइं ।

१ सारमेयी=शुनी । २ शुनकः=श्व । ३ घंचिओ=तैलिकः । ४ तिलयन्त्रम् , द्वितीयायाः स्थाने सप्तमी । ५ वावडो=व्यापृतः । ६ वधोद्यतः । ७ कुन्ता-
क्रान्तः । ८ वचः=कूपे । ९ तत्रैव । १० दीहरं=दीर्घम् । ११ पिहणं=पिधानम् । १२ कुष्ठः । १३ दयिताः=भर्तारः । १४ वायगो=वाचकः=उपाध्यायः ।

सोलहमो
परिच्छेओ

॥१३८॥

अत्थं सुणेइ मूले गुरुणो सिरिचित्तवेगस्स ॥२०२॥ कालेण मयरकेऊ सुत्तत्थविसारओ महासत्तो । पंचविहंपि य तुलणं करेइ ए-
गागिपडिमट्ठा ॥२०३॥ तवभावणाए भाविय अत्ताणं सत्तभावणब्भासं । कुणमाणो पेयवणे रत्तीए ठाइ उस्सग्गं ॥२०४॥

एत्थंतरम्मि सूरी विहरंतो पाविओ पुरिं चंपं । पडिमाए मयरकेऊ पइदियहं ठाइ पेयवणे ॥२०५॥ चित्तगइवायगोवि य
वायणसमयम्मि साहुमज्झगओ । विगहपमायासत्तो हरिओ केणावि देवेण ॥२०६॥ अह मुणिणो विम्हइया गुरुण सार्हिति हरण-
वुत्तंतं । उवउत्तो पुव्वगए नाउं तं वैइयरं सूरी ॥२०७॥ आमंतिऊण समणे पवत्तिणिं सयलसाहुणिसमेयं । वज्जरइ गुरू अज्जा !
वज्जह वेरं सुदूरेण ॥२०८॥ युग्मम् ॥ जो सो मोहिलजीवो सुमंगलो परभवम्मि रुट्ठेण । धणवइजीवसुरेण हयविज्जो माणुसनगस्स
॥२०९॥ परओ मुक्को तइया हिंडंतो मणुयविरहिए रत्ने । डसिओ कुक्कुडसप्पेण सो मओ भमइ संसारे ॥२१०॥ युग्मम् ॥ नारय-
तिरियनरेसुं दारुणदुक्खाइं तत्थ अणुहविउं । सिद्धत्थपुरे जाओ सुरहो सो कणगवइपुत्तो ॥२११॥ खयवाहीए मयम्मी सुग्गीवे नर-
वई इमो जाओ । तक्कम्मुदया रज्जं अहिट्ठियं सुप्पइट्ठेण ॥२१२॥ रज्जब्भट्ठो चंपाए आगओ कित्तिधम्मनरवइणा । देसंतो गामसयं
दिन्नं से धूय तणयस्स ॥२१३॥ दुन्नयकारी भीमेण राइणा कित्तिधम्मतणएण । निव्वासिओ अडंतो निविन्नो तावसो जाओ ॥२१४॥
काऊण य बालतवं जोइसवासी सणिच्छरो जाओ । सैरिऊण पुव्ववइरं इहागओ चित्तगइपासे ॥२१५॥ छिहं गवेसयंतो विगहपमत्तो
य वायगो अज्ज । अवहरिउं पक्खित्तो सुरेण सो लवणजलहिम्मि ॥२१६॥ सुहपरिणामो भयवं सुक्कज्झाणेण दङ्कुक्कम्मंसो । संपइ
भवभयमुक्को अंतगडो केवली जाओ ॥२१७॥

सोऊण सूखिवयणं समणा समणी य परमसंविग्गा । तावय पेयवणाओ समागओ अमरकेउमुणी ॥२१८॥ भणइ य गुरुआणाए

१ प्रेतवने=श्मशानम् । २ ज्ञात्वा । ३ व्यतिकरम् । ४ क्षयव्याधिना । ५ दुहितृतनयस्य । ६ स्मृत्वा ।

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१३९॥

धनदेवजुओ अहं तु पेयवणे । भयवं ! गओ पहाए पासे मुणिमयरकेउस्स ॥२१९॥ तहियं च न सो दिट्ठो दिट्ठा य चिया फुरंत-
इंगाला । गंधोदगकुसुमवासं च निवडियं दीसए तत्थ ॥२२०॥ दुगुणाणियसंवेगो पभणइ स्ररीवि नायपरमत्थो । दुक्खत्तो हिंडंतो
इहागओ मयणवेगो सो ॥२२१॥ पेयवणे पडिमत्थं पियरं दट्ठण चित्तए पावो । इण्हि करेमि सहलं नियजम्म वेरियं हंतुं ॥२२२॥
दारुयभरियं सगडं भगं मोत्तूण तत्थ सांगडिओ । उस्सरंति पैइट्ठो वसभे धित्तूण नयरीए ॥२२३॥ जाए तंमंधयारे तहि ओ क-
ट्ठेहिं तेण पावेण । पच्छाइऊण दड्ढो चीयाजलणेण सो साहू ॥२२४॥ देहं स दहइ सिंही सुक्कज्झाणेण सोवि कम्माइं । अविचल-
चित्तो भयवं अंतगडो केवली जाओ ॥२२५॥

एवं समुल्लवंतस्स स्ररिणो उल्लसंतविरियस्स । खविए कम्मचउके उप्पन्नं केवलं नाणं ॥२२६॥ तह अमरकेउमुणिणो धनदेव-
जइस्स कणगमालाए । कमलावइसुरसुंदरिपियंगुवरमंजरीए य ॥२२७॥ सुहभावाणमिमाणं उप्पणं केवलं वरं नाणं । देवेहिं कया
महिमा मोक्खं पत्ताणि कालेण ॥२२८॥ युग्मम् ॥ पावेण मयणवेगो भमिही संसारसायरमणंतं । ता भो भव्वा ! उज्झह रागदोसे
महासत्तू ॥२२९॥ इत्थ य कहा समप्पइ सुरसुंदरिनामिया पुरा भणिया । रागदोसविमुक्कं पणमह भत्तीइ जिणइंदं ॥२३०॥

निच्चपलोयणनिरया तग्गयचित्ता विमुक्कवावारा । अत्थप्पयाणरहिया जासिं वयणंपि न लहंति ॥२३१॥ नियअत्थपयाणेवि हु रसर-
हियाओ न दिति सब्भावं । परमत्थविरहियाणं अन्नत्थनिबद्धचित्ताओ ॥२३२॥ तासु वरवेसियासुव सुवन्नरयणुच्छलंतसोहासु । बहल-

१ स्फुरदङ्गारा चित्ता । २ शाकटिकः=शकटस्वामी । ३ प्रविष्टः । ४ तमाया रात्र्या अन्धकारे । ५ शिखी=अग्निः । ६ धनदेवयतेः । ७ अर्थः=पदार्थः, धनं
च । ८ वेसिया=वेश्या । ९ सुवर्णाः=शोभनाक्षराणि, सुवर्ण=हेम च; रयणा=रचना, रत्नानि च ।

सोलहमो
परिच्छेओ

॥१३९॥

निरंतरवन्नयसंजायसरीरसोहासु ॥२३३॥ आसत्तं सुवियंढ्वाण माणसं जइवि अणुदिणं नृणं । तहवि हु मह विन्नत्तिं सुणंतु इह सज्जणा सरला ॥२३४॥ चतसृभिः कलापकम् ॥ निरलंकाराच्छंदाणुवत्तिणी ललियकोमलसरीरा । दालिदियवरकुलबालियव्व एसा कहा तुम्ह ॥२३५॥ उवणीया सुयणाणं अन्नासत्तावि वारयं दाउं । अवियंढ्वावि वियंढ्वा जह होइ तहा जैइजाह ॥२३६॥ युग्मम् ॥

आसि जिणो जैयबंधू तित्थयरो वद्धमाणनामोत्ति । संसारजलहिमजंतुजणजाणवत्तसमो ॥२३७॥ सीसो तस्स सुहम्मो तत्तो जंबू तओ य पभवोत्ति । एवं सूरीण परंपराए ता जाव वइरोत्ति ॥२३८॥ साहाए तस्स सूरी जिणेसरो नाम आसि विक्खाओ । तत्तो य निम्मलगुणो उज्झाओ अल्लओ नाम ॥२३९॥ सीसो य तस्स सूरी सूरोव्व सयावि जणियंदोसंतो । आसि सिरिवद्धमाणो पवद्धमाणो गुणसिरीए ॥२४०॥ रागो य जस्स धम्मो आसि पओसो य जस्स पावम्मि । तुल्लो य मित्तसत्तुसु तस्स य जाया दुवे सीसा ॥२४१॥ दुँव्वारवाइवारणमरट्टनिट्टवणनिट्टुरमइंदो । जिणभणियसुद्धसिद्धंतदेसणाकरणतल्लिच्छो ॥२४२॥ जस्स य अईवसुललियपयसंचारा पसन्नवाणीया । अइकोमला सिलेसे विविहालंकारसोहिह्ला ॥२४३॥ लीलावइत्तिनामा सुवन्नरयणोहहारिसयलंगा । वेसँव्व कहा वियरइ जयम्मि कयजणमणाणंदा ॥२४४॥ युग्मम् ॥ एगो तार्णं जिणेसरसूरी सूरोव्व उक्कडपयावो । तस्स सिरिबुद्धिसागरसूरी य सहोयरो बीओ ॥२४५॥ पुन्नसरदिंदुसुंदरनियजसपब्भारभरियभुवणयलो । जिणभणियसत्थपरमत्थवित्थरासत्तसुहचित्तो

१ सुविदग्धानाम् । २ अविदग्धापि । ३ यतध्वम् । ४ जगद्बन्धुः । ५ दोसो=द्वेषः दोषा रात्रिश्च । ६ प्रद्वेषः । ७ दुर्वारवादिवारण(गज)गर्वनिष्ठापन (विनाशन) निष्ठुरमृगेन्द्रः । ८ तल्लिच्छो=तत्परः । ९ श्लेषे=शब्दालङ्कारविशेषे, आलिङ्गने च । १० सुवन्नरयणा=शोभनवर्णरचना, स्वर्णरत्नानि च । ११ वेश्येव । १२ तयोः शिष्ययोर्मध्ये ।

सुरसुंदरी
चरिअं

॥१४०॥

॥२४६॥ जस्स य मुह कुहराओ विणिग्गया अत्थवारिसोहिह्ला । बुहचक्कायकलिया रंगंतसुंफक्कियतरंगा ॥२४७॥ तडरुहअवसदम-
हीरुहोहउम्मूलणम्मि सुसमत्था । अज्झायपवरतित्था पंचगंथी नई पवरा ॥२४८॥ तेसिं सीसवरो धणेसरमुणी एयं कहां पायडं
चड्ढावल्लिपुरीठिओ सगुरुणो आणाए पाढंतरा । कैासी विक्रमवच्छरम्मि य गए बाणंकसुन्नोडुपे मासे भइवए गुरुम्मि कसिणे बीयाध-
णिट्ठादिणे ॥२४९॥ साहुधणेसरविइयसुबोहगाहासमूहरम्माए । रागग्गिदोसविसहरपसमणजलमंतभूयाए ॥२५०॥ एसोवि पुव्व-
सूइयनिव्वाणविहाणवन्नणो नाम । सुरसुंदरीकहाए सोलहमो इह परिच्छेओ ॥२५१॥

॥ सोलहमो परिच्छेओ समत्तो ॥

१ फक्किअं=ग्रन्थविषमस्थानम् । २ एतन्नामा ग्रन्थविशेषः । ३ अक्षरपीत् । ४ वामगत्या ।

॥ सुरसुंदरी चरिअं समत्तं ॥

सोलहमो
परिच्छेओ

॥१४०॥

शुद्धिपत्रम्

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्धिः	शुद्धिः
१७	१	६	जणओपि	जणओवि
१९	२	१	विणायमाणं	विरायमाणं
२३	१	१२	विघूर्णयमानका	विघूर्णयमानिका
२५	१	४	अंसुजलपूरियाइं	अंसुजलपूरियाइं
"	२	४	रामो	रागो
२६	२	४	नीसास	नीसासं
२७	१	९	उज्झसि	डज्झसि
"	२	१३	अशयितुम्	अंशयितुम्
२८	१	२	जपमाणेणं	जंपमाणेणं
२९	२	३	भणह	भणइ
३२	१	१	तस्साव	तस्सवि
"	२	११	तग्गेवसण	तग्गवेसण

पत्र	पृष्ठ	पंक्ति	अशुद्धिः	शुद्धिः
३६	१	४	अन्नजन्मे	अन्नजम्मे
४०	१	१	कुणुमबाणो	कुसुमबाणो
४२	१	१	तदट्ठं	तं दट्ठं
४२	१	४	गहि	गहिया
४४	१	१०	कास झूरसि	कीस झूरसि
४६	२	७	भणियं	भणितं
"	"	१४	आयर्जितः	आवर्जितः
४७	२	१४	अतः	अतः
५०	२	१०	होह	होइ
५१	१	१२	उप्पइयमणो	उत्पइउमणो
५२	२	२	मइ	भइ
५३	१	८	रोचु	रोचुं

सुरसुंदरी
चरित्रं

॥१४१॥

” ” १३ स्वभावर
५८ २ ५ पुत्तवणं
६२ २ १ ज
” ” ७ निज्जियाणग
९० १ १५ कूच्छेण
९५ १ १४ येषा
१०९ २ ३ पर्यपि

स्वभावस्थो
पुत्तवयणं
जं
निज्जियाणग
कूच्छेण
येषां
पर्यपि

११४ १ ८ अकंडे
१२० २ ३ महुकमले
१२६ २ ११ पुण
१२७ २ १४ आख्यातन्
१२९ २ १ परव्वसाणे
१३० २ १५ विह्वलाङ्गा

अकंडे
मुहकमले
पुण
आख्यातम्
परव्वसाणं
विह्वलाङ्गा

शुद्धिपत्रम्

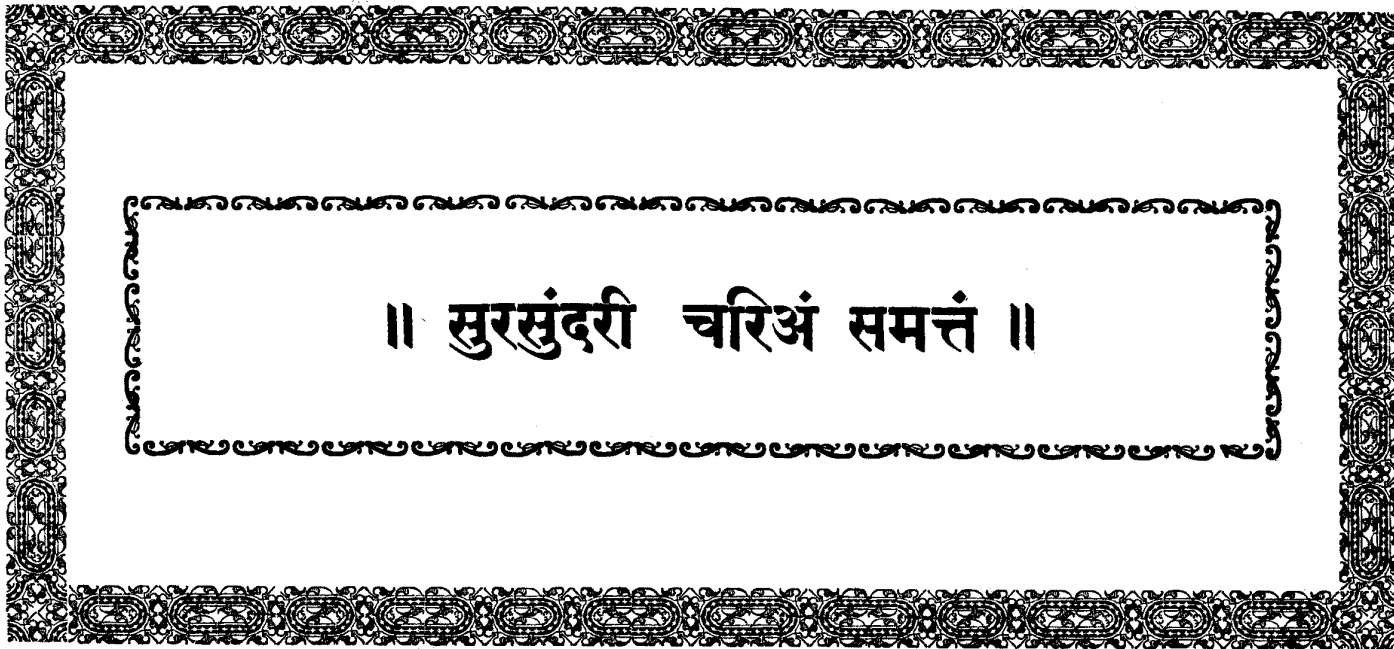
॥१४१॥

आ ग्रन्थमाला तरफथी अत्यार सुधीमां प्रगट थयेला

क्षान्तिसुरि]—: ग्रन्थो :—[महुद्या
जैन ज्ञानमंदिर (वाया नडियाद.)

*१ चैत्यवन्दन चोविशी	भेट
*२ सज्झायमाला	"
*३ विक्रमचरित्र भाषान्तर	"
*४ शान्तिनाथचरित्रम्-गद्यम्	"
*५ रामायणम्, गद्यम्	किं. ३
*६ त्रिषष्टीशलाका सप्तमपर्व गद्य	किं. १॥
७ वस्तुपाल चरित्रम्-पद्यम्	किं. २॥
८ सुरसुन्दरी चरियम्	

* आ चिन्हवाळा पुस्तको सीलीकमां नथी.

॥ सुरसुंदरी चरिअं समत्तं ॥